PRESSEKLIPP

FRÅ DEI FØRSTE

PIONERÅR I HAVBRUK

SAMLA OG REDIGERT AV
KARSTEIN ODDM. VIK

I N N H A L D.

SAMANDRAG med merknader etc.

ÅR	Side
1954/55/56	1-2
1956/57/58	3
1959	4
1960	5-6
1961	7-11
1962	10-16
1963	17
1964	18
1965/66	19
Patentar	20

PRESSEKLIPP

1955	55.1
1956	56.1
1957	57.1
1958	58.1
1959	59.1-2
1960	60.1-10
1961	61.1-46
1962	62.1-49
1963	63.1-33
1964	64.1-18
1965	65.1-11
1966	66.1-6

FORKORTINGAR av avisnamn.

A = Aftenposten
Adr.av = Adresseavisa
Arb.bl = Arbeiderbladet
BT = Bergens Tidende
NH&ST = Norges Handels- og Sjøfartstidende
SA = Sunnmøre Arbeideravis
SP = Sunnmørsposten
VG = Verdens Gang
? = Ukjend

Eige forlag.
Adr. 6230 Sykkylven.
Tel. (071) 51 859

Dei første

P I O N E R Å R I H A V B R U K.

Samandrag frå

P R E S S E K L I P P

med merknader og
supplerande opplysingar

ved

Karstein Oddm. Vik.

1954 - 55.

1954.

"HEGGEN-PLANEN"

"HEGGEN-PLANEN":

På eit møte i Sykkylven lanserar Ivar Heggen, Valldal, ein plan som seinare får namnet "Heggen-planen": Botnen av Sykkylvsfjorden skal avstengjast for kunstig oppdrett av laks.

I første omgang skal det innfangast stamlaks for rognstryking med etterfylgjande klekking og framfôring til utvandringsferdig settefisk (seinare kalla "smolt"). Han gjer rekning med at denne prosessen seinare skal foregå naturleg i det tilstøytande vassdraget. Smolten skal gå til havs på vanleg måte og kome attende til sitt opphav, i dette høvet den indre botnen av fjorden og Velledals-vassdraget. Kunstig fôring er såleis ikkje på tale etter smolt-stadiet, meddi laksen får si føde i havet som vanleg laks.

1955.

DO. KRITIKK.

INSPEKTØREN FOR FERSKVASSFISKERIA,
Joakim Harstad, Landbruksdepartementet, karaktiserar Heggenplanen som "reneste fantasiplaner" og seier m.a.: "De lar seg ikke realisere. Det kan derfor heller ikke bli tale om bidrag av offentlige midler til slike prosjekt."
Fiskerikonsulent Bakke støtter Harstad sitt syn, og det blir vist til fleire tidlegare mislukka forsøk. Denne skepsis gjeld også kunstig framfôring av yngel til smolt.

"STAMFISKSTASJONEN"

STAMFISKSTASJONEN I SYKKYLVEN
blir skipa med Fridtjof Fredriksen som formann.
Stasjonen har som oppgåve å føre Ivar Heggen sin plan ut i livet.
Det blir bygt eit klekkeri på Straumgjerde. Stamlaks blir innfanga og rognstroken om hausten. Rogn av regnbogeaure blir innkjøpt frå Danmark for å prøve oppdrett av regnbogeaure i ferskvatn på dansk vis. I same høve blir ein tur til Danmark arrangert med Ivar Heggen som leiar.

OLAV C. VIK OG KARSTEIN ODDM. VIK. STARTAR ANLEGG PÅ VIKØYRA

Brørne OLAV C. VIK og KARSTEIN ODDM. VIK
bygg eit lite klekkeri på Vikøyra i Sykkylven. Dei grev også ut 3 jorddammar: Ein for reint sjøvatn, ein for blandingsvatn og ein for ferskvatn lengst oppe.
Laks blir innfanga i kilenøter i mai - juni og sett i sjøvassdammen. Etter vanleg tilvenning til ferskvatn blir laksen rognstroken om hausten og rogna sett i klekkeriet.

1956.

"STAMFISKSTASJONEN" BLIR NEDLAGT OG VIKØYRA OVERTAR

STAMFISKSTASJONEN blir nedlagt og vidare arbeid med Heggenplanen oppgitt.
Alle vidare forsøk med laks og regnbogeaure blir overtatt av brørne Vik sitt anlegg på Vikøyra. 3-4.000 yngel av laks og 45.000 yngel av regnbogeaure blir overført frå Stamfiskstasjonen til dette anlegget.

SVEND JENSEN

Fiskerimester Svend Jensen frå Danmark blir tilsett som ekspert på oppdrett av regnbogeaure etter dansk mønster.
Olav C. Vik har hovudansvaret for drifta og eineansvaret for alle forsøk med laks.

LAKS I FANGENSKAP TAR MAT FOR FØRSTE GANG EIN KJENNER TIL.

INNFANGA LAKS TAR MAT.
Den innfanga laksen som gav rogn hausten 1955, blir etter strykinga sett ut att i sjødammen og prøvd med ymse slags fôr, men utan hell første tida. Han blir tynnare for kvar dag men nektar stadig å ta fôr til seg inntil 17. APRIL 1956. Då tar den innfanga laksen mat. Etter det ein kjenner til, har slikt aldri hendt før.

NY LAKS INNFANGA

NYE 40 LAKS BLIR INNFANGA
frå kilenøtene og sett ut i sjødammen på Vikøyra, storleik frå 1,5 til 8 kg. Desse blir tilvent ferskvatn og rognstrokne om hausten. Deretter i sjødammen påny.

1957.

BERRE 5 LAKSAR OVERLEVER
NY LAKS INNFANGA
YNGELPRODUKSJON IGANG.
SVEND JENSEN SLUTTAR

BERRE 5 AV DEI INNFANGA LAKSANE OVERLEVER VINTEREN
og tar mat, og 17 nye laksar blir innfanga om våren.
Men yngelproduksjonen av laks er igang.
Svend Jensen sluttar og Olav C. Vik overtar alt ansvar og alle forsøk.

1958.

NY LAKS INNFANGA
LAKS GIR ROGN FOR 2. GONG.

INNFANGING AV LAKS HELD FRAM. Beholdning ca. 90 laks.
INNFANGA LAKS GIR ROGN FOR ANDRE GONG om hausten etter å ha blitt kunstig fôra frå første gangs gyting.
Etter gyting blir all laks sett ut att i sjødammen og merka for vidare forsøk.

1959.

NOR-LAKS

NOR-LAKS.
Olav C. Vik og Karstein Oddm. Vik skipar personleg firma for oppdrett av laks og aure og gir det namnet NOR-LAKS.

NY UTBYGGING

NOR-LAKS BYGG PUMPEHUS og 11 sekskanta SETTEFISKDAMMAR.
På konstruksjonen av sekskantdammane får dei norsk patent nr. 109 633.

REGNBOGEAURE TILVENT SJØVATN

FORSØKA MED TILVENNING AV REGNBOGEAURE TIL SJØVATN HAR LUKKAST.
Både kvalitet og vekst blir betre.
(Eit hendeleg uhell framskunda resultatet ein del: Nokre fiskar hadde på ukjent måte kome seg frå øverste ferskvassdam til sjøvassdammen nedanfor, der dei blei oppdaga ved eit tilfelle. Dei hadde såleis gjennomgått ei utilsikta tilvenning til sjø.)

RAUDT FISKEKJØT

FÔRINGSFORSØK MED REKESKALL.
Det har tilslutt lukkast å få fram raudt fiskekjøt på laks og regnbogeaure ved fôring med rekeskall. Etter det vi veit er dette første gang i samband med kunstig fôring.

FLYTEKASSER I

FORSØK MED FLYTEKASSER
på sjøen istadenfor dammar på land blir sett igang på anlegget til NOR-LAKS. I første omgang blir det prøvt med kvadratiske kasser 500 cm x 500 cm.

1960.

LAKS 3. OVERVINTRING

TREDJE OVERVINTRING AV LAKS 100% VELLUKKA
OG LAKSEN TAR NÆRING ALLEREIDE I MARS.
3 års smålaks tar mat heile vinteren og har vakse 13-14 cm sidan august. Den vil bli pjakk til sommaren.

REGNBOGEAURE

2-ÅRS REGNBOGEAURE HAR OVERVINTRA GODT.
Rognklekkinga startar i mars.

Det blir gjort forsøk med utsetting av regnbogeaure i nokre elvar, m.a. 10.000 i Vike-elva med tilhøyrande fjellvatn.

NYE ANLEGG

11 NYE ANLEGG ER UNDER BYGGING i Møre og Romsdal
melder Samarbeidsnemnda for Ålesund og Sunnmøre.

OFFENTLEG TRU OG TVIL

BÅDE TRU OG TVIL PÅ DEN NYE NÆRINGSVEGEN
kjem til uttrykk i norsk presse:

Kåre Skutvik

Sekretær Kåre Skutvik
i Opplysningskontoret for Næringslivet i Ålesund og Sunnmøre har ved fleire høve gått heilhjarta og sterkt inn for dei forsøk som Nor-Laks driv.

Gunnar Rollefsen

Direktør Gunnar Rollefsen
ved Havforskningsinstituttet i Bergen har uttalt seg positivt men kan lite gjere då dette sorterar under Landbruksdepartementet.

Johan Karlsen

Stortingsmann Johan Karlsen (A)
frå Sør-Trøndelag melder eit grunngitt spørsmål til Landbruksministeren: "Er regjeringen oppmerksom på de eksperimentene som drives i Sykkylven med laks og ørret og som synes å kunne få stor betydning for styrking av næringsgrunnlaget for vårt kystområde? Vil regjeringen foreta seg noe for å støtte opp om disse forsøkene?"

Offentleg tru og tvil(forts.)

Joakim Harstad

Inspektøren for Ferskvannsfisket, Joakim Harstad, offentleggjer ein uttale som er "preget av tydelig uttalt skepsis" og åtvarar mot "overdrevne forestillinger om mulighetene for lønnsomt damoppdrett" og syner til tidlegare mislykka forsøk. Sitat: "-- det drives en nokså uoverveid propaganda for ørret-anlegg på Sunnmøre for tiden. Det er til og med kommet så langt at sunnmøringene nå ber om statsstøtte til anleggene sine ---".

LAKS

Om hausten blir overvintra
LAKS ROGNSTROKEN FOR 4de ÅRET PÅ RAD.
Etter det ein kjenner til er dette
FØRSTE GONG SLIKT HAR HENDT.

DET ER BEVIST

NOR-LAKS HAR FØRT BEVIS FOR AT:

1. Laks kan ta mat til seg i fangenskap og kan gi rogn minst 4 år etter einannan.

2. Laks som er fôra opp i fangenskap frå rogn og som såleis ikkje har gått til havs, kan gi rogn og ny yngel. DET VIL SEIE:

3. LAKS KAN FÔRAST OPP SOM HUSDYR: GENERASJON ETTER GENERASJON I FANGENSKAP.

1961

KÅRE SKUTVIKS "KVITBOK"

Kåre Skutvik i Opplysningskontoret for Næringslivet i Ålesund og Sunnmøre utgir si
"KVITBOK"
for å få våre styresmakter til å sjå alvorleg på dei forsøka som er foretatt og for å imøtegå Joakim Harstads kritikk.
Han skisserar ein plan for framtidig forsking og støtte til den nye næringsvegen og avsluttar slik: "-- Når vi summerer opp alt som er sagt, mener jeg at det offentlige må satse store summer på forsking av aure og laks; Det vil høgst sannsynlig vise seg å bli meget nyttige investeringer."

GUNNAR ROLLEFSEN

Gunnar Rollefsen, direktør for Fiskeridirektoratets Havforskningsinstitutt (sjå s. 5) går sterkt ut til fordel for oppdrett av laks og aure: "-- Etter å ha sett de oppsiktsvekkende resultater som er oppnådd ved brødrene Viks anlegg i Sykkylven, er jeg ikke i ringeste tvil om at vi står overfor et prosjekt og ideer av store dimensjoner."

JOHAN KARLSEN INTERPELLERAR I STORTINGET 19. APRIL

JOHAN KARLSENS INTERPELLASJON I STORTINGEN blei framlagt og diskutert 19. april. Ref.: "Et forslag fra Johan Karlsen (A), Sør-Trøndelag, med en henstilling til Regjeringen om å støtte forsøk og eksperimenter med oppdrett av ørret og laks som næringsgrunnlag, ble enstemmig sendt over til Regjeringen."
Det blei elles ein heftig diskusjon der fleire talarar meinte at denne nye næringsvegen burde sortere under Fiskeridepartementet og ikkje under Landbruksdepartementet som no.

HEGGENPLANAR

Norges Fiskarlag vedtar å gå inn for Heggenplanen og for oppdrett av laks og aure.
Ivar Heggen legg fram ein ny, storstilt plan for landsomfattande auke av laksefiskeria i samband med oppdrett.

FLYTEKASSER II

Nor-Laks intensiverar sine forsøk med flytekasser i sjø.
Ny dimensjon 10m x 10m er under utprøving.

AUKANDE INTERRESSE

Etter interpellasjonen i Stortinget og den publisitet som fylgde, er interressa for oppdrett av laks og aure stadig aukande. Mange meiner at no bør det offentlege ta seg av nødvendig informasjon og rettleiing.
Men førebels er ingenting gjort derifrå.

FORSØK UTANOM NOR-LAKS

Oppmuntra av gode resultat ved Nor-Laks sitt anlegg er det sett igang parallelle forsøk ved ved fleire andre anlegg og delvis under andre forhold. Fylgjande anlegg er m.a. nemnde i dagspressa:

1) I Velsvik i Dalsfjord er anlagt eit såkalla blandingsanlegg der vassirkulasjonen er basert på flo/fjøre med tilførsel av ferskvatn.

2) På Eggesbønes er anlagt eit reint sjøvassanlegg i eit avstengt sund med naturleg gjennomstrømming av sjøvatn.

3) Eit liknande anlegg er under utprøving ved Mathopen ved Bergen.

4) I Mauseidvåg er eit blandingsanlegg som 1) i drift.

Det blir opplyst i dagspressa at ca. 40 anlegg alt er i drift eller under planlegging.

UTBYGGINGSFONDET

Utbyggingsdirektør Reidar Carlsen vitjar nokre oppdrettsanlegg på Sunnmøre saman med sunnmørske tiltakssjefar. Han er sers positivt innstilt til næringa.

UHELL MED LAKS

Laks som for første gong i historia skulle gi rogn for 5te gong, døyr av matforgifting på Nor-Laks sitt anlegg.
4de års gyting går fint også iår.
Laks har vakse frå 50gr til 2kg på eitt år, og det er stroke rogn av mykje laks frå eigen avl.

AUKANDE INTERESSE I UTLANDET

DEI FORSØKA SOM BLIR UTFØRT VED NOR-LAKS I SYKKYLVEN VEKKJER STADIG STØRRE INTERESSE I UTLANDET:

ISLAND

Etter oppmoding frå islandske styresmakter reiser Karstein Oddm. Vik til Island for å vurdere tilhøva for oppdrett av laks og aure der. Han har m.a. konferanse med landbruksministeren og med Ervervskomiteen der sjefsdirektøren for Islands Bank er formann.

CANADA

Den canadiske vise-fiskeriminister i New Brunsvick, mr. Chenerd, teknisk sjef for det federale fiskeridepartementet, mr. Frecht, og sunnmørs-canadieren Jens Moe, vitjar Nor-Laks sitt anlegg og inviterar Karstein Oddm. Vik til å sjå på tilhøva for oppdrett i Canada.

AUSTRALIA

Private interesser saman med regjeringa har planar om å bygge eit kombinert forsknings- og sentralanlegg for oppdrett på Tasmania, etter mønster frå Nor-Laks. Det er planar om at Karstein Oddm. Vik skal ein tur dit for å setje seg inn i tilhøva. Ein representant frå Australia vitjar Nor-Laks.

IRLAND

Etter oppmoding frå irske styresmakter reiser Karstein Oddm. Vik til Irland for å sjå på tilhøva for oppdrett der.
Han har m.a. konferanse med ei ekspertgruppe leia av mr. Lenihan, Parliamentary Secretary to the Minister of Lands.
Stort oppslag på første side av "The Irish Press" 21/11.61.
Vik var også i irsk fjernsyn.

AVISDISKUSJON
MELLOM JOAKIM HARSTAD
OG S. M. EKORNES

Kring årsskiftet 1961-62 pågjekk det i avisspaltene ein diskusjon mellom inspektøren for ferskvannsfiskeadministrasjonen i Norge, Joakim Harstad og direktør S.M.Ekornes ved Norges Banks avdeling Ålesund, etterfylgd av ein leiarartikkel i Sunnmørsposten. Denne diskusjonen er så pass talande for dei motsette meiningane i tida, at eg finn det høveleg å ta med eit utdrag her:

JOAKIM HARSTAD

JOAKIM HARSTAD, INSPEKTØR FOR FERSKVANNSFISKET I NORGE:

I aftenposten 16/12.61 går han sterkt imot overflytting av oppdrettsnæringa til Fiskeridepartementet og gjer merksam på alt det hans kontor har gjort for næringa. (Sitat:) " --- Forøvrig har jeg både i skrift og tale mangfoldige ganger redegjort for fiskeoppdrettets muligheter og vanskeligheter i Norge. Jeg må i denne forbindelse uttale min forbauselse over at forholdene for damfiskproduksjon skulle ligge bedre tilrette i Norge enn i Danmark ----".(Komm.: Veit han ikkje skilnaden?) "-- Med tilstrekkelig erfaring og innsikt, forsiktighet og arbeidsomhet kan det gå bra. Brødrene Viks anlegg i Sykkylven på Sunnmøre tyder på at det lar seg gjøre. Men man må være oppmerksom på at det her er nedlagt stor kapital og megen faglig innsikt også fra Ferskvannsfiskeinspektoratet under Landbruksdepartementet, og at man fremdeles vet lite om hvordan det ville arte seg hvis det skulle bli en alminnelig utbredt kystnæring -----".

S. M. EKORNES

DIREKTØR S. M. EKORNES VED NORGES BANKS AVDELING ÅLESUND:

Han siterar deler av Harstads artikkel og held fram: "For å ta det siste først kan følgende faktiske opplysninger meddeles: Til drift og anlegg av stamlaksbasseng og klekkeri for laks har Landbruksdepartementet bevilget og utbetalt kr. 14.000. Det ble uttrykkelig sagt at disse penger bare måtte benyttes til forsøk med laks og ikke regnbueørret. Det er altså ikke gitt bidrag til forsøk med regnbueørret.
Brødrene Vik begynte sine forsøk for ca. 6 år siden. Disse to brødre - arkitekt Karstein Oddm. Vik og gartner Olav Vik - er forsiktige karer som ikke begir seg ut på eventyr. I disse 6 år har de bygget ut anlegget trinnvis, og anlegget har idag en kapasitet på ca. 1.200.000 yngel og er taksert til ca. kr. 480.000. Av dette beløp har de lånt kr. 150.000.

S.M.Ekornes (forts.)

Brødrene Viks utlegg til drift og forsøk er pr. idag ca. kr. 212.000. Anlegget har en driftskreditt på kr. 20.000. Ferskvannsfiskeinspektoratets tilskudd er altså på kr. 14.000, så noen nevneverdig kapitalinnsats derfra er det ikke. Det er således brødrene Vik som har satset storparten av kapitalen. Og så var det den meget faglige innsikt fra ferskvannsfiske-inspektoratets side. Om det kan følgende fakta opplyses: Inspektør Harstad besøkte anlegget en gang i 1958 og ca. 1 time på gjennomreise sommeren 1960. Ingen av hans besøk gav noen som helst faglig hjelp. Konsulent Kjell W. Jensen besøkte anlegget siste gang sommeren 1960. Etter den tid har ingen av ferskvanns-fiskeinspektoratets biologer eller konsulenter satt sin fot på anlegget. Anlegget har heller ikke i siste 1½ år fått noen som helst annen faglig hjelp fra den kant. ------ At herr Harstad fremdeles sammenligner forholdene i Norge med Danmark, tyder på at han ennå ikke forstår eller vil forstå hva som foregår, at brødrene Vik driver oppdrett i sjøvann og ikke i ferskvann. Forholdene kan etter min mening vanskelig sammenlignes, da dette er to helt forskjellige ting. Heller ikke kan dette nye sammen-lignes med de forsøk i ferskvann som gjøres og som tidligere er gjort i Norge.------- Selv om en idag er kommet så langt at en med visshet kan si at oppdrett av regnbueørret i sjøvann kan bli en stor og lønnsom næringsvei for vårt land, så er det ennå meget igjen å lære. Dette er brødrene Vik fullt klar over og har gitt uttrykk for dette rett ofte. Når det gjelder forsking og forsøk, står en ennu bare på terskelen til et stort og ukjent område. Et kollosalt arbeidsfelt ligger åpent foran oss.----".

LEIAR I SUNNMØRSPOSTEN

SUNNMØRSPOSTEN:

I ein leiarartikkel refererar avisa til S.M.Ekornes sin artikkel og merknader til Joakim Harstads omtale av oppdrettsnæringa. Den går sterkt inn for vidare forsking og offentleg innsats: "--- Det må vere ei forskningsoppgåve av første klasse å skape stadig sikrare grunnlag for å få fram best mogleg fiskekvalitet til så rimlege prisar som mogleg. Og her er det det offentlege må kome inn i biletet. Vi skal ikkje kome inn på korleis forsøksverksemda og det vitskaplege arbeidet bør leggast opp. Det får bli fagfolk si oppgåve. Men ein ting må vere klart. Her må det satsast pengar, og om det kanskje ikkje vert heilt små summar i første omgang, så er vi overtydde om at med rett opplegg vil ettertida syne at det var god investering."

MEDALJE TIL OLAV C. VIK OG KARSTEIN ODDM. VIK

Ved ei tilstelling i Bergen blir Olav C. Vik og Karstein Oddm. Vik tildelt sølvmedalje frå Selskabet for de Norske Fiskeriers Fremme.

UTVAL OPPNEVNT AV LANDBRUKSDEPARTEMENTET

På eit nytt spørsmål frå Johan Karlsen (A), Sør-Trøndelag i Stortinget opplyser landbruksminister Einar Wøhni at det er oppnevnt eit utval med statssekretær Kleppe som sekretær. Det har fått som mandat å vurdere spørsmålet om ei utvida forskings- og vegleiingsteneste når det gjeld oppdrett av laks i sjøen. Det skal dessutan uttale seg om utbygginga av den noverande forskings- og vegleiingstenesta og om plassering av dette arbeidet.

EKSPERTMØTE I BERGEN

Etter initiativ frå konsulenten for ferskvannsfisket i Vest-Norge Christofer Senstad, blir det arrangert eit såkalle "ekspertmøte" i Bergen. Fiskeriinspektør Joakim Harstad førestår møtet.
Under heile møtet får ein ei kjensle av at møteleiinga rører seg på sida av problema og diskuterar noko heilt anna enn det som saka gjeld. Spørsmålet ein kan stille er: Har denne etaten ennå ikkje oppdaga at oppdrett i sjøvatn er noko heilt anna enn det ferskvannsoppdrettet dei stadig refererar til?
På møtet lanserte Karstein Oddm. Vik ideen om ein fôrfabrikk. (Fiskeridirektør Klaus Sunnanå og Karstein Oddm. Vik gjekk saman frå møtet ganske tidleg av grunnar som ovanfor nemnt. Dei tala vidare om saka på kontoret til Sunnanå til stor nytte for begge.)

OPPDRETTARANE ORGANISERAR SEG

Det første fylkeslaget av aure- og lakseoppdrettarar blir skipa i Møre og Romsdal. Formann blir M.O.Kleven og styrelemar Olav C. Vik og Reidar Eggesbø.

KARSTEIN ODDM. VIK HELD FOREDRAG I BERGEN

Karstein Oddm. Vik held to foredrag i Bergen: 13/2 i Bergen Jeger- og Fiskerforening og 14/2 i Bergen Sportfiskere. Desse foredraga inneheld så mange av dei problema næringa slit med, at siste delen av dei blir tatt med ordlydande nedanfor.

Vik gjer greie for dei resultat som foreligg og avsluttar såleis:
" --- Det er ganske naturleg at nye tiltak og landevinningar av slik art som denne har fått ein ganske stor publisitet, ikkje berre i vårt land men også i utlandet. Vi er av Inspektøren for ferskvannsfisket blitt offentleg kritisert for denne publisiteten. Til dette er det berre å svare at det ikkje står i vår makt å kneble ei fri presse i eit demokratisk samfunn.

Foredrag (forts.)

Korleis ser så utanlandske statsmakter på denne nye landevinninga på fiskeoppdrettet sitt område? Eg skal referere eit par smakebitar: Sitat - " ---kan vi meddele Dem at vi nu har fått tilsagn av den tasmanske regjering om at vi skal få all den assistanse som den kan gi oss. Det samme har vi fått fra Commonwealth Scientific and Industrial Research Organisation." (Frå ein norsk-australier) Vidare:(oversett til norsk) "-- Han er nå tilbake etter å ha besøkt New Zealand siste veke, der han diskuterte forslaget med New Zealands fiskeri- og turistmyndigheter. Begge likte prosjektet godt og var meir enn ivrige etter å hjelpe oss."

Mr. Brian Lenehan som er det parlamentariske overhovud for fiskeria på Irland uttalar seg m.a. slik til det canadiske tidsskriftet "Canadian Fisherman" (oversett): "--Vi er svært glade for at Irland har fått sjansen til å kome inn frå grunnen av med den nye lakse-oppdrettsindustri, for eg trur at den vil bli teken i bruk i mange deler av verda innan dei næste år. Både eg og mine rådgjevarar er overtydde om at den nye metoden, lansert av brødrene Vik i Norge, er eit sunt økonomisk framlegg. Når det gjeld Den irske Regjering, har eg fortalt Vik at vi er viljuge til å gi han 100% skattefri inntekt på eksport av denne vare i dei første 10 åra. -- Eg tenkjer den beste måten å beskrive den nye metoden på er å seie at det er ei ny biologisk landevinning." (I parantes kan eg bemerke at mr. Lenehan har sendt to av sine fremste rådgjevarar hit for å sjå på både vårt og andre anlegg på Sunnmøre.)

Sjølvsagt blir vi kritisert for å knyte samband med utlandet på denne måten, og dei som kritiserar oss er også sjølvsagt i sin aller beste rett. Til vårt forsvar kan vi berre seie: Det er økonomien som tvingar oss. I 6 år har vi no venta på forståing og velvilje frå våre statsmakters side, men til idag utan resultat. Vi har ikkje bedt om hjelp til vår eiga forsking, men om hjelp til alle dei anlegg som no set igang, og som har så sterk tru på saka at dei utan vidare ofrar si tid og sine sparepengar på ein næringsveg som dei veit så altfor lite om. Vårt anlegg er bygt ut som eit sentralanlegg for produksjon og salg av settefisk til desse anlegga, og vår økonomiske framgang er derfor i høg grad avhengig av korleis det går med dei anlegga som set igang. Den passivitet vi alle er blitt møtt med frå Ferskvannsfiske-inspektoratets side, har derfor tvinga vårt anlegg til å akseptere nokre av dei mange tilbod vi har fått frå utlandet. Det var vårt høgste ynske at vi kunne la vårt eige land behalde den leiarplassen dei nå har på dette feltet, istadenfor å la utlandet sleppe til i konkurransen. Men diverre ser det ikkje ut til at våre styresmakter har den minste interesse av å kome først her. Det må i så fall ein ganske annan politikk og eit ganske anna initiativ til, enn det som har rådd grunnen fram til idag. Kanskje vil soga vår ein gong gi oss det rette biletet av kven som har røkta sitt pund best. Men landet vårt og den nye næringsvegen har idag så lite nytte av ein slik framtidig dom. Skal vi halde fram i den lei vi nå stemner, er det alt som tyder på at det gamle ordtaket får rett når det seier at kua døyr medan graset gror."

INTERESSA I UTLANDET ER STADIG AUKANDE

Interessa for oppdrett av laks og aure i sjøvatn aukar stadig i utlandet. Dette gjer seg utslag både i utanlandsk presse og i vitjingar til og frå ymse utland. Nokre døme er gjengitt nedanfor:

JOHN J. MURDOCH "CANADIAN FISHERMAN"

Journalisten John J. Murdock har eit stort oppslag i januar-nummeret av "Canadian Fisherman": "Breeding Salmon in Fish Farms Proved possible in Norway." Denne artikkelen vekkjer mykje oppsikt på den andre sida av havet.

IRLAND

IRLAND.

Mr. Brian Lenihan. "Parliamentary Secretary to the Minister of Land" sender to ekspertar, ing. Charles J. McGrath og biolog Edward Toner til Nor-Laks sitt anlegg saman med privat interessert mr. Richard Walsh og hans son. Dei har også samtalar med dir. Gunnar Rollefsen ved Havforskningsinstituttet.

Ved tilbakekomsten lovar mr. Lenihan 100% skattefritak i 10 år på all eksportert fisk frå alle anlegg som blir bygt i Irland.

I tidsskriftet "Stream and Field" av juni 1962 får "The brothers Vik" tilnamnet "Backroom Boys".

AUSTRALIA

AUSTRALIA.

Etter oppdrag frå to australske nordmenn, J. B. Meling og P. Westergaard, reiser Karstein Oddm. Vik til Australia og har synfaring på Tasmania for mogleg start av oppdrett der. Han har også konferanse med tilsvarande myndigheiter der om saka.

Tasmansk fiskarorganisasjon, "Southern Tasmanian Licensed Anglers" Association" går sterkt imot planen, då dei fryktar at såkalla "poachers" (tjuvfiskarar) får lettare salg på sine varer.

Nor-Laks får gjenvisitt av J.B.Meling og Alec Purves i juli.

CANADA

(sjå s. 9)

CANADA

Etter oppdrag frå Det Canadiske Fiskeridepartement og sunnmørs-canadieren Jens Moe, reiser Karstein Oddm. Vik frå Australia via U.S.A. til Canada. Han orientarar canadiske federale fiskeri-myndigheiter og har befaring på aktuelle stader i Nova Scotia.

Interessa i utlandet er stadig aukande (forts.)

U. S. A.

U. S. A.

På veg til Canada har Karstein Oddm. Vik eit opphald i Seattle. Der blir han invitert til University of Washington der han orienterer interesserte partar ved eit "college" om ymse sider ved oppdrettsproblematikken. Av dei interesserte kan nemnast professorane Donaldsen og Mathiesen.

ENGLAND

ENGLAND.

Ein engelsk ekspertdelegasjon vitjar Nor-Laks sitt anlegg og Klevens anlegg i Vestrefjorden. Delegasjonen består av: Professor dr. J. W. Jones, University of Liverpool, ingeniør David Harrison, fiskeriinspektør Herbert Evans og formann i fiskeristyret for Irvynedd River, Caernarvon, Edward Huges. Professor dr. Jones er ein av dei fremste lakseekspertar i verda. Etter besøket uttalar han m.a. (oversett): " -- La meg straks slå fast at vi er mykje imponert over det vi fekk sjå av resultat ved brørne Vik sitt anlegg for oppdrett av laks og regnbogeaure i Sykkylven. -- Eg har absolutt inntrykk av at dei resultat ein hittil har oppnådd, lovar uvanleg godt. Derfor vonar eg inderleg at dei norske myndigheiter kjenner si besøkstid. Det gjeld framfor alt å få stilt til rådvelde eit tilstrekkeleg tal av biologar med ferskvassfisk som spesialområde. Det vil utan tvil melde seg ein del problem i åra framover, og utan ein tilstrekkeleg stab av fagfolk vil ein ikkje kunne nyttiggjere seg erfaringane i full mon."

SPANIA

SPANIA.

Ein spansk delegasjon vitjar Nor-Laks sitt anlegg i september: Fiskeriekspert dr. ing. Jaime de Foxa, direktør Andrés B. Zala og norsk-spanjolen Joh. P. Skaurum.
Eit anlegg i Nord-Spania er på tale.

SALMON RESEARCH GROUP

Etter spesiell invitasjon møter Karstein Oddm. Vik som representant for Norge i "Salmon Research Group" i Cambridge.
Det scotske Landbruksdepartement står for invitasjonen.

EIFAC

EIFAC - Den Eropeiske Rådgivende Kommisjon for Innlandsfiskeriene - har møte i Paris. Norge er med som medlem for første gang og er representert ved fiskerikonsulent Kjell W. Jensen.

TV-PROGRAM OM NOR-LAKS

Fjernsynet 30. mars har eit 25 min. innslag med reportasje frå anlegget til Nor-Laks ved Lasse Torset og intervju med Kåre Skutvik og Karstein Oddm. Vik i TV-studio, leia av Sverre Tinnå.

OPPDRETTARANE ORGANISERAR SEG PÅ LANDSBASIS

Norske Fiskeoppdretteres Landsforbund blir skipa i Bergen 17. juni. Formann blir konsulent Guttorm Olsen, Bergen. Styret elles blir: Rich. von Tscharner, Drammen, Olav Egeland, Rogaland og Haakon Sævold, Bergen.

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET MED NYE FORSØK

Havforskningsinstituttet i Bergen kan ikkje lenger vente på tiltak frå Landbruksdepartementet men set igang eigne forsøk ved akvariet under leiing av bestyrar Fridtjof Wiese-Hansen og finansiert av Fiskeridepartementet. Det gjeld særleg regnbogeaure.

NOR-LAKS PLANLEGG PRIVAT FORSKING

Nor-Laks har planar om å sette igang privat forsking. Dei meiner at det er uforsvarleg å vente lenger på at Landbruksdepartementet skal etterkome Stortinget sitt ynske om offentleg støtte og forsking. Lakseforsøka er allereide intensivert.

EKSPORTFORSØK MED REGNBOGEAURE

Nor-Laks og andre anlegg prøver seg på eksportmarknaden. Eksporten til Sverige og Frankrike har gått bra.

1963.

UTBYGGINGSFONDET INNKALLAR TIL KONFERANSE

Utbyggingsfondet har engasjert seg ganske sterkt ved oppbygginga av den nye næringsvegen. I denne samanheng har det innkalla oppdrettarane til ein konferanse der problema som har oppstått og som vil oppstå, blir drøfta.

PROBLEMA MELDER SEG

Norske anlegg merkar i stadig større grad mangelen på fagleg hjelp og stønad. Dette gjeld både fôrspørsmål, sjukdomar m. m.

SETTEFISK MED BRØNNBÅT

Nor-Laks tar i bruk brønnbåt for transport av settefisk av laks og regnbogeaure som er tilvent sjøvatn. Transporten har gått bra hittil.

OPPDRETTSANLEGGET PÅ BRUNLANES

Oppdrettsanlegget på Brunlanes blir i stadig større grad omtalt i pressa. Det har ein kapasitet på 50.000 kg. matfisk i året.

HERMETISERING AV REGNBOGEAURE

Herøy Canning A.s. startar forsøk med hermetisering av regnbogeaure og kaviar av aurerogn.

LANDSOMFATTANDE SAMARBEIDS-ORGAN OG SEKRETARIAT

Oppdrettarane i Møre og Romsdal tar initiativet til skiping av eit landsomfattande samarbeidsorgan for oppdrett av laks og regnbogeaure. Organet skal ta seg av alle sider ved næringa, også marknadsføring og salg.
Arbeids- og tiltaksnemnda i Møre og Romsdal tilrår støtte over 3 år til eit sekretariat.

MANGE ANLEGG I DRIFT. Stort tal av planlagde anlegg for oppdrett av laks og regnbogeaure kjem i drift utover landet, også i Nord-Norge.

FLYTEDAMMAR III Vellukka forsøk med flytedammar i sjø på Sandviknes på Stadlandet. Artur Brenne protesterar på påstanden om at dette var første i sitt slag, fordi han har hatt forsøk igang på Straumshamn i over eitt år. Men det er nok ingen tvil om at det var Nor-Laks som først sette igang med denne form for oppdrett.(Sjå side 4/1959 og 7/1961)

NOR-LAKS BYGG FRYSERI Nor-Laks bygg fryseri for frysing av fôr og rekeskall.

EKSPORT AV REGNBOGEAURE Nor-Laks og Invær Aureoppdrett eksporterar regnbogeaure til Frankrike og England.

NOR-LAKS INNGÅR AVTALE MED UNILEVER På grunn av manglande statleg interesse må Nor-Laks inngå avtale med Unileverkonsernet for å skaffe seg kapital til vidare drift og forsøk. Nor-Laks sel know-how og rett til å kunne fylgje opp i sine vidare forsøk til dette konsernet. Karstein Oddm. Vik påtar seg å finne høveleg plass i Scotland og å teikne anlegget.

LEVANDE REGNBOGEAURE TIL SVERIGE Nor-Laks startar prøvesalg av levande stor regnbogeaure til svenske elvar for oppfisking. Den går med brønnbåt til Stjørdal og med tankbil derifrå.

FÔRINGSFORSØK Havforskningsinstituttet i Bergen har igang diverse fôringsforsøk på privat basis for å kartlegge verknadene av ymse fôrsortar på kvalitet, vekst, smak og konsistens.

SAMARBEIDSORGAN OG FORSKINGSAVDELING Opplysningskontoret for Næringslivet i Ålesund og Sunnmøre saman med Distriktenes Utbyggingsfond pressar på for å få skipa eit samarbeidsorgan som m.a. skal ta seg av forsking og salg.(Sjå s. 17) Sunnmørsposten går sterkt ut på leiarplass.

1965.

REGNBOGEAURE

Det ser ut til at oppdrett av regnbogeaure i sjøvatn er mest attraktivt hjå oppdrettarane. Det er mange som, etter tilhøva, satsar stort på dette.

JOAKIM HARSTAD
FRAMLEIS NEGATIV

Fiskeoppdrett er ikke blitt den store suksess, seier ferskvannsfiskeinspektør Joakim Harstad til m.a. Nationen 28/9. (Komm.: Artikkelen illustrerar igrunnen tydeleg kor lite han veit om det som føregår.)

FLYTEDAMMAR IV

På Korsbrekke i Sunnylven har det vore igang vellukka forsøk med flytedammar i samarbeid med Nor-Laks.

1966.

FORSØKSANLEGG

På Ims i Høgsfjord er det planlagt eit forsøksanlegg for regnbogeaure kombinert med produksjonsanlegg for settefisk av laks (smolt). Anlegget er meint å kunne dekke Sør-Vestlandet ned til Åna-Sira-området. Ferskvannsfiskeinspektør h.v. Joakim Harstad gir dette anlegget høgste prioritet.

DUMPING AV PRISAR
PÅ REGNBOGEAURE

Japan og Danmark sel regnbogeaure av porsjonsstorleik til dumpingprisar for å presse norske anlegg ut av marknaden.

50 ANLEGG I NORGE

Det er nå tilsaman ca. 50 anlegg for oppdrett av laks og regnbogeaure i drift i Norge.

PATENTER PÅ LAKS- OG AUREOPPDRETT

I samband med si pionerverksemd har Nor-Laks tatt ut fylgjande PATENTAR:

1. FREMGANGSMÅTE VED OPPDRETT AV FISK.
   Patent nr. 109810 Norge.
   Innvilga 14. november 1966 og gjeldande frå 20. april 1964.
   Patentet gjeld oppvarming av ferskvatn ved å la det sirkulere i rør gjennom sjøvatn.

2. ANORDNING VED STRØMDAMMER FOR FISKEOPPDRETT.
   Patent nr. 109633 Norge.
   Innvilga 17. oktober 1966 og gjeldande frå 3. mars 1964.
   Patentet gjeld sekskanta fiskedammar sett saman i gruppe.

3. FREMGANGSMÅTE VED OPPDRETT AV FISK, SÆRLIG LAKSEFISK.
   Patent nr. 109810 Norge.
   Innvilga 10. juli 1967 og gjeldande frå 20. august 1965.

   Patent nr. 1085686 Storbritannia.
   Innvilga 31. januar 1968 og gjeldande frå 22. august 1966.

   Patent nr. 330337 Spania.
   Innvilga 8. juli 1967 og gjeldande frå 20. august 1965.

   Patent nr. 3406662 U. S. A.
   Gjeldande frå 22. oktober 1968

   Patentet gjeld gradvis tilvenning til sjøvatn.

SP. 2/3.55

55.1

Ivar Heggens «Sykkylvsplan» får kritikk av autoritetene

«Umulig å overføre danskenes utklekning av ørret på laks»

Ikke tale om offentlige midler til slike prosjekt, sier fiskerijinspektør Harstad

I et intervju med Vest-Norges Pressebyrå retter fiskerikonsulent for ferskvannsfiske, Jon Bakke, kraftig kritikk mot Ivar Heggens lakseutklekkingsplan i Sykkylven.

— Heggen har bygget sin plan på danskenes resultater av oppdrett av ørretyngel for salg, sier fiskerikonsulenten. Danskene bruker bassenger til oppdrettet, men Heggen vil stenge en hel fjord og nytte den til basseng, hvor altså lakseyngelen skal fores opp, for så å slippes til sjøs.

Det er selvsagt aldri greitt å komme med kritikk. Folk har så lett for å tro at ens innstilling er negativ, fortsetter Bakke. Men i somme tilfelle kan kritikk være både nødvendig og positiv, særlig når det gjelder dårlig funderte prosjekter, som opphavsmannen neppe vil ha noen glede av, og som ellers bare bidrar til å skape forvirring og uriktige illusjoner. De ansvarlige myndigheter har da plikt til å si fra.

Det er en meget vanskelig affære Ivar Heggen har innlatt seg på, sier fiskerikonsulent Bakke videre. Jeg vil nevne at jeg nettopp i dag har fått et brev fra fiskeriinspektør Harstad i Landbruksdepartementet, der han sier at det er umulig å stenge av en fjord på en slik måte, at man kan nytte bassenget som oppdrett for laks. De planer om en avstengning av en fjord, som har forekommet Sunnmøre i det siste, er de verste fantasiplaner, sier fiskeriinspektøren. De lar seg ikke realisere. Det kan derfor heller ikke bli tale om bidrag av offentlige midler til slike prosjekter.

MANGE LIKNENDE FORSØK MED DÅRLIG RESULTAT

— Det har kanskje forekommet liknende prosjekter tidligere?

— Ja, alt for 60 år siden var det noe liknende på tapetet her i landet. Gamle inspektør Landmark kom da fra Amerika med ideen. Man bygget 3 kvern-anstalter med isfangstbur, hvor man skulle fore sped-yngelen opp til «utvandringsstørrelse», i stedet for å slippe den i elvene. Resultatet ble helt negativt. Uheld kom til som det ikke var mulig på forhånd å ta med i beregningen. Og det kan nevnes forsøket på Grude ved Klepp på Jæren — bygget på de samme informasjoner som Landmark hadde med fra Amerika. Etter et voldsomt regn kreperte hele belegget — 1, 2 og 3 års gammel yngel. Ved Drammensvassdraget i 1900—1910 måtte man uten videre stoppe virksomheten. Det viste seg nemlig at bestanden stadig minket. Man mente for øvrig at den lakseyngelen som ble fore opp her, var så troskyldig av seg at den gikk rett i magen på seien når den kom til sjøs! — I Lærdal i Sogn i 1918 måtte man slutte grunnet formangel.

HEGGEN GÅR VIDERE

Så sent som i 1950 kom Sven Somme fra Amerika med tilsvarende prosjekt om å fore lakseyngel til utvandringsstadiet i dammer eller bassenger. Ivar Heggen går enda videre enn man har gjort ved disse forsøk, idet han jo vil stenge av en hel fjord i Sykkylven.

Og det har vært mange andre forsøk med foring av lakseyngel, som det vil føre for langt å ta med. Ingen av dem har vært vellykket, fremhever fiskerikonsulent Bakke, og de har kostet en masse penger.

— Men den kunstige utklekkingen som danskene driver med?

Ein stamfiskstasjon treng kombinasjon av ferskvatn og sjøbasseng. Mange [illegible] kysten finn ein fjordarmar som ligg heilveg til på [illegible] i Sykkylven. Det er teke straks innafor Riksheim og vi[illegible] grunnen fjordarmen Ivar Heggen har peika ut som sers ideell [illegible] — [illegible] Straumshornet, og elles ser e[illegible] Fellesstasjon i Lalsgrunnen.

— Her drives det jo om å oppdrette ørret, ikke laks. Ørreten blir fore opp til salg på markedet. Heggen vil fore opp lakseyngel og slippe den til sjøs, men det er meget stor forskjell på laks og ørret. Vi har aldri sett noen særlig virkning av foret laksyngel. Kunstig oppdrett av ørret er imidlertid blitt en fin forretning i Danmark.

— De forskjellige resultater har vel sine særlige grunner?

— Ja, man kan nok fore opp lakseyngel, men den har ikke samme vekstenergien som annen yngel når den kommer i sjøen. Lakseyngelen skal slippes til sjøs. Men hvordan kan man vente at den skal komme tilbake like stor og fin som den yngelen som har beveget seg fritt og har hatt naturlig oppvekst?

UMULIG Å FÅ FULL KONTROLL

Rent praktisk er det også umulig å stenge av en fjord, slik at man har full kontroll over den. En annen sak er at man kan sette sped-laksyngel ut i vann og elver, der bestanden er dårlig. Her har man kunnet påvise gode resultater. Det beste eksempel er Korsbrekke-elven i Hellesylt på Sunnmøre, som Anton R. Larssen i Ålesund leiet for dette formål. Elven var dårlig og bestanden minket. Ved utklekking av lakseyngel som ble satt ut i elva og i vassdrag ovenfor, økte bestanden ganske overordentlig merkbart i løpet av 10 år. Da laksebestanden økte, begynte man med kilenoter i fjorden, og det kom i gang et lønnsomt fiske. Tidligere var fjorden tom både for laks og kilenoter.

— En vanlig utklekking av lakseyngel er m. a. o. å anbefale?

— Ja, absolutt. Man kan da øke både elve- og fjordbestanden. Her vokser yngelen opp under naturlige forhold, i motsetning til yngelen i basseng. Og det er ingen foring. Men jeg vil atter gjenta det: ingen kunstig foring av lakseyngel som skal til sjøs har vist noen resultater.

SP. 2 1956

Første damanlegget for laks og ørret i Sykkylven i drift

50000 yngel sett ut i haust

Ivar Heggen har fått ørretspesialist frå Danmark

Det går fort framover med utbygginga av det store laks- og ørretanlegget i Telemark. Første delen av planane er no på det næraste realisert, og alt i alt er det investert over ein halv million kroner i anlegget som blir det største i Europa. Til våren skal det setjast ut 250 000 laks- og øretyngel i damanlegget.

— Korleis går det med stamfiskstasjonen i Sykkylven, spør Sunnmørsposten disponent Fredriksen.

— Vi går meir varsamt til verks, seier han. Dette er noko heilt nytt her i landet. Ein har ikkje røynsler å bygge på. Difor vil vi ikkje legge så stort opp i første omgang. Men det er stor interesse for oppal av laks og ørret. Og det første damanlegget er alt under bygging på Vik. Det er no såpass ferdig at ein har flytta over frå klekkeriet på Straumgjerde vel 45 000 ørretyngel og 3—4 000 laksyngel til dammane. Og småfisken ser ut til å trivast bra der.

— Korleis går drifta ved klekkeriet?

— Det går fint, men diverre er det heilt uråd å finne stamfisk i elvane her omkring, så no må vi nok til å kjøpe andre stader frå for å sikre nok yngel til neste år.

— Er det planar om fleire damanlegg?

— Ein vil sjå korleis det går med brørne Vik. Dersom resultatet blir bra, er det nok fleire som slår seg på laks- og ørretoppdrett. Tilhøva ligg bra til rette mange stader her i bygda. Det er lagt planar for utbygging på ei rad stader.

— Var det ikkje på tale å få ein fagmann frå Danmark?

— Førebels har vi ikkje gjort noko med det. Ivar Heggen som utanom klekkeri, også arbeider med oppdrett av laks- og ørret i Valldal, fikk for ei tid sidan ein spesialist frå Danmark for å kome godt i gang med drifta. Det blir nok lysinga for oss også når vi kjem skikkeleg i gang.

57.1

SA 6/4.57

Det vil lønne seg å bygg ut stamfiskanlegget på Vik

Sier fiskerimester Jensen som reiser etter å ha hatt oppsynet med anlegget i ett år

Fiskerimester Svend Jensen er nå reist fra Sykkylven etter å ha hatt overoppsynet med stamfiskstasjonen på Vik i ett år. Forsøksåret er nå ferdig, fort. Jensen i en samtale med vår avis for et par dager siden, og det er etter min mening gode erfaringer en sitter igjen med. Mulighetene for utbygging av stamfiskstasjonen skulle ligge godt til rette etter de resultater som til nå er oppnådd. Det vil derfor være riktig å fortsette det arbeid som er lagt ned i forsøkene.

— Men hvorfor reiser du?

— Det er klart at det ikke er økonomisk forsvarlig å ha en mann gående her over et lengre tidsrom med den kapasitet denne stasjonen har foreløpig. Det er ikke på langt nær arbeid til en mann på full dag. Til sommeren er det meningen å bygge ut og bygge om stasjonen en del, og det tror jeg er en riktig linje å gå. Det vil ikke være økonomisk lønnsomt å drive en slik stamfiskstasjon før kapasiteten blir øket betraktelig. En mann kan makte å passe 1 mill. yngel, så selv om en får 100 000 yngel å passe — vil det også bli for lite på en mann.

— Hvordan erbestanden?

— Vi fikk 50 000 rogn av den stamfisken vi hadde i år, men bare om lag 30 000 av disse er levedyktig i dag. Det kom noe til en del av rogna, som gjorde at vi måtte kvitte oss med den. Men bestanden er god, og det lover godt for det videre arbeid, etter det jeg kan forstå. Men skal en nå de store resultatene må de ha skikkelig pass, uten nytter det ikke. Det kan jo også sies at vi har hatt en mild vinter — og at erfaringene derfor ikke er fullgode på alle områder, men jeg tror ikke det ville vært noen fare om vinteren hadde vært langt kaldere.

— Nye eksperimenter?

— Det er slik med dette arbeidet at det stadig kommer nye erfaringer til, og at en stadig må finne fram til nyé forsøk. Det er derfor etter min mening en god idé at en gjør visse eksperimenter i Åure-elva, som er en del varmere enn Vikelva. En vet ikke før det er prøvd om dette kan ha noe for seg.

Jensen kommer også inn på at plan for damanleggene er lagt forkjært — og at det må rettes på.

Fiskerimester Svend Jensen

— Er du fornøyd med tida i Sykkylven?

— Ahoi.... det er vel den plass jeg har trivdes best på av alle steder jeg har vært, sier Jensen så overbevisende at vi ikke har annet å gjøre enn å tro ham på hans ord. Jeg har fått en stor omgangskrets her inne, og det er meget hyggelige folk å arbeide sammen med. Jeg er blitt møtt med stor vennlighet.

— Så det er ikke siste gang du kommer hit?

— Jeg kommer ihvertfall tilbake på ferie, om ikke mer. Jeg er interessert i å holde kontakt med de som driver stamfiskanlegget her, for å kunne følge med i utviklingen. Men .... sier Jensen til slutt — jeg vil gjerne gjenta at det vil lønne seg å bygge ut anlegget til minst 10 dammer. Administrasjonen av et så lite anlegg faller for dyrt. Ellers har jeg god tro på at det skal lykkes å få noe ut av dette prosjektet, så stor som interessen er for det på stedet.

SA 6/4.57

Tu[illegible]

SP JUNI 1957

Triumf for Heggen-planen

Inntil 50 laksar skal fangast og setjast på foring i år

Overvintra laks et seg feit i dammane på Vik

Det som vitenskapen hittil har nekta å tru på, er no prova av Vik-brørne i Sykkylven. Vaksen laks kan fangast inn og haldast i damkultur vinteren over, og neste sommar et han seg stor og feit i dammen. Sumarsposten var i går med då vegnemnda i fylkestinget som dei første gjester utanfrå fekk sjå fjorsfanga laks fora med sild i dammen som brørne Olav og Karstein Oddm. Vik har bygt på Vik i Sykkylven. No står det berre att å syne at laksen blir kjønsmoden og gyter ny rogn til hausten. Då vil Ivar Heggen sin dristige plan, som har vore svært omdiskutert dei siste åra, ha fått full triumf.

Damanlegget på Vik samla inn om lag 40 laksar i storleiken 1,5 til 8 kg i fjor sommar. Av desse er det no fem som står att i dammen, dessutan er der 17 årsfanga laksar i lag med dei. Ein har i år fått løyve til å fiske laks til damanlegget i fredningstida, og frå Ole Aursnes si kilenot har Vik brørne fått dei fleste store laksane. Det kan fangast inntil 50 laks i år på denne måten. Elles ventar stasjonen å [illegible] 30 000 lakseyngel som var utklekt i fjor. 20 000 skal sleppast i elvane medan 10 000 skal haldast igjen til vidare eksperiment. Somme av dei skal forast opp eit år til slik at dei vert 12—15 cm lange, og dei skal då merkast og sleppast ut i havet.

Vegnemnda i fylkestinget var i går på ein sers vellukka rundreise til Norddal kommune og til Sykkylven. Ordførar Nils P. Linge og andre i Norddal orienterte om aktuelle vegkrav i kommunen. Dette skal vi kome nærare tilbake til seinare. Ordførar Fredriksen tok så kollegaene sine på ei vellukka vitjing til Sykkylven. I dag reiser vegnemnda vidare over Hu[illegible]vik—Festøy—Vartdal til Ø[illegible] Volda. Heimturen til Ålesu[illegible] over Gurskøy—Hareid.

ARB.BL. 18/11.58

Laks i Sykkylven gyter for 2. gang

ÅLESUND, MANDAG

Rognpressingen i den store stamfiskstasjonen i Sykkylven på Sunnmøre er nå i full gang, og stasjonen regner med å kunne produsere i alt 250 000 lakseyngel denne sesongen av 90 laks. Av interesse også på vitenskapelig hold er de forsøkene stasjonen driver med laks som holdes i fangenskap i et større sjøbasseng ved stasjonen. For første gang i Norge, trolig også i Europa, har en kunnet presse rogn av laks for annen gang.

I fjor høst ble 20 fisk presset og avga normal rognmengde. Fisken ble satt ut igjen i bassenget og fanget inn igjen i høst, og har nå avgitt 70—80 000 rognegg. Det har tidligere vært antatt av fiskebiologene at en liten prosent av laksen i våre elver er annengangsgytere og trolig også en liten promille tredjegangsgytere. Stamfiskstasjonen i Sykkylven bekrefter altså nå disse antakelsene. Den pressede rognen fra andreårsgyterne ved stamfiskstasjonen er lysere av farge enn rognen fra førstegangsgyterne, fra lysegød til nesten hvit, men ellers skiller den seg ikke fra vanlig rogn med hensyn til mengde eller befruktningsevne.

Annengangsgyterne blir nå satt ut i sjødammen igjen, og det skal vitenskapelig drives merkings- og målingsforsøk med tanke på [illegible] vekst og rognpressing også [illegible]

A.11/7.59

Med settefisk på Sunnmøre

— Glad i å fiske?

Det var en god gammel kollega Kåre Skutvik, som spurte meg, vi satt i Ålesund en deilig sommerdag og snakket om alt og ingenting, om næringsliv, om veier og jernbane, om dieselavgift og meget annet.

— Ja, ikke storsild, sier han — men laks og ørret. Nydelige saker.

— Her på Sunnmøre? Nu — idag?

— Javisst. Kom så drar vi til Sykkylven. Vi tar med oss et par karer fra Mørefly, så er vi der på et blunk.

Som sagt så gjort. Og egentlig før jeg visste ord av det var vi ombord i et fikst lite amfibiefly og fløy på fisketur til Sykkylven! En ganske alminnelig hverdag. Vi landet ute på fjorden og padlet oss inn til land — hvor vi straks efter stod midt oppe i et av de største, om ikke den største stamfisk-stasjon vi har på disse kanter av landet i et hvert fall. Og der stod de klare med fiskestangen, Olav Vik og Fritjof Fredriksen.

— Vi vedder hva du vil på at du får fisk, sa de og smilte godt. For like bak dem gikk 70 fine laks og over 1000 halvkilos regnbue-ørret i to dammer. Det var fast fisk så fort du fikk kroken uti.

Deilsan! Der lå den første fine ørret på græsvollen. At snøret viklet seg rundt en telefontråd, var ikke så nøye.

Ut igjen — en ny fisk på kroken. Og slik gikk det hver gang. I løpet av noen få minutter hadde vi nok til en fin middag. Og moro var det — selvom vi skammer oss stort over å kalle dette fiske. Og vi sa ikke et ord om hvor fisken kom fra da vi en halv time senere satt på sol-verandaen på Union Hotel i Geiranger og nøt våre «Steelheads», den fine regnbueørreten som i USA er verdsatt til minst 15 kr. kiloen før den kommer til fiskehandlerne.

Men tilbake til Sykkylven — og stamfiskstasjonen. Det vil sikkert interessere mange å få noen fakta om dette tiltaket.

Selve stasjonen eies av to brødre Olav O. Vik — som til daglig driver havebruk og ofrer alt han har av penger, fritid og arbeidskraft på disse fiske-eksperimentene — og Karsten Oddmun Vik, som har et arkitektfirma i Sykkylven. Disse to har god støtte i et utvalg på fem pasjonerte sportsfiskere som er gått inn for økt utsetting av settefisk, ørret og laks, særlig laks. Formannen i dette utvalget er fabrikkeier Fritjof Fredriksen, som til daglig driver med møbelproduksjon — men som ofrer adskillig tid og krefter på settefisk-anlegget han også.

— Vi mener at det å sette ut yngel er sløseri, sier han. Dødeligheten er altfor stor. Det å sette ut 10 cm.'s fisk i elver og vassdrag er en samfunnsoppgave — og derfor må alle være med å støtte en slik sak. Og her i Vik, her produserer vi slik settefisk laks og regnbue-ørret. Vi vet at det er det eneste riktige.

Stasjonen har for tiden følgende bestand: 250 000 settefisk av året, 20 000 fra ifjor og ca. 1000 kg. matfisk (tre somre), messuten 70 stamlaks og -pjakk. Det disponeres 13 mål anvendbar grunn som fullt utbygget skal produsere mellom 2 og 3 millioner settefisk årlig og ca. 60—70 tonn stamlaks og matfisk.

Det er hittil investert 175 000 kroner i anlegget. Myndighetene har vist stor interesse for tiltaket, bl. a. har Arbeidsloysetrygdens Tiltaksfond gitt direkte tilskudd på tilsammen 15 000 kr. og garanti sammen med Sykkylven kommune på 50 000 kr. Kommunen har gitt et tilskudd på 5000 kroner.

Også på fiskerividenskapelig hold bl.r eksperimentene fulgt med stor interesse og velvilje. Av midler som ferskvannsinspektøren har til rådighet, er det ydet tilsammen 14 000 kroner.

Noe av det som særlig interesserer de fagkyndige er at man i Sykkylven presser stamfisken for rogn i flere sesonger. Og til høsten finnes det fisk i dammene som skal presses for tredje gang. Det er litt av en sensasjon — sier de som har greie på det.

De er optimister disse darene i Sykkylven. De har blant annet satt seg som mål å ale frem stamlaks uten å la den gå i havet. De driver interessante eksperimenter når det gjelder å la fisken gå i den rette blanding av ferskvann og saltvann.

— Og en dag skal det nok lykkes oss å komme opp på høyde med danskene. De driver «big business» på ørret-oppdrett. Hvorfor skulle ikke vi kunne gjøre det samme?

Det er mange som tror det vil lykkes. Sjøvanns-eksperimentene på Vik har hittil gitt lofterike resultater, blir det fortalt. Og om få år regner de med at ørret-oppdrett i dammer skal kunne bli en fin binæring til gårdsbruket på Sunnmøre. Anlegget på Vik skal produsere settefisken — og bøndene mate den frem til slakteferdig størrelse.

Blir det like fin mat av det som den vi «fisket» i Vik-dammene er det all grunn til å tro på optimistene i Sykkylven. For den regnbue-ørreten vi [illegible] oss til på dam-bredden var vel verd strevet!

?

59.2

Regnbueørreten i Sykkylven søke sjøen, så sant den får en sjanse

Har bedre kvalitet enn Stillehavs-regnbueørreten

Ved Sykkylvsanlegget vil de se svaret på de pågående forsøk, før det kan komme på tale å forsøke med «steelhead»

Etter først å ha utesket Karstein Oddmund Vik ved de store anleggene i Sykkylven om utsettingen av regnbueørret i en del elver og videre fått en orientering av ferskvannsfiskeinspektør J. Harstad om tidligere forsøk med utsetting av regnbueørret i norske vassdrag, der han framholdt at sjansen for tilslag ved nye forsøk ville være større om en satte ut fisk fra sjøregnbuestammer, har vi på ny vendt oss til K. O. Vik for å høre hva han har å si om avstamningen den fisk som nå er utsatt anleggene i Sykkylven.

— Det er et spørsmål som jeg ikke uten videre kan svare på, sier Vik. Vi har fått rognen fra Danmark og Tyskland opprinnelig.

Det er dem som har ment at den fisken vi har fått rogn av, må være av en annen stamme enn den som det tidligere er gjort forsøk med her i landet. Hvordan det forholder seg med dette, skal ikke jeg ha sagt noe om. Men der vi fikk rognen fra, har fisken vært holdt i ferskvann.

Det vi kan si etter dens oppførsel her, er at den søker sjøvann så framt den bare får muligheten til det, og videre at den trives og vokser langt bedre der enn i ferskvann.

Den sjøregnbueørreten de har i Amerika, kalles som jeg nevnte i vår forrige samtale, for «steelhead». Vi har her hatt besøk fra en del fiskere fra den amerikanske Stillehavskysten. De mente å kunne fastslå at den regnbueørreten vi hadde i våre sjøbasseng her, var av en langt bedre kvalitet enn den «steelhead» de har der borte. Så det er vel lite sannsynlig at vår regnbueørret hører til en slik stamme. Muligheten kan likevel ikke utelukkes, da de samme fiskere mente å kunne fastslå at den fisken vi fikk i de norske fjorder og farvann, jevnt over hadde en bedre kvalitet enn på Stillehavskysten.

Det måtte være noe, enten ved selve sjøvannet eller ved ernæringsforholdene, som bevirket dette. Sannsynligvis kan begge deler være medvirkende — —.

Hva nå årsaken enn kan være, er det ihvertfall et faktum at den fisken vi nå har her, foretrekker sjøvann framfor ferskvann, så sant den bys mulighet til å søke sjøen.

Dette kan også stå i sammenheng med at vi systematisk nå tar sikte på å venne den til sjøvann, idet vi allerede til rognen tilsetter litt salt. Dette også for å nøytralisere noe det ferskvannet vi har her. Ved å tilføre visse prosenter med sjøvann, gjør vi det mer alkalisk. Nå foretar vi også det samme eksperiment når det gjelder laksen.

— Og nå mener De fullt og fast at regnbuesjøørreten vil slå til som sjøørret?

— Det tør jeg ikke ha noen mening om. Men slik denne fisken har oppført seg her, har vi lov til å nære et visst håp. Og ut fra det gjør vi forsøket. Og så får vi da vente å se hva svaret blir. For det foreligger, kommer vi ikke til å gjøre noe for å få tak i rogn av ren steelhead fra Vik.

SP. OKT. 1969?

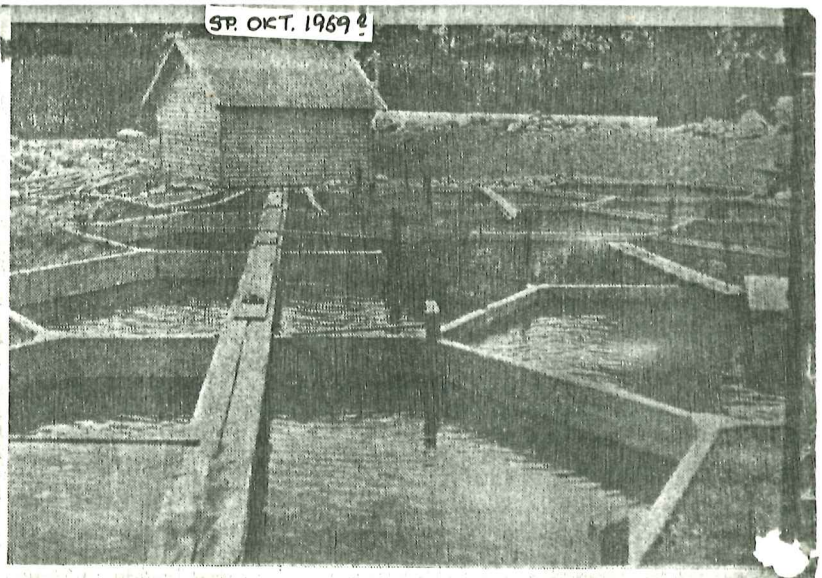

Nokre av dei nystøypte sementdammane med pumpehuset i bakgrunnen.

11 fiskedammer bygt i sommar – 25 til neste haust

Anlegget fullt ferdig om fire-fem år

Kjem på 0,5 mill kr.

Stamfiskstasjonen i Sykkylven utviklar seg stadig. Siste året er det bygt 11 sementdammar for settefisk. Elles er det kome opp pumpehus med utstyr til å halde jamnt med vatn i dammane. Pumpeanlegget kan og blåvle vatnet med sjø etter som ein finn at det høver for fisken. Alt i alt går det i dammane ca. 3 000 sprell levande kilosfiskar som skal forast vidare og nyttast til stamfisk eller matfisk. I sjødammane nede i flomålet går det dessutan 40 laks og 40 pjakk som er fanga i laksenøter to tre siste åra. Desse skal tappast for rogn som skal setjast på det nye klekkingshuset som vart bygt i fjor haust.

«Norlaks» er det nye firmanavnet til stamfiskstasjonen. Men ennå om anlegget hittil har vore mest på prøvestadiet, så er det likevel ikkje småsummar som er investert. Til no reknar eigarane, Olav og Karstein Oddmund Vik, at dei har sett inn 70—80 000 kroner. Berre siste åra kjem kostnadane opp i 30—40 000 kroner. Fullt utbygt er anlegget rekna å koste omkring ein halv million kroner.

Driftsresultat har vi ikkje å vise til enno, seier Olav Vik til Sunnmørsposten. Men det er gjort mange eksperiment, og vi har hausta verdfull røynsle.

— Korleis er dei vidare utbyggingа planlagt?

— I haust og til våren skal det byggast ca. 15—20 dammar, for å få sett ut yngelen vi har gåande. Til neste haust tek vi sikte på å ha tilsaman 25 dammar ferdige til bruk. Men for å få heile anlegget, slik vi har tenkt det, vil det sikkert enno gå 4—5 år.

— Og drifta?

— Den er ikkje fastlagt på noko måte enno. Men vi vil freiste å føre fram laks til sal som matfisk, elles vil vi levere mindre fisk til interesserte som vil starte oppdrett av laks eller aure, eller setje den ut i vatn og elvar. Etter planen tek vi sikte på ein produksjon på 2 millioner toårig fisk årleg.

Det kan kanskje og bli aktuelt å føre fram yngel til den er to år gamal, og sleppe den i elveosen, så den kan få dra ut til dei store beitemarkene i sjøen og så kome tilbake til si «barndoms elv» som gyteferdig laks, fortel Olav Vik. Men dersom ein skal slå inn på denne planen må det vere føresetnaden at offentlege kjøper fisken skal sleppast ut. For når laksen kjem tilbake, blir den sjølvsagt alle sin eigedom, både notfiskarane og elvefiskarane.

— Har De røynsler å vise til når det gjeld denne saka?

— Eg har ...

Olav Vik som er røktar på fiskeanlegget, synet her fram ein bøtte med sprell levande kilos-fisk frå ein av dammane.

ut fisk i elveosane i fleire år, o... syner seg at dei får tilbake ... kring 10 prosent. Det er eit resultat, serleg når ein vei mykje av den merka laksen ... teken av utanlandske fiskarar ... ikkje melder frå. Til tross for ... te hald svenskane det for god ... retning å setje unglaks i elv... ne. Men for oss skulle det bl... då meir lønsamt, av di det ... ikkje er nokon som har peila ... den norske laksen på si fe... sjøen. Vi treng såleis ikkje ... tast for at folk i andre lan... få nytte godt av det vi legg ... ...ke laksemengda, strekn...

B.T. 10/3.60

Møringene planlegger settefisk-produksjon for 30-40 mill. kroner

alt elleve anlegg under utbygging, det skal eksperimenteres også med sjødam-anlegg.

...en lunsj som ble holdt under ...et i Samarbeidsnemnda for ...d og Sunnmøre tirsdag ble ...rvert regnbueørret av sunn- «produksjon». Dermed debu- faktisk produktene fra stam- ...sjonen i Sykkylven, og en ven- ...oppdrett av fisk i dammer skal ... næring av betydning i årene ...er. I Danmark har denne næ- ...fått slike dimensjoner at eks- ...tektene av damfisk ligger på ... millioner kroner året.

Av samarbeidsnemndas årsberetning fremgår det at det i alt er 11 settefiskanlegg under utbygging i Møre og Romsdal fylke, av disse er seks på Sunnmøre. Moder-anlegget er settefiskanlegget på Vik i Sykkylven hvor en for tiden fører opp ca. 210.000 regnbueørret som skal leveres til de nye anleggene. Spørsmålet om å utvide damfisk-oppdrettet til en næringsvei henger sammen med spørsmålet om i hvilket tempo en kan øke produksjonen av settefisk. I 1961 skal anlegget på Vik kunne levere 400.000 ét år gamle regnbueørret, men fullt utbygget vil anlegget få en kapasitet av to millioner ørret årlig, det tilsvarer 1.5 mill. for levering, idet en regner med et tap på 25 prosent. En går inn for å gjøre anlegget i Sykkylven til et sentralanlegg, og det er alt nå spørsmål om moderne laboratorium med fast ansatt biolog ved anlegget. Hittil har en brukt rogn av dansk regnbueørret, men det arbeides målbevisst på å komme fram til en egen stamme.

Ørreten som ble servert under lunsjen smakte fortrinlig. Men en antar at det vil lønne seg å føre fisken fram til 3 kilo eller mer når det gjelder matfisk. De danske dambrukere leverer den til restaurantbruk i størrelsen 300—500 gram med po...

...matfisk. Den norske fisken ... til å vinne seg i kvalitet jo ... den blir.

Damfiskbruket på Sunnmøre ...ter høyt. Med grunnlag i den settefiskproduksjonen som er planlagt, vil en med tiden komme opp i en årlig produksjon av 4.5 mill. kg. matfisk, som etter dagens pris tilsvarer en salgsverdi av 30—40 mill. kroner. Når produksjonen når opp i denne størrelse, vil den kreve en fôrmengde av 30—35.000 tonn sild og fisk.

Det er sjøvannsanlegg interessen særlig samler seg om på Sunnmøre, selv om det også finnes planer om ferskvannsdammer. Det viser seg at Sunnmøre har en ideell sjøvannstemperatur, og en regner med å skaffe tilstrekkelig tilgang på fôr til priser som kan legge grunn for storproduksjon av fisk. Men fôr-problemet er ennå ikke løst fullt ut.

Av de anlegg som nå er planlagt er et anlegg i Velsvik som skal omfatte to dammer med sjøvann, hvor en regner med årlig utsetting av 10.000 settefisk. På Hjertnes i Herøy er det planlagt å stenge et sund og sette ut to år gammel fisk for fôring uten tilføring av ferskvann. Tidligere har en på Sunnmøre prøvd dette med et år gammel fisk, men den tålte ikke påkjenningen av første året i rent sjøvann. Går det godt med dette forsøket, gir det interessante perspektiver.

Interessen for damfiskanlegg er meget stor på Sunnmøre, og med sentralanlegget på Vik i Sykkylven har en fått en god start. Det har vist seg at fisk som fôres opp i sjøvann ikke bare vokser og trives, men den blir kvalitetsmessig bedre enn fisk fôret opp i ferskvann. Med sjøvann er sykdomsproblemet så å si borte, ...et alvorlig risikomoment ved ... i ferskvann.

SA 13/3.60

100 pst. vellukka overvintring i laksedammane på Vikøyra

Også regnbogeauren trivst godt

Med stor interesse fylgjer konsulentane i ferskvannsfiske dei overlag interessante forsøka som vert drivne med fiskeklekkjing og fiskeoppdrett på Vidøyra i Sykkylven. Som ein veit er det brørne Karstein Oddmund Vik og Olav Vik som står for det fine anlegget der inne. Konsulent Kjell V. Jensen har nett vitja anlegget for å sjå korleis fisken hadde klara overvintringa, og etter det vi høyrer sa han seg overlag velnøgd med resultata.

Gartnar Olav Vik seier til Sunnmøre Arbeideravis at overvintringa i den store laksedammen med 90 fiskar har vore 100 pst. vellukka.

Det er svært interessante ting — og frå ein vitskapleg synsstad — som knyter seg til forsøka her. For første gang i lakseoppdrettinga si soge pressa ein sist haust rogn av fisk som hadde stått i dammen i to år. Fisken vart sette ut att etter rognstrykinga, slik at ein no har fisk der med tre overvintringar i stengd dam bak seg. Laksen der — fisk med to og tre overvintringar — har alt tatt til å ta næring til seg etter den harde vinteren då lakse-fiskane mest er i dvale. At han alt no tar næring til seg, tyder på at fisken både trivst i fangenskap og truleg også i år vert øksleför til vanleg tid utpå seinhausten.

— Korleis står det til med små-...en i dei små laksedammane?

— Vi har gåande i sjøvatn små-...s som vert tre år no i vår. De... har teke næring til seg i heile vinter og trivst overlag godt.

Et... var meining er det heilt forvitneleg at dei sidan i haust har vakse 13—14 cm. og alt til sommaren vil kome opp i pjakk-storleik. Det ser ut til at laksen veks snøggare enn auren, og røynslene våre seier at ein i Vest-Norge kanhende vil hauste det beste utbyttet med oppfôring av laks i sjødammar.

— Korleis har temperaturen vore i dammane?

— Heilt framimot jul låg temperaturen på 10°, seinare i kuldeperioden gjekk han noko ned, men aldri under 5°.

— Og regnbogeauren?

— Han trivst svært så godt. 2 årsfisken vår tek fôr til seg heile vinteren og ser ut til å klare seg fint. Rognklekkinga har nett tatt til, vi har noko «aue-rogn», og det ser ut til å gå etter programmet.

Vi har alt fått tinging på ein god del setjefisk for levering på ettersommaren.

Sjøørret og laks som husdyr i Sykkylven

rødre aler ørret sjøvann og vil nne laksen til spise hele året

vår utsendte medarbeder Ludvig Iversen

YKKYLVEN i september.

brødre her i Sykkylven kan som foregangsmenn når gjelder oppdrett av laks og ret. De er de første i ver- som har gått i gang med uksjon av ørret i saltvann, så laks i større stil. Pro- som av settefisk og mat- t er jo ingen ny næringsvei et som er nytt er at mån er saltvann til fisken i ste- for å la den gå i ferskvann den blir gammel og gyte- g.

t er brødrene Olav O. Vik og tein Vik som har eksperimen- seg til fiskeavlsmetoden, og roduserer de settefisk til nye g rundt om i fylket.

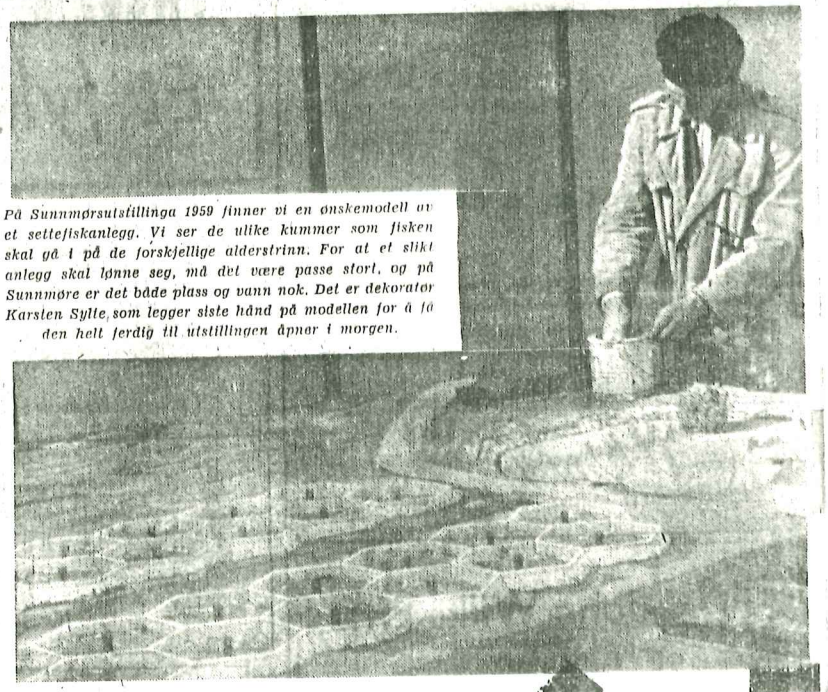

På Sunnmørsutstillinga 1959 finner vi en ønskemodell av et settefiskanlegg. Vi ser de ulike kummer som fisken skal gå i på de forskjellige alderstrinn. For at et slikt anlegg skal lønne seg, må det være passe stort, og på Sunnmøre er det både plass og vann nok. Det er dekoratør Karsten Sylte, som legger siste hånd på modellen for å få den helt ferdig til utstillingen åpner i morgen.

Grunnlaget er Golfstrømmen

Selve grunnlaget for opp- et er Golfstrømmen, sier den av brødrene, arkitekt Karstein mund Vik. — Golfstrømmen en så fin og jevn temperatur sken liker seg i vannet fra den. n for å begynne med begyn- g. Ørreten klekkes naturlig- skvann som all annen ør- nå begynne med svømmer n i rent ferskvann, inntil vi nner med tilvenningen til salt- et. Dette går gradvis. Man ikke føre yngelen over i salt- med en gang, for det har ikke godt av.

e spesielle blandingsanleggene fisken går i tilsettes det sjø- tilsvarende 1 promille salt nåned i kummene, og det tar rs tid før fisken svømmer i sjøvann.

Fri for sykdom

a nå av er det bare å pumpe g friskt Golfstrømvann inn i kummene. Sjøvannet holder jant temperatur året rundt, et viser seg at fisken legger seg. En annen ting som har oppdaget er at fisken kke fikk så lett for å få sykdom i saltvann. En fryktet sopp som angriper fisken dersom den får rifter eller sår opptrer i ferskvann, men ikke i sjøvann. I de fire årene man har drevet med dette ørretoppdrettet i sjøvann her i Sykkylven, har det ikke vært sykdom på fisken noen gang.

NOR-LAKS stamfiskstasjon har brødrene kalt sitt fiskeoppdrett, og navnet tyder på at de vil fortsette å drive det i stor stil. For øyeblikket går det fisk i 28 sekskantede fiskekuber her, og flere kommer kan hende til etterhvert. Vi får vite at det i fylket er under arbeid og utvikling syv nye slike anlegg etter samme mønster, som dette moderanlegget skal levere settefisk til.

Matfisk også?

A produsere ørret til matfisk har ikke vært tanken i første omgang, men det kan komme siden. Foreløpig har man nok bestillinger å effektuere når det gjelder stamfisk.

Fordelene ved å la ørreten gå i saltvann har vært påpekt ved at den spiser mer, men det er en annen ting, som vil gjøre at dette med å bruke saltvann til ørretoppdrett vil slå igjennom for alv Fisken blir nemlig bedre og friske i smak. Ørret som vokser opp i ferskvann blir grå like etter at den er trukket, men saltvannsørreten beholder fargen og ser ut som laks omtrent.

Med det samme vi er inne på laks, kan ikke Karstein Vik unnlate å nevne de mange, gode forsøkene de har utført med laks og laksyngel her. Samtidig med at de har drevet ørretproduksjon, har de ganske intenst gjort forsøk med å oppdrette laks.

Makelig lakseliv

Laksen har de først fanget vende i nøter og presset rogn melke av. I kummene lever voksne laksen videre, og i nov

er det laks her som skal tredje gang. Det er ikke den sjeldenhet. Man regner med at størsteparten av laksen bare får anledning til å gyte en eneste gang. Bare et fåtall av den laksen som vokser opp i den frie, men brutale naturen kommer seg opp i sin elv annen gang for å gyte. og man regner det som et særsyn at det finnes laks som gyter to ganger. Grunnen til at dette skjer her er nok at laksen har det godt, og at den er fri for de mange farer som lurer på den i tilstand.

En annen ting ved laksen er man holder på med å forand dens livsvaner. Den avviller laksen mat til seg bare halvannen må- i året. Det hender nok

med at den ikke kommer seg ut i sjøen og ut til matfeltene for ut på vårparten igjen. Den ville laksen i kummene holder fast ved disse vanene selv etter at den faktisk har anledning til å få mat når som helst. Yngelen tar mat til seg som om ingen ting var hendt, og så er man spent på om laksen vil fortsette med å spise hele året og således vokse hurtigere, eller om den plutselig uten videre vil skifte over til sine ville fedres livsvaner.

Damoppdrett av fisk en vanskelig sak

Fiskeri-inspektør Harstad stiller seg skeptisk og advarer mot overdrevne forestillinger

Erfaringene i Norge har hittil ikke vært særlig lovende

Spørsmålet om damoppdrett av aure og laks, som vi nylig tok opp i et par intervjuer, er åpenbart omfattet med stor interesse mange steder i landet. Men mulighetene vurderes nokså forskjellig blant dem som kjenner til denne form for fiskeoppdrett. Mens formannen i Sunnmøre fiskeristyre, Kristian Vik, på grunnlag av personlige erfaringer til Senterpartiets Pressekontor for noen dager siden som kjent hevdet at det mange steder i Nbrge skulle ligge godt til rette for et lønnsomt damoppdrett, ja, bedre enn f. eks. i Danmark, som jo er kommet langt på dette området, har Senterpartiets Pressekontor nå fra fiskeriinspektør Joakim Harstad i Landbruksdepartementet mottatt en redegjørelse preget av en tydelig uttalt skepsis. Oppdrett av aure i dammer er en vanskelig sak, og de erfaringer som hittil er høstet i Norge, er ikke særlig lovende, sier fiskeriinspektøren, som konkluderer med å advare mot overdrevne forestillinger om mulighetene for lønnsomt damoppdrett. Det kan altså slås fast at det er nokså motstridende opplatnin-

inspektør Harstad på en del hovedfaktorer som en må være klar over når en vil gå i gang med damoppdrett. Det er tilgangen på vann, plasering av dammene og grunnforholdene i dem. Videre på fôringsproblemene, avsetningsmulighetene og kapitalspørsmålet.

Når det gjelder tilgangen på vann, hevder fiskerinspektøren at elve- og bekkevann som kommer fra myrstrøk, er for surt og ubrukbart vanligvis. Vannet må være fritt for forurensinger, og bør være varmest mulig om vinteren og helst ikke overstige 20 grader om sommeren. Vannføringen må være tilstrekkelig, minimum 1 kbm. pr. sekund for større anlegg, og før en går i gang, må vannføringen måles, helst gjennom flere år.

Dammene bør helst ligge på noenlunde plant, men svakt skrånende terreng, så vannet kommer til uten pumpeanlegg. Og grunnen bør bestå av fin, lett sand eller vanlig god dyrkingsjord, men helst ikke leirgrunn og slett ikke myr.

Om fôringen sier fiskeriinspektør Harstad at fersk saltvannfisk er best, gjerne småfisk, som males og kan blandes med forskjellige kraftfôrslag. En må ha daglig tilsyn på [illegible] for noen de dette er vanskelig å ha

fryse- og kjøleanlegg for mottak av større parti. Her kommer imidlertid den vanske til at bruk av for store mengder frosset fôr ikke er heldig for fisken i det lange løp. Etter Harstads mening kan en regne med å få en tilvekst på 1 kg. aure på 6–8 kg. rå fôrfisk.

Om lønnsomheten sier fiskeriinspektøren at den vil avhenge av avsetningsmulighetene i nærheten av anlegget, som derfor helst bør ligge i nærheten av en større by. Et større anlegg må likevel regne med å måtte eksportere den oppdrettede fisken og dermed ta opp konkurransen med utlandet — i første rekke Danmark. Prisen som kan oppnås, er antagelig ca. 6-7 kr. pr. kg., men den avhenger noe av fiskens størrelse og kvalitet.

Fiskeriinspektør Harstad understreker til slutt i sin redegjørelse at det nytter ikke å sette i gang en storbedrift uten å ha grundig kjennskap til saken og solid driftskapital. Men ved å begynne i det små der de naturlige vilkår er til stede, er det kanskje mulig å bygge opp et rentabelt damoppdrett, selv om det er en vanskelig sak og erfaringene hittil ikke er særlig lovende. Jeg vil derfe [illegible] overdrevne forestillinger, sier Harstad.

60.3

SYKKYLVSBL. 2/11.60

Regnbogeaure

2/11-60

UTSETT I MANGE FJELLVATN OG VASSDRAG I SYKKYLVEN.

Eit fylgje på eit dusin berar og to traktorar tok nyleg av frå Norlaks-anlegget på Vik på veg til Gimsdalen. Dei hadde med 10,000 ein-sommar-gamle regnbogeaurar som dei sette ut i vassdraget ovenfor Gimsdalsfossane. Det vart sett 2000 aurar i kvart av dei to Grønevatna, 2000 aurar i Hauvatnet og 4000 aurar i Gimsdalselva. Fisken vart køyrd med traktor til Gimsdalen, og derifrå frakta berarane auren i spanner i ein par timars marsj til vatna. Det var brørne Olav og og Karstein Oddm. Vik som heldt med fisken. Halldor og Ole Klokkehaug hadde traktorar, og mellom berarane elles var Olav Hole, Anders Kvisvik Gudbrand Vik, Arne Vik, Bjørn Tynes Agnar Flatabø, Leif Ludviksen, Oskar Hatlemark, Svein Hatlemark Karstein Oddm. Vik, Svein Støylen, og dei to traktorkøyrarane Ole Klokkehaug og Halldor Vik.

Førre laurdag tok ein ny patrulje ut frå Norlaks på Vik. Dei hadde også med 10,000 ein-sommar-gamle regnbogeaurar og denne sendeferda gjekk til Vikedalen der auren vart utslepte i Vikedalselva nedanfor fossane. Med på dene ferda var Karstein Oddm. Vik, Finn Tynes som køyrde traktor, Anders Kvisvik, Lars Tynes, Karl Blindheim, og Leif Sæther. Brørne Vik heldt også med denne fisken.

— Kva føremål har denne utsetjinga av regnbogeaurar her oppe? Vi stiller spørsmålet til arkitekt Karstein Oddm. Vik.

— Det har det føremålet at vi vil prøve om fisken kjem attende i same elva som han vert slept, seier Vik. — Fisken vi slepte var ikkje merkt, men det er ikkje slept ut fisk i denne elva før, og kjem det no regnbogeaure att i elva, so er det av den som no vart utsett, og som har søkt attende til elva.

— Korleis kan det vere med mattilhøva for aure-ungane der oppe?

— Det ser ut for å vere bra. Ein kan vere er der frå før, men denne krea er småfallen. Det kjem vel truleg av at der er mykje av henne, og så er det ein degenerert sort.

— Men trur de der vert nok mat til regnbogeauren også?

— Det meiner vi, for vi sette ut ren ut på slike plassar der det ut for å vere lite kre frå før.

— Kor lenge vil det gå før fisken vandrar til havs og evt. kjem att som vaksen?

— Vi reknar fire år. Han stoggar i elva ca. 3 år, går så til havs, og kjem voneleg at fjerde året.

— Kan regnbogeauren verte stor?

— Den amerikanske steel-headlaksen som vi trur vi kan likne regnbogeauren attpå vert fiska oppi 18 kg., etter dei opplysningane vi har fått. Og så får vi vente og sjå, seier Karstein Oddm. Vik.

REGNBOGEAURE OGSÅ TIL SVARTEVATNET.

Tannlekjar Petter Hjorthol har slept 1000 regnbogeaurar i Svartevatnet i Myrdalen. Litt fisk har der vore frå før i dette vatnet, fortel tannlekjar Hjorthol, men der er mindre bra tilhøve for gyting. Nærdjupt er vatnet, og smått er det med elvar der fisken kan gå opp og legge rogn. Som kjent har Stranda konsesjon på noko regulering av dette vatnet, opplyser tannlekjar Hjorthol vidare. I konsesjonsvilkåra er det teke med at elva som renn skal ordnast slik at fisken kan finne høve til å gå inn i vatnet. Sidan tilhøva no er, lek demma så mykje at der vert lite eller inkje overlaup. Fisken kan kome seg ut or vatnet, men der vert forlite overlaup til at han kome seg inn att. På den måten vert Svartevatnet faktisk tappa for fisk, og dette med demma vert eit spørsmål som vi no må ta opp med Strandarane med det første.

REGNBOGEAURE TIL BRUNSTADKOLLEN OG TIL BRUNSTADSÆTRE-ELVA

Etter opptak av Ole C. Brunstad har interesserte på gardane Brunstad og Hjorthol gått saman om å kjøpe 2000 regnbogeaurar som nyleg vart sette i eit vatn på Brunstad kollen. Dette vatnet er pålag dobbelt så stort som Svartevatnet, og her har ikkje vore aure før.

Velledalen grunneigarlag har og

Framh. s. 4

så kjøpt 2000 regnbogeaurar som vart slepte i elva frå Brunstadsætr innover, opplyser formannen i grunneigarlaget, Jon Hjortdal. Sætreelva er rein og fin med djupe hylar, og her får auren gå til han selnare tyr nedover Velledalselva og søkjer til havs for å ete seg stor og feit før han vender attende til dals.

Folk frå Brunstad har vore ute under til fjells med setjefisk. Etter det vi får opplyst, har dess vore med: Ole C. Brunstad, Brunstad, Konrad Ytrehorn, Konrad Brunstad, Jon C. Brunstad, Leif Grimstad, Leif Karlsen, Svein Brudevoll, Jon P. Brunstad m. fl.

1350 LAKSEUNGAR OG REGNBOGEAURAR TIL VASSDRAGET I RAMSTADDAL.

For avgifta som Stranda kommune har betalt for vassoverføringa frå Ramstaddal til Nysætervatnet, har oppsitjarane i Ramstaddal kjøpt inn 700 ein-sommar-gamle lakseungar og 650 regnbogeaurar som for fjortan dagar sidan vart slepte dels i Løseth-elva og dels i elva [illegible]dalen. Ut-

A 13/12.60

Regnbueørret vokser enorm når den kan tåle saltvann

Nytt interessant, lovende anlegg ved Vatlestraumen nær Bergen

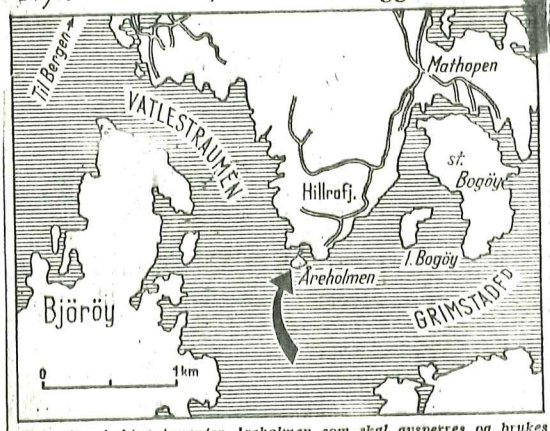

Pilen viser bukten innenfor Areholmen som skal avsperres og brukes til ørretoppdrett. Det skal bygges molo fra fastlandet til holmen

Fra Aftenpostens utsendte medarbeider LEIF BØHN

Bergen, i desember.

Den kjente fiskerieksperten, direktør Gunnar Rollefsen har gjentatte ganger slått til lyd for at vi i større grad enn hittil må interessere oss for kystfiskets muligheter og at vi må tenke ikke bare på å høste, men også på å dyrke. Jordbrukets metoder må i langt sterkere grad enn hittil finne anvendelse i fiskerinæringen, mener han.

Oppdrett av ørret er en av disse mulighetene, og ihøst er det satt igang et foretagende ved Vatlestraumen som synes å love at det kan bli noe nytt i så henseende. Ørretoppdrett er i og for seg langtfra noe nytt. Danskene, som er våre læremestere, har drevet det i mange år med regnbueørret innført fra Canada. Forholdene i Danmark er langtfra gunstige for denne virksomhet. De plages både av for høye vanntemperaturer og av is om vinteren. Allikevel eksporterer de slik oppfôret fisk for 40—50 millioner kroner om året. Nordmenn som setter pris på god ørret vil nok karakterisere meget av denne

[illegible] fisk som ikke tåler slapp og [illegible] uten.

[illegible] og Karstein Vik i Sykkylven på Sunnmøre er to foregangsmenn når det gjelder produksjon av regnbueørret av høy kvalitet i Norge. De klekker regnbueørreten og setter den først ut i ferskvann. Når fisken er blitt 30—40 gram lar de den gradvis venne seg til saltvann. Når den er blitt to år og veier 200—300 gram, kan den leve i sjøen og fôres med allslags fisk og med skalldyravfall. Det beste fôret er mager småsild og småpale som blir kuttet opp. Det som er karakteristisk for regnbueørreten er at den har en uhyre stor vekst-hastighet, og at den har stor motstandskraft mot sykdommer og at den oppfôret i salt sjø får en aldeles ypperlig kvalitet.

Regnbueørreten har det slik at den blir litt slapp og tar lite næring til seg hvis temperaturen i sjøen faller under 5—6 grader. Det samme gjelder for sjøtemperaturer over 15—16 grader. Det er viktig å ha en så jevn temperatur i sjøen som mulig for å få en god vekst på fisken gjennom så å si hele året. Når fisken trives, spiser den 5—7 prosent av sin egen vekt i døgnet. For å legge på seg 1 kilo må den ha 6—7 kilo fôr. Det er intet hvelen for at en fire års regnbueørret kan veie 5 kilo. Et annet forhold som kan spille en stor økonomisk rolle, er at regnbueørreten er vårgyter, mens som kjent annen ørret og laks gyter senere på året. Det betyr at førsteklasses regnbueørret kan komme på markedet nettopp på den tid da annen fisk ikke gjør seg så sterkt gjeldende.

Alle disse forhold har [illegible] mellomlederen Johs[illegible] tro på den idé at Vatlestraumen utenfor Bergen må være særdeles vel skikket for oppdrett av førsteklasses regnbueørret. Han har fått direktør Rollefsens fulle støtte i dette syn.

Sjøtemperaturen er jevn, en fire—fem knops strøm sørger for stadig rent vann og ypperlig tilgang på mat. Sivilingeniør Lærum [illegible] et nes og en liten holme ved Vatlestraumen. Umiddelbart ef[illegible]

[illegible]sen i somm[illegible] kjøpte [illegible]ing regnbueørret som b[illegible] Vik hadde utstilt der, og satte den ut i en provisorisk innhegning ved sin eiendom. Fisken trivdes utmerket og han har nu skaffet [illegible]standen meget sterkt samtidig som arbeidet med et permanent anlegg er satt igang. Det omfatter bl. a. en molo fra fastlandet til holmen, med grinder for gjennomstrø[illegible]

[illegible] skal bli meget interes[illegible] ke resultater en fø[illegible] ses næringsmiddel-fagmann kan nå i dette arbeide. Sikkert er det ingen enkel sak å drive fiskeoppdrett. Brødrene Vik har som pionérer [illegible] nye slit og mofang, men de [illegible] resultater.

SP 3/11.60

Tilsaman 250 regnbogeaure slept i elvane

Storstilt eksperiment i Sykkylvsfjella

Eit fylgje på eit dusin berarar og to traktorar tok førre laurdag av frå Norlaks-anlegget i Sykkylven på veg til Gimsdalen. Dei hadde med 10 000 ein-sommar-gamle regnbogeaurar. Fisken vart køyrd med traktor til Gimsdalen, og derifrå frakta berarane auren i spanner i ein to timars marsj framover mot Gimsdalsfossane. Det vart sett 2 000 aurar i Grønevatnet, 2 000 aurar i Hauavatnet og resten i elva. Siste laurdag tok ein ny patrulje ut frå Norlaks. Dei hadde også med seg 10 000 regnbogeaurar, og denne sendeferda gjekk til Vikedalen der fisken vart slept i elva. Det er brørne Karstein Oddm. og Olav [illegible] Vik som har gitt fisken, og føremålet er å finne ut om regnbogauren vil søkje attende til si barndoms elv etter ferda til havs når så langt lid.

Ein dei regnbogeaure er utsett også i Velledalen. Grunneigarlaget har sett ut 2 000 regnbogeaurar i Brunstaddalen. Interesserte privatfolk på gardane Brunstad og Hjorthol har sett ut 2 000 regnbogeaurar i eit vatn på Brunstadkollen der det ikkje har vore fisk før, og ein privatmann på Aure har sett ut 1 000 regnbogeaurar i Svartevatnet i Myrdalen.

AKTUELL NR. 53. 3/12.60. II

Den nye ørreten kan

Feit, velsmakende og hardfør er den nye regnbueørreten som brødrene Vik avler i saltvannsdammene sine på Sunnmøre.

Verdifull er fisken etter to år. Da veier den omlag et kilo og blir fraktet til Bergen i spann for ytterligere feting.

get nøysomhet. Men de gråter ikke over spilt melk. Gjort er gjort, og tapt — tapt.

Skjønt tapt?

Året etter det skammelige uhellet med settefisken ble det konstatert at det i tillegg til den feite, fine laksen i sjøvannsdammene svømte omkring noen usedvanlig prektige regnbueørreter, — den samme fisken som en hadde ansett som fortapt. Istedenfor å «drukne» i laksedammen hadde ørreten vokst seg mye finere og feitere enn deres brødre og søstre «hjemme» i ferskvannsdammene. De var dessuten utpreget røde i kjøttet, og — viste det seg — bemerkelsesverdig velsmakende.

Iherdige, men ikke altfor vellykte forsøk har vært gjort her i landet med oppdrett av regnbueørret i ferskvann. Fisken har vist seg å være ganske ømtålig for temperatursvingningene i vannet og lite motstandsdyktig mot sykdommer. Fra tid til annen har en forsøkt å oppdrette den i sjøvann, men uten hell. Konklusjon: Regnbueørret er vanskelig å omplante til norske ferskvann og dessuten tvers igjennom en ferskvannsåpenbaring.

Den tanken slo imidlertid ned i gartner Olav C. Vik og broren arkitekt Karstein Oddm. Vik — de to driver sammen damanlegget Nor-Laks i Sykkylven — ved synet av den ett år gamle, livskraftige «rømlingen»: Kanskje regnbueørreten kan *tilvenne seg* en saltvannstilværelse? De gikk ut fra muligheten av at dette kunne holde stikk, og transporten av to år gammel settefisk til Mathopen i forrige måned kan uten videre tas som bevis på at hypotesen har vist seg å holde stikk. Og dermed er sannsynligvis et viktig vendepunkt inntrådt for denne næringens vedkommende, som kort og godt innebærer at noe som hittil har vært en utpreget bi-næring, har all utsikt til å blomstre opp til en valuta-givende hovednæring. Det mener iallfall informerte fagfolk, og nevner en Vik-anlegget for f. eks. Kåre Skutvik, primus motor i det driftige public relation-kontoret med det lange navnet «Opplysningskontoret for næringslivet i Ålesund og Sunnmøre», blir han lakse-blank i øynene. Han beundrer uforstilt de danske regnbueørret-oppdretterne, men har samtidig et spesielt ønske, som nå kan gå i oppfyllelse: at Norge må erobre den førende plassen Danmark hittil har hatt på dette området.

Det ligger snublende nær å spørre hvordan det kan ha seg at Danmark — med sine forholdsvis beskjedne vannressurser — kan eksportere regnbueørret for 30—40 millioner kroner året, mens Norge overhodet ikke teller i så måte, enda vi har overdådige vannmengder og ganske god greie på fisk. En viktig del av svaret er at danskene kan oppdrette regnbueørreten i såkalt sterilt oppkommevann, som holder en konstant temperatur av ca. 8 grader året rundt, mens vi vesentlig er henvist til overflatevann med kraftige temperatursvingninger.

Da brødrene Vik for noen år siden bestemte seg for å forsøke seg som ørret- og lakseoppdrettere, baserte også de seg utelukkende på ferskvann for regnbueørretens vedkommende. Som de innbarka sunnmøringer de er, mente de at de skulle få det til like godt som danskene, trass i disse spesielle ulempene med vannet. Etterat den «rømte» og på forhånd avskrevne settefisken var innfanget, gikk de i gang med en planmessig tilvenning av regnbueørret i sjøvann. Og i dag mener de å kunne si at regnbueørreten i virkeligheten har sitt naturlige miljø i saltvann. To år gammel regnbueørret er levedyktig i rent sjøvann, og *den* toåringen er mye finere og feitere enn like gammel regnbueørret som *ikke* har smakt sjølivets glede.

I samarbeid med Opplysningskontoret sørget Nor-Laks for en spesiell attraksjon på den store fiskerimessen i Bergen, — i form av ørretdammer som var «befisket» med den fineste to år gammel regnbueørret. Og vannet i dammene var friskt sjøvann. Til en smaksprøve i festlige former inviterte de lure sunnmøringene etterpå en rekke ørretskjønnere og utesket deres sakkyndige dom. Direktør Gunnar Rollefsen ved Fiskeridepartementets havforskningsinstitutt i Bergen forsynte seg villig, og klassifiserte den «nye» fisken som «noe midt imellom vanlig ørret og laks», m.a.o. en fantastisk god attest.

Folk flest vil sikkert ha vondt for å skjelne sjø-regnbueørreten fra Sykkylven fra førsteklasses laks når de får den servert enten avkokt eller røkt. Og dette er så mye mer bemerkelsesverdig som dam-oppdrettet regnbueørret hittil ikke på noen måte har kunnet hevde seg *smaksmessig* i konkurranse med «vill» ørret. Den er bleikere i kjøttet og virker nokså «tam» i smaken.

Når det gjelder tilgangen på *sjøvann* med ideell temperatur for ørretoppdrett, er vi mer enn selvhjulpne. Den velsignede Golfstrømmen sørger for en ca. 9 graders gjennom[illegible] langs praktisk talt hele

norskekysten. Bare sjelden, og aldri lenge om gangen, synker den så lavt som til 5 grader, og selv ikke om sommeren stiger den til mer enn 16—18 grader. Og akkurat i denne «temperatursonen» trives ørreten best. I slike temperaturer kan en — for å si det med sakkyndighetens ord — øke fôringskapasiteten med et tilsvarende godt økonomisk resultat. En annen fordel er det at saltvannsørreten på lang[illegible] er [illegible]satt for de

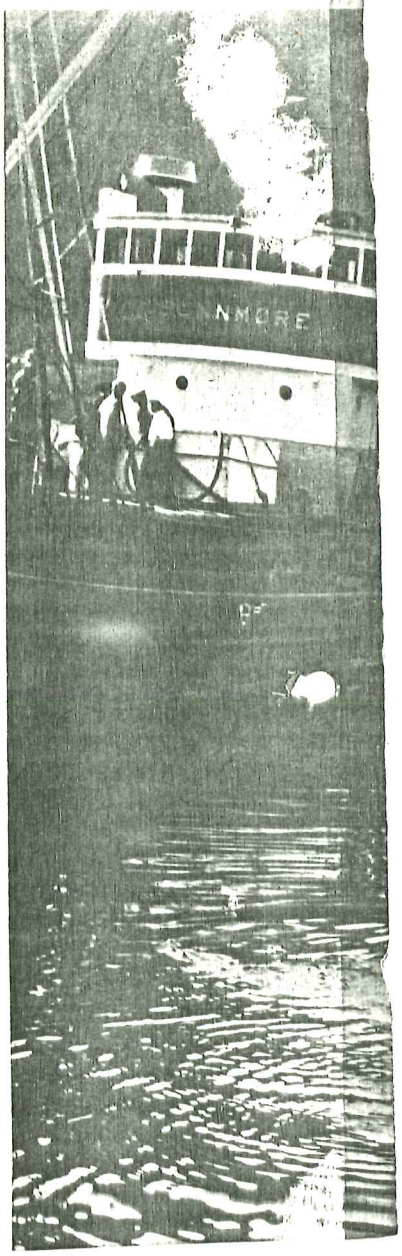

TEKST [illegible]

60.5

AKTUELL NR. 53. 3/12.60. I

Noen regnbueørreter unnslapp fra en ferskvannsdam på Sunnmøre og ble til en ny, velsmakende og verdifull fiskesort.

SKAPT AV UHELL

Det var fole greier, — kass i alle dager har auren greidd å sleppe inn i fakse-dammen? tenkte Olav C. Vik — gartner av fag og fiskeoppdretter med liv og sjel — og ergret seg storlig. Han hadde grunn til det, for det er en kjent sak at regnbueørret er en utpreget ferskvannsfisk, og den verdi-fulle settefisken som en minneverdig dag for et par år siden uforvarende svamte ut av en ørretdam i stamfiskan[illegible]

Sykkylven og inn til fakse-dammen, [illegible] fjæra, måtte følgelig anses som tapt.

Sunnmøringene [illegible] av naturen ikke bare [illegible] selge og gyekjefiske. Noe av hem-[illegible] ved mange sunnmøringers bemer-[illegible] sukkess på [illegible] hva [illegible] det dreier seg om [illegible] sjø-[illegible] Selskie eller [illegible] av lystfar-[illegible] fangamerikanske [illegible] en utsprei-[illegible]

ACTUELL NR 53. 3/12.60 III

skaffe valuta-millioner og rikdom til driftige oppdrettere

sykdommene ferskvannsfisken ofte er et så lett bytte for.

På regnbueørretens meny står r i og fisk: den er veldig glad i småsei. Det skal 7—8 kg sild- og fiskefôr til for å produsere 1 kg regnbueørret. Med andre ord: det er billigere å produsere 1 kg ørret enn 1 kg flesk. Men likevel avhenger framtidsutsiktene for næringen i høy grad av mulighetene for å skaffe fôr til en rimelig pris. For tiden står dambruket i sterkt konkurranseforhold til minknæringen, som er istand til å betale förpriser som er helt uantakelige for ørretoppdretterne. Minken er i det hele tatt til fortred for ørreten: en mann som Skutvik hater f. eks. den ørret-elskende villminken like sterkt som han elsker «blankfisk».

Fra Mathopen er det i mellomtiden innløpet den gledelige melding at verdens første skipslast av to år gammel, saltvannsoppdrettet regnbueørret ble helt prikkfritt gjennomført, og at yngelen i de nye omgivelsene rett og slett har det som fisken i vannet *skal* ha det. Og dermed kan stamfiskanlegget i Vikøyra belage seg på å bli leverandør av settefisk til andre anlegg langs kysten. Det hendelige uhellet som satte det hele i gang, viste seg altså å være helt uopprettelig, — i en lofterik og dermed noe uvanlig betydning av ordet.

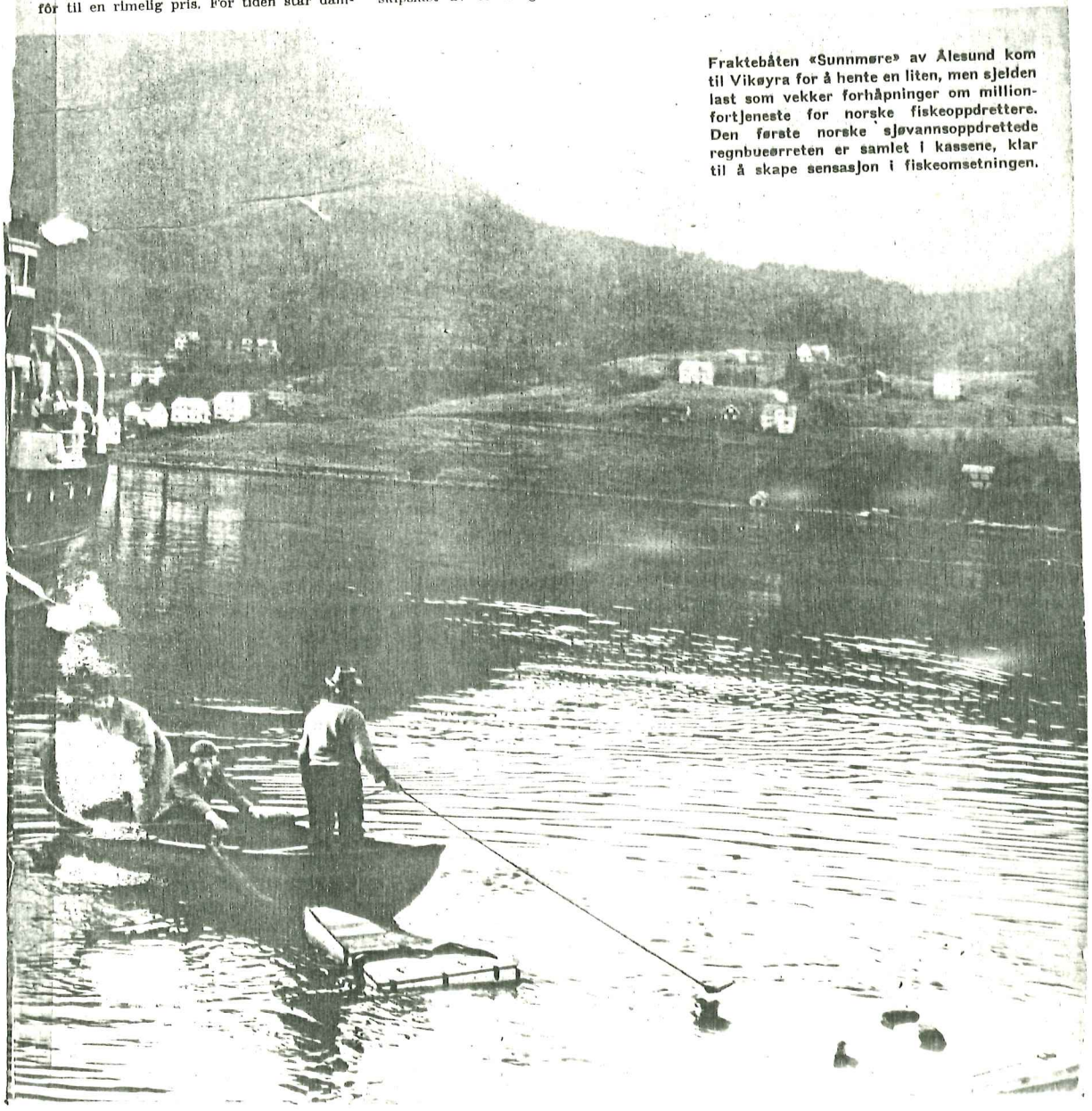

Fraktebåten «Sunnmøre» av Ålesund kom til Vikøyra for å hente en liten, men sjelden last som vekker forhåpninger om millionfortjeneste for norske fiskeoppdrettere. Den første norske sjøvannsoppdrettede regnbueørreten er samlet i kassene, klar til å skape sensasjon i fiskeomsetningen.

VG 13/12.60

Inspektøren for ferskvannsfisket advarer:

Ørretforingsanleggene på Sunnmøre kan få alvorlig økonomisk baksmell

Fra Ålesund blir det meldt
...amanlegg for oppforing...
regnbueørret i sjøvann begy...
ner å utvikle seg til en industri
i kystbygdene på Sunnmøre.
Allerede er 16 anlegg i drift og
25 til er under forberedelse.
Alle er anlagt etter mønst...
...avdelingen for feskv...
fiske i Landbruksdepartem...
er imidlertid meget skeptisk
overfor den utvikling som er i
gang.

— Vi vet godt at det både praktisk og biologisk er gjennomførbart å ...ale opp ørret fra 4 opptil 18 kilo ...et er tvilsomt når det gjelder ...omheten, sier fiskerilnspek...feld. Det norske marked er for ...til å ta i mot all den fisken som så mange anlegg vil kunne produsere. Skal vi prøve å trenge inn på det utenlandske marked, må vi først konkurrere ut danskene som nå har en eksport på 30 millioner kroner årlig. Det kan bli meget vanskelig. Danskene som er i stand til å selge sin regnbueørret for fem kroner kiloen i New York. De norske produsentene bør være oppmerksom på at den fisken danskene eksporterer er regnbueørret i porsjonsstørrelse — fra 150 til 250 gram. Det er langt billigere å fore ...porsjonsfisk enn storfisk ...kilo og mer.

100 000 kroners tap

— De ørretanleggene vi har her i landet, har ikke vist særlig lønnsomhet hittil. Anlegget i Hafsfjord har hatt et tap på 100 000 kroner på fire-fem år, mens anlegget ved Krågerø har måttet avskrive 2 millioner kroner og må antagelig avskrive en meget stor del av aksjekapitalen også.

— Mens fisken er helt ung, kan den fores opp på innmat fra varmblodige dyr, særlig er lever et meget fint for. Når fisken begynner å bli større, må den helst ha småfisk som er nyfanget og reker. Da blir foringen atskillig dyrere, fortsetter Harstad som mener at det drives ...nokså overveyld propaganda for ...etanlegg på Sunnmøre for tiden. ...et er til og med kommet så langt at sunnmøringene nå ber om statsstøtte til anleggene sine under henvisning til at Landbruksdepartementet i sin tid stilte 16 000 kroner til disposisjon for Sykkylven-anlegget. Det ville være bedre om man ventet litt med utbyggingen ...at man fikk et sikrere grunnlag å vurdere den økonomiske side ...saken på. Jeg er redd for at ...n med den utbygging som foregår kan risikere et tilbakeslag av dimensjoner, slutter fiskerilnspektør Harstad.

Høyere temperatur lengere veksttid

Konsulent Rosseland ved den vitenskapelige avdeling av Landbruksdepartementets ferskvannskontor, som holder til på Vollebekk på As, sier at hovedårsaken til at regnbueørreten vokser meget fortere i sjøvann, er at vintertemperaturen i sjøen er langt høyere enn i ferskvann og elver. Det betyr at ...n får lengere vokseseong hvert ...En annen ting er jo at d... ...og altså ikke er avhengig ...ende tilgang på for. En tred... ...om også spiller inn, er at d... ...sjøvannet finnes mange meget viktige mineraler og sporstoffer som er av den største betydning for fiskens vekst selv om det bare skal meget små mengder til av dem. Slike sporstoffer er det mindre av i ferskvann. En tredje faktor er at saltet i sjøvannet hindrer soppangrep på fisken.

Rosseland sier videre at det finnes en høygående regnbueørret og det er muligens den man bruker i anleggene på Sunnmøre. Vanlig norsk ørret i våre elver og vann kan under gustige forhold bli på 18 kilo og da er det ikke noe merkelig i det om man får ...kilos ...når den blir drevet fram ...mulige måter.

SP 7/12 60

Ørretstasjonen i Sykkylven opp i Stortinget

Honnør til programsekretær Græsdal for god reportasje

Johan Karlsen (A), Sør-Trøndelag, har meldt dette grunngitte spørsmålet til landbruksministeren: «Er regjeringen oppmerksom på de eksperimentene som ...Sykkylven med laks og ...som synes å kunne ...stor betydning for styrking av næringsgrunnlaget for vårt kystområde? Vil regjeringen foreta seg noe for å støtte opp om disse forsøkene?»

— — —

Det er gledelig at denne saken nå blir tatt opp i Stortinget, ...ogramsekretær Græsdals ...riske og vel underbygde reportasje i Kringkastinga forleden kveld har nok æren for at så er skjedd. Det var klare og nøkterne opplysninger ...sdirene Vik ga om sine eksperimenter. På sin plass var det sikkert også med et hipp til ferskvannsinspektøren og landbruksdepartementet for den likegyldighet som er vist fra den kant.

Når det gjelder eksperimentene bør også framheves den innsats som Opplysningskontoret for næringslivet i Ålesund og Sunnmøre ved sekretær Kåre ...utvik har gjort.

Det skal bli interessant å ...va landbruksministeren ...saken.

A 24/12.60 I

Brødrene som vil revolusjonere vårt laksefiske

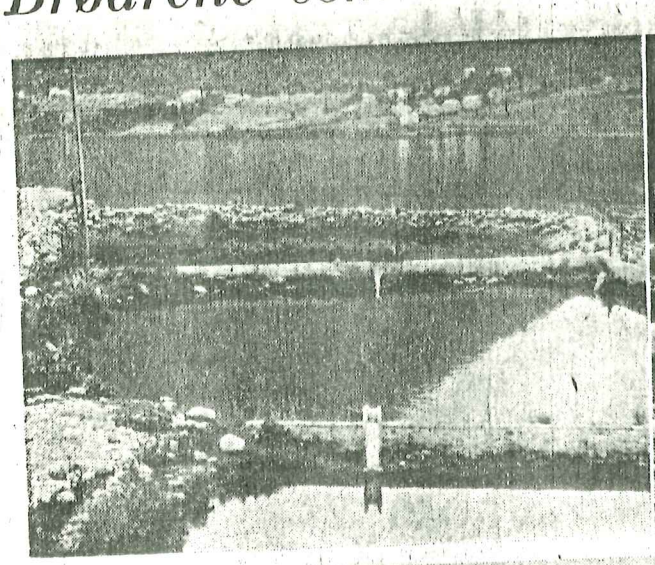

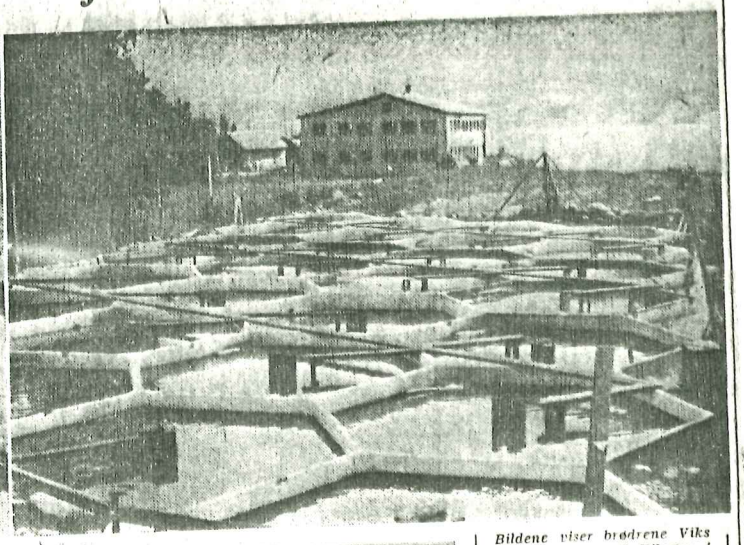

Bildene viser brødrene Viks fiskebassenger på Viksøra i Sykkylven. Til venstre ser man nærmest fjorden stamfiskbassenget for laks i saltvann. Fra bassengene ovenfor var det at 4 regnbueørreter greidde å snike segi ut og ned i saltvannsbassenget. Det var disse fire rømlingene som gjorde brødrene Vik oppmerksom på at regnbueørret vokser og trives langt bedre i saltvann enn i ferskvann og gav støtet til den eksplosjonsartede utvikling av saltvannsanlegg for regnbueørret. Til høyre brødrene Viks selvkonstruerte fiskedammer for regnbueørret. I hver av de små sekskantede bassenger går det 30 000 regnbueørretyngel, tilsammen 400 000

Og som får regnbueørreten til å femdoble sin vekt i løpet av et halvt år når fisken går i saltvann

Fra Aftenpostens utsendte medarbeider
BJØRGULV HAUGE

Sykkylven, i desember.

To brødre, den ene arkitekt, den andre gartner av fag, henholdsvis Karstein Oddmund Vik og Olav C. Vik, har øyensynlig snudd opp ned på alle gamle teorier når det gjelder laks og regnbueørret. Det er en utbredt oppfatning at laksen som regel dør når den har gytt en gang. Men brødrene Vik har i sine fiskedammer laks som har gytt fire år på rad. Jeg så laks som nettopp hadde gytt, komme opp og ta til seg småsild som ble kastet ut. Fem års intenst arbeide som har kostet mange penger, har fått sin belønning. I år har de to brødre levert ca. 25 000 laksyngel til våre elver, og holder forsøkene

Denne suggen av en regnbueørret som Olav Vik viser frem er rund og fet som en julegris, enda den bare er to år gammel. Den har gått i saltvann i den siste tid og veier nu 4 kg. Ikke vært at oppdretteren smaker [illegible]

60.9

(A 24/12.60 (FORTS) II

hva de lover vil det kunne revolusjonere hele vårt lakseﬁske. Vi kan få en laksestamme som gyter uten noen gang å ha vært i havet.

Når det gjelder regnbueørreten har forsøkene godtgjort at denne ørret har langt bedre vekstbetingelser i saltvann enn i ferskvann. Dette muliggjør at vi kan få en helt ny næringsgren langs vår kyst. Allerede nu har 18 nye anlegg bestilt 140 000 regnbueørret som er tilvennet saltvann. Ialt har de to brødre gående 400 000 regnbueørret i sine anlegg, og folk fra Trøndelag i nord til Rogaland i syd står formelig i kø for å sikre seg denne nye «saltvannsregnbuen», som har vist så fabelaktige vekstbetingelser i forhold til «ferskvannsregnbuen», som danskene nu i vel et halvt århundre har vært nesten enerådende om å by frem på markedet. Ialt er det idag på tale å bygge 40 anlegg for regnbueørret.

— I 1955, forteller arkitekt Karstein Vik, ble det i Sykkylven dannet et selskap som fikk navnet «Stamfiskstasjonen i Sykkylven». Dette selskap skulle drive forsøk med klekking av laks og regnbueørret. Klekkeriet lå på Straumgjerdet og Fridtjof Fredriksen var formann for selskapet. På Vikøra hadde vi en god plass for et utklekkingsanlegg og fiskedammer, og der gikk min bror og jeg igang med et forsøksanlegg. Vår hensikt var å skaffe bevis for at laks kan fôres opp i fangenskap. Samtidig startet vi også med et anlegg for regnbueørret, efter dansk metode, det vil si, vi skulle fôre opp ørreten i ferskvann. Efter et års drift viste det seg at forholdene ved det nyopprettede anlegg i Straumgjerdet var uheldige, og vi overtok derfor den regnbueørret-yngel denne stasjon hadde.

Laksen vi drev våre forsøk med, var innfanget i kilenøter. Høsten 1956 tok vi rogn og melke av denne laks, og da laksen hadde gytt fra seg, ble den slaktet. Neste år gjentok vi forsøket, bare med den forskjell at nu lot vi laksen leve videre i stamlaksbassenget. Vi hadde et lite håp om at det skulle lykkes å få laksen til å ta næring til seg efter gytingen, slik at den kunne leve videre. Fagfolk var av den mening at det ville være umulig å få laksen til å spise efter gytingen og at den ikke ville overleve.

Det så ut som om fagfolkene skulle få rett. Hele vinteren var det umulig å få laksen til å ta næring til seg. Men i april og mai begynte en laks å spise litt av maten vi kastet til den, og siden begynte også de andre lakser så smått å spise. Slik gikk det til at vi høsten 1958 for anden gang kunne ta rogn og melke av laks som gikk i fangenskap. Den neste vinter tok vi rogn og melke av laksen for tredje gang. Det var i 1959. Da var vi kommet så langt at laksen tok mat til seg med det samme den hadde gytt. I år tok vi så rogn og melke av den samme laksen for fjerde gang, og jeg har ikke kjennskap til at noen har gjort noe lignende. Våre forsøk har vist at laksen gir ca. 1200 rogn pr. kg laks. En laks på 5 kg gir således 6000 rogn. Av rognen har vi klart å få frem 90 pst. til yngel, men vi regner med at ikke mer enn 50 pst. av yngelen lever opp. En laks på 10 kg vil efter våre beregninger årlig gi 6000 levende yngel. Fortsetter vi dette regnestykket, har en av våre 10 kilos lakser, i de fire år det har vært tatt rogn av den, gitt ialt 24 000 levende yngel. Og laksen lever videre og kan legge rogn neste år.

Av den første rogn vi tok av laksen i 1956 har vi idag en hann- og en hunlaks som veier 2 kg hver. Av disse tok vi melke og rogn for første gang i år. Derved har vi bevist at laks kan gi rogn og melke uten å ha vært i havet. Åpner det seg nye perspektiver for laksen i våre elver. Lykkes våre videre forsøk, skal vi i et stamlaksbasseng på to tusen kvadratmeter kunne skaffe stamfisk til en produksjon av fra 10 til 20 millioner rogn årlig. Kanskje kommer vi engang så langt at all laks som idag kommer fra havet opp i våre elver, får gyte fritt og at all yngel som settes ut i elvene skaffes fra stamlaksbassenger. På denne måte har vi alle forutsetninger for å skaffe landet en rik laksebestand i våre elver. Men vilkåret for at så kan skje, er at all videre forskning i denne forbindelse blir overtatt av kyndige fagfolk og at Staten bevilger de nødvendige midler til dette formål. I år har vi solgt ca. 25 000 lakseyngel som er satt ut i våre elver. De største laks har vi beholdt selv for å foredle vår egen laksestamme.

Uhellet som skapte saltvanns-regnbueørreten

Vår mening var å drive oppdrett av regnbueørret på samme måte som danskene gjør det, det vil si oppdrett i ferskvann. Til dette formål hadde vi ovenfor stamlaksbassenget noen dammer som fikk ferskvann fra en elv. Da vi høsten 1957 skulle ta opp laksen i stamlaksbassenget til rognstrykning, viste det seg at ialt fire regnbueørreter ved en lekkasje i ferskvannsdammene var kommet inn i laksens saltvannsbasseng. Disse fire ørreter hadde fått et ganske annet utseende enn den ørret som gikk i ferskvann. Vi slaktet to av disse regnbueørreter fra saltvannsbassenget for å sammenligne dem med ferskvannsørreten. Et kvarter efterat regnbueørreten fra ferskvannsbassenget var slaktet, ble den mørk som vanlig ferskvannsørret. Regnbueørreten fra saltvannsbassenget forble imidlertid like blank. Vi foretok sammenlignende prøver når det gjaldt smaken, og disse falt ut til saltvannsfiskens fordel. Saltvannsørreten var også adskillig større og tyngre enn sin «bror» ferskvannsørreten. Det var dette som gav oss idéen til å gå igang med oppdrett av regnbueørret i saltvann. I år har vi gående regnbueørret i vårt saltvannsbasseng som er vel 4 år gammel og veier 4 kg.

Forskere mener at når regnbueørreten vokser så meget hurtigere i saltvann enn i ferskvann skyldes det sjøvannets jevne og ideelle temperatur, vekstfremmende stoffer og mineraler, og at saltvannet hindrer soppangrep på ørreten. Dette er bakgrunnen for stortingsmann Johan Karlsens grunngitte spørsmål til landbruksministeren: «Er Regjeringen oppmerksom på de

Arkitekt Karstein Oddmund Vik

eksperimenter som drives i Sykkylven med laks og ørret, som synes å kunne få stor betydning for styrking av næringsgrunnlaget for vårt kystområde? Vil Regjeringen foreta seg noe for å støtte opp om disse forsøk?»

— Idag har vi 400 000 regnbueørret i våre bassenger, fortsetter arkitekt Vik. De eldste går i saltvann. Utviklingen har igrunnen vært altfor eksplosjonsartet, og jeg spør meg selv hva vi kan gjøre for å bremse på den. Vi har forespørsler fra 40 personer som tenker på å gå igang med anlegg for oppdrett av saltvannsregnbueørret til matfisk. Av disse 40 er 18 kommet så langt at de har sine anlegg ferdig neste år og har bestilt settefisk. Disse anlegg er spredt fra Rogaland i syd til Trøndelag i nord. Vi har ialt bestilling på 140 000 settefisk. Prisen er 30 øre for en settefisk av regnbueørret som bare er en sommer gammel. Et år gammel settefisk koster 60 øre stykket og 2 års settefisk som er tilvennet saltvann koster 3 kroner stykket. En to års settefisk varierer i vekt om våren fra 200 til 300 gram. En slik settefisk, som vi leverer i mai-juni, kan fôres opp til en vekt av 1 kg til jul. Det vil si at den femdobler sin vekt i løpet av et halvt år.

Vi fôrer ørreten hovedsakelig med småsild og småfisk som blir malt opp. Dette er det billigste fôr. Idag er gjennomsnittsprisen for dette fôr maksimum 30 øre pr. kg, inklusive frysing, frakt og omkostninger. I regnbueørretens første periode fôrer vi med dyrelever, og den koster fra 1.50 til kr. 4.40 pr. kg. Det blir altså betydelig kostbarere enn fôring med fisk og sild.

Når danskene, som selv oppgir at de betaler 30 øre pr. kg i gjennomsnitt for fôret, kan oppdrette matfisk på lønnsom basis, under forhold som efter våre biologers mening er adskillig dårligere enn våre forhold i saltvann, så kan jeg ikke forstå annet enn at oppdrett av den norske regnbueørret i saltvann må bli lønnsomt. Danskene regner nemlig med at det medgår fra 7 til 10 kg fôr for å få frem en kg ørret. Våre forsøk viser at vi har vært nede på 4 kg fôr, til en ørret med en vekt av en kg. Så får fremtiden vise hva resultatet blir.

En god jul
og et riktig
godt nytt år
ønskes Dem av
Manufaktur ØST
Lakkegaten 15 og
Raschs vei 36.

DAGEN 31/12.60

60.10

arkitekt Karstein Oddmund Vik

NOR[illegible]golfstrømmen

hjelpe[illegible]REGNBUEØRRET

Som ventet [illegible] av de aller [illegible] på Fiskerimesse[illegible] mmer, og den livlige [illegible] lfødte kuller fra damanlegg[illegible] Nor-Laks på Sykkylve[illegible] en en særdeles velkom[illegible] ame for ørretoppdrett[illegible] ore alminnelighet.

Og det kan formodentlig [illegible] s adskillig slik sprellende frisk propaganda på nettopp dette om[illegible] det, for mens driftige amerikaere og dansker og andre utlendinger tjener millioner på slike klekkerier og damanlegg, er vi stitt liggende etter. Et både beklagelig og til dels uforklarlig faktum, så meget mer som vår venn Golfstrømmen gir Vestlandet det de mest ideelle betingelser for oppdrett av ørret og laks. Det synes i hvert fall de to karene bak som står bak Nor-Laks, brødrene Olav . og **Karstein Oddmund Vik**, den første gartner, den andre arkitekt, og dermed har de kastet seg ut i en virksomhet som allerede går bra store gjetord om[illegible]

[illegible] i [illegible] gartneren, [illegible] der traust og ser ut over de 36 digre kummene, den knott[illegible] til tusentalls opererer i [illegible] masoner lenge de halvslaget k[illegible] høye sementkantene. Hver ble satt måler 14 kvadratmeter men [illegible] ekskantet, d.v.s. at når man ser dem alle sammen under ett, så virker de som et overdimensjonert tverrsnitt gjennom en bikube.

Det er omlag 3 år siden vi begynte så smått å sette teoriene våre om i praksis, forteller Vik, og det som gjør at anlegget her skiller seg ut fra de fleste — for ikke å si alle andre, er at vi blander inn sjø i ferskvannet på et meget tidligere tidspunkt enn vanlig for yngel av laks og ørret

[illegible] LITER SJØ I MINUTTET

[illegible] årlegg tar vi sikte på å klekke omlag en halv million rogn, fortrinnsvis ørret, sier Vik, og hittil har vi vært avhengige av leveranser av rogn fra Danmark og Tyskland. Om et års tid regner vi imidlertid med å være selvhjulpne, men det betyr ikke på noen måte at vi forlater forsøksstadiet. Nei, det vil gå flere år før driften her vil være i «normal» gjenge, for å si det slik, og vi er naturligvis innstilt på å tåle de skuffelser som måtte komme.

Gangen i det hele, fortsetter gartner Vik, er at rognen blir liggende tid etter at klekkingen har gende i rinnende vann vel en måfunnet sted i februar—mars, og siden blir yngelen tatt vare på i disse kummene der det til stadighet sirkulerer en blanding av sje og ferskvann. Etter våre erfaringer tåler ørreten ren sjø som 2-åring, og tilførselen av sjøvann til anlegget blir besørget av en pumpe med kapasitet på 1000 liter i minuttet.

EKSKLUSIVT KOSTHOLD I BEGYNNELSEN

Det sier seg selv at vi må finne oss i visst tap både av rogn og yngel, og det er i det hele tatt temmelig mange og til dels ukjente farer som lurer etter hvert som fisken vokser opp, selv om det altså foregår bak trygge betongmurer. En del sykdommer kan være riktig plagsomme i ferskvann, men de fleste soppsykdommer kommer bort ved innblanding av salt.

Nå er det slik at hverken sjøvann eller ferskvann i seg selv [illegible] for å holde liv i en halv [illegible] ørreter — der må mat til rimeligvis, og Olav . Vik forteller at de første 3—4 månedene av sitt liv blir yngelen fôret med dyrelever. Siden er kosten mindre eksklusiv, nemlig fisk og slik, men for å få frem ørret av den riktig fristende sorten med rødt kjøtt, blandes det inn en del fôr som inneholder karotin. Det kan for eksempel være reker eller skalldyr, smiler Vik og påstår at maken til kvalitet som på ørreten fra Nor-Laks skal det godt gjøres å finne.

IDEELLE FORHOLD LANGS VESTLANDET

Forholdene [illegible] kysten vår er nemlig ideelle, hverken mer eller mindre, sier han med ettertrykk. [illegible] ikke noe er mer rimelig [illegible] vi etter hvert får en lang rekke damanlegg her i landet. SÅ vidt vi kan begripe skulle det ikke være tale om omsetningsvanskelighet — hverken innen- eller utenlands, og ved å drive ørreten frem på denne måten blir man i stand til å regulere tilførselen etter markedet. Men det er ikke utelukkende levering av førsteklasses ørret til et mer eller mindre fornemt publikum brødrene Vik tar sikte på. Det skal også drives frem settefisk, og i løpet av høsten ble det båret adskillige tusen ørret-yngel langt opp i elven som kommer ut ved Sykkylven. Det var yngel som var en sommer gammel, og etter programmet skal den finne veien til sjøs om 2 somrer. Og når så er skjedd vil den fare langt avsted før den om ytterligere 2 år kan ventes tilbake igjen til Sykkylven som 5 kilos fisk.

Ja, det sier Olav C. Vik i fullt alvor, og han later til å være vel orientert om hva han uttaler seg. Det er nemlig en særdeles livskraftig ørret det her dreier seg om, den såkalte Steel-Head eller Regnbueørret, og den har sin egentlige opprinnelse i USA. [illegible] noe som forklarer en del av den imponerende størrelsen!

RENSLIGHET — EN AVGJØRENDE FAKTOR

Det er forresten en grei fisk å arbeide med, bemerker Vik, — selv om det forekommer ganske store variasjoner i vekten fra den ene ørreten til den andre. Det kan være så ymse med appetitten for øvrig. Den varierer med temperaturen [illegible] vannet — er størst når vannet er varmt, og sommersolen setter ørreten til [illegible] omtrent det dobbelte av hva den krever om vinteren. En meget vesentlig betingelse for gode driftsresultater ved et damanlegg som dette er for øvrig at kummene der fisken går holdes helt rene. Avfall og matrester må fjernes omhyggelig etter hvert, og to mann har full jobb med å sørge for at ørreten blir stelt etter alle kunstens regler.

«SPORTSFISKERNE» GARANTERT FANGST!

Det er en ganske stor tomt Nor-Laks har til rådighet, og helt nede ved fjorden er det gravd ut en rekke digre bassenger. I ett av dem står en stor stim av fisk.

Til sommeren åpner vi et par av disse dammene for sportsfiskere, sier Olav C. Vik, og vi har god tro på at det skal kunne bli folksomt — erfaringer andre steder fra viser at det er mange som trives med å fiske på et sted der de fremfor alt er sikre på å få noe på kroken.

Men, slutter Vik, la oss [illegible] ta noe som helst på forskudd [illegible] det er en temmelig sjansepreget virksomhet dette her før vi har fått gjennomprøvet anlegget. Vi regner med at det vil gå flere år enda før vi er kommet så langt, men alt tyder på at mulighetene er meget gode for slik oppdrett av fisk, ikke bare her på Sykkylven, men langs Vestlandskysten i det store hele. Det er i alle fall vår mening.

Staten bør satse stort på forsking av aure og laks

Forsøkene ved forskjellige stasjoner viser fine resultater — men de reiser også en rekke nye problemer

Forslag om prøvestasjon ved Nor-Laks anlegget i Sykkylven

Der tre år gammel regnbueaure er drevet opp i fire kilo

Interpellasjonen i Stortinget om oppdretting av regnbue-aure i sjøvatn som næringsveg på norskekysten, skulle vært holdt i dag, men er blitt utsatt et par uker. Det er representanten Jo-han Karlsen (A) som står for interpellasjonen. Landbruksministeren har vært på reiser i det siste, og han ønsket å sette seg bedre inn i spørsmålet før han svarer på interpellasjonen. Man venter livlig debatt omkring spørsmålet, og landbruksministerens svar er imøtesett med betydelig interesse, ikke minst her på Sunnmøre, der forsøkene er kommet lengst.

Sunnmørsposten har hatt en samtale med sekretær Kåre Skutvik i Opplysningskontoret for Næringslivet i Ålesund og Sunnmøre om resultatene av forsøkene med oppdrett av aure, om behovet for forsking, veiledning

Over til side 6

og konsulenttjeneste i offentlig regi.

— Som de fleste nå vet kom driften ved Nor-laks anlegget i Sykkylven i gang sommeren 1955 og i dag mener brødrene Olav C. Vik og Karsten O. Vik å ha fort bevis for følgende.

1. Laks innfanget fra kilenotene tar mat til seg i fangenskap og kan gyte minst fire år etter hverandre.
2. Laks foret opp fra rogn klekket ut ved Nor-laks anlegget, og som hele tida har gått i dammer, kan gi rogn.

Parallelt med lakseforsøkene begynte brødrene Vik også oppdretting av aure av danske og seinere også tysk regnbuestamme i ferskvatn, med sikte på å skaffe settefisk såvel til utsetting i elver og vatn, som til videre føring som matfisk i lukkede vatn, sier Skutvik.

ET TILFELLE VISTE VEG

Forsøkene med regnbueaure i sjøvatn ble innledet i 1957 og skyldtes en tilfeldig faktaksise som i dag har mer kuriøs enn aktuell interesse. Et par ett års gamle regnbueaurer haddo forvillet seg gjennom kanalsystemet som forbinder ferskvassdammene ved sjøvassdammene for lakse-stamfisk. Dette skjeddo høsten 1956. Ved opptak av laks for egnstryking hørten etterpå, var disse ikke bare i live, men de var i bemerkelsesverdig godt hold. Sammenliknet med aurer som hadde overvintret i ferskvassdammene, var «sjø-aurene» påfallende større. Kvaliteten var dessuten langt bedre, og fargen på kjøttet var nærmest lakserød.

Høsten 1957 ble det satt ut 1 000 stk i dammer med blanding av ferskvatn og sjøvatn, som det fortsatte systematiske forsøket. Sjøvatnet ble pumpet opp i settefiskdammene. På grunn av et teknisk uhell døde ca. halvparten av fisket. Resten har siden vist utmerket tilpasning til rent sjøvatn. De største fiskene av dette kull veier nå kommet opp i en vekt på 3-4 kg. Gjennomsnitten ligger på om lag 3 kg.

ANDRE FORSØK

Opplysningskontoret for Næringslivet i Ålesund og Sunnmøre har gått inn for provedrift på endel steder. I Velsvik i Dalsfjord er det anlagt et såkalt blandingsanlegg der vannsirkulasjonen er basert på flo- og fjøreregulert tilførsel av sjøvatn med innlak av ferskvatn fra elv. Anlegget er vel at halvt år gammelt. Det ble satt ut 10 000 ett-årig settefisk av regnbueaure fra Nor-laks. Undersøkelsene viser at veksten ble 7-doblet i løpet av seks måneder. Det gikk med 3,4 kilo for til en gjennomsnittspris av 36 øre. Forbruket pr. kg for regnbueaure i ferskvatn er anslått fra 7 til 10 kilo.

På Eggesbones er et gjennomstrømmingsanlegg under utprøving. Her dreier det seg om føring i rent sjøvatn i et sund avstengt i begge løp med plastimpregnert, galvanisert nettingg. Forsøket er begrenset til 150 til 200 stykker aure og laks, vesentlig to-årig aure som ble satt ut i begynnelsen av september 1960. Hensikten er å finne ut hvordan regnbueauren reagerer under føring i rent sjøvatn i de forskjellige årstider og under ulike hydrografiske forhold.

DET TEGNER LØVENDE

— Og rapporten fra prøveanlegget gir inntrykk av at forsøkene tegner lovende, opplyser sekretæren. Det har vært ubetydelige tap. Vektintensiteten synes å være meget høg, og kvaliteten av en to-årig regnbueaure på 0,6 kg som ble fisket og tilberedt, får betegnelsen «den fineste sjøaure». Det føres vesentlig med småsild, men i tillegg ernærer fisken seg ganske sikkert i stor utstrekning av den naturlige tilgang på krøkyngel og rekeyngel som vandrer gjennom nettingen. Gjennomstrømmingsanlegget i den form det prøves på Eggesbones vil betinge lavere anleggs- og driftsomkostninger enn ved anlegget i Velsvik. På den andre siden må man ved føring i rent sjøvatn etter alt å dømme basere på to-årig settefisk som blir langt dyrere i anskaffelse og betinger større driftskapital. Et gjennomstrømmingsanlegg prøves ved Mathopen utenfor Bergen. I Mausdalvåg drift et blandingsdammanlegg i drift 000 stykker ett-årig fi ble satt ut sommeren 1960.

Sekretæren understreker at de opplysningene som er gitt, bygger på forsøk utført av leg De er pionerer, og det er innlysende at de ikke har fått avklart alle forhold og problemer som melder seg under slike forsøk. — For å finne fram til rasjonelle foredlings, og omretningsformer for en type dam- aure- som man alt nå tør si vil ha eksklusive råstoffegenskaper — bør konserveringseksperter og andre snarest få til oppgave å drive produksjonsutvikling, legger Skutvik til. Jeg mener videre at man

KOORDINERER OPPGAVENE MED ANDRE FOREDLINGSGRENER

i f. eks. filet- og hermetikkindustrien der det er en betydelig overkapasitet og store sesongproblemer.

Så skal vi se litt på mulighetene. I dag blir det norske marked tilbudt japansk regnbueaure i esker med nettovekt 100 gr til en detaljpris på kr. 3,95 pr. eske. Et kvalitetsmessig langt bedre norsk produkt i liknende form, bør kunne markedsføres til samme pris. I likhet med danskene som har opparbeidd en millioneksport av aure, må eventuelle norske produsenter ta sikte på kvaliteten i konkurranse med f. eks. Japan.

HVA MAN HAR KONSTATERT

— Hva mener oppdretterne å ha konstatert med dette?

— De mener at yngel av regnbueaure etter den første sommeren i rent ferskvatn kan tilføres en tredjedel sjøvatn. Det gir en saltgehalt i dammene på 12 promille. I det andre leveåret er auren skikket til overføring i blandingsdam med overveiende sjøvatn, men med kontinuerlig tilførsel av ferskvatn. Det har vært forsøkt, sier Skutvik videre, å sette ut ett-årig fisk i rent sjøvatn uten at resultatene har vært gode. Forsøkene på dette området fortsetter, og man har ennå ikke gitt opp håpet om at det skal la seg gjøre under bestemte forhold. I mellomtida følger man den regelen at fisken skal være 2 år gammel før den overføres i rene sjøvassdammer.

— Så er det naturlig å stille dette spørsmålet: Hvilke fordeler gir føring i sjødammer i forhold til føring i ferskvassdammer?

ET SUNNERE MILJØ

— Man mener å kunne fastslå at sjøvassdammer er et sunnere miljø der regnbueauren vokser raskere med mindre føring, den får bedre smak og konsistens enn regnbueaure føret i ferskvatn. Og så skal man ikke glemme at fisken i sjøvatn vil være mindre utsatt for visse sykdommer. Dette gjelder bl. a. soppdannelser som forekommer hyppig i ferskvatn. Og ikke minst, den gunstige gjennomsnittstemperaturen i våre kystfarvatn, gjør det mulig å føre jamnere hele året i sjøvatn enn i ferskvatn. Det betyr igjen at det blir økte muligheter for å skaffe fersk og kvalitetsmessig høgverdig vare etter markedsforholdene.

I SAMARBEID MED HAVFORSKERNE

— Med den betydning aureoppdrett i sjøvatn vil kunne få for den framtidige utvikling av vårt fiskeforedlings- og salgsmiljø og dermed for utviding av næringsgrunnlaget i våre kyst-distriktene, ligger det nær å tro at forskingsoppgavene kan løses i nært samarbeid med Fiskeridirektoratets Havforskningsinstitutt. For å kunne oppnå et sunt og konstruktivt samspill mellom den praktiske erfaring som alt er vunnet, og de forskningsmessige vurderinger som erfaringen må følges opp med, mener jeg at det bør legges en prøvestasjon i tilknytning til Nor-laks anlegget i Sykkylven. Det er hittil gitt meget beskjedne tilskudd fra statens side til forsøkene med lakseoppdretting i Sykkylven, sier Skutvik.

— Er det noen i dag som har kjennskap til omfang av alle planer på dette området?

— Det er neppe mulig å vite dette i dag, men jeg tror på at tallet på planlagte anlegg ligger på om lag 40. Dette grunner jeg på bestillingene på settefisk fra anlegget i Sykkylven. I år er det bestilt 134 000 aurer. Leveringskapasiteten er trolig 300 000 ett-årig og 20 000 to-årige settefisk. I 1962—63 vil anlegget sannsynligvis komme opp i en klekkekapasitet på 1 200 000 rogn, og det vil gi 600 000 stykker settefisk. På lengre sikt tenker man på å bygge ut Nor-laks anlegget til 2,4 millioner rogn eller ca. 1,2 millioner settefisk. Disse planene er kostnadsreknet til 517 000 kroner utover de dagsaktuelle investeringer. Den totale utbygging av det disponible dambareal på Vikeøya vil alt i alt [illegible] på ca. 1 MILL. KRONER.

SVARER TIL FORVENTNINGENE

— Hva kan man si om erfaringene fra de forskjellige anleggene?

— De har svart til forventningene. Men driftsforsøkene har også vist at man må være forberedt på å bli stilt overfor problemer, først og fremst av biologisk art. Disse problemene må løses på faglig—vitenskapelig grunnlag. Det er derfor av stor betydning snarest råd å få satt ut i livet et forskingsprogram som tar for seg biologiske, tekniske og økonomiske spørsmål, sier Skutvik.

Det er lagt opp forslag til et forskningsprogram som tar sikte på å utvikle oppdrett av aure og laks som næringsveg i Norge. Det heter i programmet at man ved stadig å ta ut den største og friskeste fisk til stamfisk fra generasjon til generasjon, vil man trolig oppnå en fisketype som vokser fortere, har større motstandskraft mot sjukdommer og kan hurtigere tilvennes sjøvatn enn den typen man nå har. Kvaliteten kan sannsynligvis også forbedres, og gytetiden kan forskyves slik at den varer helt fra høst til vår. Dermed kan man skaffe forsteklasses vare til markedene hele året rundt.

ANNET ENN FRYSING

Det er sannsynlig at sjøvatnet inneholder sporstoffer, og mineraler som ikke finnes i ferskvatn. Man må ta sikte på å komme fram til billige fortyper, basert på fortyper som er lett tilgjengelige langs kysten og som kan skaffes i tilfredsstillende mengder. Man må undersøke om det er andre konserveringsmåter enn frysing. I så tilfelle kan man spare anleggskostnader av betydelige summer. Det bør også settes i gang forsøk med sluttforing før salg for å gi den best mulige kvalitet og den ønskede farge på fisken.

TILVENNING OG DAMTYPER

Man må gjennomføre videregående forsøk med tilvenning av sjøvatn, slik at man kan forkorte tilvenningstiden. Forholdet mellom vasstemperaturen og tilvenningsevne må undersøkes for å unngå dødsfall ved temperatursvingninger i vatnet.

Damtyper må granskes, da det er sannsynlig at fiskens trivsel i stor grad avhenger av utforming, størrelse, vannsirkulasjon og strøm. Det trengs systematisk sammenliknende forsøk.

Forsøkene må også omfatte gransking av pumpedrift i relasjon til flo- og fjøresirkulasjonen. Man må forsøke å komme fram til forebygging og gransking av fiskesjukdommer som kan oppstå i sjøvatn. Men det kan oppstå helt ukjente sjukdommer i sjøvatn eller kanskje også samme type sjukdommer som i ferskvatn. Også slike tilfelle bør granskes.

DET BØR OPPRETTES EN DYRLEGESTILLING

på dette viktige feltet.

Videre bør det opprettes konsulenttjeneste og veiledning for oppforingsanleggene langs kysten, og man må også kartlegge hovelige steder for dambruk så ikke noen kommer galt avsted.

Når det gjelder laks bør det gjøres videre forsøk med oppfôring av stamfisk og matfisk. Forsøkene ved Nor-laks viser at laksen kan gyte flere år etter hverandre og at laks kan oppføres fra rogn til gytemoden fisk uten å gå i havet som tidligere antatt. Dette åpner de største perspektiver både for oppdrett av stamlaks til elvene og for føring av matfisk i dambruk.

LAKSEN KAN OGSÅ FOREDLES

Det er også sannsynlig at laksestammen kan foredles på samme måte som auren, og dette bør også undersøkes. Man bør også undersøke forebygging av dødsfall ved første års overvintring og det bør bli gjort forsøk med andre typer.

— Når vi summerer opp alt som er sagt, mener jeg at det offentlige må satse store summer på forsking av aure og laks. Det vil høgst sannsynlig vise seg å bli [illegible] nyttige investeringer, sier sekretær Kåre Skutvik til slutt.

Sekretær Kåre Skutvik har lagt ned et stort arbeid for å fremme oppdrett av aure og laks, og han mener at nå bør staten komme sterkt inn i bildet og skyte til nødvendige midler i forskingen.

SP 2/3 61

Voksevillige ørreter skal bli delikat regnbue-middag fra Meldalsholmen

Til våren får de selskap av 10000 nye kamerater

kommer overvar vi utsettingen av de første regnbueørretene i dammene på Meldalsholmen i Kristiansund. Det var noen få toårsfisker — tilvenget saltvann — og langt flere ettårsfisker, som brødrene Monge hadde hentet fra brødrene Vik i Sykkylven. Nå hadde vi vært ut til dammene sammen med Kurt Monge. Toåringene er blitt vel to og et halvt år. De svømte rolig rundt, sammen med fisk som har lurt seg inn for å nylte på maten. De holdt til minst kilo-fisker, skulle tro, disse største regnbueørretene. Og de slukte fort i de hele mussa-sildene Monge kastet til dem. I den andre dammen — hos de som hadde vært blitt halvannet år og litt — ble det servert hakket mussa og malt fisk sammen. Og matlysta var slett ikke ringere der. Og det skulle snart vært fine fisker på middagsbordet — med sine 200—300 gram. Det er bare det, at Monge ikke har tanker om å servere dem til middag ennå. Disse er de første i et anlegg som forhåpentlig skal bli stort og forretningsmessig godt med tida. — Foreløpig er det store utgifter, sier Monge, men hovedsaken nå er å vinne erfaring og det skal disse fiskene være til med.

ÅRLIG FERSKVANNS-TILFØRSEL

Brødrene Monge disponerte i sommer bestilte 10.000 regnbueørretsfisker, for levering til våren. Egentlig hadde de imidlertid også tenkt å ta 5000 ekstra i høst. Da var det også meningen å støpe nye dammer nærmere husene og bryggene på Meldalsholmen. Imidlertid gikk det ikke i orden med tilførsel av ferskvann til dammene — og det er en helt avhengig av. Forhandlingene med kommunen om dette er så vidt ikke ferdig med ennå — men en tror at det skal gå i orden. Det blir forholdsvis lang ledning å legge fram.

I den dammen hvor en i sommer satte ut ettårsfisk (toårsfisken går i rent sjøvann) har en ferskvannstilførsel fra en bekk som kommer fra Karihola. Imidlertid blir det en variabel tilførsel, og i høst og vinter, med den minimale nedbør vi har hatt, ble det noksa mangelfullt. Saltgehalten i sjøen her ligger omkring 3 promille, mens fisken helst ikke bør gå i sjø med større gehalt enn 2 promille. Dermed må det altså være en tredjedels tilførsel med ferskvann. Når det har vært regn har nok gehalten vært nede på det — men ellers, med ingen nedbør og med floa gående ut og inn, har det sikkert ført til forstyrrelser.

TJUEDOBLET VEKT FØRSTE ÅRET

Egentlig kan en vel si, at det har gått bra, skjønt det er vanskelig å ha noen formening om dødeligheten før en tar opp fisken. Det lå et par døde fisker og fløt i vannskorpa. — Og er det ikke flere av dem enn de som er kommet opp, så skulle det ikke være mange, sier Monge. Men om en regner med — og det kan en sikkert gjøre — at de minste fiskene — de som blir to år — til våren er oppe i en vekt på 200—300 gram, så vil de ha tjue-doblet sin vekt siden de ble utsatt i juli. Og det er jo bra. Det er for øvrig en god del variasjon i veksten. Noen kan vel bli større — noen mindre enn antydet. Her er det vel også de som hevder seg best i matfatet som vokser best. Monge mener, at de nok kunne ha fått en enda bedre vekst på fisken om de hadde matet dem mer intenst. Nå er det blitt et par ganger om dagen og de har tabell både over klokkeslett og vekt på maten. Han hadde snakket med en oppdretter på Sunnmøre nylig og som satte ut fisk i samme størrelse på samme tid i sommer. Vedkommende hadde nå tatt opp en av de vel to års gamle fiskene og som veidde 2,4 kg. Det er jo en imponerende vekst. Men mannen hadde hatt mye besøk i sommer og høst og det ble nesten sammenhengende foring. Fisken var blitt røkt, og hadde smakt ypperlig.

Monge har ikke smakt på sin fisk. De har ikke flere foreløpig enn at de vil fortsette å fore den og se på utviklingen og vekten og dermed få et grunnlag å arbeide videre på. Skjønt det har allerede for lengst vært fryserier ute og forespurt om hva tid de kan ta til med levering.

IKKE NOE SALG I ÅR

Det blir ikke noe salg fra Meldalsholmen i år, sier Monge. Nå håper de det går i orden med ferskvannstilførselen så skal det støpes [illegible] mer. Og i første omgang blir det bare problemet å skaffe nok kapital til å bygge ut. Det trengs mye for å kjøpe inn stadig nye fisker, bygge ut dammer for hvert årskull, utgifter til lønninger og til innkjøp av for, som det kreves stadig mer av etter som fisken blir større og større. Prisen på fisken er 30 øre pr. settefisk som er en sommer gammel, et år gammel koster den 80 øre og to års 3 kroner stykket. Den siste varierer i vekt fra 200 til 300 gram. Når det gjelder foret så er småsild og småfisk det billigste og gjennomsnittspris ikke mer enn 30 øre pr. kg frosset.

Til de nye dammene som skal bygges til våren vil det bli ordnet med pumpeanlegg og ledninger ut på større d[illegible]. Dermed kan en få bedre [illegible] jevnere temperatur i sjøvannet, varmere om vinteren og kaldere om sommeren enn oppe i overflaten. 13—14 grader er den mest laglige temperatur. Brødrene Monge la ned et stort arbeid med undersøkelser et års tid før de fikk tak i den første fisken. Bl. a. hadde de stadige temperaturmålinger i hele fjor vinter. Sjøen målte da ikke under 5 grader. Men hovedsaken for å få de best mulige resultater er jo at både temperatur og — for den minste fisken også saltgehalten — kan holdes jevnt på det mest laglige stadium.

DET BØR BLI EN BRA FORRETNING

Det koster mye i første omgang, men Monge tror det skal la seg gjøre å skape en bra forretning av det når en først kommer i gang med salg. Danskene har jo i lange tider klart å drive lønnsomt med sin «ferskvanns» regnbueørret — og de regner med atskillig større forbruk av fôr for å få fram det samme kvantum fisk. Etter de forsøkene som brødrene Vik i Sykkylven — pionerene på «saltvanns» regnbueørret — har gjort tyder det på at regnbueørreten vokser bedre i sjøvann og at den faktisk også blir mer delikat i fisken. Dertil kommer at fisk i sjøvann ansees å være mer motstandsdyktig mot sykdom. I Danmark har flere av de store regnbueørretfarmene vært ille plaget med sykdom.

Langs kysten er det nå omkring 50 anlegg av samme type som på Middagsholmen under forberedelse. Det er fra Stavanger i sør og oppover til Trøndelag. Ikke minst på kysten av Møre og Romsdal skal det være laglig — på grunn av den milde sjøtemperaturen.

Hva som vil lønne seg best — enten å levere fisken som porsjonsfisk (danskene bruker mye det — fisk på 200—300 gram) eller å selge større fisk, røke den, lage rakørret o. l., det er ting som Monge vil undersøke senere. Her gjelder det jo fisk som kan leveres hele året — uavhengig av fredningstider. Og dessuten må en regne med at det vil bli aktuelt med eksport — på et marked som danskene har dominert med sin ferskvannsfisk.

9-ls.

6.2

61.3

ROMSDALS BUDST, 13/1 61

Får vi norsk bestand av regnbue-sjøørret?

40 000 settefisk av slaget satt i elver og vatn siste sommer

Sykkylvslaksen i fangenskap har gytt for 4. gang på rad — og laks oppdrettet helt i fangenskap skaffer rogn for første gang

— Er det mulig å få en norsk bestand sjø-regnbueørret i våre vassdrag? — Vi stiller spørsmålet til Norges største eksperimentator på dette område, nemlig Karstein Oddmund Vik, bestyreren av de store settefiskanleggene i Sykkylven.

Til dette spørsmålet svarer Vik: — Det er også vi spent på — vi håper å kunne gi et foreløpig svar innen ihvertfall, om ca. 4 år. Ett er sikkert! Regnbueørreten trives utmerket i sjøen, og vi har nå i gang eksperimenter som skal kunne gi oss en pekepinn om hva vi kan vente oss av denne ørretarten med hensyn til norske elver. I sommer er det utsatt settefisk av regnbueørret i 4 elver her i Sykkylven og i en bielv til Romsdal. Vi håper den vil trekke til sjøen på samme måte som den såkalte «uhellsfisken» vår, uten vårt samtykke greide å ta seg fram til våre sjøvannsenger og der vokste seg store og frisk på en forbløffende måte. Det eksperimentet vi venter oss mest av, er det som vi nå foretar i Vikelva. Der er det utsatt 20 000 settefisk, fordelt på forskjellige steder. En del ble også satt ut i bielver, en del fosser, og vi er nå spent på om den vil våge å sette utfor disse og trekke til sjøen.

Det neste store spørsmålet vi er spent på, er om den i gytemoden alder vil vende tilbake til elva igjen. Men som sagt: Dette vil vi få svar på om 3—4 år.

Det ble også satt ut en del settefisk i en elv her sommeren 1959. Kommer den igjen til elva, skulle vel de første eksemplarer av den vise seg allerede i 1962 og 1963. Vi får håpe at eksperimentet slår til også i så måte. I Amerika har de nemlig en stamme av regnbueørret som gyter i elvene og ellers går i sjøen som vår sjøørret. Den går der under navnet Steelhead (stålhode).

Så hvorfor skulle den ikke oppføre seg på samme måte hos oss — — ?

2

Laksen i fangenskap strøket for rogn 4. gang på rad siste høst

I år også rogn som er «født» og oppdrettet i fangenskap

Men det er ikke bare når det gjelder regnbueørret at eksperimentene i Sykkylven har snudd opp ned på alt vi tidligere har lært om slike fisker. I Sykkylven har de også eksperimentert med laks og fått resultater som må føre til at vitenskapen uti laks trolig må revidere sin oppfatning. Til dags dato har vi lært at bare et fåtall laks gyter mer enn én gang. Men i fangenskapet i Sykkylven har nå den første laksen som de fikk tak i fra kilemoter «gytt» — det vil si den er blitt strøket for rogn for 4. gang på rad. Og den er fortsatt i fin form.

Det kan således ikke være biologisk betinget at den skal dø etter å ha opplevet «kjærlighetseventyret» en eneste gang i sin barndoms elv. Når så mange dør etter første gangs gyting, må det trolig tilskrives «ufornuftig livsforsel». For det er jo en kjent sak at det er mange skapninger, deriblant den såkalte «skapningens herre», som delvis forkorter sin biologisk betingede livslengde ved «ufornuftig livsforsel». Den la nå ikke disse «laksebetraktninger» bli tillagt vårt intervjuobjekt K. O. Vik.

Det eneste som er kommet over hans munn om dette problem i vår samtale, er det faktum at de i år altså har strøket laksen for rogn for 4. gang på rad. Vik forteller videre det interessante at for hver gang laksen har frambrakt ny fullverdig rogn, så har den avlagt mer og mer av sin karakteristiske gytedrakt. Første gang den «gyter» tar den også i fangenskap på seg den mørke drakten med de lakkrøde og de store, sorte prikker med toner i mørkt og brunt til. Men for hver gyting blir denne drakten mindre og mindre karakteristisk. De som nå har «gytt» for 4. gang på rad har bare spandert på seg noen gråe toner som gytedrakt. Men mellom hver gyting tar laksen på seg den sølvblanke drakten som har gjort den til «sølvfisken» og eventyrfisken fremfor alle.

— Det som er mest interessant for oss ved dette eksperimentet, sier Vik videre, er at vi i år for første gang kunne stryke rogn av laks av egen produksjon. Det vil si laks som vi selv har klekket, oppdrettet og holdt i fangenskap i våre basenger til den ble forplantningsdyklig. Dermed kan det fast at laks lar seg kultivere og bli nærmest et slags husdyr, eller «husfisk» er vel riktigere å si.

Baseng på 2 mål kan gi 10—20 mill. lakserogn for året

OPPDRETT AV STAMLAKS KAN GI UANEDE MULIGHETER

Våre erfaringer på dette område tyder på at en med et baseng på bare to mål kan få fram i fangenskap nok stamlaks for 10—20 mill. lakserogn. Å anlegge slike stamlaksbasseng ved de klekkerier der dette er mulig, skulle vel uanede muligheter åpne seg for å kunne styrke vår laksebestand og for økning av avkastningen av laksefisket i det hele.

— Hvor gammel og hvor stor var denne egenproduksjonslaksen som dere nå fikk rogn av?

— Den var 4 år gammel og veide 2 kg og den så ut som laks oppvokst i det fri.

— Og nå skal dere fortsette med å «dyrke lakserogn»?

— Ja, fortsette skal vi, men vi kommer ikke til å ha så mye laks til klekking neste sommer som vi hadde i sommeren som gikk. Det kommer av at det nå er så stor pågang etter settefisk av regnbueørret til alle de anleggene som er i emning at vi må konsentrere oss om det på i første omgang.

— Og hvor mange settefisk av regnbueørret er det nå satt ut i det fri?

— Siste sommer ble det satt ut i alt 40 000 stykker i elver og vatn, forteller Vik til slutt.

— — — —

Så er det da bare å vente med tolmod til svaret kommer. Om noen år kan også vi her i landet forhåpentlig dra til våre elver og fiske «stålhoder» eller regnbueørret på mellom 5 og 18 kg og forhåpentlig også skaffe nytt stoff til våre fiskehistorier i gode venners lag.

Karl L.

2

Vår del av kysten ypperlig egnet til oring av damørret

Damanlegg for foring av regnbueørret blir nå mer og mer vanlig på Vestlandskysten. En av dem som har undersøkt den nye foringsmetoden sier til Haugesunds Dagblad at slike anlegg kunne gi næringsgrunnlag for mange på kysten i Haugesunds-området. Her kunne man på ren industribasis ale opp storfisk for å selge til hoteller og restauranter, og til forretningene. Ørreten som man klarer å ale op i disse damanleggene blir nemlig meget stor og er av en helt ypperlig kvalitet. Den er rød og fin i kjøttet og nærmest av lakselkvalitet.

Selve grunnlaget for den nye foringsmetoden ble oppdaget ved et uhell nærmest. Noen regnbueørreter som ble oppalt kom ut i saltvann og det viste seg at de vokste adskillig fortere enn de vanlige. Nå er det foret opp storfisk som er over fire kilo, på Sunnmøre, og det er slett ikke usannsynlig at ørreten får fisken opp i bortimot 20 kilo.

Mange steder på vår del av kyststrekningen kunne det være steder som egner seg meget godt til foring av ørret i ferskvann og saltvann. På Møre-kysten har man alt grepet mulighetene med begge hender og det gror i dag opp damanlegg der nordover. Ved Stamfiskstasjonen i Sykkylven er det således til nå kommet bestillinger fra hele 16 nye damanlegg og man har dessuten fått underretning om at 25 nye er i emning. Fra stasjonen i Sykkylven blir det nå levert to typer settefisk, en ettårs fisk som er halvveis vant til saltvann og en toårs type som kan fores i sjøvann. Den siste typen er på omkring et par hekto. Ved stasjonen regner man med at det vil bli stor etterspørsel på det innenlandske marked, en etterspørsel som man vil få mer enn nok med å klare å dekke de første årene. Senere regner man med å levere en god del settefisk til eksport.

foto
programopplegg
og instruksjon
LASSE THORSETH

TIMMIN (ISLAND) 12/1.61

BRUKT VED FJERNSYNSOPPTAK

61.4

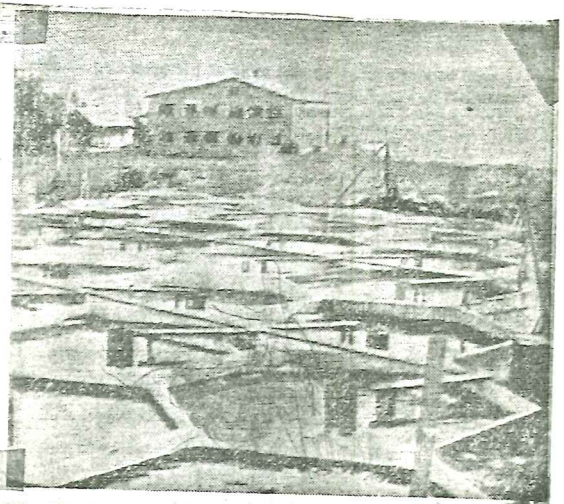

Sjávartjarnir norsku bræðranna, þar sem þeir ala lax og regnbogasilung.

anna. Þessir regnbogasilungar voru mun stærri og þyngri en jafngamlir regnbogasilungar, sem alizt höfðu upp í ósöltu vatni. Tveimur þeirra var lógað, og reyndust þeir bragðbetri en silungar úr ósöltu vatni, auk þess sem fiskurinn hélt sér betur við geymslu.

Þetta varð til þess, að bræðrunum datt í hug að ala upp regnbogasilung í sjó. Og það hefur gefið góða raun. Silungar þeir, sem nú hafa verið um fjögur ár í sjó, eru orðnir fjögur kílógrömm að þyngd. Það er ætlun sérfróðra manna, að þessu valdi jafnari og heppilegri hiti en í ósöltu vatni, efnasamsetning sjávarins og hæfileiki hans til að hindra æxlun sveppa, sem ásækja regnbogasilung í tjörnum.

Sumargömul seiði frá Sykkylven kosta nú hálfa aðra krónu íslenzka, ársgömul tvöfalt meira og tveggja ára gamlir fiskar, sem orðnir eru vanir sjó, kosta fimmtán krónur. Þeir eru orðnir tvö til þrjú hundruð grömm að þyngd, en geta verið orðnir eitt kílógramm eftir hálft ár — það er að segja um jólaleytið, ef þeir eru keyptir í maí. Þeir ferfalda þyngd sína í sjó á einu misseri.

Fóður eldisfiska í Noregi kostar í hæsta lagi hálfa aðra krónu kílógrammið til jafnaðar, ef reiknaður er með kostnaður við frystingu og flutning. Seiði regnbogasilungs verður þó að ala á dýralífur á meðan þau eru smá, en lífrin er að sjálfsögðu dýr. Í Danmörku er talið, að alls þurfi 7—10 kílógrömm af mat á hvert kílógramm regnbogasilungs, sem alinn er upp í fersku vatni. Við tilraunirnar í Sykkylven hefur tekizt að fá sama þunga á hver fjögur kílógrömm fóðurs.

Heimaalin kynslóð

Við þessar tilraunir hafa ... sem næst tólf hundruð ... fyrir hvert kílógramm af þunga laxins, og níutíu af hverju hundraði hrognanna hafa klakizt út, en sé tekið tillit til vanhalda í uppeldi, er gert ráð fyrir, að tíu kílógramma lax hafi á þessum árum gefið þeim bræðrum um 24 þúsund seiði. Af hrognum þeim, sem fengust árið 1956, hafa þeir bræður í tjörnum sínum laxa, sem orðnir eru tvö kílógrömm að þyngd, og hrogn fengust þegar úr stærstu hrygnunni, enda hún hafi aldrei gengið í hafið, og voru þau frjóvguð með sviljum stærsta hængsins.

Stórir og þungir regnbogasilungar

Það var ætlun þeirra bræðra ... ala regnbogasilungsinn upp í ósöltu

...meistari og garð-...tjumaður

...ræðurnir voru ekki sérfróðir ...fiskaeldi þegar þeir sneru sér ...essum atvinnuvegi. Annar var ...yrkjumaður, en hinn húsa...tari. Árið 1955 var myndað ...rkkylven félag, er hugðist ...la fiskkiak og fiskeldi. Einkum...var markmið þess að sanna,

...nálega hálfa milljón tegh...silunga, og menn norðan úr ...ndalögum og suður til Roga...s heyja kapphlaup um seiði ... er þeir geta selt. Alls eru ... um fjörutíu uppeldisstöðvar. ...ráðgert er að byggja.

Haustið 1956 voru laxar veiddir handa klakstöðinni í fyrsta skipti. Árið eftir datt bræðrunum í hug að reyna, hvort þeir gætu ekki haldið laxinum, sem notaður var við klakið, lifandi í sjávarkvium sínum. Litlar horfur voru þó lengi vel á því, að þetta tækist, því að vetrarlangt fengust laxarnir ekki til þess að bragða neitt. En þegar voraði, fór loks einn að narta í mat, sem kastað var í tjörnina, og síðan fengu þeir lystina hver af öðrum. Þeir voru síðan fóðraðir, og haustið 1958 fengust úr þeim hrogn í annað sinn. Árið 1959 voru þeir frjóir í þriðja sinn, og þá brá svo við, að laxarnir höfðu matarlyst strax eftir hrygningu.

61.5

TIDENS KRAV 19/1.61

BRUKT VED FJERNSYNSOPPTAK

SP. ? 1961

61.6

Rollefsen om oppdrett av laks og aure:

Man står overfor et prosjekt og ideer av store dimensjoner

Nødvendige undersøkelser bør settes igang

— Etter å ha sett de oppsiktsvekkende resultater som er oppnådd ved Brødr. Viks anlegg i Sykkylven, er jeg ikke i ringeste tvil om at vi står overfor et prosjekt og ideer av store dimensjoner.

Det er sjefen for Havforskningsinstituttet, direktør Gunnar Rollefsen som sier dette til det program som brødrene Vik har utarbeidet med sikte på å foreta en analyse av de problemene som er knyttet til masseproduksjon av høyverdig fiskekjøtt med tanke på oppdrett av laks og aure som næringsveg i Norge.

Videre sier dir. Rollefsen at på grunn av den økonomiske betydning som en solid underbygget oppdrettingsvirksomhet kan få, bør man hurtigst mulig søke kontakt med våre fiskerimyndigheter og med institusjoner som er villig til å understøtte de undersøkelser som er påkrevet.

Han foreslår at det programmet som er utarbeidet blir oversendt fiskeridepartementet.

Som kjent står disse uttalelsene i sterk kontrast til de uttalelsene ferskvannsinspektør Joach. Harstad kom med til pressen den 13 desember i fjor, der han betvilte mulighetene for en lønnsom og konkurransedyktig damørret-næring i Norge, ved å vise til de tidligere ikke særlig lovende forsøk.

Nå har imidlertid Opplysningskontoret for Næringslivet i Aalesund og Sunnmøre kommet med en lengere utgreiing om dette spørsmålet, og hensikten er å redegjøre for de forsøk som er utført og videregående tiltak som er i emning eller allerede er iverksatt med sikte på å gjøre oppdretting av laks og ørret til en næringsvei på Sunnmøre.

Det er sekretær Kåre Skutvik som har hatt dette arbeidet, og på en overbevisende måte begrunner han nødvendigheten av en omfattende offentlig forskningsmessig innsats for å møte de utviklingsproblemer en næring av denne art vil bli stillt overfor.

Programmet er altså utarbeidet av brødrene Vik, som har fått sin beste anbefaling av dr. Rollefsen.

Denne saka blir for øvrig også tatt opp i Stortinget av representanten Johan Karlsen (A) som blir reist i form av en interpellasjon [illegible] kjør.

A. 20/4.61

Ørret-oppdrett en ny norsk næringsvei?

Oppmuntrende forsøk på Vestlandet – Statsråd Wøhni betenkt ut fra tidligere erfaringer

Vil oppdrett av regnbueørret i saltvannsdammer kunne bli en betydelig næringsvei i kystdistriktene? Spørsmålet ble drøftet i Stortinget igår. Mange representanter mente at utsiktene er gode, forutsatt at de som vil sette igang, kan få den nødvendige faglige bistand. Det ble reist krav om at Staten må tre støttende til. Landbruksministeren, statsråd Einar Wøhni, var mer forbeholden. De økonomiske resultater av forsøk hittil har ikke vært overbevisende. Statsråden gjorde det klart at de som vil prøve [illegible] skaffe risikovillig kapital [illegible] Statens hjelp. Derimot anså [illegible] det for rimelig at Staten støtte forsøksvirksomheten, og antydet [illegible] settelsen av et spesielt utvalg til å koordinere denne.

Saken ble tatt opp av Johan Karlsen (a), Sør-Trøndelag, i en interpellasjon med utgangspunkt i den forsøksvirksomhet som drives i Sykkylven med oppdrett av laks og regnbueørret. Resultatene tyder på at mulighetene for en ny næringsvei er til stede. Karlsen henviste til at danskene eksporterer «damørret» for 40 millioner kroner i året. Vår store chanse ligger i at oppforingen foregår i sjøvann, noe som gir fisken bedre kvalitet enn den danske og den japanske.

OPPSIKTVEKKENDE

En av våre mest kjente fiskeribiologer, direktør Gunnar Rollefsen har betegnet resultatene i Sykkylven som oppsiktvekkende, men samtidig advart mot en forsert utbygging av «næringen», da ukyndighet lett kan føre til store tap. Skal det bli til noe, må det forskning og opplysning i offentlig regi til, sa Karlsen, som antydet at ørretoppdrett kanskje kan erstatte industri som tilleggsnæring i de [illegible] distrikter.

Statsråd Wøhni sa i sitt svar [illegible] sel, følgelig er en sak som [illegible] tjener myndighetenes interesse, men man kan ikke anbefale folk å sette igang uten videre. Det er gjort flere forsøk med dam-oppdrett tidligere, men tildels dårlig økonomisk resultat. Det maner til forsiktighet, sa statsråden. Det som må til, er bilige anlegg, kyndighet hos dem som skal betjene anleggene, tilstrekkelig [illegible] gang på fôr, og fremfor alt avsetningsmuligheter.

GOD TRO OG SKEPSIS

I debatten deltok Olav Langeland (sp), Møre og Romsdal, Hans Ommedal (kr.f.), Sogn og Fjordane, Knut Ytre-Arne (v), Hordaland, Rasmus Torset (v), Ivar Eikrem (a), Sverre Nybø (h), Einar Hareide (kr. f.), alle Møre og Romsdal, og videre Chr. L. Holm (h), Hordaland samt Harald Samuelsberg (a), Finnmark. Alle hadde tro [illegible] dam-oppdrett som en ny næ[illegible] [illegible] en henstilling til Regjeringa om å støtte den forskning og forsøksvirksomhet som er igang med sikte på oppdrett av laks og regnbueørret som næringsvei, ble enstemmig oversendt Regjeringen. For [illegible] understreket også behovet for [illegible] forskningsvirksomhet.

VÅRT LAND 20/4.61

Millioner å tjene på regnbue-ørreten

Muligheter for nytt norsk fiske

[illegible]drett av regnbueørret med [illegible] kvalitet som laksens og finere [illegible]ansk og japansk ørret som nå [illegible]omsettes for millionbeløp på verdensmarkedet, ble omtalt da Stortinget i går drøftet de eksperimenter som drives i Sykkylven. Statsråd Einar Wøhni sa i et svar til Johan Karlsen (A) at Landbruksdepartementet vil støtte forsknings- og rettledningsarbeidet, at det kan komme på tale at Staten bygger enkelte forskningsanlegg, og at det kanskje bør settes ned et utvalg til å komme med program for det videre forskningsarbeid.

Johan Karlsen reiste saken i en interpellasjon og fikk bred støtte i debatten som fulgte. Han fortalte at de eksperimenter brødrene Vik driver i Sykkylven har skapt store forhåpninger om en ny produksjon [illegible] kan styrke næringsgrunnlaget i kystkommunene. Regnbueørreten er en ferskvannsfisk som to—tre år gammel trives meget godt i sjøvann og der kan utvikles videre — bl. a. til matfisk.

Et forslag fra Karlsen med henstilling om å yte støtte til forsøk og eksperimenter med oppdrett av [illegible] som næringsgrunnlag [illegible] oversendt Regjeringen.

?

Regnbueørret er vårgyter

Men gjennom foredling kan den gyte på samme tid som vår ørret

Vik forteller at sjø-regnbueørreten i Amerika vanligvis går opp i elvene i august, men den gyter først i januar, februar og er således en slags vårgyter. Men ved foredling har amerikanerne først oppnådd å få fram en stamme som både vokser fortere og blir større enn den naturen hadde utstyrt vassdraget med, og gjennom foredlingen har de også fått den til å bli høstgyter. Jeg tror [illegible] gjennom foredling har [illegible] muligheter foran oss. Men i Sykkylven har vi ikke [illegible] net drive noe særlig foredlingsarbeide hittil, idet vi har [illegible] anlegget i gang i for kort [illegible] og dessuten har hatt hender mer enn fulle med annet arbeid som angår anlegget. Foredlingsarbeidet krever jo lang tid med utvalg gjennom en masse generasjoner.

61.7

DH-ST. 1 - I

Regnbueørret oppdrettet i sjøvann — ny næringsvei

Interessante forsøk i Sunnmøre

nd i dag. (Fra «N. H. og
utsendte medarbeider Ø
ad.)

av, de mest interessante
ter som for tiden er under
g i Sunnmøre er
oppdrette regnbueørret
. Saken er ytterligere
t ved at storting-
artnen fra
n oppdrett
og
legheten
nnen
de
ukade
skeridepartementet
sekretær Kåre Skutvik
nålet er om de
distriktet
rruksdepartementet
partementet

Tilfeldighetenes spill

Tilfeldigheten ville at et par
års gamle regnbueørreter hadde
svillet seg gjennom kanalsy-
stem som forbinder ferskvannsde-
mene med sjøvannsdammen
ikse-stamfisk. Dette skjedde
en 1956. Ved opptak av laks
gnstryking' den påfølgende h
skulle det vise seg at de to re
bueørretene ikke bare var i live
men at de også var i bemerkelses-
verdig godt hold. Ved
ling av fisk av samme k
de gått vinteren over

sdammene, ble det konsta
sjøørreten» var påtakelig s
Den var dessuten av en la
større kvalitet og hadde fått en til-
net lakserød farve i kjøttet
sikte på systematiske
e det nå, høsten 1957

1000 fisk i dammer
blanding av ferskvann og sjøv
Sjøvannet ble pumpet opp i sette-
fiskdammene. På grunn av akutt
surstoffmangel som følge av et
teknisk uhell ved sjøpumpe-ag-
gregatet, døde ca. halvparten av
dette kullet, mens resten siden har
vist utmerket tilpassing til rent
sjøvann. De største fiskene av
dette kullet er kommet opp i en
vekt av vel 4 kilo, mens gjennom-
snittsvekten ligger på ca. 3 kilo.

Den oppfatning en har kunnet
ne seg av forsøksresultatene i
lverken går ut på at ungel
etter

Elandingsanlegg i Velsvik i Sunnmøre. Her baserer man seg på ferskvann med en sluse mot sjøen så man også kan ta inn sjøvann, og anlegget hører sikkert under Landbruksdepartementet.

BRUKT VED FJERNSYNSOPPTAK

NH 2 ST 2 II.

61.8

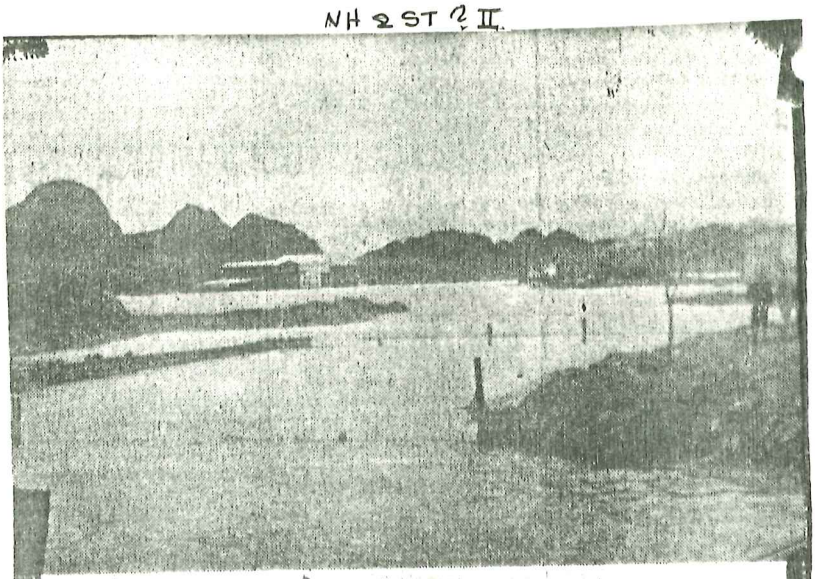

...gjennomstrømningsanlegg på Eggesbønes på Herøya i Ytre Sunnmøre. Anlegget er basert ...t sjøvann, men det kommer en ferskvannsbekk ut i sundet. Likevel hører vel dette anleg... klart under Fiskeridepartementet og Fiskeridirektoratet.

...rent ferskvann kan ti... ...vann, hvilket vil si en... ...lt i dammene på ca. 12 ...

...t andre leveåret er den sk... ...til overføring i blandingsda... ...overveiende sjøvann, n... ...nuerlig tilskudd av fer... Det har vært forsøkt m... ...ling av ett-Årsfisk i rent sjø... ...uten at dette hittil har falt heldig ut. Forsøkene med å sette ut 1-årig fisk i rent sjøvann fortsetter og håpet om at det under bestemte forhold skal la seg gjennomføre er ikke oppgitt.

I mellomtiden følges den régel at fisken skal være 2 år gammel før den overføres i rene sjøvannsdammer.

Hva innebærer föring ... vannsdammer av fordeler ... hold til föring i ferskvann... mer?

Raskere vekst og bedre smak.

En mener å kunne slå fast at sjøvannsdammer er et sunnere ... der regnbuecrreten ...ksser raskere med mindre för-...g, og får bedre smak og kon-...stens, enn regnbuecrret fôret ...erskvann.

En kan føye til at fisken i sjøvann vil være mindre utsatt for visse sykdommer, enn i ferskvann. Dette gjelder bl a soppdannelser som er en hyppig forekommende sykdom i ferskvann.

Sist, men ikke minst har forsøkene vist at den gunstige gjennomsnittstemperaturen i våre kystfarvann, gjør det mulig å före jevnere hele året i sjøvann, enn i ferskvann, med derav følgende økte muligheter for å levere fersk og kvalitetsmessig høyverdig vare på den tid markedsforholdene tilsier.

Det er ikke mulig å fastslå eksakt det økonomiske omfanget av de planer som foreligger om anlegg av dammer langs kysten. Men ut fra de bestillinger på settefisk NOR-LAKS har mott... kan tallet på planlagte anl... dreie seg om ca. 40.

De foreliggende bestilli... på settefisk for levering i 1... andrar til 134,000 kr. Anl... gets leveringskapasitet i 1... er anslått til 300,000 ett-årig og 20,000 to-årig settefisk. Med de utbyggingsplaner som er lagt og som delvis er gjennomført, vil anlegget innen forholdsvis kort tid, muligens allerede i 1962/63 være oppe i en klekke-kapasitet av 1,200,000 rogn, som vil gi ca. 600,000 stk. settefisk.

På lengre sikt er Nor-Laks' anlegg tenkt utbygget til en samlet kapasitet av ... mill. rogn, eller ca. 1,2 mill. settefisk. Disse planene foreligger omkostningsregnet til et beløp av 517,000 kr. utover de dagsaktuelle investeringer.

Den totale uthygging av det disponible dam-areal på Vikøyra vil således andra til i alt ca. 1 mill. kr.

Med den stadig voksende inter... esse for de mulig heter som synes å være tilstede for å utnytte den ... settefisken i intensi... ...produksjon, er det høyst s... ...at de samlede investe...

...stor interesse.

Det er naturlig at forsø... ...tene med föring av regn... ...i sjøvann har vakt sæ... ...esse i utkantområdene irl ...n, der utbyggingsmuligh... ...på andre områder vil ...t begrenset.

I Velsvik (Dalsfjord kommu... på Søre Sunnmøre) er det såled... anlagt et såkalt blandingsanle... der vannsirkulasjonen er basert ... det en kan kalle flo- og fjære... gulert tilførsel av sjøvann og med ... inntak av ferskvann fra elv. For å øke kapasiteten og sikkerheten er det dessuten satt inn et mindre ...umpeaggregat som sørger for ...ontinuerlig tilføring av sjøvann.

Anlegget i Velsvik kom i d... ...månedsskiftet juni/juli ... ...le da satt ut 10,000 stk. ...

...d. v. s. tosomrig settefisk ... regnbuecrret utklekket ved Nor... Lak's anlegg i Sykkylven. Slik forholdene er ved anlegget i Velsvik, har det vært mulig å foreta gående eksakte beregninger av vekst-intensiteten i forhold til fôrforbruket.

Ved utsetting viste settefiske... her en gjennomsnittsvekt av ca 15 gram. Ved årsskiftet ble det konstatert en gjennomsnittsvekt av ca. 105 gram. Med andre ord en 7-dobling av vekten i løpet av 6 måneder. Her skal det også tilføyes at det bare var mulig å fange inn fisk av minste sortering, slik at gjennomsnittsvekten i virkeligheten er mer en 7-doblet.

En beregning av fôr-forbruk... viser at det har medgått 3,4 ki... småsild, småfisk, slakteavfall ... v., pr. kilo fremfôret orret. G... nomsnittspisen pr. kilo fôr er o... gitt til 36 øre. Til sammenlikn... kan nevnes at fôr-forbruket p... kilo fremfôret regnbuecrret under rene ferskvannsforhold, er anslått til 7 til 10 kilo.

Anlegget i Velsvik er et rent ...ttningsmessig foretakende ...ert under firmanavnet ... ...elsvik og ... ...er. Selskapet ... et strandareal på ca. 5 de... ...foreløbig er planlagt ut... med et damareal på ... ...dratmeter. Ved siden ... ...ate finansiering av anl... drift har Arbeidsløshetstry... Utbyggingsfond sammen med Dalsfjord kommune deltatt med ...sgarantier for tilsammen ca ... kroner.

...sjøvannsbasseng.

...å Eggesbønes i ytre de... ...møre er et såkalt gjenn... strømningsanlegg under utp... ing, med tilskudd av utbyggi... fondets rentemidler og He... kommune. Det dreier seg her om föring i rent sjøvann i et sund avstengt i begge løp med plastimpregnert galvanisert netting.

Forsøket er begrenset til 150 a... stk regnbuecrret og laks, ve... tilig 2-årig ørret som ble satt ... i begynnelsen av september 1960. Hensikten er for det første å konstatere hvordan regnbuecrreten reagerer under föring i rent sjøvann i de forskjellige årstider og under ulike hydrografiske forhold.

En rapport fra en av eierne av prøveanlegget, Anders B. Voldnes, gir inntrykk av at forsøkene tegner lovende. Det har vært ubetydelige tap såvel av 1-årig som 2-årig regnbuecrret. Vekstintensiteten synes meget høy og kvaliteten av en 2-årig regnbuecrret på 0,6 kg. som ble fisket opp og tilberedt, betegnes «som den fine... sjøørret». Det föres vesen... med småsild, men i tillegg er... fisken seg ganske sikker... utstrekning av den naturl... ...ng pr fiskeyngel og rekeyn... ...går gjennom nettingen.

...gjennomstrømningsanlegg ... det prøves på Egges... betinge lavere anlegge... driftsomkostninger enn som felle er ved anlegget i Velsvik dammene er gravd ut i stran... ...jen med forbygning mot sjøen ...einntak, rørgate for ferskva... ...ntak m. v.

På den annen side må en ...ring i rent sjøvann etter ... ...mmie basere seg på 2-årig s... ...k som blir langt dyrere ... ...affelse og betinger større d... kapital.

Et gjennomstrømningsanle... likhet med det som før er n... prøves også ved Mathopen utenfor Bergen, av sivilingeniør Jo... Lærum. Her går 250 a 300 ...årig regnbuecrret.

I Mauseidvåg utenfor Å... er et blandingsdamanlegg i ... med 5000 stk. 1-årig fisk so... satt ut sommeren 1960.

En kan si om samtlige av ... legg som her er nevnt at de ... har svart til forventningene. ... driftsforsøkene har også vi... en bør være orbe ...lt på å bl... overfor problemer, først og f... av biologisk art som må l... på faglig/vitenskapelig grun...

Det er derfor av stor betyd... snarest råd er å få satt ut i ... et forskningsprogram som t... seg såvel de biologiske so... tekniske og økonomiske spø... som måtte melde seg.

FISKERIBLADET
HARSTAD 11/2. 61

61.9

Oppdrett av dam-ørret kan bli en betydelig næring

Oppsiktsvekkende resultater med regnbueørret på Sunnmøre.

Opplysningsutvalget for Næringslivet i Ålesund og Sunnmøre har i disse dager sendt ut en «hvitbok» om mulighetene for å gjøre en næringsvei av oppdrett av regnbue-ørret i sjøvann på norskekysten. Kontoret rykker ut med denne redegjørelsen etter at ferskvannsinspektør Joachim Harstad offentlig har ytret tvil om mulighetene for en lønnsom damørret-næring i Norge.

Støttet på uttalelser blant annet fra direktør Gunnar Rollefsen og ellers på forsøkene ved stamfiskanlegget i Sykkylven og andre stamfiskanlegg på Sunnmøre mener opplysningskontoret at det åpner seg perspektiver for næringsutviklingen i kyststrøkene hvor det gjelder oppdrett av dam-ørret.

I Danmark har eksporten av såkalt porsjonsfisk i 1959 kommet opp i 6,2 mill. kg til en verdi av 40 mill. kroner. Eksporten fordeler seg på Italia, USA, Belgia, Sverige, England og Sveits. Dan danske fisken oppdrettes i ferskvannsdammer. Selv om den kvalitetsmessig ligger godt an, gir regnbueørretoppdrett i sjøvann en kvalitet som nærmest kan sammenliknes med norsk laks og sjøørret. Norsk laks og sjøørret oppdrettet i sjøvann skulle ligge kvalitetsmessig over den danske og japanske damørret.

NYE OPPDAGELSER

Det er brødrene Olav C. og Karstein O. Viks anlegg i Sykkylven som gjorde det mulig å bevise at laks som var fanget i kilenoter, tar til seg mat i fangenskap og kan gyte minst fire år etter hverandre, og at lags fôret opp fra rogn klekket ut ved anlegget og som hele tiden har gått i dammer, kan gi rogn. I 1957 viste det seg at et par et år gamle regnbueørreter hadde forvillet seg ned i en dam med sjøvann hvor det sto not. Denne ørreten var påtakelig større enn fisk av samme kull som hadde gått vinteren over i ferskvann. Kvaliteten var også bedre, og den hadde nærmest fått lakserød farge i kjøtte

Så satte brødrene vik høsten 1957 ut, ca. 1 000 fisk i dammer med blanding av ferskvann og sjøvann. Den del av kullet som overlevde et teknisk uhell, har siden vist utmerket tilpasning til sjøvann. Gjennomsnittsvekten er ca. 3 kilo, men enkelte eksemplarer er vel fire kilo. Man mener etter dette at yngel av regnbueørret etter første sommer i rent ferskvann, kan tilføres 1/3 sjøvann. I annet leveår er så fisken skikket til å føres over i blandingsdam med overvelende sjøvann, men med kontinuerlig tilførsel av ferskvann. Forsøkene med å sette et år gammel fisk ut i rent sjøvann, har derimot hittil ikke falt heldig ut.

Man har ikke oppgitt forsøkene med dette, men følger den regel at fisken skal være to år gammel før den overføres til rene sjøvannsdammer.

I Velsvik på Sunnmøre kom det siste sommer igang et såkalt blandingsanlegg, der vannsirkulasjonen er basert på tilførsel av sjøvann regulert av tidevannet og med inntak av ferskvann fra elv. 10 000 år gammel settefisk av regnbueørret — tosomring — ble satt ut, og resultatet har langt over gått forventningene.

På Eggesbønes i Herøy er det under utprøvning et såkalt gjennomstrømningsanlegg med foring i rent sjøvann i et sund som i begge løp er avstengt med netting. I høst ble det her satt ut 150—200 regnbueørret og laks, vesentlig to år gammel. Anlegget har hatt ubetydelige tap, vestintensiteten er lovende, kvaliteten er «som den fineste sjøørret», og fôringsomkostningene meget små. Ved Mathopen utenfor Bergen er det et gjennomstrømningsanlegg for 250—300 to-årig regnbueørret. I Maueidvåg med Ålesund er et blandingsanlegg med 5 000 stk. 1-årig fisk kommet i drift sommeren 1960.

Langs kysten foreligger det sannsynligvis planer om ca. 40 dam-anlegg. I 1961 er det fra stamfiskstasjonen i Sykkylven bestilt settefisk for 134 000 kroner. Anleggets leveringskapasitet er anslått til 300 000 1-årig og 20 000 2-årig settefisk. Mulig allerede i 1962/63 kan anlegget være oppe i en klekkekapasitet av 1,2 mill. rogn som vil gi ca. 600 000 settefisk. På lenger sikt er anlegget tenkt utvegget til det dobbelte.

FORSKNINGSPROGRAM.

Redegjørelsen fra opplysningsutvalget er bilagt med et program for forskning og forsøk med tanke på oppdrett av ørret og laks som næringsvei i Norge, utarbeidet av arkitekt Karstein Oddmund Vik, Direktør Gunnar Rollefsen ved Fiskeridirektoratets Havforskningsinstitutt har kommentert dette programmet i en skrivelse, der han gir det sin varmeste anbefaling. Han skriver bl. a.:

«Etter å ha sett de oppsiktsvekkende resultater som er oppnådd ved Brødr. Viks anlegg i Sykkylven, er jeg ikke i ringeste tvil om at vi står overfor et prosjekt og idéer av store dimensjoner».

Brødrene Viks forslag omfatter et program for regnbueørret og et for laks, og omfatter spørsmål om foredling av fisketyper, fôringsforsøk, videregående forsøk - med tilvenning til sjøvann, granskning av damptyper, pumpedrift i forhold til sirkulasjon ved tidevann, forebygging av fiskesykdommer, konsulenttjeneste og veiledning og kartlegging av de steder som egner seg for dampdrift. Når det gjelder laks for dam-oppdrett, er man inne på spørsmålet om å undersøke mulighetene for om f. eks. forskjellige stillehavslakser av god kvalitet kan egne seg for oppdrett i sjøvanns-dammer hjemme.

ADRESSAVISA 3/2. 61

Oppdrett av dam-ørret kan bli en betydelig næring

Oppsikvekkende resultater med regnbue-ørret på Sunnmøre

Opplysningsutvalget for Næringslivet i Ålesund og Sunnmøre har i disse dager sendt ut en «hvitbok» om mulighetene for å gjøre en næringsvei av oppdrett av regnbue-ørret i sjøvann på norskekysten. Kontoret rykker ut med denne redegjørelsen etter at ferskvannsinspektør Joachim Harstad offentlig har ytret tvil om mulighetene for en lønnsom dam-ørret-næring i Norge.

Støttet på uttalelser blant annet fra direktør Gunnar Rollefsen og ellers på forsøkene ved stamfiskanlegget i Sykkylven og andre stamfiskanlegg på Sunnmøre mener opplysningskontoret at det nå åpner seg perspektiver for næringsutviklingen i kyststrøkene når det gjelder oppdrett av dam-ørret.

I Danmark har eksporten av såkalt porsjonsfisk i 1959 kommet opp i 6,2 mill. kg til en verdi av 40 mill. kroner. Eksporten fordeler seg på Italia, USA, Belgia, Sverige, England og Sveits. Den danske fisken oppdrettes i ferskvannsdammer. Selv om den kvalitetsmessig ligger godt an, gir regnbueørretoppdrett i sjøvann en kvalitet som nærmest kan sammenliknes med norsk laks og sjøørret. Norsk laks og sjøørret oppdrettet i sjøvann skulle ligge kvalitetsmessig over den danske og japanske dam-ørret.

NYE OPPDAGELSER

Det er brødrene Olav C. og Karstein O. Viks anlegg i Sykkylven som gjorde det mulig å bevise at laks som var fanget i kilenoter tar til seg mat i fangenskap og kan gyte minst fire år etter hverandre, og at laks fôret opp fra rogn klekket ut ved anlegget og som hele tiden har gått i dammer, kan gi rogn. I 1957 viste det seg at et par et år gamle regnbueørreter hadde forvillet seg ned i en dam med sjøvann hvor det sto laksestamfisk opptatt i kilenot. Denne ørreten var påtakelig større enn fisk av samme kull som hadde gått vinteren over i ferskvann. Kvaliteten var også bedre, og den hadde nærmest fått lakserød farge i kjøttet!

Så satte brødrene Vik høsten 1957 ut ca. 1 000 fisk i dammer med blanding av ferskvann og sjøvann. Den del av kullet som overlevde et teknisk uhell, har siden vist utmerket tilpasning til sjøvann. Gjennomsnittsvekten er ca. 3 kilo, men enkelte eksemplarer er vel fire kilo. Man mener etter dette at yngel av regnbueørret etter første sommer i rent ferskvann, kan tilføres 1/3 sjøvann. I annet leveår er så fisken skikket til å føres over i blandingsdam med overvelende sjøvann, men med kontinuerlig tilførsel av ferskvann. Forsøkene med å sette et år gammel fisk ut i rent sjøvann har derimot hittil ikke falt heldig ut. Man har ikke oppgitt forsøkene med dette, men følger den regel at fisken skal være to år gammel før den overføres til rene sjøvannsdammer.

I Velsvik på Sunnmøre kom det siste sommer igang et såkalt blandingsanlegg, der vannsirkulasjonen er basert på tilførsel av sjøvann regulert av tidevannet og med inntak av ferskvann fra elv. 10 000 år gammel settefisk av regnbueørret — tosomring — ble satt ut, og resultatet har langt overgått forventningene.

På Eggesbønes i Herøy er det under utprøvning et såkalt gjennomstrømningsanlegg med foring i rent sjøvann i et sund som i begge løp er avstengt med netting. I høst ble det her satt ut 150-200 regnbueørret og laks, vesentlig to år gammel. Anlegget har hatt ubetydelige tap, vekstintensiteten er lovende, kvaliteten er «som den fineste sjøørret», og foringsomkostningene meget små. Ved Mathopen utenfor Bergen er det et gjennomstrømningsanlegg for 250-300 to-årig regnbueørret. I Maueidvåg ved Ålesund er et blandingsanlegg med 5 000 stk. 1-årig fisk kommet i drift sommeren 1960.

Langs kysten foreligger det sannsynligvis planer om ca. 40 dam-anlegg. I 1961 er det fra stamfiskstasjonen i Sykkylven bestilt settefisk for 134 000 kroner. Anleggets leverings-kapasitet er anslått til 300 000 1-årig og 20 000 2-årig settefisk. Mulig allerede i 1962/63 kan anlegget være oppe i en klekke-kapasitet av 1,2 mill rogn som vil gi ca. 600 000 settefisk. På lenger sikt er anlegget tenkt utbygget til det dobbelte.

FORSKNINGSPROGRAM

Redegjørelsen fra opplysningsutvalget er bilagt med et program for forskning og forsøk med tanke på oppdrett av ørret og laks som næringsvei i Norge, utarbeidet av arkitekt Karstein Oddmund Vik. Direktør Gunnar Rollefsen ved Fiskeridirektoratets Havforskningsinstitutt har kommentert dette programmet i en skrivelse, der han gir det sin varmeste anbefaling. Han skriver bl.a.:

«Etter å ha sett de oppsiktsvekkende resultater som er oppnådd ved Brødr. Viks anlegg i Sykkylven, er jeg ikke i ringeste tvil om at vi står overfor et prosjekt og idéer av store dimensjoner».

Brødrene Viks forslag omfatter et program for regnbueørret og et for laks, og omfatter spørsmål om foredling av fisketyper, foringsforsøk, videregående forsøk med tilvenning til sjøvann, granskning av damtyper, pumpedrift i forhold til sirkulasjon ved tidevann, forebygging av fiskesykdommer, konsulenttjeneste og veiledning og kartlegging av de steder som egner seg for damdrift. Når det gjelder laks for dam-oppdrett er man inne på spørsmålet om å undersøke mulighetene for om f. eks. forskjellige stillehavslakser av god kvalitet kan egne seg for opp-

VESTLANDS-NYTT 8/2.61

Oppdrett av laks og sjøaure

Et prosjekt og idéer av store dimensjoner.

— Etter å ha sett de oppsiktsvekkende resultater som er oppnådd ved Brødr. Viks anlegg i Sykkylven, er jeg ikke i ringeste tvil om at vi står overfor et prosjekt og idéer av store dimensjoner.

Det er sjefen for Havforskningsinstituttet, direktør Gunnar Rollefsen som sier dette til det program som brødrene Vik har utarbeidet med sikte på å foreta en analyse av de problemene som er knyttet til masseproduksjon av høyverdig fiskekjøtt med tanke på oppdrett av laks og aure som næringsvei i Norge.

Videre sier dir. Rollefsen at på grunn av den økonomiske betydning som en solid underbygget oppdrettingsvirksomhet kan få, bør man hurtigst mulig søke kontakt med våre fiskerimyndigheter og med institusjoner som er villig til å understøtte de undersøkelser som er påkrevet.

Han foreslår at det programmet som er utarbeidet blir oversendt fiskeridepartementet.

Opplysningsutvalget for næringsliv i Ålesund og på Sunnmøre er også aktivt inn for prøvedrift på ymse steder. Og alt fått mange lovende rapporter.

SP. 23/2. 61

Oppal av laks og aur

No må stat[illegible]gså satse

Det er gledelig at interesse for oppal av laks og aure i damanlegg har teke seg så bra opp, både her på Sunnmøre og elles i landet. Og dei som i første rekke har gjort eit stort arbeid her er brørne Olav og Karstein V i k i Sykkylven. Det er veldige summ dei har satsa på utbygginga damanlegget sitt. Planfast har dei arbeidd i mange år, og no byrjar dei og å sjå resultat. Dei har m. a. fått slege fast at laks som er fanga innafrå kilenot, tek mat til seg i fangenskap og kan gyte minst fire år etter einannan. Dei har og fått visse for at laks — fora opp frå rogn klekt ut ved Norlaksanlegget og som heile tida har gått i dammar — kan gi rogn.

Dette er to særs viktige utprøvingar. Dersom dei ikkje hadde gitt positive resultat, ville oppal av laks i damanlegg kanskje i det heile ikkje kome på tale, i alle høve ikkje i større stil.

Brørne Vik har også eksperimentert vidare. Parallelt med lakseforsøka, freista dei med oppal av regnbogeaure i ferskvatn, for å skaffe settefisk til utsetting i elvar og vatn — og elles til oppforing som matfisk i stengde vatn eller dammar.

Under desse eksperimenta var det at dei nærmast ved eit tilfelle oppdaga at regnbogeauren og kunne leve og trivast framifrå i saltvatn.

Dette var ei oppdaging som i første omgang gav optimisme og vide perspektiv. Men det synte seg etter kvart at det var mange om og men å ta med i reknestykket. Etter dei utprøvingar som er gjorde til no, må yngelen av regnbogeauren ha eit tilvenningsprosess på ca. to år før han på rimeleg måte kan greie seg i saltvatn.

Brørne Vik meiner å ha fått slege fast at sjovassdammar byd på sunnare miljø for auren Han kan vekse fortare med mindre foring. Og han får ein betre smak enn regnbogeaure som kjem frå ferskvatn. Ein trur og at auren som kjem frå sjøvatn er mindre utsett for sjukdomar. Og ikkje minst gjer den gunstige temperaturen her på kysten at det mogleg med jamnare foring sjøvatn enn i ferskvatn.

Legg ein saman desse fo[illegible]nane — det er sikkert fl[illegible]re også — så blir summen at vi har dei aller beste vilkår for å kunne tevle på verdsmarknaden med regnbogeauren både som fersk og foredla vare.

Det kan ikkje vere tvil o[illegible]

Oppal av aure og laks vil h[illegible] ei verdfull næring i kyststroka. Og særleg etter at sildefisket har slege slik feil, kan det kome vel med. Det trengs ikkje særleg stor kapital for å starte med eit oppals-anlegg. I dei aller fleste kystbygdene ligg tilhøva bra til rette for fiskedammar ved sjøkanten. Her kan faktisk vekse fram ein heilt ny industri. For kjem ein først i gang, så er det mykje som må fylgje etter. Ein kan t. d. ta foringsspørsmålet. Kvar krev ikkje det til så myk fisk? Her må ein sikkert få ordning gjennom store fryseri-anlegg. Så er det foredling og avsetnad av all fisken. Og her må truleg filet- og hermetiseringsindustrien kome inn i biletet med sikte på eksportmarknaden. Så store sesongproblem som fleire av desse verksemdene har, vil den nye sysselsettinga sikkert også kome vel med.

Mange andre faktorar kunne nemnast, men det skulle vere uturvande. Ein treng ikkje vere særleg mykje framsynt for å sjå kva verdi oppal av laks og aure kan få for næringslivet. Vi vil berre slå fast at dei prøver og eksperiment som er utførde hittil er det stort sett berre lekfolk som har stått føre. Så vidt vi veit har brørne Vik satsa mykje over ein halv million på anlegget sitt i Sykkylven. Dei har med rette gjort ein pionerinnsats som vi vonar samfunnet ein gong vil takke dei for. Men det er klårt at dei på langt nær har fått granska ut alle problem som har meldt seg, og som sikkert også vil melde seg etter kvart når ein skal starte opp med no[illegible]m er så heilt uprøvd.

Difor må ein med [illegible]rje om det ikkje snart [illegible] tide at det vert gitt offentleg stønad til vidare utprøving og tilrettelegging av dei ymse framtidsmål. Det gjeld t. d. utval av dei beste fiskesortar som høver til slik drift, utprøving av ymse damsystem, foringsproblemet, avsetnad- og foredlingsspørsmålet, for betre å nemne nokre få viktige faktorar.

Vi skal ikkje her kome inn på korleis forsøksverksemda bør leggast opp. Det får bli fagfolka si oppgåve. Men ein ting må vere klårt. Når det gjeld oppal av laks og aure, har det offentlege ei stor forskningsoppgåve. Det må kanskje satsast noko i første omgang. Men det kan ikkje vere tvil om at med rett opplegg, vil [illegible]ettertida syne at det er g[illegible]ring.

SP. 23/2. 61

61.10

B.T. 15/2.61

Oppdrett av regnbueaure næringsvei eller reklamebløff?

[illegible]de siste årene har ikke noen [illegible]art fått forholdsmessig slik [illegible]sitet som regnbueaure. For [illegible]ge er den vidunderfisken [illegible]skal berge eksistensgrunnlaget for kystbefolkningen nå da sildefisket har slått feil år etter år. Den var superfisken under alle forhold.

[illegible]n av grunnene til den store [illegible]resse for laksefisk var også [illegible]dingene om russernes meget [illegible]e utsetninger av de to arter [illegible]slekten oncorhynchus på Kola[illegible]vøya. Disse to arter kalles [illegible]ellaks og ketalaks, og fantes [illegible]are i det nordlige Stillehav. Det er særlig pukkellaksen som har vakt interessen, da det er gjort store gjenfangster ved Kolahalvøya, men den er også fanget langs norskekysten, i Skottland og på Island.

Sett fra merkantilt synspunkt har det ikke vært lønnsomt forhold mellom utsetning og gjenfangst, men det store spørsmål er om pukkellaksen [illegible] ketalaksen greier å «sette seg fast,» noen steder og opprettholde en stamme ved naturlig regenerasjon. Dette er ikke så lett som de fleste er tilbøyelig å anta.

[illegible]eklamen og agitasjonen for [illegible]rett av regnbueaure kulmi[illegible]e på sett og vis ved den [illegible]mte «regnbuedebatten» i [illegible] 1961, hvor folkets kårne [illegible] begrenset talefid demonstrerte sin innsikt, eller mangel [illegible]på sådan i dette spørsmål, som i realiteten er meget innfløkt. Noen av talerne kom helt på viddene, men det var også flere som klarte seg godt. Det mest paradoksale ved hele debatten var at kremen av sakkyndighet på området her i landet satt på tilhørerbenkene.

Hele debatten er å finne i Stortingstidende.

Altfor mange har fått inntrykk av at i regnbueaureoppdrett er det råd «å gjøre penger som gress». Det var bare å sikre seg en poll eller trang våg, skaffe penger og sette i gang. Dette har i mange tilfelle ført til usunn spekulasjon i gunstig klima.

[illegible]et har ikke vært nødvendig [illegible]ekymre seg med realistiske [illegible]yser av den foreliggende si[illegible]sjon, dep var jo penger å tjene [illegible]det, og da var det bare å sette [illegible]ang hurtigst mulig.

[illegible]ra ekspertheld blir det fr[illegible]

40 millioner kroner pr. år fra sine dambruk og at den danske eksport ikke tilnærmelsesvis klarer å dekke behovet for porsjonsfisk på ca. 200 gr. til det amerikanske marked. Her ligger pengene og blinker til dem som vil sette i gang.

Til dette er bl. a. å innvende at danskene har lang tradisjon og erfaring i denne produksjon, og dette er sterkt medvirkende årsak til at danskene er i stand til å levere levende fisk på ca. 200 gr. i Oslo for kr. 8,15 pr. kg, mens prisen for fisk oppdrettet i Norge ligger på ca. 15 kroner.

Denne prisforskjell er så vesentlig at det er grunn til å gå litt stillere i dørene enn det har vært gjort på flere hold. I avisene har det vært skrevet om mange oppforingsanlegg som er satt i gang, derav anlegg med investeringer på hundretusenvis av kroner. For å få et riktig bilde [illegible]tillingen burde det også [illegible] offentliggjort hvor mange som må innskrenke eller gi opp etter kort tid.

Det er sannsynlig at det blir litt stillere med all reklameringen om de ubegrensede eksportmuligheter for regnbueaure til nær sagt ubegrunnet pris. De som har agitert mest for oppdrett og eksport har vært svært forsiktige med å nevne konkrete priser, for de måtte jo være fullklar over at de på et gitt tidspunkt ville bli stilt ovenfor realitetene.

Vi står nå ovenfor den situasjon at innenlandsmarkedet dekket, og at det ikke lenger lett å få 10—15 kroner pr. kg. Prisen en oppnår i dag på Englandsmarkedet er sannsynligvis 8—9 kroner pr. kg for damaure. Danskene selger matfisk for ca. kr. 6 pr. kg. Iberegnet fraktutgifter er det høsten 1961 levert regnbueaure ved Larvik for 7,25 roner pr. kg.

Det er meget som tyder på at regnbueaure som er oppdrettet i sjøvann er kvalitetsmessig bedre enn den danske damaure. Det er også et par andre forhold som skulle tilsi billigere produksjon i visse strøk på vestkysten.

Det har vært fremhevet at regnbueauren vokser så meget fortere enn annen fisk. Det er riktig at den vokser fort, men vassaurer på 60 gram utsatt i sjøen har gitt en lengdetilvekst på 50 pct. og vektøking på 380 pct. i løpet av 3½ mnd.

Det har vært opplyst i pr[illegible]sen at en har kunnet produ[illegible] regnbueaure med en föringsko[illegible]fisient på 3.8 i saltvannsanle[illegible] dvs. 3.8 kg. fôr til 1 kg. a[illegible] Dette er tall som bare har gyldighet når dammene er forholdsvis tynt besatt og fisken finner naturlig føde i tilskott til fôret. Slike forhold bør en helst ikke dra fram når det er tale om föringsomkostninger i et anlegg. Heller ikke kan en nytte slike forhold til bedømmelse av produktets kvalitet i forhold til det fôr en kan nytte.

Det er dessuten ikke så meget spørsmål om fôringskoeffisienten, som de reelle föringsomkostninger i forhold til kvalitet og den pris en oppnår for produktet. Det er lønnsomheten en må komme fram til, og da må en ikke unngå realitetene ved [illegible] om lav föringskoeffi[illegible] og hurtig vekst. Det h[illegible] vært hevdet at regnbueaure[illegible] eter nær sagt alt, til og med kokte poteter.

På fiskerimessen i Bergen høsten 1960 var det en stand for A/S Norlaks. Anlegget i Sykkylven, som dette selskap driver, er stadig fremhevet som et mønsteranlegg, men utstillingen på fiskerimessen viste at en ikke var [illegible]unnet over enkelte «barne[illegible]

BERGENS PRBL. 25/2.61

Originalt spiskammer i sjøen ved Laksevåg: Regnbue-ørret

Sivilingeniør Lærum bygger stasjon etter Sykkylven-mønster

På Laksevåg bygges i disse dager et spiskammer som vel må sies å være både interessant og originalt for Bergens-distriktet. Mannen bak «etabluret» heter Johan L æ r u m, og tiltaket går ut på å bygge en stasjon for regnbueørret etter mønster fra Sykkylven-stasjonen, som nå i fire-fem år har vært en ubestridt suksess på Sunnmøre. Etter det «BA» får opplyst skal det etableres et intimt samarbeid mellom de to stasjonene, der Laksevåg-stasjonen kan dra nytte av erfaringene fra Sykkylven.

[illegible]erum vil bygge sin stasjon et [illegible] mellom Wallenæsset og Alv[illegible] der fisken skal gå i en inn[illegible]ning som settes opp i sjøen. [illegible]n god del regnbueørret er alle[illegible] dager i ferd med å gyte.

— Regnbueørretstasjonen på Sykkylven kan i dag levere omlag 3—400 000 settefisk til forskjellige anlegg rundt om i landet, opplyser Karstein Odden, V i k til Bergens Arbeiderblad. — Vår oppgave er i første rekke å levere saltvannstilvennet fisk til andre stasjoner, bl.a. den på Laksev[illegible] blir så ør[illegible] leveres som matfisk.

Laksevågstasjonen blir en av forsøksstasjonene for produksjon av ørret i saltvø[illegible] og er en av de få av dette slaget. Alt i alt har vi nå ca. 25 stasjoner rundt om i det, men vi har hatt henv[illegible] fra ca. 60, slik at en kan med at det nå er ganske [illegible] ørret-anlegg i cirkulering rundt [illegible]

61.11

SYKKYLVSBL. 12/2. 61

Mulighetene for oppdrett av regnbue-ørret i sjøvann, som næringsvei på Norskekysten.

Av sekr. Kåre Skutvik i O... i Ålesund og på Sunnmør...

I kringkastingsreportasjen 13 ... sember i fjor om dette emnet, ble det sterkt understreket at de tiltak som er i emning eller allerede satt i verk, bygger på erfaringer ved oppdretting av regnbueørret i et tilnærmet eller rent sjøvann-miljø.

Når ferskvannsinspektøren gjentatte ganger offentlig og senest i sine uttalelser til pressen 13. desember s. l. betviler mulighetene for en lønnsom og konkurransedyktig dam ørret-næring i Norge ved å vise til tidligere «ikke særlig lovende forsøk» her i landet, vil en tro at hans tvil her bygger på erfaringer som i det vesentlige har liten sammenheng med de aktuelle forsøksresultater..

Dansk Damørret-eksport.

Det har vært fremholdt at Norge vanskelig vil kunne hevde seg på eksportmarkedet med et produkt av dam-oppdrettet ørret. Det kan derfor være nyttig å se litt på hvordan den danske dambruksnæringa, som trolig er den mest utbygde i Vest-Europa har utviklet seg etter den siste verdenskrigen.

Av oppgaver fra Foreningen ... Danske Ørretprodusenter, Kolding, ...

MANGLER

En skal kort nevne de markeds... der dansk damørret møtte krigen ... vunnet betydelig innpass. Tallene gjelder (1954 i parentes): Italia 1106 tonn (807), USA 1062 tonn (887), Belgia 610 tonn, (421), Sverige 567 tonn (521), England 553 (365), Sveits 277 (153). Den totale eksporten i 1957 svarte til en verdi av noe over 30 mill. danske kroner, eksport av rogn yngel og settefisk med...net.

MANGLER

...ngskontoret for næringsliv... ...med en kvalitetsmessig ... ...enhet i forhold til japansk ... som redningen på det amerikanske markedet. Dessuten den sterke økningen i forbruket på det amerikanske kontinent. I følge uttalelser fra dansk hold var forbruket av frossen porsjonsørret i USA allerede i 1958 så stort at Danmark med sin eksport bare «kruset overflaten av markedet».

Danske brukere legger, som før nevnt avgjørende vekt på kvalitet i konkurransen med japanerne på det amerikanske marked. Såvidt en kjenner til dreier det seg her i begge land om fisk oppdrettet i ferskvannsdammer. Det er da verdt å merke seg at oppdrett av regnbueørret i sjøvann — som etter alt å dømme er gjennomførlig under norske forhold — gir en kvalitet som nærmest kan sammenliknes med den norske lakse- og sjøørretstammen. Med dette skulle det være nokså sagt at norskoppdrettet laks- og regnbueørret i sjøvannsdammer i kvalitet langt overgår den danske og i enda høgere grad den japanske damørreten.

NOR-LAKS' forsøksresultater.

Med hovedvekten på lakseoppdretting, kom driften ved NOR-LAKS i gang fra sommern 1955. Før en går over til å redegjøre for forsøk med oppdretting av regnbueørret... den videre utvikling av resultatet... vil en slå fast at brødrene Vik i dag har bevist: 1) at laks innfanget fra kilenøter tar mat til seg i fangenskap, og kan gyte minst 4 år etter hverandre. 2) at laks, foret opp fra ...gn klekket ut ved NOR-LAKS' anlegg, og som hele tiden har gått i dammer, kan gi rogn. Parallelt med lakseforsøkene begynte Vik-brødrene også oppdretting av ørret av dansk, senere også tysk regnbuestamme, i ferskvann, med sikte på å skaffe settefisk såvel til utsetting i elver og vann, som til videre foring som matfisk i lukkede dammer.

Forsøkene med regnbueørret i sjøvann ble innledet i 1957 og skyldes ...

...tilfeldig lakttakelse som i ... ...mer kuriøs enn aktuell interesse. Tilfeldigheten ville at et par 1 års gamle regnbueørreter hadde forvillet seg gjennom kanalsystemet som forbinder ferskvannsdammene med sjødammen for lakse-stamfisk. Dette ...dde høsten 1956. Ved opptak av ... for rognstryking den påfølge... høst, skulle det vise seg at de ... regnbueørretene ikke bare var i live ...en at de også var i bemerkel... verdig godt hold. Ved samm... ning av fisk av samme kull so... de gått vinteren over i ferskv... dammene, ble det konstatert at «ørreten» var påtakelig større. Den var dessuten av en langt bedre kvalitet og hadde fått en tilnærmet lakserød farve i kjøttet.

Med sikte på systematiske forsøk ble det nå, høsten 1957, satt ut ca. 1000 fisk i dammer med blanding av ferskvann og sjøvann. Sjøvannet ble pumpet opp i settefiskdammene. På grunn av akutt surstoffmangel som følge av et teknisk uhell med sjøpumpe-aggregatet, døde ca. halvparten av dette kullet, mens resten siden har vist utmerket tilpasning til rent sjøvann. De største fiskene av dette kullet er kommet opp i en vekt av vel 4 kilo, mens gjennomsnittsvekten ligger på om lag. 3 kilo.

Den oppfatning en har kunnet danne seg av forsøksresultatene i Sykkylven går ut på at yngel av regnbueørret etter første sommeren i rent ferskvann kan tilføres 1/3 sjøvann, hvilket vil si en saltgehalt i dammene på ca. 12 promille.

I det andre leveåret er den skikket til overføring i blandingsdam med overvelende sjøvann, men kontinuerlig tilskudd av ferskvann. Det har vært forsøkt med utsetting av ett-årsfisk i rent sjøvann, uten at dette hittil har falt heldig ut. Forsøk med å sette ut 1 årig fisk i rent ... vann fortsetter og håpet om at ... under bestemte forhold skal la seg ...nnomføre er ikke oppgitt.

...mellomtiden følges den regel at ...en skal være 2 år gammel før den overføres i rene sjøvannsdammer. En kommer senere tilbake til den praktiske gjennomføring av foring i sjøvann i en nærmere omtale av prøveanlegg i Dalsfjord og Herøy.

Hva innebærer foring i sjøvannsdammer av fordeler i forhold til foring i ferskvannsdammer?

En mener å kunne slå fast at sjøvannsdammer er et sunnere miljø der regnbueørreten vokser raskere med mindre foring, og får bedre smak og konsistens enn regnbueørret foret i ferskvann.

En kan føye til at fisken i sjøvann vil være mindre utsatt for visse sykdommer, enn i ferskvann. Dette ...lder bl.a. soppdannelser som er ...hyppig forekommende sykdom i ferskvann. Sist, men ikke minst har forsøkene vist at den gunstige gjennomsnittstemperaturen i våre kystfarvann, gjør det mulig å fore jevnere hele året i sjøvann, enn i ferskvann, med derav følgende økte muligheter for å levere fersk og kvalitetsmessig høyverdig vare på den ...rket forholdene tilsier.

61.12

SYKKYLVBBL. 15/2.61

Muligheten for oppdrett av regnbue-ørret i sjøvann, som næringsvei på Norskekysten.

Av sekr. Kåre Skutvik i Opplysningskontoret for næringslivet i Ålesund og på Sunnmøre.

Framh. frå førre nr.

Med den betydning ørret-oppdretting i sjøvann vil kunne få for den fremtidige utvikling av vårt fiskeforedlings- og salgsmiljø og for utviding av næringsgrunnlaget i våre kyst- og fiskedistrikter, ligger det nær å anta at de forskningsmessige oppgaver best vil kunne løses ved et nært samarbeid med Fiskeridirektoratets Forskningsinstitutt.

For å oppnå et sunt og konstruktivt samspill mellom den praktiske erfaring som alt er vunnet og de forskningsmessige vurderinger som denne erfaring må følges opp med, vil en rå til at det tas opp til overveielse å anlegge en prøvestasjon i tilknytning til Nor-laks' anlegg i Sykkylven.

I umiddelbar nærhet vil en da adgang til en rekke anlegg på prøvestadiet der en utvilsomt også vil kunne hente verdifulle impulser.

Anlegg som er i gang og foreliggende utbyggingsplaner.

Det er ikke mulig å fastslå ekt det økonomiske omfanget av de planer som foreligger om anlegg av dammer langs kysten. Men ut fra de bestillinger på settfisk Nor-Laks har mottatt kan det på planlagte anlegg dreie g om ca. 40.

De foreliggende bestillinger på settefisk for levering i 1961, andrar til kr. 134.000,—. Anleggets leveringskapasitet i 1961 er anslått til 300.000 ett-årig og 20.000 to-årig settefisk. Med de utbyggingsplaner som er lagt og som delvis er gjennomført, vil anlegget innen forholdsvis kort tid, muligens allerede i 1962-63 være oppe i en klekke-kapasitet av 1.200.000 rogn, som vil gi ca. 600.000 stk. settefisk.

På lengere sikt er Nor-Laks' anlegg tenkt utbygget til en samlet kapasitet av 2,4 mill. rogn, eller ca. 1,2 mill. settefisk. Disse planene foreligger kostnadsrekt til et beløp av kr. 517.000 utover de dagsaktuelle investeringer.

Den totale utbygging av det sponible dam-areal på Vikøyra således andre til i alt ca. 1 illion kr.

Med den stadig voksende interesse for de muligheter som synes være tilstede for å utnytte dene settefisken i intensiv dam-oppretting, er det høyst sannsynlig, samlede investeringer i denne virksomheten innen kort tid vil være oppe i millionbeløp.

Det er naturlig at forsøksresultatene med foring av regnbueørret i sjøvann har vakt særlig interesse i utkantområdene langs kysten, der utbyggingsmulighetene på andre områder vil være sterkt begrenset.

Fordi disse områdene, med sine store unyttede strandarealer i svært mange høve også byr på de best egnede anleggsforhold, har Opplysningskontoret for Næringslivet i Ålesund og Sunnmøre gått inn for prøvedrift på en del slike steder.

I Velsvik, Søre Sunnmøre er det således anlagt et såkalt blandingsanlegg der vannsirkulasjonen er basert på det en kan kalle flo- og fjæreregulert tilførsel av sjøvann og med inntak av ferskvann fra elv. For å øke kapasiteten og sikkerheten er det dessuten satt inn et mindre pumpeaggregat som sørger for kontinuerlig tilføring av sjøvann.

Anlegget i Velsvik kom i drift ved månedskiftet juni-juli 1960. Det ble da satt ut 10.000 stk. ettårig, d.v.s. tosomring, settefisk av regnbueørret utklekket ved Nor-Laks' anlegg i Sykkylven. Sm forholdene er ved anlegget i Velsvik, har det vært mulig å foreta gansge eksakte beregninger av vekst-intensiteten i forhold til fôrforbruket.

Ved utsetting viste settefisken her en gjennomsnittsvekt av ca. 15 gram. Ved årsskiftet ble det konstatert en gjennomsnittsvekt av ca. 105 gram. Med andre ord en 7-dobling av vekten i løpet av 6 måneder. Her skal det også tilføyes at det bare var mulig å fange inn fisk av minste sortering, slik at gjennomsnittsvekten i virkeligheten er mer enn 7 doblet.

En beregning av fôrforbruket viser at det har medgått 3,4 kilo småsild, småfisk, slaktavfall m. v. pr. kilo framforet ørret. Gjennomsnittsprisen pr. kilo fôr er oppgitt til 36 øre. Til sammenlikning kan nevnes at for-forbruket pr. kilo framforet regnbueørret under rene ferskvannsforhold, er anslått til 7 til 10 kilo.

Anlegget i Velsvik er et rent forretningsmessig foretagende, organisert under firmanavnet Star-Laks og med Lars Velsvik og Reidar Eggesbø som eiere. Selskapet eier et strandareal på ca. 5 dekar, som foreløpig er planlagt utbygget med et damareal på ca. 2.000 kvadratmeter. Ved hjelp av den private finansiering av anlegg og drift har Al løysetrygdens utbygging sammen me i Dalsfjord kom deltatt med lånegarantier for til sammen ca. 50.000 kroner.

På Eggesbønes er et såkalt gjennomstrømningsanlegg under utprøving, med tilskot av Utbyggingsfondets rentemidler og Herøy kommune. Det dreier seg her om foring i rent sjøvann i et sund avstengt i begge løp med plastimpregnert, galvanisert ntting.

Forsøket er begrenset til 150 a 200 stk. regnbueørret og laks, vesentlig 2 årig ørret som ble satt ut i begynnelsen av september 1960. Hensikten er for det første å konstatere hvordan regnbueørreten reagerer under foring i rent sjøvann i de forskjellige årstider og under ulike hydrografiske forhold.

En rapport fra en av eierne av prøveanlegget, Anders B. Voldnes, gir inntrykk av at forsøkene tegner lovende. Det har vært ubetydelige tap såvel av 1 årig som 2 årig regnbueørret. Vekstintensiteten synes meget høy og kvaliteten av en 2 årig regnbueørret på 0,6 kg. som ble fisket opp og tilberedt, betegnes «som den fineste sjø-ørret». Det fores vesentlig med småsild, men i tillegg ernærer fisken seg ganske sikkert i stor utstrekning av den naturlige tilgang på fiskeyngel og rekeyngel som går gjennom nettingen

Gjennomstrømningsanlegg i den form det prøves på Eggesbønes vil betinge lavere anleggs- og driftsomkostninger enn som tilfelle er ved anlegget i Velsvik der dammene er gravd ut i strandlinjen med forbygning mot sjøen sluseinntak, rørgate for fersk vannsinntak m. v.

På den annen side må en ved foring i rent sjøvann etter alt å dømme basere seg på 2 årig settefisk som blir langt dyrere i anskaffelse og betinger større drifts kapital.

Et gjennomstrømningsanlegg i likhet med det som før er nevnt, prøves også ved Mathopen utenfor Bergen, av sivilingeniør Johan Lærum. Her går 250 a 300 to-årig regnbueørret.

I Mauseidvåg utenfor Ålesund er et blandingsdamanlegg i drift med 5000 stk. 1 årig fisk som ble satt ut sommeren 1960.

En kan si om samtlige av de anlegg som her er nevnt at de hittil har svart til forventningene Men driftsforsøkene har også vist at en bør være forberedt på å bli stilt overfor problemer, først fremst av biologisk art som n tackles på fôglig-vitenskapelig grunnlag.

Det er derfor av stor betydni snarest råd å få satt ut i livet forskningsprogram som tar f seg såvel de biologiske som tekniske og økonomiske spørsm som måtte melde seg.

Ålesund 15. jan. 1961.

Kåre Skutvik

SP 25/2. 61

61.13

ngar Holberg, Smøla, gå gang med oppdrett av aure

gger nå et anlegg for oppdrett av 10 000 fisk

interessant tiltak som fortjener all mulig oppmerksomhet

ensmannsfullmektig Ingar berg, Smøla har gått i gang d et tiltak som sikkert vil den aller største betydning. er et anlegg for oppdrett aure.

en samtale med Romsdals- ken forteller han, at anleg- beregnet for oppdrett av

— Det er en auresort som ikke er helt alminnelig?

— Det er endel år siden denne auresorten kom hit til landet, og ble utsatt i frie farvann men som oppdrettsfisk er det ikke så mange år siden man tok til. Det eneste er vel brødrene Vik i Sykkylven som har drevet mest. De tok til i med forsøk av laks og regnbueaure. Forsøkene går ut på oppdrett i rent sjøvann. Det er her tale om en sjøvannsgående regnbueaure, og det viser seg at dette godt går an, bare auren får den tid den trenger for å bli tilvant sjøvann.

lir Deres anlegg noe i likhet anlegget i Sykkylven?

Det kan vel sies at det vil e om det samme når det oppdrett. Det vil si at fo- blig må vi ta småfisken fra Sykkylven. Der drettes det nå opp vesentlig småfisk — tilvant og halvtilvant fisk. Den er beregnet på salg til anlegg rundt om, slike som det jeg arbeider med her. Jeg tar sikte på å kjøpe halvtilvent fisk, og så venne den den til sjøvann selv. Det trenges også et lite klekkeri ved siden av, slik at jeg kan holde meg noe av fisken selv. Naturligvis ikke i så stor målestokk som i Sykkylven, for der regnes det med millioner småfisk.

— Vi hører snakk om at det anlegget De går i gang med helt ikke skal bli så lite. Det nev- es en kostnad på 60-70 000 kro- r?

— Jeg regner at det kommer 50 000 når alt er ferdig til produksjon. Da får anlegget en kapasitet på omlag 10 000 fisk. Foreløbig skal jeg i juni starte opp med 5 000 fisk, som jeg skal kjøpe fra Sykkylven.

— Og denne fisken blir oppbevart og fôret opp i et basseng?

— Den skal gå i et utgravd basseng. Her er også endel tjern, som kan nyttes senere. I bassenget er det sjøvann, men i nedbørsperioder kan det bli litt brakkvann i et område, som foreløbig ikke vil bli satt i drift.

Sjøbassenget som er gravet ut er beregnet på rent sjøvann. I tillegg til sjøbassenget har jeg 3-4 smådammer, tilvenningsdammer, der det skal gå inn noe sjø- n og noe ferskvann. Og der en gå for den sett i bassenget.

— Hvor lenge skal fisken gå bassenget før den er slakteferdig?

— Når jeg kjøper auren i juni er den ett år gammel. Den regner jeg å få ferdig til slakt som ktiofisk på halvannet år. Med gode temperaturforhold i sjøen, og med tilstrekkelig fôr, skulle det gå an.

Det er imidlertid å merke at vi har flere sorter av regnbueauren. En amerikaner, dr. Donaldson, har drevet endel med avlsutvalg, og fått fram en regnbueaure med mye større vekstevne enn den auren som tidligere er innført hit til landet. Med tiden blir det kanskje ikke så vanskelig å få fram kilos fisk på ett år, når vi får tak i den auresorten som Donaldson har. — Svenskene har allerede fått den, men jeg tror ikke den er kommet hit til landet.

— Det er en meget interessant oppgave De har tatt opp? Lykke til.

— Det er en interessant oppgave, men det er bare beklagelig at de som skal hjelpe til med finansene er litt skeptiske enda.

— Hvordan finansierer De tiltaket?

— Jeg har fått garanti av utbyggingsfondet og så må jeg skyte inn mye selv i form av kontanter og arbeide. Inn i anlegget går en motorbåt, som skal nyttes til fôr-fiske. En kan nok bruke fôr som har ligget på fryseri, men det er uheldig å bruke bare slikt. Man må ha fersk fôr som tilskudd, og det må en selvfølgelig søke å skaffe selv. Det blir således en slags kombinasjon av fiske og oppdrett av fisk.

— Fores det med oppmalt fisk?

— Det fores hovedsakelig med fersk fisk og mager sild. Og den må males i forskjellige finhetsgrader etter fiskens størrelse. Jeg har også tenkt å forsøke å bruke rauåtefiske når det lir på vår- for å ha rauåten som tilskudd, slutter Holberg.

TROMSØ 21/2. 61

Oppdrett av ferskvannsfis kan bli forretning i Norg

Møringene særlig interessert i regnbueørret

Opplysningsutvalget for næringslivet i Ålesund og Sunnmøre har i disse dager sendt ut en redegjørelse, omkring mulighetene for å gjøre en næringsvei av oppdrett av regnbueørret i sjøvann på Norskekysten. En mener at det nå åpner 'seg perspektiver for næringsutviklingen i kyststrøkene når det gjelder oppdrett av dammørret. I Danmark har eksporten av såkalt porsjonsfisk i 1959 kommet opp i 6.2 mill. kg til en verdi av 40 mill. kr. Den danske fisken oppdrettes i ferskvannsdammer.

Regnbueørretoppdrettet i sjøvann gjør en kvalitet som nærmest kan sammenlignes med norsk laks og sjøørret. Norsk laks og sjøørret skulle ligge kvalitetsmessig over den danske og japanske dammørreten.

Det er brødrene Olav C. og Karstein O. Viks anlegg i Sykkylven som gjorde det mulig å påvise at laks som var fanget i kilenøter tar til seg mat i fangenskap og kan gyte minst tre år etter hverandre, og at laks foret opp fra rogn klekket ut av anlegget, og som hele tiden har gått i dammer, også kan gi rogn.

I 1957 viste det seg at et par ett år gamle regnbueørreter had de forvillet seg ned i en dam med sjøvann hvor det sto laksestandfisk opptatt i kilenot. Det viste seg at denne ørreten var påtakelig større enn fisk av samme kull som had de gått vinteren over i fersk vann. Kvaliteten var også bedre, og den hadde nærmest fått en lakserød farve i kjøttet.

Så satte brødrene Vik høsten 1957 ut ca. 1.000 fisk i dammer med blanding av fersk vann og sjøvann. Den del av kullet som overlevde teknisk uhell, har siden vist utmerket tilpassing til sjøvann. Gjennomsnittsvekten er ca. 3 kg., men enkelte eksemplarer er på ca. 4 kg. Man mener etter det te, at yngel av regnbueørret etter første sommer i rent ferskvann kan tilføres en tredjedel sjøvann. I annet leveår er så fisken skikket til å føres over blantlingsdam med overv de sjøvann, men med kon nuer tilførsel av sjøvann.

Forsøk med å sette ut ettårig fisk i rent sjøvann har derimot hittil ikke falt heldig ut.

I Velsvik på Sunnmøre kom det ved månedsskiftet juni-juli 1960 i gang et såkalt blandingsanlegg hvor vannsirkulasjonen er basert på tilførsel av sjøvann retulert av tidevannet og med inntak av ferskvann fra elv. Omlag 10.000 ett år gammel settefisk av regnbueørret, to-somring, ble satt ut. Gjennomsnittsvekten, som ved utsettingen var 5 gram, var ved årsskiftet 7-doblet til 105 gr. Det var gått med 3.4 kg for pr. kg ørret til en kilopris av 36 øre. Under rene ferskvannsforhold anslår man forbruk av for pr. kg fremforet av ørret til 7-10 kg. Anlegget planlegges utbygget med et damareal på ca. 2.000 kvm.

Med tilskudd av utbyggingsfondets rentemidler og Herøy kommune er det på Eggesbønes i Herøy under utøving et såkalt gjennomstrømningsanlegg med føring i rent sjøvann i et sund som i begge løp er avstengt av plastikkimpregnert galvanisert netting. I begynnelsen av september 1960 ble det her satt ut 150-200 regnbueørret og laks, vesentlig to år mel ørret. Anlegget ha ubetydelige tap, vekstti er lovende og kvali

anført som «den fineste ørret». Foringen har vese lig bestått av småsild, men f ken har også tilgang til d føde som finnes i sjøvannet. Anlegget er billigere enn blan ingsanlegget, men toårig se tefisk faller dyrere i anskaffe se og trenger større driftskapital. Ved Mathopen utenfor Bergen er det et gjennomstrømningsanlegg for 250-300 toårige regnbueørret. I Mausceidvåg ved Ålesund er det et blandingsanlegg med omlag 500 stykker ettårig fisk som kom i drift sommeren 1960.

Stamfiskstasjonen i Sykkylven er nå organisert som eget firma. Langs kysten foreligger det ut fra de bestillinger på settefisk dette selskapet har fått sannsynligvis planer om ca. 40 damanlegg. I 1961 er det fra dette firma bestilt 134.000 settefisk. Anleggets leveringskapasitet er anslått til 300.000 ettårig, og 20.000 toårig settefisk. Muligens allerede i 1962-63 kan anlegget være oppe i en klekkekapasitet av 1.2 mill. rogn som vil gi ca. 6000.000 settefisk. På lengere sikt er anlegget tenkt utbygget til en samlet kapasitet av 2.4 mill. rogn, eller ca. 1.2 mill. settefisk. Planene er beregnet til en omkostning fra ca. 517.000, og utbyggingen av det totale damanlegg vil komme på en ca. 1 mill.

Redegjørelsen fra opplysningsutvalget er bilagt med et program for forskning og for k med tanke på oppdrett av ret og laks som næringsvei i Norge, utarbeidet av arkitekt Karstein Oddmund Vik. Dire tør Gunnar Rollefsen ved F skeridirektoratets havforskning institutt har kommentert dette programmet og sier bl.a. at regnbueørreten er et av naturens vidunderbarn. Med et uttrykk som er satt litt på spissen kan en si at den er mottakelig for biologisk dressur — den former seg etter de forhold som bys den — og forsøker å yte sitt beste. På grunn av den økonomiske betydning som med en solid underbygget oppdrettingsvirksomhet kan få — bør man hurtigst mulig søke kontakt med fiskerimyndighetene og med institusjoner som

drene Viks forslag o t program for regn for laks og omfatte t om foredling av fi oringsforsøk, videregen k med tilvenning nn, granskning av dam per, pumpedrift i forhold sirkulasjon ved tidevann, forebygging av fiskesykdommer, konsulenttjeneste og veiledning og kartlegging av de steder so egner seg for damdrift.

Når det gjelder laks for da drift, er man inne på spø målet om å undersøke mul hetene for om f.eks. forskjell tillehavslakser av god kv kan egne seg for oppdret

NORDL.P. 4/3.61

61.14

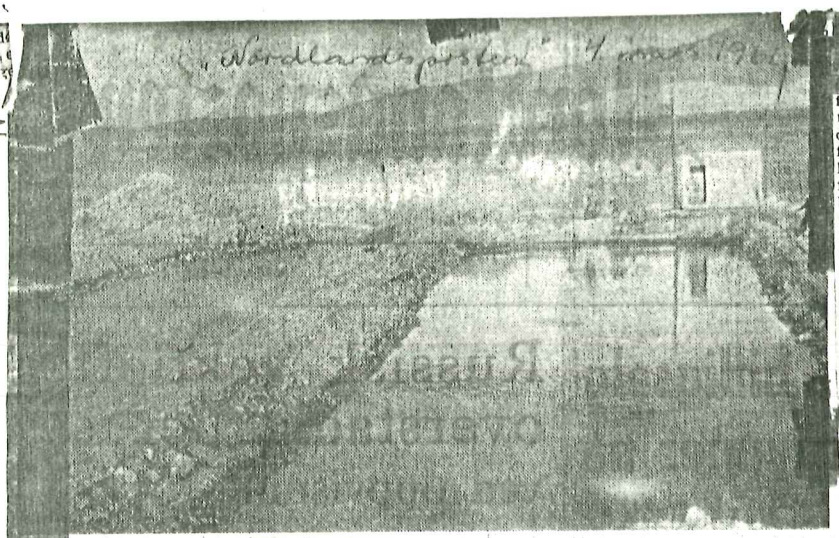

...lingsanlegg i Velsvik i Sunnmøre. Her baserer man seg på ferskvann med en sluse mot sjø-...n man også kan ta inn sjøvann.

...egnbueørret oppdrettet i ...sjøvann — ny næringsvei

...eressante forsøk i Sunnmøre fortjener oppmerksomhet også her nord

...v de mest interessante ...er som for tiden er under ...g i Sunnmøre er arbeidet ...oppdrette regnbueørret i ... Saken er ytterligere ak-...t ved at stortingsmann Jo-...arlsen fra Trondheim har ...t opp i Stortinget. Så vidt ...står beror hoe av usikker-...os oppdretterne på Sunn-...øten i dag på at de ikke ... vet hvilken instans de ... under enten Landbruks-...mentet eller fiskeride-...rtementet.

... var klar så lenge man ...keoppdrettet med regn-... i ferskvannsdammen, da ...an naturlig under Land-...partementet, hvor alt an-...erskvannsfiske hører hjem-... Men når sunnmøringene opp-...t regnbueørreten trives ...godt i saltvann, flyttet de da ... sine anlegg ut i havvann-...spørsmålet er om de ikke ... administrativt tok skrit-... Landbruksdepartementet ...ridepartementet, hvor alt ...sfiskeri er naturlig hjem-...d.

...t vi skjønner er også Fi-...departementets og særlig ...direktoratets interesse for ... langt sterkere enn Land-bruksdepartementets, hvilk... igjen har medført at de som sysler med disse anleggene på Mørekysten aller helst vil sogne til Fiskeridepartementet.

Hvordan det nå enn blir, er selve saken så interessant at vi har bedt sekretær Kåre Skutvik i Opplysningskontoret for Næringslivet i Ålesund og Sunnmøre om å legge frem de opplysninger man i dag sitter inne med om arbeidet med ørret- og lakseoppdrett i Sunnmøre. Denne sak skulle også ha stor interesse i Nordland.

Sekretær Kåre Skutvik gir følgende redegjørelse:

*

OPPDRETTING AV REGNBUEØRRET I SJØVANN-MILJØ

På et almannamøte i Sykkylven høsten 1954 fremkastet Ivar Heggen, Valldal, den teori at det lot seg gjøre å få innfanget laks til å ta mat til seg og formere seg i fangenskap på samme måte som en rekke lignende fiskesorter blir holdt som «husdyr» i såkalte lukkede dammer.

På almannamøtet ble det nedsatt en nevnd med daværende ordfører i Sykkylven, Fr. Fredriksen, som formann. Denne nevnd tok samme året opptakten til og dannet Stamfiskstasjonen i Sykkylven. Stamfiskstasjonens første forsøk med utklekking av laksregnbue- og bekkørretrogn i 1955 falt mindre heldig ut i det tem-...

...mellomtiden var brød... C. og Karstein O. Vik, fø... gårdbruker og gart... sistnevnte arkitekt, gått i g... med å realisere en privat ... som opprinnelig i første ro... gikk ut på å prøve Ivar Heggens teori om lakseoppdrett i praksis.

På farsgården disponerte de nødvendig elvegrunn og hovelig strand-areal (Vikøyra), der de grov ut en sjødam for stamfisk som ble hentet fra kilenøter i fjorden, samt en del mindre ferskvanns settefisk-dammer.

Foretakendet ble organisert som firmaet NOR-LAKS med brødrene Vik som personlige eiere og økonomisk eneansvarlige for utbygging og drift.

NOR-LAKS' FORSØKS RESULTATER

Med hovedvekten på lakse... dretting, kom driften ved N... LAKS i gang fra sommeren ...

Brødrene Vik har bevist:

1) at laks innfanget fra kilenøter tar mat til seg i fangenskap, og kan gyte minst 4 år etter hverandre.

2) at laks, fôret opp fra rogn klekket ut ved NOR-LAKS' anlegg, og som hele tiden har gått i dammer, kan gi rogn.

Parellelt med lakseforsøkene begynte Vik-brødrene også oppdretting av ørret av dansk, senere også tysk regnbuestamme i ferskvann, med sikte på å skaffe settefisk såvel til utsetting i elver og vann, som til videre fôring som matfisk i lukkede dammer.

Forsøkene med regnbueørret i ... ble innledet i 1957 ... en tilfeldig fangst ...

TILFELDIGHETENS SPILL

Tilfeldigheten ville at et par gamle regnbueørreter hadde forvillet seg gjennom kanalsystemet som forbinder ferskvannsdammene med sjøvannsdammen for lakse-stamfisk. Dette skjedde høsten 1956. Ved opptak av laks for rognstryking den påfølgende høst, skulle det vise seg at de to regnbueørretene ikke bare var i live, men at de også var i bemerkelsesverdig godt hold. Ved sammenligning av fisk av samme kull som hadde gått vinteren over i ferskvannsdammene, ble det konstatert at «sjøørreten» var påtakelig større. Den var dessuten av en langt bedre kvalitet og hadde fått en tilnærmet laserød farve i kjøttet.

Med sikte på systematiske ... ble det nå, høsten 1957, ...h. 1000 fisk i dammer ...dling av ferskvar... og ...ann. Sjøvannet ble pumpet ... i settefiskdammene. På grunn av akutt surstoffmangel som følge av et teknisk uhell med sjøpumpe-aggregatet, døde ca. halvparten av dette kullet, mens resten siden har vist utmerket tilpassing til rent sjøvann. De største fiskene av dette kullet er kommet opp i en vekt av vel 4 kilo, mens gjennomsnittsvekten ligger på ca. 3 kilo.

Den oppfatning en har kunnet danne seg av forsøksresultatene i Sykkylven går ut på at ...el av regnbueørret etter for... sommeren i rent ferskvann ...n tilføres 1/3 sjøvann, hvilket ...st en saltgehalt i dammene på ca. 12 promille.

I det andre leveåret er den skikket til overføring i blandingsdam med overveiende sjøvann, men kontinuerlig tilskudd av ferskvann. Det har vært forsøkt med utsetting av ett-årsfisk i rent sjøvann, uten at dette hittil har falt heldig ut. Forsøkene med å sette ut 1-årig fisk i rent sjøvann, fortsetter og håpet om at det under bestemte forhold skal la seg gjennomføre er ikke oppgitt.

I mellomtiden følges den regel at fisken skal være 2 år gammel før den overføres i rene sjøvannsdammer.

...va innebærer fôring ... ...vannsdammer av fordeler ... til fôring i ferskva...

...Sekretær Kåre Skutvik

S.P. 1/3.61

Fisk må temmes ales opp på beite

„Fiskeriene i dag på samme stadium som jordbruket for flere tusen år siden"

Roma: I framtiden kan «sjøbonden» komme til å gjete fisk slik landbonden i dag gjeter husdyr, skrev direktøren for fiskeriavdelingen i verdens matvare- og landbruksorganisasjon (FAO), dr. D. B. Finn, i sin nye bok «Fish, the great potential food supply».

Dr. Finn sa at vann som dekker over 70 prosent av jordens overflate, bare gir en snau prosent av den mat menneskeheten konsumerer, mens det veldige område kan gjøres nesten like produktivt som vanlig dyrket jord.

Finn skrev at fiskeriene har gjort større framskritt i de siste 30 år enn i de 3000 som gikk forut, men la til:

— Som næringsveg står fiskeriene fremdeles på samme stadium som landbruket for flere tusen år siden. Vi jager fremdeles fisk over tusener av kvadratmil av hav hvor ingen nasjoner har eksklusive rettigheter og hvor fisken er vill. — Målet må være individuell eiendomsrettighet slik at fisk kan ales opp på beite på samme måte som bonden gjeter sine kuer. Det er ...mt om dette kan gjennomfø... for visse arters vedkommende, men for andre er det store muligheter for heldige resultater.

Dr. Finn skrev at verdensomfangsten av fisk økte fra 20.5 millioner tonn i 1948 til 35.33 millioner tonn i 1959.

— Det er meget som tyder på at eksisterende, kjente fiskeforekomster er store nok til at det hvert år kan fanges mellom 50 og 60 millioner tonn, selv uten at man regner med mulighetene for å oppdage nye fiskerier, skrev Finn, og fortsatte:

— Sannheten er at ingen vet hvor store havets ressurser er, og en av de store oppgaver menneskeheten står overfor, er å undersøke disse ressurser og utforske deres natur og omfang.

— Men man vet nok til at biologene kan spå at produksjonen av fisk, krepsdyr og skalldyr antakelig kan fordobles uten å skade de resurser som man nå kjenner til, skrev dr. Finn.

Han opplyste at fiskefangsten i Nord-Europa økte fra 1 760 000 tonn i 1938 til 3 160 000 tonn i 1957 — en stigning på 80 prosent, mens Asias fangst økte fra 9 360 000 til 12 880 000 tonn. Japan har halvparten av de...

61.15

TIMINN (ISLAND) 14/3.61

Saltvatnseldi laxfiska í uppsiglingu hérlendis

Gísli Indriðason kominn frá Noregi þar sem hann kynnti sér þessi mál

Fyrir nokkru birtist í Tímanum grein um merkilegar tilraunir til laxfiskaeldis í saltvatni, sem tveir bræður hafa gert með góðum árangri í Noregi. Þessi grein varð til þess, að Gísli Indriðason, sem kunnugt er, hefur kynnt sér ítarlega allt, er lýt ur að fiskirækt hér, fór til Noregs og kynnti sér starfsemi bræðranna tveggja. Er Gísli nýkominn úr Noregsferð inni, og kvaddi hann blaðamenn á fund sinn í gær, og skýrði frá ýmsu varðandi fram tíðaráætlanir á sviði fiskiræktarinnar hér.

Í undirbúningi er stofnun hlutafélags, sem hefur í hyggju að setja á stofn fiskiræktarstöð á Snæfellsnesi. Í bráðabirgðastjórn þessa félags eru Gísli Indriðason, Ólafur Finsen, forstjóri, Benedikt Guttormsson, fulltrúi, Árni Bjarnason lögfræðingur og Sturlaugur Böðvarsson á Akranesi. Stofnun hlutafjár er nú í fullum gangi, og má vafalaust vænta tíðinda af félagi þessu innan skamms. Þess má og geta, að félagið er enn opið þeim, sem vilja, og kostar hver hlutur fimm þúsund kr.

HUGMYNDIN FRÁ 1956

Haustið 1956 kom Gísli fram með þá hugmynd að ala laxfiska, einkum sjóbirting og sjóbleikju, í sjó, að loknu eðlilegu ferskfiskeldi. Leitaði hann þá fjárhagsaðstoðar fiskimálasjóðs og síðar Alþingis, vegna tilrauna þar að lútandi, sem hann hugðist gera í Búðarósi á Snæfellsnesi. Voru þá margir vantrúaðir á þetta.

GREININ Í TÍMANUM

Ekki hafði Gísli hugmynd um, að þessar sjóeldistilraunir hafa nú staðið yfir í fimm ár í Noregi, þar til hann las grein í TÍMANUM um þessi mál í vetur. Skrifaði hann þá ari þroska í saltvatni og fisk strax viðkomandi aðilum í urinn er bragðbetri.
Noregi og fór síðan utan til að kynna sér þessar tilraunir. Þeir Ólafur Finsen, forstj. og Sturlaugur Böðvarsson, útgerðarmaður, og Einar Ágústsson, sparisjóðsstjóri, styrktu Gísla til þessarar utanfarar.

GAGNMERKAR TILRAUNIR.

Haustið 1955 hófu tveir norskir bræður, arkitekt og garðyrkjufr., að byggja litla stöð til sjóeldistilrauna á laxi. Náðu þeir nokkrum löxum með áðrætti í sjó og settu í sjóeldisstíflur.

Fyrst í stað voru laxarnir ófúsir til að taka við nokkru fóðri, og það var ekki fyrr en í apríl 1956, að fyrsti laxinn fór sér bita. Þá komu hinir hver af öðrum og dafnaði nú stofninn vel með vori og vaxandi sól. Haustið 1956 voru tekin hrogn og svil úr þessum löxum, og þeim síðan sleppt aftur í sjóeldistjarnirnar og gekk eldi þeirra nú eðlilega. Síðan er búið að taka hrogn og svil úr þessum löxum þrisvar sinnum, eða samtals fjórum sinnum og lifa þeir enn við góða heilsu.

Það hefur til þessa verið álit sérfræðinga, og ekki ann að vitað, en laxahængurinn svilaði aðeins einu sinni í frjálsu lífi, og hængarnir kæmust ekki lifandi úr ánum eftir svilun.

GÓÐ SKILYRÐI HÉR.

Tilraunir þessar hafa sýnt fram á, að sjóeldi laxfiska gefur góða raun, og er trúlega heppilegri eldisaðferð en ferskfiskeldi. Seiðin ná fljót-

(Framhald á 2. síðu.)

Laxinn

(Framhald af 3. síðu).

Gísli álítur, að það sé ekkert álitamál lengur, að Íslendingar eigi einn af sínum stærstu útflutnings og atvinnumöguleikum í fiskrækt. Telur hann það hrapallegt að engin lánastofnun í landinu telur sér viðkomandi að lána fé til fiskiræktar, þótt fimm ára reynsla Norðmanna sé okkur góð vísbending.

Eins og frá var greint í upphafi, er nú söfnun hlutafjár til stofnunar fiskeldisstöðvar á Snæfellsnesi í fullum gangi. Byggst Gísli ala þar lax, sjóbirting og grálax í saltvatni og nota sömu aðferðir og hann kom fram með í kenningu sinni 1956 og Norðmenn hafa nú sannað. Grálaxinn er sérstakt afbrigði laxfiskjar, kynblendingur á milli lax og sjóbirtings og hinn bezti átfiskur. Er hann að finna í Búðarósi á Snæfellsnesi, svo og í Skaftafellssýslum.

Gísli hefur þegar stofnað til samvinnu við Norðmenn þá, sem fyrr getur, og er í bígerð að skipzt verði á seiðum milli stöðvanna, þegar það kemur.

SA. 20/3.61

Oppdrett av aure m... tarvitskapeleg hjelp

...ppmodning fra Sunnmøre Arbeiderparti

...blom dei saksene som kom ... i debatten på Sunnmøre ...iderparti sitt årsmøte i helgar også næringa som held ...gro fram med oppdrett av ... og laks.

...notet vedtok ei oppmoding ... ...esmaktene om å gi arbeidet med oppdrettet best mogleg vilkår slik at det kan bli ein lønsam næringsveg.

Sunnmøre Arbeiderparti ser det som ei naturleg oppgåve for havforskningsinstituttet å granske nærare dei resultata som er nådd med oppdrettet av regnbogeaure i sjøvatn og syte for at dei tiltaka på dette område som er komne igang eller er påemna, kan få den fagleg-vitskapelege hjelp dei treng.

Ein bør og snarast få ei nærare gransking av kva dette fi... oppdrettet kan få å ...

...rgáxl tilraunastöð sú, sem norskir bræðurnir reka. Eldisstöðvarnar á Búðarós verður trúlega eitthvað þessu líkar.

NORDLANDSPOSTEN 29/3.61

61.16

Oppdrett av laks og ørret i Nordland

Saken er teknisk gjennomførlig, sier fiskerikonsulent Magnus Berg

Problemet er å finne et økonomisk forsvarlig grunnlag

...ndsposten hadde for en ... — 4. mars i år, en orie... om de forsøk med lak... toppdrett, som er utfø... rene Olav C. og Karste... ved deres anlegg — No... ykylven. Spesielt har ...røver med regnbueørret ...merksomhet og man me... gir grunnlag for en ny ...næring» i fiskerlene. Av ...unn har blant annet ...ingskontoret for næring...

...lesund og Sunnmøre fu... ...finne støtte brødrene Vik... arbeid på forskjellig vis.

...riteringen har vakt interes... ...her nord blant fiskerlin... ..., og vi er bedt om å gi ...re opplysninger om saken.

...DE DANSKE RESULTA... ...AV DAM-OPPDRETT

...er vel ikke usannsynlig at ...danskenes arbeid med opp... ...av ørret i dammer, som har ...t brødrene Viks interesse ...en. På kontinentet drives ...slikt oppdrett i et ikke ...lig omfang, og særlig ...he har oppnådd gode re... ...Den danske dambruks... ...en regnes for å være den ...hygde i Vest-Europa.

...8 var det i alt 105 dam... ...Danmark som drev med ...t av ørret, disse brukene ...alt 3 200 dammer med et ...areal på omlag 1 1/4 mill. ...kvm. ...r en årsproduksjon på 930 ...net.

...7 eksportertes det fra disse ...kene i alt 4,4 mill. kilo ...«porsjonsfisk» — fisk ...snittlig 200 gram, og ...r eksporten kommet opp ... kilo til en samlet ve... ...lag 40 mill. kroner. Ørret... ...foruten porsjonsfisk eks... ...også rogn, yngel og set... ...går blant annet til USA ...a og en rekke vesteuropei... ...l. På det amerikanske ...har danskene i de senere ...et konkurranse fra Japan, ...nen mener å kunne h...

...konkurransen ved å lev... ...av bedre kvalitet, enn ju... ...kan.

Både i Danmark og Japan ... porteres det ørret som er opp... drettet i ferskvannsdammer, og ved Nor-Laks mener man allere... de nå å ha slått fast, at ved oppdrett av laks og ørret i sjø... skal det være mulig å skaf... vare som er både den dan... og den japanske overlegen i ...et.

...må man jo på ingen måte trekke den slutning uten videre, at når danskene kan oppnå så go... de resultater, så må det også vä... re store muligheter for et økono... misk regningsvarende fiskeopp... drett i Norge. De klimatiske for... hold — blant annet, er jo høyst forskjellig i de to land. Men brø... drene Vik — og andre oppdrette... re på Sunnmøre, mener altså at man også i Norge skal kunne få i stand et regningsvarende opp... drett av kvalitetsmessig god fisk. Tidligere forsøk med dambruk i Norge har ikke vist særlig strå... lende resultater.

REGNBUEØRRETEN ET «NATURENS VIDUNDER-BARN»

Ved Nor-Laks har man latt ut... arbeide et program for «forsk... ning og forsøk med tanke på oppdrett av ørret og laks som næringsvei i Norge». Program... met er meget omfattende og for... utsetter støtte fra det offentlige. Programmet har vært forelagt dl... r Gunnar Rollefsen ved ...

...ker direktoratets Havfor... ...institutt, som anbefaler ... — på grunnlag av de ... rede oppnådde gunstige resulta... ter, søker kontakt med myndig... hetene for å oppnå støtte i det vi... dere undersøkelsesarbeid, støtte så vel av teknisk som økonomisk art.

Særlig synes direktør Rollefsen å være begeistret for de resulta... man har oppnådd med regn... ...eørreten. Han sier om denne blant annet: «Regnbueørreten er et av naturens vidunderbarn». Med et uttrykk som er satt litt på spissen kan man si, at den er mottagelig for biologisk dressur. Som myk voks lar den seg mod... ...re, den former seg etter ... hånd som byr den og forsø... ...re sitt beste».

...pektøren for ferskv... ...ne, J. Harstad, har ... side sterkt understreket, at ... ligere forsøk med dam-ørretopp... drett i Norge vanskelig gir håp om et lønnsomt og konkurranse... dyktig resultat her i landet.

Så vidt man kan forstå av de uttalelser de to herrer ved for... skjellige anledninger har gitt, råder det ingen meningsforskjell om at det er «teknisk» mulig å drette opp både laks og ørret i dammer i Norge. Spørsmålet er om det kan gjøres på en økono... misk forsvarlig basis.

Ved Nor-Laks mener man altså å ha brakt på det rene, at opp... drett blant annet av regnbueørret i sjøvann vil være økonomisk reg... ningsvarende og for det videre arbeid ønsker man kontakt med Havforskningsinstituttets for... skere, som man mener saken mest naturlig hører under. Men alt laks- og ørretfiske sorterer som kjent under landbruksdepar... tementet, Havforskningsinsti... tuttet under fiskeridepartemen... tet. Det arbeides imidlertid med å få laks og ørretfisket — i hvert fall det som foregår i sjøen lagt under fiskeridepartementet. Deh... ne tanken ble blant annet støttet av Nordland Fylkes Fiskarlag i en uttalelse på lagets siste års... møte.

DAMOPPDRETT IKKE UMULIG I NORDLAND

I en samtale med Nordlands... sten forteller fiskerikonsulente... Nord-Norge, Magnus Berg, ... det er en rekke foreninger og ... sttusjoner i Nord-Norge som dri... ver med utsetting av yngel — dels med rogn fra stamfisk tatt her, dels på grunnlag av impor... tert rogn. Ved tre anlegg i Nord-Norge — et i Troms og to i Finn... mark, tas det fra kilenoter laks som blir oppbevart i dammer til rognen er moden. Etter at man har «strøket» rognen av fisken. Disse anlegg drives dels for statsmidler, dels av de respektive fi... skeristyrer.

Det arbeides for tiden med å få i gang et liknende anlegg på Hel... geland, og man er også interes... sert i å finne et skikket sted for ...lignende anlegg i Salten. Dette ...har i tidligere tid vist seg å være ... ...get vanskelig.

Langstrand ved Bodø et ... forsøk med oppdrett av la... ...mmer med sjøvann. Førs... ...lter gikk det bra, men den n... ...dre vinteren ble det en teknisk ...feil hvoretter yngelen døde. Det oppsto nemlig uventet strømstans og dermed stoppet pumpeanlegget som stadig skaffet friskt sjø... vann. Det er tanken å fortsette disse forsøkene.

Så nive vet man allerede, at de naturlige betingelser i Nord... land ikke umuliggjør oppforing av laks og ørret her. Det store problem er om det er økonomisk forsvarlig å drive med slik oppforing her.

Det er derfor grunn til å nå... vare mot at man går i gang med slike forsøk her — på det nåvæ... rende tidspunkt i alle fall. Men det forhindrer jo ikke at man følger med i det videre arbeid med spørsmålet på Sunnmøre. Oppnås det også økonomisk gode resultater der, er tiden inne til å undersøke hvordan erfaringene kan tillempes for Nordlands ved... kommende. Forholdene er jo ikke helt de samme i de to landsdelene.

Men hvorfor gå omveien om regnbueørret? Oppdrett av laks har jo vist seg mulig, så hvorfor ikke sette i gang med den straks? Laks er jo kvalitetsmes... sig den beste fisken, vil gi den største prisen og formentlig det beste økonomiske resultat, ...heter fiskerikonsulent Berg.

R...

LAKSEOPPDRETT I SYKKYLVEN

FISKEFOREDLING I KRISTIANSUND

Bedriftsserien vår fortsetter kysten rundt. Vi er nå kommet oss sør for Dovre, og slipper i den anledning til to avdelinger på en gang, Ålesund og Kristiansund N., som begge holder seg til fiskesektoren. Det har gitt en interessant kontrast. På den ene side den pur unge og egenartede bedrift NOR-LAKS, hvor fantasi og pågangsmot synes å åpne for store og nye muligheter. På den annen side den gamle og veletablerte bedrift B. Heide, som med energi og framsyn fører de gamle tradisjoner videre.

La oss ta den siste først.

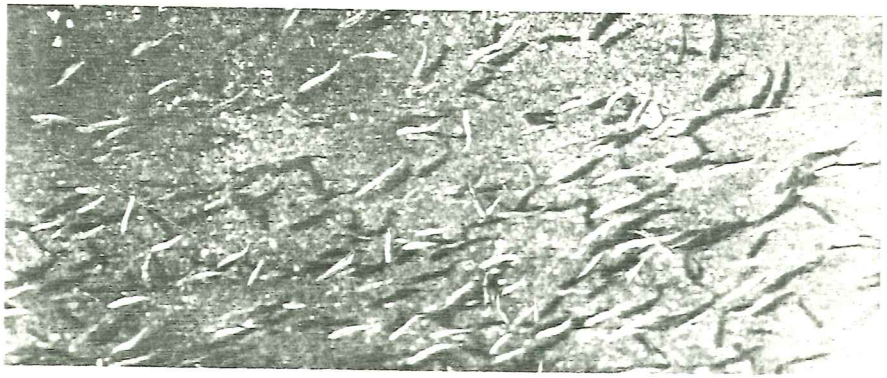

Her vrimler laksen!

NOR-LAKS, SYKKYLVEN

For mange tusen år siden, før menneskene hadde lært å temme husdyrene, levde disse dyr som ville. Jeg kan godt tenke meg at de første mennesker som fant på å innfange dyr og temme dem i den hensikt å drive dyreavl ble betraktet som fantaster og virkelighetsfjerne mennesker en ikke kunne ta alvorlig. Der finnes ingen beretning som kan fortelle oss hvordan dette gikk til, men jeg kan tenke meg forløpet som foran antydet.

Det gikk godt. Vi holder nå husdyr, slakter kalven, og melker kua, og drikker den melk kalven skulle ha. Ja, så enkelt er det. Og vi vet at kua trives utmerket i fangenskapet, og avkastningen øker fra år til år.

For 7—8 år siden fremkastet Ivar Heggen, Valldal, den idé at vi kunne innfange laksen, sette den i fangenskap, og bruke den som avlsdyr på samme måte som kua, sauen og grisen. Ideen gikk ut på at en skulle stenge av en fjordarm. I denne fjorden skulle da gå tusenvis av avlslaks som hvert år skulle avgi rogn, som vi mennesker skulle klekke ut i klekkerier, ale opp yngelen og sette den ut i vassdragene. Ingen tok ham alvorlig, men Heggen arbeidet videre og lanserte Sykkylvsfjorden som et egnet sted. I bunnen av denne fjord går en kort elv opp i Fedtvatnet, og fra Fedtvatnet går en fin elv gjennom Velledalen. Altså en ideell kombinasjon av sjø, vatn og elv. I den innerste delen av fjorden skulle da gå tusenvis av laks, som hvert år søkte opp i Fedtvatnet og Velledalselva for å gyte. Her oppe skulle så laksen innfanges og settes i ferksvannsdammer for å strykes for rogn. Når rognen var avgitt skulle laksen slippes ut i sjøbassenget igjen. Det forutsattes at laksen kunne gyte flere ganger, og at sjøbassenget skulle tjene som «bås». I tilknytning til fjorden og elva måtte der bygges utklekningshus og damanlegg, fryseri m. m. Ivar Heggen la idéen frem for Sykkylvingene i et stort møte, men dette å samle en hel grend om et slikt prosjekt var ingen lett sak. Det var så mange kryssende interesser — sjørettigheter, vassrettigheter, strandrettigheter, lakserettigheter m. m., og den tradisjonelle menneskelige treghet mot nye idéer — så det var ikke å vente at planen kunne bli realisert. Få var det også som trodde at laksen kunne gyte flere ganger. Nei, det var bare fantasterier han Ivar Heggen for med. Hvis dette gikk an ville vitenskapen for lenge siden ha prøvet den. En nærliggende tanke. Ikke sant? Men to brødre arkitekt Karsten Oddm. Vik og gartner Olav Vik, som antagelig ikke hadde stor tro på at vitenskapen ville ta seg av dette forsøk, gjorde derfor det som vitenskapen burde gjort for lenge siden. De laget dammer, bygget utklekningshus m. m. og satte i gang, selvsagt i mindre målestokk. Og resultatet? Helt sensasjonelt. Innfanget laks ble satt ut i en sjødam for ca. 5 år siden. Her trivdes laksen riktig godt, og den har nå avgitt rogn *4 ganger*, og laks av egen avl (legg merke hertil ærede tviler) har avgitt rogn. Der finnes, meg bekjent, ingen beretning som kan fortelle om noe lignende. Hvor lenge den samme laks vil fortsette å avgi rogn vet ingen, men det er nærliggende å tro at disse to brødre blir de første som kan påvise det også.

Ved siden av disse forsøk med laks har brødrene Vik drevet forsøk med regnbueørret. Også her har de kommet frem til sensasjonelle resultater. Ved oppforing i sjøvatn (først etter en tilvenningsprosess) har det lyktes å få frem en kvalitet som står fullt på høyde med den fineste laks. Regnbueørretten trives bedre i sjøvatn og vokser hurtigere. I sjøvatn kan den ta til seg føde hele året. Derved kan et fullverdig produkt markedsføres i fersk tilstand så godt som hele året.

Hva betyr så alt dette?

Ivar Heggen hevdet at ved å hjelpe naturen med kunstig utklekking ville laksefisket gå over fra å være et hobbyfiske til å bli et storfiske, som kan gi hundrevis av millioner kroner i verdifull valuta hvert år. Til belysning herav satte han opp et regnestykke som viser at en stasjon på :50 mill. rogn med en gjenfangst av bare 4% ville gi en førstehåndsverdi på ca. 100 mill. kroner. En stasjon av nevnte størrelse ville koste oppført ca. 5 mill. kroner, og driften av den mellom 4—5 mill. kroner. Så selv med en så lav gjenfangstprosent ville avkastningen være usedvanlig god. Flerdobles denne kapasitet får vi en anelse om hva dette fiske kan bli for vårt land.

Foreløpig er det imidlertid regnbueørretten som har størst interesse, idet forsøkene med denne er kommet så langt at det nå er forsvarlig å sette i gang produksjon på kommersiell basis.

Oppdrett av regnbueørret i ferskvatn er ingen ny næringsvei. Den omtales for over 2 tusen år siden i Kina. Amerika fikk sine første anlegg i siste halvdel av det forrige århundre. Derfra har næringsveien spredd seg, og har i dag godt fotfeste både i Japan og flere europeiske land. Danmark har t. eks. en årlig eksport av denne vare på ca. 40 mill. danske kroner. Felles for all oppdrett av regnbueørret hittil er at det hele har foregått i dammer med ferskvatn, og kvaliteten av denne ørret har ikke vært synderlig god.

Det nye er at brødrene Vik har løst problemet med oppdrett i sjøvatn. Først her kan den vokse seg stor og fet og gi den rette kvalitet. Når det gjelder den økte trivsel og vekt, kan en nok for en stor del finne årsaken i den store mengde mineraler, sporstoffer o. l. som sjøvatnet inneholder, men en kan heller ikke se bort fra den jevne sjøtemperaturen, som Golfstrømmen gir og som gjør det mulig å føre fisken året rundt.

Brødrene Viks anlegg — Nor-Laks — har basert sin produksjon hovedsakelig på levering av settefisk til anlegg som skal føre fisken frem til mattisk.

Som nevnt foran er forsøkene kommet så langt at en kan starte med produksjon av mattisk. Og pr. i dag har Nor-Laks levert settefisk til 26 anlegg som nå er kommet i drift delvis på prøvebasis og delvis for kommersiell drift. Foruten dette har Nor-Laks tinget bort settefisk til 9 nye anlegg og registrert 78 anlegg som kan tenkes å sette i

Kummene hvor ynglen går.

gang. Anleggene fordeler seg slik: Nordland 5%, Trøndelag 8%, Møre og Romsdal 46%, Sogn og Fjordane 10%, Hordaland 20%, Rogaland 5%, og fylkene omkring Oslofjorden 6%.

Nyheten om den nye oppdrettsmetode i Norge er også nådd utlandet. Der er således kommet forespørsler fra Island (et anlegg er under bygging der), Irland, Kanada, Tasmania, Australia, New-Zealand, og andre land.

For Norge passer denne næringsvei særs godt. Vi har en lang havstrand gjennomskåret av fjorder og sund med høveleg varmt vatn fra Golfstrømmen. Vi har elver, som skaffer den nødvendige mengde ferskvatn. Alt ligger til rette for at dette kan bli en stor og god næringsvei. På dette tidspunkt har vi ledelsen for så vidt angår denne utmerkede kvalitet, og vi har nå sjansen til å skape en eksportnæring av dimensjoner, og det gjelder å utnytte denne sjanse.

S. M. E.

VÅR BANK. NR 4. 1961

617

Bremnesmann vil begynne med ørretfarm

Gode muligheter for en slik farm her i distriktet

Bremnes kommunestyre skal i dag behandle en søknad fra Ivar Halderaker om kommunegaranti og garanti fra Arbeidsløshetstrygdens utbyggingsfond for et lån på 50 000 kroner. Det er meningen at Halderaker skal gå i gang med ørretoppdrett og både Arbeidsnemnda og formannskapet har tilrådt at søknaden blir innvilget og garanti gitt. Det vil da eventuelt bli gitt garanti for lån på 25 000 kroner av kommunen og for de andre kr. 25 000 av Arbeidsløshetstrygden.

Den siste tiden har det vokset fram en hel del ørretfarmer her på Vestlandet, spesielt oppover Mørekysten. Farmene spesialiserer seg på levering av ørret til restauranter, hoteller og forretninger og i så måte skulle en slik ørretfarm på Bremnes ligge meget sentralt til, med stort marked både i Haugesund og Bergen. Det er i dag lette markedsforhold for ørret og avsetningen skulle derfor ikke by på nevneverdige problemer. Det vil imidlertid ta [illegible] for ørreten [illegible]

S.P. 15/4.61

Ivar Heggen: Naturvilkåra for stamfisk-stasjonar

For husdyravlen har ein avlsstasjonar — det same må setjast i gang for laksen. Det er to måtar å skaffe avlslaksen på, han kan alast opp og han kan kjøpast ferdig til bruk frå kilenøtene. For å korte inn tida, må han kjøpast frå kilenøtene og fraktast i farkost som høver for dette til stam fiskstasjonane. Der stryk ein rogna av hofiskane og frør henne med melke frå hannfiskane og set henne i klekkekasser. Dette vil som regel gå føre seg i november—desember. I april sprengjer yngelen skalet på rogna og kjem ut. Om lag ein månad seinare må yngelen antan forast eller setjast i elva så han finn føde der.

Men korleis må sjølve stamfiskstasjonen ordnast? Her må vi sjå på korleis det er i naturen. Laksen kjem inn til kysten frå havet, på veg frå elva han gjekk ut frå, for å førebu seg til gyting. Han vil ha god tid og kjem alt i mai—juni. Dei som ikkje vert tekne i kilenøtene på vegen, går til elveosen sin, står der ei stund og venjer seg til ferskvatnet og [illegible]

[illegible] fiskstasjonar [illegible] ut frå dette prinsi[illegible] sjobukt eller ei fjord [illegible] må stengjast av, o[illegible] rmed har laksen opphald[illegible] d i sjøvatn både vinte[illegible] sommar.

[illegible]in elvestubbe, eit fersk[illegible]vatn og så lakseelv vidare, er sikkert det mest ideelle frå naturen si side — i samband med fjorden. Men har ein fjorden og elva, så kan det gravast ut kulpar, slik at laks som søkjer på elva tidleg kan få halde til i desse hølane. Kulpane må ordnast slik at ein lett kan pense laksen inn i eit siderom eller ein kanal, så det er lett å få tak i han når gytinga tek til.

Klekkeri og settefiskanlegg kan ein drive med kvar som helst i landet, men det vil vere ein føremon om det er både klekkeri og settefiskanlegg til stamfiskstasjonane, slik at ein har heil årsarbeid til dei som passar stasjonen. Er fjorden liten, må ein basere det på å føre laksen for det meste. Er det ein stor fjord, vil laksane [illegible] mykje av næring[illegible] ærleg måte, med [illegible] [illegible]

HAUGESUNDS DAGBL. 19/4.61

Forslag om at en del av sildoljefabrikkene skal drive oppdrett av laks

Den kjente lakseoppdretteren Ivar Heggen mener at det må kunne skapes en stabil næring av det

Den kjente lakseoppdretteren Ivar Heggen i Valldal på Møre har i en større artikkel i Sunnmørsposten tatt opp spørsmålet om å gjøre en del av våre sildoljefabrikker om til stam fisk-stasjoner for laks, slik at de blir både settefiskanlegg og klekkeri. — Det må være en nasjonal oppgave å gjøre Norge til ett av de største lakselandene, og både staten, fylkene, kommunene og private må gå sammen om å finansiere utbyggingen, sier han. Sildoljefabrikkene bør kobles inn for å løse denne oppgaven. Disse fabrikkene har meget av det som skal til, store støpte kummer som om sommeren kan brukes til oppsamling av avlslaks og til settefisk som er tilvennet sjøvann. Fabrikkene har videre godt om husrom, og med en rikelig tilgang på ferskvann kan de drive rognklekkeri. Trolig vil fabrikkene heller ikke måtte gå til nybygging for å kunne drive foredling av laks, og man kan koble over til sommerdrift i den nye laksenæringen.

Meget ligger til rette for at sildoljefabrikkene kan drive som stamfiskstasjoner, settefiskanlegg og klekkeri. — og tilslutt foredle og eksportere laksen, skriver Heggen videre. Fiskefor ville også kunne bli en stor artikkel for disse fabrikkene, da de lett kan skaffe mindreverdig fisk til for, både til egen drift og til privat avl.

Da sildoljefabrikkene er plasert fra Kristiansand i syd til Vadsø i nord, er det naturlig at det blir bygget syv stamfisk-stasjoner, i Sør-Norge, Hordaland, Møre og Romsdal, Trondelag, Nordland, Troms og Finnmark, — eller om man anser det for å være praktisk, enda flere, skriver han. Kombinasjonen en fjord som kan stenges av i forbindelse med en elv, finner man mange steder langs kysten. Det er grunnlaget for en stamfiskstasjon.

FREMGANGSMATEN

Stamfisk-stasjonene kan være små elle store, etter som forholdene tilltater det. Det skal ingen stor fjordarm til for å gi plass for 5 000 lakser. Utbyggingen av stasjonene kan gå over flere år. Der man finner at naturforholdene ligger til rette for en stasjon, stenger man av fjorden og ordner det nødvendige i elven. Det første året kan man kjøpe inn 500 levende hun-lakser og et lite antall hann-lakser fra kilenøter, man slipper disse ut i bassenget, og dermed er det første skrittet tatt.

Dersom hver laks er fem kilo, vil hver stasjon få minst 2,5 millioner rogn, og sammenlagt vil de syv stasjonene da få 17,5 millioner rogn det første året. Fire prosent gjenfangst både i sjø og elv vil gi som resultat 700 000 lakser. Det andre året kjøper hvert distrikt inn nye 500 lakser, som da samlet vil gi som resultat 35 millioner rogn. Fire prosent gjenfangst vil gi 1,4 millioner lakser av annet års drift. Laksemengden er da blitt så stor at meget av laksen må foredles. Utvider man så videre til hver stasjon har 5 000 lakser å stryke rognen av hvert år — og dene rognen blir klekket til yngel, oppalt til settefisk og satt i elvene — da er målet å [illegible] settefisk [illegible] fjordene [illegible]

61.19

ARBEIDERAVISA 20/4.61

En ny næring på kysten

Oppforing av laks og ørret til salgs

... går i Stortinget om en sak som har vakt stor interesse i kystbygdene våre, — spørsmålet om ikke oppforing av laks og ørret kan utvikles til en ny givende næring slik som den alt er det bl. a. i Danmark og Japan.

Foranledningen til at saken ble reist, var en programpost i Kringkastingen den 13. desember i fjor, hvor det ble gitt en meget interessant utredning om de forsøk som er gjort av brødrene Vik i Sykkylven om oppdrett av laks og ørret, i første rekke regnbueørret, til en næringsvei. Vi gjengir her utførlig interpellasjonen:

OPPFORING av fisk i kommersielt øyemed, har lange tradisjoner i Danmark, og eksporten av damørret beløp seg i 1959 til 40 mill. kroner, dvs. henimot ... ganger så meget som verdien av vårt lakseflske. Danskene eksporterer såkalt porsjonsfisk, dvs. fisk av en størrelse på omlag 200 gram. Markedet er for tiden Italia, USA, Belgia, Sverige, England og Sveits. Ifølge uttalelser fra dansk hold, var forbruket av frossen porsjonsørret i USA allerede i 1958 så stort at Danmark med sin eksport bare så vidt kruset overflaten av markedet. Den danske porsjonsfisken er hvit i kjøttet, men delikat tilberedt er den blitt en standardrett som kvalitetsmessig ligger over den japanske, som den hittil har konkurrert med på det internasjonale marked. Så vidt jeg kjenner til har både den danske og japanske fisken oppdrettet i ferskvannsdammer. Det som skulle gi norsk regnbueørret sin store sjanse, er at den skal fores opp i sjøvann. Resultatene av de forsøk som pågår gir godt håp om at det er mulig. Den fisken vi da får, vil få en kvalitet som nærmest kan sammenliknes med den norske laks og sjø-ørret. Det er vel ingen tvil om at et slikt produkt i kvalitet vil ligge langt over den danske, og i enda høyere grad den japanske damørreten. Det er likevel de som hevder at det neppe vil lønne seg for oss å produsere porsjonsfisk slik som i Danmark. Det hevdes at med det avlsmateriale som nå står til disposisjon, under våre klimatiske forhold, ikke vil være mulig å få fisken opp i salgbar størrelse på så kort tid at driften vil lønne seg, og at det derfor må legges an med sikte på å produsere større fisk. Muligheten for å produsere større fisk er til stede ved å la fisken gå i sjøvannsdammer, hvor det er fastslått at fisken vokser raskere, med mindre foring og får bedre smak og konsistens. Det er sannsynlig at sjøvannet ... mineraler o. l., som er av betydning for fiskens vekst og trivsel.

I kystbygdene er det stor interesse for å gå i gang med foring av ørret som tilskottsnæring. Men skal dette komme i gang med sikte på økonomisk utbytte, bør de som vil gå i gang med det få veiledning, og produksjonen må legges slik an, at den tar sikte på å produsere fisk av ensartet kvalitet, og som lar seg omsette på det internasjonale marked til fordelaktige priser.

Det er naturlig at forsøksresultatene av foring med regnbueørret har vakt særlig interesse i kystområdene, der utbyggingen av næringsgrunnlaget på andre områder er sterkt begrenset.

For tiden er det vel allerede ca. 40 anlegg som er planlagt for slike forsøk. Også i mitt fylke omfattes saken med stor interesse. Jeg deltok forleden i et møte som var sammenkalt av fylkesmannen i Sør-Trøndelag, hvor denne sak ble drøftet. Det ble nedsatt et utvalg som fikk i oppdrag å finne passende steder på forskjellige plasser i fylket for anlegg av forsøksdammer.

Det er sikkert at det er mange problemer som må løses i forbindelse med oppdrett av fisk som næringsvei. Og det er nok mange merkelige forestillinger som gjør seg gjeldende for de som er interessert og tenker å gå i gang. Det kjennskap en hittil har å bygge på med oppdrett av regnbueørret i sjødammer, er resultatet av en forsøksvirksomhet som er bygget på legfolks skjønn og erfaringer. Brødrene Vik som er de som har tatt initiativet i dette forsøksarbeidet, er sterkt interessert i at det videre arbeid kan komme over i offentlig regi, for å kunne få i gang den forskning, veiledning og konsulenttjeneste som det er stort behov for. Med den betydning ørretoppdrett i sjøvann vil kunne få i våre kyst- og fiskeridistrikter, peker de på at de forskningsmessige oppgaver best vil kunne løses ved et nært samarbeid med Fiskeridirektoratets havforskningsinstitutt. De har lagt fram et program for forskning og forsøk med tanke på oppdrett av ørret og laks som næringsvei i Norge. Dette program er oversendt Fiskeridirektoratets forskningsinstitutt. Fiskeridirektoratets fiskerbiolog Gunnar Rolfsen som vel må sies å være den største kapasitet på dette området her i landet, uttaler bl. a.: «Etter å ha sett de oppsiktsvekkende resultater som er oppnådd ved brødrene Viks anlegg i Sykkylven, er jeg ikke i ringeste tvil om at vi står overfor et prosjekt ...

Av stortingsmann Johan Karlsen

merksom på den fare som ligger i at manglende kunnskaper kan føre til at de mange som nå akter å kaste seg over oppdrett av regnbueørret, kan lide unødige og store økonomiske tap. Derfor er brødrene Viks initiativ ved formuleringen av et forskningsprogram dobbelt verdifullt. Regnbueørreten er et av naturens vidunderbarn. Med et uttrykk som er satt litt på spissen, kan en si at den er mottakelig for biologisk dressur. Som myk voks lar den seg modellere, den former seg etter de forhold som bys den, og forsøker å yte sitt beste. På grunn av den økonomiske betydning som en solid underbygget oppdrettingsvirksomhet kan få, bør man hurtigst mulig søke kontakt med våre fiskerimyndigheter og med institusjoner som er villig til å understøtte de undersøkelser ... er påkrevet».

FISKERIMINISTER Lysø ... i et foredrag han holdt om fiskeriproblemer for Sør-Trøndelag fylkesting 17/11 f. å. inn på dette spørsmål, og nevnte de ... re muligheter som er til stede for oppdrett av ørret for eksport ... uttalte at fiskeriadministrasjonen ville være interessert i å bistå ethvert tiltak for en bedre utnyttelse av de muligheter som er til stede.

At interessen er stor i våre kystområder for å komme i gang med oppdrett, er sikkert. Men jeg tror hr. president, at det er grunn til sterkt å understreke den fare som direktør Gunnar Rolfsen peker på er til stede for de som går i gang uten å ha de nødvendige kunnskaper. Skal oppdrett av ørret kunne bli det som mange mener det er grunn til å håpe på, da må de som skal gå i gang med det, få en skikkelig opplæring. Til det må det ansettes konsulenter som bl. a. får i oppdrag å gi den nødvendige veiledning både i drift og i anlegg av dammer. Og det kan bli nødvendig å sette i gang årlige kurs for oppdrettere. Det forskningsarbeid som hittil har vært drevet for å fremme oppdrett av laks og ørret, har hittil fått et meget beskjedent tilskudd fra statens side. Skal det bli mulig å få dette arbeid skikkelig i gang, bør staten engasjere seg med betydelig større innsats enn hittil. Den bør overta det nødvendige forskningsarbeid og andre grunnlagsinvesteringer som må til.

DET er ikke lenge siden Stortinget behandlet meldingen om industrireising i distrikt... ...

industrien mer ut over i landet, så de forskjellige distrikter kunne få et mer variert og allsidig næringsgrunnlag. Nå ligger ikke forholdene slik til rette at det kan reises industri i alle kommuner i landet. Vi har rundt omkring i våre kystområder mange som sliter med et lite småbruk, og som driver litt fiske som tilskottsnæring. Det er ikke særlig høy levestandard disse menneskene kan drive det til, selv om de mange ganger har et umenneskelig slit. Mange av disse bruk er derfor nedlagt, og skal ikke disse områder bli helt avfolket, tror jeg det snarest må undersøkes hva som kan gjøres for å skaffe disse folk en rimelig andel i den velstandsutvikling som har funnet sted hos de fleste andre befolkningsgrupper i landet vårt. En av de ting det da kan bli tale om å satse på, er bl. a. oppdrett av regnbueørret. Det kan sikkert nevnes flere ting, men det er ...

... tillatt meg å spørre landbruksministeren om staten vil støtte opp om de forsøkene som drives ... disse områder ...

?

Oppdrett av regnbueørret kan bli en stor inntektskilde

FORSLAG OM STATSSTØTTE TIL FORSØK OG EKSPERIMENTER FIKK STØTTE AV TALERE FRA DE FORSKJELLIGE PARTIER I STORTINGET

Oppdrett av regnbueørret med en kvalitet som laksens og finere enn dansk og japansk ørret som nå omsettes for millionbeløp på verdensmarkedet, ble omtalt da Stortinget i går drøftet de eksperimenter som drives i Sykkylven. Statsråd Einar Wøhni sa i et svar til Johan Karlsen, A, at landbruksdepartementet vil støtte forsknings- og rettledningsarbeid, at det kan komme på tale at staten bygger enkelte forskningsanlegg, og at det kanskje bør settes ned et utvalg til å komme med program for det videre forskningsarbeid.

Johan Karlsen reiste saken i en interpellasjon og fikk bred støtte i debatten som fulgte. Han fortalte at de eksperimenter brødrene Vik driver i Sykkylven har skapt store forhåpninger om en ny produksjon som kan styrke næringsgrunnlaget i kystkommunene. Regnbueørreten er en ferskvannsfisk som to-tre år gammel trives meget godt i sjøvann der kan utvikles videre — bl. a. til matfisk.

Et forslag fra Karlsen med anstilling om å yte støtte til forsøk og eksperimenter med oppdrett av ørret og laks som næringsgrunnlag, ble oversendt regjeringen.

Johan Karlsen pekte i sitt innlegg på at danskene eksporterer damørret for 40 mill kroner årlig og har spesialisert seg på porsonsfisk på 200 gram. Om forbruket i USA av slik frossen porsonørret er det sagt at det er så stort, at den danske eksporten bare betyr en krusning.

Forsøkene gir godt håp om at fisken kan fores opp i sjøvann, men det er nødvendig at alle som er interessert i dette nye, får veiledning og at det satses på ensartet fisk som kan omsettes utenlands til tilfredsstillende priser.

... Karlsen fremholdt at det er ... problemer som må løses, før oppdrett av fisk kan bli en næringsvei, og videre forskningsarbeid må over i offentlig regi. Direktør Gunnar Rollefsen ved fiskeridirektoratet har betegnet resultatene i Sykkylven som oppsiktvekkende, samtidig som han har advart mot risikoen for unødig store tap ved at folk uten tilstrekkelig veiledning gir seg i kast med slik oppdrett.

Statsråd Einar Wøhni, som besvarte interpellasjonen fordi laks- og ørret hører under landbruksdepartementet, sa at saken fortjener myndighetenes interesse. Oppdrett av laksefisk — bl.a. av regnbueørret i sjøvann — synes etter prøvene biologisk og teknisk mulig. Men man kan ikke tilrå virksomhet i landsmålestokk, før man ser hvorledes de økonomiske driftsresultater blir.

Oppdrett av regnbueørret i ferskvann og/eller saltvann er en ny sak i Norge. Foreløpig har man liten erfaring for hvordan den tekniske side ved saltvannsanlegg best lar seg løse. Bortsett fra nybegynnervansker har driften ved brødrene Viks «nor-laks» i Sykkylven gått upåklagelig, og ... blir nå om firmaet kan ... for ...

ARBEIDERBLADET 20/4.61

ARB. BLADET 20/4. 61

Et vidunderbarn mottakelig for biologisk dressur

Oppdrett av regnbueørret ny næringsvei på kysten

Som laks og bedre enn både dansk og japansk ørret

Vil oppdrett av regnbueørret — med samme fine kvalitet som laks, og finere enn både dansk og japansk ørret — bli en ny næringsvei i kystdistriktene? Johan Karlsen (A), Sør-Trøndelag, reiste saken i Stortinget i går i form av en interpellasjon, og han spurte om staten ville støtte opp om de forsøkene som drives. Landbruksminister Einar Wøhni svarte ja til det, og sa at staten vil støtte de nødvendige forsknings- og rettleiingsarbeid. Det kan også komme på tale at staten bygger egne forsøksanlegg. Statsråden antydet også at det ville bli satt ned et utvalg til å koordinere interessene her og legge fram et program for det videre arbeidet med saken.

Johan Karlsen (A), Sør-Trøndelag, viste til at en rekke andre land har stor eksport av porsjonsfisk, som er oppdrettet i ferskvann. Det som skulle gi den norske regnbueørret sin store sjanse, er at den kan føres opp i sjøvann. Dermed kan en få et produkt som i kvalitet nærmest kan sammenliknes med den norske laksen og sjø-ørreten.

Resultatene av de forsøkene som hittil har vært drevet, gir meget gode håp. Direktør Gunnar Rollefsen ved havforskningsinstituttet mener at en her står overfor et prosjekt og ideer av store dimensjoner. Regnbueørreten er et av naturens vidunderbarn, og den er mottagelig for biologisk dressur, har han sagt.

Johan Karlsen (A), Sør-Trøndelag: Forskningsresultatene synes å tyde på at vi her står overfor muligheter til å skape en ny næringsutvikling i kystdistriktene.

Men jeg vil som direktør Rollefsen, understreke at det er viktig at de som tar fatt på dette oppdrettet, har de nødvendige kunnskapene og forutsetningene. Derfor bør staten engasjere seg med en betydelig større innsats enn før, sa Johan Karlsen.

REGNBUEØRRETEN TRIVES GODT OGSA I SALTVANN

Lanbruksminister Einar Wøhni [illegible] de eksperimentene som særlig brødrene Vik hadde gjort i Sykkylven, var av stor inte[illegible] og de har fått all den faglige støtten som fiskeriavdelingen har maktet å gi. Men en bør ikke tilrå virksomhet i landsmålestokk før en ser hvordan de økonomiske resultatene blir.

Men forsøk på dette feltet fortjener i høy grad støtte. Resultatene viser at regnbueørreten tåler og trives godt i saltvann. Den spiser godt, vokser askt og gir et relativt bra produkt dersom den fôres med mat som gir grunnlag for god vekst og god kvalitet. E[illegible] så vidt har en høstet oppmu[illegible]rende resultater, men på det ø[illegible]nomiske området har resultatet hittil vært nedslående.

Foreløpig har vi liten erfaring om hvordan den tekniske siden av saken best kan løses. Brødrene Viks prosjekt har gått bra, og det avgjørende blir nå om produktet kan omsettes til regningssvarende priser, sa statsråd Wøhni.

RASKERE RESULTATER HER ENN VED SKOGSREISING

I ordskiftet fikk interpellanten tilslutning fra en lang [illegible]kke representanter fra alle partier. De mente alle sammen at det her var et prosjekt av aller største interesse.

Noen av talerne — Olav Langeland (Sp), Møre og Romsdal, og Einar Hareide (Kr. F.), Møre og Romsdal, syntes at statsråden var noe pessimistisk i [illegible]syn på mulighetene rent ø[illegible]nomisk.

Ivar Eikrem (A), Møre og Romsdal, hadde sett anlegget i Sykkylven og var overbevist om at denne formen for oppdrett hadde mye for seg. Staten ofrer store summer på skogreising, men resultatene kommer først på lang sikt. Denne nye fiskenæringen kan gi resultater mye snarere, [illegible] han.

Landbruksminister Wøhni fr[illegible] holdt at saken måtte belyses [illegible]lle sider, og en må vurdere [illegible]e økonomiske mulighetene, [illegible] om enkelte finner dette pessi[illegible]tisk.

Et forslag fra Johan Karl[illegible] med en henstilling til Regje[illegible]gen å støtte forsøk og ekspe[illegible]menter med oppdrett av ørret [illegible]laks som næringsgrunnlag [illegible] enstemmig sendt over til R[illegible]

VESTFOLD ARBEIDERBLAD 20/4 61

OPPDRETT AV REGNBUEØRRET NY NÆRINGSVEI PÅ KYSTEN

Kvalitet som laks - Bedre enn dansk og japansk ørret

Vil oppdrett av regnbueørret — med samme fine kvalitet som laks, og finere enn både dansk og japansk ørret — bli en ny næringsvei i kystdistriktene? Johan Karlsen (A) reiste saken i Stortinget onsdag i form av en interpellasjon, og han spurte om staten ville støtte opp om de forsøkene som drives. Landbruksminister Einar Wøhni svarte ja til det, og sa at staten vil støtte de nødvendige forsknings- og rettleiingsarbeid. Det kan også komme på tale at staten bygger egne forsøksanlegg. Statsråden antydet også at det ville bli satt ned et utvalg til å koordinere interessene her og legge fram et program for det videre arbeidet med saken.

Johan Karlsen (A) viste til en rekke andre land har stor eksport av porsjonsfisk, som er oppdrettet i ferskvann. Det som skulle gi den norske regnbueørret sin store sjanse, er at den kan føres opp i sjøvann. Dermed kan en få et produkt som i kvalitet nærmest kan sammenlignes med den norske laksen og sjø-ørreten.

Resultatene av de forsøkene som hittil har vært drevet, gir meget gode håp. Direktør Gunnar Rollefsen ved havforskningsinstituttet mener at en her står overfor et prosjekt og ideer av store dimensjoner. Regnbueørreten er et av naturens vidunderbarn, og den er mottagelig for biologisk dressur, har han sagt.

Men jeg vil som direktør Rollefsen, understreke at det er viktig at de som tar fatt på de[illegible] oppdrettet; har de nødvend[illegible] kunnskapene og forutsetninge[illegible] Derfor bør staten engasjere [illegible] med en betydelig større inns[illegible] enn før, sa Johan Karlsen.

I ordskiftet fikk interpellan[illegible] tilslutning fra en lang rekke [illegible] presentanter fra alle partier. [illegible] mente alle sammen at det her [illegible] et prosjekt av aller største int[illegible] esse.

Et forslag fra Johan Karl[illegible] med en henstilling til Regje[illegible] gen å støtte forsøk og ekspe[illegible] menter med oppdrett av ørret og laks som næringsgrunnlag ble enstemmig sendt over til Re[illegible] regjeringen.

FISKERBLADET 22/4.61

61.21

Oppdrett av regnbueørret kan bli en viktig støttenæring

[illegible] anlegg er nå under planlegging i Norge.

Regnbueørret oppdrettet i sjøvann smaker utmerket som laks og sjøørret.

[illegible] Møre og Trøndelag er det stor interesse for oppdrett av regnbueørret i sjøvannsdammer, og hele 40 anlegg er nå under planlegging i Norge.

Av hensyn til den store interesse det er for saken, gjengir vi her stenografisk referat av stortingsmann Johan Karlsen's innlegg da han forleden reiste saken i en interpellasjon.

Det var i desember i fjor at jeg tok opp denne saken. Den ble meldt som et grunngitt spørsmål, men da det etterhvert viste seg at det var atskillig interesse for saken her i Stortinget, ble den etter oppfordring endret til en interpellasjon.

Foranledningen til at saken ble reist, var en programpost i Kringkastingen den 13. desember i fjor, hvor det ble gitt en meget interessant utredning om de forsøk som er gjort av brødrene Vik i Sykkylven, om oppdrett av laks og ørret, i første rekke regnbueørret, til en næringsvei. De foreliggende resultater synes å peke på at man her står overfor den mulighet å kunne skape en ny næringsutvikling i våre kystområder.

Oppføring av fisk

I kommersielt øyemed har i tradisjoner i Danmark, eksporten av damørret beløp seg i 1959 til ca. 40 mill. kroner, d.v.s. henimot tre ganger så meget som verdien av vårt fiske. Danskene eksporterer såkalt porsjonsfisk, d.v.s. fisk av en størrelse på omlag 200 gr. Markedet er for tiden Italia, USA, Belgia, Sverige, England og Schweits. I følge opplysninger fra dansk hold var forbruket av frossen porsjonsfisk i USA allerede i 1958 så stort at Danmark med sin eksport bare så vidt kruset overflaten av markedet. Den danske porsjonsfisken er hvit i kjøttet, men delikat tilberedt er den blitt en standardrett som kvalitetsmessig ligger over den japanske, som den hittil har konkurrert med på det internasjonale marked. Så vidt jeg kjenner til, er både den danske og japanske fisken oppdrettet i ferskvannsdammer. Det som skulle gi norsk regnbueørret sin store sjanse, er at den skal fores opp i sjøvann. Resultatene av de forsøk som pågår, gir godt håp om at det er mulig. Den fisken vi da får, vil få en kvalitet som nærmest kan sammenliknes med den norske laks og sjø-ørret. Det er vel ingen tvil om at et slikt produkt i kvalitet vil ligge langt over den danske, og i enda høyere grad over den japanske damørreten. Det er likevel de som mener at det neppe vil lønne seg for oss å produsere porsjonsfisk slik som i Danmark. Det hevdes at med det avlsmateriale som nå står til disposisjon, under våre klimatiske forhold, ikke vil være mulig å få fisken opp i salgbar størrelse på så kort tid at driften vil lønne seg, og at det derfor må legges an med sikte på å produsere større fisk. Muligheten for å produsere større fisk er til stede ved å la fisken gå i sjøvannsdammer, hvor det er fastslått at fisken vokser raskere med mindre foring, og får bedre smak og konsistens. Det er sannsynlig at sjøvannet inneholder stoffer, mineraler o.l. som er av stor betydning for fiskens vekst og trivsel.

I kystbygdene

er det stor interesse for å få gå i gang med foring av ørret som tilskottsnæring. Men skal dette komme igang med sikte på økonomisk utbytte, bør de som vil gå i gang med det, få veiledning, og produksjonen må legges slik an at den tar sikte på å produsere fisk av ensartet kvalitet, og som lar seg omsette på det internasjonale marked til fordelaktige priser.

Det er naturlig at forsøksresultatene av foring med regnbueørret har vakt særlig interesse i kystområdene, der utbyggingen av næringsgrunnlaget på andre områder er sterkt begrenset.

For tiden er det vel allerede ca. 40 anlegg som er planlagt for slike forsøk. Også i mitt fylke omfattes saken med stor interesse. Jeg deltok for en tid siden i et møte som var sammenkalt av fylkesmannen i Sør-Trøndelag hvor denne sak ble drøftet. Det ble nedsatt et utvalg som fikk i oppdrag å finne passende steder på forskjellige plasser i fylket for anlegg av forsøksdammer.

Det er sikkert

at det er mange problemer som må løses i forbindelse med oppdrett av fiske som næringsvei. Og det er nok mange merkelige forestillinger som gjør seg gjeldende for de som er interessert og tenker å gå i gang. Det kjennskap en hittil har å bygge på med oppdrett av regnbueørret i sjødammer, er resultatet av en forsøksvirksomhet som er bygget på legfolks skjønn og erfaringer. Brødrene Vik som er de som har tatt initiativet i dette forsøksarbeidet, er sterkt interessert i at det videre arbeid kan komme over i offentlig regi, [illegible] kunne gå i gang med forskning, [illegible] ning og konsulentvirk[illegible] som det er stort behov f[illegible] den betydning ørretop[illegible] sjøvann vil kunne få [illegible] kyst- og fiskeridistrikt[illegible] ker de på at de forskni[illegible] sige oppgaver best vi[illegible] løses ved et nært sa[illegible] med Fiskeridirektorate[illegible] forskningsinstitutt. De [illegible] fram et program for fo[illegible] og forsøk med tanke [illegible] drett av ørret og laks s[illegible] ingsvei Norge. Dette [illegible] er oversendt Fiskeridir[illegible] ets forskningsinstitutt, [illegible] ridirektoratets fisk[illegible] Gunnar Rolfsen som ve[illegible] es å være den største [illegible] tet på dette området her i lan[illegible] det, uttaler bl. a.: «Ett[illegible] sett de oppsiktsvekke[illegible] sultater som er oppnå[illegible] brødrene Viks anlegg i [illegible] ven, er jeg ikke i ring[illegible] om at vi her står overfo[illegible] sjekt og idéer av store [illegible] sjoner. Men man skal o[illegible] re oppmerksom på d[illegible] som ligger i at manglen[illegible] skaper kan føre til at d[illegible] som nå akter å kaste s[illegible] oppdrett av regnbueør[illegible] lide unødige og store øk[illegible] ke tap. Derfor er brødre[illegible] initiativ ved formulerin[illegible] forskningsprogram dob[illegible] difullt. Regnbueørreten[illegible] av naturens vidunderba[illegible] et uttrykk som er sat[illegible] spissen, kan en si at [illegible] mottakelig for biologisk[illegible] sur. Som myk voks lar [illegible] modellere, den former s[illegible] de forhold som bys den, [illegible] søker å yte sitt beste. P[illegible] av den økonomiske be[illegible] som en solid underbygg[illegible] oppdrettingsvirksomhet kan få, bør man hurtigst mulig søke kontakt med våre fiskeridigheter og med institusjoner som er villig til å under[illegible] de undersøkelser som [illegible]

HALLINGDØLEN 22/4.61

Nøreg kan omsetja regnbogeaure for millionar

Stortinget bed staten gje stønad til forsøk

Opp-al av regnbogeaure med kvalitet som på laks og finare enn dansk og japansk aure som no blir omsett til millionsummar på verdsmarknaden, vart drøfta i Stortinget onsdag i samband med eksperiment som går føre seg i Sykkylven.

Statsråd Wøhni sa i eit svar til Johan Karlsen, Sør-Trøndelag, at Landbruksdepartementet vil stø alt granskings- og rettleiingsarbeid, at det kan koma på tale at Staten byggjer granskingsstasjonar og at ein kanhende burde få eit utval som skal koma med program for det vidare granskingsarbeidet.

Johan Karlsen forsåde at det eksperiment som brørne Vik i Sykkylven driv, har skapt von for ein ny produksjon som kan styrkja næringsgrunnlaget i mange kystherad. Regnbogeauren er ein ferskvassfisk som to-tre år gammal trivst svært godt i sjøvatn, og der kan utviklast vidare, m. a til matfisk.

Eit framlegg frå Karlsen om at staten må yta stønad til forsøk og prøver med opp-al av aure og laks som næringsgrunnlag, vart samrøystes send regjeringa.

Karlsen peika vidare på at danskane eksporterer damaure for 40 millionar kroner om året, og no har spesialisert seg på ein porsjonsfisk på vel 200 gram. Om det amerikanske forbruket av slik fisk, er det sagt at det skal vera så stort at den danske eks[illegible]

FYLKET 22/4.61

Arkitekt Karstein Oddm. Vik får ærefullt oppdrag frå Island

Skal planleggje kjempeanlegg for oppdrett av aure

Arkitekt Karstein Oddm. Vik er nyleg komen heim frå ei ferd til Island der han har vore på synfaring for å orientere styremaktene og andre interesserte om oppdrett av aure i saltvatn. Han har med tilbake eit ærefullt oppdrag om å planleggje eit kjempeanlegg på vestkysten av Island. Snefellsnes heiter staden, og ligg ca. 30 mil frå Reykjavik. Det er eit aksjeselskap som står bak anlegget, og laget har eit areal på ca. 400 mål til disposisjon. Her er høveleg elv, og ein skal dessutan utnytte flo og fjøre-skiftingane og bygge ut eit samlebaseng for sjøvatn på ca. 300 000 kubikmeter.

— Det var stor interesse for aure-oppdrett på Island, og interessa er stendig aukande, uttalar arkitekt Karstein Oddm. Vik til Sykkylvsbladet. Det som eg kom med, var delvis nytt for dei, men godt motteke vart det overalt.

— Når er det tenkt å kome i gang med [illegible]

[illegible] hart eg er ferdig [illegible] ingane.

— Kor stort opplegg er [illegible] kulert med?

— Det er kalkulert med [illegible] produksjon på 1000 tonn pr. [illegible] å byrje med skal det utby[illegible] st for ca. 1/2 mill. norske k[illegible] r, men heile anlegget kjem [illegible] koste ca. 6 mill. norske kron[illegible]

— Vert det gitt stats-stønad [illegible] tiltaket?

— Det blir det visst nok nepp[illegible] men statsbankane gir lån.

Det er finansieringsspørsmå[illegible] ksjelaget no arbeider med å l[illegible], og det var i det høvet eg v[illegible] i konferanse med dei ymse ins[illegible] tusjonar, m.a. med Landbru[illegible] ministeren og dessutan med [illegible] såkalla Ervervskomiteen på [illegible] land, — ein komite som ha[illegible] oppdrag å ta seg av oppbyggin[illegible] av det islandske næringsliv[illegible] Her sit sjefsdirektøren for Islan[illegible] Bank som formann, og elles [illegible] m. a. sjefen for Landbruksb[illegible] ken medlem. Eg kan trygt s[illegible] at interessa for aureoppdrett [illegible] stor på Island, seier arkitekt K[illegible] stein Oddm. Vik.

Vitjinga [illegible] arkitekt Vik fe[illegible] stor publisitet på Island. Førr[illegible] tysdag kveld var han intervju[illegible] av Islands radio, og avisene [illegible] Reykjavik hadde store omtal[illegible] om ferda hans og søka hans re[illegible]

NATIONEN 22/4.61

61.22

Muligheter i laks og ørretoppdrettet?

Regnbueørreten viser stor veksthastighet i saltvann

I interpellasjonsdebatten i Stortinget om støtte til de eksperimenter som drives på kysten i oppdrett av laks og ørret, nevnte interpellanten, Johan Karlsen (a) bl. a. de forsøk som brødrene Vik i Sykkylven driver, og som har skapt store forhåpninger om en ny produksjon som kan styrke næringsgrunnlaget i kystdistriktene. For eksempel er regnbueørretten en ferskvannsfisk som to—tre år gammel trives meget godt i sjøvann og der kan utvikles til blant annet matfisk. Et forslag fra Karlsen om henstilling om støtte til eksperimenter med oppdrett av ørret og laks ble oversendt regjeringen.

Danskene eksporterer damørret for 40 millioner kroner om året sa Karlsen og de har spesialisert seg på porsjonsfisk på 200 gram. Og forbruket i USA av slik frossen ørret er så stort at den danske eksport bare betyr en krysning. [illegible] gir godt håp om at slik ørret [illegible] fores opp i sjøvann, og det er [illegible]ig at man kan komme i gang [illegible] en veiledning, at det satses på ensartet fisk som kan oppnå en tilfredsstillende omsetning utenlands. Det er imidlertid mange problemer som må løses før man kommer så langt, selv om direktør Tollefsen ved Fiskeridirektoratet har betegnet resultatene i Sykkylven som oppsiktvekkende. Men han har advart mot at folk løper unødig risiko ved uten tilstrekkelig veiledning å gi seg i kast med slikt oppdrett.

LITEN ERFARING

Statsråd Einar Wøhni, sa at saken fortjener myndighetenes interesse. Oppdrett av laksefisk — bl. a. av regnbueørret i sjøvann — synes etter prøvene biologisk og teknisk mulig. Men oppdrett av regnbueørret i fersk- og/eller saltvann er en ny sak i Norge. Foreløbig har man liten erfaring for hvordan den tekniske side av saltvannsanlegg best lar seg løse. Bortsett fra nybegynnervansker har driften ved brødrene Viks «Norlaks» i Sykkylven gått upåklagelig, og det avgjørende blir nå om firmaet kan oppnå avsetning for produktet til regningssvarende priser.

Firmaet vil være på sikker grunn dersom det i tilstrekkelig stor målestokk lykkes å få salg av levende fisk opptil 200 gram til ca. 15 kroner pr. kilo (3 kroner pr. stk.). Tanken er at det videre oppdrett til stor matfisk skal skje i større og mindre sjøanlegg i fjord- og kystdistriktene.

STOR TILVEKST I SJØ

I ordskiftet sa Langeland (sp) [illegible] samd med interpellanten at saka [illegible] stor interesse. Det var og heilt [illegible] når han sa at tilveksten for [illegible]bueaure er mykje større når [illegible] vert tilvent sjøvatn og veks[illegible]ler, og det er heilt rett. Eg kan vise til resultat her. Det er frå forsøksanlegg på Sunnmøre. De[illegible] eit såkalla blandingsanlegg. Det va[illegible] i juni i fjor sett ut 10 000 stk. et[illegible] årig fisk. Gjennomsnittsvekta v[illegible] då 15 gram. I midten av mars måna[illegible] i år vart det oppvoge tre fisk[illegible] Vekta for desse var 300, 250 og 200 gram. For å vere sikker, kan ei[illegible] setje gjennomsnittsvekta til 20[illegible] gram. Det vil seie at ein då vil [illegible] ei fiskevekt på 2000 kg., ein auke f[illegible] 150 til 2000 kg., og endå står bes[illegible] fóringstida att.

KVALITET SOM LAKS

Før det er gått eit år, skulle ein ha rett til å tru at gjennomsnittsvekta vil vere komen opp i 400—500 gram pr. fisk, det vil seie om lag 5 tonn med høgverdig fiskekjøtt. Fórmengda som er gått med frå juni til midten av mars, er 3,6 kg. pr. kg. fisk. Fórprisen — inklusive emballasje, lagring og transport — låg på 36 øre pr. kg. Til samanlikning kan eg nemne at danskene reknar med om lag 8 kg. fór pr. kg. fisk.

Når det gjeld kvaliteten, som hr. Karlsen var inne på, kan eg nemne at Statens teknologiske institutt, Næringsmiddelavdelingen, har gjeve ein uttale om denne. Eg siterer, sa Langeland:

«En har mottatt den tilsendte prøve av røket ørret for smaksmessig bedømmelse og vurdering. Ørreten er fet, har lys kjøttfarge, et delikat utseende, en delikat lukt og er smaksmessig så lik sjøørret eller røkelaks at det er vanskelig å kjenne forskjell. Kjøttkonsistensen er fast og fin, slik at den er lett å skjære i tynne skiver for tilberedning av pålegg.»

Med dei naturlege tilhøve som landet har for oppdrett av fisk, er det forståeleg at det har vorte så stor interesse for denne saka. Interpellanten nemnde at det var 40 anlegg under arbeid. Eg kan nemne at brødrene Vik, eller Norlaks, skal levere fisk til 23 anlegg i år. Å bygge ut desse anlegga vil koste store summar, og dertil kjem så driftskapital. For å gardere seg mot å gjere for store feil ved nystarting, er eg einig med interpellanten i at det må opplysning og forsking til. —

BURDE VÆRT FISKERIMINISTEREN?

Flere talere, Ommedal (krf), Ytre Arne (v), Løvset (h), Eikrem (a), Nybø (h), Harelde (krf) og Holm (h) uttalte seg i tilslutning til interpellanten. Samuelsberg (a) var ikke helt tilfreds med statsråde[illegible] svar. Det burde vært fiskerimini[illegible]eren som hadde svart på det[illegible] mente han, og understreket at fisk[illegible] oppdrett er en av mulighetene m[illegible] må ta fatt på for å hindre avfolkin[illegible] på kysten.

Statsråd Wøhni mente s[illegible] måtte belyses fra all[illegible] om enkelte represen[illegible] framstillingen ble pe[illegible]

[illegible]imidlertid så viktig [illegible]ter må bli drøftet.

Landbruksdepartementet [illegible] tid arbeidet med en landsplan [illegible] settefiskanlegg som følge av v[illegible] dragsreguleringene, og denne [illegible] er nå til drøfting i de interess[illegible] organer. Man har vært i kon[illegible] [illegible]enske fagfolk, sa statsrå[illegible] [illegible]nte at i Sverige er det k[illegible] [illegible]erne som betaler diss[illegible]

Det er ikke len[illegible] siden

Stortinget behandlet meldingen om industrireising i distriktene, og det hersket enighet om å spre industrien mer ut over i landet, så de forskjellige distrikter kunne få et mer variert og allsidig næringsgrunnlag. Nå ligger vel ikke forholdene slik til rette at det kan reises industri i alle kommuner i landet. Vi har rundt omkring i våre kystområder mange som sliter med et lite småbruk, og som driver litt fiske som tilskotts[illegible]g. Det er ikke særlig høy [illegible]standard disse menneskene [illegible] drive det til, selv om de [illegible]ge ganger har et umennes[illegible] slit. Mange av disse bruk er derfor blitt nedlagt, og sk[illegible] ikke disse områder bli helt a[illegible] folket, tror jeg det snarest m[illegible] undersøkes hva som kan gjø[illegible] for å skaffe disse folk en ri[illegible]lig andel i den velstandsutv[illegible]ling som har funnet sted hos de fleste andre befolkningsgrupper i landet vårt. En av de ting det da kan bli tale om å satse på, er bl. a. oppdrett av regnbueørret. Det kan sikkert nevnes flere ting, men det er i første omgang den jeg har festet meg ved, og derfor er det je[illegible] har tillatt meg å spørre l[illegible]bruksministeren om staten [illegible] opp om de forsøkene [illegible] på dette området.

[illegible]iskerimin[illegible]

[illegible] et foredrag han holdt om [illegible]iproblemer for Sør-Trøn[illegible] fylkesting 17-11 f.å. inn [illegible]tte spørsmål, og nevnte de muligheter som er til ste[illegible] oppdrett av ørret for eks [illegible] og uttalte at fiskeriadmi[illegible]sjonen ville være interes[illegible] å bistå ethvert tiltak for [illegible]dre utnyttelse av de mu[illegible]er som er til stede.

[illegible] interessen er stor i våre [illegible]mråder for å komme i [illegible] med oppdrett, er sikkert. [illegible] jeg tror, herr president, at [illegible]r grunn til sterkt å unde[illegible] [illegible]e den fare som direkt[illegible] [illegible]ar Rolfsen peker på er [illegible] for de som går i gang [illegible] ha de nødvendige kunnskaper. Skal oppdrett at ørret [illegible] bli det som mange mener [illegible]r grunn til å håpe på, da [illegible]e som skal gå i gang med [illegible] få en skikkelig opplæring. [illegible]et må det ansettes konsu[illegible] som bl. a. får i oppdrag å gi den nødvendige veiledning både i drift og i anlegg av dammer. Og det kan bli nødvendig å sette i gang årlige kurs for oppdrettere. Det forskningsar[illegible] som hittil har vært drevet [illegible] fremme oppdrett av laks [illegible]rret, har hittil fått et me[illegible]eskjedent tilskudd fra stat[illegible]ide. Skal det bli mulig å få [illegible] arbeide skikkelig i gang, [illegible] staten engasjere seg me[illegible] [illegible]elig større innsats enn hi[illegible] [illegible]en bør overta det nødven[illegible] [illegible]forskningsarbeid og andr[illegible] [illegible]nlagsinvesteringer som m[illegible] til [illegible]

S.P. 24/4 61

Departementale betenkeligheter

Stort sett viste landbruksminister Wøhni en positiv innstilling da han i Stortinget svarte på interpellasjonen fra Johan Karlsen om [illegible]

[illegible]

Disse «departementale» innvendingene kan en selvsagt ikke se bort fra. Men når en tar betraktning de muligheter for en ny næring i kyststrøkene som her synes å dukke opp, bør en heller ikke stirre seg blind på vanskene. En må være villig til å satse en del, selv om gevinsten ik[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] også understreket sterkt [illegible]

kystrepresentanter som hadde ordet i interpellasjonsordskiftet i Stortinget.

Vi er helt enig i at det viktigste er å få utbygd forskningen [illegible]

[illegible] planer [illegible] vel fundert.

I stortingsordskiftet ble det av flere talere pekt på at saken [illegible] burde sortere under Fiskeridepartementet og ikke under Landbruksdepartementet. Vi må si oss enig i dette. Dette skyldes ikke mangel på tillit til Landbruksdepartementet, men siden vi nå har et fiskeridepartement lar det seg vanskelig forklare at ikke alt som hører inn under fiske også blir ført over til dette departementet. I dette tilfelle kommer dertil den ting til [illegible] vår fiskeriforsking kom[illegible] sterkt inn i bildet, den sorte[illegible] i sin helhet under Fiskeri[illegible]partementet, det må[illegible] va[illegible] både det enkleste [illegible] [illegible] at hele saken [illegible] [illegible]

Oppdrett av laks og aure i sjøvatn dammar kan bli ein av våre store næringsvegar

Men Staten må yte meir til opplysning og gransking — sa Olav Langeland, under interpellasjonsordskiftet

Under interpellasjonsordskiftet i Stortinget nyleg, kom Olav Langeland i eit breidt anlagt innlegg inn på dei røynsler som er gjort på Sunnmøre når det gjeld oppdrett av laks og aure.

Dei prøver som er gjort t.d. i Velsvik har synt at 10 000 eit-årig fsk, på knapt eit år i dammen har auka vekta frå i alt 150 til 2000 kg., trass i at beste foringstida er att.

— Før det er gått eit år skulle ein ha rett til å tru at gjennomsnittsvekta vil vera komen opp i 400—500 gram og på i alt 5 tonn høgverdig fiskekjøt, heldt Langeland fram. Fôrmengda som er gått med hittil er 3,6 f. e. pr. kg. fisk [illegible] til en f.e. pris av 36 øre inklusive emballasje, lagring og transport. Danskane reknar med 7—10 fôreiningar pr. kg. fisk, og grunnen til denne store forskjellen mellom saltvann og ferskvann — ligg m. a. i regnbueørreten får lengre veksetid pr. år i det varme sjøvannet og at sjøvannet inneheld mange viktige mineral- og sporstoffer som er av den største betydning for fiskens vekst. — Om kvaliteten av fisken viste Langeland til undersøkelser ved Statens Teknologiske Institutt, ved Opplysningskontoret for Næringslivet i Ålesund og for Sunnmøre der det m. a. heiter at «ørreten er fet, har lys kjøttfarge, et delikat utseende, en delikat lukt og smaksmessig er så lik sjøørret eller røykelaks at det er vanskelig å kjenne forskjell». Han nemnte elles m. a. at yngel av regnbueørret etter fyrste somar i reint ferskvatn, kan tilførast 1/3 sjøvatn. I andre leveåret er fisken først skikka til å settast i blandingsdam med mesteparten sjøvatn, men med tilskott av ferskvatn.

— For å gardera seg mot å gjera for store feil ved nystarting, trengst det opplysing og forsking, men til no har staten ikkje gjort noko av betydning, trass i dei o[illegible] muntrande resultata og tra[illegible] i at dette skulle vera ei s[illegible] oppgåve for samfunnet, — Langeland. Han meinte forsøk og forsking på d[illegible] feltet måtte bli overført [illegible] Fiskeridepartementet og havforskingsinstituttet i Bergen der det er ein stab av vitskapsmenn som skulle ha føresetnader for forsking i eit spørsmål ein må sjå som ein sjøfiskerisak. Langeland hylla det pionerarbeidet som br. Vik har gjort og den hjelp som Opplysningskontoret for næringslivet i Ålesund og på Sunnmøre har yt, men det må no setjast mykje inn å dette frå staten si side slik at vi kjem etter andre land her og. Han etterlyste lakselova og det løfte dåverande landbruksminister ga for 2½ år sida om at den og tiltak for større stønad til utsetting av yngel og oppdrett skulle koma snart, og viste til at Sovjet no har bygt ut 16 store lakseutklekkingsstasjonar mot Nord-Ishavet som dei [illegible] skal gjeve store innkomer. Enn om vi hadde gjort [illegible] same? spurte Langeland.

Stortinget gir ros til Norlaks-anlegget på Vik

Von om tilskot til vitskapleg forskning av fiskeoppdrett.

Onsdag 19 april hadde trønderrepresentanten Johan Karlsen ein interpellasjon i Stortinget der han spurde om regjeringa ville [illegible]re noko for å stø opp om dei søk som brørne Olav og Karn Oddm. Vik i Sykkylven driv[illegible] laks og aure. Saka vekt[illegible] interesse i Stortinget, [illegible] dbruksministeren, statsråd [illegible]nni, mellom andre, gav stor til opptaket i Sykkylven og [illegible]erstreka kor viktig det var. var ikkje innstilt på å gi sstønad til start av nye tiltak, gav lovnad om stønad til det [illegible]rande forskings- og rettleiarbeidet på dette området.

Sykkylvsbladet gratulerer Karstein Oddm. Vik med den rosande omtalen arbeidet og anlegget på Vik fekk av Stortinget og av statsråden, og spør korleis han elles er nøgd med utfallet av Karlsen-interpellasjonen.

— Eg er sjølvsagt svært nøgd med den positive still[illegible] Stortinget tok til denne saka. [illegible]le stortingsmennene som ut[illegible] seg, gav uttrykk for stor velv[illegible] lange hadde ordet, og mel[illegible] dei ein representant frå kvar av dei politiske partia i Møre og Romsdal, seier Karstein Odd Vik. — Overraskande tykte det var at landbruksministe strekte seg så langt som gjorde, for han har no ette[illegible] [illegible]ning enn nokså negativ rådevar på dette omkvervet. Elles ser det ut for at ferskvassfiskinspektør Harstad no er blitt meir velvilleg stemt i det siste, og det skulle kanskje vere von om at også han vil gå meir aktivt inn for denne saka.

Dei aller fleste såg på uttalane frå Stortinget som eit ultimatum for å få flytt opplegget til denne næringsvegen over frå landsdepartementet til fiskeridepartementet, der den etter dei [illegible]e si meining snarare høyrer me. No kom saka i alle høve langt at landbruksministeren lovnad om at det skulle veljast eit utval som skal setje opp rettningslinene for korleis arbeidet vidare må byggjast opp, og statsråden gav elles i siste innlegget sitt lovnad om at det ville bli gitt den turvande stønad til vitskapeleg forskning på omkvervet. Det skulle vere eit godt steg framover, seier [illegible] Oddm.

2

A 4/5-61

[illegible]rret som grunnlag fo[illegible] nytt norsk husdyrbruk

Forslag om større offentlig støtte oversendt Regjeringen – som foreløbig er noe skeptisk

Oppdrett av regnbueørret med en [illegible]alitet som laksens og finere enn dansk og japansk ørret som nå omsettes for millionbeløp på verdensmarkedet, ble omtalt da Stortinget i [illegible]rsdagen drøftet de eksperimenter som [illegible] i Sykkylven. Statsråd Einar [illegible]hni sa i et svar til Johan Karlsen (A), at Landbruksdepartementet vil støtte forsknings- og rettledningsarbeid, at det kan komme på tale at Staten bygger enkelte forsøksanlegg, og at det kanskje bør settes ned et utvalg til å komme program for det videre forskni arbeid. (FORTS. NEST SISTE SID

(FORTS. FRA 1. SIDE)

Johan Karlsen reiste saken i en interpellasjon og fikk bred støtte i debatten som fulgte. Han forklarte at de eksperimenter brødrene Vik driver i Sykkylven har skapt store forhåpninger om en ny produksjon som kan styrke næringsgrunnlaget i kystkommunene. Regnbueørreten er en ferskvannsfisk som to-tre år gammel trives meget godt i sjøvann og der kan utvikles videre — bl.a. til matfisk.

Et forslag fra Karlsen med henstilling om å yte støtte til forsøk og eksperimenter med oppdrett av ørret og laks som næringsgrunnlag ble oversendt Regjeringen.

Oppdrett av regnbueørret i ferskog/eller saltvann er en ny sak i Norge. Foreløbig har man liten erfaring for hvordan den tekniske side av saltvannsanlegg best lar seg løse. Bortsett fra nybegynnervansker har driften ved brødrene Viks «Nor-laks» i Sykkylven gått upåklagelig, og det avgjørende blir nå om firmaet kan oppnå avsetning for produktet til regningssvarende priser.

Firmaet vil være på sikker grunn dersom det i tilstrekkelig stor målestokk lykkes å få salg av levende fisk opptil 200 gram til ca. 15 kroner pr. kilo (3 kroner pr. stk). Tanken er at det videre oppdrett til stor matfisk skal skje i større og mindre sjønnlegg i fjord- og kystdistriktene.

Ny næring for kystens folk

Knut Ytre-Arne (V), Hordaland, nevnte de planer Ivar Heggen, Valdal, har lagt frem for oppdretting av laks. Staten må stille seg positivt, og det må bli mer enn å sette ned et utvalg.

Mons Løvseth (H), Sør-Trøndelag, mente gjennomføringen av planene vil stå på tilgangen av for ved overføring av regnbueørret til sjøvann. Et slik prosjekt må sees i relasjon til planene om videre utvikling av laksefisket, som allerede er av meget stor økonomisk betydning.

Rasmus Torset (V), Møre og Romsdal, mente en ny næringsvei med oppdrett av regnbueørret kan komme til å bety millioner, og at staten må engasjere seg betydelig sterkere i arbeidet.

Ivar Eikrem (A), Møre og Romsdal, hadde sett anlegget i Sykkylven og var blitt overbevist om at denne oppdrett kan få meget stor betydning. Staten yter store summer på skogreisning, selv om resultatene først kan komme på lang sikt. Denne nye fiskenæring kan gi resultater meget snarere.

Statsråden for lunken?

Sverre Nybø (H), Møre og Romsdal, pekte på at statsrådens syn på de økonomiske muligheter ikke var særlig optimistisk, man må imidlertid legge vekt på uttalelsen fra direktør Rollefsen om fremtidsmulighetene for de[illegible]

Einar Hareide (Kr. F.), Møre og Romsdal, pekte på at statsrådens [illegible] på de økonomiske muligheter ikke var særlig optimistisk. Man må imedlertid legge vekt på uttalelsen fra direktør Rollefsen om fremtidsmulighetene for denne næring. Staten må legge forholdene til rette.

Harald Samuelsberg (A), Finnmark, var ikke begeistret for statsrådens svar. Og det var fiskeriministeren — ikke landbruksministeren — som burde ha uttalt seg om denne kystsak. Skal kysten avfolkes, eller ska vi fortsette å bo der? Kunstig fiskeoppdrett er en av mulighetene.

Chr. L. Holm (H), Hordaland, mente Staten bør støtte folk som satser på slike nye tiltak. Han talte for lakstrapper ved vassdragsreguleringer, slik at fisken fortsatt kan komme frem.

Statsråd Wohni mente saken måtte belyses fra alle sider — selv om enkelte representanter syntes fremstillingen ble pesimistisk. Saken er imidlertid så viktig at alle momenter må bli drøftet.

Landbruksdepartementet har en tid arbeidet med en landsplan for settefiskanlegg som følge av vassdragsreguleringene, og denne plan er nå til drøfting i de interesserte organer. Man har vært i kontakt med svenske fo[illegible] sa statsråden og nevnte at i S[illegible] er det kraftutbyggere som [illegible] regulere.

Stamfiskstasjoner for laks og sjøørret

Norges Fiskarlag går inn for Ivar Heggens plan

Ålesund, 3. mai.

(NTB). Ivar Heggens plan om stamfiskstasjoner for laks har vært behandlet i Norges Fiskarlags styre, som mener at de resultater man har nådd under praktiske forsøk synes å tyde på at stamfiskstasjoner for oppdrett av laks og sjø-ørret vil være av stor betydning. Styret finner derfor at det er riktig at Fiskeridepartementet tar opp saken til behandling, og at det i første omgang blir innkalt til et møte av de interesserte institusjoner og organisasjoner for å få klarlagt de [illegible]tningelser som er tilstede for de[illegible] [illegible]amtid[illegible] dette o[illegible] [illegible]åde.

AGDERPOSTEN 3/5 61

61.24

Oppdrett av regnbueørret i Norge?

Kan bli av finere kvalitet enn dansk og japansk ørret som omsettesfor millionbeløp på verdensmarkedet.

Oppdrett av regnbueørret med en kvalitet som skal være finere enn dansk og japansk ørret som nå omsettes for millionbeløp på verdensmarkedet, ble omtalt da Stortinget onsdag drøftet de eksperimenter som drives i Sykkylven.

Statsråd Einar *Wøhni* sa i et svar til Johan *Karlsen* (A), Sør-Trøndelag, at Landbruksdepartementet vil støtte forsknings- og rettledningsarbeid, at det kan komme på tale at staten bygger enkelte forskningsanlegg, og at det kanskje bør settes ned et utvalg til å komme med program for det videre forskningsarbeid.

Johan Karlsen reiste saken i en interpellasjon og fikk bred støtte i debatten som fulgte. — Han fortalte at eksperimenter brødrene Vik driver i Sykkylven har skapt store forhåpninger om en produksjon som kan styrke næringsgrunnlaget i kystkommunene. Regnbueørreten er en ferskvannsfisk som to—tre år gammel trives meget godt i sjøvann og der kan utvikles videre — bl. a. til matfisk.

Et forslag fra Karlsen med henstilling om å yte støtte til forsøk og eksperimenter med oppdrett av ørret og laks som næringsgrunnlag — ble [illegible]

?

Aust-Agder skulle ha vilkår for oppdrett av regnbuørret

Danmark og andre land i Europa kan vise til flotte resultater av denne nye næringsgren

— Vil regnbueørreten — vidunderbarnet innen ørret- og laksefamilien, en fisk som en faktisk kan drive biologisk dressur med, ha muligheter i vårt land — og eventuelt i vårt distrikt?

— Det tror jeg den skulle ha, sier bestyrer Gunnar Dannevig ved Statens biologiske stasjon i Flødevigen i en samtale med vår avis. Her i Flødevigen driver vi imidlertid bare med saltvannsfisk — vi er underlagt Fiskeridepartementet mens laks- og ørreten ligger under Landbruksdepartementet.

Rent personlig kan jeg si at regnbueørreten er en amerikansk fiskeart som i de siste årene er innført i en rekke land i Europa hvor man har nådd meget gode resultater og har kunnet eksportere denne fisken i tusener av tonn. Danskene er kommet meget langt med sine damkulturer og såkalt porsjonsfisk det vil si fisk på 2-3 hekto. Regnbueørreten har stor vekstkapasitet i forhold til vår vanlige ørret.

Regnbueørreten skiller seg fra den vanlige ørret ved sine sterkt markerte mørke flekker og et bånd som skinner i alle regnbuens farger. — Så vidt jeg vet har man drevet endel med oppdrett av regnbueørret ved et anlegg på Kjølebrønn ved Kragerø, men her i Aust-Agder har ikke fisken fått innpass — enda.

— Men vilkårene skulle vel være til stede?

— Det tror jeg sikkert. Det skulle være rart om ikke vi, her i vårt land og også vårt distrikt, kunne komme fram til gode resultater slik Danmark og andre europeiske land har klart.

— — —

Spørsmålet om oppdrett av regnbueørret ble drøftet ganske inngående i en interpellasjonsdebatt i Stortinget forleden. — Det var Johan Karlsen (A) [illegible] Trøndelag som reiste spørsmålet om, staten vill støtte opp om de forsøkene som drives for å skape en ny næringsvei for kystdistriktene. Det som gir den norske regnbueørret sin store sjanse er at den kan fores opp i saltvann, sa Karlsen og viste til uttalelser av direktør Gunnar Rollefsen i Havforskningsinstituttet om at man her står overfor et prosjekt og ideer av dimensjoner. Staten bør engasjere seg med en betydelig større innsats enn før, mente Karlsen.

Landbruksminister Einar Wøhni opplyste at staten hadde gitt all mulig støtte til de forsøkene som var drevet i Sykkylven. Eksperimentene her var av største interesse, men en burde ikke 'tilrå virksomhet i landsmålestokk før en fikk se hvordan de økonomiske resultatene ville bli. Foreløpig har man liten erfaring for hvordan den tekniske siden av saken best kan løses.

Fra flere av talerne som deltok i ordskiftet ble det pekt på at man ville oppnå raskere resultater ved å støtte denne nye fiskerinæring enn ved skogreisingen.

Det ble enstemmig vedtatt å oversende til regjeringen et forslag fra Johan Karlsen med henstilling om å støtte forsøk og eksperimenter med oppdrett av ørret og laks som næringsgrunnlag.

?

Sunnmøringane vil revolusjonere ørretfiske.

16 damanlegg i drift.
25 under oppføring.
Ørret på 18 kg. på få år.

Damanlegg for foring av regnbueørret held no på å bli ein industri på Sunnmøre av den aller største verd. 16 damanlegg er i full drift, og 25 er under skiping. Regnbueørret veks utruleg snøgt i saltvatn og vert meir raud og finare i kjøtet enn annan ørret. Damanlegga på Sunnmøre fórar [illegible]amfisk på oml. 1 kg. i saltvatn og desse fiskane har nesten [illegible]me kvalitet som laks. Fagfolk meinar at den nye saltvassørretten kan koma opp i 18 [illegible]

Stortingsmann Johan Karlsen (A) frå Sør-Trøndelag har reist dette spørsmålet: «Er regjeringen oppmerksom på de eksperimenter som drives på Sunnmøre med laks og ørret, og som synes å kunne få stor betydning for styrking av næringsgrunnlaget for vårt kystområde? Vil regjeringen foreta seg noe for å støtte opp om disse forsøkene?»

No nyleg hadde Kringkastinga ei sers interessant utgreiing om damanlegga på Sunnmøre. Ei utgreiing som hadde ein serleg hipp til ferskvassinspektørane og landbruksdepartementet for den likedæla som vert synt damanlegga som venteleg vil revolusjonere ørretfisket i vårt land.

Firda har ved fleire høve peika på kor urimeleg det er at det i eit fylke er omkring 60—80 personar, frå heia og romomar og oppover, som har med jordbruksdrifta å gjera, mens dei hundretals sjansane for oppal av ørret kring i fjordar og vikar, elvar og vatn ikkje har ein einaste funksjonær med sakkunnskap som kan gje interesserte rettleiing, undanteke ferskvasskonsulenten som har heile Vestlandet til arbeidsfelt.

[illegible]n når dei tiltalekomne [illegible] marihøner fek skota i [illegible]

?

OLLEFSEN OM OPPDRETT AV LAKS OG AURE:

Man står overfor et prosjekt og ideer av store dimensjoner

Nødvendige undersøkelser bør settes i gang

— Etter å ha sett de oppsiktsvekkende resultater som er oppnådd ved Brødr. Viks anlegg i Sykkylven, — er jeg ikke i ringeste tvil om at vi står overfor et prosjekt og ideer av store dimensjoner.

Det er sjefen for Havforskningsinstituttet, direktør Gunnar Rollefsen — som sier dette til det program som brødrene Vik har utarbeidet med sikte på å foreta en analyse av de problemene som er knyttet til masseproduksjon av høyverdig fiskekjøtt med tanke på oppdrett av laks og aure.

Videre sier dir. Rollefsen at på grunn av den økonomiske betydning som en solid underbygget oppdrettingsvirksomhet kan få, bør man hurtigst mulig søke kontakt med våre [illegible]myndigheter [illegible] med [illegible]lusjoner som [illegible]illige til å understøtte de undersøkelser som er påkrevet.

Han foreslår at det programmet som er utarbeidet blir oversendt Fiskeridepartementet.

Som kjent står disse [illegible]

elsene i sterk kontrast til de uttalelsene ferskvannsinspektør Joach. Harstad kom med til pressen den 13. desember i fjor, der han betvilte mulighetene for en lønnsom og konkurransedyktig damørret-næring i Norge, ved å vise til de tidligere ikke særlig lovende forsøk».

Denne saka blir for øvrig også tatt opp i Stortinget av representanten Johan Karlsen. Saka blir [illegible] i form av [illegible]

61.25

TIDENS KRAV 6/5.61

Kjøpmann Hurlen i Eidsvåg satser stort på oppdrett av regnbueørret

Gammelt kvernhus er blitt klekkeri og foringsdam[mer] på 1000 [kvm.] v[enter] på y[ngel]

ROMSDALS FOLKEBL. 5/5.61

Kjøpmann Hurlen i Eidsvåg satser stort på oppdrett av regnbueørret

Gammelt kvernhus er blitt klekkeri og foringsdammer på 1000 kvm. venter på yngel

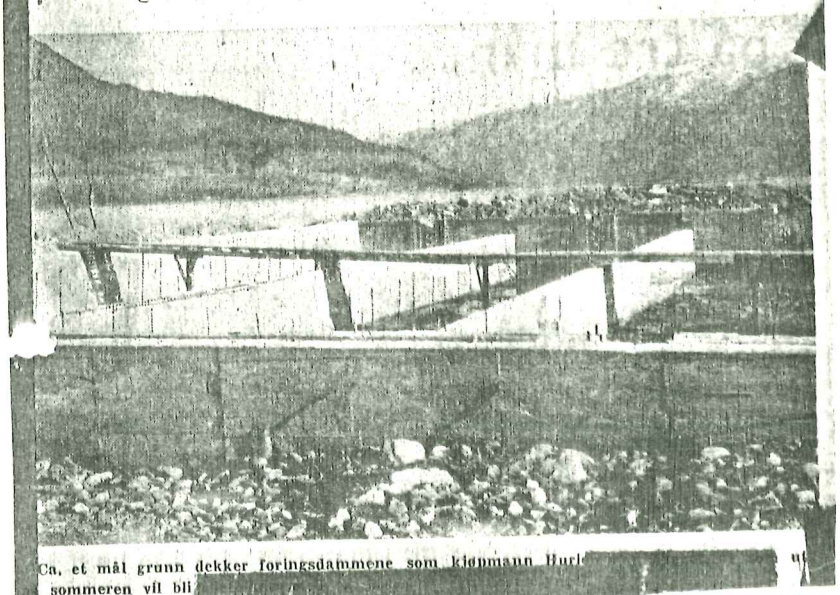

Ca. et mål grunn dekker foringsdammene som kjøpmann Hurl[en] u[t] sommeren vil bli

Kjøpmann Hurlen [er] en mann som ikk[e] er å satse på den han tror vil [lyk]kes. Om det var under sitt [op]phold i Amerika han fikk på[gan]gsmotet, eller om det er [vug]gegave, skal være usagt. Da [han] for en del år siden bygget [et] stort betonghus i Eidsvåg [med] forretning i første etasje, [kafe] og gjestgiveri i annen eta[sje] og dertil leilighet,var det [mange] som spådde ham «un[der]gang».

Det er intet som tyder på at [spå]dommen skal gå i oppfyl[lelse]. Tvert i mot har han sat[set] på et nytt tiltak, et tiltak [som] de fleste ser på med stor [inte]resse, men også nå er det [de] som rynker på pannen, blir [dyst]re i blikket og forstår seg [på] at slikt kan da aldri gå bra. [Han] vil oppdrette regnbueør[ret] for salg om settefisk, som [mat]fisk og kanskje også til «sportsfisk».

I ei lita elv vest for Eidsvåg [har] Hurlen kjøpt grunn og her [bygger] han dammer for opp[drett] av fisken.

Et gammelt kvernhus er om[gjort] til «rugekasse» for ørret[rogn] og i disse dager holder 500.000 rogn på å utvikie seg til yngel. Om to-tre måneder vil yngelen bli flyttet ut fra rugekassene til et system av foringskummer. Ettr å ha spist seg til en viss størrelse i disse kummene skal yngelen overflyttes til de større foringsdammer som dekker ca. 1000 kvadratmeter.

Sammen med kjøpmann Hurlen besa vår medarbeid[er] anlegget for noen dager siden. Stedet ligger ved sjøen rett syd for Strand's konfeksjonsfabrikk og er i seg selv en idyll. Ennå er anlegget uferdig. Et stygt strek i regningen var det at de første dammer Hurlen bygget for foring av regnbueørret ble tatt av ei springslo i fjor, tilsynelatende av yngel strømmet ut sjøen og friheten. Men friheten betydde undergang for yngelen. Regnbueørreten tåler ikke sjøvann før den er to år gammel.

De nye dammer Hurlen er i ferd med å føre opp er av en sterkere konstruksjon og vil kunne stå for de hardeste påkjenninger.

— Det gjelder nå å få bygg[et] ferdig foringskummene, de [skul]le ha vært ferdige om ikke snøen hadde kommet og hindret arbeidet. Men jeg har funnet fram til et byggesystem som gjør at arbeidet skal gå fort. I stedet for runde dammer, bygger jeg dem sekskantet og får da legge den ene inn til den andre med felles sider. 20 slike foringskummer skal bygges.

De større foringsdammene dit regnbueørreten skal flyttes ettter at den har gått en tid i de mindre kummene, ligger helt ned til sjøen og er på det nærmeste ferdige. Ved et pumpesystem skal det kunne blandes sjøvann i ferskvann i et slikt forhold som viser seg høvelig.

— Et anlegg som dette koster sikkert mange penger?

— Min mening er at [for] forretning må det b[li] så stort, og det koster ma[nge] penger. Da det også går et [par] tre år før en kan påregne inntekter, skjønner en at det må kapital til. Jeg har satset meget og for å komme videre akter jeg å søke om en kommunal garanti.

Hurlen vil i første rekke [ta] sikte på omsetning av settefisk, men akter også å fore opp såkalt porsjonsfisk. Kvaliteten av norsk regnbueørret er betydelig finere enn både den danskene og japaneserne sender på markedet, så hvorfor skulle ikke vi kunne konkurrere. Muligheten er der, bare de kan utnyttes på den rette måen. At det også knytter seg manke usikkerhetsfaktorer til dette med oppdrett av fisk, er Hurlen fullt klar over. Men som sagt, han har tro på at det skal [lyk]kes, og han går systematisk [fr]am.

Hurlen arbeider også med visse planer om «innhegning» av et strandområde på Presteneset. Her vil han støpe tett noen sund mellom en rekke holmer og skjær og skape et lukket basseng for regnbueørret. Når den tid kommer, vil sportsfiskere mot betaling få prøve fiskelykken. Og hvem vil ikke betale for å kunne få [dra] på flere kilo på kroken.

Går alt som det tegner til å gjøre, vil det ut på sommeren være et yrende liv i foringsdammene på Hurlens anlegg. I dag har en mann ansatt på anlegget, men han regner med at det kommer til å bli behov for to mann i fast arbeid. Et slikt anlegg kan ikke være [uten] oppsikt for det skal [bli] lite til

SP 24/5. 61

Med snurpenot i auredammen

Auren i anlegget på Eggesbønes la på seg halv-kiloet i vinter

...n minken og oteren ...r nærsøkjen

Prøvedrifta med aureoppd... ...manlegg på Sunnmøre ... stadig nye resultat. Fredag ... Sunnmørsposten til stades ved ...nlegget til «Herøy Laks» på Eggesbønes, og vi hadde høve til å konstatere at blånkfisken hadde hatt ein god vinter i sundet mellom Hjerteneset og Hjerteholmen. Der synte seg at auren som vart kontrollert va... feit og triveleg og jamt øv... hadde han lagt på seg vel ... halvt kilo på dei ni måna... ne i dammen.

Det var på vårparten i fjor at ...nders B. Voldnes og Mons ...rvik byrja arbeide for alvor ...manlegget for laks og aure ...r ute. Det vesle sundet søraust ...r Eggesbønes ligg høveleg til ...på alle måtar, både når det gjeld ...reidde (15—20 meter), djupn og ...rumnforhold. Og her er sta... ...ennom-strøyming av friskt s... ...vh. ein faktor som ikkje er m... ...tig.

SJØDAM PÅ EIT HALVT MÅL

Den mest idelle staden i sundet ...rt teken til prøvedam. Det vart ...krekt over netting, som var gal...nisert og plastimpregnert av ...ensyn til korrosjonen, slik at ein ...kk ei innhegning på ca. eit halvt ...mål. I botnen vart nettingen festa ...t sjukk ankerkjetting så ikkje ...rsen skulle få høve til å s...

100 TO-ÅRIGE REGNBOGEAURAR

...fisken vart sett ut i september. Men i første omgang ville ein ikkje satse særleg stort. Ein hadde enno lita eller inga røynsle med gjennomstrøymingsanlegg i sjø. Difor vart det sett ut berre 100 to-årige regnbogeaurar, ein del eitt-årige og nokre få lakseungar. Til forsøket vart det gitt tilskot av Arbeidsløysetrygdas utbyggingsfond og Herøy kommune. Sam... ...som ein her ville få sj...

...fisken treivst i eit slikt an... ...rt det og lagt vekt på å ... ...m til ei reint anleggsmessig ... ...nig som ein kunne dra nytt... ...til andre stader.

GOD MATLYST

Det såg ut til at både auren og laksen fann seg vel til rette i dammen frå første sund, fortel Anders Voldnes og Mons Garvik til Sunnmørsposten. Rett nok gjekk det nokre dagar etter utset-... før han byrja ta skikkeleg ... mat til seg, men det er viss... ...te vanleg. I alle høve har ha... ...t i seg villig gjennom hei... ...teren og våren. Fisk og fisk-avfall har vore mest nytta til f...

SMÅSEI-STENG VED AUREDAMMEN

Som døme på kor ideelle tilhøva er for fiskeoppdrett her i det vesle sundet, må ein nemne at inn til netting-innhegninga står det eit lite steng med småsei. Voldnes ... Garvik ordnar seg så praktisk ... for det meste skaffar fers... ...n som trengs til for frå s...

...ve. Dei fangar småsei med ... slepar han inn til aurean... ...der dei har stenget stået... ...t som eit anna stabbur å ta...

...a inn var i fin form ...nd og feit. Tyngda ... Den største var på ... jamt over låg vekta på ... ekto.

GOD VOKSTER

Dette var altså fisk som i fjor haust var to år gamal. Då vog han jamt over fire hekto. På desse ni månadene han har gått i damanlegget har han såleis lagt på seg omkring eit halvt kilo. Det er eit resultat som ein er godt nøgde med. Eitt-årsfisken som vart sett ut, var berre 15—20 gram i fjor haust, men no var medelvekta 320 gram. Også eit framifrå resultat.

Men sjølv om første prøveåret har gått bra for «Herøy-Laks», så er det dermed ikkje sagt at vegen er klar for utvidi... til stordrift. Så lite røynsle som ein har å bygge på med oppdrett av laks og aure i sjødamanlegg, vert det framleis å legge varsamt opp. Men Voldnes og Garvik meiner det likevel skal vere forsvarleg å utvide med 5 000 to-årige regnbogeaure i sommar. Elles vil dei kjøpe ...000 eitt-åringar som skal vere ...pensjon i anlegget i Velsvik. der ... er kombinert sjø- og fersk...ssanlegg. Dei vil ikkje ta sjansen på å sette den unge fisken direkte i sjøen første året. Men begge to har tru på at oppdrett av laks og aure har noko for seg, og ved Hjerteneset er det høve ...utvide til eit anlegg på ... ...seks mål, så her skull... ...vel til rette for vidare ...er.

MINKEN OG OTEREN ER PLAGSAME

Einaste ulempa vi har hatt ... oteren og minken fortel Voldnes. Dei har vore flittige gjestar i fiske-innhegninga. I vinter såg vi friske spor etter dei i snøen mest kvar morgon, så det er ikkje få aurar dei har hatt i seg. Men på ein eller annan måte skal vi nok bli kvitt snyltarane, om ikkje anna så må det vel gå an å gjerde ... ute.

NOTSTENG I AUREDAMMEN!

Til å fange inn fisken som h... gått i dammen sidan i fjor haust, vart det fredag nytta not. Og det var stor spaning etter kvart so... Anders Voldnes og Mons Garv... drog nota inn, og posen med fisk ... nærma seg land. Saman med ... kretær Kåre Skutvik frå O... lysningskontoret for næringslive ... Ålesund og Sunnmøre stod vi ... strandkanten og fylgde interess... med.

IKKJE SPORTSFISKE-SJARM

— Ja. fisk var det i nota. Best det var bienkte det i laksesidene. Men mange laksar var det ikkje, det kunne vi godt sjå. Aure var det derimot mykje av. Og etter kvart som notlinet vart tørka inn, vart det livleg bak i fiskeposen. Det formeleg auia av sprek kilos-fisk. Dette var andre greier enn å stå i timesvis med siukstanga og kanskje ikkje få kjenne napp ... ...Det-

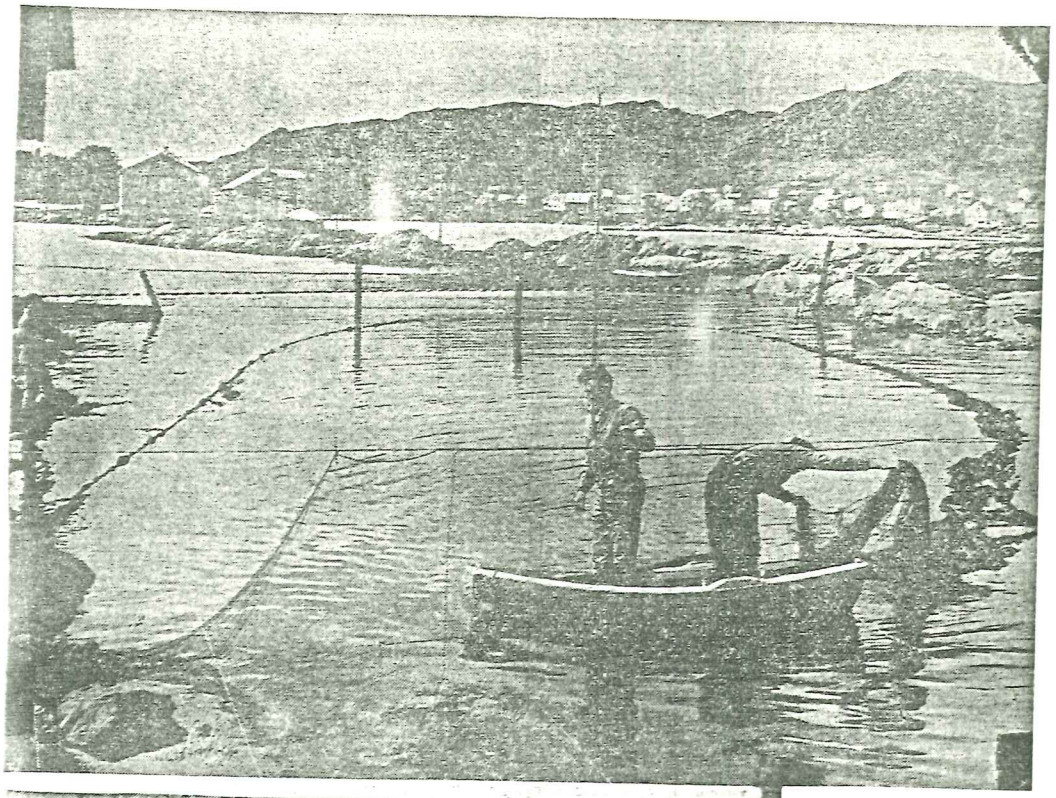

På øvste bildet vert snurpenota ringa ut i auredammen. No gjeld det at ein får med så mo... ...leg av laksen og auren som er der. — Nedanfor er notatørka inn, og Anders Voldnes ... ...m—seks aurar opp i hoven. Vekta fortel at dei har hatt ein god vinter i Hjertsundet. ... ...en Mons Garvik vaktar på nota så ikkj... ...dreg sin kos utt.

61.26

61.27

ARBEIDERBLADET 26/5.61

Stor interesse for ørretfarmer over hele landet

ØRRET-FARMINGEN KAN BLI EN NORSK NÆRING

En bølge av interesse for ørretfarming går over landet for tiden. Årsaken er for en stor del reportasjer i dagspressen om nye og lovende ørretanlegg, ikke minst det som Brødrene Wiik har bygd på Sykkylven i Sunnmøre. De har fått en hundre henvendelser fra folk som søker etter opplysninger, og i Landbruksdepartementet forteller fiskeri-inspektør Joakim Hognestad at det også til hans kontor har vært en merkbar stigning i forespørslene i det siste. Folk vil vite hvordan man skal bygge anlegg og hva slags fisk man bør bruke. Fôringsspørsmål og salgsmuligheter er også av de ting man vil ha nærmere rede på.

— Ørretfarming i Norge er [illegible] noe nytt, sier fiskeri-inspektøren [illegible] Arbeiderbladet. — I 100 år er det gjort forsøk her i landet. Men gang på gang har anleggene gått nedenom og hjem. Alle mulige metoder er blit forsøkt, både i forbindelse med ferskvann og saltvann, og millioner av kroner er blitt brukt. Vi har mange anlegg i dag også, ved Lysern, i Lier, på Kragerøkanten, ved Sandnes, i Sunnmøre, Mo i Rana, på Reinsvoll, i Ski, Lunner, ved Hvitsten, i Oslomarka og mange andre steder. Antallet vet man [illegible]. Det finns ingen fortegnelse. Vi vet også at der er en lang [illegible] med anlegg under bygging [illegible] som er planlagt. Men man må ikke tro at det er lett å legge av med ørretoppdrett. Man har høstet mange smertelige erfaringer og tapt en masse penger, uten å få noe særlig igjen. Men like fullt er det folk som har startet igjen. Det er jo så mye romantikk og entusiasme som knytter seg til ørreten.

Svakhetene ved anleggene

— Hva skyldes at anleggene har gått nedenom og hjem?

— Det kan ha vært for dårlige dammer, som har rast sammen. Best er det å bruke kement som [illegible] damanenteres på fjell eller [illegible] fast og sikker grunn. Dammene må også være flomsikre, så ikke fisken skylles ut igjen under vårløsningen. Og ved kysten må man verge seg mot springfloen. En svakhet har ofte vært at vannet har sviktet. Videre at man har manglet arbeids- og driftskapital. Salget av fisken har vært problemer ørretoppdretterne har møtt, likeså fôrvansker. Vannet kan også by på ulemper. Det må ha den riktige surhetsgrad og det riktige surstoffinnhold. Klima spiller også en stor rolle. Det må være varme nok så fôringssesongen kan bli så lang [illegible]

[illegible]ig. Fisken tar ikke næring [illegible] seg når vannet er kaldere enn [illegible] 4 varmegrader. Og da stopper den selvfølgelig også i veksten, og driften blir svekket rent økonomisk. Den beste temperaturen er en 10—15 grader. Ved kysten, i saltvann, skulle man ha stor fordel når det gjelder klimaet. Havvannet holder [illegible] forholdsvis høy temperatur [illegible]eren, og mange steder [illegible] være mulig å fôre fisken [illegible] gjennom hele året.

Danskene har vært flinke

[illegible]skene har hatt en lykkelig [illegible] med ørretoppdretten sin. De har praktisk skapt en stor næring [illegible] den, og med en eksport som er [illegible]pe i en 100 millioner kroner. Et helt system er bygd opp når det gjelder matilførselen. Alle trålerne og fiskeskøytene lar den fisken de ikke bruker gå til ørretanleggene på land. Mange fiskerbåter drives også bare for å forsyne anleggene.

— Vi skulle også ha muligheter for å gjøre en næring ut av ørretoppdrettingen, sier fiskeri-inspektøren, men da må entusiasmen og pågåenheten som vi nå merker, ledes inn i et sunt spor, som gjør at man kan unngå alle de tabbene som er gjort tidligere. Ørretoppdretterne må først og fremst slutte seg sammen i en organisasjon, som kan vareta deres felles interesser. Det gjelder alt som har med oppdretten å gjøre og dessuten salget. Må man altså gå mer målbevisst og planmessig fram.

Samspill mellom sjø og land

Fiskeri-inspektøren understreket [illegible] en annen viktig ting: [illegible] at man må få et samspill [illegible] lom dem som produserer settefisk og de som kjøper denne fisken og fôrer den opp til matfisk. Her er to spesialområder, som gjensidig er avhengig av hverandre. Flere anlegg i ferskvann leverer nå settefisk til matfiskprodusenter ute ved sjøen. Ferskvannsfisk går aldri til å bli saltvannsfisk, og [illegible] i og for seg ikke noe proble[illegible]

[illegible]et meget omtalte anlegget [illegible] brene Wiik har på Sykkylven har [illegible] det vært mange smertefulle erfaringer med, sier inspektøren, men de kan også peke på positive resultater. Privat og offentlig er det satset en 2—300 000 kroner på dette anlegget. 14 000 er kommet fra Landbruksdepartementet til bygging av et stamlaksbasseng for å skaffe en større laksestamme. Kommunen har støttet med 5000, utjevningsfondet 15 000. Teknisk og biologisk har driften gått bra [illegible]

Lite levert hittil

Hittil har ørretfarmerne i Norge levert matfisk til restauranter og hoteller, men ellers har det ikke vært noe å få kjøpt på markedet. Omfanget av matproduksjonen er i det hele tatt ennå forholdsvis liten.

— Hvor lenge bør ørretyngelen være i ferskvann før den flyttes over i saltvannsbassenger?

— En 2—3 år.

— Hvor mye fôr går det med til å ale opp en ørret som er kommet opp i en vekt på 1 kilo?

— Det kan være forskjellig, men vi regner med en 5 til 8 kilo.

— Fins det noen instanser nybegynnere, og for den saks skyld også litt mer erfarne folk, kan vende seg til for å få opplysninger om ørretfarmingens vanskelige kunst?

— Henvendelsene kommer til oss, og det er også den riktige adressen. Vi har for øvrig 4 distriktskonsulenter, som har delt landet mellom se[illegible]grafisk. En liten [illegible]nsilert [illegible]nget [illegible]

[illegible] litt opplysning om saken [illegible] arbeider også med å få ut [illegible] brosjyre. Men noe eget informasjonsorgan har ikke ørretfarmerne, [illegible] heller ingen organisasjon — [illegible]verre.

ADRESSAVISA 26/5.61

Regnbueørret trives godt på Eggesbønes

[illegible]nd, 25.
(vår korresp.)
[illegible]gnbueørret som Herøy [illegible] Eggesbønes har hatt gående [illegible] i vinter viste seg for [illegible] kontroll å være fet og [illegible] Den hadde lagt på seg v[illegible] på de 9 måneder i dam[illegible] var 100 to-årig regnbu[illegible] ble satt ut i september [illegible] en del 1-årig og nor[illegible] unger. Både ørreten og la[illegible] seg vel til rette i dam[illegible] første stund.

Den årsfisken som ble satt [illegible] var bare 15 — 20 gram i [illegible] høst, — nå var gjennomsnittsvekten 320 gram. Anlegget skal i sommer utvides med 5 000 to-årig regnbueørret. Man vil også kjøpe inn 10 000 ettåringer. De skal være i pensjon i anlegget i Velsvik, hvor det er kombinert sjø- og ferskvann. Anlegget på [illegible]nes er et rent sjøvanns[illegible] Det er en rekke anlegg [illegible] under planlegging på [illegible]

2

Stamfisk[illegible]stasjoner for laks

Norges fiskarlag er interessert

Landsstyret i Norges Fiskarlag har behandlet en henvendelse fra Heggen ørretoppdrett som hadde oversendt en del opplysninger omkring spørsmålet opprettelse av stamlaksstasjoner på kysten med henblikk på rikere utnyttelse av våre laksstamme m. v. Det er som kjent slått til lyd for en sterk økning av laksfisket gjennom kunstig oppdrett etter nye metoder. Nationen har omtalt saken i artikler [illegible] Møre og referater fra behandlingen av spørsmålet i Stortinget. Fiskarlagets landsstyre besluttet å uttale at det er gjort kjent [illegible] noen av de planer som i den [illegible]nere tid har vært framkastet om å anlegge stamfiskestasjoner for oppdrett av laks og ørret. De resultater som en ved praktiske forsøk på dette felt er kommet fram til, synes å kunne få stor betydning for kyststrøkene. En finner det derfor riktig at Fiskeridepartementet tar opp denne saken, og at det i første rekke blir innkalt til et møte med representanter for de interesserte institusjoner og organisasjoner, for på denne måten å få belyst de foreliggende muligheter [illegible] en framtidig utvikling på [illegible]

HAUGESUNDS DAGBL. 3/6.61

Stor interesse for ørret-farmer over hele landet

Ørret-farmingen kan bli en norsk næringen —

En bølge av interesse for ørret-farming går over landet for tiden. Saken er for en stor del re-klasjer i dagspressen om nye lovende ørretanlegg, ikke minst det som Brødrene Wilk har bygd på Sykkylven i Sunnmøre. De har fått en hundre henvendelser fra folk som søker etter opplysninger, og i Landbruksdepartementet forteller fiskeri-inspektør Joakim Harstad at det også til hans kontor har vært en merkbar stigning i forespørslene i det siste. Folk vil vite hvordan man skal bygge anlegg og hva slags fisk man bør bruke. Foringsspørsmål og salgsmuligheter er også av de ting man vil ha nærmere rede på.

— Ørretfarming i Norge er ikke noe nytt, sier fiskeri-inspektøren til Arbeiderbladet. — I 100 år er det gjort forsøk her i landet. Men gang på gang har anleggene gått nedenom og hjem. Nye mulige metoder er blitt forsøkt, både i forbindelse med ferskvann og saltvann, og millioner av kroner er blitt brukt. Vi har mange anlegg i dag også. Antallet vet man ikke. Det fins ingen fortegnelse. Og vi vet også at det er en lang rekke med anlegg under bygging, eller som er planlagt. Men man må ikke tro at det er lett å legge an med ørretoppdrett. Man har høstet mange smertelige erfaringer og tapt en masse penger, uten å få noe særlig igjen. Men like fullt er det folk som har startet igjen. Det er jo så mye romantikk og entusiasme som knytter seg til ørreten.

SVAKHETENE VED ANLEGGENE

— Hva skyldes at anleggene har gått nedenom og hjem?

— Det kan ha vært for dårlige dammer, som har rast sammen. Best er det å bruke sement som fundamenteres på fjell eller på frostfri og sikker grunn. Dammene må også være flomsikre, så ikke fisken skylles ut igjen under vårløsningen. Og ved kysten må man verge seg mot springfloen. En svakhet har ofte vært at vannet har sviktet. Videre at man har manglet arbeids- og driftskapital. Salget av fisken har vært problemer ørretoppdretterne har møtt, likeså forvansker. Vannet kan også by på ulemper. Det må ha den riktige surhetsgrad og det riktige s[illegible] spiller også e[illegible] være varme [illegible]

gen kan bli så lang som mulig. Fisken tar ikke næring til seg når vannet er kaldere enn 3—4 varmegrader. Og da stopper den selvfølgelig også i veksten, og driften blir svekket rent økonomisk. Den beste temperaturen er en 10—15 grader. Ved kysten, i saltvann, skulle man ha stor fordel når det gjelder klimaet. Havvannet holder en forholdsvis høy temperatur om vinteren, og man ge steder skulle det være mulig å fore fisken hele året rundt.

I Danskene har vært flinke

Danskene har hatt en lykkelig hånd med ørretoppdretten sin. De har faktisk skapt en stor næring av den, og med en eksport som er oppe i en 100 millioner kroner. Et helt system er bygd opp når det gjelder mattilførselen. Alle trålerne og fiskeskøytene lar den fisken de ikke bruker gå til ørretanleggene på land. Mange fiskebåter drives også bare for å forsyne anleggene.

— Vi skulle også ha muligheter for å gjøre en næring ut av ørretoppdrettingen, sier fiskeri-inspektøren, men da må enthusiasmen og pågåenheten som vi nå merker, ledes inn i et sunt spor, som gjør at man kan unngå alle de tabbene som er gjort tidligere. Ørretoppdretterne må først og fremst slutte seg sammen i en organisasjon, som kan tvanate deres felles interesser. Det gjelder alt som har med oppdretten å gjøre og dessuten salget. Man må altså gå mer målbevisst og planlessig frem.

Samspill mellom sjø og land

Fiskeri-inspektøren understreken også en annen viktig ting, og detter at man må få et samspill mellom dem som produserer settefisk og de som kjøper denne fisken og foren den opp til matfisk. Her er to spesialområder, som gjensidig er avhengig av hverandre. Flere anlegg i ferskvann leverer nå settefisk til matfiskprodusenter ute ved sjøen. Ferskvannsfisk går altså over til å bli saltvannsfisk, og det er i og for seg ikke noe problem.

Det meget omtalte anlegget Brødrene Wilk har på Sykkylven har det vært, mange smertefulle erfaringer med, sier inspektøren, [illegible] også peke på positi- Privat og offentlig [illegible] en 2.300 000 kron[illegible]

på dette anlegget, 14 000 er Kon[illegible] met fra Landbruksdepartement[illegible] til bygging av et stamlakshe[illegible] seng for å skaffe en større la[illegible] bestamme. Kommunen har st[illegible] tet med 5 000, utbyggingsfond[illegible] 15 000, Teknisk og biologisk h[illegible] driften gått bra.

Lite lever hittil

Hittil har ørretfarmerne i Norge levert matfisk til restauranter og hoteller, men ellers har det ikke vært noe å få kjøpt på marknedet. Omfanget av matproduksjonen er i det hele tatt ennå forholdsvis liten.

— Hvor lenge bør ørretyngelen være i ferskvann før den flyttes over i saltvannsbassenget?

— En 2-3 år.

— Hvor mye for går det med til å ale opp en ørret som er kommet opp i en vekt på 1 kilo?

— Det kan være forskjellig, men vi regner med en 5 til 8 kilo.

— Fins det noen instanser nybegynnere, og for den saks skyld også litt mer erfarne folk, kan vende seg til for å få opplysninger om ørretfarmingens vanskelige kunst?

— Henvendelsene kommer oss, og det er også den rikt[illegible] adressen. Vi har for øvrig 4 [illegible] striktskonsulenter, som har [illegible] landet mellom seg geografisk. [illegible] liten stensilert sak har vi la[illegible] for å spre litt opplysning om s[illegible] ken, og vi arbeider også med [illegible] få ut en brosjyre. Men noe er [illegible] informasjonsorgan har ikk[illegible] retfarmerne, og heller ing[illegible] anisasjon — dessverre.

SP. 1/6.61

61.28

[illegible]s Herøylaks reknar med inntekt på 200 000 kr. 3. år

Prøvedrifta med aure på Gjerneset går særs fint

A.s Herøylaks v/ Anders B. Voldnes og Mons Harvik, Eggesbønes, har søkt kommunen om trygd for eit lån på 50 000 kroner som skal nyttast til drift og anlegg for oppfordring av regnbogeaure i sjøvatn.

As. Herøylaks er stifta i aug[illegible] 1960 med ein aksjekapital 10 000 kroner. Selskapet har by[illegible] ein dam i sjøen ved Gjerneset[illegible] ca. 500 kvm som har kosta [illegible] lag 7000 kroner. I sept. 1960 v[illegible] utsett 100 stk. 2-årig aure, 60 stk. 1-årig og 11 stk. 2-årig laks for oppforing. Etter rapport av 8. mai 1961 har prøvedrifta gått s[illegible] godt, og selskapet skal no gå i[illegible] innkjøp av 10 000 stk. 2-årig au[illegible] som skal utsetjast i denne da[illegible] men, og vidare 15 000 stk. 1-år[illegible] som skal oppforast 1 år i dam t[illegible] høyrande Star-Laks i Velsvik[illegible] eitt år og deretter overførast [illegible] anlegget på Eggesbønes, som [illegible] skal utvidast. Etter oppsett ove[illegible] slag vil det 1. året vere ein kap[illegible] taltrong på 72 000 kroner.

2. og 3. året skal det ytterl[illegible] gare kjøpast 15 000 stk. fisk. E[illegible] ter oppsettet vil bruttoinnkom[illegible] 2. året verte om lag 128 000 kr[illegible] ner, og 3. året 192 000 kroner m[illegible] eit påreikna overskot 3. året p[illegible] 97 000 kroner.

Trygda vert søkt med eln halvpart av kommunen og den andre halvparten av A-trygda sitt tiltaksfond. Søkjaren vil stille leigerettskontrakt på damområdet som pant. Det vert søkt om 2 års avdragsfridom og deretter ei avdragstid på 6 til 8 år.

Søknaden har vore førehavt i Herøy tiltaksråd 10. mai 1961, som har rådt til at søknaden vert imøtekomen.

Formannskapet har tilrådt at [illegible]øy kommune gjev trygd for eit[illegible] på 25 000 kroner til Here[illegible] [illegible] A[illegible] Mo[illegible]

det vert gjeve trygd av Arbe[illegible] løysetrygda sitt tiltaksfond — Distriktenes Utbyggingsfond for den andre halvparten av [illegible]net, 25 000 kroner.

Trygdetida vert sett til 8 år — d. v. s. 2 års avdragsfridom [illegible] tid.

ROMSDALS BUDSTIK. 12/6.61

400 000 yngel av regnbueørret

Hurlen støper nye föringsdammer

Som kjent er kjøpmann Hurlen i Eidsvåg i gang med et ørretanlegg i Høvikelva. Det er regnbueørret det skal drives med. Anlegget lages på grunnlag av de erfaringer som er innvunnet i Sykkylven. Hurlen har også gått i gang med klekkerl som er beregnet på 500 000 rogn. Klekkingen i år har gått flnt, og en har nå 400 000 yngel. For tiden er en i gang med støping av 20 föringsdammer.

I fjor ble yngelen som Hurlen hadde, tatt av en storflom og ført på sjøen. Yngelen var da så ung at det vel var små muligheter for at den greide å tilpasse seg sjøvannet, så en må vel rekne med at den døde, slik at det ikke blir noe regnbueørret å få for sportsfiskere i Eidsvågvukta på grunn av Hurlens uhell.

Dammene som nå støpes skal imidlertid holde på fisken.

Hurlen tar i første rekke sikte på produksjon av 2-åti[illegible]

SP. 22/6.61

Ålesund-firma starter ørret-oppdrett i Vestrefjord

0 000 ørret-yngel settes ut i sommer

Fire nye dammer graves ut til høsten

[illegible]sundsfirmaet Skarbøviken [illegible]i A/S ved disponent M. O. [illegible]en, har startet et anlegg [illegible]rret-oppdrett i Vestrefjord. [illegible]r allerede utgrav to dammer som hver er på 30x10 meter, og om kort tid blir det utsatt 10 000 ettårig regnbueørret fra Sykkylven, får Sunnmørsposten opplyst.

Til høsten skal det graves ut fire nye dammer som vil dekke et [illegible]al på tilsammen fire mål. Og [illegible]e vår regner en med å kun[illegible] ne sette ut ytterligere 20 00[illegible] ret. Der skal også bygges fr[illegible] og kaianlegg. Alt i alt vil a[illegible] get dekke et område på ca. 6 [illegible] Forholdene ligger godt til rei[illegible] alle måter, Elkeelva renner like[illegible] ved og den skaffer det nødvendige ferskvatn til dammene.

Arkitekt Karstein Oddm. Vik i Sykkylven har laget tegningene til anlegget som bygges ut for både sjøvann og ferskvann — et såkalt kombinert anlegg. Som tilsynsmann og rekter skal fungere gårdbruker Ole P. Eik.

FYLKET. 3/6.61

Ivar Heggen startar opplysning[illegible]

[illegible]ntral for laks- og aureoppdrett

[illegible]ved den store interessa som [illegible] er for oppal av laks og [illegible]e i damanlegg over heile [illegible]det, har Ivar Heggen i [illegible]dal teke opp tanken om [illegible] rettleiingssentral som gir [illegible]plysningar om korleis til[illegible]en bør vere for å gå igang [illegible] damanlegg. — Vidare vil han gi rettleiing om utbygging av anlegg og foring av fisken.

Ivar Heggen har i vinter fått haugevis med brev frå folk som er interesserte i å starte damfiskanlegg. Sjølvsagt burde det rette vere at det offentlege gav stønad til slik opplysningsverksemd, — seier han i ein samtale med Sunnmørsposten. Men når ikkje det vert gjort, finn eg saka av så stor verdi at eg vil starte rettleiingsteneste på eige initiativ.

— Så lang røynsle som Ivar Heggen har når det gjeld alle sider ved oppal av laks og aure, skulle han ha gode føresetnader til å kunne gi dei råd og rettleiingar som det [illegible] bli spørsmål [illegible]

Første damanlegget for oppal av regnbogeaure i Sogn og Fjordane

Kjem i gang i sommar i Klevesundet i Bru

Sogn og Fjordane skal nå [illegible]men å få attmed to damanlegg til i samdet.

Det er Bernhard Underlid som har gjort opptaket. Han har stengt det omlag 50 meter breie Klevesundet med netting, der fisken får eit stort og godt bassseng. Med tida er det pla-

I ein samtale med «Firda» fortel Underlid at han har laga anlegget sitt etter mønster frå Brørne Vik i Sykkylven. På Eggesbøneset er det eit liknande anlegg som det han vil få [illegible] sundet.

I sommar skal han få 1000 små regnbogeaurar frå Sykkylven som han skal setja ut i [illegible] anlegget sitt og neste år 5000 [illegible] regnbogeauren kan femdobla vekta si på eitt år og Underlid reknar med at det skal bli ei lønsam forretning å ala opp denne fisken. Han meiner dette vil bli ein av dei viktigaste næringsvegar på Vestlandet om 10—15 år. Difor [illegible] styresmaktene legge tilhøva[illegible] rette, m. a. for å uldana kon[illegible] tentar som kan hjelpa og rett[illegible] leia folk som vil [illegible]

ROMSD. BUDST. 12/6.61

FJORDA FOLKEBLAD 27/6.61

61.29

Sogn og Fjordane får sitt fyrste damanlegg for oppal av regnbogeørret i Klevesundet i Bru.

Bernhard Underlid stengjer sundet med netting og set ørret som kan 5-dobla vekta si på 1 år.

Dei som i det siste har blitt riksvegen til Florø, har vel lagt merke til at der om lag midtveges mellom Eikefjord og Florø er sett opp nettingvegger mellom ein holme og land, slik at om lag 50 meter av sundet, som her har ei breidde av 15-20 meter, er blitt avstengt med nettingen. Dette er så vidt vi veit fyrste opptaket i Sogn og Fjordane til oppal av regnbogeørret. Den optimistiske tiltakaren her, Bernhard Underlid, tar så sterkt i som å seie at oppalet av slik ørret, og sjølvsagt laks, kan vera ein hovudnæringsveg på Vestlandet om 15—16 år.

Det er greitt at ein ikkje kan setja i gang med eit slikt anlegg utan rettleiing og planlegging, og difor har Bernhard Underlid kven han har vore i kontakt med.

— Dei opplysningar eg har fått, dei har eg henta meg hjå ingeniør Vik i Sykkylven, svarar han. — Eg har vore opp og sett på anlegget der, og det er svære greier. Brørne Vik kjem no til å byggja opp setjefisk, førebels kanskje for heile Vestlandet.

Og Dykkar eigne planer?

— Då eg var oppe og besøkte Vik, hadde eg med kart over området her, og han meinte det skulle gå med aledammer i dette sundet, der det stadig blir tilført friskt sjøvatn.

— Såg De noko liknande anlegg der oppe?

— Ja, utanfor Ålesund, på ein stad som heiter Eggeboneset er eit liknande anlegg som eg vil få til her. Dei hadde sett ut fisk i fjor. Eg såg anlegget i vinter, og det såg ut til å gå svært bra.

— Kor mykje har De fått gjort her?

— Det fyrste var å strekkja wire tvers over sundet og festa til stokkar. Dei to stokkane nærast land vart støypte fast. Netting med halv-toms masker vart så strekt i fleire høgder og festa til wiren. Nedst ligg nettingen i bukt langs botnen, og bukta vert lesst ned med stein. No skal eg få ein froskemann til å gå over for å kontrollera at det ikkje finst smutthol langs botnen som fisken kan koma seg ut.

— Og så er det berre å setja fisk i dammen?

— Ein gong i sumar skal eg frå Vik i Sykkylven få 1000 små regnbogeørret som skal setjast i dammen. Dei er på lag 200 gram eller som ei lita storsild. Neste år har eg tenkt å ta ned ørret.

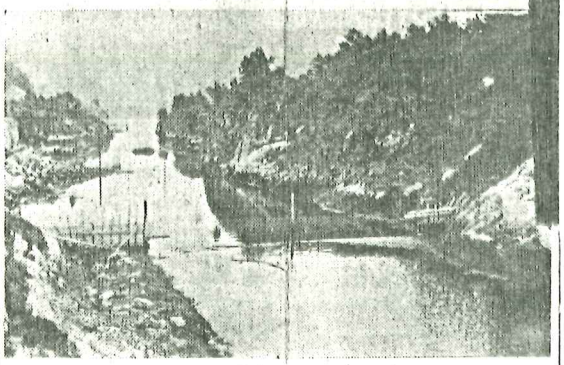

Til biletet.

Dette er Klevesundet like nedanfor riksvegen mellom Eikefjord og Florø. Ein skimtar den nærmaste nettingveggen som er festa til støypt mur i kvar ende, slik at ein har fått avstengt ein «dam» med nokonlunde jamnt djup sjø. Med tida er det meininga å få avstengt to dammar til i sundet, og om eit par år kan vegfarande venteleg skimta 2-3 kilos regnbogeørretar som boltrar seg i dammane.

— Nei, dei må stå minst to år.

— Kor stor er ørreten blitt då?

— Det er alt etter kor heldig ein er, og kor flink ein er til å fore. Han kan vel veksa eit kilo for året med riktig foring.

— De har tenkt å driva som «fiskeprodusent», eller har De tenkt å la sportsfiskarane prøva seg, slik dei gjer i Danmark?

— Det var meininga å selja fisken som ferskfisk. Ein kan vel rekna med Austlandet som marknad, ja Vestlandet og for den del. Med 1000 fisk i fyrste omgang kan det vel ikkje bli omsetningsvanskar.

— Det skulle vera lett å få tak i mat til fisken her?

— Ja, det trur eg. Det vert vel å fora med småfisk og kanskje litt sild.

— Og framtidsplanane?

— Det er planen å utvida til tre dammar i sundet. Den som no er ferdig, vil eg nytta til fyrsteårsfisk, og så vert han flytta over i dei andre dammane når han vert større og treng meir plass.

— De ser optimistisk på framtida for oppal av ørret i dammar?

— Om 12-15 år er dette ein av våre viktigaste næringsvegar på Vestlandet. Det seier noko når ingeniør Vik i Sykkylven har

FORTS. MANGLAR.

FJORDENES TIDEND 3/6 61

Første anlegget for oppdrett av regnbogeaure er i Bremanger

Peder Bakke har stor tru på at det kan bli ein ny næringsveg

Vi skreiv i fredagsnummeret rt at ein mann i Bru i Sunnord skal gå i gang med det rste anlegget for oppdrett av gnbogeaure i Sogn og Fjorane. Nå synes det seg at eit likt anlegg alt er kome i drift Bremanger. Det er på Varpe g mannen som har gjort oppket er kjøpmann Peder alcke.

I ein samtale med «Fjorde-Tidende» fortel Bakke at har fått laga ein dam ved lita elv på Varpe. Dammen 4 meter i diameter, og der han plasert 10—15,000 rogn er innkjopt frå Danmark.

Det er seinare tanken å laga t liknande dammar til. Rogna sk vera der i eitt år til ho er klek då er det meininga å overføra til ein ny stad. Det er like ved det gamle skulehuset på Ryland, der sjølve oppdrettet skal gå føre seg. Dessutan er det planen å laga nokre dammar på Nybø.

Bakke har vore på Sunnmøre og sett på anlegga som Ivar Heggen har i Valldal og Brødr. Vik i Sykkylven. Til neste år har han tinga 10,000 2-årig fisk derfrå som det er planen å ala opp til høveleg matfisk i Bremanger. Det er elles meininga å driva både med oppdrett av yngel og oppal av aure for sal.

Men det kostar mange pengar å driva med desse eksperimenta difor lyt eg fara noko varsamt til å byrja med til eg får noko røynsle for korleis det heile går. Men at det kan bli lønnsamt er det neppe tvil om. Interessa for slike anlegg er svært stor over heile Vestlandet. Alt er det kome over 100 tinginger på yngel frå anlegget.

?

I går slapp Holberg 10 000 yngel i dammen ved Dyrnes

Og om noen dager kommer 5.000 ett-årig regnbueaure fra Sykkylven

I går tok lensmannsfullmektig Holberg i bruk sitt store ørreoppdrettingsanlegg straks ut for Dyrnesvågen.

Anlegget består av 4 tilvenningsdammer og en yngeldam. I neste sommer skal det stå ferdig en sjødam i tillegg.

— Jeg slapp 5.000 yngel som har klekket ut i en kasse i vaskekjelleren hos meg, sier Holberg, — og så fikk jeg 10 000 aureyngel fra brannstasjonen i Kristiansund. Rogna er kommet fra regnbueaure i Valldal.

Denne yngelen ble sloppet i yngeldammen. Neste år skal den så over i tilvenningsdammen for i 1963 å ende i rent sjøvann i sjøvannsdammen.

En av dagene får jeg 5.000 ett-årig regnbueaure fra Sykkylven. — Hvordan transporten skal foregå vet jeg ikke ennå, men det skal nok gå. Den

per jeg i tilvenningsdamm — og neste år går den ove sjødammen. Så blir det ikke så lenge før den kan salgsfisk.

Pumpeanleggene for å føre tilvenningsdammene hl sjøvann i døgnet, er ferdi — så det skulle bare være å starte opp.

— Hvor mye yngel i hv dam?

— Jeg skulle anta 5.000 være passende.

— Hvordan er det med for

— Jeg har endel — og det skulle neppe bli vanskelig å skaffe det — i alle fall når vi har Fryseriet i Dyrnesvågen ferdig.

61.30

SP. 12/6. 61

Damanlegget ... for prosjekt i Tasmania

Eksport av rogn til Australia på tale

...er det Sunnmørsposten hører, åkne folk fra fjerne deler av verden kastet sine øyne på brødre... Viks stamfiskstasjon i Sykkyl... for fjorten dager siden kom en representant helt fra Australia hit opp for å besiktige anlegget og diskutere mulighetene for å opprette en liknende stasjon der nede.

Det er private interesser som i samarbeid med regjering som planlegger å bygge et kombinert forsknings- og sentral-anlegg i Tasmania. En oversikt over temperatur-prøver som er sendt hit opp viser at forholdene skulle ligge helt ideelt til rette for opp... fisk i disse farvatn.

I første omgang er det pl... om eksport av regnbue-rogn Sykkylven til Australia, sein... kan det bli tale om laks.

Damanlegget i Sykkylven blir mønsteret for anlegget som skal bygges der nede. Det er på tale at arkitekt Karstein Oddm. Vik skal en tur til Australia for å sette seg inn i forholdene, men disse planene er ennå på det forberedende stadium.

FIRDA 20/6. 61

Eksport av regnbogeørret frå Sunnmøre til Australia.

Representantar frå Australia har nyleg vore i Sykkylven og sett på Brødrene Viks damfiskeseksjon der med tanke på eksport av regnbogeørret til Australia.

I Australia har dei ikkje laks, og rikisstyret og private ... gått saman om å byggja eit større anlegg for oppaling av ørret og laks på Tasmania, og det er tanken at dette skal byggjast etter mønster frå stasjonen i Sykkylven.

THE SUN 3/8. 61

TRYOUT FOR TAS.

OSLO, Thursday. — Live rainbow trout and salmon from Norway may be exported to Tasmania as part of a plan to breed these fish there.

A fish-breeding station in Sykkylven, on the west Norwegian coast had a visit from an Australian fishery expert.

Australian private interests, with the support of the Tasmanian Government, plan to build a similar station.

If plans are realised, live fish will be sent from Sykkylven to populate the Tasmanian breeding

SA. 3/8. 61

Sykkylvingen Karsten O. Vi... skal planlegge kjempeanlegg for ørrettoppdrett på Island

Islendingene er meget interessert i den nye næringa

Det er store muligheter for å drive lønnsom oppdrett av regnbueørret langs hele kysten på Island, sier arkitekt Karsten Oddm. Vik til Sunnmøre Arbeideravis.

Seint i går kveld kom Vik tilbake fra en 14 dagers tur til Island der han har orientert myndighetene og andre interesserte om oppdrett av ørret i saltvann.

Han har med seg tilbake et oppdrag om å planlegge bygginga og starten av et kjempeanlegg Snefallsnes, ca. 30 mil fra R...

Islendingene har til disposisjon et areal på hele 400 mål. Her skal Aksjeselskapet Bodir bygge opp et samlemagasin for sjøvatn på 300.000 kubikkmeter. Dette gir nok vatn for 12 timers drift. Den store forskjellen på flo og fjøre sørger for at magasinet blir fylt hver 12. time.

— Det er på grunn av beliggenheten og at havet står rett på, at en må konstruere anlegget slik, sier Vik.

I første omgang skal Bodir drive oppdrett av regnbueørret, men en akter å legge stor vekt på forsøk med laks og sjø-ørret. ... er islendingen Gisli Indri... erson som er den drivende kraft bak tiltaket på Island. I vår var han i Sykkylven for å se på Nor-Laks anlegg, og det var da Viks reise til Island ble planlagt.

— Vi møtte en enestående og ... vedvilje ...

kom på Island, sier Vik. Han hadde deltatt i lange forhandlinger med den islandske ervervskomitéen — en institusjon som samordner heel Islands næringsliv.

Også i Island er det en viss kompetansestrid mellom landbruksmyndighetene og fiskerimyndighetene om oppdrett av fisk i sjøvann.

— Imidlertid så islendingene så vidt positivt på spørsmålet at de er villig til å opprette en ordning slik at denne næringa blir direkte underlagt ervervskomitéen, sier Vik.

I første omgang er det bare ett anlegg som skal bygges, men så stor interesse som ble vist fór spørsmålet, er det trolig flere som setter i gang.

Tirsdagskvelden ble Vik intervjuet av Islands radio, og avisene i Reykjavik hadde snøre omtaler

SYKKYLVSBL. 3/8. 61

Kanadiske fiskerieksperter på synfaring til Nor-Laks.

Norlaks-anlegget på Vik og ... arbeidet som dei driv der ... oppdrett av regnbogeaure i ...vatn, vekkjer større og større merksemd også i utlandet. Ikkje før er arkitekt Karstein Oddm. Vik komen heim frå Island med eit oppdrag om å planlegge eit større anlegg for aureoppdrett i nærleiken av Reykjavik, så ... Canada frampå, og det er alt på tale at arkitekt Vik skal til Canada for å orientere om oppdrett av aure i saltvatn også der.

For ei 14 dagars tid sidan fekk Norlaks først gjesting av ein kanadisk fiskeribiolog, og førre sundag kom den kanadiske visefiskeriministeren i New Brunsvick, mr. Chenerd, til Vik saman med den tekniske sjefen for det føderale fiskeridepartementet, mr. Frechet. Sunnmørskanadiaren ... Moe som har eit stort importfirma for norsk utstyr i Canada, var også med på synfaringa til Vik.

Så vidt vi skynar arktitekt Vik ... det særleg oppdrett av regnbogeaure i saltvatn som ... hadde fanga kanadiarane si ... resse og som dei søkte orientering om. Oppdrett av aure i saltvatn er ikkje tidlegare kjent i Canada, og kanadiarane ... gjerne at dei fekk nærare kjennskap til dette oppdrettet. Elles gav dei kanadiske fiskeriekspertane til kjenne at dei tykte svært godt om anlegget på Vik, og dei vart flittig både fotografert og notert.

BT. 4/8. 61

...tore planer om ...ppdrett av regn...ueaure på Island

...rivat for «Bergens Tidende» ... Ålesund, 3. Arkitekt Karsten ...ddmund Vik i Ålesund er kom... ...et tilbake fra en fjorten dages ... til Island der han har orien... ...t myndigheter og interesserte ... Nor-Laks-anlegget i Sykkyl... ...n og har fått i oppdrag å plan... ...legge anlegget av et større ørretbasseng på Snefallsnes ca. 300 km fra Rykjavik. Her har islendingene et areal på 400 mål, og A/S Bodir skal bygge ut et magasin for sjøvann på 300.000 kbm. Den store tidevannsforskjellen vil sørge for at magasinet blir fylt hver 12. time. Anlegget skal først og fremst drive oppdrett av regnbueørret og skal dessuten drive forsøk med laks og annen ørret. Islendingen Gisli Indriderson er den drivende kraft.

Vik mener det er store muligheter for å drive lønnsom oppdrett av regnbueørret langs kysten av Island. Han ble møtt med meget stor interesse under oppholdet. I første omgang skal b... ...et anlegg bygges, men alt t... ...for at flere blir satt i ga... ...ller hvert.

BT. 3/7. 61

...slendingene går inn ...or sjøaure-Laks

...ordmann planlegger ...ygging og start ...v kjempeanlegg

Privattelegram til Dagbladet

ALESUND i dag. ...n av pionerene for oppdrett ... regnbueaure i saltvann, Karstein Oddmund Vik, Sykkylven, har vært en tur i Island og orientert myndighetene og andre interesserte hvordan man skal oppdrette ... i saltvann.

— Det er store muligheter for å drive lønnsom oppdrett langs hele kysten av Island, sier Vik etter hjemkomsten.

Han har med seg et oppdrag om å planlegge bygging og start av et kjempeanlegg i Snefallsnes, som ligger om lag 30 mil fra Reykjavik. Islendingene disponerer 400 mål, og det skal bygges et samlemagasin for sjøvann på 300 000 kubikkmeter. Den store forskjellen mellom flo og fjære sørger for at magasinet blir fylt hver 12. time.

I første omgang blir det bare ...ette anlegget, men interessen ...eget stor, og det blir sikkert ...flere som setter i gang, ...

2

Karstein Oddmund Vik skal planlegge ørret-anlegg på Island

Arkitekt Karstein Oddm. Vik, Sykkylven er kommet tilbake fra en fjorten dagers tur til Island der han har orientert myndigheter og interesserte om Nor-laks-anlegget i Sykkylven og har fått i oppdrag å planlegge anlegget av et større ørretbasseng på Snefallsnes ca. 300 km fra Reykjavik. Her har islendingene et areal på 400 mål, og As. Bodir skal bygge ut et magasin for sjøvatn på 300 000 kbm. Den store tidevannsforskjellen vil sørge for at magasinet blir fylt hver 12. time

Anlegget skal først og fremst drive oppdrett av regnbueørret og skal dessuten drive forsøk med laks og annen ørret. Islendinger Gisli Indriderson er den drivende kraft.

Vik mener det er store muligheter for å drive lønnsom oppdrett av regnbueørret langs kysten av Island. Han ble møtt med meget stor interesse under oppholdet. I første omgang skal bare et anlegg bygges, men alt tal... for at flere blir satt i gang

FJORDENES TIDENDE 7/8 61

...nnmøring skal ...ve aureoppdre...

I stor stil på Island

...rkitekt Karsten O. Oddm. Vik ...kkylven er nett komen heim etter ein 14 dagars tur til Island der han har orientert styresmaktene og andre interesserte om oppdrett av aure i saltvatn.

Han fortel til «Sunnmøre Arbeideravis» at han har fått i oppdrag å planlegge bygginga og starten av eit kjempeanlegg på Snefallsnes, ca. 30 mil frå Reykjavik. Der har dei til rådvelde eit areal på 400 mål. Der skal byggast eit samlemagasin for sjøvatn på 300,000 kubikkmeter som vil gje nok vatn til 12 timars drift. Havet står rett på og flo og fjøre syter for at magasinet vert fylt kvar 12. time. Islendingane er svært interessert i den nye ... og Vik møtte stor vel...

A 9/8. 61

Storstilet ørret-anlegg på Islan...

...Etter mønster av brødre... ...s anlegg i Sykkylv...

Ålesund, 8. augus... (TB.) Arkitekt Karstein O... ...t Vik fra Sykkylven har ... ...pdrag å planlegge et større ...nlegg på Island efter sam... ...sipp som ørreianlegget i S... ...ven. Anlegget på Island ...ges på Snefallnes, ca. 300 k... ...er fra Reykjavik. Her dispo... ...islendingene et areal på ... ...l til anlegget. Magasinet blir ...300 000 kubikkmeter, og den st... ...tidevannsforskjell vil sørge for ...dammen blir fylt hver 12. ti... Ved anlegget skal man i første r... ...ke drive oppdrett av regnbueør... ...sjøen for å prøve laks og ...

FJORD. TIDEND 10/7.61

61.31

Planane for oppdrett av regnbogeaure i Bremange

Peder Bakke reknar med å kjøpe inn kvart år 20,000 ein års yngel som han vil føra opp og selja til matfisk

Som tidlegare meldt er kjøpmann Peder Bakke i Bremanger teke til å interessera seg for oppdrett av regnbogeaure. Slike anlegg kjem nå i gang fleire stader i landet etter mønster frå Sykkylven og Valldal på Sunnmøre. Mange hevdar kan bli ein ny næringsvei for Vestlandet.

"Fjordenes Tidende" har oppsøkt Peder Bakke om å få nærare om tiltaket s

Kva planar han har for a[rbei]det i Bremanger, og h[an] orienteringa hans:

— Det er ca. 2 månader sidan fe[kk] eg del aure-rogn frå Dr[am]men. Den vart med ein gong lagt i 9 klekke-kassar, og rogna var så langt komen at yngelen tok til å koma ut med ein gong der kom vatn på rogna. Ein stor prosent av rogna døydde, men der kom ut ca. 10—15,000, som no går i 3 fôrings-kassar ved Varpe.

Anton Varpe har nå fôra og stelt dei i ca. 1 månad og det ser ut til at det går bra, for dei et og veks så vi ser skilnad frå veke til veke.

Om ei kort tid vert dei overførde til ein rund, sjølvrensande dam, der vatnet vert tilsett sjø, for det har vist seg at dei trivst og veks betre i brakk-vatn.

Når dei har vore på Varpe ca. 1 år reknar eg med å føra dei til Ryland der sjøblandinga vert sterkare eter kvart, slik at dei går i rein sjø når dei vert 2 år. Då skal dei truleg vera ca. 2 hekto, og frå den tid av må eg føra dei over i eit basseng på Nybø som er større enn det på Ryland, for då veks dei mykje på ei kort tid, slik at dei i desember månad som to og eit halvt-åringar held ei gjennomsnittsvekt på ca. 1 kilo, og då kan salet av matfisk ta til.

Slik er planane for oppdrettet på Varpe. Men Brødr. Vik i Sykkylven sa nå det er svært vanskeleg å få dei til å leva det første året, så det er berre tida som kan vise om det går.

Det som eg verkeleg satsar på er å få kjøpa settefisk frå Sykkylven. For å koma tidlegast mogeleg i gang får eg i slutten av denne månad ca. 200—300 prøvefiskar, slik at eg får litt trening i å stelle dei til neste år. Før då er det tanken å ta til for alvor.

Planen er å kjøpa inn 10,000 2 års fisk a kr. 3.— som skal sleppast i sjødammen på Nybø der det er sterke sjøpumper som til ein kvar tid skaffar sirkulasjon så surstoffet vert fornya, og oppfôrast der. Det ser ut som eg nå har fått sikra meg kapital til dette, og har alt fått kontrakt frå Nor-Laks anlegget i Sykkylven og betalt to tredjepartar av kjøpesummen.

Går det som eg trur, vil eg få lova for eit lån av Distriktenes Utbyggingsfond og då kjem eg også i gang på Ryland neste år, der planen er å bygga dammane så store at der i allfall vert plass til 20,000 eit års fiskar. Men om det vert ønskjeleg å kjøpa inn 20,000 eit-åringar som vert tilvand sjø på Ryland og derfrå vert dei sende til Nybø og oppfôra der.

Skulle det lukkast å få til klekkeriet på Varpe tek eg sjølvsagt eit-åringane derfrå. Då vert det også oppdrett med tanke på vidaresal som yngel, og etter som det nå ser ut vert det ein rivande utviklinga innan denne næringa.

ROMSDALSP. 13/7.61

Lakseoppdretteriet på Vest-Smøla i gang

I løpet av 14 dager vil de være satt ut 15.000 yngel

Som Romsdalsposten har meldt tidligere er lensmannsfullmektig Holberg på Smøla i gang med et anlegg for oppdrett av aure og laks. — Under i samtale i går forteller Holberg at anlegget ikke er helt ferdig ennå, men han har satt ut yngel. Imidlertid har han ennå ikke satt ut yngel fra Sykkylven enda. Grunnen er at anlegget ikke er helt ferdig. Det må først anskaffes en motor som kan nyttes under strømstans, og det har man dessuten

per jeg at alt skal være orden, sier han. ... ...

— Hvor mye yngel blir det satt ut i første omgang?

— Jeg har nå 10 000 yngel, og så får jeg 5 000 fra Sykkylven. Tilsammen blir det omlag 15 000 yngel.

— De ser fram til driften med gode voner?

— Ja det gjør jeg, men det trenges adskillig driftskapital for å komme i gang, og det kan det skorte på. Resultatet vil bero mye på om det kan skaffes nok driftskapital framover. Det trengs midler til for fisken, innkjøp og pass. Anlegget må passes av mann både natt og dag, slik man kan gripe inn om det oppstår en feil. Også strømutgifter teller.

— Hvor store regner en årlige driftsutgifter?

— En kan regne 11-12 000 kroner, når jeg passer anlegget selv. Skulle jeg leie en mann og kanskje auke bestanden, kommer snart opp i 20-30 000. Ikke for di — det ville nok lønne seg men når man ikke kan skaffe kapital står man like nær, sier Holberg.

Laksefisket kan bli et av Norges største fiskerier

Sier Ivar Heggen, som legger fram en fantatisk plan om oppdrett

Den kjente lakseoppdretter Ivar Heggen, Valldal, som i sin tid ga sin til stamfiskanlegget for laks i Vik i Sykkylven, går nå inn for storstilt plan om å utnytte sildoljefabrikkene som stamfiskstasjoner. Han viser til at russerne skal utrette 300 millioner settefisk årlig og fremholder at Norge burde ha halvparten av et slikt tall. I den djerfte plan han legger fram, regner det med at en etter få år skal ha 3,000 avlslakser som gir 175 mill. rogn.

Heggen fremholder at sildoljefabrikkene har meget av det som skal til for oppdrett av laks og settefisk. De har store, støpte kummer som kan brukes til å samle opp avlslaks om sommeren. Det vil si laks som er vennet til å gå i sjøvann. De har husrom nok, og med den rikelige tilgang på ferskvann som de har, kan de drive klekkeri for rogn. Her vil det kunne drives stamfiskstasjon, settefiskanlegg og klekkeri, og her vil også laksen kunne foredles for eksport. Då vil også lett kunne skaffe mindreverdig fisk til fôr.

Sildoljefabrikkene ligger på strekningen Vadsø til Kristiansand, og det er rimelig at det bygges ut 7 stamfiskstasjoner i Hordaland, Møre og Romsdal, Trøndelag, Nordland og Finnmark. Der hvor en finner naturfornold for en stasjon, stenger en av fjorden og ordner det nødvendige i elven. Første år kan en så kjøpe inn 500 hunlaks og noen få hanlaks fra kilenøter og slippe dem i bassenget. Hvis hver laks er 5 kg., vil hver stasjon få minst 2.5 mill. rogn. Til sammen vil de 7 stasjonene produsere 17.5 mill. rogn første året Fire prosent gjenfanget i sjø og elv vil gi som resultat 700.000 laks som da samlet vil gi som resultat 35 mill. rogn. Fire prosent gjenfangst vil gi 1.4 mill. laks av annet års drift. Da har en nådd det punkt at meget av laksen må foredles. Utvider en så videre til at hver stamfiskstasjon har 5000 laks å stryke for rogn hver år, og denne rognen blir klekket til yngel og oppdrettet til settefisk og satt i elvemunningene, da er målet nådd å gjøre laksefisket til et av de største fiskerier i landet.

Ivar Heggen mener at en gjenfangst på fire prosent er lavt regnet når en fôrer fram yngelen til settefisk og går forbi oppholdet i elven. Å klekke ut en så stor mengde rogn som 175 millioner og avle den fram til ungfisk, skulle også være overkommelig, mener Heggen. I Murmansk skal russerne bygge ut et anlegg for å avle opp 300 mill. settefisk av pukkel-laks årlig.

En kan regne med at det vil gå tre år fra en kjøper laksen i kilene til en kan fiske en stor del laks på to — tre kilo av de første 700.000 laks. Fjerde år vil en ha god fangst av to-tre kilos laks av de 1.4 mill. laksene som er resultat av annet års drift. Det femte år vil en fiske på tre årganger, og fisket kan komme opp i betydelige kvanta. I årene fremover vil så laksefisket ha store dimensjoner. Elvene vil da være så lakserike at striden mellom sjø- og elvefiskere vil forstumme. Samtidig vil norskekysten få innsig av pukkel-laks fra Kvitesjøen og Barentshavet. Foredlingsfabrikker som vil investere i laksenæringen, vil ha igjen for innsatsen. En vesentlig ting taler for at de 94 norske sildoljefabrikkene går inn som ledende organisasjon i den nye laksenæringen, Går De norske Sildolje- og Sildemelfabrikkers Landsforening inn for planen, vil nok også staten den støtnad som trenges.

Det er få land som har slike kår som Norge for å gjøre laksefisket til et av de største fiskerier sier Heggen videre. I fjordene vil falle ca. 150 lakseelver ut, og langt flere kan gjøres til lakseelver. Gjen-

[r således stengt av noen få ... havet omkring er det pl... en stor laksestamme. Nå er ... vil kommet så langt at vi k... naturen med å nytte ut ... lige beitene som disse hav ... nterer. Etter mitt skjønn er ... med å gjøre laks og ørret ... våre største råstoffkilder h... e med skogreisingsarbeidet, ... pessimister kan stanse den ... utviklingen, sier han.

Stamfiskstasjonene må bygges ... fra prinsipet om å stenge av en bu... eller en fjord. Dermed har laks... oppholdssted vinter og sommer, ... elvestubb, et ferskvann og så lak... elv videre er sikkert det mest idee... fra naturens side — i forbinde... med fjorden. Det kan graves ut k... per, så laksen som søker til elv... kan få et sted å holde til. Kulpe... å ordnes slik at laksen lett k... ses inn i et siderom eller en ... så det er lett å få tak i ... gytingen tar til. Strykingen ... n og melke vil skje i novem... desember. I april sprenger yn... rognen, og en måneds tid sen... yngelen fores eller settes i elv... den finner føde der.

TIDENSKRIV 31/7 61

Regnbueauren trives i Holbergs tilvenningsdammer på Dyrnes

Snart g... 16 000 fisk og venter på å bli salgsv...

...nnsfullmektig Holberg p... Dyrnes er stort sett for... l da vi interpellerte ham ... driften i hans nystartede ... t-oppdrettanlegg. Jeg fikk ... yngel fra brannsta... Kristiansund, regnb... den trives og vokser ut... ket. De går nå i tilven... sdam. I månedsskriftet ... ember—oktober skal ... rt en tredjedel sjøvann. ... fores nå mest med dyre... tilsatt litt rå fisk, men ... skal jeg gå over til å fore ... med rå fisk Det blir bil... e. Foringen skjer 5—6 ... ger om dagen.

...a Valldal fikk jeg regn... aure-rogn, ialt 10.000. 6000 ... lisse lever og det er bra ... s vi så seint som vi fikk ... a. Jeg hadde ikke regnet ... så mye.

I neste uke venter jeg 5000 ... ammel regnbueaure f... Sykkylven. Den skal slippes ...

neste vår da den går over ... ren sjø. Den koster 6 øre sty... ket i dag.

I det hele mener jeg at de... biologisk ligger bra ann i ar... gget, men det økonomisk ... kan bli litt av en påkjenning.

Noe salg kan det ikke bli fo... vinteren 63. Da skulle auren ... være vokset til 8—10 hg. — alt ... etter årstemperaturen.

— Har det vært stor dødelighet for brannstasjonsyngelen?

— Nei, slett ikke. Den har vært i 5 uker nå og trives utmerket.

...0000 aure til ...erøylaks i augu...

...røylaks A.S., Eggesbønes ...linga 10 000 regnbogeaure ...ejing i dammanlegget på ...neset i neste månad. Nor... i Sykkylven skal levere 5000 stykker, og Starlaks i Velsvik 5000 2-årige regnbogeaure. Den 2-årige auren kostar kr. 2,- pr. stk.

Herøylaks A.S. har fått kommunetrygd for 50 000 kroner til dette og vidare trygd for 50 000 kroner i Utbyggingsfondet.

2

Oppstart av regnbogeørret i Sunnfjord

Klevesundet i Bru er sperra av til klekkeri.

Sogn og Fj. skal no få sitt første anlegg for al av regnbogeørret. Det er i Klevesundet i Bru, og han som står bak tiltaket, Bernhard Underlid, fortel at dette fiskealet kjem til å bli ei av hovudnæringane på Vestlandet om 12-15 år.

Underlid har stengt av 50 meter av Klevesundet med netting, og han skal ha froskemenn til å røkje etter at alle utvegar er stengde før han ut på sommarei får 1000 settefisk av regnbogeørret frå Sykkylven. Neste år vil han auke med 5000, men først om to år er det meininga å se i gang for full. Det skal då bli ...

LOFOTPOSTEN. 14/7.61

...rret- og laks... oppdrett sette... gang på Smøla

Lofotpostens korrespond...

Ålesund, 14. juli.

Smøla skal det nå sett... g et anlegg for oppdrett ... og laks. Anlegget skal ha ...0 yngel til å begynne med, ...an regner den første tiden ... driftsutgifter på 11 000— ...0 kroner, når eieren passer ...anlegget selv. Hvis han leier en ...ann og kanskje øker bestanden ...gner han med at omkostn... ...e årlig vil komme opp i 20 ...30 000 kroner. Men han me...

61.33

VESTLANDSK

LANDBRUK

Nr. 32 Bergen den 8. august 1961 18. årg

Postboks 1160

JORDBRUKET OG ATTÅTNÆRINGANE

Frå gamalt attende har attåtnæringar og kombinasjonsyrke spela ei stor rolle for jordbrukarane på Vestlandet. No er ikkje dette så i vinden lenger. Det er ikkje rasjonelt seier dei som har greie på slikt.

Industri, handel og administrasjon skal samlast i store sentra — i store einingar, og så lyt folket i fetlingane klara seg som best dei kan. Dei sakkunnige har og dømt kombinasjonen jordbruk/fiske for daud og maktesløs å vera, og smålevande som pelsdyr og høns, som tidlegare var å finne på mest kvar gard, har i større mon enn før teke bustad i «fabrikkar».

Vi skal ikkje her skifta sol og vind mellom einsidig og allsidig drift, mellom kombinasjonsnæringar og eineyrke. Det er vel slik med dette som med så mangt anna at alt har to måtar.

I vår tid er det såleis sikkert på sin plass å koma ein del bort frå einskilde tilvande driftsformer, og måta dei vinn etter tilhøva i dag. Men der ifrå og til å seia berre fiske, berre stolstopping, berre jordbruk, ja — endå til berre korn eller berre sau er eit langt steg. I det siste har vi og sett minningar om ein viss snunad i denne tendensen, det vert mellom anna så smått tala om ei *desentralisering* av industrien. Etter kvart har det vel gått opp for nokon kvar at også bygdene treng nye arbeidsplassar, og at dette med oppstuving i byane kan ha sine baksider. Når titusenvis av menneske må transporterast i timesvis fram og attende til arbeidsplassen, og når varetrafikken korkar seg og står i stampe på trass av millioninvesteringar er det kanskje ikkje så rasjonelt likevel.

*

På annan stad i dette nummeret har vi ein liten reportasje frå ei vestlandsbygd som i praksis har kombinert industri og andre næringsgreiner på ein framifrå måte. Her finn vi folk som arbeider berre i jordbruket, — eller berre i industrien, men og mange med små bruk som finn rom i dei båe, på ein praktisk og tenleg måte.

I denne bygda er det og sett i gang prøver med *fiskeavl*, om ein kan nytta eit slikt uttrykk. Om dette vil få noko å seia i framtida — og i tilfelle kor mykje, veit vi ikkje i dag. Heller ikkje på kva måte ein slik «kultur» best kan drivast. (I nr. 18 hadde vi eit anna innlegg, der andre retningsliner vert nemnde. Det har vore prøvt med gjødsling av fiskevatna o.s.b.). Men eit tykkjest i alle høve sikkert. Kyst- og havfiske med rovhausting etter moderne prinsipp, og steinalderdrift i biologisk forstand, har truleg hatt liten framgang i «avlen» dei siste åra. Det er såleis ikkje umogeleg at avsetnadsvilkåra for laksefisk kan verta gode.

Det er å vona at bøndene i kyst- og fjordbygdene, og organisasjonane deira, er vakne for dette slik at det — om det skulle ha noko føre seg — ikkje fell i hendene på spekulantar og/eller priviligert utanlandsk kapital.

Ein glytt frå Nor-Laksanlegga i Sykkylven

Kan oppal av laksefisk skapa grunnlag for nye attåtnæringar i kystbygdene?

Ikkje trudde den søkkrike stormannen og jorddrotten i Sykkylven, Gullbrand Gullbrandson Vik som levde i midten av det 16. hundreåret, at det skulle bli smalhans med laksefisket i fjorden der omkring. Det var så rikt med laks og pjakk (tert) i Storfjorden i den tida, at om forsomrane kunne Gullbrand stå i svala til den store toetasjes låna si på Vik og sjå laksestimane hoppe og leike i Vikelvosen før dei sette opp farten og skaut som trollskuggar gjennom elvestryka til kulpane under fossane framme i Vikedalen. Han åtte fleire lakseverpe, mellom andre gjekk det ry av verpet i Ullavika som ligg like ved Sykkylven kyrkje.

Kva var då meir naturleg, når Gullbrand i Vik ville sikre seg eit godt ettermæle og eit frægt minne mellom sambygdingane sine, enn at han satsa på laksen som hadde hatt alfarvegen langs landet.i årtusen og kom så sikkert som amen i kyrkja? Den 20. juli 1544 sette han difor opp eit gåvebrev der han gav til prestebordet i Ørskog, som Sykkylven er anneks til, det gilde lakseverpet i Ullavika med garden der attåt. Men vilkåret var at soknepresten kvart år skulle bryggje ei tunne med øl og spandere på kyrkjelyden i Sykkylven under eit minnegilde ved kyrkja til ære for Gullbrand i Vik. —

*

Det er for lenge sidan slutt med dette gildet. Men det som verre er, det har minka med laksen og, både i Ullavika og i Vikeelva og langs heile vår lange kyst.

Mange gode tiltak har vore gjorde for å auke laks- og auresetnaden langs kysten og i elvane våre. Men i dei seinare år er det særleg eitt tiltak som har merka seg ut, og det er *Nor-Laks*-anlegget som brørne, arkitekt *Karstein Oddmund Vik* og gartnar *Olav C. Vik*, driv på Vikeøyra i Sykkylven. Nor-Laks ligg pålag eit steinkast frå bustaden til den før nemnde Gullbrand i Vik. Det er eit moderne anlegg for oppdrett av laks og aure. Der går i desse dagar ca. 200.000 eittårsgamle regnbogeaurar, ca. 20.000 toårs-aurar, og i ein dam for seg sjølv leikar ein svær flokk med 4—5 år gamle kjempeaurar på 4—5—6—7 kg. I ein annan dam glir stor fin laks. Den store fisken er avlsdyra. Dei blir kvart år strokne for rogn og melke som gir tusen på tusen av yngel til oppdretting.

Det særskilt aktuelle ved dette anlegget er dei oppdagingar som brørne Vik har gjort gjennom oppal og foring av stamlaks og gjennom oppdrett av regnbogeaure i sjøvatn. Det er oppdagingar som har skapt nye voner for å kunne gjere laks- og aureoppdrett til ei god attåtnæring for folket langs kysten vår.

Ikkje berre frå Lindesnes til Nordkapp, men frå utlandet, frå Island, — ja like frå Australia og Tasmania er det kome forespurnader til Nor-Laks om resultata og røynslene som ligg føre. Og den 19. april d. å. fremja trønderrepresentanten Johan Karlson i Stortinget fylgjande interpellasjon til landbruksministeren: «Er regjeringa oppmerksom på de eksperimenter som drives i Sykkylven med laks og ørret, og som synes å kunne få stor betydning for styrking av næringsgrunnlaget i våre kystområder?»

For eit par veker sidan vitja vi det mykje omtala og omskrivne *Nor-Laks*-anlegget på Vikeøyra. Vi tok av frå riksvegen ved Vik bru, eit par km innafor Aure i Sykkylven, og svinga nedover mot sjøen langs Vikeelva som nett denne dagen gjekk i flaum. Det er midt i tetteste møbelindustristroket i Sykkylven med fleire større fabrikkar på båe sider av elva og utover og innover langs strendene av Sykkylvsfjorden. Rett over på andre sida av fjorden ligg Ikornnes og Jarnes med sine mange store fabrikkar. Og opp frå strendene tøyer det seg grøne vollar og vakre gardar med velstelte hus og hagar.

Vi nærmar oss osen av Vikeelva og får det første inntrykket av arbeidet som ligg bak Nor-Laks-anlegget. Terrenget ber tydeleg merke etter eit større bulldozararbeid med planering av lendet og opparbeiding av veg. Frå eit inntak i elva med sikringsmur mot

flaum og overlaup fører ei grov rørleiing nedover mot laks- og auredammane og klekkeriet nede på øyra der også motorhuset og pumpeanlegget står som forsyner dei einskilde dammane med den rette mengda med sjøvatn.

Til høgre og nærast elva er det grave store djupe dammar der stamfisken, laksen og dei digre regnbogeaurane går. Til venstre ligg dei stjerneforma betongdommane for settefisken. Dei minner om mønstret i ei bikube, og det er bygt slik for å få ei effektiv og praktisk utnytting av flata og byggevyrket. Lengst nede mot sjøen ligg dei svære, rektangulære dammane med betongvegger der settefisken blir plasert og blir fora fram til han vert skipa ut til dei ymse damanlegga som gror opp fjernt og nær langs kysten, eller blir påsett som stamfisk og avlsdyr. Frå pumpeanlegget går eit nett av rør som forsyner dei ymse dammane med sjøvatn og ferskvatn i høveleg blanding alt etter fiskesort og alder.

Her ser vi ein del av aure- og laksedammane til Nor-Lakseanlegget på Vik i Sykkylven. I framgrunnen har vi dei stjerneforma dammane der yngelen vert fora fram til settefisk. I bakgrunnen har vi nokre av dei svære bassenga for oppdrett på settefiskstadiet til stamfisk og matfisk. Kvar især av alle desse dammane må ha tillaup av regulerbare mengder med ferskvatn og saltvatn og dessutan sjølvsagt avlaup. Dammane har også sikringsordning for overlaup. Foto: P. P. Lyshol.

Under synfaringa har Olav C. Vik med ei bytte med fiskefor, og med jamne mellomrom slengjer han ei ause med mat ut til fiskane slik at vi får oppleve det storslåtte synet når dei tar føda. Knapt har maten nådd vassyta, så er dei der. Det reint kokar og struplar av tusentals sporar som piskar vatnet i betongdammane. Det glinsar og skin i kraftige, butte og smellfeite regnbogeaurar og i elegante, meir straumlineforma smålaks. I dei store jorddammane der laksen og dei største regnbogeaurane går, blir det reint eit vask. Kultane kjem skytande som grå torpedoar gjennom vatnet, kastar seg opp over vassyta,

61.34

piskar vatnet til skum i kampen om byttet, og slår så over i roleg «glideflukt» til dei går i eitt med botnfargen og kverv i djupet. Til slutt skimtar vi berre kvite, rytmiske glimt av kjevane når fisken andar eller svelgjer føda, og ei og anna luftblæra stig opp. Vi står fjetra av synet og kjenner litt av same skjelven som renn laust når storfisken slår etter fluga i elvestryket.

Det var på eit ålmannamøte i Sykkylven hausten 1954 at bonde *Ivar Heggen* frå Valldal lanserte teorien om at det let seg gjere å få innfanga laks til å ta mat til seg og øksle seg i fangenskap på same måten som fleire andre fiskesortar som blir haldne som «husdyr» i såkalla lukka dammar. På fleire stader på Vestlandet, m. a. i Valldal og i Sykkylven, hadde ein drive med utklekking av laks- og aurerogn. Men både Ivar Heggen og dei interesserte i Sykkylven hadde røynt dei store vanskane det var med å skaffe stamfisk, — laks til å tappe rogn og melke av. Laksen hadde minka så katastrofalt av i vassdraga at det var mest uråd å få rogn til klekkeria. Utan tilgang på rogn var arbeidet for å auke laksesetnaden mykje til fåfengd, og ein måtte difor finne ein utveg til rikare tilgang på stamfisk. Heggen gjorde då framlegg om at interesserte i Sykkylven burde gå saman om ein plan som gjekk ut på å stengje av innste delen av Sykkylvsfjorden til eit kjempebaseng der ein kunne fore fram og ale opp stamlaks.

Planen var av ymse grunnar nokså vanskeleg å omsetje i praksis. Men interessa var vekt, og det var sett ned eit arbeidsutval som fekk i oppdrag å få utsett mest mogeleg laks- og aureyngel i fiskefattige vassdrag i distriktet. Dette var opptaket til den såkalla Stamfiskstasjonen i Sykkylven. Ivar Heggen som hadde årelang røynsle med oppdrett av aureyngel og settefisk både i Valldal og frå eit opphald i Danmark, understreka i foredraget sitt i Sykkylven kva verd også oppdrett av regnbogeaure og dansk bekkaure i ferskvatn kunne få som attåtnæring i landbruket. Også denne delen av foredraget vakte åtgaum. Heggens idear om oppdrett og foring av stamlaks og oppdrett av aure i ferskvatn vart flittig kommentert i pressa landet over av både lek og lærd i tida som fylgde.

Sykkylven stamfiskestasjon med disponent, dåverande ordførar i Sykkylven, *Fr. Fredriksen* som formann, fekk god oppslutning om tiltaket dei sette i gang. Dei starta godt, men ymse uheld med klekkinga kom til første året. I mellomtida var brørne *Karstein* og *Olav Vik* komne i gang med å realisere ein privat plan som i første rekkje gjekk ut på å prøve Heggens teoriar om lakseoppdrett. Dette tiltaket som kom i gang sommaren 1955, vart organisert som firmaet *Nor-Laks*. Dei grov ut dammer for stamlaksen på Vikeøyra som låg under farsgarden deira, kjøpte laks or kilenotene i fjorden, og bygde dessutan ein del mindre dammar for oppdrett av aure i ferskvatn. Stamfiskstasjonen la ned klekkeriet sitt, og oppmuntra på beste måte brørne Vik i det tiltaket dei hadde sett i gang.

Aure heiter kyrkjestaden i Sykkylven. Lengst til venstre på biletet har vi Ullavika med lakseverpet som Gullbrand i Vik i si tid gav til prestebordet i Oreskog på visse vilkår. Til høgre under pila har vi Vikeøyra der Nor-Laks legget ligg, flankert av mobelfe brikkar på båe sider.

Foto: P. P[illegible]shol.

Vi skal ikkje her gå i detalj om utviklinga av Nor-Laks-anlegget, men berre slå fast at brørne Vik m. a. har røynt ut og slått fast at

1. *laks innfanga frå kilenøter tar mat til seg i fangenskap og kan gyte minst 4 gonger etter kvarandre,*
2. *laks, fora opp frå rogn som er kunstig utklekt og som heile tida har gått i dammar, kan gi rogn.*

Oppdrett av regnbogeaure i sjøvatn.

Ikkje minst viktig er oppdaginga brørne Vik har gjort med oppdrett av regnbogeaure i sjøvatn. Prøvene med dette byrja i 1957, og her var det eit held i uheldet som kom til å spele ei viktig rolle. Ved eit tilfelle hadde eit par eitt-års-gamle regnbogeaurar forvilla seg gjennom kanalsystemet mellom ferskvassdammane og inn i sjødammane for laksestamfisken. Dette var hausten 1956. Då dei neste haust skulle ta opp laksen for rognestrykinga, skulle det vise seg at dei to regnbogeaurane ikkje berre var i live, men at dei var merkeleg fine og feite og mykje større enn jamaldringane sine i ferskvassdammana. Fiskekjøtet var dessutan av langt betre kvalitet, og hadde fått ein farge som minte om laksekjøt.

Nor-Laks gjekk straks i gang med systematiske utprovingar med oppdrett av regnbogeaure i dammar med blanding av sjøvatn og ferskvatn. Ein meiner no, etter dei røynslene ein har fått, å kunne slå fast at sjøvassdammar er eit sunnare miljø der regnbogeauren veks forare med mindre foring, og får betre smak og konsistens, enn i ferskvatn. Det ser og ut til at fisken i sjøvatn er mindre utsett for ymse sjukdomar. Sist men ikkje minst har prøvene synt at den gunstige medeltemperaturen i kystfarvatne våre gjer det mogleg å fore jamnare heile året i sjøvatn enn i ferskvatn, og dette gir betre vilkår for å kunne levere fin og hogverdig kvalitetsvare til ei kvar tid på året. At desse føremonane som her er nemnde kan få mykje å seie for lønsemda av aureoppdrettet samanlikna med dei vilkår oppdrett i ferskvatn byr, skulle vere nokså klart.

Det er oppdrett av regnbogeaure i sjøvassdammar den største interessa samlar seg om i dag. Denne auresorten ser også ut for å ha mange føremoner. «Regnbogeauren er et av naturen sine vidunderbarn,» — uttaler direktør *Gunnar Rollefsen* ved Havforskningsinstituttet i Bergen, og held fram: «Med et uttrykk som er satt litt på spissen kan en si at den er mottakelig for biologisk dressur. Som myk voks lar den seg modellere, — den former seg etter de forhold som bys den, — og forsøker å yte sitt beste.»

Men brørne Vik har, trass i si store interesse for oppdrett av regnbogeaure i sjøvatn, heller ikkje gløymt sin første kjærleik, — laksen. Røynslene og oppdagingane dei har gjort syner at det er mogeleg å produsere lakserogn og lakseungar i langt større mengder enn før. Kan vi greie å forsyne vassdraga våre med lakseyngel og settefisk som får vandre til havs, til dei veldige «beitemarkene», og gjere seg feite og vekse opp til laks, opnar det seg nye og gledelege perspektiv for fiskarane langs kysten vår.

Ein får vone at det ikkje vil gå så alt for lenge før dei som steller med statsløyvingane til slike tiltak, får opp augo for dei veldige oppgåvene som her ligg og ventar på turvande kapital. At ein ved planfast utval av den største og finaste stamlaksen kan kome fram til ei foredla laksestamme, og at ein ved lenger tids utval av gytefisk kan greie å få laksen til å gyte på ei meir fordelaktig tid på året enn han no gjer, er berre eit par av dei mange interessante sidene ved avlsarbeidet som ikkje minst kystfolket vil fylgje med den største merksemd i tida framover.

Guva.

67.35

BT 7/8. 61

Forsøk med regnbueørret også Austevoll –

Privat for «Bergens Tidende»

Austevollingen har fra gamm tid vært vant til å hente fisk sild på havet, men det feilslåt vintersildfisket de senere år f dem nå til å se seg om ett andre måter å skaffe seg innte ter fra sjøen på. Oppdrett regnbueørret har grepet kraft om seg i den senere tid, og nå vil austevollingene også forsøke seg på dette. Den første som set ter i gang er Tormod Fagerbak på Selbjørn. Foreløpig dreier seg bare om et forsøk, opply han til «Bergens Tidende». I fø te omgang vil han sette ut toårige fisk i en vik som s avsperres i Fagerbakkevåge Forsøket er beregnet på kuns føring. Blir forsøket vellykk er det meningen senere å se gang i større stil.

S.A 6/9.61

Sunnmørskommunene kartlegger trolig mulige ørret-anlegg

Den nye næringen får større omfang

Det er overvelende sannsynlig at flere kommuner på Sunnmøre vil komme til å følge eksemplet fra Vanylven hvor det nå er en bevegelse i sving med å kartlegge mulighetene for ørretoppdrett i kommunen. Det ser ut til at denne næringen griper mer og mer om seg både her i distriktet og i andre strøk av landet, og det anses å være av stor betydning at man får en oversikt over de steder som egner seg for ørretoppdrett.

Frå en rekke steder blir det meldt om at det er satt i gang nye anlegg for matfisk og settefisk. I Fjell i Hordaland har tre karer gått i gang med et større anlegg, her skal det med det første settes ut 50 000 årsgammel stjørret og 100 000 såkalte somringer.

Anlegget blir inndelt i tre bassenger og i det ytterste er det meningen å slippe turistene til med laksestengene mot en avgift som svarer til dagsprisen av laks.

En regner med at dette anlegget i Fjell vil få en viss turistmessig betydning, men for øvrig anlegget dimensjonert m te på eksport av matfisk

Norlaks utvidar, og settefisken går unna.

Norlaksanlegget på Vik utvida i år. Såleis er ein i desse da ferd med å byggje vidare mane. Det er nokre såkalla ingsdammar som i første o skal lagast, og Norlaks s utan byggje fryserí.

Settefisken har gått unna som t kveitebrød, får vi inntrykk av. Storparten er alt levert for i år. Det er berre ei sending att, og r truleg i dag.

TIDENS KRAV 5/9. 61

Aure-anlegg også i Asskar

Brødrene Settemsdal har 13-14000 årsfisk gående og har planer om utvidelser

nytt anlegg for oppdrett aure er kommet i Bævergrenden i Asskard. Det er de brødrene Settemsdal som gått igang og har investert betydelige beløp og akter å gå lenger. Det er gravd en kunstig dam som fylles med en blanding av ferskvatn og sjøvann ved pumpeanlegg. Bulldozer er iferd med nye anlegg av dammer og det sikret areal til betydelige videlser ettersom det økonomiske grunnlaget sikres. Nå det i den ferdige damm 13—14000 regnbueaure Sykkylven. Den ble sloppet for noen uker siden og er vokset svært.

Med tiden skal en gå igang med yngleanlegg.

Foringen er fiskeavfall og fjsk. Det er bl. a. brukt sildeogn som visstnok for første gang brukes til slik foring.

Det har nesten ikke vært ødelighet i bassenget. En tykter for minken, men de meningen å sikre seg mo også.

ROMSDALSPOSTEN 30/9. 61

Aure-oppdrett i Aure

Magne Riise har søkt Aure kommunestyre om garanti f bygge et anlegg for oppdret ure.

Det ble vedtatt å sende over til Studieselskapet for Nordmøres næringsliv.

SA. 29/9. 61

Aureoppdrett også i Stryn

Sigvald Brynestad på Visnes anda i Stryn skal gå i gang t aureoppdrett. Han har tingt tom 1000 og 2000 regnboge hos Norlaks i Sykkylven o t setja dei ut i ein dam, som har vore nytta til bade bassenget.

SP 19/9. 61

Norlaks på Fjernsyn-skjermen

I forrige uke va Norsk Fjer i Sykkylven og tok opptak Norlaks,-stasjonen, — brodd Viks store stamfisk-anlegg var glimrende opptaksforhold under filmingen. Sunnmøringe Asse Thorset står som sj fotograf og fjernsynets lokal mann, Finn Ottersen, var hans dr assistent. Programmet blir trolig sendt utpå høsten en gang.

NATIONEN 15/9.61

Plan om aure oppdrett i Hyllestad

Privat til Nationen.

konsulent frå Sunnmøre siste vore i Hyllestad i S sjå på tilhøva for oppdrett bogeaure i kommunen. N høvesserte karar gjekk med pl stamfiskanlegg, og arbeidsnemnda i kommunen tok straks initiativet og kontakta ein konsulent.

Saman med arbeidsnemnda har konsulenten vore på synfaring kring om i Hyllestad for å ta ut dei stadene som kan høve for slike anlegg. Dei mest lagelege plassane fann ein på Salbu.

I Skifjorden hadde ein oppe eit interessant prosjekt. Her er ei svær bukt, Vågane, med berre eit smalt utlaup, og ein drøfta spørsmålet om det kunne la seg gjera å bygge svært basseng for oppal av lak ved å stenge innlaupet og så s lakseyngel i bassenget. Spør t om å få til eit slikt anlegg Vågane skal no granskast n

BODØ AVIS 15/9.61

Oppal av regnbogeaure i Hyllestad?

Mange høvelege st for stamfiskeanleg

Arbeidsnemnda i Hyll r i høve av at nokre karar i kommunen er interesserte i å i gang med stamfiskeanlegg for regnbogeaure, fått ein konsulent frå Sunnmøre til kommunen for å sjå på tilhøva for oppretting av slike anlegg og elles gje råd og rettleiding.

Konsulenten har no saman med arbeidsnemnda reist rundt i kommunen for å sjå på dei ulike stader som kan høva for slike anlegg. Dei mest lagelege plassane fann ein på Salbu, ein på eigedomen til Sverre Ulvik og ein på eigedomen til Egil Ramstad. Båe desse plassane ligg sers gunstig til for oppal av regnbogeaure. Likeins var tilhøva gode ein stad på Petter Eide sin eigedom på Åfjordbotnda. Også på Bø-eigedomen i Leirvik er ein bra plass, her vil anleggskostnaden bli større enn dei andre stadene.

Ein hadde også oppe eit interessant prosjekt i Skifjorden. Her er ei svær bukt, Vågane, med berre eit smalt utlaup, og ein drøfta spørsmålet om det kan lata seg gjera å anleggja eit basseng for oppal av laks der ved å stengja innlaupet og så sleppa ut lakseyngel i bassenget. Dette spørsmålet skal no undersøkjast nærare.

BYKK. BL. 30/8.61

61.36

?

Fiskeoppdrett – ny lovende næring

Det skorter på sunn vurderingsevne, saklige kalkyler og markedsanalyser

Av fiskerilinspektør Joakim Hjørstad

ens danskene 60 år har skot av å oppdrett nsdammer, har de aller fleste hittil har forsøkt dette her i e gitt opp efter å være påført is meget store tap.

orparten av de som har forsøkt har ikke spurt fagfolk om råd e få som har spurt har oftest fulgt velmente råd. Men de få før de begynte hadde noe nskap til saken og/eller har gitte råd, synes nå efterhvert beide frem et holdbart grunnor fiskeoppdrett i dammer her nds.

har med oppmerksomhet og esse fulgt utviklingen av denk gjennom de siste 40 år. Jeg gjentatte ganger fremholdt at n ikke må tape troen på fremtie utviklingsmuligheter på dette område selvom vi har høstet manildels meget nedslående resul. De fleste anlegg som hittil vært satt igang har manglet ller flere av de forutsetninger m å være tilstede dersom matoppdrett av aure i dammer skal gjennomføre med noen for

ke å ger o er en absolutt nødv et dersom man skal gjøre se om å arbeide frem damoppdre laksefisk som næringsvei. O rlig som fiskerilinspektør har je funnet det riktig også å fremholde vanskelighetene! Saken er i seg se for god til at et fornuftig arbeid med den skal få en knekk fordi d blir satt igang anlegg uten grunnlaget er tilstede.

Efter min mening er det bå teknisk og biologisk sett mulig å føre frem matfør laksefisk i dammer, men vi vet foreløbig lite om lønnsomheten, — og det er denne som kommer til å avgjøre om saken skal få fotfeste og verdi her i landet.

Det er ikke først og fremst vidénskap og forsøk det skorter på, men sunn vurdering og saklige kalkyler i forbindelse med markedsanalyser!

Danskene selger nå matfør damaure for ca. 6 kroner pr. kg. Iberegnet fraktutgiftene er det fra Danmark høsten 1961 levert resaure ved Larvik for kr. 7,65 pr.

god ankomst og til følgende størrelser og priser:

Ca. 100 gr settefisk for 11 kroner pr. kg (= 110 øre pr. stk.). Ca. 200 gr settefisk for kr. 8.15 pr. kg (= 163 øre pr. stk.). Samt 6—9 cm aure for 215 kroner pr. 1000 (= 21,5 øre pr. stk.). 9—12 cm aure for 290 kroner pr. 1000 (= 29 øre pr. stk.). De siste to grupper leveres fraktfritt ved den danske grense. Prisene på motsvarende størrelse ligger betydelig høyere i Norge!

Skal produksjon av matfør aure i dammer få betydning som næring hos oss, må driften i hovedsaken skje med tanke på eksport. Men dermed kommer vi straks i kontakt med den danske produksjon. Ikke tror jeg at vi kan klare oss i denne konkuranse; og dersom landet gir seg inn under Fellesmarkedet, blir det vel danskene som også bestemmer prisene også på det innenlandske norske marked.

Den norske ferskvannsfiskerietat består idag av 10 mann, derav er det 7 som kan gi råd og hjelp, bl. a. på det som gjelder fiskestell i dammer; innenfor sistnevnte sektor innbefatter produksjonen av settefisk for ørret og i våre fiskevann en bred skala. På settefiskoppdrettets område er vi slik forholdene ligger an selvhjulpne i Norge, og det skritt for en tidsmessig utvidelse inn i de kommende år. Om denne lille etat er effektiv nok ligger det i sakens natur at den kan overkomme alt. Som fiskeriinspektør har jeg imidlertid stilt det klart for damfiskoppdrettere at hjelp etaten kan makte under hensyntagen til at vi også har andre ändre gjøremål.

Og når det angår pengemidler, så er ikke Landbruksdepartementet eller fiskeriinspektoren over mer [illegible] bevilger fra År

SP. 21/10.61

DAGBL. OKT. 1961

61.37

Flyndra som „renovatør" i ørretdammene

Tiltaksmennene så på mønsteranlegg i Vestrefjord, Solevåg og Sykkylven – Dagfinn Flem og Reidar Carlsen som storfiskere!

Til venstre står mesterfiskerne Flem og Carlsen, mektig stolte over fangsten, til høyre viser Karstein Oddmund Vik (med ... am en av dammene til imponerte gjester. Innfelt en morsom plakat på M. O. Klevens nye mønst... legg på Elk i Vesterfjorden

...undturen som de sunnmørske ...aksjefer med en sprudlende ...lagt Reidar Carlsen i sin midte ...ute på i går, ble hundre pro... vellykket.

...ed buss gikk ferden først til ...refjorden, der direktør M. O. ...even bygger ut et kjempe... anlegg for oppdrett av ør... Fire-fem dekar vil dammene ...ke ferdig utbygd, med plass til ...dretusner av fisk. I dag går ... 10.000, men de ...

til gjengjeld utmerket og har fordoblet lengden og sjudoblet vekten siden de ble satt ut som bittesmå ettåringer for tre måneder siden!

Både Reidar Carlsen, ordfører Øivind Sæther og de andre v... mektig imponert over dette mø... steranlegget. Det samme ble over dammene som Olav Fis... strand og Konrad Lervåg har ...lagt i Solevåg. Disse er av et ...ldre format, men til gjeng... der eldre og større fisk, ...er stor jubel fra tilsku... te sild av handa på ut... gsdirektøren.

Solevåg så en også på B... sviga østersfarm.

...oppen på det hele var im... besøket ved Stamfiskstasjonen ...brødrene Vik i Sykkylven. Her ...nå fem års ørret på opptil sju ...o og laks på 10! Men ørreten ...blir over dobbelt så stor i sin ...tillværelse som saltvannsfisk, ...eiere oppdretterne.

Et poeng som vakte stor ...eresse, var «rensvasjonssy... met» i ørretdammene. En ...art plage' av at fôr og ... ...r lagt seg på botnen og ...kenset vatnet. Hen nå er ...tt ut flyndre, som spiser ...abb og rake stubb, mens ...ives og blir stor og feit!

...en store attraksjonen var fi... konkurransen mellom Dagfinn ...m og Reidar Carlsen, med ek... ...rten Fridtjof Fredriksen som ...pper. Førstnevnte vant, med en vel fire kilos fisk på første kastet — mens Carlsen måtte nøye seg med en på snaue halvannet kilo.

Sykkylven kommune spanderte middag med tiltakssjef L. K. Hjel... ...dette felt.

Møre «produserer» regnbue-ørret for Oslo-markedet

Privattelegram til Dagbladet

ALESUND i dag.

Allerede i november skal Oslo få stifte bekjentskap med regnbueaure fra Sunnmøre. Oppdrettet av denne auren er nå kommet så langt at man skal gjøre et forsøk på å innføre fisken på markedet.

Det er Norlaks i Sykkylven og et par andre fiskeoppdretterier på Sunnmøre som skal slå et slag for denne auren. Det vil bli holdt demonstrasjoner og delt ut smaksprøver.

Som kjent har det i et par år vært drevet omfattende forsøk med oppdrett ...gnbueaure i saltvann på S... Oppdretterne mener at man ... klare å frambringe fisker ... 17 kilo, men slike egner ... for konsum, og det er le... re fisker som vil bli presente... forbrukerne.

SA 18/10.61

«Regnbuelaks» til Oslo

...nd. 18. (Fra vår korres...) ...der direktør Reidar Carl... i Alesund vil det bli holdt ...middag hvor direktøren får ...e på laks som oppdrettes ved ...aks i Sykkylven. Middagen ...n generalprøve på presenta... ...sen av dette produktet på Oslo-markedet senere i høst.

Hittil har man kalt Sunnmørslaksen for regnbueørret, men i virkeligheten bygger denne fisken bare på en regnbuestamme, men den kan lettere kalles regnb... laks. Det er derfor spørsmål å finne et navn som kan bru... når man lanserer fisken for O... ...publikum. I første rekke tar... ...spørsmålet på å få den nye ...fisken inn ved restaurante...

FRIHETEN 26/10.61

Nå skal vi få smake regnbueørret!

Den nye sunnmørslaksen, regnbueørret, som oppdrettes i ...ferskvannsdammer, skal nå lan... ...res på Oslo-markedet. Denne ...fiskesorten har ikke vært i ...handelen før, men opplysnings... ...utvalget for næringslivet og fiskeoppdretterne har nå gått sammen om et større arrangement. Den nye fisketypen skal ...presenteres på en tilstelning ...

SA. 18/10.61

CARLSEN smaker på sunnmørsk initiativ

Kunstig oppdrettet fisk på stor middag

Utbyggingsdirektøren Reidar Carlsen skal ikke angre på at han har sagt så mye pent om sunnmøringene og deres initiativ.

Torsdag skal han få kjenne initiativet på sin egen tunge, og vi tviler ikke på at han blir fornøyd.

På en stor middag i forbindelse med tiltakskonferansen i Alesund, vil det bli servert fisk som er oppdrettet hos Nor-Laks i Sykkylven. Fisken kan nyte både kokt og røkt.

Denne middagen blir en slags generalprøve for fiskeoppdrettene. Som meldt annet sted vil fisken gå på det norske marked om kort tid.

LOFOTP. 14/10.61

...På Sunnmøre vil man i høst begynne omsetningen av ørret fr... ...oppdrettsdammen som «porsjonsfisk» ...10. I november skal Norlaks ...Sykkylven og et par andre fiske... ...oppdretterier slå et slag for regn... ...buørreten på Oslomarkedet. De ...første partier skal omsettes som ...delikatessfisk. Det vil også bli holdt de... ...monstrasjoner for å lære folk å ...sette pris på den velsmakende fis... ...ken.

I våre spalter for 25 år siden

S.P.

22. oktober 1961

Oppdrett av laks og aure

— Dei røynsler vi har fått med oppdrett av aure og laks i saltvatn, må kunne overførast til dei fleste fiskeslag som vi vil bevare og øksle. Det kunne alter bli slik at vi kan fange fisken utafor stovedøra, det gjeld at vi legg om tenkinga og investerer etter nye linjer i fiskeria våre.

Dette er ikkje luftslott på månen, men det kan bli spørsmål om eit vere eller ikkje vere for dei som skal hente næringa si frå sjølen, sa Karstein Oddmund Vik då han orienterte direktør Reidar Carlsen og deltakarane i den Sunnmørske Tiltakskonferansen mot slutten av den vellukka turen til damfiskanlegga i går. Han spådde at dei årlege valutainntektene av denne nye næringa vil kome opp i 10 millionar kroner om seks—sju år. Det gjeld at vi no nyttar ut det forspranget vi har vunne i verda på dette området.

Vik fortalde om dei røynsler eln har vunne og sa at det er von om å korte tilvenningstida for regnbogeauren frå ferskvatn til sjøvatn ned frå to til eitt år. Han trudde det skal kunne produserast 40.000 kg fisk pr dekar dammar.

Nor-Laks i Sykkylven har hittil levert settefisk til 26 saltvassanlegg, og ni til har tinga yngel. Dessutan har dei registrert 79 anlegg under planlegging, slik at det samla talet snart vil kome godt over 100. Av desse er nesten halvparten i Møre og Romsdal.

ROMSDALS BUDST. 28/10.61

61.38

Vrak av sementbåt i Røssøyvåg blir fiskeoppdretteri for LAKS

Under krigen havarerte den 712 tonn store sementbåten som i dag ligger ved kaia i Røssøyvågen. Det var uvær den hin dag i 1942 kom inn på Røssøyvågen fullastet med piggtråd og annet som skulle til flyplassen. Skipperen som stelte lekteren ville ikke gå opp til land, men tyskerne ga ordre til at båt og last skulle inn til kaia, og følgen uteble da heller ikke. Lekteren tok bunnen ved kaia i Røssøyvågen og brakk. Der ble den så liggende.

Til nå har den lagt der til ingen nytte, men de karene som driver med fiskeoppdretteri i Sykkylven har festet sine øyne på lekteren som engang under første verdenskrig ble bygd i Liverpool i England, og nå vil de benytte ett eller to av lastrommene til å opprette laks. Det er ganske store rom i båten og det skulle ikke være vanskelig å kunne plassere fisk her. Ved hjelp av pumpeanlegg rekner mån med å kunne holde sirkulasjonen av sjø i gang. Og etter hva det blir opplyst til R.B. skal man her ha sjanser om å gjøre en årligårs forretning på 60 a 70 000 kr.

Så det er intet galt — uten at det er godt for noe.

HORDA TIDEND 10/10.61

unstig oppal av laks i ovatnet i Norheimsund.

Foring av fisk i dammar kan verta ein ny næringsveg kringom i bygdene.

laurdanger fiskeristyre hadde laurdag kalla inn til eit møte for fiskeinteresserte i Øystese. Ivar Heggen frå Valldal på Sunnmøre var innbeden for å fortelja om dei røynsler han har med kunstig oppal av fisk og fôring av fisk i dammar. Det var godt frammøte og ein interessert møtelyd. Heggen nemnde innleiingsvis at det er ein grunnregel når ein skal nytta ut rikdommane i naturen at ein arbeider i med naturen og ikkje mot . Fisket ute på fiskefelti r no stødt, avdi det har vore rdt drive. Men når det gjeld og aure kjenner ein no alle r i utviklingi deira og kan driva dei fram ved kunstig oppal og fôring og på den måten skapa ein ny næringsveg. Ein kan faktisk skapa ein ny industri. Brørne Vik i Sykkylven har bygt opp eit stort anlegg. Dei har 35 små sirkeldammar og 5 store støypte dammar på 7 x 10 m, og har synt at spørsmålet kan løysast i praksis. I Danmark er dette for lenge sidan utvikla til ein stor næringsveg.

Heggen hadde tidlegare på dagen gjort seg kjend med Movatn i Kvam. Etter hans meining var d få ståder at dei naturlege tilhø låg so vel til rette for ei storst forretning. Ved einfelde mid kunde ein stengja av Straumen

SP 21/10.61

Kan dei fleste fiskeslag forast opp som aure og laks

Over 100 damanlegg — halvparten i Møre og Romsdal

Vi må ta krafttak for å halde leiarplassen internasjonalt

Dei røynsler vi har fått med oppdrett av aure og laks i saltvatn, må kunne overførast til dei fleste fiskeslag som vi vil bevare og øksle. Det må atter kunne bli slik at vi kan fange fisken utafor stovedøra, det gjeld åt vi legg om tenkinga og investerer etter nye linjer i fiskeria våre. Dette er ikkje luftslott på månen, men det kan bli spørsmål om eit vere eller ikkje vere for dei som skal hente næringa si frå sjøen, sa Karstein Oddmund Vik då han orienterte direktør Reidar Carlsen og deltakarane i den Sunnmørske tiltakskonferansen mot slutten av den vellykka turen til damfiskanlegga i går. Han spådde at de årlege valutainntektene av denne nye næringa vil kome opp i 10 million kroner om 6—7 år. Det gjeld no at vi nyttar ut det forspranget vi har vunne i verda på dette området.

Vik fortalde om dei røynsler har vunne og sa at det er von om å korte tilvenningstida for regnboge-auren frå ferskvatn til sjøvatn ned frå to til eitt år. Han trudde at det skal kunne produserast 40 000 kg fisk pr. dekar dammar!

BILLEGARE FISK

Sjølv om vi i dag kan sele at damoppdrettet kan bli ein viktig næringsveg, er det framleis mykje som vi ikkje har lært, understreka talaren. Derfor må det drivast auka forsking og rettleiingsteneste, slik at ein kan få fram meir fisk til rimelig pris — ikkje berre til eksport, men slik at alle kan få råd til ein ørret- og laksemiddag når det skulle vere.

Om laksen sa Vik at stamfiskstasjonen har fått gode resultat. Dei har laks som har gytt fire år på rad og gitt høgverdig yngel, som også er fora heilt fram til gytemoden alder. Men enno går det ei stund før ein kan drive kommersielt oppdrett av laks.

Nor-Laks i Sykkylven har hittil levert settefisk til 26 saltvassanlegg, og 9 til har tinga yngel. Dessutan har dei registrert 79 anlegg under planlegging, slik at det samla talet snart vil kome godt over 100. Av desse er nesten halvparten i Møre og Romsdal.

VI MÅ INVESTERE!

Også utlandet kjem no sterkt etter. Vik har sjølv vore i Island som konsulent for eit stort anlegg, han skal i vinter og vår til Irland og Canada i same ærend, og der er interesse for saka m. a. i Australia, Tasmania og New Zealand. Men Norge har eit forsprang, og både geografisk og på andre måtar skulle vi ligge godt plassert. Det gjeld no at vi får konsulentar, opplæring, forsking — og kapital og atter kapital!

Sekretær Kåre Skutvik i Opplysningskontoret for Næringslivet i Ålesund og Sunnmøre, som har yte stor hjelp til stamfiskstasjonane, nemnde serskilt førebyggjinga av sjukdomar i dammane, og direktør Reidar Carlsen helt det ikkje utruleg at Utbyggingsfondet kan gi stipend til veterinærar som vil spesialisere seg på dette feltet. Han stilte seg elles svært positivt til dette arbeidet og sa at han var ein av dei få som var dum nok til å tru på det heilt frå starten. No skulle det være klart at dette kan bli ei stor sak, og direktøren takka alle som har vore med og arbeidd denne fram.

A. 20/10.61

Sunnmøringene drøfta utbygging av næringslivet

Oslo skal få regnbue laks fra Sunnmøre

Fra Aftenpostens korrespondent

Alesund, 20. oktober.

Tiltaksnevndene på Sunnmøre er i disse dager samlet til konferanse i Alesund for å drøfte de problemer som melder seg i forbindelse med de nye markedsdannelser og den videre utbygging av næringslivet.

Som de nærmeste konkrete oppgaver har man heftet seg ved skogreisning, turisttrafikk og sist og ikke minst, den videre utbygging og utvikling av industrien. Det ble også pekt på nødvendigheten av et teknologisk institutt.

Konferansen blir avsluttet i morgen med befaring i de mange stamfiskanlegg som er kommet på Sunnmøre i det siste. Direktør Carlsen i Distriktenes utbyggingsfond, skal selv få smake på den nye regnbuelaksen som er oppdrevet på Sunnmøre. Den først opp i saltvann og skal forsig bli markedsført i Oslo første gang. Man har planer om større arrangement i hovedstaden i slutten av november.

SP. 20/10 61

Vanylven satsar på aureoppdrett

Nemnd sett på tilhøva — førebuing til prøvedrift igang

Vanylven har teke svært alvorleg spørsmålet om aure og laksesoppal. Ei nemnd formannskapet sette ned med veterinær Eide som formann, har sett på tilhøva, i første rekke på elveosane. Men nemnda ser ikkje bort frå at Kråkenesvågen truleg høver særs godt til saltvassoppal og at eit anlegg her også vil bli litt av ei turistattraksjon.

I ei innstilling til kommunestyret vert det gitt ei vurdering av dei ymse elveosane innan kommunen og nemnda har sett opp Myklebustelva, Nordstranda, som den mest høvelege — elles er det fleire som er brukande.

På Lillebø har alt Br. Lillebø teke til med førebuingsarbeid for å sette i gang prøvedrift. Sekretær Skutvik i Opplysningskontoret for Ålesund og Sunnmøre har vore saman med gamm... på synf...

...essante og nyttige opplys...ar, særleg når det gjeld al... bogeaure.

SA 25/10.61

Rogn i bytte for settefisk

Sunnmøre Fiskeristyres klekkeanlegg i Hellegylt har nå inngått en avtale med Nor-Laks Sykkylven. De skal levere rogn

SA 12/10.61

forstilt ørretoppdre... Vestrefjorden neste å...

Fiskebestanden i dammene opp i 5000

Skarbøviken Fryseri, som allerede har 10 000 ett og et halvt år gammel regnbueorret gående i dammene sine i Vestrefjorden, skal kommende sommer utvide med om lag 30 000 fisk slik at beholdningen kommer opp i 50 000.

Om lag 40 000 stykker regnbueorret er tinget hos Norlaks i Sykkylven for levering i juni 1962. Ved leveringa skal 30 000 av fisken være ett og resten 2 gammel, får Sunnmøre Arbeidsavis opplyst.

Anlegget i Vestrefjorden er ...

ROMSDALSP. 26/10.61

Magne Rise i Aure sett i gang med aure-oppdrett

Kommunestyret garanterer for 24.000 kr.

På siste møtet i Aure kommunestyre vart drøfta ein søknad frå Magne Rise om garanti for lån til bygging av anlegg for oppdrett av aure.

Saka har før vore oppe i heradstyret og det vår da gjort vedtak om å få uttale frå studieselskapet. Denne uttale låg no føre og det peikar millom anna på at slike anlegg skulle høve godt i kysthygdene.

Formannskapet har gjort framlegg om at kommunen garanterer for det beløp som fell på kommunen nemlig kr. 24 000 av heile anleggssummen som er på kr. 49 500.

...ev. Engdal sa at han ville ...med på å stø framlegget ...eidelege samrøysle...

frå formannskapet.

Johs. Waag sa seg også samd i det framlegg som låg føre frå formannskapet, vi skal prøve å vera med å stø, når det er nokon som syner vilje til å sette i gang med noko.

Ø. Barlaup sa at han eller truligvis dei andre i heradstyret har førstegongs kjennskap til slike tiltak. Men eg ser det slik at vi må prøve å våge noko, skal vi vente til vi får heilt kjennskap til slike ting, da er det forseint å sette i gang. vi har ikkje for mykje tiltak i bygda, og eg vil vera med på at vi garanterer for den summen det her gjeld.

Formannskapets framlegg v...

SYKKYLVSBL. OKT. 1961

Nor-Laks og Sykkylven første ...grammet frå Sunnmøre i TV.

Nor-Laks og Sykkylven få... av å figurere på det førs... sunnmørsopptaket som nors... fjernsyn sender ut over TV-st... sjonen i Oslo. Det var den kjend... filmfotografen Lasse Torset som ... saman med ein annan filmek... spert vitja Sykkylven i førre ve... ka og gjorde opptak for TV. Opp... taket skal syne korleis aureopp... drettet går føre seg alt frå arbei... det med rogna tar til og heilt fram til fisken når utskipningsalderen. I filmen blei det også lagt inn nokre spanande fiskarscener ved dammane, og det blei også gjort ein del rammeopptak frå andre kantar av bygda. Alt i alt må ein kunne vone på at lenne programposten, når så langt kjem, blir fin reklame for modernе aureoppdrett og attpå til flott sykkylvsreklame.

Programmet blir truleg sendt over TV inn mot jul. Her på Berget får vi nok ikkje sjå sendinga av gode grunnar, men etter det arkitekt Karstein Oddm. Vik opp...

AOR AV. 19/10.61

NOR-LAKS EKSPANSJO...

Nor-Laks i Sykkylven har i ... se dagar sendt ut eit ynskje ... tilbod på oppføring av nytt fr... rianlegg, klekkehus og forsøks... stasjon. Bygget som i hovedsak skal forast opp i betong, vil få ei byggevolum på om lag 2600 kvm.

Arkitekt Karstein Oddm. Vi seier til Sunnmøre Arbeiderav... at det nye anlegget vil kome til å få ein kapasitet på 2500 hl. S... nt det økonomiske kjem i or... vil ein sette i gong arbeid... snart som mogleg.

Ireland to benefit from fish breeding discovery

BIG SALMON-REARING PLAN

Hatcheries along the West coast

By MICHAEL BARBER,
IRISH PRESS Reporter

SALMON available all the year round at any size you like—that is one of the developments expected to follow on the introduction to Ireland, next Spring, of a new fishing industry which will be established in districts along the West coast. The project is expected also to lead to a smoked salmon canning industry which will supply British and Continental markets constantly.

Head of the industry will be 45-year-old Norwegian architect, Mr. Karotein O. Vik, who left Dublin Airport last night for home, following a week's visit to Ireland, during which he inspected the West coast and pronounced it suitable for the new project. He had talks yesterday with Mr. Brian Lenihan, Parliamentary Secretary to the Minister for Lands, who also has special responsibility for Fisheries, and was told that the Department is interested in the project and will give all possible assistance.

Mr. Vik, in association with his brother, Mr. Olay O. Vik, has introduced a new method of hatching salmon in salt water. The salmon are hatched in pools and reared until they reach full development. They never leave the pools and can be taken from them all the year round.

The project opens up tremendous possibilities for the Irish salmon export trade. With the scheme in operation, it will be possible to control the movements of the salmon from the word go.

Irish coast would help to ensure its success here.

Though the natural salmon stocks were fairly good in Norway, he added, they could be improved. The government there had taken a keen interest in his hatchery project and had discussed it in parliament. The project had received widespread publicity in Norway.

Invitation

A great deal of the credit for bringing this new industry to the country goes to Mr. Richard Walsh, a Droichead Nua business man, who was with Mr. Vik at yesterday's talks with Mr. Lenihan.

Mr. Walsh said he had invited Mr. Vik to Ireland, after reading of the Norwegian's work on salmon research. During Mr. Vik's visit, they toured various parts of the country, accompanied by experts from the Department of Fisheries, and decided finally that the West coast would be suitable.

He said that an Irish company would be formed by him and others to launch the new project. It was impossible at this stage to say what the employment potential of the industry would be, but they hoped to make a start on it next Spring.

One development they had in mind, he added, was the supplying of salmon to the Irish Sugar Company for processing in the Company's deep freeze plant at Mallow. "We could give them fresh salmon all the year round and at a minute's notice," he explained.

When the canning industry got under way, he said, they planned to export the salmon to Britain and the Continent by air. They hoped that a valuable export business could be built up in that way.

Mr. Walsh stressed the fact that it would not be necessary to import commodities for the success of the project. All the raw materials necessary for its success were available in Ireland, he said.

Mr. Vik, the Norwegian architect who plans to start the new salmon industry here.

Mr. Lenihan, Parliamentary Secretary to the Minister for Lands, who said the Department of Fisheries would give every help to the project.

Hatcheries

Mr. Vik and his brother were the first people in the world to discover that salmon could be hatched in salt water. They control a central hatchery in Norway and supply salmon fingerlings from it to 25 outside hatcheries in other parts of the country. It is expected that the number of these hatcheries will increase to 100 in a few years time.

NOTE—Mr. Walsh first read of Mr. Vik's salmon research in an article published in the IRISH PRESS. After reading the article he wrote to the Norwegian inviting him to Ireland.

Mr. Walsh, who invited Mr. Vik to consider Ireland for his project.

Mr. Vik and his brother spent six years on technical research into the habits of salmon before achieving success. They have already launched a hatching plant in Iceland and will travel to Canada next April to launch one there. Later, they may also launch projects in Australia and New Zealand.

Following his talks with Mr. Lenihan in the Department of Fisheries, Cathai Brugha Street, Dublin, yesterday, Mr. Vik, speaking of the west-coast project, said that the even temperature of the water round the

To page 5

THE IRISH PRESS 21/11/61

HANDLER.

6.1.94

61.40

SUNDAY EXPRESS 21/11.61

Salmon for all at 3s. 6d. —Irish talks

Sunday Express Reporter

THE miner, the postman, and the railway worker will soon be sitting down to fish suppers of fresh salmon without giving a hoot about the cost.

Two Norwegian brothers are revolutionising the aristocratic fish world. Their aim? To market fresh salmon at less than 3s. 6d. a lb. Today's price —18s. 6d. a lb.

The brothers Karstein and Olaf Vik have developed a secret process for breeding the fishy blue - bloods by the million in salt-water captivity. An achievement which experts have rated "impossible" for more than 100 years.

"They began their experiments in their home village of Sykkylen, near Bergen. That was six years ago. Fish biologists laughed and predicted failure.

Now the brothers have been awarded a gold medal and diploma for their "services to Norwegian fishing." And biologists—minus laughter—from all over the world are flocking to Sykkylen.

At the Vik hatcheries they will see 750,000 fish. It is calculated they will produce at the rate of 1,000,000 fish a year for the next five years. Then production will be stepped up.

They will learn that some of the popular myths associated with the life cycle of salmon have now been exploded.

No drifting

Gone is the theory that salmon must make a life-or-death dash from their fresh water breeding grounds and head for the sea.

Gone is the neccessity for them to drift in the oceans for two to five years before returning home to spawn.

Salmon breed only in fresh water. Salt water will kill them. But the Viks have got over this by transferring the young salmon very gradually from fresh water to man-made pools of salt water along the coast. It is a process which takes 18 months.

A salmon produces between 550 to 880 eggs per pound of parent fish. Under natural conditions only two to three per cent mature as fish.

The Viks claim a 70 to 75 per cent success by their system.

They have already commercialised a large portion of their output. They are supplying 25 hatcheries around the Norwegian coast and negotiations to open hatcheries in Iceland have begun.

And within the next few weeks the brothers will fly to Britain, Canada, America, and New Zealand. Within the next ten years the Vik salmon industry expects to be turning out billions of the fish on three continents.

No limit

Excited experts foresee a rout of such staples as sausage and mash and Irish stew. They forecast that the salmon, traditionally economically fit only for kings and millionaires, will be within reach of every family budget.

Karstein Vik has already spent seven days in the Irish Republic examining the possibility of opening there. He has talked with Mr Brian Lenihan, Parliamentary Secretary to the Ministry of Fisheries.

Mr Lenihan sent two of his experts to Sykkylen. The report was favourable. "My advisers and I are satisfied," said Mr Lenihan, "that this new process is promising enough to call for a close study."

Mr Richard Walsh, amateur fish biologist of Newbridge, Co. Kildare, was the man who told the Irish Government of the Vik process. He travelled to Norway with the Ministry observers.

"There is absolutely no limit," said Mr Walsh, "to the number and size of the fish it can produce."

IRISH INDEPENDENT 22/11.61

Expert May Set Up Fish Project Here

A NORWEGIAN fishery expert spent a week in Ireland exploring the possibilities of developing a special type of salmon hatching and rearing plant on the western seaboard.

He is Mr. K. O. Vik, who with his brother Mr. O. C. Vik, has developed a new method of hatching salmon ova in salt water pools, where they can also be reared to full size.

With this "broiler-like" method of fish farming, fresh salmon can be taken from the pools as required all the year round.

Mr. Vik conducted his inspection in co-operation with Mr. Richard Walsh, a Newbridge businessman, who is interested in the project. Before leaving Dublin, he had talks with the Parliamentary Secretary to the Minister for Lands, Mr. Lenihan.

It is understood, however, that so far the project is entirely a private enterprise venture and that no approaches have been made to the Department for financial or technical aid. A spokesman for the Fisheries Division of the Department of Lands declined to comment on the matter.

The Vik brothers have spent about six years on salmon research and have hatcheries in Norway and Iceland. Mr. Vik paid particular attention during his week's stay [illegible]

IRISH INDEPENDENT 22/11.61

THE IRISH TIMES 25/11.61

IN SALT WATER?

[illegible] week Ireland was visited by Mr. Karotein O. Vik, one of the Norwegian brothers who are said to have discovered a method of hatching salmon in the sea. Mr Vik is reported to have visited areas on our west coast, looking for sites for what might accommodate another industry, and there is much talk of him setting up a new pro-

OFF THE REEL
By
GEORGE BURROWS

[illegible]ject giving this country what is described as a smoked salmon canning enterprise supplying British and Continental markets constantly.

Mr. Brian Lenihan, T.D., who is now in charge of fishery affairs, went along to the Dublin Rotary Club luncheon which Mr. Vik was visiting, and happiness seemed to be everywhere.

SOME CONFLICT

In the absence of meeting Mr. Vik, I find it difficult to get close to the facts of his discovery of the hatching method. It is obviously no fault of Mr. Vik that there is some difference of opinion and information about it. One report says that Mr. Vik has found a way of hatching salmon in salt water, while still another report speaks of him having found a way of rearing salmon in "permanent" ponds in the sea, presumably stripping them each year, as is the normal practice with incoming fresh fish captured for fishery propagation purposes through hatcheries.

This conflict may spring from defects in translating articles that have appeared in Oslo papers and magazines. For instance, I asked a friend here in Dublin to translate for my benefit a passage about this Vik discovery appearing in an article in *Fiske Sport* (published in Oslo) No. 2, 1961, page 44, written by Birguly Hauge, and it came out this way: "These experiments have shown that salmon can spawn and (extrude) milt without ever having been in the sea."

That certainly conveys that these fish always have been kept in fresh water, becoming kelts and recovering, and then spawning (or being stripped) again and again. Over the reports of Mr. Vik's activities in Ireland indicate that he will be keeping his fish captive in salt water—and that the breeding will take place there too. That is away over my simple head.

IN FRESH WATER

I am making no claim here to specific scientific knowledge that would challenge this Norwegian claim of discovery, but the salmon that have come back over the centuries to fresh water to spawn, and to perpetuate their species in fresh water, must have "missed the boat in a big way. My reading and observation have told me that fresh water must circulate over and round the fertilised salmon eggs hidden in river gravel during the hatching process, and that the alevins undergo distinctive physiological changes before going as smolts to the sea where they find the rich feeding which they grow so fat and rapidly.

One account of Mr. Vik's discovery says that he keeps salmon permanently in fresh water ponds where they are fed on chopped liver and small herrings (against all earlier predictions and experience) and have survived to spawn in several later years, the resulting fertilised eggs hatching out in each of four years. A female and a male fish, retained since 1957, are said to have weighed about 4½lb. each early this year. That figure certainly requires some explanation. If we go on the presumption (which may be incorrect) that an incoming fresh fish kept for stripping is rarely below 8lb. and is almost always over 10lb.

IRISH EXAMPLES

But in the Galtee Mountains here in Ireland, in a few lakes that are very difficult to find, there are some land-locked salmon that are known to weigh up to 30lb. They may indeed be breeding in fresh water — that has not been established either way. Other land-locked salmon from the same area have been found to weigh only 1lb., lovely but so much stunted. How did these salmon get there? One acceptable theory is that they were mixed in with trout used for re-stocking and therefore do not indicate any mystery of the glacial period.

I apologise for the negative nature of this week's contribution, but I think it is better to plead ignorance now of Mr. Vik's discoveries, so that I may perhaps find someone who can, with confidence, state exactly what Mr. Vik has discovered. The poor salmon is having such a struggle to survive against poachers, pollution, poisoners and politicians—not forgetting the drift nets—that Mr. Vik may emerge as a benefactor beyond all measure.

I hope that his swans do not turn out to be mere geese — or perhaps rainbow trout that might be encouraged to grow fat and numerous in very salt water around our Irish coasts.

61.41

STJØRDALENS BL. 1/11.61

Oppdrett av regnbueørret i Stjørd

TIDSMESSIG ANLEGG UNDER UTFØRELSE AV KJØ
MANN JOHN STRÆTE OG TEKNIKER JON HUGDA

Oppdrett og fôring av fisk har sine røtter langt tilbake i tiden. Allerede før krigen var det i Mellom-Europa og da særlig i Tyskland og Danmark betydelige anlegg for fôring av ørret under kultur, som ble drevet på næringsmessig basis. Med den fremgang forskningen i de senere år har hatt på dette område, har det også her til lands blitt aktuelt med lignende tiltak. Særlig har brødrene Viks anlegg og resultater i Sykkylven på Møre påkalt oppmerksomheten, og muligheten for denne nye næring har blant annet vært livlig og optimistisk debattert i Stortinget med forslag om offentlig støtte.

Kjøpmann John Stræte og tekniker Jon Hugdal har under utførelse et omfattende og tidsmessig fôringsanlegg mellom Strætes forretning i Prestmo og Stjørdalselva. Den første tingelsen for et slikt anlegg rikelig tilgang på vann, og har de skaffet til veie ved pumpeanlegg. Hus med 3 sirkeldammer er på det nærmeste ferdig, og en større støpt fôringsdam på 20×5 meter vil være ferdig om 14 dagers tid.

Forleden dag var Stræte og Hugdal nedover til Sykkylven og fikk hentet heim 3000 stykker settefisk av regnbueørret på en størrelse mellom 6 og 10 cm som er fordelt i 2 av sirkeldammene hvor det nå er et yrende liv. — Befruktet rogn av regnbueørret vil bli forsøkt innført fra Danmark.

En må ha lov til å spå at det anlegget vil bli fulgt med de aller største interesse i distrikte hvor vi har mange vann og tjern som ikke er produktive, og hvo regnbueørret kan ha sin bere tigelse. Anlegg av fôringsdammer hvor vann kan skaffes, og hvor mindreverdige avfallsprodukter kan omsettes i rødt, delikat ørretkjøtt vil kanskje få sin besøkelsestid. Alle som har interesse for sportsfiske, og det er vel i dag de fleste, er takket være forskningen, i den heldige stilling at en kan gå til direkte, håndgripelige, positive tiltak.

En ønsker initiativtakerne [illegible]

SP 25/11.61

Irerne satser stort på lakseoppdrett

Temperaturen i vatnet gjør vestkysten meget egnet

Arkitekt Vik skal prosjektere anlegg med foreløpig årsproduksjon på 300000 kilo

Arkitekt Karstein Oddm. Vik kom i går tilbake fra et halvannen ukes opphold i Irland i forbindelse med planlegging av anlegg for regnbuelaksoppdrett, og han kan fortelle at irerne vil satse stort på et slikt anlegg.

— Forholdene for slikt oppdrett er meget gunstige på vestkysten av Irland. Det er spesielt temperaturforholdene som er slik at man kan vente seg de beste resultater. Allerede første året tar man sikte på en produksjon på 300 000 kilo.

Arkitekt Vik har fra i vår stått i forbindelse med lederen for dette irske foretaket, Mr. Richard Walsh. Mr. Walsh leste en reportasje om Viks anlegg i Sykkylven i en irsk avis. Han forstod straks at det kunne være muligheter for liknende anlegg på Irland, og han skrev så til Vik for å høre hans mening. Resultatet av denne korrespondansen ble at Vik ble invitert bort til Irland for å besiktige distrikter som eventuelt kunne komme på tale. Besiktigelsen resulterte i at man bestemte seg for distriktet Galway. Her skal sentralstasjonen ligge. De har nemlig tenkt seg flere anlegg på vestkysten, men denne sentralstasjonen vil være det første man går løs på. Regjeringen er også meget interessert i prosjektet. En representant for regjeringen, fiskerimi[nister] Brian Lenihan, har [illegible]

sikret at det vil bli gitt all mulig støtte til foretakendet.

— I det hele, sier Vik, så forholdene nesten så ideelle som mulig. Temperaturen på vatnet rundt irskekysten er meget jevn, og den blir aldri under 4,5 grader. Dette er, kan man si, den viktigste forutsetning for at oppdrett av regnbueørret og regnbuelaks kan bli vellykket.

— Og når skal anlegget påbegynnes?

— Jeg skal nå så snart jeg har fått kart og annet nødvendig materiale sette i gang prosjektere anlegget. Vi [illegible] i kommer i gang til v

TRØNDERAVISA 30/11.61

A 25/11.61

Forsøkene me[d] aks og sjø-ørr[et] trolig til Bergen

Et utvalg skal nu utrede spørsmålet om å overføre forsøkene med laks og sjø-ørret fra Norges Landbrukshøyskole til Havforskningsinstituttet i Bergen. Fiskeriminister Nils Lysø opplyste dette i Stortinget igår, og la til at meget synes å tale for en slik overføring, ikke minst det forestående oppdrett av regnbueørret. En koordinering er også påkrevet av hensyn til det laksefiske som nu foregår i åpent hav. Instituttet i Bergen er nu det best utstyrte i Vest-Europa, sa statsråden. Han var ikke i tvil om at det videnskapelige miljø der også ville bli av den største betydning for innlandsfisket.

Botolv Bråtalien (sp), Buskerud, frarådet den antydede overføring til Bergen. Instituttet på Ås har utført et godt arbeide, sa han, det vil sikkert kunne foreta de eksperimenter som blir nødvendige den fremover. Også dette [illegible] foretar undersøkelser i h[avet] s det skulle være ønskelig utvidelse av disse forsøk, m[an] kunne ordnes gjennom sam[arbeid]

[illegible] mellom de to institutter, m[ente] Bråtallen.

Rolf Schjerven (h), Vestf[old] støttet Bråtalien. Selv om me[ste]parten av laksen og sjøørretten blir oppfisket i sjøen, skal vi ikke glemme at det er i elvene formeringen foregår, sa han. Av denne grunn ville han fraråde at administrasjonen av laks- og sjø-ørrett-forsøkene blir overført fra Landbruksdepartementet til Fi[skeri]departementet.

Fiskeoppdrett drøftes i Ytre [illegible]amdalsnemnda

[illegible]re Namdal Samarbeidsnem[nd] ha årsmøte i neste måned skal da bl.a. behandle spø[rs]et om fiskeoppdrett i distrikt. Ørret-oppdretteren Hegen fra Møre har sagt seg villig til å komme til årsmøtet for å holde orienteringsforedrag. Samarbeidsnemnda har forøvrig i flere år drevet med utsetting av ørretyngel i elver og vatn, men det k[an] nå komme på tale å utvide vi[rk]somheten [illegible]

SA 29/11.61

Folk er helt vill etter å gå i gang med oppdrett av ørret

Nor-Laks i Sykkylven skal levere 150 000 yngel

Ved Nor-Laks Stamfiskstasjon i Sykkylven har man nå fått henvendelser fra Oslo i sør og til Vesterålen i nord fra folk som vil gå i gang med ørretoppdrett. Det later til å være en kolossal interesse for slike anlegg, og Stamfiskstasjonen i Sykkylven kan nå ikke ta imot flere bestillinger på ørretyngel. I juni skal stasjonen levere 150 000 yngel til 25—30 anlegg på kyststrekningen Sunnhordland—Kristiansund.

Man har også fått henvendelser fra Island om å være behjelpelig der med å opprette en stamfiskstasjon, og helt fra Tasmania og New Zealand har Karstein Oddm. Vik, Ole[nv] C. Vik fått henvendelser.

Fra Island er det kommet over en «læregutt» som skal sette seg inn i forholdene ved Stasjonen, men fra Tasmania og New Zealand skal det nå innhentes nærmere opplysninger før man kan yte noen hjelp.

Karstein Oddm. Vik opplyser i en samtale med Sunnmøre Arbeideravis at etter den oversikten man nå har, er det om lag 80 anlegg på kysten som er under planlegging og under anlegg — det er trolig enda flere, og det er nå på høy tid at staten og vitenskapen kommer inn i bildet og over kontroll og rettleiing, slik at det ikke legges ned store mengder kapital på slike steder som er uegnet til formålet, sier Vik. Vi har hatt besøk av en masse mennesker som vil gå i gang med slike anlegg, og vi har gjort hva vi har kunnet for å dempe dem noen i mange tilfeller ser det ut til at de er helt vill etter å komme i gang med ørretoppdrett, men det bør hindres at folk går i gang med slike anlegg uten å ha de nødvendige kunnskaper om denne næringa.

— Er det planer om utvidelser ved Nor-Laks?

— Ja, vi produserer nå 150 000 yngel av regnbueørret, utover våren og sommeren skal gå i gang med utvidelser slik vi får en årsproduksjon på [illegible]lom 400 000 og 500 000 yngel år. Dette blir då ett- og to-å settefisk som blir solgt videre [illegible] som da skal føre ørr[et] [illegible] til matfisk. Det kreves en god del kapital for å gå i gang med anlegg — ett-årig yngel koster 60 øre stk. og 2-årig 3 kroner.

— Har Nor-Laks planer om å selge matfisk?

— Nei, vi synes det er riktig at vi her ved stasjonen først og fremst bør forsyne de andre anleggene, som da markedsfører ørreten. Jeg regner med at den første regnbueørreten fra anlegg på Sunnmøre blir markedsført like før jul, og det er gledelig at de forsøksanleggene vi har i Velsvik, på Eggesbones og i Fiskarstrand langt overtreffer de forventninger[ne] man stille til dem. Det er heller ingen tvil om at kvaliteten på denne fisken er førsteklasses og kan bare sammenlignes [illegible] norsk laks og sjøørret, ser Vik [illegible]

TRØNDERAVISA 30/11.61

10 aure-anlegg i Møre og Romsdal

Produksjonsresultata ved [illegible] anlegga i fylket har til [illegible] vært svært gode. Medan de [illegible] 1960 berre var i gang eit [illegible] mindre anlegg, er det nå i d[rift] [illegible] 6 anlegg med frå 500 til 20 000 settefisk kvar. 7 av desse [illegible] legga, der 3 har støtte frå [illegible] striktenes Utbyggingsfond, [illegible] 5000 stk. settefisk eller meir. Til saman er det i dei 7 anlegga 80 000 stk. 1 årig og 15 000 stk. 2 årig settefisk. I desse tala er [illegible] Nor-Laks i Sykkylven [illegible]

SA 11/11.61

Klekkeriet på Hellesylt fullt

Nå er klekkeriet på Hellesylt [illegible] fullt sprengt. Eu er nå gått i gang med å klekke ut om lag 100.000 stk. rogn. Klekkeriet har levert 7—8 liter rogn til NOR-LAKS i Sykkylven, og vil derfra få igjen om lag 200 settefisk for hver liter. Det er Arne Kors[vold] klekker som har oppsyn med [illegible]

A 29/11.61

Brødrene Viks fiskeoppdrett revolusjonerende

Større anlegg skal bygges i Eire. Planer om anlegg i Canada, Australia og New Zealand

Ålesund, 28. november. (NTB) Irerne skal satse stort på lakseoppdrett, forteller Karstein Oddmund Vik fra Sykkylven som nettopp er kommet hjem fra Irland, til Sunnmørsposten. Vik er en av pionérene på lakseoppdrett på Sunnmøre, og nå har han fått i oppdrag å planlegge virksomheten i Irland. Forholdene i Irland ligger meget godt til rette, sier han, — særlig på vestkysten, hvor temperaturforholdene er meget gunstige. Allerede første året tar Irland sikte på en produksjon på 300 000 kilo regnbueørret og laks. Vik skal nå gå igang med å planlegge anlegg i Irland. — Regjeringen er meget interessert i foretagendet, sier han, — og det vil bli mulig støtte fra staten.

[illegible]stens korrespondent i Dublin meddeler at Karstein Vik [illegible] har kontakt [illegible] landbruksdepartement, som er sterkt interessert i de foreliggende planer om et større anlegg for fiskeoppdrett. Planen tar i første rekke sikte på et større anlegg på vestkysten for oppdrett av regnbueørret og laks. Det er meningen å anlegge et stamfiskbasseng med klekkeri, hvorfra yngelen kan settes ut i irske elver eller føres opp til matfisk av passende størrelse. Ved sitt store anlegg på Straumgjerdet i Sykkylven har brødrene Karstein og Olav Vik oppnådd å få laks i fangenskap til å gyte opptil tre—fire ganger. Det er et revolusjonerende fremskritt, som allerede har fått biologene til å revidere sine synsmåter.

Brødrene Vik har forøvrig prosjektert et større fiskeanlegg på Island, og de har planer om lig[nende] anlegg i Canada [illegible] og på New Zealand.

61.42

ROMSDALS BUDSTIKKE 30/11.61

Laks som skulle gyta femte gongen
Sykkylven døydde av matforgifting

I fin form takk vera det rolege livet i anlegga til Vik-karane

Vi kjent har anlegget til Vik-karane i Sykkylven hatt i fangenskap som har gytt ger på rad. I år var det at desse laksane skulle for 5. gong. Romsdals ikke har sendt seg til ar- Karstein Oddmund Vik høyre korleis det gjekk gytinga i år.

Vi har også i år hatt 4. gytarar som vi har fått rogn frå. Men diverre miste i som skulle vore 5. gongs ar i år. Vi var så uheldi- vi fekk ei matforgift- her og det råka slik til n gjekk ut over basenget gongs gytarane var. Vi verre vone det går fint den laksen som skal bli ongs gytar neste haust.

LAKSEN LEVER EIT HARDT LIV

r eiga rekning vil R.B. skyte inn at granskingane laksens liv viser at storpar- av den som lever i det fri etter første gongs gyting. lite fåtal gyter to gongar eit og anna sjeldne eksem- har gytt tre gonger. At n døyr i så stor utstrek- etter første gongs gyting, kome av det stride livet fører i elvene. Frå den går i elva på sommaren til han gytt seinhaustes, tek han og inkje føde til seg, og utan fører den det reine bondliv med slåsskampar rieri og spill av krefter til i slutt er så avkrefta at felt og slett døyr av ut matting. Det ein svært liten prosent av laksen i det fri som når å fylle ut heile sin biologiske levealder.

Det regelmessige livet den har fått føre i anlegga til Vik-karane i Sykkylven, viser at han kan overleve 4 gytingar utan serleg tapsprosent. Så vidt vi har fått opplyst var laksen som skulle gyte for 5. gong i år også i fin, fin form, då uheldet med matforgiftninga var ute. Det var ingen teikn til at det var avfeldige oldingar som var døden nær. Så får vi då sjå neste år.

ROGN AV OPPFØRA LAKS

Så over til Karstein Oddmund Vik att. Han kan fortelje at dei i år også har fått ein god del rogn frå laks som dei sjølve har klekt og fora fram.

— Korleis ser denne laksen ut, er den like blank og fin og sjå til som den som lever i det fri, spør vi.

— Den er like fin å sjå til som den andre, den er like blank før den får gytedrakt og den har vakse veldig — frå 50 gram til 2 kg på eit år.

REGNBUEAURE PÅ 7 KG.

— Og korleis går det med regnbueauren?

— Jau, det går riktig fint det. Vi har nå fiskar som er opp i 7 kg og den har riktig fin matkvalitet.

— Kor mange anlegg har de nå levert settefisk til?

— Vi har nå levert settefisk til 25 anlegg, dessutan har fått førespurnad frå 110 anlegg, på strekninga frå Stavanger til Vesterålen. Dei fleste finn ein likevel på Sunnmøre og i Hordaland, serleg kring Bergen.

— Og nå har De vore i Irland for å lære irarane kunsten også?

— Ja, eg er nett komen att derifrå og der var det svært gode tilhøve for slike anlegg. Der er gode temperaturforhold i vatnet, både i sjøen og i elvar og vatn. Temperaturmessig er tilhøva der faktisk betre enn her i landet. Men korleis tilhøva elles er, er det vanskeleg å seie før ein får igang prøvedrift. Noko dei der nå vil få i stand snarast råd.

— Er staten medinteressert der borte, eller er det berre private?

— Det er private som set i gang, men med all mogeleg støtte frå staten.

— Anlegga som nå skal te her i landet, får dei n statsstønad?

— Dei har ikkje fått det nå. Dette har til nå vore un landbruksdepartementet s ikkje har gitt nokon stønad. Vi har nå fått den opplysning at dette skal overførast til fiskeridepartementet og vi vonar det då skal kunne bli litt meir fart i sakene.

FRÅ SETTEFISK TIL 28 CM AURE PÅ EITT ÅR

— Regnbueauren som de sette ut i elvar og vatn, har de hatt noko kontakt med den?

— Ja, av dei rapportar vi har fått frå utsettingane i elvar og vatn, går det fram at det har vore svært gode resultat. I elva som vi sette ut aure i her i Sykkylven, målte vi fisken i sommar. Den var då på ca. 16 cm — etter eitt års opphald. I eit vatn i Velledalen, nokså høgt til fjells forresten, målte vi den på 18 cm og den hadde ei vekt på 1 hg. Beste rapporten har vi fått frå Ulstein, frå eit vatn i H ikkje rettare enn eg min har vi ikkje føretatt ne sjølve, men der på at all fisk som vart u eit år sidan, var mellom 28 cm. Dette er

st, men dersom vatnet mt nok er den likevel s eg, for der var nok m

Det er dei som påstår at bueauren et opp den fisken om er der frå før når han kjem i eit vatn. Kva kan De seie om det?

— Eg trur ikkje at han direkte et han opp, men regnbueauren er så grådig at han tek næringa frå den andre fisken og på den måten så vil kanskje den gamle fisken døy ut. Men dette har vi ennå ikke noko prov for ennå. Men det ser ut som regnbueauren greier å skaffe seg mat der den andre auren ikkje greier det.

REGNBUEAUREN SØKTE ELVA

— Veit de om noko av den regnbueauren som de sette ut i elva har stukke til sjøs?

— Nei, det er for tidleg ennå. Men det vart fiska regnbueaure i elva vår! Dette er slike som har stukke til sjøs frå anlegget vårt og nå var gått opp i elva. Dei største hadde ei vekt på 1½ kg. Dei var riktig fine og blanke og raude i fisken og kvaliteten ane ikkje stå noko serleg ake for laks.

— Er denne fisken lett å ine frå annan aure når han opp frå sjøen slik blank in?

— Ja, det er det for så vidt. Han har mykje mindre av reist og ein kan sjå så vidt litt att av regnbogeranda. Dessutan har den mindre hovud og mindre spord enn vanleg norsk aure. Den skulle difor vere lett å skille ut frå norsk sjøaure.

— Og nå skal der kansk vere nye utvidingar hjå dyk

— Ja, vi held stadig på m utvidingar. Vi har 4 mann arbeid med dette i eit år og arbeidet held fram.

FORSØKA MED LAKS HELD FRAM

— Skal de gjere noko meir med vanleg laks?

— Ja, vi skal halde fram d forsøka der. Vi har mykje å granske ut.

— Den laksen som de held i fangenskap, ser den like fin ut i mellom gytingane som den som kjem frå sjøen?

— Ja, så vidt vi kan sjå ingen skilnad. Etter gyt blir han blank og feit ut like fin som den s fatt i laksengtene u sen.

A.2/12.61

Fiskeoppdrett – en ny lovende næring

Hører kysten til, men er havnet i feil departement og savner derfor sakkyndig bistand

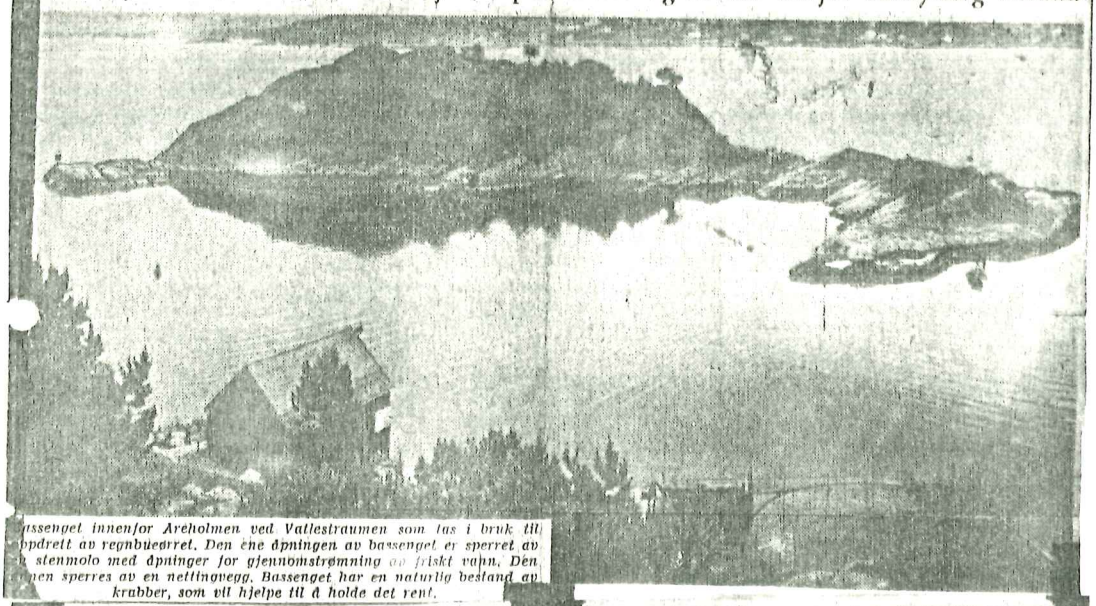

Bassenget innenfor Arøholmen ved Vatlestraumen som tas i bruk til oppdrett av regnbueørret. Den ene åpningen av bassenget er sperret av en stenmolo med åpninger for gjennomstrømning av friskt vann. Den andre sperres av en nettingvegg. Bassenget har en naturlig bestand av krabber, som vil hjelpe til å holde det rent.

Som meddelt i Aftenposten onsdag morgen, er Karstein Vik fra Sykkylven nettopp kommet tilbake fra Irland hvor han har konferert med irske myndigheter om lakseoppdrett. Brødrene Karstein og Olav Vik, som er foregangsmenn på dette område, har også prosjektert et stort anlegg for Island og det foreligger planer om lignende anlegg i Canada, Australia og i New Zealand.

Langs vår Vestlandskyst er det mange som har fått øynene opp for de muligheter som ligger i fiskeoppdrett — efterhvert får de også [illegible] mange vanskeligheter som [illegible] er forutsett.

Blant pionérene i arbeidet er [illegible]ingeniør Johan Lærum, utdannet som næringsmiddelingeniør ved Norges Tekniske Høyskole i Trondheim. Hans eiendom innenfor Arøholmen i Vatlestraumen ved Bergen ansees som meget vel skikket — vannet er ikke for kaldt om vinteren og ikke for varmt om sommeren. Den sterke strøm gir gjennomstrømning av friskt vann. Førmengder av småsild etc. finnes i Vatlestraumen, og avstanden til Bergen er liten.

I løpet av sommeren fikk Lærum ferdig en stenmolo mellom fastlandet og Arøholmen. Den er bygget slik at det blir gjennomstrømning av friskt vann på flere steder. Mens arbeidet har pågått, har regnbueørretene, som han holder på å oppdrette, måttet holde seg innenfor en provisorisk nettsperring. Når Lærum kaster ut en hovfull [illegible]fôr, for eksempel småsild, byk[illegible]e kraftige ørretene i konkurranse om de beste godbitene. De største fiskene har forlengst passert 4 kilos vekt. Men — og det er et stort men — adskillig fisk er død under oppdrettet. Noen jumpet også over den provisoriske nettsperringen under springflo og kom ut til friheten. Men noen døgn senere kunne man se ørret stå utenfor nettet. De ville inn til de andre igjen!

Sykdom er den store fare under oppdrettet, og det har vært vanskelig å klarlegge årsakene og dermed kunne råde bot.

Danmark produserer hvert år [illegible]ret for mer enn 40 millioner kroner til eksport. Den er produsert under langt ugunstigere forhold enn man har de fleste steder på vår kyst. Bassengene har danskene ofte måttet grave ut. De har isvanskeligheter om vinteren og tildels for varmt vann om sommeren. Og de må langt ut i Skagerrak for å hente skapfisk til fôr.

På vår kyst — og særlig da på vestkysten — er det kaldere vann om sommeren og forholdsvis varmere om vinteren. Tilgangen på fôr er langt rikeligere, og anleggene kan mange steder bli meget billige.

Det er mange pionérer som er i gang på vår kyst med innsats av betydelige egne midler og lånemidler for å vinne frem og skape en ny kystnæring av fiskeoppdrett. Direktør Gunnar Rollefsen har pekt på den betydning denne næringsvei kan få. Når danskene kan få den til å lønne seg [illegible] forholdene hos oss [illegible] bedre [illegible] veien?

Undertegnede er ikke [illegible] på dette område [illegible] likevel et spørsmål [illegible] pionérer [illegible] rimelig skulle være? De forsøker noe nytt, de investerer meget både av arbeide og penger. En sykdom f.eks. som følge av feilaktig fôring kan velte alt og sette dem ut av spill. Har vi forskere og «fiskeveterinærer» som kan gi råd og på videnskapelig grunnlag vise den nye næringsveien veien fremover?

Det underlige er at laks og ørret hører inn under Landbruksdepartementet. Dette fisket har hørt gårdene til. Fiskeridirektoratet i Bergen har intet med dette å bestille. Stiller man en fagmann der et spørsmål i forbindelse med oppdrett av regnbueørret i sjøen, er saken han uvedkommende — han har egentlig ikke rett til å bruke sin arbeidstid på slike spørsmål.

[illegible] det være på tide at man i [illegible] ting ja regjering får denne sa[illegible] opp til [illegible] og ny vurdering.

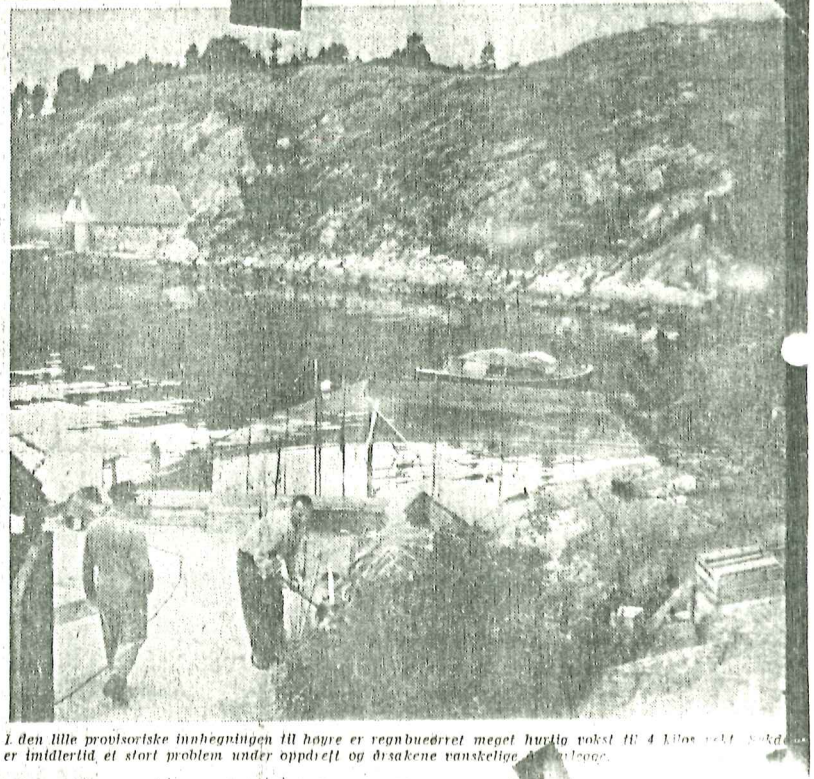

I den lille provisoriske innhegningen til høyre er regnbueørret meget hurtig vokst til 4 kilos vekt. Sykdom er imidlertid et stort problem under oppdrett og årsakene vanskelige å klarlegge.

61.44

A 9/12.61

5 kgs. regnbueørret på 3 ½ år

Tre og et halvt år gammel regnbueørret fôret opp til 2.5—5 kilos vekt i et basseng ved Vatlestraum. Kvaliteten er førsteklasses.

Fra Aftenpostens utsendte arbeider LEIF BØHN.

Bergen, 1 desemb

Oppfôring av regnbueørret i vann er ennu på begynner- og søksstadiet, og de som driver dette arbeidet famler på mange måter i det ukjente. Men det foreligger lovende resultater. I et avsper basseng innenfor Vatlestraum ved Bergen er det lykkes å f knappe tre og et halvt år gamm ørret opp til en vekt på 5 kilo. Kvaliteten er helt førsteklasses både hva eksteriør og smak angår — noe helt annet enn den «damørret» som produseres på kontinentet.

Fisk av samme alder, og som har hatt samme adgang til fôr, viser imidlertid stor forskjell fra individ til individ. Vekten varierer fra 2.5 kilo til 5, farven i kjøttet fra nesten hvit til høyrød. Felles for all fisk er at den er fet, blank med lite hode.

Man regner med at en fisk spiser fem kilo fôr — for det meste oppet skrapfisk og småsild — for kilo den legger på seg. Fisk ovedfôret, men det trengs også msorgsfullt uttenkt tilleggsfôr man skal få den vekstfrem og gode som man er. Når te ned under

ns appetitt. Det kan he ikke tar til seg mer enn del av det den spiser når d est spillevende. Vannet bli for varmt. Går temper turen over femten grader går det samme vel med appetitten som når vannet er for kaldt. Når gytetiden nærmer seg er det også slut lysten til å spise.

at det nå arbeides med opp av ørret på iallfall et hundre på vestlandskysten, og det en stor innsats både med p og arbeide.

Ennu er man på begynnerst og de fleste faktorer er ukjente — det er kanskje ikke engang sikkert at regnbueørretten er den som best egner seg for formålet. Det kan meget vel hende at vi i Norge har innen rekkevidde fisketyper som er mer sykdomsresistente og i det hele tatt vil gi enda bedre resultater. Kanskje man i neste omgang vil få helt nye resultater når man har kunnet ta rogn av de fisker som nu har vist seg å ha de beste vekst- og kvalitetsegensk per. Sikkert er det i hvert fall den

A. 2/12.61

Snart hundre norske damanlegg for ørretoppdrett

Fra Aftenpostens korrespondent.

Ålesund, 1. desember.

Tallet på damanlegg for ørretoppdrett her i landet er snart kommet opp i 100 og omtrent halvparten av disse ligger på Sunnmøre. Norlaks i Sykkylven var det første anlegget og dette har allerede levert settefisk til 25 saltvannsanlegg, og ytterligere ni har bestilt yngel. Hittil er det registrert 79 anlegg for ørret, og med dem som er under planlegging, vil det samlede antall om meget kort tid komme over 100.

En av pionérene på området, Karstein Oddmund Vik fra Sykkylven, har vært både på Island og i Irland for å bistå med råd og dåd for ørretanlegg i disse land. I Irland er det svært gunstige forhold med ideell temperatur på vestkysten. Her tar man sikte på 300 000 yngel første året. Regjeringen er svært interessert og har gitt tilsagn om få plan ein Oddm med å tte anleg

interessert og kommer snart Norge har imidlertid et stort sprang, hevder fagfolkene. geografisk og på andre måter ger vi gunstig til. Det gjelder for oss nu å få konsulenter, o ring, forskning og — kap vom vi idag kan si at damo tt kan bli en meget viktig svei, er det fremdeles meget e har lært. Derfor må det dri forskning og rettlednin neste.

De erfaringer som er høstet med drett av ørret og laks i saltn, vil vi kunne overføre til de te fiskeslag som vi vil bevare og drette. Det må kunne bli slik at mler fisken utenfor stuedøren. må bare legge om tenkningen og stere efter nye linjer.

dmund Vik, en fo gansmann.

SP 21/12.61

Kan dei fleste fiskeslag forast opp som aure og laks?

Over 100 damanlegg — halvparten i Møre og Romsda

Vi må ta krafttak for å halde leiarplassen internasjonalt

Dei røynsler vi har fått med oppdrett av aure og laks i saltvatn, må kunne overførast til dei fleste fiskeslag som vi vil bevare og økale. Det må atter kunne bli slik at vi kan fange fisken utafor stovedøra, det gjeld at vi legg om tenkinga og investerer etter nye linjer i fiskeria våre. Dette er ikkje luftslott på månen, men det kan bli spørsmål om eit vere eller ikkje vere for dei som skal hente næringa si frå sjøen, sa Karstein Oddmund Vik då han orienterte direktør Reidar Carlsen og deltakarane i den Sunnmørske tiltakskonferansen mot slutten av den vellykka turen til damfiskanlegga i går. Han spådde at dei årlege valutainntektene av denne nye næringa vil kome opp i 10 million kroner om 6—7 år. Det gjeld no at vi nyttar ut det forspranget vi har vunne i verda på dette området.

Vik fortalde om dei røynsler har vunne og sa at det er von om å korte tilvenningstida for regnboge-auren frå ferskvatn til sjøvatn ned frå to til eitt år. Han trudde at det skal kunne produserast 40 000 kg fisk pr. dekar dammar!

BILLEGARE FISK

Sjølv om vi i dag kan seie at damoppdrettet kan bli ein viktig næringsveg, er det framleis mykje som vi ikkje har lært, understreka talaren. Derfor må det drivast auka forsking og rettleiingsteneste, slik at ein kan få fra meir fisk til rimelig pris — ikkj berre til eksport, men slik at alle kan få råd til ein ørret- og laksemiddag når det skulle vere.

Om laksen sa Vik at stam stasjonen har fått gode resu Dei har laks som har gytt fi på rad og gitt høgverdig y som også er fora heilt fram gytemoden alder. Men enno det ei stund før ein kan kommersielt oppdrett av lak

Nor-Laks i Sykkylven hittil levert settefisk til saltvassanlegg, og 9 til ha ga yngel. Dessutan har de gistrert 79 anlegg under p legging, slik at det samla talet snart vil kome godt over 100. Av desse er nesten halvparten i Møre og Romsdal.

VI MÅ INVESTERE!

Også utlandet kjem no sterkt ter. Vik har sjølv vore i Island som konsulent for eit stort anlegg, han skal i vinter og vår til Irland og Canada i same ærend, og der er interesse for saka m. a. i Australia, Tasmania og Ne Zealand. Men Norge har eit fo sprang, og både geografisk og andre måtar skulle vi ligge god plassert. Det gjeld no at vi får konsulentar, opplæring, forsking — og kapital og atter kapital!

Sekretær Kåre Skutvik i Opplysningskontoret for Næringslivet i Ålesund og Sunnmøre, hjelp til st

sjonane, nemnde serskilt før ginga av sjukdomar i dam og direktør Reidar Car helt det ikkje utruleg at U gingsfondet kan gi stipend terinærar som vil spesialisere på dette feltet. Han stilte seg elles svært positivt til dette arbeidet og sa at han var ein av dei få som var dum nok til å tru på det heilt frå starten. No skulle det være klart at dette kan bli ei stor sak, og direktøren tak alle som har vore med og beidd henne fram.

BT 11/12.61

Ørreteksport planlegges fra farm i Alvøen

Anlegget får plass til 40.000 kg fisk

Til kommende møte i Laksevåg herredstyre foreligger innstilling fra formannskapet om å garantere for 50 pct. av et lån på 30.000 kroner som Haakon Sævold og Ingv. Hamre, begge Bergen, har søkt om til investering i en ørretfarm i Alvøen. Forutsetningen fra formannskapets side er at Distriktenes utbyggingsfond stiller tilsvarende garanti for 50 pct. av lånesummen.

Fylkets arbeids- og tiltaksnemnd har tidligere hatt saken til behandling og uttaler i sin innstilling bl.a. at de to søkerne allerede er kommet i gang med en liten prøvedrift for ørretoppdrett i holder til ved og Mineralvæ

kummene ved fabrikken, i alt kummer, viser seg å egne seg svært godt for ørretoppdrett. Således har også direktør Rollefsen ved Fiskeridirektoratet vært på stedet og uttalt seg positivt om anlegget. Søkerne har fått leie kummene foreløpig for tre år med mulighet for fornyelse siden.

Ved dette anlegget ble det så for 10 uker siden satt ut 300 stk. 2-års settefisk fra Sykkylven. Gjennomsnittsvekten på ørreten var da 950 gram, og denne er nå øket til 1,2 kilo. I alt gir kummene plass til om lag 40.000 kg ørret og det er så tanken å sette ut fisk etter hvert med sikte på salg av matfisk. I første omgang vil en i samsvar med foreløpig vurdering av markedet utenla særlig i USA, basere virksom ten på oppdrett av 2-års fisk. gens Fiskeindustri A/S har klært seg villig til å stå for setning av ørreten. Første kedsføring regner en med

A 22/12.61

Irere til Norge for å lære fiskeoppdrett

Fra Aftenpostens korrespondent.

Dublin, 21. desember.

(Gerald V. Kuss) I første uke av januar kommer en irsk delegasjon med bl. a. representanter fra landbruks- og fiskeridepartementet til Norge for å studere utklekkingen av laks og regnbueørret. Besøket gjelder først og fremst utklekningsanlegget som de to brødre Olaf og Karstein Vik driver på Straumgjerdet, og som nu omfattes med interesse over hele verden. Karstein Vik har nylig vært i Eire for å undersøke muligheten for utklekningsanlegg på Eires Atlanterhavskyst, og han førte også forhandlinger med myndighetene. Han uttalte før hjemreisen at den jevne havtemperatur året rundt gjorde Eires vestkyst vel egnet til utklekning. Under den irske delegasjons besøk vil antagelig forhandlingene avsluttes. Forutsetningen er at det delvis skal skaffes irsk kapital til anlegget. Den drivende kraft fra irsk side er Richard Walsh i Co. Kildare. Utklekningsanstalten skal både skaffe fisk til forbrukerne og til fornyelse og opphjelp av bestanden i de irske

61.45

BT. 15/12.61

Mulighet for produksjon av 200.000 kg smellfeit regnbueaure i Alvøen pr. år

DAGEN 9/12.61

...ytt anlegg i Laksevå skal ale opp 40.000 ørret til vanlig salg —

Utklekking av regnbueørret blir forsøkt

To bergensere, Haakon Sævold og Ingvald Hamre, er gått i gang med prøvedrift for ørretoppdrett i Alvøen. Resultatene må ha vært oppmuntrende, for planene går nå ut på et mer permanent anlegg med plass for 40,000 kilo fisk. Anlegget tar sikte på oppdrett til salg av matfisk.

De to herrene har leiet en del ...nlegget til Kongshavn Lim- ...fineralnæringsfabrikk A/S, ...noen overbyggede kummer ... passer godt til ...efisk. Der er rikelig med godt ferskt vann, og sjøvann kan pumpes opp. I alt er det 18 kummer på tilsammen et mål. For en tid siden kjøpte herrene 300 to-årsfisk i Sykkylven. Gjennomsnittsvekten var da 950 gram, og på omkring 10 uker økte denne vekten til 1,2 kg.

Kummene gir som nevnt plass til 40,000 kr. fisk. Etter foreløpige markedsvurderinger vil oppdrettet bli basert på to-årsfisk. Bergen Fiskeindustri A/S skal stå for omsetningen.

Et interessant trekk ved anlegget er at det ikke skal kjøpes ...tefisk. Denne vil bli anskaffet ved utklekking av øyerogn (regnbueørret). I samarbeid med Wiese-Hansen ved Havforskningsinstituttet skal det settes opp et klekkeri ved anlegget. I høst har det vært tatt ...ken å klekke rogn av vanlig sjøaure og laks, for utsetting som rent forsøk i samarbeid med Havforskningsinstituttet. Til våren vil det bli klekket 150,000 øyerogn (regnbueørret) levert fra A/S Polar, Stavanger.

Videre er det tanken i samarbeid med Havforskingsinstituttet å sette ut et mindre parti ørret i poser av knutefri nylonnot i et tilstøtende sjøbasseng. Dette er et rent forsøk.

Prosjektet i Alvøen har fått anbefaling av direktør Rollefsen ved Havforskingsinstituttet,

og Distriktenes utbyggingsfond ...stiller seg som garantist for lån. Dette samme vil flertallet ...sevåg formannskap. I ...styret skal behandle saken.

...folk bistår
...d gode råd

...nye aurefarmen i Alvø... ...resten også et utmerket ...eld med Havforskningsinstitutt i Bergen, og direktør Rollefsen har gitt anlegget ...n beste attest med sin ...uttalelse om det etter...

...på stedet. Gode råd ...blir de to relativt uerfarne ...retterne likeledes bistått av bestyrer Fridtjof Wiese-Hansen ved Akvariet på Nordnes. ...istand de begge setter meget stor pris på. I samarbeid med Havforskingsinstituttet vil det også med det første bli satt ut et mindre parti aure i poser av knutefri nylonnot i sjøbassenget utenfor fabrikken med tanke på fremtidige aureeksperimenter.

Ikke bare å gå i gang

Fridtjof Wiese-Hansen som ...er bestyrer av Akvariet ...es, uttaler til «BT»s ... er etter befaring av anlegget i Kongshavn, at han for sin del ...or tiltak som dette har ...id for seg. Det er ingen ...

...ak å komme i gang med ...slikt, særlig da etterspørselen ...isk her til lands er en ...kostbar anskaffelse. I ... hvor det har vært drevet ...slike anlegg i en årrekke ...n få settefisk til om lag ...e. Det kreves heller ikke ...innsikt i aureoppdrett for å ... vil gå i gang med det, og ...rekke av alle de anleggene ... dette slaget som nå etter hvert gror opp rundt omkring på ...ten, er neppe fundert på det ...lide grunnlag en i virkeligheten må ha.

Kvalitetskontroll bør innføres

Imidlertid er det ingen tvil ...at den slags oppdrett av regnbue til matfisk er kommet for ...på Vestlandskysten forutsatt ikke markedet blir ødelagt ...mindreverdig fisk slik at regnbauren kommer i miskreditt blant folk. Med dårlig og ensidig fôring vil den nemlig ikke bli ...lig velsmakende, mens den ...mot med riktig fôring vil kunne stå fullt på høyde med laks og sjøaure i smak. Etter mitt syn bør det derfor snarest mulig gjennomføres kvalitetskontroll med regnbueaure og dermed unngå de store mulighetene vi her ...skal bli ødelagt allerede i ...uttaler bestyrer Wiese-Hansen.

...e parti settefisk som ble satt ut i høst sto... ...ives i Kongshavn-fabrikkens limkummer og ha... økt vekten til mer enn det tredoble alt

...ELE 30 000 TO ÅR GAMLE REGNBUEAURE... SETTES UT I KUMMENE TIL V... REN

...det derfor ingenting være til hinder for at anlegget med tiden kan få en kapasitet på 200.000 kilo matfisk pr. år.

Gode muligheter for eksport

De to kummene som foreløpig er tatt i bruk med plass til tre hundre aurer ligger begge inndørs, men til våren vil også et stort utendørs basseng bli satt i stand der ikke mindre enn 30.000 to år gammel regnbueaure skal settes ut. Allerede til neste jul regner de to oppdretterne med at den første matauren skal kunne være leveringsklar. Virkelig markedsføring av fisken har de likevel ikke tenkt seg før i 1964. Og markedet ute ser faktisk ut til å ligge bra til rette for regnbueaure for tiden, særlig da i USA, og de er begge meget optimistiske med ...syn til mulighetene for eksport i stor målestokk. Et fiskeeksportfirma i Bergen har allerede sagt seg villig til å stå for omsetningen. Men også innenlands skulle man tro det etter hvert vil bli skapt et økende marked for regnbueaure som matfisk.

Stor påpasselighet må til —

Men at anlegget de to aurelustene har gått i gang med Alvøen vil by på store problemer og betraktelige investeringer selv her hvor forholdene skulle ligge bedre til rette enn vel de fleste andre steder, er de også ...ge fullt klar over. De legger heller ikke skjul på sine vanskeligheter og betenkeligheter i så måte ...der en befaring av anlegget ...mmen med «Bergens Tidend»s ...darbeider. Bare for de 300 aure... som hittil er satt ut er ...vestert ikke mindre enn 30.000 ...oner til istandsetting av kummene, pumpeanlegg for saltvann ...rledning, ...sendelegg, sj...

...ringsanlegg og inngjerding ... kan de fortelle. At en her o... har med meget ømtålige saker ... gjøre som krever det mest nitid... tilsyn og påpasselighet på a... måter har de likeledes klart ... seg. Risikoen for uhell er med andre ord alltid til stede, og med de investeringene som alt er foretatt, vil nok kiloprisen bli temmelig avskrekkende for matfisken som foreløpig svømmer rundt i kummene.

Røkteren varsles pr. ringeklokke

Det daglige tilsyn blir da besørget av røkteren Johannes J... hannesen som bor like i nærheten — for øvrig en av de tidligere ansatte i limfabrikken — som da ser til at auren både får den maten den skal ha og at den oppholder seg i den rette blandingen ferske- og saltvann. Det er meget viktig at hver enkelt kumme ... tilført både rikelige mengder ferskvann og saltvann samtidig som avløpet må være i orden. Erfaring som er gjort ved tilsvarende anlegg andre steder vil nemlig at den rette blanding her er meget avgjørende for aurens vekst. Dersom vanntilførselen av en eller annen grunn skulle stanse opp, er det sørget for et spesielt varslingssystem slik at en klokke ringer hjemme hos røkteren når vannet i kummene kommer ned på et visst lavmål. For å sikre anlegget mot strømbrudd og stans av de elektriske pumpene, skal det nå også anskaffes et eget aggregat. Foreløpig er det i bruk en elektrisk og en bensindreven pumpe ved anlegget, men deres kapasitet holder bare til de to kummene som alt er i bruk, og en av de første nyanskaffelsene som står på tapetet er en pumpe på 15 HK med en kapasitet på 7000 liter vann i minuttet.

Intet å si på appetitten

Viktig er det likeledes å sørge for den nødvendige sirkulasjon i kummene og for regelmessig ut... rensking av avfallsstoffer etc. ... hindre at surstoffinnholdet ...net blir for lite og dermed ...setter fiskens livsfunksjoner. ...en de får består vanligvis ... sild og fisk, fiskeavfall o.l. ...suten ikke så lite spesialla... ...ettingsfôr. Og det er ikke ... mengder som går til. ... kilo regnbueauren legger ... regner en med at den spi... ... kilo fôr, og røkteren ... andre ord mer enn ...

A.16/12.61

61.46

Fiskeoppdrett – ny lovende næring

Innledning av ovennevnte [illegible] av Leif Bøhn med billedr[illegible] i «Aftenposten» nr. 55[illegible] 2. desember d. å. ti[illegible] jeg meg som faglig leder i e[illegible] rekse av Statens arbeide for [illegible] vannsfisket å komme med [illegible] bemerkninger for å forsøke å [illegible] tingene på sin rette plass og i [illegible] sammenheng. For ordens sky[illegible] jeg gjøre oppmerksom på at [illegible] vannsfisket omfatter all fis[illegible] gyter og vokser opp i ferskvann[illegible] herunder også laks og sjøaure.

Innledningsvis vil jeg ha bemerket at det er påfallende hvor mange som anser seg meningsberettiget når det gjelder ferskvannsfisket, både dets videnskapelige og juridiske grunnlag, dets administrasjon og fremtidige retningslinjer. Jeg vil da straks gjøre oppmerksom på at alt ferskvannsfiske i Norge er, og har fra urgammel tid vært knyttet til fast eiendom, også fisket av laks, sjøaure og sjø[illegible] leden. Det vil herav være åp[illegible] for [illegible]

[illegible] etat består for tiden [illegible] avdelinger som sorterer under [illegible] spektøren: den videnskapelige [illegible] deling med 3 videnskapelige k[illegible] sulenter med kontorer og labo[illegible] brier på Norges Landbrukshøys[illegible] e på [illegible] ale [illegible] erikos[illegible] litt [illegible]

[illegible]. Alle er biologisk utdannet. [illegible] va vil man så oppnå med [illegible] e den videnskapelige avdel[illegible] ferskvannsfisket til Fisker[illegible] oratet i Bergen? Efter min [illegible] bare å skade utvikling[illegible] eridirektoratet har massevis [illegible] kningsoppgaver vedkommende [illegible] isket. Det er nytt for meg at [illegible] er Fiskeridirektoratet som sit[illegible] inne med kjennskap til alt det [illegible] kreves til fremme av damoppl[illegible] t av aure og til laks- og sjøaure[illegible] ets fremgang i Norge. Og d[illegible] skulle være selvsagt at man ik[illegible] kan ykille forskningen fra admi[illegible] nistrasjonen og selvsagt heller ikke [illegible] en bestemt gren av ferskvannsfis[illegible] t, laks- og sjøaurefisket, fra den[illegible] rige administrasjon og forskning[illegible] vis mann mener at Fiskeridirek[illegible] oratet har muligheter for å ofte[illegible] mer av fagfolk, tid og penger på ferskvannsfisket enn det hittil er gjort, bør disse muligheter snarest kunne overføres dit hvor de hører hjemme, nemlig ferskvannsfiskeadministrasjonen under Landbruksdepartementet.

[illegible] e, h[illegible] [illegible] mle mer inn på den juridiske [illegible] side av saken, men bare påpeke [illegible] ferskvannsfisket, som omfatter både næringsfiske og sportsfiske, også har sosiale sider som ikke omfattes av sjøfisket, således ferie- og fritidsproblemer, vassdragsreguleringsproblemer og andre. Når det i artikkelens undertitel står at fiskeoppdrett er havnet i feil departement og savner derfor sakkyndig bistand», må jeg betegne en slik uttalelse som ren og skjær uvitenhet om saken. Dertil virker uttalelsen som en ondsindet underkjenning av det arbeide som gjennom tidene er nedlagt av kjente videnskapsmenn og eksperter på området.

Ferskvannsfiskeadministrasjonen ble opprettet allerede i 1852 og har siden da vært knyttet til landbrukets og skogbrukets institusjoner, fra 1900 Landbruksdepartementet. Dette fiske har alltid utgjort en binæring til jord- og skogbruk, enten i form av tilskudd til naturalhusholdningen i landbruket eller også som inntektsbringende næring i form av leieinntekter for de fiskeberettigede. Forskning har allerede fra begynnelsen av vært dreiet. I 1895 ble den praktisk-videnskapelige avdeling opprettet og med [illegible] den ansette ferskvannsbiolog Huitfeldt-Kaas ble ansatt. I 1910 ble vår kjente lakseforsker, senere professor, Knut Dahl ansatt som forsøksleder. Begge de nevnte menns videnskapelige og populære skrifter og undersøkelser burde være velkjent av alle som anser seg meningsberettiget i denne sak. Foruten disse to kan man også nevne menn som fiskerilnspektør Landmark, nylig avdøde fiskeribiolog Sven Sømme, videnskapelig konsulent Rossland og mange andre som hver for seg har bidratt til utforskning av ferskvannsfiskets mange biologiske hemmeligheter. Når det gjelder opplysningsvirksomhet for publikum, drives denne i stor målestokk av [illegible] ub som står til rådighet for [illegible] foren for ferskvannsfisk[illegible]

ADRESSAVISA 14/12.61

2

Fiskeoppdrett–ny lovende næring

Noen bemerkninger til inspektør Joakim Harstad fra direktør S. M. Ekornes

I Aftenposten den 16. desember f. å. har inspektør Joakim Harstad et innlegg i anledning av Leif Bøhns reportasje om brødrene Viks anlegg i Sykkylven — Nor-Laks. Han uttaler i denne forbindelse følgende:

«Jeg må i denne forbindelse uttale min forbauselse over at forholdene for damfiskproduksjon skulle ligge bedre til rette i Norge enn Danmark», og videre: «Oppfôring av matfisk har vært prøvet før i Norge og oftest med meget dårlig resultat og store pengetap. Et av anleggene, som forøvrig fremdeles er i drift, har avskrevet 3 mill. kroner som tapt, og flere lignende tilfelle fra den siste tid kunne nevnes. Jeg har derfor advart mot å slå dette opp som en mulig stor, ny næringsvei for kystbefolkningen før saken er nøye gjennomprøvet både på det videnskapelige og økonomiske felt. Med tilstrekkelig erfaring og innsikt, forsiktighet og arbeidsomhet kan det gå bra. Brødrene Viks anlegg i Sykkylven på Sunnmøre tyder på at det lar seg gjøre. Men man må være oppmerksom på at det her er nedlagt en stor kapital og megen faglig innsikt, også fra ferskvannsfiskeinspektoratet under Landbruksdepartementet.»

For å ta det siste først kan følgende faktiske opplysninger meddeles:

Til drift og anlegg av stamlaksbasseng og klekkeri for laks har Landbruksdepartementet bevilget og utbetalt kr. 14 000. Det ble uttrykkelig sagt at disse penger bare måtte benyttes til forsøk med laks og ikke regnbueørret. Der er altså ikke gitt bidrag til forsøk med regnbueørret.

Brødrene Vik begynte sine forsøk for ca. 6 år siden. Disse to brødre — arkitekt Karstein Oddm. Vik og gartner Olav Vik — er forsiktige karer som ikke bedre seg ut på eventyr. I disse 6 år har de bygget ut anlegget trinnvis, og anlegget har idag [illegible] kapasitet på ca. 1200000 [illegible] og at man fremdeles vet lite om [illegible] ordan det ville arte seg hvis de [illegible] lle bli en alminnelig utbredt [illegible] kystnæring med derav følgende konkurranse på markedet både om kjø[illegible] pere og investeringskapital.

[illegible] Nei, herr Bøhn, hvis De vil s[illegible] ferskvannsfisket i sin almi[illegible] [illegible] og den sak De nevner i s[illegible] [illegible] det bedre muligheter, så v[illegible] [illegible] erksom på det arbeide s[illegible] [illegible] le er nedlagt på dette om[illegible] [illegible] arbeid for at det kan f[illegible] [illegible] i den størrelsesorden [illegible] [illegible] fisket efter sin betydning [illegible] [illegible] imisk og sosialt bør gjøre. [illegible] [illegible] s fagfolk og penger i adsk[illegible] [illegible] større målestokk enn hittil, [illegible] dette må det bli opp til de [illegible] ende myndigheter å ordne.

Joakim Har[illegible]

yngel og er taksert til ca. kr. 480 000. Av dette beløp har de lånt kr. 150 000. Brødrene Viks utlegg til drift og forsøk er pr. idag ca. kr. 212 000. Anlegget har en driftskreditt på kr. 20 000.

Ferskvannsfiskeinspektoratets tilskudd er altså på kr. 14 000, så noen nevneverdig kapitalinnsats derfra er det altså ikke. Det er således brødrene Vik som har satset storparten av kapitalen.

Og så var det den meget faglige innsikt fra ferskvannsfiskeinspektoratets side. Om det kan følgende fakta opplyses:

Inspektør Harstad besøkte anlegget en gang i 1958 og ca. 1 time på gjennomreise sommeren 1960. Ingen av hans besøk gav noen som helst faglig hjelp. Konsulent Kjell W. Jensen besøkte anlegget siste gang sommeren 1960. Efter den tid har ingen av ferskvannsfiskeinspektoratets biologer eller konsulenter satt sin[illegible] anlegget. Anlegget har heller ikke i siste 1½ år fått noen som helst annen faglig hjelp fra den kant.

Det er helt korrekt, som herr Harstad skriver, at det i dette anlegg — Nor-Laks — er nedlagt en stor kapital og megen faglig innsikt, men både kapitalen og innsikten har brødrene Vik måttet skaffe seg fra annet hold.

At herr Harstad fremdeles sammenligner forholdene i Norge med Danmark tyder på at han ennå ikke forstår eller vil forstå hva som her foregår, at brødrene Vik driver oppdrett i sjøvann og ikke i ferskvann. Forholdene kan efter min mening vanskelig sammenlignes, da dette er to helt forskjellige ting. Heller ikke kan dette nye sammenlignes med de forsøk i ferskvann som gjøres og som tidligere er gjort i Norge.

Vi vet jo alle at oppdrett av regnbueørret i ferskvann ikke er noen ny næringsvei. Det nye er at brødrene Vik har løst problemet med oppdrett i sjøvann. Og de Norge [illegible] lang havbredd [illegible] skåret av fjorder og sund med høvelig varmt sjøvann, og elver som skaffer den nødvendige mengde ferskvann, er det klart at forholdene for damfiskproduksjon skulle ligge bedre til rette her enn i Danmark.

Jeg har fulgt med i brødrene Viks prøvedrift i Sykkylven helt fra begynnelsen og kjenner således godt til de resultater som er oppnådd. Av disse skal jeg få nevne: Regnbueørreten vokser særlig fort efter at den er kommet i sjøvann. Trivselen og helsetilstanden er betraktelig bedre. Sykdommer, f. eks. sopp, som i ferskvann dreper en stor prosent av fisken, forsvinner helt i sjøvann. I sjøvann trenger den mindre mat. I ferskvann regner en med at det går med 7-10 kg. vått for for å få 1 kg. [illegible]. I sjøvann kan denne formengde reduseres til ca. 4 kg. I sjøvann kan fisken fores året rundt. Derved kan produktet markedsføres i fersk tilstand så godt som hele året. Endelig: Kvaliteten av fisk oppfôret i sjøvann er betydelig bedre enn den som oppfôres i ferskvann.

Jeg skulle anta at herr Harstad skulle hatt god anledning til å skaffe seg førstehånds opplysninger om de forsøk brødrene Vik har drevet og de sensasjonelle resultater de har oppnådd, men hans innlegg i Aftenposten tyder på at han ikke er à jour med hva som her har foregått. Det er klart at de to som driver dette anlegg ikke har den nødvendige faglige innsikt i den rent biologiske side av saken, og da en her har oppnådd resultater som tildels kullkaster eldre antagelser om laksefiskenes øksling, burde en iallfall kunne vente at direktoratet i det minste ville ha hjulpet brødrene Vik med biologiutdannet faghjelp, ikke bare for brødrene Viks del, men også fordi det måtte være av stor interesse for videnskapen å følge med i det som her foregår.

Selvom en idag er kommet så vidt at en med visshet kan si at oppdrett av regnbueørret i sjøvann kan bli en stor og lønnsom næringsvei for vårt land, så er det ennå meget igjen å lære. Dette er brødrene Vik fullt klar over og har gitt uttrykk for det rett ofte. Når det gjelder forskning og forsøk, står en ennu bare på terskelen til et stort og ukjent område. Et kolossalt arbeidsfelt ligger åpent foran oss. Det er forskningens hovedoppgave å skape stadig sikrere driftsgrunnlag som gir en stadig økende kvalitet på fisken til fallende pris. I dette arbeide burde ferskvannsfiskinspektoratet med herr Harstad i spissen delta. Brødrene Vik er meget samarbeidsvillige og tar gjerne imot positive bidrag til løsning av den oppgave de brenner for. De startet ikke dette anlegg i den hensikt å tjene seg rike — skjønt nå spøker det — Det var deres forskertrang som var drivfjæren. Det er ikke tvil om at de har utført et pionérarbeide, som vil få stor betydning for vårt land, og for dette fortjener de anerkjennelse.

Katastrofalt for lakseforskningen å komme inn under Fiskeridepartementet

Uttaler generalsekretær Knut Rom i Norges Jeger- og Fiskerforbund

Oslo.

Det er helt meningsløst å flytte en slik omfattende organisasjon som arret- og laksefisket over fra et departement til et annet, sier generalsekretær Knut Rom ved Norges Jeger- og Fiskerforbund til Hofren Pressebyrå. Som kjent foreligger det planer om at administrasjonen og organisasjon av dette fisket skal overføres fra Landbruksdepartementet til Fiskeridepartementet og at det hele skal flyttes fra Oslo til Bergen.

Det vil bl.a. være katastrofalt med en opprivning av den forskning man gjennom mange år har drevet i Landbruksdepartementet for å bedre lakse fisket her i landet, fortsetter K. Rom. Det vil kort sagt bety denne forskningens være eller ikke være, om den nå ble flyttet, [illegible] folkene som har vært beskjeftiget med dette arbeidet gjennom en årrekke fremdeles vil bli sittende i Landbruksdepartementet.

[illegible] endomsretten for en stor del [illegible] elver hvor laksen går opp, [illegible] under bønder og småbruke[illegible] administrasjonen og organisasjonen av dette fisket fortsatt blir liggende under Landbruksdepartementet, til tross for at ca. 85 prosent av fisket foregår i sjøen. Det er tross alt elvene laksen trenger for å gyte.

I og med at noen vil flytte hele administrasjonen til Bergen, vil dette bety at man må opprette en helt ny avdeling for arret- og lakseFiske i Fiskeridepartementet, mens man i Landbruksdepartementet fortsatt har de folkene som har rede på alle de juridiske problemer og sitter inne med all viden om forskningen som er utført på dette felt. Det sier seg selv at dette må bli en hesten uoverkommelig oppgave for dem som i tilfelle skulle stelle med disse sakene i Fiskeridepartementets eventuelle nye avdeling.

Norges Jeger- og Fiskerforbund finner det derfor absolutt ikke tjenlig, hverken for den ene eller andre part om denne grundig oppbyggede organisasjon, administrasjon og forskning blir flyttet over til Fiskeridepartementet, sier [illegible]

SA 9/1.62

62.1

Ferskvannsdirektoratet og fiskeoppdrett-anleggene

Diskusjon mellom inspektør Harstad og direktør Ekornes

I Aftenposten har Leif Bohn [illegible]sen reportasje fra brødr. Viks [illegible]oppdrettanlegg i Sykkyl[illegible]en. Etter denne reportasjen had[illegible] inspektør Joakim *Harstad* et [illegible]egg i samme avis der han bl. a. [illegible]skrev:

«Jeg må i dene forbindelse ut[illegible]e min forbauselse over at for[illegible]dene for damfiskproduksjon [illegible]kke ligge bedre til rette i Norge [illegible]n Danmark og videre: «Opp[illegible]ing av matfisk har vært prøvet [illegible] i Norge og oftest med meget [illegible]dig resultat og store pengetap. [illegible]av anleggene, som forøvrig [illegible]mdeles er i drift, har avskrevet [illegible]mill. kr. som tapt og flere lig[illegible]nde tilfelle fra den siste tid kun[illegible]nevnes. Jeg har derfor advart [illegible]et å slå dette opp som en mulig [illegible]r, ny næringsvei for kystbefolk[illegible]en før saken er nøye gjennom[illegible]et både på det vitenskapelige [illegible]økonomiske felt. Med tilstrek[illegible]lig erfaring og innsikt, forsik[illegible]het og arbeidsomhet kan det gå [illegible]. Brødrene Viks anlegg i Sykk[illegible]en på Sunmøre tyder på at det [illegible]kke seg gjøre. Men man må være [illegible]oppmerksom på at det her er ned[illegible]lagt en stor kapital og megen fag[illegible]lig innsikt, også fra ferskvanns[illegible]fiskeinspektoratet under Land[illegible]bruksdepartementet.

Til dette har direktør S. M. [illegible]kornes et innlegg i Aftenposten [illegible]dag, der han skriver:

«For å ta det siste først kan jeg [illegible]gi de faktiske opplysninger med[illegible]delt

Viks prøvedrift i Sykkylven helt fra begynnelsen og kjenner således godt til de resultater som er oppnådd. Av disse skal jeg få nevne: Regnbueørreten vokse særlig fort etterat den er kommet i sjøvann. Trivselen og helsetilstanden er betraktelig bedre. Sykdommer, f. eks. sopp, som i ferskvann [illegible] en stor prosent av fisken, forsvinner helt i sjøvann. I sjøvann trenger den mindre mat. I ferskvann regner en med at det går med 7-10 kg. vått fôr for å få 1 kg. ørret. I sjøvann kan denne fôrmengde reduseres til ca. 4 kg. I sjøvann kan fisken fores året rundt. Derved [illegible]n produktet markedsføres i [illegible]ersk tilstand så godt som hele året. Endelig! Kvaliteten av fisk [illegible]oppforet i sjøvann er betydelig bedre enn den som oppfores i ferskvann.

Jeg skulle unta at herr Harstad skulle hatt god anledning til å skaffe seg førstehånds opplysninger om de forsøk brødrene Vik har drevet og de sensasjonelle resultater de har oppnådd, men hans innlegg i Aftenposten tyder på at han ikke er å jour med hva som her har foregått. Det er klart at de to som driver dette anlegg ikke har den nødvendige faglige innsikt i den rent biologiske side av saken, og da en her har oppnådd resultater som tildels kullkaster eldre antagelser om laksefiskenes oksling, burde en iallfall kunne vente at direktoratet i det minste ville ha hjulpet brødrene Vik med biologiutdanet faghjelp, ikke bare for brødrene Viks del, men også fordi det måte være av stor interesse for videnskapen å følge med i det som her foregår.

Selvom en i dag er kommet så langt at en med visshet kan si at oppdrett av regnbuesørret i sjøvann kan bli en stor og lønnsom næringsvei for vårt land, så er det ennå meget igjen å lære. Dette er brødrene Vik fullt klar over og har gitt utrykk for det rett ofte. Når det gjelder forskning og forsøk, står en ennå bare på terskelen til et stort og ukjent område. Et kolossalt arbeidsfelt ligger åpent foran oss. Det er forkningens hovedoppgave å skape stadig sikrere driftsgrunlag som gir en stadig økende kvalitet på fisken til fallende pris. I dette arbeide burde ferskvannsfiskeinspektoratet med hr. Harstad i spissen delta. Brødrene Vik er meget samarbeidsvillige og tar gjerne imot positive bidrag til løsning av den oppgave de brenner for. De startet ikke [illegible]anlegg i den hensikt å tjene [illegible]ikke — skjønt nå spøker de [illegible]et var deres forskertrang som var drivfjæren. Det er ikke tvil om at de har utført et pionérarbeide, som vil få stor betydning for vårt land og for dette fortjener de anerkjennelse.

S. M. Ekornes

Til drift og anlegg av stamlakkbasseng og klekkeri for laks har Landbruksdepartementet bevilget og utbetalt kr. 14.000. Det ble uttrykkelig sagt at disse penger bare måtte benytte til forsøk med laks og ikke regnbueørret. Det er altså ikke gitt bidrag til forsøk med regnbueørret.

Brødrene Vik begynte sine forsøk for ca. 6 år siden. Disse to brødrene — arkitekt Karstein Oddm. Vik og gartner Olav Vik — er forsiktige karer som ikke begir seg ut på eventyr. I disse 6 år har de bygget ut anlegget trinnvis, og anlegget har i dag en kapasitet på ca. 1 200 000 yngel og er taksert til ca. 480.000. Av dette beløp har de lånt kr. 150.000. Brødrene Viks utlegg til drift og forsøk er pr. i dag ca. kr. 212.000. Anlegget har en driftskreditt på kr. 20.000.

Ferskvannsfiskeinspektoratets tilskudd er altså på kr. 14.000, så noen nevneverdig kapitalinnsats derfra er det altså ikke. Det er således brødrene Vik som har satset storparten av kapitalen.

Og så var det den meget faglige innsikt fra ferskvannsfiskeinspektoratets side. Om det kan følgende fakta opplyses:

Inspekt. Harstad besøkte anlegget en gang i 1958 og ca. 1 time på gjennomreise sommenen 1960. Ingen av hans besøk gav noen som helst faglig hjelp. Konsulent Kjell W. Jensen besøkte anlegget siste gang sommeren 1960. Etter den tid har ingen av ferskvannsfiskeinspektoratets biologer eller konsulenter satt sin fot på anlegget. Anlegget har heller ikke i siste 1½ år fått noen som helst annen faglig hjelp fra den kant.

Det er helt korrekt, som herr Harstad skriver, at det i dette anlegg — Nor-Laks — er nedlagt en stor kapital og megen faglig innsikt, men både kapitalen og innsikten har brødrene Vik måtet skaffe seg fra annet hold.

At herr Harstad fremdeles sammenligner forholdene i Norge med Danmark tyder på at han enn ikke forstår eller vil forstå hva som her foregår, at brødrene Vik driver oppdrett i sjøvann og ikke i ferskvann. Forholdene kan etter min mening vanskelig sammenlignes, da dette er to helt forskjellige ting. Heller ikke kan dette nye sammenlignes med de forsøk i ferskvann som gjøres og som tidligere er gjort i Norge.

Vi vet jo alle at oppdrett av regnbueørret i ferskvann ikke er noen ny næringsvei. Det nye er at brødrene Vik har løst problemet med oppdrett i sjøvann. Og da Norge har en lang havstrand gjennomskåret av fjorder og sund med hovelig varmt sjøvann, og elver som skaffer den nødvendige mengde ferskvann, er det klart at forholdene for damfiskproduksjon skulle ligge bedre til rette her enn i Danmark.

Jeg har fulgt med i brødrene

(Forts. side 7)

SP. 2

Fiske-oppdrett og offentleg stønad

Bankdirektør S. M. Ekornes hadde nyleg ein artikkel med ein del merknader til ferskvannsinspektør Joakim Harstad i samband med damfiskanlegget i Sykkylven. Vi må seie oss samde i den kritikk som Ekornes retta mot ferskvannsinspektoratet for den negative innstilling det har til fiskeoppdrett i damanlegg.

Ein veit at brødrene Karstein og Olav Vik har lagt ned store pengesummar og mykje arbeid på utbygging av anlegget sitt. Dei har arbeidd målmedvite i mange år med utprøvingar som vil kome samfunnet og ettertida til gode. Anlegget har i dag ein kapasitet på 1 200 000 yngel og er taksert til ca. 480 000 kroner. Det har eit lån på 150 000 kroner, utlegg til drift og forsøk pr. i dag kjem på 212 000 kroner, og driftskreditten utgjer 20 000 kroner.

Desse tala fortel tydeleg kva brødrene Vik har sett inn i anlegget sitt. Men kvar blir det av dei offentlege instansar, må ein med full rett spørje.

Brødrene Vik har drive forskning som har vore av stor samfunnsmessig interesse. Dei har fått fastslege at det er forsvarleg å satse på fiskeoppdrett i sjødamanlegg. Det var ikkje noko lita forskningsoppgåve for to lekmenn. Alt saman har dei gjort på eige initiativ. Det einaste dei har fått frå det offentlege er eit tilskot på 14 000 kroner frå ferskvannsinspektoratet, og den reint faglege hjelpa er ingenting å rekne for.

*

Oppal av regnbueaure i ferskvatn var rett nok ikkje nokon ny næringsveg. Særleg har Danmark drive stort på dette omkvervet. Her i landet har det og vore fleire anlegg med meir og mindre vellukka resultat. Men det nye — som brødrene Vik har kome fram til — er at ein kan ale fram regnbueauren i sjøvatn. Det er ei oppdaging som byd på dei største føremonar for aureoppdrett.

Her er ei lang havstrand oppdelt med hundretal av fjordar og sund, og sjøvatnet har høveleg temperatur for fisken. Her kan ein bygge så mange sjøvassdammar som ein berre ynskjer. Samanlikna med ferskvatnet byd sjøvatnet på sunnare miljø for regnbue-auren. Han veks fortare, treng mindre føring, er mindre utsett for sjukdom og smaken på fisken vert betre enn frå ferskvass-dammar. I sjøvatn kan fisken også forast året rundt, og det gjer at produktet kan markedsforast i fersk tilstand så godt som heile året.

Ein kan såleis seie at med oppdagingane til brødrene Vik, har Norge dei aller beste vilkår for å kunne tevle på verdensmarkedet med regnbueauren — både som fersk og foredla vare.

*

Sjølv om det i dag er slege fast at oppdrett av regnbueaure i sjøvatn kan bli ein stor og lønsam næringsveg for landet vårt, så er det enno mykje som må prøvast ut. Om brødrene Vik har gjort ein pionerinnsats, så er dei klare over at det står mykje att når det gjeld forskning og utprøving.

Det skulle ikkje vere naudsynt å kome nærare inn på dette. Så nytt som oppdrett av regnbue-aure i sjøvatn er, seier det seg sjølv at ein står på terskelen til ei stor og ukjent vitskapelege arbeidsmark.

Det må vere ei forskningsoppgåve av første klasse å skape stadig sikrare grunnlag for å få fram best mogleg fiskekvalitet til så rimelege prisar som mogleg. Og her er det det offentlege må inn i bilete.

Vi skal ikkje kome inn på korleis forsøksverksemda og det vitskapelege arbeidet bør leggast opp. Det får bli fagfolka si oppgåve. Men ein ting må vere klart. Her må det satsast pengar, og om det kanskje ikkje vert heilt små summar i første omgang, så er vi overtydde om at med rett opplegg vil ettertida syne at det var god investering.

SA 9/1.62.

Brødrene Vik får medalje for sin pionervirksomhet

Firmaet Nor-Laks ved brødrene Olav C. Vik og Karstein O. Vik, Sykkylven, er tildelt Selskabet for de Norske Fiskeriers fremme's sølvmedalje med diplom for deres arbeid som foregangsmenn i utviklingen av oppdrett av laks- og ørretarter i saltvann.

Overrekkelsen ble foretatt av selskapets preses, direktør Johan Rogge Giertsen, som samtidig fremholdt at det pionerarbeid som er utført i Sykkylven ville komme hele landet til gode.

Etter oppfordring ga Olav Vik en redegjørelse for anleggets utvikling og omtalte endel av de vanskeligheter som måtte overvinnes under oppbyggingen. Karstein Vik redegjorde for ørret- og laksoppdrettets stilling i Norge og for den enorme interesse foretagendet hadde vakt i en rekke land ute i verden.

2

SØLVMEDALJE FOR FISKE-OPPDRETT

Firmaet NOR-LAKS ved brødrene Olav C. Vik og Karstein O. Vik, Sykkylven, er tildelt Selskabet for de norske fiskeriers fremme sølvmedalje med diplom for deres arbeid som foregangsmenn i utviklingen av oppdrett av laks- og ørretarter i saltvann.

Overrekkelsen ble foretatt av selskapets preses, direktør Johan Rogge Giertsen, som samtidig fremholdt at det pionerarbeid som var utført i Sykkylven ville komme hele landet til gode.

Etter oppfordring gav Olav Vik en redegjørelse for anleggets utvikling og omtalte en del av de vanskeligheter som måtte overvinnes under oppbyggingen. Karsten Vik redegjorde for ørret- og lakseoppdrettets stilling i Norge og for den enorme interesse foretagendet hadde vakt i en rekke land ute i verden.

FJORD.TID. 10/1.62

Sølvmedalje til Nor-Laks

Fra Selskapet for de norske fiskeriers fremme

Bergen, NTB: Firmaet Nor-Laks ved brødrene Olav O. Vik og Karstein O. Vik, Sykkylven, er tildelt Selskabet for de Norske Fiskeriers Fremme's sølvmedalje med diplom for deres arbeid som foregangsmenn i utviklingen av oppdrett av laks- og ørretarter i saltvann.

Overrekkelsen ble foretatt av selskapets preses, direktør Johan Rogge Giertsen, som samtidig fremholdt at det pionerarbeid som var utført i Sykkylven ville komme hele landet til gode.

Etter oppfordring ga Olav Vik en redegjørelse for anleggets utvikling og omtalte endel av de vanskeligheter som måtte overvinnes under oppbyggingen. Karstein Vik redegjorde for ørret- og lakseoppdrettets stilling i Norge og for den enorme interesse foretagendet hadde vakt i en rekke land ute i verden.

MORGENP. 9/1.62

Firmaet Nor-Laks ved brødrene Olav C. Vik og Karstein O. Vik, Sykkylven, er tildelt Selskabet for de norske fiskeriers fremme's sølvmedalje med diplom for deres arbeide som foregangsmenn i utviklingen av oppdrett av laks- og ørretarter i saltvann.

FISKAREN 10/1.62

Fiskeriselskapets sølvmedalje

tildelt Olav C. Vik og Karstein O. Vik, Sykkylven

Den 5. januar 1962 ble firmaet Nor-Laks ved brødrene Olav C. Vik og Karstein O. Vik, Sykkylven, tildelt Selskabet for de norske Fiskeriers Fremme's sølvmedalje med diplom for deres arbeid som foregangsmenn i utviklingen av oppdrett av laks- og ørretarter i saltvann.

Overrekkelsen ble foretatt av selskapets preses, direktør Johan Rogge Giertsen, som samtidig fremholdt at det pionerarbeid som var utført i Sykkylven ville komme hele landet tilgode.

Etter oppfordring ga Olav Vik en redegjørelse for anleggets utvikling fra begynnelsen til i dag, og omtalte endel av de vanskeligheter som måtte overvinnes under oppbyggingen.

Karstein Vik ga deretter en redegjørelse for ørret- og lakseoppdrettets stilling i vårt land i dag, og for den enorme interesse foretagendet hadde vakt i en rekke land ute i verden.

BERGENS ARB.BL. 10/1.62

Medalje til ørretfabrikk på Sunnmøre

Utdeling i Bergen

Firmaet Nor-Laks ved brødrene Olav C. Vik og Karstein O. Vik, Sykkylven, er tildelt Selskabet for de norske Fiskeriers Fremme's sølvmedalje med diplom for deres arbeid som foregangsmenn i utviklingen av oppdrett av laks- og ørretarter i saltvann.

Overrekkelsen ble foretatt lørdag i Bergen av selskapets preses, direktør Johan Rogge Giertsen som samtidig fremholdt at det pionerarbeid som var utført i Sykkylven ville komme hele landet til gode.

Etter oppfordring ga Olav Vik en redegjørelse for anleggets utvikling fra begynnelsen til i dag, og omtalte en del av de vanskeligheter som måtte overvinnes under oppbyggingen.

Karstein Vik ga deretter en redegjørelse for ørret- og lakseoppdrettets stilling i vårt land i dag, og for den enorme interesse foretagendet hadde vakt i en rekke land ute i verden.

SP 9/1.62

„Et pionerarbeid som vil komme hele landet til gode"

Brødrene Vik i Sykkylven får medalje fra Selskabet for de norske Fiskeriers Fremme

Firmaet Nor-Laks ved brødrene Olav C. Vik og Karstein O. Vik, Sykkylven, er tildelt Selskabet for de norske Fiskeriers Fremme's sølvmedalje med diplom for deres arbeid som foregangsmenn i utviklingen av oppdrett av laks- og ørretarter i saltvann.

Overrekkelsen ble foretatt av selskapets preses, direktør Johan Rogge Giertsen, som samtidig fremholdt at det pionerarbeid som var utført i Sykkylven ville komme hele landet til gode.

Etter oppfordring gav Olav Vik en redegjørelse for anleggets utvikling fra begynnelsen til i dag, og omtalte endel av de vanskeligheter som måtte overvinnes under oppbyggingen.

Karstein Vik gav deretter en redegjørelse for ørret- og lakseoppdrettets stilling i vårt land i dag, og for den enorme interesse foretagendet hadde vakt i en rekke land ute i verden.

2

Brødrene Vik får medalje for sin pionervirksomhet

Firmaet Nor-Laks ved brødrene Olav C. Vik og Karstein O. Vik, Sykkylven, er tildelt Selskabet for de Norske Fiskeriers fremme's sølvmedalje med diplom for deres arbeid som foregangsmenn i utviklingen av oppdrett av laks- og ørretarter i saltvann.

Overrekkelsen ble foretatt av selskapets preses, direktør Johan Rogge Giertsen, som samtidig fremholdt at det pionerarbeid som er utført i Sykylven vil komme hele landet til gode.

Etter oppfordring ga Olav Vik en redegjøring for anleggets utvikling og omtalte endel av de vanskeligheter som måtte overvinnes under oppbyggingen. Karstein Vik redegjorde for ørret- og lakseoppdrettets stilling i Norge og for den enorme interesse foretagende hadde vakt i en rekke land ute i verden, — skriv Sunnmøre Arbeideravis.

2

Foregangsmenn

Firmaet Nor-Laks ved brødrene Olav C. Vik og Karstein O. Vik Sykkylven, er tildelt Selskabet For De Norske Fiskeriers Fremme's sølvmedalje med diplom for deres arbeid som foregangsmenn i utviklingen av oppdrett av laks- og ørretarter i saltvann.

Overrekkelsen ble foretatt av selskapets preses direktør Johan [illegible]

ROMSDALSP. 29/1.62

62.3

Gode muligheter for oppdrett av regnbueørret i Dyrnesvågen

Ingar Holberg har gjort et meget godt arbeid

Fiskerikonsulent Kjell Ofstad vil anbefale statsstøtte

— Jeg er svært imponert over Ingar Holbergs personlige innsats, og jeg vil anbefale at det blir gitt støtte til driften fra Landbruksdepartementet, sier fiskerikonsulent Kjell Ofstad som har vært på Smøla for å se på det nye oppdrettsanlegg for regnbueørret på Dyrnes. Holberg har lagt det hele meget godt til rette, og for oss er det av den største betydning å studere lønnsomheten og driftsforholdene ved et slikt anlegg, hvor det skal oppdrettes porsjonsfisk også av sjøvannstilvennet ørret.

Fiskerikonsulent Kjell Ofstad er ansatt i Landbruksdepartementet og har kontor hos Vitenskapsselskapet i Trondheim. I disse dager har han sett på forskjellige anlegg i Møre og Romsdal, og deltok bl. a. i drøftingene i Kristiansund om fredning mot snurpenot i de indre fjordstrøk på Nordmøre. Forleden dag kom han hjem fra turen til Smøla.

— Ingar Holbergs anlegg tar som nevnt sikte på oppdrett av porsjonsfisk, og det skal gjennomføres sjøvannstilvenning av regnbueørret, sier Kjell Ofstad.

I Sykkylven har man også et liknende anlegg, men der baserer man bare på salg av sjøvannstilvennet settefisk. Det tar omlag to år å få gjennomført sjøvannstilvenningen, og det kreves et komplisert anlegg. Mulighetene hos Holberg skulle Egge meget godt til rette, og han har gjort en meget god egeninnsats med anlegg av dammer, hvor det kan tilføres sjøvann eller ferskvann etter behov.

— Hva med slike ting som før til anlegget?

— Her mangler det en vesentlig ting, nemlig et fryseri. Fôrtilgangen kan til sine tider være vanskelig, og det vil i det lange løp være billigere og lettvintere å kjøpe inn fôr når det er lettest å skaffe det, og deretter oppbevare dét i fryseri. Så vidt jeg forstår er det utsikt til å få et fryseri i Dyrnesvågen, og også for dette anleggets skyld er det av stor betydning at planen blir realisert snarest mulig.

— På hvilken måte kommer det offentlige inn i bildet i forbindelse med et anlegg som dette?

— Vi vet jo så svært lite om lønnsomheten og andre ting i forbindelse med driften av et slikt anlegg, og det er mange ting som må undersøkes nærmere. — Det offentlige er interessert i nøyaktige undersøkelser av driftsforhold, lønnsomhet, markedsmuligheter m. v. Det finnes en del slike anlegg tidligere, men det har aldri lykkes oss å få nøyaktige journaler og pålitelige noteringer. Jeg har inntrykk av at mange anlegg drives nærmest på slump. Nå har vi sjansen til å få gjennomført slike undersøkelser, og det er derfor jeg gjerne vil anbefale støtte til dette anlegget. Vi rår dessverre ikke over så store midler men vi vil i alle fall gjøre vårt beste.

— Hva er Deres personlige mening om driftsmulighetene?

— Når det gjelder lønnsomheten er jeg foreløbig temmelig skeptisk, men en vet jo ikke noe sikkert før vi får undersøkt det hele nærmere. Blant de ting som må studeres, er omsetningsmuligheter og markedsforhold. I det hele tatt vil det være av verdi å prøve seg fram både når det gjelder selve driften og markedsføringen. Jeg kan forøvrig nevne at man arbeider med de samme problemene i Trøndelag, hvor en fylkeskomite har fått i oppdrag å utrede saken.

ROMSD. FOLKEBL. 11/1.62

Ørreten hos Hurlen i Eidsvåg klarte seg godt under is og snø

Hele anlegget fullstendig nedgravd under de store snømengdene i jula

Som tidligere meldt var det meningen at stamlaksen som Romsdal Fiskeristyre har gående i anlegget på Vågstranda skulle overflyttes til Hurlens Ørretoppdretteri i Eidsvåg der den skulle gå i pensjon til neste gytetid. Hurlens dammer står ferdige, men det gjenstod å legge ut rør fra dammene og ut i sjøen. Dette arbeidet skulle nettopp settes i gang da det voldsomme snøværet satte inn. Maskiner og utstyr, som alt var kommet på plass, snødde ned.

Vi hadde en samtale med kjøpmann Hurlen i går, og han opplyste at arbeidet skal settes i gang så snart det blir stor nok fjære til at folkene kan arbeide.

— De har altså ikke gitt opp tanken på å forsøke å overvintre stamlaksen fra Vågstranda?

Nei, det har jeg ikke, og jeg har ikke fått noen melding fra Romsdal Fiskeristyre om at stamlaksen er sluppet ut.

— Hvordan har ørreten klart seg hittil?

— Vi ble plaget både av frysing i dammene, og av snømengdene. Da det var på det værste fôk dammene ned av snø, slik at vi ikke engang så hvor de lå. Nå er dammene åpne igjen, og det ser ut for at ørreten har klart seg meget godt.

— Ville det ikke vært en fordel med tak over dammene?

— Jo, det ville ha spart oss både for arbeid og bekymringer og det er meget sannsynlig at jeg kommer til å legge over tak. Det vil også være av betydning om sommeren, ved at en da kan holde sterkt sollys ute fra dammene.

TIDENS KRAV 22/1.62

Auren på Vestsmøla klarte seg fint

Til sommeren kan salget begynne, sier lensmannsbetjent Holberg

— Auren i mitt oppdrettingsanlegg på Dyrnes klarte seg fint i snøfall og strømbrudd i vinter, sier lensmannsfullmektig Holberg på Vestsmøla. Jeg hadde regnet med betydelig tap, strømmen var borte og et snøfall av svære dimensjoner, dertil storm. Men tapet innskrenket seg til 300 yngel og det er svært lite.

«Overvintringen» er gått over all forventning, og nå ser den ut til å trives utmerket. Når jeg mistet de 300 skyldes det at stormen hadde rotet opp vannet slik at pumpingen ikke fungerte tilfredsstillende. Det er nå ca. 13,000 ørett i dammene — derav 5,000 som blir to år i mai.

— Når kan en selge?

— Det viser seg at det er god etterspørsel etter fiske på fra 3 hg til en halv kilo, og hos meg vokser fisken bra — kanskje noe ujevnt.

For regnet vi med salgsfisk først når den nærmet seg kiloen, men der er det altså en forandring idet mindre fisk er også i skuddet. Jeg kan derfor begynne å selge til sommeren. Selvsagt bør en når en skal avhende så små fisk bu et betydelig større antall for å få noen mengde.

FIRDA 10/1.62

...il det bli teke opp arbeid ... av regnbogeaure i Utvik?

Utvik bondelag vil skipe grunneigarlag.

Nils T. Valaker ... formann i Utvik bondelag.

... Bondelag heldt årsmøte ... Formannen i Sogn og ...e bondelag, Magnus Grim... sekretær Supphellen var ...s.

...rs T. Bruland som har ...om formann i 11 år ba ...attval og som ny formann vart vald Nils T. Valaker. Han var tidlegare nestformann og kasserar. Som ny nestformann og kasserar vart vald Ragnvald Egge.

Ein drøfte spørsmålet om skipe grunneigarlag og korleg det virka, og det vart valde tre mann som skal ordne med å stand eit sovore grunneigarlag. Dei tre var Vilhelm Hage, Ingbrigt Berge og Jon B. Tistad.

Ein såg det turvande å skipe eit grunneigarlag ut frå dei synsstad, at grunneigarane ogs skal få behalda den retten d tidlegare har hatt til jakt o fiske. Elles er det fare for ... vert teken frå dei.

Fylkesagronom Stubø orienterte om fiskevatn og elvefiske og lite grann om oppfôring av regnbogeaure som ein er teke til med fleire stader, serleg på Sunnmøre. Stubø trudde at strendene i Indre Nordfjord skulle høve for den slags fiskeoppdrett og han meinte at det var god von å oppnå endå betre resultat enn m... ge andre stader. Det kunne ... ei god attåtnæring.

Årsmøtet diskuterte ogso spørsmålet om å gå saman med In... vik Bondelag om medlemskap ... »Skattekontoret for Jord ... Skog« i Noregs Bondelag. So... kontaktmann for begge bond... laga vart vald Matias Hilde, In... vik.

Det var ein del snakk om at det var forgale at det ikkje skulle vera eih ferskfiskkonsulent i Sogn og Fjordane. Her i fylket er fleire hundre vatn som med rasjonell utnytting måtte kunne skaffe mykje meir fisk ... vonar at fylkesagronom St...

MORGENAVISEN 1/2.62

Oppdrett av aure også i Bremanger

Spørsmålet om kommunal trygd til kjøpmann Peder Bakke til oppdrett av aure [illegible] oppatt i Bremanger kommunestyre fredag. Då saka var føre i oktober gjekk kommunestyret med 16 mot 12 røyster inn for å gje trygd for eit lån på 50 pst. av 10.000 kr.

Nå ber områdeplanleggaren, Ragnar Høgelid, at kommunestyret gjer om vedtaket sitt, slik at garantien gjeld for 50 pst. av 25.000 kr. på same vilkår som i vedtaket i Distriktenes Utbyggingsfond, der fondet trygdar for 50 pst av same summen. Dette har formannskapet rådd til.

Områdeplanleggar Høgelid har elles skrive ei lengre utgreiing om planane til Peder Bakke. Han konkluderer der med at dei opphavelege planane til søkjaren synest vera noko for dristige. Det er tvillaust store voner for å drive med god rentabilitet etter opplegget med både klekkeri, blandingdammer for 1 års fisk og føringsdammer for 2 års fisk dersom det ikkje kjem på uhepper og når søkjaren får røynsle. Men så usikre som mange tilhøve er med oppdrett og så stor fåre som det er for at små feil med fôring og stell kan føre til vesentleg tap, har ein meint at det førebils er rett berre å satse på oppdrett av slaktefisk på Nybø, jamvel om rentabilitetsvonene då ikkje vert så store i første omgang. Men når søkjaren satsar så mykje eigenkapital som her og når han har lagt så mykje arbeid på å setja seg inn i oppdrettmetodane, synest det vera rimelege voner for at forsøket skal bli vellukka.

Det første kostnadsoverslaget lydde på 143.000 kr. Men etter at planane er skorne ned, lyder dei nå på 67.000 kr. Av dette skal Bakke sjølv satsa 37.000 kr. Bremanger Sparebank har sagt seg villig til å ta 5000 kr. og resten skal så skaffast med garanti av Distriktenes Utbyggings fond og [illegible]

Breeding Salmon in Fish Farms Proved Possible in Norway

Norwegian experiments claim salmon can be bred in captivity like 'broiler chickens'. Inventor of new process plans visit to Canada and eventual establishment of salmon breeding on world-wide scale.

by JOHN J. MURDOCH

THE RESULTS of a secret Norwegian process for the breeding of salmon in captivity and their mass production in countless millions for world markets is soon to be disclosed.

It is a process that has baffled scientists and fish biologists for centuries. A means of commercially producing salmon under artificial conditions has been investigated by scientists on every Continent because salmon is one of the most delicious, delicate and nourishing fish consumed by mankind. Finding out how to breed this species in captivity has always been a tempting prize for the ambitious.

Salmon's ocean migration unnecessary. In the development of the new breeding technique, several fascinating myths associated with salmon ever since their habits have become known to man have been exploded.

Not the least of these is the absorbing story that, as two year old fingerlings, salmon must make a dash from their fresh water breeding beds to the wide open spaces of the oceans; drift around for many thousands of miles for from two to about five years and then return to their original spawning beds to breed. They do that, of course, but it has been proved conclusively by experiments in Norway lasting more than six years that the oceanic itinerary is not necessary either to bring about maturity or for subsequent breeding.

In fact, the experiments carried out under artificial conditions have proved that they can breed much more prolifically by staying at home. The hitherto elusive gap between their departure from fresh water and their return to it has been successfully bridged with highly significant results for the consumer and commercial fishing interests.

In previous efforts to bridge the gap it had always been well and truly established that salmon breed only in fresh water; the eggs cannot be fertilised in sea water and if the fry or fingerlings are transferred to sea water they just die. This conformation to the laws of nature has always been an insuperable block to artificial breeding.

Secret chemical process. A 42-years old Norwegian architect, Mr. Karstein Oddrn Vik, from Sykkylven a small town just south of Alesund on Norway's west coast, has, however, solved the problem by circumvention and evolution coupled with a secret chemical process.

For more than six years he has been experimenting at his Sykkylven fish station with the help of his brother Olav C. Vik. The results of these experiments, big succulent salmon grown in captivity, were seen at a public trade exhibition in Oslo early in December. Starting his experiments as a hobby, Mr. Vik can now produce from salt water pools teeming millions of salmon ready for the table.

Fishery experts astonished. In the Vik process there is an adherence to nature because the salmon are hatched in fresh, running water and then very, very gradually the fry are transferred to sea water in big man-made pools conveniently placed along the coast. Before reaching their final abode they are much bigger than fingerlings and the waters have been chemically treated. As part of the process, the pools are gradually subjected to tidal movements. Fishery experts who have had an opportunity to examine Mr. Vik's achievements have been astonished.

Salmon fishery on global scale. Now Mr. Vik plans building fish farms on a global scale. He has already completed plans for starting a new salmon industry in Iceland. (Editor's note: see adjacent announcements.) Next on his list is Ireland. Towards the end of April he goes to Canada to see the Canadian Ministry of Fisheries about starting new artificial breeding grounds there. While in Canada he has an invitation to meet fish biologists in the State of Washington. In the following year he proposes to start similar fish stations in Australia and New Zealand.

Within the next four of five years, salmon of up to forty or fifty pounds in weight will be turned out by hundreds of millions like broiler chickens and just as cheap. It will be a fishery revolution on a global scale.

Mr. Karstein Vik has just returned to Norway after a week's tour of Ireland where he has inspected places on the west coast to start his operations next March. He has had long consultations with top ranking Government fishery experts and with Mr. Brian Lenehan, the Parliamentary head of the State's fisheries. He explained his process in great detail and showed photographs of his experimental stations and of the salmon he has produced.

Irish government backing. On behalf of the Irish Government, Mr. Lenehan has guaranteed full state backing for the establishment of a great new salmon industry that will ultimately be worth millions in the export market alone to the Irish Republic. Freedom from income tax for the first ten years of operations is one of the baits that Mr. Lenehan has offered Mr. Vik for letting Ireland in on the ground floor of the new industry. Irish experts are to fly to Norway to see the Oslo exhibition and to inspect the salmon stations at Sykkylen.

Before leaving Dublin for Oslo, Mr. Vik said, "Breeding salmon in captivity has limitless possibilities because the number of fish that can be produced in this way is astronomical. In ordinary

CLAIMS FOR NEW SECRET PROCESS

Captive salmon breed more prolifically than salmon under natural conditions. Seventy per cent survival rate guaranteed

Secret chemical process overcomes previously insuperable problem of fresh water breeding.

"Within four or five years, salmon of up to 40 or 50 pounds in weight . . . by hundreds of millions."

One year only required for full maturity under captive conditions; not two to five years as in the ocean

AUTHENTICITY OF THIS ARTICLE

AWARE OF THE IMPLICATIONS of this article for the Canadian fishing industry, the editor has made every effort to check its authenticity. The results of this check are given below. Apart from this attempt to establish authenticity, the editor wishes it made clear that *Canadian Fisherman* does not vouch for the accuracy of the facts claimed. The opinions expressed in the article are those of the author and the individuals quoted.

J. H. Murdoch, the author, was formerly on the staff of Associated Newspapers Ltd., of London, until the *Sunday Dispatch* closed down following a merger with the *Sunday Express*. He is now a free-lance writer.

He mentions in the article that the inventor of the new salmon breeding process, Mr. Karstein Vik, is going to Canada in the spring of 1962 to discuss his process with the Department of Fisheries, that plans have been completed to establish a salmon industry in Iceland, and that the Irish government is backing his venture. These facts have been checked.

Ottawa Unaware of New Process

In checking with the Federal Department of Fisheries, Ottawa, *Canadian Fisherman* drew a complete blank. "I have checked with other department heads here," said Tom Turner, Director of Information, "and nobody has heard of Mr. Karstein Vik, of his new process, or of any impending visit to Canada."

Iceland Confirms Private Discussions

A cablegram to David Olafsson, Director of Fisheries, Iceland, brought the following reply: "No personal knowledge Karstein Vik. Know he was engaged by private firm to furnish drawings and plans establish salmon and trout breeding station but as yet nothing done. Can not be termed pioneer work in Iceland."

Irish Government Confirms Establishment of Industry

A cablegram to author Murdoch requesting further substantiation of the facts stated in his article resulted in this interview with Brian Lenehan, Parliamentary Head of the State's Fisheries, which we have Mr. Lenehan's permission to quote:

Mr. Lenehan said, "I am satisfied, and so are my advisers, that this new process developed by the Vik brothers of Norway is a sound economic proposition.

"We are very pleased that Ireland is being given a chance to get in on the ground floor of this new 'broiler salmon' industry, for I believe it will be in use in many parts of the world within the next few years. I had a long talk with Mr. Vik and he explained the whole process to me. It is a unique process and, so far as I can see, it is highly successful. Others have tried to produce salmon in this way but have failed. Mr. Vik and his brother have succeeded. They alone in the world have the 'know how' and they are prepared to let other countries in on this gradually. They are prepared to sell their idea and Mr. Vik has told me that after establishing the industry on the west coast of Ireland he is going to Canada for talks with the fishery authorities there.

"On behalf of the Irish government, I have told Mr. Vik that we are prepared to grant him a 100 per cent tax-free remission on profits from the export side of his industry for ten years.

"There are tremendous economic advantages in the Vik system of breeding salmon. One of the outstanding is that the eggs and the fry will not be subjected to the 'jungle' war that exists in ordinary circumstances. The subsequent low mortality rate will mean much greater production. Like broiler chickens, an enormous number of salmon will be produced in a small space of sea water and they will get artificial feeding. I think the best way to describe the new process is to say it is a new biological development."

62.5

(3)

circumstances only about five per cent of the eggs produce salmon that reach maturity. One reason for this low survival rate is that the spawning beds, eggs and fry are attacked by all kinds of aquatic marauders that kill and devour.

"But in the fish stations depredations of this kind just cannot happen. Everything is under control and protection. The result is that the mortality rate for fish is exceptionally low. In fact we can guarantee as much as seventy per cent survival. We have also exploded the myth that salmon can breed only once in from two to about four or five years. We have proved that they can breed every year in succession for up to five years at least, maybe more".

When the high percentage of fertility and survival of fry that is possible with salmon reared in artificial conditions is linked with the fact the number of eggs vary from about 550 to 800 for every pounds of parent fish plus yearly breeding, the commercial possibilities of the new process can to some extent be appreciated. Mr. Vik says that the west of Ireland is ideally suited for the establishment of salmon fish stations.

He came to Ireland at the invitation of Mr. Richard Walsh, a 53 years old drainage contractor from Newbridge, County Kildare. Mr. Walsh has been interested in the study of salmon for many years. When he got information about Mr. Vik's scheme he contacted him and the subsequent correspondence led to the Norwegian's visit to Ireland.

Mr. Walsh said he was satisfied that the venture would be a tremendous success in Ireland. In one batch of 250,000 fry at the Sykkylven station mortality was a mere 20,000.

"It is a revolutionary process that will sweep the world" said Mr. Walsh, "biologists believe that salmon can be bred in artificial conditions but Mr. Vik is the only man who has succeeded in doing it".

Fresh salmon market all year round. As a means of getting the highest price for the captive salmon they can be kept in the pools when prices are low and released when the market is favourable. They can be netted in the pools all the year round and at any size according to requirements. For catching, no expensive equipment or labour is necessary. In the pools the fish will not merely live on natural sea food but they will be given artificial feeding to make them mature more rapidly for the table than ordinary salmon.

The fish will be flown fresh from Shannon airport (London, 2 hours; Paris, 2½ hours) to world markets not merely from the pools but they will be processed for export in a variety of ways. A specialty will be smoked salmon, a delicacy that fetches big prices in the most fashionable hotels and restaurants on both sides of the Atlantic.

Using 'Freeze-drying' process also. It is the intention of the proposed Irish-Norwegian combine to utilise the Irish Government-sponsored Sugar Company's new "accelerated freeze drying" food processing plant at Mallow, County Cork, to export surplus salmon. This plant, the only one of its kind in existence, was opened four months ago and can freeze 80 types of meat, fish and vegetables under revolutionary methods. It was built by Vickers of Swindon, England, and the technique was developed by the Torry Research station at Aberdeen.

The aim of the factory is to build up a £50 million export trade for frozen food including fish to North America and Europe. To feed the factory 30,000 more workers will be employed on Irish farms.

The "accelerated freeze drying" method reduces the weight of the food by nine-tenths but does not affect the appearance, taste or smell of the food. No refrigeration is necessary and the flash-dried food needs only water and heat to prepare it for the table. Highly coloured vegetables like peas, carrots and beet-root retain their appearance. A meal can be prepared in a few minutes by the housewife. The same will apply to salmon. The keeping qualities of the new feather-weight food is infinite and has a tremendous advantage for the housewife, shopkeeper and wholesaler.

Nfld. Brief Urges Change

THE NEWFOUNDLAND Federation of Fishermen has presented a brief to the Committee of Enquiry which has been appointed to look into the Unemployment Insurance Act.

Among other things the Federation brief called for the extension of the divisor system now used for calculating contributions and unemployment insurance stamps for salt fish producers to the producers of fresh fish as well.

It also suggested that the system also be used for producers of salmon, lobster, mackerel and other species.

The brief says, in part: "Fishermen, unlike other workers, sometimes lose many production days and even weeks as a result of storms, scarcity of fish in some weeks, engine or equipment breakdowns, and therefore are deprived of unemployment insurance stamps for some weeks while in previous or following weeks they may secure more than is required for the weekly stamps.

"Lobster or salmon fisherme produce over a long period, bu can sell only at the convenience of the buyer or collector. Thus fishermen who produce over two or three weeks are only entitled to a stamp for the week in which the product is sold. This system is the basis for numerous complaints and is considered discriminatory against such fishermen."

The Federation reserved special criticism for the exemption of part time fishermen from making contributions to the unemployment insurance fund.

It suggests that people who fish commercially during their spare time or on holidays should be compelled to make regular contributions just as the full time fishermen have to do.

62.6

A 8/2 62

Oppdrett av laks og regnbueørret skal nu utredes

Landbruksminister Einar Wøhni opplyste på spørsmål fra Johan Karlsen (a), Sør-Trøndelag, i Stortinget igår at det nu er oppnevnt et utvalg til å utrede de spørsmål som knytter seg til oppdrett av laks og regnbueørret.

Utvalget er sammensatt av en representant fra Landbruksdepartementet, én fra Fiskeridepartementet og med statssekretær Kleppe i Finansdepartementet som sekretær. Utvalget har fått som mandat å vurdere spørsmålet om en utvidet forsknings- og veiledningstjeneste når det gjelder oppdrett av laks i sjøen. Det skal dessuten uttale seg om utbyggingen av den nuværende forsknings- og veiledningstjeneste og om plaseringen av dette arbeide.

Da dette er et forholdsvis begrenset og oversiktlig område, håpet statsråden at utvalget ikke vil bruke lang tid på arbeidet, og sa at departementet vil ta standpunkt til saken når utredningen foreligger. Statsråden tilføyde at dette spørsmål kan utredes og løses uten sammenheng med den nye lovproposisjon om finnlandsfisket.

A.10/2.62

Ekspertmøte om regnbueørret i Bergen

Drøfter storstilet fiskeoppdrett på Vestlandet

Oppdrett av regnbueørret på Vestlandet vil bli drøftet på et større møte i Fiskeridirektoratets bygg på Nordnes i Bergen førstkommende tirsdag. Det er Christofer Senstad, konsulenten for ferskvannsfiske i Vest-Norge, som har tatt initiativet til møtet, og det er sammenkalt en rekke autoriteter med fiskeriinspektør Joakim Harstad i spissen, samt fiskeoppdrettere og andre interessorte fra Bergen og omkringliggende distrikter. Også brødrene Karsten og Oddmund Vik, som driver større fiskeoppdrett i Sykkylven, vil være tilstede på møtet.

— Dette er et uforbindtlig diskusjonsmøte, uttaler fiskeriinspektør Harstad til Aftenposten. Vi skal drøfte de erfaringer vi har høstet på området og forsøke å finne frem til et grunnlag for et mer omfattende oppdrett av regnbueørret på Vestlandet. Det er nemlig mange som er interessert i å komme igang med slik oppdrett. Det har også vært antydet at man burde komme inn på det utenlandske marked, når det gjelder salg av matfisk. Det er en forutsetning for at næringen skal få noen betydning her hjemme. Men det gjelder å gå forsiktig frem, ikke satse blindt. Vi vil møte sterk konkurranse. Danskene er allerede nede i en kilopris på 6 kroner for regnbueørreten. Her hjemme ligger prisene adskillig høyere. Sålenge folk med slagsbenanlegg får 15 kroner pr. kilo for settefisk til videre oppdrett, er de naturligvis fornøyd. Men hvis matfiskprodusentene ikke klarer konkurransen på det utenlandske marked, vil nok interessen for regnbueørreten dåbbe av etterhvert.

Vi har sett eksempler på kapitalspille når det gjelder oppdrett av regnbueørret, laks og sjøørret. Det gjelder blant annet et tre-millioners anlegg ved Kragerø. Det drev vesentlig med regnbueørret. Det ble satset stort, men idag er det bare såvidt det humper og går. Vi finner det derfor nødvendig å advare mot overdrevne forventninger når det gjelder slik oppdrett, sier fiskeriinspektøren. Foreløbig bør vi satse på den som en binæring. Hvis forsøkene faller heldig ut kan vi utbygge næringen.

Det er også viktig at Staten tidligst mulig satser på et forsøksvesen for denne næring, slik at man kan løse de forproblemer som melder seg og finne botemidler for fiskens mangelsykdommer. Det er ikke å vente at de enkelte fiskeoppdrettere skal kunne løse disse problemer alene, slutter fiskeriinspektøren.

Sandb.

BT. 11/2.62

★ *Noen ansikter fra møtet i går. I nederste rekke fra venstre: Direktør Gunnar Rollefsen, fiskerikonsulent Chr. Senstad, Sellevåg, sekretær A. Soleim. I midterste rekke fra venstre: Wiese-Hansen, en tysk ekspert som heter Ritter, Guttorm Olsen og ingeniør Lærum. — I øverste rekke: Ferskvannsinspektør Harstad, Karstein Vik, konsulent Kjell Jensen, leder [illegible] den vitenskapelige avdeling for ferskvannsfiske, Rossel[illegible] Oswald Hamre og Hilken [illegible]*

Landslag for stamfisk-oppdrettere skal dannes

Lønnsomt med spesialfabrikk for matfisk-fôr, mener Karstein O. Vik

[illegible]organisering av en lands[illegible]ende fellesorganisasjo[illegible]ke stamfisk-oppdrettere og [illegible]fisk-produsenter — omfattende laks, ørret og regnbueørret — [illegible] drøftet i et stort ekspertmøte hos Fiskeridirektøren i Bergen i går. Til stede var bl. a. fiskeriinspektør Joachim Harstad, fiskeridirektør Klaus Sunnanå og professor Gunnar Rollefsen.

Det ble nedsatt et treman[illegible]valg som foreløpig skal stå for organisering av et lag for Vestlandet. Seinere skal det dannes lokallag over hele landet, med sikte på [illegible]

regnbueørret, og omsetningsproblemer og markedspriser i sin alminnelighet. Nødvendigheten av at myndighetene nå legger alt til rette for forsøksvirksomhet og faglig vegledning på dette felt ble sterkt understreket.

[illegible] det er muligheter for å komme betraktelig ned i pris, bare man kan skaffe billig og godt nok fôr. Vik hevdet at det vil være god forretning for en fabrikk i Norge

ADRESSAV. 24/1.62

Oppdrett av laks og ørret

STATEN VIL STØTTE FORSØKENE

Ålesund, 23. (NTB).

Med det aller første blir det oppnevnt et utvalg som skal komme med forslag om hvordan en fra Statens side best skal støtte de forsøk som drives med oppdrett av laks og ørret, slik at man kan skape en ny næring i kystdistriktene, opplyser statsråd Einar Wøhni til Sunnmørsposten. Denne saken ble reist i Stortinget i april i fjor av representanten Johan Karlsen fra Trøndelag. Han viste da til forsøkene som ble drevet i Sykkylven, og som har vakt stor oppmerksomhet.

Statsråd Wøhni sier at det er forutsetningen at utvalget særlig skal ta seg av spørsmålet om beste form for rettledningstjeneste for den som skal starte oppdrett [illegible] og ørret.

DAGEN 19/1.62

Johan Karlsen hamrer på med spørsmålene om ørret-oppdrett

Stortingsmann Johan Karlsen har ikke gitt seg når det gjelder de offentlige myndigheters interesse for ørret- og lakseoppdrett. NÅ har han meldt et nytt spørsmål til landsbruksministeren, som har denne grener av «landbruket» under sin administrasjon, om hva som er gjort for å støtte opp om saken angående oppdrett av laks og regnbueørret.

SP 12/2.62

Ørretoppdretterne starter fylkeslag

[illegible] ørretoppdretterne i fylket [illegible] fylkeslag. Det ble vedtatt at [illegible] Damfisklag. Ellers ble det framlagt og godkjent vedtekter for laget.

Til formann ble valgt M. O. Kleven, Ålesund, (til venstre på bildet), i styret for øvrig er Olav C. Vik, Sykkylven, og Reidar Eggesbø, Velsvik i Dalsfjord. Til varamenn ble valgt Ivar Settemsdal, Aalerud, og Anders P. Vold

SP 9/1.62

Oppdretterne vil organisere seg

Fylkeslag konstitueres i februar

Om lag 25 enkeltpersoner og firmaer kommer trolig til å gå sammen for å danne en faglig organisasjon for ørret- og lakseoppdrettere i Møre og Romsdal. Organisasjonen vil bli konstituert i første halvdel av februar.

Onsdag ble det holdt et møte i Ålesund der flere representanter fra den nye næringa var tilstede. Møtet var kommet istand etter initiativ fra Opplysningskontoret for Næringslivet i Ålesund og på Sunnmøre.

Det møtte representanter fra de fleste ørret- og lakseoppdrettere på hele Sunnmøre, men også Nordmøre var representert. En rekke oppdrettere i Romsdal og Nordmøre har forøvrig [illegible] bekreftet at de er interessert i å gå med i en slik organisasjon.

Møtet onsdag valte et arbeidsutvalg som fikk i oppdrag å legge fram et forslag til vedtekter og å sørge for innkalling til et konstituerende møte i midten av februar. Disse kom med i utvalget:

M. O. Kleven, formann, Olav C. Vik, Reidar Eggesbø og Kåre Skutvik. Sistnevnte skal virke som sekretær for utvalget.

MACLEANS PREVIEW (CANADA) 10/2.62

62.7

Maclean's Preview, 10/2.62 Ca[illegible]

Food forecast: billions of assembly-line salmon

The next revolution in the fast-changing technology of food production could result from a new and still secret technique, developed in Norway and now offered to the appraisal of Canadian fishery experts, for breeding salmon in captivity.

Fish biologists on several continents have been working on the idea for many years. The lure is profit: the succulent salmon is an aristocrat among edible fish, and its economic value is such that it once drove Russia and Japan to the brink of war. If salmon could be mass-produced like broiler chickens, the commercial rewards would be incalculable.

The man who claims to have found a way of doing this, and who demonstrated his results to interested foreign visitors in Oslo last month, is Karstein Oddm. Vik, an architect whose hobby is fish biology. The success of his experiment challenges some hitherto accepted mythology about the mysterious life cycle of the salmon.

Scientists have always believed that as two-year-old fingerlings, salmon must leave their fresh water breeding grounds and dash for the ocean, where they drift about for thousands of miles over the next two to five years before returning to their original spawning beds to breed. In natural conditions, this is what they do; but Vik maintains the oceanic odyssey is not really necessary.

The big difficulty has been to bridge the gap between the departure from fresh water and the return to it. Salmon breed only in fresh water; the eggs cannot be fertilized in sea water, and if the fry or fingerlings are transferred to sea water, they die. In the Vik process the fish are hatched in fresh, running water and then, very gradually, transferred to sea water in a series of big man-made pools along the coast. Before reaching the final pool they are much bigger than fingerlings, and the water has been treated chemically in a way that Vik is still keeping secret.

Vik has convinced some fishery experts that his method works, and now he plans to flood the world with home-grown salmon. He has completed plans for starting a new industry in Iceland. Next on his list is Ireland, where the government has offered tax-free profits for the first ten years to an Irish-Norwegian combine. Vik will visit Australia and New Zealand this spring, with the idea of establishing stations there, and en route he expects to confer with fisheries men in Canada and the state of Washington.

The Vik process would be of particular interest in British Columbia, where a water-power-versus-salmon fight has been waged for years, and where the salmon commission has conducted long experiments to induce salmon to breed below dams instead of above them.

"The number of fish that can be produced in captivity," says Vik, "is astronomical. The number of eggs varies from about 550 to 800 per pound of parent fish, and we can guarantee as much as seventy percent survival. We have also exploded the myth that salmon can breed only once in two to five years. We have proved that they can breed every year in succession for five years at least, and maybe mor[illegible]

J. H. MURPHY

ADRESSAV. 11/1.62

Irlender til Sykkylven for å se på ørret-anlegg

Ålesund, 10. (Fra vår korresp.) Arkitekt Karstein Oddmund Vik, Sykkylven, skal som kjent hjelpe med utbyggingen av et stort damanlegg for ørret og laks i Irland. I en samtale med Adressavisen forteller han at 3 irlendere kommer til Sykkylven i morgen for å se på ørretanlegget på Vik. Senere skal de også besø andre damanlegg på Sunnmøre. Irlenderne returnerer så [illegible]

SA. 14/1.62

FIRE IRLENDERE, deriv to representanter for fiskeridirektoratet, en biolog og en ingeniør, er kommet til Sykkylven for å studere stamfiskanleggene der. Det er meningen at irlenderne skal studere oppdrett av saltvannsfisk og på i gang i stor målestokk med det når de kommer tilbake til Irland. Den ikke stat er interessert i foretagen[illegible] det og kommer til å støtte anlegge[illegible]

2

ØRRETOPPDRETTER [illegible] oppdrettes i Canada efter mønster fra Nordlaks i Sykkylven, men syv ganger større. Karsten Oddmund Vik skal til våren reise til Canada for å peke ut stedet der damanleg[illegible] skal bygges.

2

Sykkylven-anlegget som mønster for fiskeoppdrett i flere verdensdeler

En deputasjon fra Irland har i disse dager besøkt Sunnmøre og studert brødrene Viks damanlegg i Sykkylven og andre ørret- og lakseanlegg på Sunnmøre. Deputasjonen besto av den irske forretningsmann mr. Walsh og hans sønn, og ingeniør Mc. Grath og fiskerilinspektør Toner fra det irske fiskeridepartement. Mr. Walsh planlegger nå et anlegg etter mønster av anlegget på Vik, i nærheten av Dublin.

I en samtale forteller fiskerilinspektør Toner at man har endel damanlegg i Irland. Men de er alle basert på ferskvann. I de irske elvene er det laks og ørret, og man har også gjedde i innsjøene der. Oppdrett i saltvann har aldri v[illegible]kt, og han var meget spent på å få se Vik-anlegget.

Mr. Walsh forteller ved avreisen at han er meget begeistret over brødrene Viks anlegg.

— Vi har studert anlegget meget grundig, og det er ikke tvil om at vi kommer til å følge dette opplegget ved vårt damanlegg, sier han. Vi skal basere driften på regnbueørret og laks som de gjør det på Sunnmøre, og nå gjelder det bare å komme i gang.

Arkitekt Karstein Oddmund Vik har allerede vært i Irland og skal ikke delta i utbyggingen av mr. Walsh's anlegg. Men han har åpenbart fått hendene fulle med konsulentarbeid for folk som vil etablere damdrift etter brødr[illegible] Viks linjer.

— Jeg har fått forespø[illegible] å komme til Canada, og dit blir det nok til at jeg reiser. Og det kan være meget mulig at jeg også må ta turen til Australia, og nå er det nettopp kommet forespørsel fra USA om jeg vil komme en tur dit, sier han.

Fra høyre: fiskerilinspektør Toner, ingeniør Mc. Grath, mr. Walsh som skal anlegge ørretdammer etter brødrene Viks opplegg i Irland, Walsh jr. og arkitekt Karstein Oddmund Vik.

2

Norlaksanlegget vil revolusjonere damdriften for laks og ørret

Henvendelser fra Irland, Canada, Australia og USA

En deputasjon fra Irland har i disse dager besøkt Sunnmøre og studert brødrene Viks damanlegg i Sykkylven og andre ørret- og lakseanlegg på Sunnmøre. Deputasjonen besto av den irske forretningsmann mr. Walsh, og hans sønn, ingeniør Mc. Grath og fiskerilinspektør Toner fra det irske fiskeridepartement. Mr. Walsh planlegger nå et anlegg i nærheten av Dublin, etter mønster av anlegget på Vik.

I en samtale forteller fiskerilinspektør Toner at man har endel damanlegg i Irland. Men de er alle basert på ferskvann. I de irske elvene er det laks og ørret, og man har også gjedde i innsjøene der. Oppdrett i saltvann har aldri vært forsøkt, og han var meget spent på å få se Vik-anlegget.

Mr. Walsh forteller ved avreisen at han er meget begeistret over brødrene Viks anlegg.

— Vi har studert anlegget meget grundig, og det er ikke tvil om at vi kommer til å følge dette opplegget ved vårt damanlegg, sier han. Vi skal basere driften på regnbueørret og laks som gjør det på Sunnmøre, og nå gjelder det bare å komme i gang.

Arkitekt Karstein Oddmund Vik har fått hendene fulle med konsulentarbeid for folk som vil etablere damdrift etter brødrene Viks linjer.

— Jeg har fått forespørsel om å komme til Canada, og det blir nok til at jeg reiser. Det er meget mulig at jeg også må ta turen til Australia, og nå er det nettopp kommet forespørsel fra USA om jeg vil komme en tur dit, sier han.

OPPDRETT AV LAKS OG REGNBOGELAURE SOM NY NÆRINGSVEG.

Historikk.

Kunstig oppdrett av fisk i ferskvatn er ein gamal næringsveg i verda. Den første notat ein kan finne om dette emne er forfatta av kinesaren C. Y. Lin som skriv om oppdrett av karpe i Kina ca. 500 år f. Kr. Han meiner at dei europeiske karperaser som no blir oppdretta, skriv seg frå denne stamma som ein hadde i Kina for over 2.000 år sidan.

Men dei første som oppdretta ferskvannsfisk i større målestokk i Europa var Bøhmen omkring år 1.100. Karl IV, konge av Bøhmen og keisar i Romarriket, var det første statsovernovud som gjekk positivt inn for denne næringsveg. I midten av de 14de hundradåret bygde han i Bøhmen ein serie av anlegg på storleikar opp til 4.000 mål.

Det vil ta for lang tid å kome nærare inn på den historiske utvikling av denne næringsveg fram til idag. Dette har for så vidt også mindre interresse. då det berre er ei spesiell grein av ferskvannsoppdrettet som vi skal ta for oss her, nemleg oppdrett av regnbogeaure og laks.

Så langt vi nå kjenner til, var det Amerika som først tok til med oppdrett av regnbogeaure i ferskvatn. Dei første anlegga vart bygde der i siste helvta av det forrige hundradåret. Derifrå har så næringsvegen spreidd seg til m. a. Japan og fleire europeiske land. Danmark hadde t.d. siste året ein eksportproduksjon på ca. 40 mill. danske kroner. Regnbogeauren er derfor ein fisk som alt i eit lite århundre har freista sitt tilvære i fangenskap og funne seg til rette der. Men trass i at ein visste om regnbogeslag som hadde si årlege vandring til sjøen og havet, har ein ikkje så vidt vi kjenner til tenkt og realisert den tanken at denne same fisken også burde kunne oppdrettast i sjøvatn, like gjerne som i ferskvatn.

Vi skal så sjå litt nærare på vår eigen laks i same samanheng. Denne fisken er gjennom alle tider blitt sett på som den edlaste av alle våre edle fiskearter. Det er skreve artiklar og bøker i hopetal om denne stolte fiskerasen, om hans milelange vandringar til fjerne og ukjende farvatn for å finne den føde han treng og om hans retur til barndomselva der han så til slutt legg si rogn og døyr for sitt avkom. Romantikk frå ende til annan, romantikk som er den stolte fiskerase verdig og som til dags dato er blitt velsigna med "Ja" og "Amen" av vitskapsfolk verda over.

Sjølvsagt hadde vi tvilarar, tvilarar som tok til å tenkje litt meir nøkternt på saka, som freista rive bort dette romantiske skjæret som alltid hadde lege over vår edlaste fisk, nøkterne tvilarar som derfor vart kalla optimistar. Vanskje var det ikkje nødvendig at laksen måtte reise så langt for å finne si føde og utvikle seg til moden fisk? Vanskje var det ikkje nødvendig for laksen å dø etter å ha avgitt sitt nye avkom til verda? Teoriar, sa folk. Vell - visst var det teoriar. Men var då ikkje også den herskande romantikkmyta ein teori?

Ein av desse tvilarane var Ivar Heggen frå Valldal på Sunnmøre. I 1954 lanserte han den vanvittige ideen og teorien at vår laks ikkje var stort annleis skapt enn mange av våre andre edle fiskearter, at han kunne vekse og gyte i fangenskap utan å gå i havet og at han kunne overleve si gyting like så vel som andre fiskar. Vell - slike folk vert som oftast sett på som ikkje heilt tilrekneleges. Det skorta nok på vetet, som gamle folk brukte seie det. Dessutan var herr Heggen berre ein vanleg lekmann som ikkje hadde det minste forstand på slikt.
Men heldigvis, for ettertida, var Heggen av det harde slaget som ikkje let seg avfeie så lett. For å freiste føre prov for sine teoriar, lanserte han ein konkret plan som sidan fekk namnet "Heggen-planen". Denne planen gjekk i korte trekk ut på å stenge av den inste delen av Sykkylvs-fjorden på Sunnmøre. Denne fjordarma står i samband med ei kort elv, eit høveleg stort vatn og ei ny elv. Stamfisken skulle forast opp på kunstig vis i fjordarma utan å gå i havet og så skulle elva og vatnet gi dei naturlege gytetilhøva som fisken hadde bruk for.
Ved denne planen som bakgrunn vart det samankalla til eit almennamøte i Straumgjerde i Sykkylven. Og fordi sunnmøringane enten er store optimistar eller eit folkeslag med skort på vetet, var salen fullsett t.. til siste plass. Og ikkje berre det! men viljuge til å skipe eit lag som fekk namnet "Stamfiskstasjonen" og som fekk til oppgåve å sjå nærare på denne vanvittige Heggenplanen. Laget fekk som fyrste formann disponent Fridtjof Fredriksen som synte seg å vere like stor optimist og like vanvittig som Heggen, og desse to eigenskapane har heller utvikla seg fram til dags dato. Takk og ære vere han for det!

Stamfiskstasjonen starta eit klekkeri på Straumegjerde våren 1955. Men diverre synte det seg at vatnet i forsyningselva var altfor kaldt og resultatet vart derfor tilsvarande dårleg.

Bror min, Olav C. Vik, og eg, vart også interresserte i Heggen sin plan og teori. Vi hadde eit areal ved Vike-elva sin os på Vik som etter det vi kunne sjå høvde ganske bra til føremålet, og fordi vi ikkje hadde betre vet på sakene enn Ivar Heggen og Fridtjof Fredriksen let vi tanken gå over til gjerning og bygde oss eit lite forsøksanlegg her. Det var ikkje rare greiene: ein sjødam på ca. 300 kvm, 3 mindre jorddammar, 2 sirkeldammar og nokre klekkekasser. Det kosta oss ikkje så mykje, men vi hadde heller ikkje råd til meir, og trass i den himmelsvevande optimisme vi etterkvart hadde innpoda oss sjølve med, låg der alltid eit eller fleire hånflirande spørsmålsteikn på lur bak elles tilsynelatande skråsikre overtydingar. Og mang ein gong, i åra som kom, stod eitt eller fleire av desse spørsmålsteikna opp i heile sin velde og flirte oss åpenlyst rett inn i auga, men desto større vart gleda når dei same spørsmålsteikn etterkvart måtte krype til korset og lure seg vekk fordi dei ikkje hadde meir der å gjere.

Etter første års drift måtte Stamfiskstasjonen legge ned sitt klekkeri på Straumegjerde av grunnar som eg nemnde tidlegare. Det som dei hadde av utstyr vart overført til oss. Men det som var av størst verdi for oss i dei første, vanskelege prøveåra var den moralske støtte vi fekk frå denne kant og då spesielt frå formannen, disponent Fredriksen. Hans urokkelege tru på at vi var inne på den rette veg, førde oss stadig vidare og stadig nærare det målet vi hadde sett oss. Mange andre burde vel nemnast på namn her, men dei var alle sunnmøringar og derfor er det vel best å seie så lite om dei som mogleg. To namn bør likevel ikkje gløymast: sekretær Kåre Skutvik ved Opplysningskontoret for Næringslivet i Ålesund og Sunnmøre og direktør Simon Ekornes ved Norges Banks Avdeling i Ålesund, pionerar som har trutt på verdien av vårt arbeid frå første stund av fordi dei tok bryet med å setje seg inn i det heile og derfor kjenner godt til det dei både skriv og talar om. Men dei var sjølvsagt også lekfolk som ingenting skyna, og som heller ikkje hadde forutsetning for å skyne nokon ting.

Det anlegget vi bygde i 1955 hadde ein hobbymerkt karakter som på amatørvis måte skulle drive forsøk med laks på grunnlag av Ivar Heggen sine teoriar. Alle her kjenner laksen si naturlege gytevandring opp gjennom våre elvar om sommaren og på haustparten. Det er også si kjend sak at denne laksen skaffar rogn til våre klekkeri og lakse-stasjonar ved dei fleste av våre større elvar. Ved denne kunstige klekking og delvis vidare framføring til utvandringsferdig setterfisk vert gjenkomstprosenten munaleg forauka, men ein må heller ikkje sjå burt frå at elvane på denne måten vert fråtekne mykje stamlaks som elles vilde ha lagt si rogn her på naturleg vis.

62.8

Det er også ei kjend sak at største delen av den laksen som kjem inn mot kysten for å gyte vert oppfanga underveis i sjøen ved hjelp av kilenøter, garn og andre reidskap.
For å sleppe å tyne den laksen som alt var gått opp i elvane for å gyte, samla vi derfor stamlaks frå ymse kilenøter og sette han i eit stamlaksbasseng. Utpå hausten tok vi rogna av denne laksen og sette han deretter på frifot att i sjøen. Vi hadde prova at laksen kunne leve i stamlaksbassenget og gi rogn etter ei kort tilverming i ferskvatn Lenger våga vi oss ikkje første året. Vi måtte først sjå om rogna gav livskraftig yngel. Det gjekk bra og andre året våga vi oss derfor eit steg lenger: Etter rognstrykinga slepte vi stamlaksen ned att i sjøbassenget. Vi hadde nemleg eit ørlite, optimistisk håp om at han kunne leve over og kanskje ta mat til seg. Men dette håpet vart mindre og mindre etter kvart som hausten og vinteren gjekk. Våren kom, laksene levde men var tynnesom ålar og hadde endå ikkje så mykje som lukta på nokon av dei lekre matrettane vi heiv ut til dei.
Men så kom april og så hende det som fekk eitt av dei største, flirande spørsmålsteikna til å gøyme seg: Den første laksen tok mat. Som ei pil var han oppe i overflata og tok ei av dei mange småsildane vi heiv ut. Og så kom den sine etter den andre, slag i slag og det var heller ikkje noko rimeleg kva dei kunne få i seg av mat. I snart to månader heldt dei på slik, men så vart det brått stopp -- og derved hadde vi også eit svakt håp om at spørsmålsteikn nr. 2 måtte krype til korset. Etter gjeldande teori skulle dette nemleg tyde på at laksen hadde rogn og kom til å gyte for andre gong om hausten. Laksen tar nemleg ikkje føde til seg dei siste månadene før gytinga.
Også dette året tok vi inn laks frå kilenøtene, men diverre blanda vi denne laksen med den som var overvintra utan å merke han. Då gytetida kom kunne vi derfor ikkje med 100% visse seie kva laks som hadde overvintra. Nå merkte vi imidlertid kvar einaste laks og målte han og det er derfor først frå denne stund vi/prov for den vidare utvikling. Offisielt rekna vi derfor at alle laksar dette året var første gongs gytarar, altså hausten 1957.
Neste vinter gjekk som før utan at laksen tok mat før i april. Han feita seg opp på to månader og ga rogn xxxxxxxx for andre gong hausten 1958, kanskje også for tredje men for dette hadde vi ikkje noko prov. Men denne hausten tok han mat utan å vente på våren og vi tok rogn av han pånytt hausten 1959 og sameleis hausten 1960 for fjerde gong offisielt men kanskje også for femte. Utan at vi merka det hadde laksemerka i denne tida losna litt etter kvart og då vi tok han opp for ny stryking i 1961 var alle merka på dei gamle laksane burte. Det er derfor sansynleg at vi siste haust tok rogn av laks for 5te og kanskje også for 6te gong. Men for dette har vi ikkje noko prov, så dette må berre reknast som usikkert.
I millomtida har vi også gjort forsøk med laks av eigen avl, laks av rogn som vi sjølve hadde klekt ut frå eigen stamlaks. På dette feltet hadde vi mykje motgang. Eitt år miste vi størstedelen av vår yngel på grunn av ein sjukdom som heiter vattersott. Eit anna år miste vi absolutt all settefisk på grunn av forgifting i vatnet og vi hadde store vanskar med overvintringa første året. Men av skade vert ein vis og ikkje rik. Så også her. Forsøk etter forsøk misslukkast, men kvar gong hausta vi ei rik erfaring som førde oss litt lenger fram, og så var det berre å prøve pånytt. Der fanns kanskje andre og betre vegar å gå, vegar som før hadde vore uprøvde?
Ein av desse vegane førde oss på tanken å blande sjøvatn i ferskvatnet heilt frå yngelstadiet av. Og dette skulde sidan vise seg å vere den vegen som førde fram. Hausten 1960 tok vi rogn av vår fyrste heimeavla laks og derved hadde vi endeleg ført prov for at Heggen sin plan kunne gjennomførast. Siste haust 1961 tok vi rogn av ca. 50 heimeavla laks som siste året hadde vokse frå 50 gram til opptil 2 kilo.
Derved hadde vi også avliva den romantiske myta om at laksen måtte døy etter gytinga og at han måtte i havet for å finne mat som høvde seg og for å bli kjønnsmoden og redusert han til ein ganske vanleg laks.

Og ved å redusere vår stoltaste fisk til ein ganske vanleg fisk med ganske vanlege biologiske eigenskaper hadde vi kanskje berre arbeidd i negativ leid, teke bort den romantiske gloria utan å få noko att? Well- det kan nok berre framtida vise. Men som så ofte før, har vi vel også no lov til å vere optimistar, til å spå litt i framtida og kome med lekfolks teoriar på området. Og desse teoriar lyder slik:
Vi har ført prov for at laks kan alast fram som husdyr og gi rogn i fangenskap. Derved skulle vegen ligge open til å skaffe våre elvar eit så å seie ubegrensa tilskot av lakseyngel på kunstig måte. Vi har elvar og sjøstrender nok. Våre forsøk har vist at vi på eitt einaste mål damareal skal kunne fore fram stamlaks nok til ein produksjon av over 2o mill. rogn, og same tal yngel kan vi klekke ut på ei golvflate på under 15o kvm. med moderne klekkemetodar. Med 8 slike einingar har vi det tal som russen no opererar med i sine storstilte forsøk med pukkellaks, berre med den skilnad at dette er vår eigen laks Salmo Salar med ein kvalitet som ligg langt over stillehavslaksen Pinc Salmon.
Vi kan sjølvsagt fantasere vidare i denne leid, men det er vel ikkje verdt å vise heile verda kor stor idiot ein i grunnen er. Eg trur at eg heller vi overlate til kvar einskild å fantasere litt for seg sjølv på dette omkverve. Eg kan berre i forbifarta nemne turistferdsla, hermetikkindustrien og ikkje minst det at kvar og ein av oss kan ha ein sjangse til å få napp om vi tar ein tur i elva for å prøve lukka.
Skulle eg her stå fram å seie at vi med tida kan fore fram store mengder laks som vanlege husdyr og til ein kilopris som ligg under det halve av det ein nå ma betale og av betre kvalitet, så vil vel ingen tru meg likevel. Derfor lar eg det på det næraste vere usagt. Vi får berre vente og sjå kva framtida vil by oss, og inntil då får vi optimistar vone på at fleire og fleire spørsmålsteikn av den herskare som endå står att, vil luske seg vekk smått i senn fordi dei ikkje har meir her å gjere.

Nå vi så hoppe 6 år attende i tida xxx og ta for oss regnbogeauren der vi slapp han ut av biletet i denne orientering.
Som eg nemnde før bygde vi først og fremst vårt forsøksanlegg på Vikeøyra for laksen si skuld. Men paralellt med desse forsøk gjekk også våre forsøk med regnbogeaure. Sams for all tidlegare oppdrett av denne fisk, som eg var inne på i min historikk, var at det gjekk føre seg i dammar med berre ferskvatn. Det er igrunn merkeleg å tenkje på at ein i ein så pass gamal næringsveg som oppdrett av regnbogeaure er, ikkje før har gått alvorleg inn for å løyse problemet med oppdrett av denne fisketype i sjøvatn.
Då våre forsøk på dette feltet tok til i 1956 hadde vi derfor ingen ting av praktiske røynsler frå tidlegare forskning å halde oss til. Vi sette foten inn for terskelen til eit heilt ukjent område der alt var nytt og uprøvt og resultatet uvisst. I presse og kringkasting har eit visst uhell vorte romantisert opp til å ha gitt støyten til dei nye oppdagingar vi gjorde på dette felt. Men dette er berre halve sanninga. Våre forsøk var på det tidspunkt alt komne godt igang. Uhellet gjorde oss berre sikker i vår sak eitt eller to år tidlegare enn vi hadde rekna med. Og eitt eller to år med spard tvil og den moralske støtte dette uhellet gav oss kan godt ha vore tunga på vektskåla i vårt vidare arbeid. Uhellet var i korte drag dette: Ein haust då vi skulle ta fram stamlaksen vår for rognstrykning, fann vi til vår undring 4 fiskar som vi med ein gong identifiserte som regnbogeaure gåande i sjøvassdammen saman med laksen. Sin lekkasje frå ferskvassdammen der regnbogeauren vår gjekk, var årsaka. Denne fisken var blank som laks. Regnbogeranda på sida var nesten heilt burte, kjøtet hadde ein gyllenraud farge og trass i at han ikkje hadde vorte fora dei siste to-tre månadane var han likevel betydeleg større enn sine syskjen i ferskvassdammen.

62.9

Kvaliteten var dessutan mykje betre. Med eitt slag anta vi at regnbogeauren kunne vekse og trivast i reint sjøvatn. Vi kunne såleis i framtida drive våre forsøk på ein mykje tryggare grunnvoll enn vi frå først av hadde rekna med og derved hadde vi også råd til å intensivere vår forsøksdrift mykje meir enn opprinneleg tenkt.
Etter som forsøka har gitt dei ynskjelege resultat er vi meir og meir vorte overtydde om at regnbogeauren opprinneleg var ein av våre sjøgåande ferskvannsfiskar på line med vår eigen laks og sjøaure. Det er ingen spesiell auretype vi opererar med som mange vil ha det til. Den opphavelege rogna er heimkjøpt frå ferskvassannlegga i Danmark og Tyskland. Men dei som frå fyrst av tok til med kunstig oppdrett av denne fisken, hadde etter vår private teori, ikkje gode nok tilhøve for sjødamanlegg. Derfor vart denne fiskerasen etterkvart tvinga inn i eit miljø som var lite høveleg for han, men som han likevel innretta seg etter fordi hans tilpassingsevne var så stor. Men naturleg nok kunne han ikkje yte sitt beste i eit slikt miljø. Kvaliteten vart heller [illegible] dårleg, særleg etter den storleiken då han burde gå over i sjøvatn. Det er kanskje derfor at den ferskvassoppdretta regnbogeauren hovudsakleg vert marknadsført i ein storleik på ca. 2oo gram. Det vi har gjort er ganske enkelt det, at vi har ført denne fiskeart attende til sitt opprinnelege miljø, sjøen, som er den mest naturlege tilhaldsstad for han etter oppnådd utvandringsstorleik. Først her kan han i likskap med laks og sjøaure vekse seg stor og feit og gi den rette kvalitet.

Det kan ikkje nektast at vegen fram til dei resultata vi idag har nådd på dette felt, ofte har vore slitsam, at motløysa ofte var nære ved å vinne siger når vi som det hende nokre gonger, på ein einaste dag miste for tusenvis av kroner i fisk samstundes som månadslange periodar med slit og strev vart gjort om inkjes. Men alltid var det tekniske uhell som var årsaka, og dette rokka ikkje vår optimisme på det biologiske området, men gjorde oss tvertimot meir og meir immune for missmot etter kvarx dyrkjøpt erfaring. Dei same menn som eg tidlegare har namngitt og fleire med dei, gav oss den moralske stønad vi hadde bruk for i dei vanskelegaste tider. Ein stønad som i mange høve gjorde utslaget for vår vidare forsking.

Vi har no fått prov for at regnbogeauren etter ein viss storleik trivst betre i sjøvatn enn i ferskvatn, han veks forare og treng berre halvparten av maten samanlikna med dansk oppdrett. [illegible] Helsetilstand er munaleg betre. Fleire sjukdomar som er store fiskedreparar i ferskvatn, forsvinn heilt i sjøvatn og han kan forast heile året for skuld det varme sjøvatnet som Golfstraumen fører med seg langs Noregs vestkyst. Kvaliteten, særleg over ein storleik på 2 til 3 kilo, er mykje betre en for ferskvassfora regnbogeauren og han vert raud i fisken ved den rette sluttfôring.
Næringsvegen er diverre endå så ny at det er uråd å leggje fram rekneskapsmessige tall som syner at næringa [illegible] vil lønne seg. Mange av våre fremste autoritetar tvilar endå på dette. Eg kan ikkje skyne anna enn at årsaka må vere lite kjennskap til dei faktiske tilhøve. Når oppdrett i ferskvatn løner seg i t.d. Danmark, kvifor skulde då ikkje vår oppdrett, med dei fordelar som er nemnde ovanfor, løne seg her? Eg får seie med Ibsen: "Jeg spørger kun, mitt kall er ei å svare".

Men ein ting må vi likevel hugse på i all vår optimisme:
Sjølv om vi idag er komne så langt at vi med visse kan seie at oppdrett av regnbogeaure i sjøvatn kan bli ein stor og lønsam næringsveg for landet vårt, så er det endå mykje att å lære. Når det gjeld forsking står vi endå berre på terskelen til eit stort og ukjent område. Eit kollosalt arbeidsfelt har åpna seg for dei som har pågangsmot til å setje foten innfor her. Det er uråd for nokon av oss idag å sjå langt nok fram i tida, men kanskje kan vi oppleve den tid då folk av alle lønnsklasser når som helst kan ha råd til å ha eit måltid mat av vår beste fiskesort. Dette er framtidsmål som på ingen måte er uoppnåelege.

Vi skal så sjå litt på utviklinga i Norge i dei siste to åra når det gjeld denne nye næringsvegen, oppdrett av regnbogeaure og laks i sjø.

Den første, nokolunde fullstendige orientering om dei forsøk vi dreiv kom gjennon eit reportasjeprogram i Norsk Rikskringkasting i desember 196o. Då det tidspunktet hadde vi alt levert settefisk til 6 prøveanlegg som hadde sett igang forsøksdrift for oppføring av regnbogeaure i sjø til matfisk. Utanom desse hadde vi då hatt kontakt med ca. 14 andre anlegg som tenkte på å setje igang.
Dette radioprogrammet ga opptaket til eit grunngitt spørsmål i Stortinget stilt av stortingsmann Johan Karlsen, Nordtrøndelag til landbruksministeren. Spørsmålet vart seinare endra til sin interpellasjon som kom opp til debatt i Stortinget i april 1961. Debatten enda med eit samrøystes vedtak der regjeringa vart bedt om å støtte opp om det arbeidet som føregjekk. På dette tidspunktet hadde vi utanom dei anlegg som vi alt hadde levert settefisk til, tinga bort settefisk til 7 nye anlegg og dessutan vore i kontakt med 13 andre anlegg som [illegible] hadde planar om å setje igang. Det samla antall var såleis kome opp i ca. 4o.
Pr. idag har vi levert settefisk til ialt 26 anlegg som har sett igang prøvedrift eller drift på kommersiell basis på grunnlag av dei forsøk som alt førelåg. Utanom dette har vi tinga bort settefisk til 12 nye anlegg og registrert ca. 9o andre som har planar om å setje igang. Det samla tal er såleis pr. idag kome opp i 128, ein auke frå 2o til 128 på eitt einaste år. Og alle desse skrik etter fagkunnig hjelp, hjelp som [illegible] diverre ikkje kan skaffast på lenge, lenge skal ein døme etter våre statsmakters mangel på initsiativ på området. På tross av eit samrøystes stortingsvedtak i april for snart eit år sidan er det til idag absolutt ingenting positivt gjort av Landbruksdepartementet ved ferskvannsinspektoratet som idag har med saka å gjere. Det er snarare tvert imot lagt så mange sledar i vegen som mogleg. Ingen av dette inspektorat sine folk har sett sin fot på vårt anlegg på eitt og eit halvt år eller bedt om noko som helst orientering om dei forsøk vi har dreve. Og det er nettopp i denne tida resultata av våre tidlegare forsøk har vist seg. Vei veit kanskje alt om dette frå før? Kva dei på dette hald veit om saka kjem tydeleg til uttrykk i eit offisielt brev frå [illegible] inspektoratet til sin ambassade i Oslo, om oppdrett av laks og [illegible]. [illegible] om det dekk eg tilsendt eit kopi av dette dokument frå ein ven i utlandet.
Eg er overtydd om at ikkje vedkomande ambassadør personleg er betre orientert om saka enn dette brevet gir uttrykk for. Etter dette er eg i alle høve blitt overtydd om ein ting: Den nye næringsvegen, og landet vårt med den, vil ta ubotelig skade om den også for framtida skal administrerast av Landbruksdepartementet ved ferskvanns[illegible] inspektoratet. Så liten vilje til å setje seg inn i ei sak kan aldri skape det turvande initiativ til å ta seg av ho.

Vårt anlegg er idag kostnadsrekna til ca. ½ mill. kroner. Våre utlegg til forsøk og drift er pr. idag nærare 1/4 mill. kroner. Samla tilskot frå Ferskvannsinspektoratet er pr. idag kr. 14.ooo eller ca. 2% av det heile. Siste del av dette vart gitt i juni 1959, altså for 2½ år sidan og det vart gitt uttrykkeleg beskjed om at beløpet burde måtte nyttast til våre forsøk med laks og ikkje regnbogeaure. Dessutan har vi fått tilskot på kr. 15.ooo og lån på tilsaman kr. 14o.ooo med utbyggingsfondet. Resten har vi mått klare ad privat veg.
Vårt anlegg består idag av 35 støypte sekskantdammar, 6 større rektangeldammar for settefisk og fire større sjødammar på tilsaman ca. 3.ooo kvm. Utanom det forsøksanlegg som er nemnt tidlegare. Vi har dessutan rumpeverk, klekkeri og foringshus. Kapasiteten er nå ca. 3oo.ooo settefisk og 1o tonn matfisk og stamfisk. Kapasiteten til komande år kan bli pålag det dobbelte tal settefisk og ca. 6o tonn matfisk og stamfisk.

Vi har søkt Utbyggingsfondet om eit nytt lån som millom anna skal finansiere bygging av ein moderne forsøksstasjon med laboratorium. Vi har sjølv tilbydt oss heilt ut å finansiere alle forsøk samstundes med at vi sjølve tilset og løner ein fullt kvalifisert biolog som skal forestå desse forsøk som vil kome heile landet til gode. Det er lite som tyder på at vår lånesøknad vert anbefalt av Ferskvannsinspektoratet, og dette på tross av eit samrøystes stortingsvedtak om å støtte opp om forskninga på området.
Etter mi private meining er det nå berre ein ting som kan hjelpe denne nye næringsvegen utor det uføre han er komen inn i: Administrasjonen og forskinga må snarast råd er leggjast under det departement som har med sjøen og kysten sine problem å gjere, Fiskeridepartementet. Denne næringsveg er på så mange måtar knytt til våre fiskerier at berre ein sams administrasjon av det heile kan vere tilfredsstillande i framtida. Dersom ein berre kunne setje sjølve næringsvegen høgre enn departementale prestisjehensyn ville ein alt verè komen langt på veg.

Det er ganske naturleg at nye tiltak og landevinningar av slik art som denne har fått ein ganske stor publisitet, ikkje berre i vårt land men også i utlandet. Vi er av Inspektøren for Ferskvannsfisket blitt offentleg kritisert for denne publisitet. Til dette er det berre å svare at det ikkje står i vår makt å kneble ei fri presse i eit demokratisk samfund. Eg vil vone at det heller ikkje er hans meining at eit såkalla demokratisk tiktatur skal innførast på dette området.

Korleis ser så utanlandske statsmakter på denne nye landevinning på fiskeoppdrettet sitt område? Eg skal referere eit par smakebitar: Eg siterar: "--kan vi [illegible] meddele Dem at vi nu har fått tilsagn av den Tasmanske regjering om at vi skal få all den assistanse som regjeringen kan gi oss. Det samme har vi fått fra Commonwealth Scientific and Industrial Research Organisation."
Vidare oversett til norsk: " Han er nå tilbake etter å ha besøkt New Zealand siste veke, der han diskuterte forslaget med New Zealands fiskeri- og turist-myndigheter. Begge likte prosjektet godt og var meir enn ivrige etter å hjelpe oss."
Mr. Brian Denehan, som er det parlamentariske overhovud for fiskeria på Irland uttalar seg m.a. slik til det kanadiske tidsskriftet "Canadian Fisherman": "Vi er svært glade for at Irland har fått sjansen til å kome inn frå grunnen av med denne nye lakseoppdrett-industri, for eg trur den vil bli teken i bruk i mange deler av verda innan dei næste få år. Både eg og mine rådgjevarar er overtydde om at denne nye metode, lansert av brødrene Vik i Norge, er eit sunt økonomisk framlegg. Når det gjeld den irske regjering, har eg fortalt Vik at vi er viljuge til å gi han 100% skattefri inntekt på eksport av denne vare i dei første ti år. ---- Eg tenkjer den beste måte å beskrive den nye metode på er å seie at det er ei ny biologisk landevinning." Citat slutt.
I parantes kan eg bemerke at herr Denehan har sendt to av sine fremste rådgjevararar hit for å sjå på både vårt og andre anlegg på Sunnmøre.

Sjølvsagt blir vi kritisert for å knyte samband med utlandet på denne måten, og dei som kritiserar oss er sjølvsagt vi sin aller beste rett. Til vårt forsvar kan vi berre seie: Det er økonomien som tvinger oss. [illegible] 6 år har vi nå venta på forståelse og velvilje frå våre statsmakters side, men til idag utan resultat. Vi har ikkje bedt om hjelp til vår eiga forsking, men om hjelp til alle dei anlegg som nå set igang og som har så sterk tru på saka at dei utan vidare ofrar sin tid og sine sparepengar på ein næringsveg som dei veit så altfor lite om. Vårt anlegg er utbygd som eit sentralanlegg for produksjon og salg av settefisk til desse anlegg og vår økonomiske framgang er derfor i høg grad avhengig av korleis det vidare går med dei anlegg som set igang. Den passivitet vi alle er blitt møtt med frå Ferskvannsinspektoratets side har derfor tvinga vårt anlegg til å akseptere nokre av dei mange tilbod vi har fått frå utlandet. Det var vårt høgste ynskje at vi kunne la vårt eige land behalde den leiarplassen dei nå har på dette feltet, istadenfor å la utlandet sleppe til i konkurransen. Men diverre ser det ikkje ut til at våre statsmakter har det minste interresse i å kome først her. Det må i så fall ein ganske annan politikk og eit ganske anna initiativ til, enn det som har rådd grunnen fram til idag. Kanskje vil soga vår eingong gi oss det rette biletet av kven som har røkta sitt pund best. Men landet vårt og den nye næringsvegen idag har så lite nytte av ein slik framtidig dom. Skal vi halde fram i den leid vi nå stenner, er det alt som tyder på at det gamle orditaket får rett når det seier at kua døyr medan graset gror.

Karstein Oddm. Vik.

Bergen Jeger og Fiskerforening 13/2.62.
Bergen Sportfiskere 14/2.62.

62.11

BT. 15/2.62

62.12

Et uromantisk eventyr om oppdrett av laks i sjøvann

Lovende resultater fra Sunnmøre som statsmaktene er lite oppmerksomme på

rgen Sportsfiskere hadde et et vellykket møte i Bergens dverks og Industriforening i kveld, hvor det samlende t var arkitekt K. Oddmund foredrag om det interessante nerarbeid med lakseoppdrett i ann som er gjort i Sunnmøre. nlegget som vi bygget i Vike- i Sykkylven i 1955 hadde rakter av et hobbytiltak, sa foredragsholderen. For ikke å ty- laks som alt var gått opp i ne, samlet vi stamlaks fra kl- ter i sjøen og satte denne en i stamlaksbasseng. Utpå ten ble det tatt rogn av denne en, og laksen ble deretter slop- ut igjen. Rognen ga livskraf- yngel. Neste år gikk vi et t videre, stamlaksen som var ket, ble sloppet ut igjen i bas- t. Vi ville se om den kunne leve etter gytingen. Det så isk ut nokså lenge, men i begynte den å ete, og på te- eder ble den i like godt h om den kom direkte fra Ha Også denne høsten ble de ket for rogn.

en senere utvikling har ført ed seg at det nå ikke bare er vist at laks som holdes som sdyr kan overleve gytingen og flere ganger, men også at som er klekket i fangen- p, kan føres fram til gyte- let. Vi har nå laks gående som lekket ut fra vår egen stam- . Høsten 1961 ble det tatt rogn ca. 50 «hjemmavla» laks, som året hadde vokset fra 50 n og opp til 2 kilo.

Skulle jeg på grunnlag av dette fram og si at vi med tiden kan føre fram store mengder som vanlige husdyr og til en pris som ligger under det hal- v det en nå må betale for , og at det til og med er fisk av bedre kvalitet, vil vel ingen neg. Vi får derfor bare ven e, sa taleren.

an gikk deretter over til å telle om forsøkene med regn uenen, og hvorledes det ble oppdaget at denne fisken trives rket i sjøvann. En høst ble funnet fire regnbuelaurer i mlaksbassenget, de var skyllet fra ferskvannsdammen. De fiskene var blanke som laks, det var gyllenrødt, og fiskene større enn de som var tilbake ferskvannsdammen trass i at de var blitt matet de siste to- månedene. På grunnlag av ne oppdagelse ble aureoppdret lagt om.

et er nå bevist at regnbue- over en viss størrelse tri- bedre i sjøvann enn i ferskv , den vokser fortere og tren- bare halve fôrmengden sam- liknet med dansk damfisk. ettilstanden er også bedre enn fisk i ferskvann.

leren ville allikevel und ke at det ennå er meget i re, og han kritiserte st Ferskvannsinspektoratet, som ikke hadde vist interesse for forsøksarbeidet i Sykkylven. Anlegget der er kostnadsregnet til ca. en halv million kroner, utleggene til forsøk og drift er pr. i dag nærmere en kvart million kroner. Samlet tilskott fra Ferskvannsinspektoratet er pr. i dag kr. 14.000, og dette er uttrykkelig gitt til forsøk med laks, ikke regnbuenaure. Anlegget har nå kapasitet for ca. 700.000 settefisk og 10 tonn matfisk og stamfisk. Kapasiteten til neste år kan bli omlag det dobbelte tall settefisk og ca. 60 tonn matfisk og stamfisk.

Denne manglende interesse fra Ferskvannsinspektoratets side har tvunget brødrene Vik til å søke kontakt i utlandet. Og der har de møtt stor interesse. Etter min mening, sa taleren, er det nå bare en ting som kan hjelpe dag har med saken å gjø er snarere lagt sleder i vei Karstein Vik.

Foredraget ble lønnet kraftig bifall av den ganske forsamling. Det ble etterfu en rekke interessertes spø som alle ble klart og grei svart av foredragsholderen.

Etterpå ble det vist vaku gefilms, som viste hvordan dierne med statsmaktenes b unngår de vansker, som m industri betyr for bl. a. e laksebestand.

Selv om foredrag og fil pinlig vis utdypet hvor lang ge står tilbake på områd det likevel et vellykket m Ikke minst takket være de ige initiativ fra Sun

det uføre den er kommet inn i: Administrasjonen og forskningen må snarest mulig legges under fiskeridepartementet.

For øvrig opplyste Karstein Vik at anlegget i Sykkylven pr. i dag har levert settefisk til i alt 26 anlegg som har satt i gang prøve- drift eller drift på kommer basis. Utenom dette er det tid bort settefisk til 12 nye anleg og registrert ca. 90 andre som ha planer om å sette i gang. Det samlete tall er således pr. i dag kommet opp i 128, en økning fra 20 til 128 på et eneste år. Og alle disse skriker etter fagkyndig hjelp — dvs. hjelp som ikke kan skaffes på lenge, skal en dømme etter statsmaktenes mangel på initiativ på området. Trass i et samstemmig stortingsvedtak for snart et år siden er det til i dag absolutt intet positivt av landbruksdepartementet Ferskvannsinspektoratet, som

BERGENSARB. BL. 16/2.62

Kan laks og regnbue-aure bli stor og lønnsom næringsveg?

Interessant forsknings-forsøk på Sunnmøre

På Bergens Sportsfiskere's m onsdag holdt arkitekt Kar Oddmund Vik et foredrag om d forskningsforsøk han og hans bror har holdt på med i 6 år nå. om oppdrett av laks og regnbueaure, som ny næringsveg Anlegget de- res som er av ganske store di- mensjoner etter norske forhold, er i Sykkylven i Sunnmøre.

Foredraget, som ble holdt ndverk & Industriforeningen ore sal, hadde samlet mang tjørere.

n oppdrett av laks, sa han bl.a. til slutt:

har ført prov for at laks kan alast fram som husdyr og gi rogn i fangenskap. Derved skulle vegen ligge open til å skaffe våre elvar eit ubegrensa tilskot av lakseyngel på kunstig måte. Våre forsok har vist at vi på eitt einaste mål dam- areal skal kunne føre fram stam laks nok til ein produksjon av ov 20 mill. rogn, og samme tal ynp kan vi klekke ut på et golvtilfø på under 150 kvm. med moderne klekkemetoder.

Og videre bl.a.:

Skulle eg her stå fram å sele at med tida kan føre fram store engder laks som vanlege husdyr til eln kilopris som ligg unde halve av det eln nå må betale bedre kvalitet, så vil vel in meg likevel. Derfor lar eg det næraste vere usagt. Vi re vente og sjå kva framtida by oss.

Han kom også inn på forsøk d oppdrett av regnbueaure n konkluderte bl.a. med:

Sjølv om vi i dag er komne så angt at vi med visse kan sele at oppdrett av regnbueaure i sjøvatn kan bli ein stor og lønsam ringsveg for landet vårt, så er endå mykje att å lære. Når det gjeld forsking står vi endå berre p terskelen til eit stort og ukjent om råde. Det er uråd for nokon av oss i dag å sjå langt nok fram i tid men kanskje kan vi oppleve den tid då folk av alle lønnsklasser når som helst kan ha råd til å ha eit mål- tid mat av vår beste fiskesort. Dette er framtidsmål som på ingen måte er uoppnåelege.

Til slutt i foredraget sa han bl.a.:

Vårt anlegg er i dag kostnads- rekna til ca. 0.5 mill. kroner. Utlegg til forsøk og drift er pr. i dag nærare 1/4 mill. kroner. 2 pst. av det heile tilskottet vi har fra Fersk Inspektoratet ved Departementet. Ellers h Utbyggingsfondet gitt et tilskott 15 000 kroner og et lån på 1 kroner. Resten har vi klart ad privat veg. — Kapasiteten er i dag 10 tonn matfisk og stamfisk, og 700 000 settefisk, som i komnende år kan økes, bl.a. til 60 tonn mat- fisk og stamfisk.

Vi har søkt Utbyggingsfondet nytt lån som mill.

anslere bygging av eln moderne søksstasjon med laboratorium. er lite som tyder på at vår lånesøknad vert anbefalt av Fersk- vannsinspektoratet.

Etter mi meining er det berre ein ting som kan hjelpe denne næ- ringsvegen ut or det uføre han er komen inn i: Administrasjonen og forskinga må snarast råd er leg under Fiskeridepart

2

Laks som „h dyr" kan b en lønnsom forretning

Landbruksdepartementet var gjenstand for en kraftig kritikk på et foredrag i Bergens Jæger- og Fiskerforening. Foredrags- holderen, arkitekt Karstein Odd- mund Vik som driver med et stort lakseoppdrettsanlegg på Sunnmøre, gikk ifølge Morgen- avisen til angrep på departementets befatning med ferskvanns- fisket og for dets mangel på interesse for fiskeoppdrett og som etter foredragsholderens mening kunne bli en viktig inn- tektskilde, samtidig som det gir muligheter for bedre og billigere laks.

Brødrene Vik har i lengre tid drevet forsøk med oppdrett av laks og mener nå å kunne av- live den gamle teorien om at laksen drar ut på vandring i havet for så å vende tilbake til barndoms elv for å gyte og Bevist for at fenomenet

holder, hevder brødrene Vik lig- ger i at de har tatt rogn av samme laks fire ganger uten at laksen har tatt noen skade av det. Man har også med vellyk- ket resultat tatt rogn av laks som er alet opp i damanlegge- ne. Brødrene mener med dette å kunne bevise at laksen kan ales som et husdyr.

Noen oversikt over lønnsom- heten i dette foretagende imidlertid ikke brødrene legge for dagen, men de n at når man i Danmark kan re lønnsom forretning av seoppdrett, måtte dette også kunne gjennomføres i Norge. Dessuten mener de at oppdrett av laks i sjøvann vil være en en- nå bedre forretning. I daman- leggene på Sunnmøre ble det si- ste år produsert 10 tonn mat og stamfisk og man antar at ne te års produksjon vil bli 60 nn.

Til tross for at en interpella jonsdebatt i Stortinget førte til enstemmig vedtak om støtte til fiskeoppdretten, har ikke brø- drene Viks damanlegg fått mer enn 11 000 kroner i støtte, eller 2 prosent av hva deres anlegg koster. Foredragsholderen men te at det var synd at denne stat- ten ikke har blitt gjennomført ikke så meget for deres egen n for alle dem som leg og som har e ttelsdninge

62.13

OFOTENS TIDENDE 17/2 62

...nlig med kombinasjon av sjøoppdrett av laks og ørret og sportsfiske?

Norges Jæger- og Fiskerforbund vil slå kaldt vann i blodet på spekulanter i dambruk

Oslo (HP):

Oppdrett av ørret og laks i sjøen er en kommersiell næringsinteresse og Norges Jæger- og Fiskerforbund har bare indirekte interesser i det arbeidet som et nylig nedsatt utvalg utfører på dette området, forteller generalsekretær Knut Rom til Ofotens Tidende. Det har vært en veldig interesse for oppdrett av ørret og laks i dambruk og Norges Jæger- og Fiskerforbunds oppgave i denne saken er å slå kaldt vann i blodet på alle spekulantene som tror millionene ligger rundt hjørnet og venter.

De norske dambrukene som driver med oppdrett for å forsyne hoteller og restauranter med fisk, har ikke muligheter for å konkurrere med de ame... kanske og japanske laks... ørretpriser, som er en tredjed... av den prisen norske dambr... kan holde, mener generalsekretær Rom, som ikke er i tvil om at det ved en utvidet forskning og opplysningstjeneste for oppdrett av ørret og laks i sjøen, vil være mulig å opprette både eksport og salg på det innenlandske marked.

Norges Jæger- og Fi... bund er imidlertid på vakt oven for mulighetene for at de pengene som skal brukes til arbeidet vil bli tatt av midler som kanskje ellers ville tilfalt arbeidet for fremme av innlandsfisket. — I så fall ser vi oss nødt til å be om økt statsstøtte til vårt arbeide, sier Knut Rom. Vi vil med interesse følge utviklingen i denne saken, selv om den ikke direkte berører forbundet vårt arbeide.

NORDLANDSPOSTEN 26/2 62

Ørretoppdrett

AV KONSULENTEN FOR FERSKVANNSFISKET I VEST-NORGE, CHR. SENSTAD

Noen bemerkninger til artikkelen i «BT» for 10. ds.: «Ny viktig næringsvei, eller et lokkende bedrag?»

Det er riktig at ørretoppdretterne ikke har fått den nødvendige faglige støtte fra vår ferskvannsetat. Årsaken til dette er imidlertid ikke i første rekke en negativ holdning fra etatens side, men mangelen på midler og ar...kraft. Ferskvannsetaten v... liten for oppdrett ...

...møte», og noen utvidelse har ikke skjedd siden.

En kan derfor si det slik at den støtte oppdretterne i dag får fra ferskvannsetatens side, skjer på bekostning av vårt «naturlige» ferskvannsfiske (herunder laksefisket). Og det kan jo være ... spørsmål hva samfunnet er bedtjent med. En annen ting er ...de midler som i dag står til rådi... for ferskvannsfisket, også ...øyeste rekke er avsatt til opphje... vårt «naturlige» fiske.

Forskning trengs i høyeste gr... på dette felt. Personlig er i... overbevist om at det beste ... være om staten fikk ett eller fle... større anlegg der bl. a. slik forsk...ning kunne drives. Disse anlegg bør imidlertid i minst like stor utstrekning ta seg av oppdrett av smolt (utvandringsferdige laksunger). Det faller helt naturl... kombinere disse ting.

Forsøkene på dette området ... helst gjøres i ganske stor m... stokk. Det vil her være natur... å nevne Akvariet og Havforskningsinstituttet. Selvsagt må man være evig takknemlig for de forsøk som her gjøres på disse områder, og det er bare å håpe at de vil fortsette. Men ellers er det min mening at dette ikke er noe ideelt sted for slike forsøk, dertil er bl. a. tilgangen på ferskvann for liten.

At et slikt anlegg kommer i ...vann... t, må være hovedsa..., ...hvem som driver det.

Til slutt noen ord om terminologien. Det ser ut til å herske en del uklarhet omkring de forskjellige begreper på dette felt. E... del ord er da etterhvert blitt b... arbeidet her i landet. (De ba... el utenlandsk opprinnelse, ... kunne vel ha funnet norsk ... som hadde passet like br... ler bedre. Men det er vel sen... gjøre noe med nå.)

Rogn og *yngel* trenger forhå... pentlig ingen nærmere forklaring. Det gjør imidlertid *settefisk*. Me... dette menes vanligvis småfis... som flyttes over fra et miljø t... et annet for å vokse videre de... Oftest dreier det seg om fisk so... er kunstig foret, sommergamm... eller eldre. Enten settes den i ... ...ller bassenger for videre foring, eller den settes i fri vannområder for opphjelp av den naturlige fiskebestand. *Stamfisk* er voksen fisk som nyttes til å skaffe rogn og melke til den kunstige befruktning. Den kunstig førete fisk som bys fram til mat, har oftest vært kalt *matfisk*, men dette er kanskje ikke noe godt uttrykk.

Uttrykket «tamfisk» som nyttes i artikkelen, er nytt for meg. Det er vel nærmest en parallell til ...*fisk*, et fellesbegrep for ... som fø... om i ...

'We may lead the world in salt-water breeding

By J. H. Murdoch

SALMON BY THE MILLION

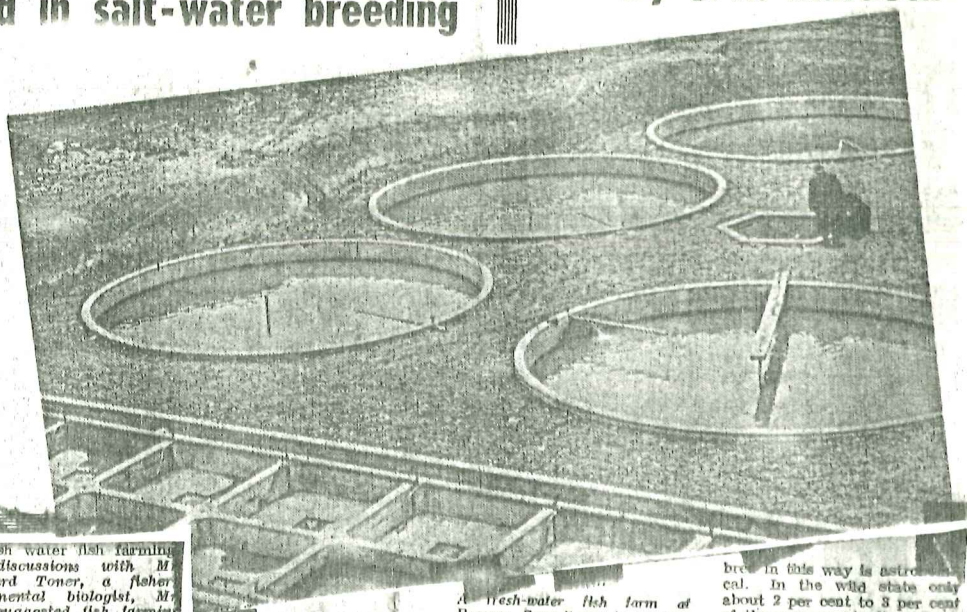

Mr. Brian Lenihan, Parliamentary Secretary to the Minister ... takes a highly optimistic view of the new process. Provided his technical advisors and fish biologists give the green light he is prepared to back the commercialising of the venture to the fullest extent within the terms of his portfolio.

The reason for this is that the new industry could mean millions of pounds annually for the Irish export trade with the promise of employment in an undeveloped area.

There are good grounds for forecasting that the Departmental experts will make a favourable recommendation to Mr. Lenihan.

The new industry will be based on what fishermen in many countries are now calling the Vik process. This is a method of breeding in salt-water captivity for the first time, salmon and rainbow trout, which is a member of the salmon family.

The system has been perfected by a 43-years-old Norwegian architect, Mr. Karstein Oddm Vik, and his brother Olaf, in Sykkylven, a village half way up the Norwegian coast.

Mr. Brian Lenihan

Mr. Richard Walsh

Amateur

WHEN Karstein Vik, a keen amateur fish biologist, first started the idea as a hobby, fishery experts laughed derisively and predicted failure. But Mr. Vik persisted doggedly in his experiments.

Now, after six years, he has succeeded to such an extent that not merely has he confounded his critics but he is in a position to open up salmon and rainbow trout breeding stations on a global scale.

State and private commercial fishery men in Canada, the United States and New Zealand have invited Mr. Vik to talks with the idea of launching his new enterprise in their countries. Iceland was the first country to be given a chance to commercialise the Vik process. Then came Ireland.

And there is a possibility that we may even be ahead of Iceland when the salmon and rainbow trout start coming off the "assembly lines."

Ireland's chance came through Mr. Richard Walsh, a drainage contractor living near Newbridge, County Kildare. He had been investigating fish farming in general for years. His original idea was to utilise disused canals for fresh water fish farming.

In discussions with Mr. Edward Toner, a fishery Departmental biologist, Mr. Toner suggested fish farming in sea water might be better. That started Mr. Walsh on a fresh trend of investigation.

Then he contacted Mr. Vik and eventually brought him to Ireland on a seven-day visit. Mr. Vik inspected suitable sites on the West coast and had long talks with Mr. Lenihan and top-ranking officials of his Department.

So impressed was Mr. Lenihan with Mr. Vik's success story and with the commercial potentialities of the process for Ireland that he sent two of his experts, engineer Charles J. McGrath and Mr. Edward Toner, on a two-weeks on-the-spot investigation to Sykkylven.

They are now making a report and recommendation to Mr. Lenihan's consideration. On the trip to Norway the two officials were accompanied by Mr. Walsh and his son Michael, who is a student at the Inland Fisheries Fish Farm near Roscrea.

Satisfied

MR. LENIHAN said: "I am satisfied and so are my advisers that this new process developed by the Vik brothers is sufficiently promising to call for a close study to establish whether it would be a sound economic proposition under Irish conditions.

"The process of immediate interest to us is the rearing of rainbow trout in salt water, which has now reached commercial production stage in fresh water in Ireland. The rearing of salmon in captivity which the Vik brothers have brought to an advanced stage, is, of course, also of tremendous interest to us."

Mr. Lenihan said that the Vik system was a new biological development, and that the Norwegian brothers appeared to have succeeded in doing what other fish biologists in various countries had tried but had failed to do.

"I am delighted," he added "that Ireland is being given an opportunity of getting in on the ground floor of what might become a highly valuable industry with distinct prospects on the export side. The Vik brothers have the 'know how' technique and they are prepared to share it with us.

"In a sense, the production of salmon and rainbow trout by the Vik process is similar to rearing chickens by the broiler system."

Mr. Lenihan has told Mr. Vik that if the new industry is started it would qualify for the Government's 100 per cent tax remission on profits from the export side of the business for ten years.

When the Irish party were in Norway they had long talks with Dr. Gunnar Rollefsen, director of Norwegian Fisheries. He assured the Irish representatives that there was no doubt at all that the Viks had the answer to the centuries old problem of rearing salmon and rainbow trout in salt water.

Fresh-water fish farm at Roscrea. Soon it may be possible to breed salmon and rainbow trout in a similar manner.

... welcome to see what he has done.

Aristocrat

IF a proposed west of Ireland breeding station can succeed anything like as well as it has done in Norway, the commercial rewards to the country will be of a high order.

For the succulent salmon is the aristocrat among edible fish. Its economic value is such that for years at the beginning of this century, Russia and Japan were on the brink of war because of disputes over salmon fishery rights.

In his experiments, Mr. Vik has succeeded in exploding some well established myths about the life cycle of salmon. Scientists have always believed that as two-year-old fingerlings, salmon must leave the freshwater breeding pools and dash for the ocean where they drift around for two to five years covering many thousands of miles before returning to their original spawning beds to breed.

In the wild state that is what they do. But Mr Vik has proved that the oceanic odyssey is not really necessary.

Past previous attempts to bridge the gap between the salmon's departure from the freshwater breeding grounds to his eventual return to freshwater after being a few years at sea, have failed.

The Viks have solved the problem. They have proved that the salmon can do better by staying at home.

Impressed

FOR breeding and commercial purposes, the advantages of having salmon and rainbow trout in captivity are tremendous. The number of [illegible] can be bred in this way is astronomical. In the wild state only about 2 per cent to 3 per cent of the eggs eventually emerge as fish.

One reason for this very low survival rate is that the spawning beds, eggs, fry and fingerlings are subjected to a constant jungle war. They are at the mercy of all kinds of aquatic marauders such as eels, pike and trout that kill and devour.

Salmon and rainbow trout are notorious cannibals themselves. They kill and eat their young. But in the Vik hatcheries this enormous destruction of fish life is impossible.

The eggs are actually taken from the female fish and the milt is then taken from the male. The two are then mixed to produce artificial insemination. The fertilised eggs are kept under constant control and protection until the fingerlings reach the pools.

In the pools, further precautions are taken against cannibalism. The fish are graded according to size so that there is no danger of big fellows gobbling up little ones.

IRELAND is almost alone to get in on the ground floor of a revolutionary commercial fish breeding process, the production of probably millions of salmon and rainbow trout in salt-water captivity. It promises to be the most important fish breeding development of this century.

SUNDAY EXPRESS 4/3.62

Success

ON his return to Ireland from Sykkylven, Mr Walsh said that the success of the new industry is a foregone conclusion.

"While Mr. Vik has had slightly more success with rainbow trout production, I believe that the salmon side of the business will become the more important," said Mr. Walsh. "One reason for this is that just now the trout is the better converter of food but Mr. Vik is of the opinion that the salmon will be the better proposition eventually.

"At his Sykkylven station Mr. Vik has about 750,000 fish, rainbow trout and salmon, and he would have had considerably more but for the fact that he has now started supplying about 25 new fish rearing stations around the Norwegian coast with fingerlings.

"He has also marketed a considerable number of his fish. He plans the production of about 1,000,000 fish yearly for the next few years and after that he will increase production steadily.

On his return to Dublin, Mr. Walsh brought back with him tinned Vik salmon and while in Norway he sampled fresh salmon and smoked salmon that the Vik brothers produced.

Fish biologists and commercial fish men have been flocking to Sykkylven from all over the world, but Mr. Vik is not prepared to [illegible] in on the secrets of his [illegible]

SALMON AT 3s. 6d. A LB IS COMING SOON

TWO Norwegian brothers have a plan to market fresh salmon at less than 3s. 6d. a lb.

Yesterday prices in London for fresh Scotch salmon ranged from around 20s. to 30s. a lb.

Experts laughed six years ago when Karstein and Olaf Vik said they had a process for breeding salmon by the million in salt-water captivity.

It was impossible, the experts claimed, and pointed out that salmon breed only in fresh water.

But the Viks have beaten this snag by transferring the young salmon over an 18-month period from fresh water to man-made pools of salt water along the coast.

Now there are 750,000 fish at the Vik hatcheries at the village of Sykkylven, near Bergen. Production for the next five years will be 1,000,000 fish a year, then it will be stepped up.

They are supplying 25 hatcheries around the Norwegian coast and are negotiating to open [illegible] Iceland.

[illegible] will go to Britain, Canada, America [illegible]

62.15

THE FISHING NEWS (ENGL.) 16/3.62

Norway salmon experiments may revolutionise price

IN Norway, two brothers, Karstein and Olaf Vik are reported, after six years of experiments, to have achieved what many experts said was impossible, the breeding and raising of salmon to marketable size.

A correspondent states that they hatch out their own salmon eggs—about 70 per cent hatching out—and then gradually transfer the growing fish to ponds of increasing salinity, until they become acclimatised to the salt water.

It is estimated that soon they will be producing a million salmon a year and that as a result the price of fresh salmon will be down to within reach of almost everyone.

Iceland and Ireland are understood to be interested in establishing hatcheries for salmon in same way as the brothers who have been awarded a gold medal and a diploma for services to Norwegian fishing.

At Grimsby fish market the reports from Norway have provided a talking point, but there appears to be no anxiety about the prospects of salmon so cheap that it may upset the market for other fish.

Grimsby already has big links with Norway, and large amounts of other fish from that country are imported through the port.

THE MERCURY 16/4.62

ANGLERS WANT FISH FARMS TO BE PROHIBITED

THE Oatlands branch of the Southern Tasmanian Licensed Anglers' Association will ask the Inland Fisheries Commission to prohibit the setting up of fish farms in Tasmania.

At a meeting of the branch at Oatlands at the weekend, anglers from different parts of the Midlands said the establishment of fish farms would tend to encourage poaching of fish in large numbers and would seriously affect the importance of angling throughout Tasmania.

They claimed that if it became legal for trout to be sold — and this would be necessary if fish farms were established — the policing of poaching of trout would be difficult.

Hundreds of fish were poached under the present regulation, they said, and if it was made easier to sell fish, the future of angling in Tasmania would be in danger of extinction.

Should fish farms and the sale of the fish become law then the importance and sport of angling would be adversely affected. It was stated.

Another important point, it was considered, would be the adverse effect on State revenue.

Should people be able to purchase trout at reasonable prices, they would not buy equipment for angling and would not take such an interest in it.

The number of [illegible] would fall seriously, members believed.

It was decided to protest to the commission through the Anglers' Association.

The branch, through the S.T.L.A.A., will ask the commission to provide a full-time bailiff in the Lake Sorell area during the running of brown trout in the spawning season this year.

It was stated that far too many trout were being poached in the spawning streams at Lake Sorell during the spawning season. This was adversely affecting the restocking of the lake.

Should a full-time bailiff be appointed at Lake Sorell during the spawning season, it would provide a big check on the poaching of fish in the area, anglers said.

The branch will also request the commission through the S.T.L.A.A., to conduct a survey of the fish population and spawning grounds in Tooms Lake, with a view to the restocking of the lake.

The view was expressed that fish in the lake did not have sufficient spawning

THE MERCURY 9/4.62

FISH FARMING EXPERT HERE

INVESTIGATIONS and conferences in Hobart this week are expected to lead to the establishment of a fish farming industry in Tasmania.

A Norwegian expert, Mr. Karstein O. Vik, who arrived in Hobart on Saturday, will examine fish farm prospects in the South.

Mr. Vik also will have talks with State Government officials and business leaders.

He is at the invitation of Norwegian-born Sydney businessmen Messrs. J. B. Melling and E. Westergaard. Mr. Vik will inspect and report on possible sites for a trout rearing pilot station, where research will be undertaken.

Later it is proposed to expand this establishment into a full scale fish farm producing trout for Tasmanian and Mainland markets.

Mr. Vik and his brother have developed the first plant in the world where rainbow trout are reared in salt water dams — at Sykkylven, near Alesund, in West Norway.

This has led to the establishment of 26 plants in Norway, all using the Vik technique. Nine more will start operations this year, and another 100 are contemplated.

Similar stations are being developed in Iceland and Ireland, and after Mr. Vik has finished his Tasmanian survey he will visit Canada, United States, Scotland, and Spain to advise on projects there.

Mr. Vik said in Hobart yesterday that from preliminary information he had received, Tasmanian conditions appeared ideal for a sea-water trout farm.

However, he warned that fish farming was full of traps and should not be rushed into without careful planning.

He said the Sykkylven station was stocked with about 700,000 fish, and supplied fingerlings to newly-established rearing farms. In November the first rainbow trout reared in salt water would be marketed.

Denmark had an extensive trout rearing export industry, worth about £A.3,000,000 annually, but relied on fresh water ponds.

Salt water had certain technical advantages. Trout reared in it appeared to be less subject to disease, and their food conversion rate was higher.

Mr. Vik is an architect, and his brother is a gardener. They took up trout rearing as a hobby and experimented with the use of sea water from Sykkylvsfjord.

Their success had not been achieved without a number of disappointments and financial losses, Mr. Vik said.

● Continued, Page
● Pictures, Page

TROUT ON MENU

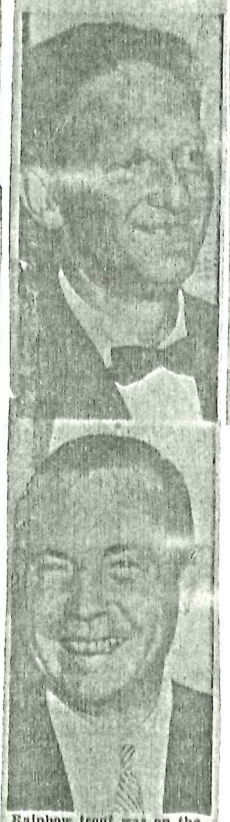

Rainbow trout was on the menu when Messrs. K. O. Vik (top picture), of Norway, and J. B. Melling (below), of Sydney, dined at Wrest Point on Saturday night. The visitors are in Hobart to investigate possibilities of establishing a trout farm here. But fish on the hotel menu was not caught in Tasmania. It was imported from Japan and served as an entree for 10/. Before trout reared in Tasmania can be marketed commercially existing inland fisheries regulations will require altering.

FISH FARM INDUSTRY

● From Page 1.

They are now experimenting with the rearing of Atlantic salmon on a commercial scale, and have built up a considerable breeding stock.

Mr. Vik said it was generally accepted that Atlantic salmon in their natural state came in from sea to rivers to spawn and the majority died.

However, in Norway they had stripped salmon successfully on four successive years, and they were still alive.

This was an important breakthrough and could lead to a full-scale salmon farming industry.

The original salmon stock were netted in the sea in May when they weighed up to 20lb. For seven months before and after their eggs were stripped in November they refused to eat, and their condition deteriorated alarmingly.

Then they resumed feeding for two months, and made a remarkable recovery, but as the spawning season approached again, they went on another "hunger strike."

In the third year there was a dramatic change in their normal habits — the salmon stopped feeding for only a short period in the spawning season.

They also became very tame.

Techniques developed by the Vik brothers could be of tremendous value in developing a new Tasmanian industry, said Mr. J. B. Melling, chairman of Melling and Co., a Sydney importing firm interested in establishing a fish farm here.

One of the keys to success could be the use of non-commercial fish and offal to feed trout and salmon reared in ponds and enclosures.

Investigations by Mr. Vik and discussions with Tasmanian Government departments and local industrialists would continue [illegible] Mr. Westergaard said.

THE TELEGRAPH JOURNAL 3/5 62

Fish Farming For Maritimes?

MONTREAL (CP) — Fish farming, a major breakthrough that has led to a fullscale salmon farming industry in Norway, may be established in Canada.

Karstein O. Vik, a Norwegian fish farm expert, is on his way to the Maritimes to find a suitable location to set up a central pilot farm. He has already explained his revolutionary methods of harvesting salmon and trout from salt-water farm systems to federal fisheries department officials.

Mr. Vik and a brother, after years of experiments with Rainbow Trout, discovered that it is basically a salt-water fish. This led to experiments with salmon and the discovery that Atlantic Salmon can be bred in captivity in the same way as trout.

The Vik brothers disproved the generally accepted theory that salmon can spawn only once before dying. Their domesticated salmon spawned successfully year after year.

The brothers' establishment of the first plant in the world, where Rainbow Trout and Atlantic Salmon are reared in salt water, led to the construction of 35 farms throughout Norway with another 100 being planned.

OTHER STATIONS

Mr. Vik says that similar stations are being developed in Iceland and Australia. Later this year he will visit Scotland and Spain to advise on similar projects there.

He cited three advantages of breeding and raising fish in salt water: The fish are less subject to disease; food conversion rate is much higher; and a better quality product resulted.

Selection of a suitable site in Canada depends on temperature conditions, availability of salt and fresh water and other

THE CHRONICLE HERALD 30/5.62

62.16

Norwegian fish farming expert seeks site in Canada

Central pilot farm for Maritimes?

MONTREAL (CP) — Fish farming, a major breakthrough that has led to a full-scale salmon farming industry in Norway, may be established in Canada.

Karstein O. Vik, a Norwegian fish farm expert, is on his way to the Maritimes to find a suitable location to set up a central pilot farm. He has already explained his revolutionary methods of harvesting salmon and trout from salt-water farm systems to federal fisheries department officials.

TROUT TRIALS

Mr. Vik and a brother, after six years of experiments with Rainbow Trout, discovered that it is basically a salt-water fish. This led to experiments with salmon and the discovery that Atlantic Salmon can be bred in captivity in the same way as trout.

The Vik brothers disproved the generally accepted theory that salmon can spawn only once before dying. Their domesticated salmon spawned successfully year after year.

The brothers' establishment of the first plant in the world, where Rainbow Trout and Atlantic Salmon are reared in salt water, led to the construction of 35 farms throughout Norway with another 100 being planned.

Karstein Vik, internationally known for his famous salmon and trout fish farms in Norway, was present at the launching of the "Reine du Golfe", and is shown here after the ceremony having a quiet chat with (left) Allan Muir, Editor of the Canadian Fisherman, and (right) W. E. Bennett, Office Manager for Moe Industries Ltd. Moe Industries Ltd. is Canadian representative for Mr. Vik's firm of Norfish. Mr. Vik and Mr. Jens Moe are cousins.

"Nor-Laks" — Norwegian Farm Where Captive Salmon are Bred

The Vik process for breeding salmon and rainbow trout looks so promising it is being subsidized by the Norwegian Government. The government hopes to use it to build up the natural salmon runs into a flourishing industry.

SVERRE EILERT STOREN,
Former Norwegian Trade Commissioner in Canada

Vik fish farm workers with nets herd salmon from the Norwegian fjord into the pools at Sykkleven.

BREEDING SALMON in captivity in Norway is an age-old occupation in that country, practiced with a varying degree of success. The first experiment on record is that of a professor of zoology at the university of Christiania (now Oslo), Mr. H. H. Rasch, breeding salmon in salt water pools in the 1870's.

Later followed a similar undertaking by a Cato Aall (1910-20) and with a small governmental support of 2,000 Norw. crowns. Others followed, Rolf Sunnaas (1947) and Bjelland & Wee (1954) being the best known until the Vik brothers started in 1955. Most of the previous undertakings mentioned were discontinued due to practical difficulties and high cost of upkeep.

Salmon requires the most diligent and exacting care as that the fish will survive in captivity, especially during the first year of life.

The brothers K. O. Vik, architect, and O. C. Vik, farmer, living in a rural and fishing community of 5,000 in Sykkylven at the end of a long West coast Norwegian fjord, have utilized the experiences gained by others in salmon breeding, and incorporating ideas of their own, they have built a salmon and rainbow trout farm which shows great promise. They started this as a hobby, and did so well that they received a special governmental grant of 14,000 Norw. crowns for their salmon breeding activities.

Accomplishments. Briefly their accomplishments are these: In their expertly laid out fish farm they have kept salmon in captivity until they have spawned. This, of course, has been done before.

The Vik brothers Olav C. Vik (left) and Karkstein Oddm. Vik.

Further, they have continued to breed the salmon in captivity until they have spawned several times (three to four, so far) and they have bred their offspring until they also have become fertile. This is not known to have been done before.

The NOR-LAKS fish farm breeds the Atlantic Salmon "Salmo Salar" (See illustration.)

Method of operation. The farm is situated at the bottom of the Sykkylven Fjord where the salmon are caught. They are kept in large rectangular pools until spawning time.

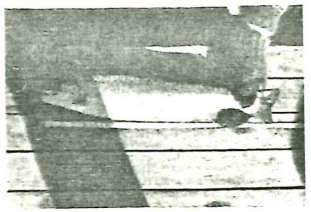

Specimen salmon reared in Vik pools. This fish is 21 inches long, weighs 4 pounds, and grew in one year from 1 pound to its present weight.

The fertilized roe is kept in small indoor pools until the fry are large enough to stand the transfer into the main breeding pools. These are built after the bee-hive principle to obtain the maximum utilization of area. In these pools the salmon are bred either for sale to commercial food fish pools all over the country when reaching about ½-lbs. in weight, or for further breeding purposes in the NOR-LAKS farm.

During all these stages great care is taken that the salmon live in natural water. This is accomplished by pumping partly salt water from the fjord and partly fresh water from the nearby river falling into the fjord — the usual migration route of the salmon. Food for the salmon largely consits of herring and shrimp offall.

Attitude of the Norwegian Government: Norwegian fisheries authorities are extremely interested in the results of breeding salmon (and rainbow trout) at the NOR-LAKS farm, although maintaining that it is yet too early to say how far the salmon breeding farm as laid out today can be a paying proposition in the long run.

There also has been a Bill in the Norwegian Parliament on the subject, and a governmental commission has been set up ostensibly to give their recommendation as to what governmental action may best be taken to further the matter and bring about the best results. The importance which the government apparently places on this matter is readily understood when we consider that, unlike Canada, commercial fishing for salmon in Norway is rather insignificant: the fish being mainly exploited by the inland sports fisheries. If the stock of salmon seeking Norwegian waters every year could be materially increased and stabilized this situation may radically change. This is where the Norwegian fisheries authorities see the main importance of the good results obtained by the Vik brothers. They visualize the possibility of stocking the Norwegian fjords with shoals of fry bred in such fish farms, and multiplying the numbers obtainable through spawning and breeding natural conditions with all the inherent hazards to the offspring. Through their very well laid out and operated salmon farm the Vik brothers apparently have convinced the Norwegian fisheries authorities that such an application of their process should be carefully scrutinized.

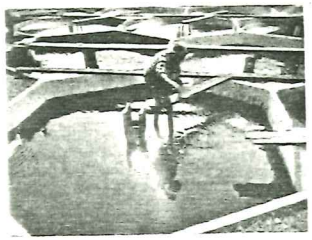

Captive fish are fed largely with herring and fish offal.

Costs involved. In establishing salmon breeding farms, the cost will depend on the natural advantages of the actual site selected. The Sykkylven area is particularly well suited for an undertaking of this kind, and so are many other similar areas at the bottom of Norwegian fjords where salmon congregate before going up rive

Breeding pools for salmon.

As to the costs of such farms in Norway, the Vik brothers maintain that at the prevailing price for salmon for food the total yearly cost of depreciation of farm, maintenance and operation will generally be somewhat lower than their possible annual turnover hence making it possible to operate at a profit. Governmental experts say that this has not yet been proved, however it is, on the other hand, not known that they consider it unlikely either.

However, as mentioned earlier the Norwegian fisheries authorities' main emphasis on the results of the salmon breeding process at the Vik brothers is on the inherent possibilities of applying this process to help nature to increase the stock of salmon and hence the Norwegian salmon fisheries. It is quite possible that subsequent events will show that Karsten Oddm. Vik and Olav C. Vik are pioneers in this sense, and that their activities will prove to be of considerable value to the Norwegian fish export industry.

Canadian Representatives

THE TREMENDOUS INTEREST shown by Canadian readers in the Vik process for breeding salmon has led to the appointment of a Canadian representative by Nor-Laks.

Inquiries about the process should be addressed to:

Moe Industries Limited.
552 Dorval Street.
Dorval, P.Q.
(Tel.: 631-6736).

Japanese Whale Boats Join Canadian Operation

TWO FAST Japanese-built whaling vessels will join the whaling operations of Western Canada Whaling Company this year off the west coast of Vancouver Island. *Seki Maru No. 3* and *Katsu Maru No. 5* are both about 130 feet long and are powered by heavy-duty single screw Japanese diesel engines of 1,600 h.p. giving a top speed of 14 knots.

The company will bring in Japanese captain-gunners to mann the new boats which are equipped with special electronic detecting gear. It is planned to process and ship whale meat from the Coal Harbor plant to Japan where it will be used for human consumption.

THIS ARTICLE is a sequel to "Breeding Salmon in Fish Farms Proved Possible in Norway", a story on the new Vik process, which appeared in our January, 1962 issue.

Our first article created so much discussion, not unmixed with scepticism, that we commissioned Mr. Storen to go to Sykkylven to do some further research and send us back some photographic evidence. The present article is the result.

THE EDITORS

62.17

A. 15/2.62

62.18

Norge med i internasjonalt samarbeide om innlandsfiske

17 lands fiskeriekspertar til EIFAC-møte i Paris for å drøfte oppdrett av regnbueørret – som er av stor betydning også for Norge

Norge er nu blitt medlem av EIFAC — den europeiske rådgivende kommisjon for innlandsfiskeriene — og skal for første gang være representert på en stor konferanse i Paris i dagene 7.—12. mai. Det er fiskerikonsulent Kjell W. Jensen ved Inspektoratet for ferskvannsfisket (under Landbruksdepartementet) som skal representere Norge på møtet, og hovedemnet under forhandlingene blir damfiskproduksjonen, av regnbueørret, forspørsmål og sykdomsspørsmål — en sak som Norge nu har spesiell stor interesse av under tilretteleggingen av denne nye næringsvei her hjemme.

Fiskeri-inspektør Joakim Harstad, som i oktober ifjor fremkom med forslaget om norsk medlemskap i EIFAC, uttaler sin store glede over at vi nu endelig er kommet med i denne betydningsfulle internasjonale sammenslutning og samarbeidet på ferskvannsfiskeriernes område. — EIFAC er, sier han i en samtale med Aftenposten, like viktig for kjennskapet til og utvikling av de internasjonale ferskvannsfiskerier, som det internasjonale havforskningsrådet er det for sjøfiskeriene. Gjennom denne kommisjon vil vi nu til enhver tid holde oss ajour med resultatene av de praktisk-videnskapelige undersøkelser vedrørende ferskvannsfiskeriene som foretas i samtlige medlemsland, hvilket vil si de land som først og fremst, når det gjelder damfiskproduksjonen og innlandsfiskerier i sin alminnelighet. Alt nytt og viktig materiale og erfaringer vedrørende denne næring vil bli gjort kjent gjennom EIFAC, som derfor vil bli til stor nytte for forståelsen og løsningen av de oppgaver og problemer som melder seg.

Fiskerikonsulent Kjell W. Jensen.

I en samtale med Aftenposten opplyser fiskerikonsulent Jensen at fiskeri-inspektør Harstad

Mange satser uvørent

Fiskeri-inspektør Harstad kan eksempelvis nevne at en mann langs Hallandskysten nylig kjøpte inn villfisk regnbueørret som settefisk, og satset begeistret 7000 kroner på dette. Nu har han ikke flere penger og spekulerer på hvordan han skal få midler til å sette igang damfiskproduksjonen, og han ber oss også om råd for hvordan produksjonen skal legges an.

— Manglende erfaring i fôrspørsmålet, lite kjennskap til vann- og klimabetingelsene for en slik damfiskproduksjon, og manglende kjennskap til botemidler for fiskesykdommene fører ofte til at produksjonsforsøkene strander. Og når man så på toppen av det hele får høre at folk langs kysten, uvidende om at de kan få tilsendt dansk settefisk til ca. 7 kroner pr. kilo, går hen og kjøper norsk regnbueørret til opptil 18 kroner kiloen, forstår man jo at dette må gå galt, sier fiskeri-inspektøren. — Og dette sier jeg ikke for å bebreide norske oppdrettere. De kan stort sett ikke produsere settefisk til rimeligere pris — ennu i hvert fall. Den dan[ske] settefisk blir bare halvpart[er], på tross av at toll og tr[ans]portutgifter kommer til.

fiskeri-inspektør Harstad [fort]ellerikonsulent Jensen opplyser [at] Norge foreløbig spiller en beskj[eden] rolle i damfiskproduksjon[en]. Produksjonen av denne damfisk ligger foreløbig på knapt 50 tonn pr. år. — Men alt synes å ligge tilrette for en ny stor næringsvei i Norge nettopp når det gjelder oppdrett av regnbueørret, sier de. Derfor er det så viktig at vi nu kommer med i det store internasjonale selskap og kan utveksle erfaringer. Foreløbig må vi nok føle oss forsiktigere frem her hjemme, ikke satse blindt på nyanlegg og oppdrettsmetoder, slik tilfellet er flere steder langs kysten. Interessen for damfiskproduksjonen, og da spesielt regnbueørreten, har utløst et skred av ansøkninger fra folk som ber om statsbidrag til damfiskoppdrett. Nesten daglig har vi ansøkninger inne og gir våre innstillinger — positive eller negative — til Distriktenes Utbyggingsfond. Sverre viser det seg at mangel på erfaring i denne n[æringen], ikke lykkes i sine bestrebelser, lider betydelige økonomiske t[ap].

HELGELANDSBLAD 9/3.62

...rne vilkår for regnbueørret på Ytre Helgeland

UTVALG SATT NED FOR Å KARTLEGGE MULIGHETENE

Kystlig vil det om noen år bli tilgjengelig med foringsbasseng for regnbueørret. Særlig til småbrukene i øygrenden på Helgeland. Mulighetene er til stede i rikt mål, og flere er interessert i å komme i gang med slik produksjon. Formannskapet i Sandnessjøen har satt ned et utvalg som skal kartlegge mulighetene i distriktet og utvalget har fått denne sammensetningen: Tannlege Fritz Kristoffersen, formann, disponent Haug og konsulent Nymoen. Utvalget skal ha konstituerende møte med det første og trekke opp linjene for det framtidige arbeid.

Tannlege Kristoffersen har allerede foretatt en rekke undersøkelser og drevet propaganda for saken gjennom foredrag og opplysningsvirksomhet på dette området, som så mange andre, er møringene foregangsmenn, og det er kommet i gang nær på hundre anlegg for dyrking av regnbueørret på Møre. I fjor sommer var Kristoffersen der nede og så på forholdene, og det er ikke tvil om at mulighetene for produksjon er like gode på Helgeland. Møringene som har drevet med regnbueørret [...] flere år, mener hvert fall det.

For å drive ørretproduksjon er det nødvendig med en utklekkingsanstalt som må ligge til et vassdrag i forbindelse med sjøen. Hertenelva på Sørvik er velegnet til et slikt formål. Botnelva er muligens også brukbar, men forholdene er ikke undersøkt her ennå.

Oppforingen av fisken foregår i sjøen i avstengte viker. Som for kan brukes småsild og annet hovedsakelig råstoff. Regnbueørreten er ingen kostforsmå[ker]. Kjølelageret i Sandnessjøen [...] en vil kunne sørge for for og avtak av fisken når den er st[ørr] nok til slakting.

Grunnlaget for det hele er at regnbueørreten kan vennes til å leve i saltvann. Dermed vil veksten foregå atskillig hurtigere enn om fisken skulle leve sitt liv i ferskvann. Som kjent er det også samme forholdet med laksen som lever sine to-tre første år i ferskvann uten å vokse noe av betydning. Så snart den kommer ut i sjøen hvor møringsmulighetene er atskillig rikere, blir det fart i veksten. Det er dette forhold som nå skal søkes utnyttet når det gjelder regnbueørreten.

Ovenstående gir ikke noe uttømmende bilde av prosessen, men den blir det sikkert anledning å komme tilbake til senere. Første utklekkingsanstalten på Helgeland er kommet i drift hos Erling Flokkmann på Mindland. Han venter nå befruktet rogn med det første. I Herøy er 2—3 personer interessert i å anlegge foringsbasseng og flere vil utvilsomt komme til når saken blir be[kjent].

BT. 31/3.62

Norge med i debatt om regnbueørret —

Norge er blitt medlem av EIFAC — Den europeiske rådgivende kommisjon for innlandsfiskeriene — og skal for første gang være representert på en stor konferanse i Paris i dagene 7.—12. mai. Det er fiskerikonsulent Kjell W. Jensen ved inspektoratet for ferskvannsfisket (under landbruksdepartementet) som skal re-

Vi er kommet med i ny internasjonal organisasjon

presentere Norge på møtet, og hovedemnet under forhandlingene blir damfiskeproduksjonen av regnbueørret, forspørsmål og sykdomsspørsmål — en sak som Norge har spesiell stor interesse av under tilretteleggingen av denne nye næringsvei her hjemme.

Fiskeri-inspektør Joakim Harstad, som i oktober i fjor fremkom med forslaget om norsk medlemskap i EIFAC, uttaler sin store glede over at vi nå endelig er kommet med i denne betydningsfulle internasjonale sammenslutning og samarbeidet på ferskvannsfiskeriernes område. — EIFAC er, sier han i en samtale med Aftenposten, like viktig for kjennskapet til og utvikling av de internasjonale ferskvannsfiskerier, som det internasjonale havforskningsområdet er det for sjøfiskeriene.

?

Billig fôr vesentlig for oppdrett av fisk

Enorme mengder av reke- og fiskeavfall kunne utnyttes til matfiskproduksjon

Fra Aftenpostens utsendte medarbeider
HELGE SANDVIG

Bergen, 14. februar.

— Rekeavfall og annet fiskeavfall som dumpes i hundrevis av tonn langs norskekysten i løpet av en sesong, vil kunne bli en viktig og rimelig råstoffkilde til fôrproduksjon for norske damfiskeanlegg, uttalte den kjente oppdretter av regnbueørret i Sykkylven, Karsteln O. Vik, på det store ekspertmøte om norsk damfiskeoppdrett i Bergen igår. Særlig rekeavfallet [...] lig ørret. Reker og andre skalldyr gir disse fiskearter en edel smak, og inneholder det nødvendige karrotinstoff som gir fiskekjøttet den fine, røde farve.

— Fiskerinæringens organisasjoner burde være interessert i leveranser av disse avfallsprodukter, mente Vik, — og fabrikker som vil ta seg av en slik fôrproduksjon, bl. a. når det gjelder rekeavfall, vil sikkert kunne gjøre en god forretning. Hvis det nu, slik som det ser ut til, blir en storstilet damfiskeoppdrett og matfiskeproduksjon i Norge, vil det bli aktuelt å utnytte [...]re mengder av dette fiskea[vfallet] til fôrproduksjon.

[...]et er en kjensgjerning at p[roduk]t den norske regnbueørret [...]kes betraktelig hvis vi [...]ge konkurrere for eksem[pel] japanerne og danskene på [...]landske marked. Derfor v[il] kommet et langt skritt på [...] vi kunne tilføre fremtil er [...] fôr [...] Kjelel[ageret]

62-19

?

3 norske fiskeoppdrettarar skal til anlegg på Tasmania

Men først skal dei få opplæring i Sykkylven

Arkitekt Karstein Oddm. Vik kom 1. mai til Seattle i U.S.A. der utflytta nordmenn er interessert i å ta til med oppdrett av laks på grunnlag av røynslene som er gjort i Norge. Etter eit stuttare opphald i Seattle reiser K. O. Vik til Canada der han skal vera konsulent for større fiskeoppdrettanlegg.

Tidligare har han som kjent vitja Australia og kom over Tasmania og Honolulu til U.S.A.

På Tasmania var interessa for fiskeoppdrett stor og tilhøva låg vel til rettes. Selskapa, som skal starte med fiskeoppdrett i sjødammar i stort omfang var interessert i å få nedover norske fagfolk, som kunne stå føre anlegg og drift av fiskedamanlegga.

Det er gjort avtale om at Norlaks A/S skal skaffe tre gifte personar som er villuge til å reise til Tasmania. Før dei reiser nedover er det føresetnaden at dei skal få eit læreår ved Norlaks A/S sine anlegg i Sykkylven.

SA. 31/3.62

Instruktivt NORlaks-program i TV

Brødrene Viks vellykkede eksperimenter med oppdrett av laks var viet hele 25 minutter i fjernsynet i går kveld. Det ble instruktive minutter. Fotografen, Lasse *Torset* hadde fulgt laksens skapelsesprosess fra den spede begynnelse i blandingen av rogn og melke til fisken lå på vekta. En fikk et utmerket inntrykk av det grundige opplegget som er gjort, systematikken i arbeidet, og — de vellykkede resultater.

Bildene ble opplysende supplert av Sverre Tinnås samtale med arkitekt Karsten Oddm. Vik. Brødrene Vik har åpenbart gjort en imponerende innsats på dette området.

Sekretær Kåre Skutvik, som også ble intervjuet, ga uttrykk for sterk tro på at det er lagt grunnlag for en ny og god næring for kystdistriktene. Han håpet på at myndighetene vil gi den nødvendige håndsrekning til eksperimenter som fortsatt må drives og til den rettledningstjeneste som må til for de som vil gå i gang med fiskeoppdrett.

Bildene fra damanlegget og virksomheten der, og fra livet i kummene, var livlige og instruktive. Det ble straks stivere hver gang kameraet siktet inn mot intervjuobjekter og intervjuer, men det reduserte selvfølgelig ikke samtalenes informasjonsverdi. — (SA privat).

ROMSDALSP. 15/3.62

Biologisk går det bra med laks-fiskeoppdrettet på Smøla

I april-mai blir det overføring fra tilvenningsdammene til sjødammene

Ingar Holberg har planer om å sette ut 20.000 nye yngel

Som kjent har Ingar Holberg gått i gang med et fiskeoppdrett i Dyrnesvågen, og da vi hører at han vil gå i gang med å arbeide opp en ny dam for anlegget, ringer vi og spør om så er tilfelle.

— Det gjelder egentlig fullføring av det bassenget som er påbegynt og vel halvferdig, svarer Holberg. Planen er at dette bassenget vil bli tatt i bruk til våren. Hittil er ikke noe sjøbasseng tatt i bruk, bare tilvenningsdammene. Den største sjødammen som jeg gravde ut høsten 1960, skal nå gjøres ferdig.

— Er det da meningen å føre over fisk fra tilvenningsdammene til sjødammene?

— Ja, vi skal føre over den som er tilvant.

— Hvordan har det gått?

— Biologisk går det ikke verst. Det har vært forholdsvis liten dødelighet, og jeg har vært ganske heldig med det tekniske. Imidlertid har det også vært mange vanskeligheter, og til sine tider har det sett ut til å gå galt. Det er strømutkoblingene som skaper vansker. Imidlertid har jeg håp om å få det hele mer sikkert i løpet av våren. Jeg skal legge ned en større reservelednings for vassføring, slik at jeg får automatisk innslag når strømmen er borte.

— Stort sett tegner det altså bra?

— Det er så vanskelig å si. Mangt avhenger av tilveksten på fisken og hvorledes sommeren vil bli.

— Har De kontrollert tilveksten?

— Ikke med veiing, bare gjennomsnittlig. Det synes fisken vokste ganske bra utover høsten og i mildværet, men seinhøstes og på vinteren er det ingen tilvekst. Temperaturen er for lav, og det er for liten føring.

— Og så snart våren setter inn vil fisken bli overført fra tilvenningsdammene til sjødammen?

— Ja, i løpet av april—mai.

— Og så skal De fylle tilvenningsdammen med ny yngel?

— De 10 000 jeg nå har vil da bli fordelt i brakkvannsdammene, og så blir det satt ny yngel inn i ferskvannsdammene.

— Hvor mange?

— Jeg har tenkt på 20 000, men det blir et spørsmål om plass, om jeg kan få til litt mer plass ved å bruke opp vatnet igjen fra tilvenningsdammene, en vannmasse som nå går i sjøen. Der har jeg en mulighet for å få til en dam bortenfor tilvenningsdammene, slik at brakkvannet kan brukes opp igjen. Klarer jeg det kan jeg få et atskillig større belegg.

— Hvorfra kommer yngelen?

— Jeg skal ha noe fra brannstasjonen i Kristiansund og ellers klekker jeg noe selv.

PROGRAMBLADET ?

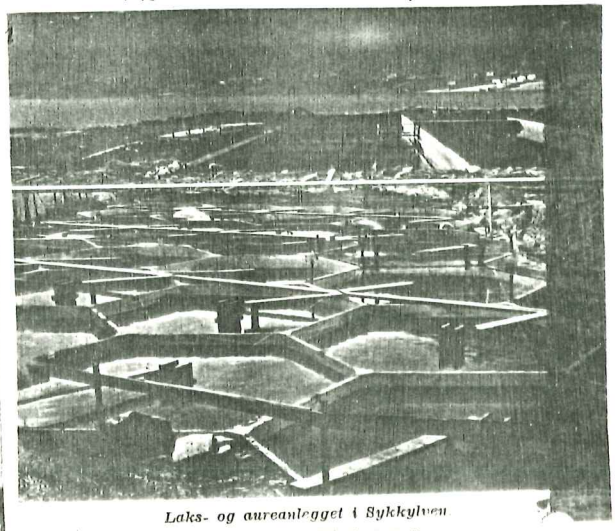

Laks- og aureanlegget i Sykkylven

GRENDA 28/3.62

Det skal prøvast ny oppføring av regnbogeaure herikring

To uskedelingar, Gunnar Flatebø og Gustav Bergstø har frå Sunnmøre tinga kvar sitt parti regnbogeaurerogn som skal klekkjast i vår.

I fyrste omgang er det tinga kvar sine 60 tusen rogn. Flatebø skal lage til anlegg for klekkjing i Uskedalen, medan Bergstø skal ha sitt anlegg i Øyerhamn på Varaldsøy. Det vert rekna med at vatnet her i kring vil vere godt skikka for eit godt klekkingsresultat, ein freistnad på Bremnes vart ikkje så heldig, og der vart det funne at vatnet ikkje var så bra som det bør.

Dette med fiskedammar der dei el opp god fisk, har vore skrive og tala om mykje i det siste, og det vert halde fram at dei som får ta fisken sin i fred for vilt, kan gjere det betre med fisk enn med krøter. Det er arbeidd ut god rettleiing for dei som skal gå i gang med slik oppføring av fisk, og syner desse fyrste freistnaden godt resultat, vil

Laks- og aureeksperimentet i Sykkylven

Samstundes med at storsilda ser ut til å ville svikte norskekysten og flåten drar heilt til Afrika på jakt etter nye beitemarker, driv ein på Sunnmøre interessante forsøk med oppdrett av fisk i sjøen. Dersom eksperimentet får eit gunstig utfall, vil vi i framtida kunne produsere fisk i store mengder under full kontroll. Fisken det gjeld er regnbogeauren.

Det er brørne, gardbrukar Olaf Vik og arkitekt Karstein Oddmund Vik, som driv stamfiskeanlegget i Sykkylven. Her ser Olaf Vik ut ein av forsøksfiskane sine.

Oppdrett av regnbogeauren i ferskvassdammar er ikkje nytt. Danskane gjorde seg såleis ei næring av det allereide i forrige hundreåret, og andre land har også damdrift etter same prinsipp.

Vitskapsfolk og fagfolk riste på hovudet til sykkylvingane då dei for 5—6 år sidan sette i gang forsøk med sikte på oppdrett av regnbogeaure i sjøvatn. Dei godkjende teoriane gjekk nemleg ut på at eit slikt forsøk var dømt til å mislukkast.

Forsøket dei har drive i Sykkylven desse åra ser ut til å kollkasta dei vitskaplege teoriane. I ferskvatn [illegible] sjølaks [illegible] ferskvatn har dei i Sykkylven hittil fått auren op[illegible] i 4 kg, og dei reknar med å få han mona[illegible]leg lenger opp i vekt, kanskje heilt opp i 18 kg. Denne auren er også av mykje betre kvalitet enn auren som går i ferskvatn.

På grunnlag av det oppsiktsvekkjande resultat ein har nådd i Sykkylven, har opplysningskontoret for næringslivet på Sunnmøre hjelpt til med start av slaktefiskanlegg rundt om i bygdene. Anlegget på Eggesbønes fylgjer ein med størst spaning, med di ein der har slaktefisk gåande i rein sjø i eit avstengd sund. Fell dette forsøket heldig ut, vil det seie at vi i dei utallige sund og bukter mellom holmar og skjer på kysten vår kan oppdrette milli[illegible]

62.20

and now...

SALT-WATER RAINBOW TROUT

The "Backroom Boys" are at it again —first land-bred salmon, and now, by a series of experiments described here by GERALD V. KUSS, salt-water rainbow trout fishing is in sight.

IS it possible for a fish which lives its life in fresh water to adapt itself to a salt water existence? Research work carried out in Norway over the past five years seems to suggest that not only is this possible but that beneficial results can accrue from the change.

Five years ago the Norwegian biologist brothers Vik—who will be remembered for the revolutionary successes they had in keeping "breeding salmon" in fresh and salt water ponds, and in inducing these to spawn without ever having re-visited the sea—were witnesses to a happy accident which occurred at the hatchery in Sykkylven, near Bergen, in Norway.

During the autumn of 1957 it was discovered at this hatchery that four rainbow trout had escaped from their fresh water ponds and had come into semi-salt water basins where the breeding salmon were kept.

These four fish looked very different from other rainbows reared in fresh water. When they were discovered it was estimated that they had been several months in the salt water basins.

MUCH LONGER

To begin with, the rainbows were very much larger. Two of the fish were immediately slaughtered. Fifteen minutes after death the conventional rainbow from fresh water becomes dark in colour. But the two rainbows from the salt water basins remained as silvery after death as before it.

The flesh of the salt water rainbows was red-coloured, more like that of salmon. The taste was also much more palatable, and the fish were unusually large, far larger than their brothers reared solely in fresh water.

As a result of this accident, experiments were begun to rear rainbows in salt water, and at the moment of writing the Sykkylven hatchery has four-year-old rainbows reared exclusively in salt water. These weigh almost 9 lbs.

DISEASE-FREE WATER

Experiments have shown that the rainbow grows bigger and faster in salt water. This is due mainly to the even temperature and to the growth-inducing feeding matter and minerals contained in sea water. Furthermore, rainbows in salt water are not susceptible to those fungoidal diseases to which the fresh water fish are prone.

The experiments to develop a salt water rainbow were carried out as follows:

A hundred fingerlings were placed in a rearing pond in which there was a mixture of fresh and salt water. The sea water was pumped in from the nearby fiord.

However, a mechanical fault in the pump created a high acid content in the pond, with the result that half of the fish died almost immediately. But the survivors throve after the pump fault was repaired, and at the moment one of these fish has reached a weight of almost 11 lbs. After four years the average weight of the survivors was 8.8 lbs.

BETTER SUITED

The data gained by the Norwegians showed that the rainbow after its first summer in fresh water could be introduced to a water containing one-third sea water, that is to say, the ponds could have a saline content of approximately twelve parts per thousand. During the second year they could be moved to a pond predominantly saline but to which fresh water was constantly added.

Attempts are now being made to set out year-old fish in pure sea water, but the results of these have not yet been released.

Experiments to date show that salt water suits the fish much better. It grows more swiftly and needs appreciably less feed; and the fish has a better consistency and taste than is the case with trout reared in fresh water.

The economics of rearing and feeding rainbows acclimatised to salt water are said to be far more favourable, as the feed consists mainly of chopped-up small herrings and other fish. This feed can be produced at less than 2d. per lb., including freezing, freight and other charges. During the first stages of rearing the rainbows the feed consists of chopped-up animal livers costing from 9d. to 2/2d. per lb.

40 FIRMS JOIN IN

The Danes—past masters at rearing rainbows for the table—claim that it takes from 14 to 20 lb of feed to produce 2 lb. of rainbow fish. But the Norwegians claim that they can produce the same weight of fish at one-quarter the amount of feed.

At present the Sykkylven installation has 400,000 rainbows in its ponds. The older ones are acclimatised to fresh water. So far 40 firms in the country have intimated their intention to begin rearing these salt water rainbows for the table, and of these 18 have already built rearing ponds.

The brothers Vik are selling the rainbows at the following prices:—4d. each for a fish which is one summer old; 8d. each for a fish of two years, while a two-year-old fish already acclimatised to salt water life costs 3s.

A two-year-old fish, supplied in May or June, weighs about 1½ ozs., and by the following Christmas it can attain a weight of 2.2 lb. In other words, it will increase its weight five times within six months.

COMMERCIAL AIMS

These experiments undertaken at Sykkylven have aroused the interest of the Norwegian Government, and a short time ago questions were asked in Parliament [redacted] to obtain official government approval and some financial support for the Vik brothers. Sections of the commercial fishing industry are already thinking in terms of a new species of fish, viz. a salt water rainbow trout, being released off the sea coast, and moves are being made to legalise the use of specially small-meshed nets for use in netting the new off-shore fish species.

A number of fish farms in Denmark are known to have begun experiments similar to those carried out by the Vik brothers in Norway. So far none of them has produced any figures or any reports on its findings.

SP 6/6.62

62.21

Bulldozere lager bestestue fo tusenvis av ørret i Vestrefjor

Som skal sluttfores med rogn og reker for å få den fine smaken

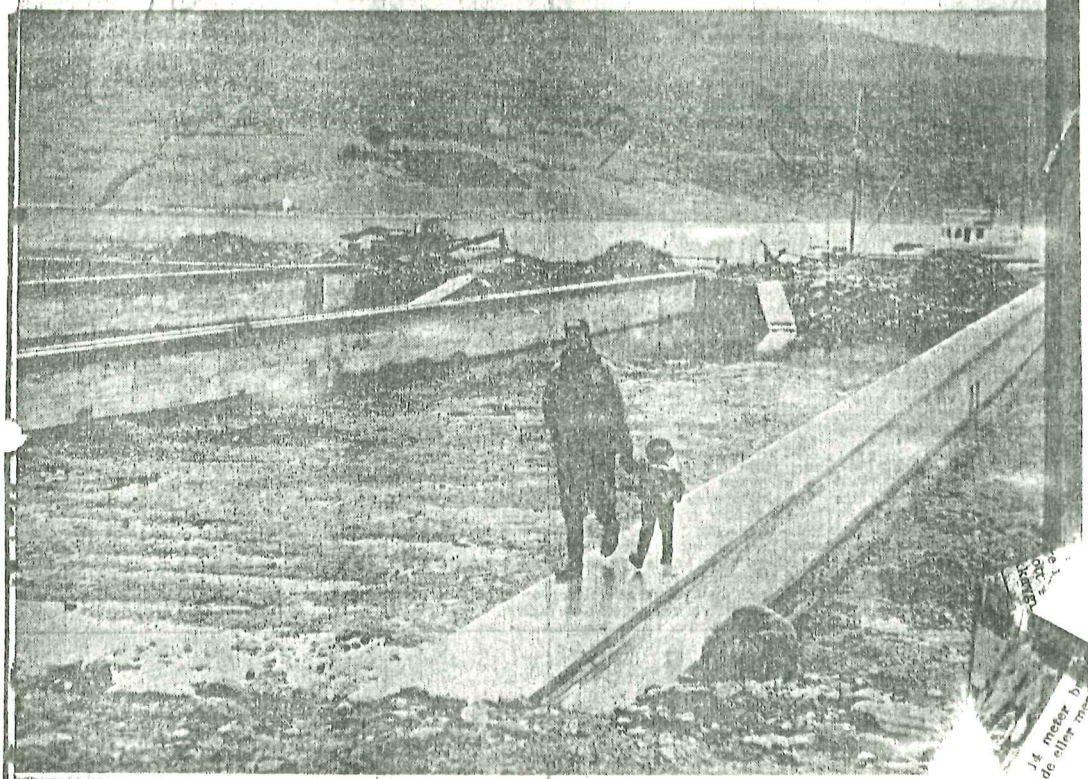

Dette bildet skulle gi et ganske godt inntrykk av de store dammene. Hver av dem er 50 meter lange og ca
Den yeste tassen som så tillitsfullt holder sin onkel Harald i hånda, er Odd Arne Eik som selv følgelig er en n
teresserte tilskuerne til alt det spennende som foregår om dagen.

Nede ved sjøen hos Ole Eik Vestrefjord har bulldosere og avemaskiner brummet og ldret i vinter. Tusenvis av ku-dkmeter stein og sand og jord forskjøvet utover, og i ste-t er kommet opp mystiske g i betong.

Her skal det bli bestestue og tkrok for hundretusener av ellfelte regnbueørret. Det er esunderen, disponent Magnus leven som har satt i gang g laget en ideell beitemark r tidens nye husdyr. For hva vel en moderne drevet stam-kstasjon annet enn et mari-nt gårdsbruk?

Tekst og fotos: —ask.

teori og prinsipp skiller ikke marjtime gårdsdrift seg ut den vanlige. Driften må plan-legges i forvegen. Det må skaf-fôr og kraftfôr, man høster sår og, skulle vi tro, også ne driften kan nok være ut-t for konjunkturssvikt og tilba-lag.

Men denne side av saken skal la ligge. Det som interesserer k i nabolaget er at det skjer i Vestrefjorden. Ja, det inte-serer ikke bare folk i nabola-. De kommer i bil langveges og kikker nysgjerrig på an-gret, og ser i svært mange til-le ikke ut til å bry seg om at kjører på annen manns veg, kerer på annen manns eien-m, og at de i det hele tatt vel ldig snuser i private saker.

De strømmer til, som fluene i ryktet om et fluepapir.

– Meg gjør det ikke noe sær-sier Ole Eik som eier gar-n og er den som bestyrer an-gret. Men det gir en unektelig lite flatterende inntrykk av ks takt når de oser fram og bake her i store karavaner, n en gang å nikke med hodet!

– Kunskje ikke en gang be-høflighet enn fiskene.

– Nei, den kjennes da ved en! aks [illegible] meg med vøtta [illegible] de sammen, og jeg rundt dammen, så følger [illegible] nakk i hret! Men, men, gommer Eik, når fiskene viser såpass oppmerksomhet, så er jo fordi den ve

Så det er best å holde seg unna.

Det er Ole Eik som er bestyrer av anlegget i Vestrefjorden. Bak ham står [illegible]. Per som har vært arbeidsformann under byggetida, men nå er damstasjonen snart ferdig.

Se bare! Han lar ei ausefull mat spre seg utover vatnet. — Straks er der vill kamp i vass-skorpa. Enda mer følger. Hele dammen er brusende.

Men det er ikke alle som er ikke mye for seg av fisken hel sier Eik. Derfor blir der stor for skjell på størrelsen av den.

— Hvor stor er de fleste her?

— Der er fisk opptil 40 cm lange, og gjennomsnittsvekten er ca. 2 hekto. Da de kom hit fra Sykkyiven den 29. juli i fjor var de ikke mer enn 9—12 cm lange.

— Og hva er idealvekten?

— Vel, for restaurantbruk er 2—300 gr passende, mens en familie gjerne ser at den er 2—3 kg. Nå består føret av sild. Men det gir ørreten sildesmak. Derfor må den spesialfores med reker, rogn og calypso de siste 3—4 ukene for å få den riktige, delikate smaken, og for at «kjøttet» skal bli riktig rødt og fint. Det er jo slik vi vil ha ørreten.

— Har du opplevd noen ubehagelige overraskelser under driften?

— Nei, det kan jeg ikke si har i grunnen vært heldige. har jo ikke mye erfaring, så var spent på hvordan det vi gå. Hele opplæringen var fire ger ved stamfiskstasjonen i Sy kyiven!

— Det er ikke noe «mannefall» blant den unge fisken?

— A, det forekommer, n ikke ofte.

— Men er her ikke nærgåen villdyr?

— Tja, vi hadde noen heg her som så ut til å være dypt teressert, men de er vekk. M ken kan jo også være låk, har vist seg, men den har vi ik noen av her i Vestrefjord.

Stamfiskanlegget på Eik er vel fem mål. Det utgravde da arealet er i alt 4,3 mål. To dammene er av mindre form og det er den ene av disse som i bruk. Smådammene er hva n kaller «tilvenningsdammer». Gradvis blir ferskvatnet oppbl det med sjøvatn. Saltgehalt økes fire ganger i året. De 10 fisk som bolirer seg i den dammen har vært der i 11 må der, og ferskvass-innholdet er bare 1/20.

Nederst ved sjøen skal det by ges en pumpestasjon, og oppe pumpestasjonen et fryseri 19 x 9,30 m. Anleggsarbeidet det Per Eik, som er bas for. Men er det ikke så mye igjen for er klappet og klart til å ta i de nye 50 meter lange dam-a leggene. Da blir det romslig for ørreten — en overgang i den får plass i stelkapanna.

NORDTRØNDEREN OG NAMDØLEN 18/6.62

Over fra side 3.

får en slik fisk er det ingen som helst fare for.

LAKSELVENE OG SJOEN.

Heggen kom til slutt inn på laksoppdrett. I elvene ales laksen opp, men her får en et gjenfiske på 15 prosent, mens 85 prosent av den samlede laksfangst tas i sjø.

Fangststatistikken viser at laksbestanden vokser, men minker laksen i elvene, må det gå galt. Det er gjennom større oppdrett mulig å skaffe mer laks i havet, men det må investeres i større oppdrett av settefisk. Blir det gjort i tilstrekkelig grad, vil vårt land kunne bli like rik på laks som for eks. Alaska og Russland.

RØRVIK FRYSERI

Heggen sa at for ham syntes det å skulle være gunstig å anlegge et settefiskanlegg ved Rørvik Fryseri, der det går mye til spille i sjøen som kan nyttes til for. Han sa ellers at her i Namdalen er det muligheter for laksoppdrett i de mange elver og vann.

VERDENS FREMSTE LAKSLAND

Jacob Paulsen takket Heggen for foredraget og han sa at VNS skal arbeide for denne sak, dersom den kan få en beskjeden støtte hos kommunene til arbeidet. Her i landet skulle vi ha muligheter for å bli verdens fremste laksland. Paulsen hadde selv i flere år hatt et lite settefiskanlegg på gården sin og han hadde stor interesse for å arbeide med det.

UTBLGGINGSFONDET

Områdeplanlegger Engeseth hadde vært inne på tanken om støtte til settefiskanlegg, men Utbyggingsfondet stiller seg avventende til slike saker. Han hadde også tenkt på Vikna i samband med fryseriet og at dette ble som en forsøksstasjon for dette fisket. Det kan være en tanke at kommunene i samarbeidsnemndas distrikt går sammen om i alle fall på papiret å prosjektere et anlegg, basert på andelslag, så får en se om det kan være mulig å yte noen støtte.

Ved Rørvik Fryseri kan bygges et settfiskanlegg

GODE MULIGHETER FOR REGNBUEØRRETT I YTRE NAMDAL

INTERESSANT FOREDRAG OM EMNET PÅ ÅRSMØTET I YNS

På årsmøtet i Namdal Samarbeidsnemnd holdt Ivar Heggen fra Valldal et meget interessant foredrag om oppdrett av regnbueørret i sjøvassdammer. Han hadde studert dette i Danmark. Det var i 1919 han siste gang var i Danmark og studerte anleggene og han tok deretter fatt med ørretoppdrett heime og han har senere sett på en rekke anlegg av denne art her i landet.

I 1954 skrev Ivar Heggen en brosjyre om slik oppdrett, som resulterte i at interessen på Sunnmøre ble vakt for ørretoppdrett.

MYE ER GJORT — MYE KAN GJØRES

Ferskvannsfisk skiller seg ut fra saltvannsfisk ved bestanden er relativt lite. Disse ferskvannsfisklag søker gjerne tilbake til den elv de den er gytt. Heggen ga en god innføring i emnet, utklekking av ørretyngel. Det som kan gjøres for å bedre ørretbestanden kan deles inn i flere ledd. Det ene er å forbedre elver og fjellvann og her har ferskvannsadministrasjonen gjort et godt og nyttig arbeide. Men det gjenstår også mye som kan gjøres.

FIRDA 15/6 62

20 vil stelle med ørret i Tasmania!

De to-tre heldige velges ved midsskiftet

Ennå vil Norrønafolket farer. Et selskap som skal starte med ørretoppdrett i Tasmania har avertert etter to-tre norske ektepar som kan lede driften, etter et års opplæring ved Nordheim i Sykkylven.

— Søknadene har strømmet inn i overveldende mengder, opplyser Olav Vik til Sunnmørsposten. Der har til nå meldt seg 120 interesserte!

— Og når får de utvalgte beskjed?

— En mann fra Tasmania kommer hit i slutten av måneden, og han vil da gå gjennom søknadene og konferere med de sterkeste kandidater før han tilsetter noen. De vil da bli satt i gang med opplæringen her hos oss så snart de kan komme seg hit.

EKSEMPLER PÅ «ØRRETOPPDYRKING» AV FISK

Oppdrett av regnbueørret har vært en vanskelig ting, men her har vi store muligheter i landet vårt og oppdrettet skulle ikke lenger by på noe vanskelig problem. Han omtalte settefiskanlegget i Sykylven. Når settefisken er foret et år blir den gjerne omlag 8 cm. lang. Det kan gå an å fore fram slik settefiskørret så den blir to hg. om hausten. Offentlig tilskudd gis ikke til oppdrett av ørret og personlig hadde Heggen drevet dette arbeide over 40 år uten noen støtte. Som eksempel nevnte Heggen at i en dam 40 meter lang og 6 meter bred, kan man ha 60 000 fisk. Det lar seg gjøre når en får en regelmessig oppblanding av ferskvann med sjø. Talaren omtalte på en inngående måte konstruksjonen av slike anlegg og spesielt de anlegg som er i Sykylven. Foret som brukes til øretten er mest fra sjøen, men det beste foret er lever mens yngelen er små. Senere kan nyttes sild og fisk. Avsetningsvans-

FJORDENES TIDENDE 8/6.62

Lettere å ala opp aure enn å driva med klekking

Peder Bakke i Bremanger har kjøpt 6000 2-årsfisk frå Sykkylven

Peder Bakke har i desse dagar fått 6000 to-års aure frå Brødrene Vik i Sykkylven som han har sett ut i dammen på Nybøen i Ryland. Fisken står over 18,000 kroner med frakt.

Etter det Bakke kan fortelja til «Fjordenes Tidende» reknar han med å kunne selja ein del av denne fisken til hausten. Ein mann i Bergen er interessert i å kjøpa 1000 kg. som han vil røykja og leggja ned som hermetikk.

— Eg har nyleg klekt ut 25,000 stk. tysk rogn. Dette arbeidet vart gjort i kjellaren i bustadhuset her på Hauge. Utklekkinga gjekk svært fint og det kom liv i helle 24,000 stk. Diverre var eg uheldig siste helg og miste 6000 då ein sil hadde stoppa seg til medan eg var bortreist. Denne yngelen er det nå planen å setja ut på Varpe. Dersom eg får bygt ein kumme på Varpe, har eg planar om å kjøpe 10,000 eitt-årsfisk. Temperaturen i Dalevatnet er 6—7 grader heile vinteren på botnen av vatnet, og eg trur fisken vil kunne lika den i såfall eg legg ein leidning ned i vatnet og pumpar det opp i kummen på Varpe.

På Nybøen har eg nå gåande vel 30 stk. fisk i storleiken 1—2 kilo.

Røynsla mi er at det er ein god del lettare å ala opp auren enn å klekka rogn og skaffa seg yngel på den måten. Når fisken er vorten 1 til 2 år gamal er det mykje lettare å stella han enn medan han er yngel, seier Bakke.

SP 15/6.62

Bremanger-mann kjøpte aure for 18.000

Vil selja dei att til hausten. Lettare å «gjø opp» auren enn å drive med klekking sjølv.

Brørne Vik i Sykkylven selde for ikkje lenge sidan 6000 to-års aureyngel til Peder Bakke i Bremanger for 18.000 kroner. Bakke fortel til «Fjordenes Tidende» at han reknar med å selja denne fisken til hausten. Ein mann i Bergen er interessert i å kjøpa 1000 kg. som han vil røykja og leggja ned som hermetikk.

— Eg har nyleg klekt ut 25.000 stk. tysk rogn. Dette arbeidet vart gjort i kjellaren i bustadhuset. Utklekkinga gjekk svært fint og det kom liv i helle 24.000 stk. Diverre var eg uheldig og miste 6000 då ein sil hadde stoppa seg til medan eg var bortreist. Denne yngelen er det nå planen å selja ut. Dersom eg får bygt ein kumme på Varpe, har eg planar om å kjøpe 10.000 eitt-årsfisk. Temperaturen i Dalevatnet er 6—7 grader heile vinteren på botnen av vatnet, og eg trur fisken vil kunne lika den i såfall eg legg ein leidning ned i vatnet og pumpar det opp i kummen på Varpe.

Røynsla mi er at det er ein god del lettare å ala opp auren enn å klekka rogn og skaffa yngel på den måten. Når fisken er vorten 1 til 2 år gamal er det mykje lettare å stella han enn me[dan] yngel, seier Bakke.

ROMSDALSP. 4/6.62.

Ørretoppdretteri på Lyngstad

Lyngstad Ørretoppdrett på Lyngstad i Eide har planer om å utbygge et større anlegg for utklekking av yngel og oppdrett av ørret. Det er spesielt regnbueørret man tar sikte på å produsere. Anlegget vil få sin plass ved elveosen, hvor man har et areal på 6 mål til disposisjon, og hvor det da er meningen å bygge ut anlegget etappevis.

På siste møte i kommunestyret forelå det en søknad fra Lyngstad Ørretoppdrett om en lånegarantí på kr. 15.000 til første utbyggingstrinn. Det ble en kort debatt om saken, men avgjørelsen ble utsatt til nærmere opplysninger er innhentet.

62.23

A 13/6.62

Damfiskprodusenter på Vestlandet organiseres

Møte torsdag gir håp om dannelse av felles faglig ledelse av norsk damfisknæring

Fra Aftenpostens utsendte medarbeider
HELGE SANDVIG

Bergen i juni.

Torsdag vil det første store damfiskkulturlag i Norge bli konstituert på et møte i Bergen, under navnet Vestlandske damfiskkulturlag. Dermed er man kommet et betydelig skritt på veien mot én felles organisasjonsmessig og faglig ledelse av hele den norske damfiskkultur. Man venter nemlig at det på møtet i Bergen også vil bli tatt initiativ til å samle andre stamfiskoppdrettere og matfiskprodusenter av laks, ørret og regnbuørret i ligniende lokallag rundt i landet og dermed få istand et landsomfattende og effektivt samarbeide for utvikling av en rik og lønnsom næring.

Det er i første rekke den kolossale interesse for oppdrett av regnbuørret som har skapt behov for organisasjonsmessige former i næringen. Bare på Vestlandet er tallet på damfiskprodusenter av regnbuørret kommet opp i nærmere 50 i løpet av siste år, og andre står nærmest i kø for å komme igang. Henvendelse fra interesserte kommer inn til Inspektoratet for ferskvannsfiskeriene, til de stedlige fiskerikonsulenter, og i det siste også til Akvakulturs bestyrer i Bergen, Fritjof Wiese-Hansen, som for tiden driver meget interessante forsøk med regnbuørret. Foreløbig forsøker ekspertene å helle kaldt vann i blodet på nykomlingene. De har nemlig vist seg at de fleste familer i blinde, uten tilstrekkelig kunnskaper om damfiskkultur, og resultatet for mange er derfor blitt massedød i fiskekummene og klekkerlene og tap av tilsuener av kroner.

VIKTIGE OPPGAVER Å LØSE

— Derfor er det så viktig at vi nu får bragt næringen inn i sunne organisasjonsmessige former, hvor en åpenhjertig utveksling av erfaringer og faglig hjelp og veiledning både for stamfiskoppdretterne og matfiskprodusentene kan gi dem en sikrere utgangsposisjon, uttaler formannen i tremannsutvalget for dannelsen av Vestlandske Damfiskkulturlag, Haakon Sævold, til Aftenposten. — Innbydelse til medlemskap i laget er gått ut til alle kanter av Vestlandet. Det er tydeligvis en stor interesse for dette tiltak, og vi venter stor oppslutning blant de næringsdrivende.

— Det er mange oppgaver som vi venter på sin løsning i damkulturlaget, fortsetter Sævold. Det skal jo ikke bare være rådgivende organ når det gjelder oppdrettsproblemer. En av hovedoppgavene blir å løse pris- og markedsspørsmålene for å bringe næringen inn i lønnsomme former. En annen viktig oppgave blir å sikre fortilgangen, med tanke på stadig bedre og rimeligere fôr. Laget vil også arbeide for en effektiv kvalitetskontroll av damfisk.

Klarer vi å løse disse oppgaver, er vi på god vei mot en rik og lønnsom damfisknæring i Norge. Det er selvfølgelig en forutsetning at laget driver et nært samarbeide med ekspertene på ferskvannsfiskenes område.

— Man kan vel ikke egentlig si at damfisknæringen er lønnsom slik den drives idag?

— Nei, til det drives den for lilleidig og overfladisk. Med unntagelser bekrefter regelen, selvfølgelig. Det er forøvrig ikke det minste rart om damfiskprodusentene kan komme galt avsted. Selv ikke våre hjemlige eksperter har klarlagt alle problemer som melder seg i et dambruk, og man er f.eks. ikke klar over hvilken art av regnbuøerreten som passer best for våre hjemlige forhold. Det bør satses adskillig mer på forsøksvirksomhet her i landet, til støtte for de næringsdrivende, slutter Sævold.

«VI MÅ FÅ ET FORSØKSANLEGG FOR DAMBRUK!»

Dermed er det ikke sagt at Inspektoratet for ferskvannsfiskeriene ikke gjør sitt beste for å stå opp om damfisknæringen i Norge. Det er riktigere å si at mangel på midler og faglig arbeidskraft har gjort at forsøksvirksomheten er blitt dessverre sterkt forsømt her hjemme.

— Alle som har konsultert oss for å få råd om damfiskproduksjon og stamfiskoppdretteri har vi hjulpet så langt vi har maktet, sier fiskerikonsulenten for Vest-Norge, Christofer Senstad, til Aftenposten. Men vi har dessverre erfart at mange av dem ikke har fulgt våre råd. Og resultatet er blitt massedød i fiskekummene og klekkerlene og smertelige økonomiske tap for de næringsdrivende.

— Vi er meget glade for at Vestlandske Damfiskkulturlag nu skal bli konstituert. Det vil sikkert bety en positiv støtte for oppdretterne, sier Senstad. — Det neste bør være å få Staten til å yde midler til et forsøksanlegg for dambruk, slik at vi kan bringe klarhet i sykdoms- og foringsproblemene og finne frem til de fiskearter som egner seg best for norsk dambruk. Når det gjelder regnbuøerreten er et av hovedproblemene idag å finne frem til en art som hurtigst mulig kan tilvenne seg rent sjøvann. Saltvannsanleggene viser seg nemlig å by på flere fordeler enn ferskvannsanleggene, blant annet når det gjelder fiskens vekstmuligheter, slutter fiskerikonsulenten.

«FELLES PRISPOLITIK PÅKREVET»

Foran det konstituerende møte i Bergen, kan det være på sin plass å minnes fiskerilnspektør Joakim Harstads ord på det store orienterende møte som ble holdt for damfiskprodusentene i Bergen ifjor høst.

— Hvis fiskeoppdrett skal bli en betydelig næring i Norge, hvilket jeg personlig tror, må vi selvfølgelig satse på de utenlandske markeder. Da er det uhyre viktig at vi få en fellesorganisasjon som kan ta seg av stamfiskoppdretternes og matfiskprodusentenes interesser, både når det gjelder salgsvirksomhet på utenlandske og innenlandske markeder. Det er ingen fremtid i at norske produsenter konkurrerer seg imellom når det gjelder prisene. Vi må gå inn for et landsomfattende samarbeide om damfiskkulturen og felles prispolitikk.

[illegible]

På møtet ble det — som nevnt i Aftenpostens morgennummer igår — understreket nødvendigheten av at Norge satser på kvalitetsfisk, sprø og velsmakende fisk. Det er en kjensgjerning, hevdet flere møtedeltagere, at den regnbuøerret som importeres, f. eks. i Amerika, ikke kommer opp mot den norske regnbuøerret i kvalitet. Den er bl. a. ikke så fin og rød i kjøttet som den norske. Fiskeoppdretterne antydet derfor på møtet at man kanskje kunne oppnå høyere pris for den norske regnbuøerret på utenlandske markeder.

Videnskapelig konsulent for ferskvannsfisket, Leiv Rosseland, mente at de norske matfiskeprodusenter ikke burde skru forventningene altfor høyt. Det er spesielt på vårt hjemlige marked at man er sterkt «kvalitetsmindede». Amerikanerne f. eks. er blitt fortrolige med en fisk som er hvitere i kjøttet og ikke fullt så velsmakende som den norske regnbuøerret. Men vi må selvfølgelig ikke av den grunn fire på kvalitetskravene. Det er lurere å fire på prisene, mente Rosseland.

Disponent Karl Mortensen, som driver fiskematforretning i Bergen, mente at de norske fiskeoppdrettere og matfiskprodusenter stiller for høyt, når de forlanger opptil 10—12 kroner pr. kilo for regnbuøerreten. Danskene eksporterer den for 6 kroner pr. kilo. Vi må komme ned i samme pris, sa

NØDVENDIG Å SATSE PÅ JEVNERE MATFISKLEVERANSER

fiskerl-inspektør Joakim Harstad fremholdt at damfiskekulturen vil kunne bli en stor sak for oss. Men en av forutsetningene for eksportsuksess er at norske oppdrettere kan levere fisken til utenlandske markeder jevnt hele året. Vi kan ikke konkurrere med flagrende som en sportsfisker sa han bl. a.

Et viktig spørsmål i denne forbindelse synes å være hvilke anlegg- og oppdrettsmetoder som bør praktiseres. Mange av deltagerne i møtet holdt på saltvannsanlegg, oppdrett i varmere skjær, fisken vokser hurtigere

A.20/6.62

Landsforbund av fiskeoppdrettere konstituert

Regnbueørreten kan skape en ny næringsvei i Norge, sier forbundets første formann

Fra Aftenpostens korrespondent
Bergen, 19. juni.

— Regnbueørreten kan gi oss en ny næringsvei her i landet, dersom vi bare kan se fremover og gjøre noe for å tilrettelegge forholdene. Vi må passe på at elvene ikke forurenses og vi må ta oss av arbeidet med damkultur, sier den første formann i Norske Fiskeoppdretteres Landsforbund, konsulent Guttorm Olsen, Bergen, til Bergens Arbeiderblad. Det nye forbund ble stiftet på et møte i Havforskningsinstituttet i Bergen mandag.

Fra første stund er det stor oppslutning om Norges første lag for fiskekultur som har laks og sjøørret som første punkt på programmet. Konstitueringen av landsforbundet er et resultat av den stigende interesse for fiskeoppdrett. — Det gjelder nu at vi griper saken riktig an, sier formannen. Man må komme igang med de nødvendige tiltak forholdsvis tidlig, før saken skades på grunn av forsømmelse. Forbundet har både en praktisk-økonomisk og en idealistisk oppgave. For å skape gunstige økonomiske forhold må vi også ta sikte på eksporten, og det vil kunne være klokt for et eksportråd. Ellers vil vi risikere danskene som jo er kommet langt når det gjelder dampedrett. I denne tid med sterk ekspansjon i kraftutbygging og industri blir fisken i elver og vassdrag særlig utsatt. Det er mange eksempler på det. Noen steder tar man det ikke så nøye om det blir ført kloakker ut i elvene og heller ikke om det blir tømt væsker med skadelig kjemikalsk innhold ut i dem. Man kan naturligvis ikke stanse utviklingen, men vi må gjøre alt vi kan for å forebygge skader.

Forbundet skal holde sitt første møte i Bergen i november.

av bedre kvalitet. Karstein O. mente at Norge bør satse på stor fisk, selvom danskene har hatt s suksess med eksport av «porsjo fisk» som veier fra 250 til 300 gr Men der er mange problemer å når det gjelder oppdrett av r buøerret, laks og vanlig ørret i vann. Det viser seg at fisken eller ing i og den første vekstf i ferskvannsanlegg ikke tåettes rett ut i saltvann. Det gradvis tilvenning til, og det kan ta lang tid, mente han.

Konsulent Christofer Senstad mente at det burde være en viktig oppgave å komme frem til en art av regnbuøerreten som på et tidligst mulig tidspunkt tåler å settes ut i saltvannsanlegg, f. eks. den amerikanske «steel-head» — en art av regnbuøerret med samme livsvaner som vår laks og sjøørret.

Karstein O. Vik kunne fortelle at han hadde gjort lovende tilvenningsforsøk med regnbuøerret fra ferskvanns- til saltvannsanlegg i Sykkylven. Efter fire-fem uker viste det seg at fisken tålte fra 4—5 promille saltgehalt i vannet, i løpet av en vinter opptil 18 promille. Dette er imidlertid avhengig av fiskens størrelse. Han nevnte at regnbuøerreten har best vekst hold i vann som holder peratur på mellom 12 til 16 Varmere vann enn 22 grad ikke forekomme i damfiskergene. 25 grader er så å si dødelighetstemperatur, sa han.

KVALITETSKONTROLL AV DAMFISK BEBUDES

Konservator P. A. Solheim fortalte om et interessant forsøk ved et damfiskeanlegg på Vestlandet. Der hadde man forsøkt å sette ørret direkte ut i et fiskebasseng hvor det var et bredt saltvannskikt på bunnen. Fisken kunne med andre ord selv velge om den ville svømme i ferskvannskiktet eller dukke ned i saltvannet. Allerede efter en måned søkte fisken ned i saltvannet og tålte det fint. Tre måneder efterpå var den blank og fin som en sjøørret.

Mange fiskeoppdrettere ville vite hvilke vektmuligheter man kunne regne med for regnbuøerreten. Til dette svarte konsulent Senstad at man efter en kunne regne med å få grams fisk, annen høst 200 fisk, tredje høst 1000 grams og fjerde høst fra 3 til 5 kilos

På møtet, som varte i syv fulle timer, ble også ønskeligh av kvalitetskontroll av dam sterkt understreket, og det ble [illegible] at det [illegible]

FRIHETEN 20/6.62

Regnbueørret en ny næringsvei

BERGEN: Regnbueørreten kan [illegible] ny næringsvei her i landet hvis vi bare gjør noe for å legge forholdene til rette. Vi må passe på at elvene ikke blir forurenset og ta oss av arbeidet med damkultur, sier den første formannen i Norske Fiskeoppdretteres Landsforbund, konsulent Guttorm Olsen.

Det nye forbund er startet i Bergen i disse dager, og konstitueringen av landsforbundet er et resultat av den stigende interesse for fiskeoppdrett.

Det blir pekt på at i denne tiden med sterk ekspansjon i kraftutbygging og industri blir fisken i elver og vassdrag særlig utsatt. Noen steder tar man det ikke så nøye om det blir ført kloakker ut i elvene, og heller ikke om det blir tømt skadelige væsker ut i elvene.

Utenom formannen er styret i det nye forbundet sammensatt [illegible]: Rich. von Tscharner, Dram[illegible], Olav England, Rogaland o[illegible] Haakon Sævold, Bergen.

ARB BL. 21/6.62

ØRRET- og LAKSEFARMERNE VIL SKAPE EN GOD NÆRING

EGEN ORGANISASJON SKAL NÅ TA SEG AV DERES FELLES OPPGAVER

Endelig har ørret- og laksefarmerne her i landet fått et organ, som kan ta seg av deres felles interesser. Det heter Norske Fiskeoppdretteres Forbund, og det ble dannet forleden i Bergen og med konsulent Guttorm Olsen, Bergen, som formann.

En gang var våre pelsdyrfarmere i samme stilling, inntil de fikk dannet sin organisasjon, som i høy grad har medvirket til å lede næringen inn i et meget fruktbart og inntektsbringende spor. Forbundet som fiskeoppdretterne nå har fått, vil kunne ta seg av en hel rekke oppgaver som det er umulig for de enkelte fiskeoppdretterne å kaste seg over. De er fullt opptatt med det daglige rutinemessig arbeid på sine anlegg, og har liten eller ingen tid til å drive forskning, salgsarbeid eller foreta økonomiske beregninger, som kan gi et holdbart grunnlag for driften. Millioner av kroner har vært kastet bort på ørretfarming her i landet på grunn av at oppdretterne har hatt liten erfaring og dårlige informasjoner om hvordan de skal legge an sitt arbeid. Dannelsen av forbundet kommer i rett tid. En mengde fiskeanlegg er kommet i de seinere åra, og det rapporteres om stor interesse for nye anlegg. I øyeblikket er anlegg under bygging langs hele vestlandskysten, og et nytt sjøanlegg er også i drift så langt inne i Oslofjorden som ved Hvidsten.

Det nye forbundet skal ha sitt første årsmøte i Bergen, der Havforskningsinstituttet har lagt opp et viktig forskningsprogram i forbindelse med oppdrett i sjøanlegg.

FIRDA TOLKE BLAD 25/6 62

Godt resultat med aure oppdrett på Bjørnset.

Underlid byggjer no ny dam og har tinga 5000 yngel.

Bernhard Underlid på Bjørn[set] er no i gang med ein ny dam for aureoppdrett. I fjor starta Underlid med fyrste dammen sin og resultatet har vist seg so lovande at han no er gått i gang med utviding.

Yngelen som han sette ut i fjor, 2 års regnbogeaure, rekn[er] han med skal vera komen opp i vekt på kring 3 kg i november/desember. Han har kring 1000 stk av denne årsklassa no. Eit [av] det fiskar har han mist av grunn[ar] som han no har fått råd for, og det kan nemnast at siste månaden har han berre funne to daude fiskar. Men det kostar å drive eit slikt anlegg. Underlid brukar no 70 kg fôr for dagen, og innan 14 dagar reknar han med det krevst 100 kg dagleg. Fôret er fisk og fiskeavfall, og no skal han ogso til å føre ein del med rekeavfall for at fisken skal få den rette fargen i kjøtet.

Den nye dammen som no er under arbeid vil vera ferdig om ein 14 dagars tid. Då får han tilsendt 5000 yngel frå Sykkylven, same staden som dei førre kom frå. Ogso denne yngelen er 2 årig og storleiken varierer frå 150 til 350 gr. eller 10 til 20 cm.

[Avs]etnaden for slik fisk er sva[rt] god. Eit firma i Bergen er no gått i gang med hermetisk nedlegging av regnbogeaure, og dersom det held det som er sagt, at den er like fin som laks, so skulle avsetnaden vera sikra. Spørsmålet kan [vel] vera om ein ikkje ogso i distriktet kunne gjere seg nytte av fisken. Det tek etter kvart til å verte mange som vil gå i gang med oppdrett av slik fisk, og dei med skulle tilgangen av råstoff vera sikra.

Her i distriktet var Underlid den fyrste som satsa noko på oppdrett av aure, og mange har fylgt arbeidet hans med stor interesse. I dag ser ein at det har lukkast og då er det gjerne fleire som [vil] prøve seg.

MORGENAVISEN 26/6.62

Regnbogeaure til hugnad for turistar i Måløy

Første anlegget for oppdrett i Ytre Nordfjord

(Privat for Morgenavisen)

MÅLØY, 25.

Det første anlegget for oppdrett av regnbogeaure er nå kome i gang i Ytre Nordfjord. Det er starta på Vågsberg ved Måløy i ein stor dam som er 50 gonger 50 meter, og der vart det for 3 veker sidan slept ut 8000 to-års aure, som er kjøpt hos brødrene Vik Sykkylven og frakta hit i brønnbåt. Fisken veks så det er ein hugnad å sj[å]. Til nå er han vorten døbbelt så st[or] som då han kom frå Sunnmøre. De[t] er Kvalheim & Co A.s i Måløy som st[år] for tiltaket på Vågsberg. Det er sjølv[sagt] eit eksperiment, men fell det he[ilt] ut, kan det utvikla seg til ein go[d] næringsgrein.

Det er flo og fjøre sjø som skapa[r] sirkulasjon i dammen på Vågsberg. Fj[ord]fjøre sjø er djupna 2 meter. Fisken vert fora to gonger om dagen. Aure[n] kjem villeg til matfatet, så snart nå[r]kon nærmar seg kanten av dammen og vinkar med ei hand, kjem helle sti[m]en setjande i von om å få seg ein godbit. Fisken er nå 1 hg, men til neste år reknar dei med at han skal verta omlag 1 kg, og det er då han skal koma til nytte. Etter planane skal nemleg sportsfiskarar få høve til å fiska i dammen. Dei skal få betala for den auren dei greier å få opp, slik at det vert ikkje som i lakselvane, der fiskarane må betala for leige av elva anten han får laks eller ikkje.

Etter det Fjordenes Tidende skjønar, er det meininga å laga propaganda for damanleget mellom turistane på sørgående kystruta om sumaren. Medan båten ligg i Måløy, kan dei få ta ein 10 minutters biltur ut på Vågsberg og fiska fin aure, som dei så kan få servert til kvelds eller times tid etter dei har drege han opp. Slikt må vel kunne slå an, jamvel mellom dei mest blaserte turistane.

BT 22/6 62

62.24

Norsk damfiskoppdrett ved skilleveien

Saklig opplysning og virkelig nærihgsvei, eller ørret bondefangeri, hasard og kaos

I februar i år sammenkalte fiskerikonsulent Chr. Senstad til et møte i Bergen, for om mulig å komme fram til en form for samarbeid mellom damfiskoppdretterne.

Møtet ble holdt på Havforskningsinstituttet, og foruten de fleste av de administrative, biologiske og praktiske kapasiteter på området her i landet, var det møtt fram journalister, oppdrettere og andre interesserte.

For de av tilhørerne som har litt greie på disse tingene, var det egentlig rart å høre, og det ble også klart at sammenkallingen av møtet var både berettiget og nødvendig.

Under debatten fikk en på ny bekreftet den gamle erfaring at de som er mest sikre i en sak, ofte vet minst, men det verste var at det ble gjort forsøk på å tåkelegge spørsmål av avgjørende betydning.

Resultatet av møtet ble at det ble satt ned et tremannsutvalg som skulle arbeide for å få dannet et samarbeidslag av damfiskoppdrettere. Dette utvalg sammenkalte så til møte på Havforskningsinstituttet den 17. juni, og det møtte ca. 20 interesserte, og det ble vedtatt å opprette et landslag for damfiskoppdrettere og andre interesserte. Navnet på det nye lag ble «Norske Fiskeoppdretteres Landsforbund».

Det [kom] reist kritikk mot tremannsutvalget for den noe utilfredsstillende måte saken var lagt fram på, men dette er likevel uvesentlig i forhold til det spørsmål gjelder, nemlig arbeidet for å få dannet et samarbeidslag for damfiskoppdrettere og andre interesserte, med det formål å heve norsk damkultur fra hasard til en næringsvei av en størrelsesorden som vi i dag ikke har forutsetninger til å bedømme.

Skal «Norske Fiskeoppdretteres Landsforbund» kunne klare denne oppgave, er det nødvendig at laget får så stor oppslutning og støtte som mulig fra de aktive damfiskoppdrettere, landbruksdepartementets og fiskeridepartementets institusjoner og andre private og offentlige organisasjoner.

Det kan ha avgjørende betydning at interesserte enkeltpersoner, kommuner, firmaer med direkte og indirekte interesser i at norsk damfiskoppdrett utvikles i samsvar med naturgrunnlaget og markedssituasjonen, støtter under forbundets arbeid ved å tegne seg som støttemedlemmer, eller gi annen direkte eller indirekte støtte.

Det er mange kommuner som har gitt kommunegaranti eller engasjert seg på annen måte i damfiskoppdrett, og disse skulle ha all interesse av at norsk damfiskoppdrett kommer inn i mer stabile forhold enn hittil.

En slik utvikling er bare mu[lig] ved reelt samarbeid oppdrettere i mellom, og mellom disse og vitenskapelige og administrative organer vi allerede har.

«Norske Fiskeoppdretteres Landsforbund» må formidle dette samarbeid, slik at en kan unngå at det blir sløst for meget i forsøksarbeidet, ved at det blir gjort samme forsøk på en rekke steder samtidig. Forbundet må også kunne holde medlemmene underrettet om alle ting av interesse, f.eks. resultat av forsøk både innen- og utenlands, situasjonen på de forskjellige eksportmarkeder med hensyn til priser, kvalitetskrav, metningsgrad m.m.

Det er av forskjellige grunner ikke hensiktsmessig å nytte foredragsformen i opplysningsvirksomheten som forbundet må drive, og derfor er det nødvendig så snart som mulig, som det ble fremhevet av Wiese-Hansen, at forbundet får sitt eget tidsskrift.

Det ble på møtet fremhevet at en av økonomiske grunner ikke kunne klare dette. Det er imidlertid så viktig at laget får sitt meddelelsesblad, at det ikke er mulig å komme utenom dette. En kan klare seg lenge med å sende ut stensilerte meddelelser av ymse slag. Helst burde disse komme 4—6 ganger i året, med [alle] meddelelser inn i mel[lom].

«Norske Fiskeoppdretteres Landsforbund» burde alle [som] har interesse i fiskeoppdrett kunne finne sin plass, enten de er saltvanns- eller ferskvannsoppdrettere, enkeltpersoner eller firmaer.

Et kunstig skille mellom saltvannsoppdrettere og andre, vil sinke og forkludre arbeidet med å bringe norsk damfiskoppdrett fram til å bli en virkelig næringsvei, slik som i Japan, Danmark, Tyskland m.fl. Saltvanns- og ferskvannsoppdretterne har så mange felles problemer av biologisk, teknisk, praktisk og økonomisk art m.m., at det er på tvers av all fornuft å forsøke å sette [et] kunstig skille mellom de [to] typer av oppdrett, særlig fordi det ikke er noen skarp grense mellom dem, idet de for en stor del går over i hverandre.

Det er å håpe at generalforsamlingen i november vil kunne vise at alle interesser i norsk damfiskoppdrett blir samlet i «Norske Fiskeoppdretteres Landsforbund», slik at dette kan bestå sitt krevende og kompliserte arbeid for å bringe norsk fiskeoppdrett opp til det som må være målet, nemlig å få det i samsvar med de muligheter naturgrunnlaget og markedsforholdene gir.

Bård Kolflaat

„Fantom-ørret" til norske damanlegg

Nye forsøk i Akvariet i Bergen – Amerikansk regnbueørret blir 3.2 kg. i løpet av ett år

Fra Aftenpostens utsendte medarbeider
HELGE SANDVIG

Bergen i juni.

I mangel av et norsk forsøksanlegg for dambruk, og for å hjelpe våre hjemlige oppdrettere best mulig i denne nybrottstid for damfiskneringen i Norge, har Havforskningsinstituttet satt igang interessante forsøk med forskjellige arter av regnbueørret i Akvariet i Bergen. Hensikten med forsøkene er å finne frem til den art som egner seg best for våre hjemlige forhold, som er mest sykdomsresistent og som hurtigst mulig kan [vinne] seg opphold i saltvannsanleggene hvor vekstmulighetene er størst. Det er også et problem å få regnbueørreten til å klare seg i gytetiden i saltvann. Da oppstår det gjerne stor vinterdødelighet blant fisken, og store økonomiske tap for oppdretterne. Undersøkelsene vil strekke seg over flere år.

— Vi begynte forsøkene itjor, sier Akvariets bestyrer, Fritjof Wiese-Hansen til Aftenposten. Interessen blant oppdretterne er meget stor, og vi har hatt tilsuener av yngel «i pensjon» for dem her på Akvariet. Det har stått oss fritt å foreta føringseksperimenter med leieboerne» våre og forøvrig eksperimentere med vanntemperaturen i forsøkskummene. Når vi så har fått regnbueørreten gjennom [de] vanskeligste vekstperiode fram til 3—4 cm's fisk, overtar oppdretterne igjen og fortsetter føringen i sine anlegg.

I denne tid, da de fleste oppdrettere nærmest famler i blinde når det gjelder damfiskkulturen, er det absolutt påkrevet å ha en sentral institusjon som kan gi dem råd og veiledning, sier Wiese-Hansen. Foreløbig har Inspektoratet for ferskvannsfiskeriene, — som egentlig skulle ta seg av denne sak — hverken midler eller folk nok til å klare oppgaven i ønskelig grad. Og inntil vi får et forsøksanlegg for dambruk her hjemme, synes vi ved Havforskningsinstituttet at det er meget viktig å kunne ofre oss litt mer for forskningsarbeidet, og dermed komme oppdretterne til hjelp. Og jeg vil presisere at vi har samarbeide bl. a. med den videnskapelige fiskerikonsulent for Vest-Norge, Christofer Senstad i Bergen.

— Hvilken art av regnbueørreten påkaller for tiden størst oppmerksomhet blant eksperter og oppdrettere?

— Den amerikanske «fantom-fisk» som populært går under navnet «donalden». Det er den amerikanske fiskeoppdretter og videnskapsmann professor Laurén D[onaldson] som har eksperimentert [med] ørret. Og resultatene er [ikke] mindre enn sensasjonelle. I løpet av ett år kan «donalden» bli opptil 7 pund, eller ca. 3,2 kg. I løpet av ett annet vekstår kan den fordoble sin vekt til 14 pund! Men dette er under spesielle amerikanske oppdrettsforhold og ved tilføring av meget kostbart spesialfôr. Det vil simpelthen ikke være lønnsomt for norske oppdrettere å ale frem en så hurtigvoksende fisk. Ikke foreløbig i hvert fall. Men vi håper da å kunne få den opp i en kilos vekt i løpet av et år i Akvariet. Og det er ikke dårlig bare dett! Andre arter av regnbueørreten blir til sammenligning fra 200—450 grams fisk på den samme tid —.

— Foreløbig er det ingen norske oppdrettere som har forsøkt «donalden» i dambruk. Vi har 10 000 av den ved Akvariet og kommer til å beholde noen avlsfisk, slik at norske oppdrettere kan få anledning til å berike sine damanlegg med denne art.

450 000 forsøksfisk

Ialt har Akvariet hatt 450 000 regnbueørret i oppdrett iår. Hittil viser det seg at «donalden» klarer seg best unna sykdommene, shastaen, spiralsyken og av gjellebetennelse. En av de første dager får Akvariet inn de første 100 000 amerikanske steelhead. Man vil gjerne vite hvordan denne arten klarer gytetiden i saltvann. De fleste arter av regnbueørreten viser stor vinterdødelighet, og særlig i gytetiden.

Og så tilslutt noen ord med videnskapelig fiskerikonsulent for Vest-Norge, Christofer Senstad som nesten daglig følger forsøkene i Akvariet:

— Det er noen meget interessante forsøk som er satt igang ved Akvariet, sier han til Aftenposten. De vil forhåpentlig bidra til større forståelse for damfiskproblemene. Vi kan bare beklage at det ikke foreløpig er ydet midler til et forsøksanlegg for dambruk i Norge. Inntil denne plan blir realisert, må vi bare være takknemlig for at Havforskningsinstituttet har satt igang en forsøksvirksomhet i Akvariet.

A 22/6 62

VÅRT LAND 30/6.62

Laks og ørret produseres for FIRE kroner pr. kilo

Man møter mange underlige eksempler på fantasi og initiativ i bygdene på Sunnmøre. Hvem skulle nå for eksempel har trodd at Europas eneste stamfiskstasjon i sitt slag fins på Sykkylven? Det var brødrene Olav og Kristen Odmund Vik som satte i gang. For tiden er Karsen Odmund Vik på jordomseiling, innom til Australia og Canada for å lære fra seg noen av sine edéer sine erfaringer.

Norsk stamfiskstasjon uten sidestykke i Europa

Ingen kan konkurrere med Norge

— Norge har så store fordeler når det gjelder anlegg av stamfiskstasjoner at det er få land i Europa som vil kunne være i stand til å konkurrere, hevder Olav Vik i en samtale med Vårt Lands utsendte medarbeider, og han forteller at produksjonsprisen på regnbue-laks og regnbueørret aldri kommer over 4 kroner kiloen. Det som betales mer enn dette er ren luksustjeneste. Dermed kan en uten vanskelighet konkurrere ut den billige «danskelaksen».

Og hvor kan en fiske laks og ørret til den prisen? I beste fall kan fisket bare skje de to sommermånedene, men i stamfiskanlegget har en fri tilgang på fersk fisk hele året.

Vi forteller at forsøkene som tok til i 1955, bygger på en bestemt idé og på to naturforhold. Idéen er: Ørret vokser betydelig fortere og blir større i saltvann enn i ferskvann. De to naturforholdene er Golfstrømmen og lett tilgang på fôr.

— Hvorfor saltvann?

— Alt ferskvann her i landet er surt og nedsetter trivselen for ørreten, svarer Vik. Samtidig utvikles det lett sopp etc. som er farlig for småfisken. Selv noen få prosent saltvann blandet i ferskvannet nøytraliserer denne surheten. Og det benytter brødrene Vik seg av når det gjelder yngelen. Den har en egen liten «matpose» med næring, og kan leve på den i fem uker. I den tiden får yngelen leve i ferskvann med en liten tilsetning av saltvann, som økes gradvis, slik at fisken straks settes over i sjøvann når sekken faller av.

Laksen gyter — og lever videre

— Det er ferskvannet som livet av laksen også fortsetter Vik. Det er en vanlig oppfatning at laksen dør etter den har gytt. Den går opp i elvene, gyter og dør. Det er riktig nok. Men det er soppen som er drepende for fisken som går opp i elvene og gyter. Her har vi sett at den lever i mange år. Noen av våre fisker har vi presset for rogn opp til 5—6 ganger, og laksen er like fin. Vi har også sett at ny rogn ligger ved siden av gammel rogn på fisken. Laksen er skapt til å leve — også etter den har gytt, såvel som alle andre skapninger.

— Hva med Golfstrømmen?

— Den holder en jevn og god temperatur hele vinteren igjennom. Det blir isfritt hele vinteren, og en kan sørge for jevn foring. Småørreten dør i ferskvannsbassenget hvis det blir for kaldt om vinteren.

Brødrene Vik pumper sjøvannet opp til anlegget som ligger i bakkehellingen et stykke oppe. Det renner stadig friskt vann gjennom bassengene, og dermed får fisken rikelig tilførsel av luft. Det gjør at en kan ha 40 tonn fisk på et mål, mens danskene regner bare 5 tonn pr. mål fordi de ikke får nok surstoff med kanalisering av vannet. Yngelen som holder til i ferskvann, får også nyte godt av Golfstrømmen. Ferskvannet fra bekken på eiendommen til Vik pumpes nemlig gjennom et 10 000 meter langt rør nede i sjøen og kommer oppvarmet tilbake. Selv om anlegget er kostbart, svarer det seg langt fremfor å bruke strøm til oppvarming, sier Vik.

Ubegrenset marked

Nor-Laks Stamfiskstasjon tar sikte både på å levere fisk til andre damanlegg, og selv å produsere matfisk. Foreløpig har praktisk talt alt gått til damanlegg på grunn av økonomien. Kapitalen er liten, og det er vanskelig å investere nok til at en kan vente på at fisken skal bli gryteferdig. Men en regner med snart å kunne levere en del matfisk også. Omsetningsmulighetene er for den saks skyld absolutt ubegrenset, erklærer Vik.

— Kan ørreten som De har oppdrettet i saltvann, settes om i sjøvann?

— Ja, det går like godt. Den mot ikke omvendt. Den ørreten som er vokset opp i ferskvann kan ikke settes over i saltvann.

Vi får se fiskene bli matet. En mann kommer med en trillebør full av småsild og kjører fra det ene bassenget til det andre, og hiver ut i noen øser i hvert. Straks er det som om hele bassenget koker. Ørreten hopper og spretter og griper maten nesten før den når vannflaten. Det er småfisk som er den viktigste maten, får vi opplyst.

Stor laks avler stor laks

— Hva med den røde fargen?

— Det er et foringsspørsmål. Fisken får rødt kjøtt i løpet av 3 uker på sommeren ved at den får carrotin. Vi gir den gjerne rekeskall eller rekepostei. For den saks skyld kunne den like gjerne få gulerot.

Til å begynne med måtte brødrene Vik fange inn stamlaksen, og presse rognen av den. Nå har de sin egen stamme og presser rogn og melke av egen fisk. Dette blandes, og så går det nesten av seg selv.

— Hvor stor prosent av rognen blir ferdig fisk?

— 97—98 prosent, svarer Vik.

I anlegget er det nå omkring en halv million ett års gammel settefisk. Videre er det omkring 20 tonn to års gammel fisk og 7—8 tonn eldre fisk. Etter tre år veier regnbueørreten 2—4 kilo. Den største laksen er på 8—10 kg, og de største ørretene på 6—7 kg. Brødrene Vik går nå inn for å sortere ut den største fisken og bruke den som gytefisk. Dermed håper de stadig å få en bedre stamme.

— Stor laks avler stor laks, sier Vik. Norsk lov freder de små og tillater fiskerne å ta de store. Det er helt absurd! Følgen av det blir bare at vi får en dårlig laksebestand.

Sykkylvingane fiska tomeindam hos Norlaks

Norlaks har nå sett seg råd til å lage ein fin turist-attraksjon for Sykkylven. I helga slapp sportsfiskarar laus med fiskestonga i ein av ørretdammane. — og særleg laurdag vart det fiske på brott. Fiskarane må rett nok betale for denne fisken, men det såg ut til at rette mange var interessert i det. I går ettermiddag vart fisken meir var og skremt av alt ståket, men det vart likevel fiska så lenge det var fisk i dammen! Det var første gongen Norlaks hadde prøvt dette, men etter SA får opplyst vil det bli [illegible] neste helg også slik at [illegible] høve til å fiske.

SA 29/6.62

Kjempemoro å mate laksen

Det er kjempemoro, betror unge frk. Annlaug Vik oss, mens hun mater laksen i de store NORLAKS anleggene i Sykkylven. Og hun skulle sikkert vite hva hun sier ettersom hun er datter av Olav C. Vik.

Det er ikke småtterier som hver dag kastet ut i damanlegget, men så er det da også blitt en prektig laks. Det er alle som besøker anleggene enige om.

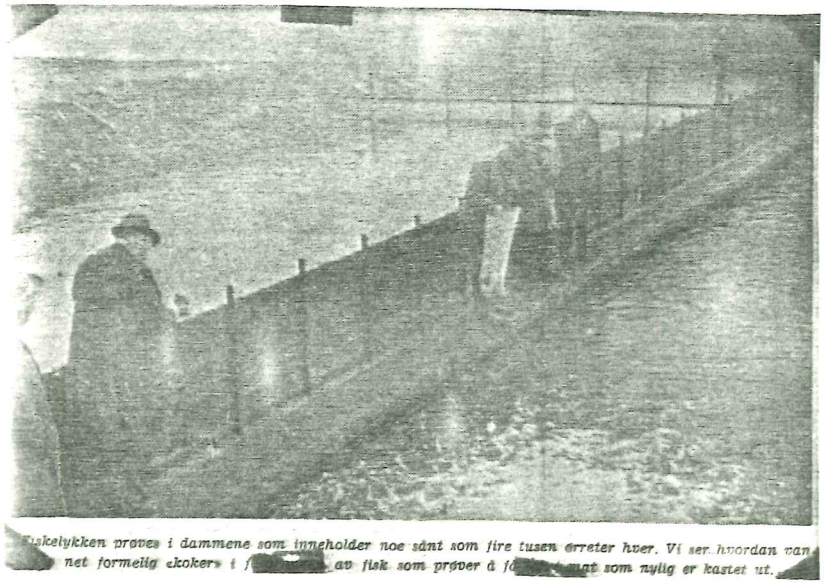

Fiskelykken prøves i dammene som inneholder noe sånt som fire tusen ørreter hver. Vi ser hvordan van[illegible] net formelig «koker» i f[illegible] av fisk som prøver å f[illegible] mat som nylig er kastet ut.

62.25

62.26

SA 2/7.62

«Sunnmørslaksen» rykker inn på markedet i høst

Stor-aksjon for å presentere fisken i Oslo

Nå skal det gjøres en storaksjon for å presentere en ny fiskesort på Oslo-markedet. Det vil si at fiskesorten er vel ikke ny i den forstand. I flere år har nå mange sunnmøringer drevet med oppdrett av fisk i saltvannsdammer, og hittil har en brukt betegnelsen regnbueørret på fisken. Hittil har ikke fisken vært å få på markedet.

Imidlertid er ikke dette helt korrekt. Riktignok bygger en på en regnbuestamme, men det vil faktisk være riktigere å kalle fisken for «regnbue-laks».

Nå er jo navnet av underordnet betydning for folk som skal nyte den nye fisken, men det kan bety mye rent salgsmessig. Det arbeides med å finne fram til en hensiktsmessig betegnelse på fisketypen, og det vil nok bli klart for allmenheten på Oslo-markedet [illegible].

— Det er Opplysningskontoret for næringslivet som i samarbeid med fiskeoppdretterne skal stå for aksjonen. Den tar i første rekke sikte på å nå restaurantene i Oslo, og på en større tilstelling i slutten av november vil en presentere «sunnmørslaksen» for fremtredende personer.

SP 7/7.62

2000 levende pjakk på 4 timers biltur

2000 levende pjakk er ved hjelp av tankbil blitt ført fra brødrene Vika Nor-Laksanlegg til Visnesstranda i Stryn. S[illegible]vald Brynestad skal ha den år gamle stamfisken i dam[illegible] års tid, for deretter å se[illegible] den som matfisk.

Transporten ble foretatt i fire vender, og det ble skiftet vann flere ganger under veis. Det er første gang en har prøvd noe sånt på våre kanter, men det gikk meget fint. Bare et par prosent strøk med under

SA. 2/7.62

Regnbogeaure til matfisk utpå hausten

Fiskeoppdrettarar på Sunnmøre har planer om å gå igang med sal av regnbogeaure frå dammane til matfisk utpå hausten. Det vil prøve på den lokale marknaden og på marknader lenger unnadan. Fleire har folarar ute for å få grei på korleis tilhøva ligg tilrettes for eksport. Regnbogeauren, som skal sendast til utlandet blir truleg eksportert i frosen tilstand.

40 tonn ørret på målet!

Saltvann gir yngelen bedre levekår enn ferskvannet

Man møter mange underlige eksempler på fantasi og initiativ i bygdene på Sunnmøre. Hvem skulle nå for eksempel har trodd at Europas eneste stamfiskstasjon i sitt slag fins på Sykkylven? Det var brødrene Olav og Karsten Odmund Vik som satte i gang.

INGEN KAN KONKURRERE MED NORGE

Norge har så store fordeler når det gjelder anlegg av stamfiskstasjoner at det er få land i Europa som vil kunne være i stand til å konkurrere, hevder Olav Vik i en samtale med Vårt Lands utsendte medarbeider, og han forteller at produksjonsprisen på regnbue-laks og regnbueørret aldri kommer over 4 kroner kiloen. Det som betales mer enn det er ren fortjeneste. Dermed kan en uten vanskelighet konkurrere ut den billige «danske» laksen.» Og hvor kan en fiske laks, ørret til den prisen? I best fall kan fisket bare skje de to sommermånedene, men i stamfiskanlegget har en fri tilgang på fersk fisk hele året.

Vik forteller at forsøkene som startet i 1955, bygger på en bestemt idé og på to naturforhold. Idéen er: Ørret vokser betydelig fortere og blir større i saltvann enn i ferskvann. De to naturforhold er Golfstrømmen og lett tilgang på fôr

—Hvorfor saltvann?

— Alt ferskvann her i landet er surt og nedsetter trivselen for ørreten, svarer Vik. Samtidig utvikles det lett sopp etc. som er drepende for småfisken. Selv noen prosent saltvann blandet i ferskvannet nøytraliserer denne surheten. Og det benytter brødrene Vik seg av når det gjelder yngelen. Den har en egen liten «magesekk» med næring, og kan [illegible] på den i fem uker. I den [illegible] får yngelen leve i ferskvann [illegible] en liten tilsetning av saltvann som økes gradvis, slik at fisken straks settes over i sjøvann når sekken faller av.

LAKSEN GYTER — OG LEVER VIDERE

—Det er ferskvannet som tar livet av laksen også, fortsetter Vik. Det er en vanlig oppfatning at laksen dør etter den har gytt. Den går opp i elvene, gyter og dør. Det er riktig nok. Men det er soppen som er drepende for fisken som går opp i elvene og gyter. Her har vi sett at den lever i mange år. Noen av våre fisker har vi presset for rogn opp til 5—6 ganger, og laksen er like fin. Vi har også sett at ny rogn ligger ved siden av gammel rogn på fisken. Laksen er skapt til å leve — også etter den har gytt, såvel som alle andre skapninger.

— Hva med Golfstrømmen?

— Den holder en jevn og god temperatur hele vinteren i fjorden. Det blir isfritt hele vinteren, og [illegible] kan sørge for jevn foring. Smågrreten dør i ferskvannsbasseng hvis det blir for kaldt om vinteren.

— Elvene Vik pumper sjøvannet opp til anlegget som ligger i bakkehellingen et stykke oppe. Det renner stadig friskt vann gjennom bassengene, og dermed får fisken rikelig tilførsel av luft. Det gjør at en kan ha 40 tonn fisk på et mål, mens danskene regner bare 5 tonn pr. mål fordi de ikke får nok surstoff med sin kanalisering av vannet. Yngelen, som holder til i ferskvann, får også nyte godt av Golfstrømmen. Ferskvannet fra bekken på eiendommen til Vik pumpes nemlig gjennom et 10 000 meter langt rør nede i sjøen og kommer oppvarmet tilbake. Selv om anlegget er kostbart, svarer det seg langt fremfor å bruke strøm til oppvarming, sier Vik.

FISKAREN 18/7.62

[illegible]dt resultat av brønnbåttransport av settefisk

Sending av settefisk frå Nordlaks A/S med brønnbåtar den siste tid har gjeve svært godt resultat. Av to laster på omlag 8000 settefisk som gjekk med brønnbåt frå Sykkylven til Rogaland kreperte ikkje ein einaste fisk, opplyser Olav C. Vik i Norlaks A/S.

Det er brønnbåter frå Bergen og Måløy bygde for vanleg transport av levendefisk, som blir leigde til frakting av settefisk og det har vist seg at føring med brønnbåt er mykje sikrare over større avstandar enn føring i tank.

Det har for øvrig vore stor aktivitet i Norlaks den seinare tid. Så å seia dagleg har det gått store sendingar eittårig og toårig settefisk til damanlegg rundt på Sunnmøre og i landet elles.

M. a. er det levert eit større parti settefisk til Stryn, 40.000 stk. settefisk til Skarbøvikenen F[illegible] i sitt anlegg i Vestrefjorden, eit større parti til Bremanger

SA 12/7.62

Gode resultater med brønnbåtar

8000 fisk frå Sykkylven til Rogaland - alle kom vel fram

Sending av settefisk frå Norlaks A/S med brønnbåtar den siste tid har gjeve svært godt resultat. Av to laster på omlag 8000 settefisk som gjekk med brønnbåt frå Sykkylven til Rogaland kreperte ikkje ein einaste fisk, opplyser Olav C. Vik i Norlaks A/S til SA.

Det er brønnbåter frå Bergen og Måløy bygde for vanleg transport av levendefisk, som blir leigde til frakting av settefisk og det har vist seg at føring med brønnbåt er mykje sikrare over større avstandar enn føring i tank.

Det har forøvrig vore stor aktivitet i Norlaks den seinare tid. Så å seia dagleg har det gått store sendingar eittårig og toårig settefisk til damanlegg rundt på Sunnmøre og i landet elles.

M. a. er det levert eit større parti settefisk til Stryn, 40 000 settefisk til Skarbøvikenen F[illegible] i sitt anlegg i Vestrefjorden

62.27

SP 21/6.62

Nor-Laks får avleggarar omkring heile jordkloden

Karstein Oddm. Vik attende etter tur til Tasmania og Canada

Vilkår for fiskeoppdrettsanlegg — personell skal utdanast i Sykkylven

Fiskeoppdrettsstasjonen som brørne Vik, driv i Sykkylven, får no avleggarar bokstaveleg talа over heile kloden. Arkitekt Karstein Oddm, Vik kom mandag kveld heim etter ein tre månaders tur der han har gjesta Tasmania ved Australia og austkysten av Canada. Han har på desse stadane leita fram høvelege plassar for laks- og aureoppdrett. Etter avisene å dømme, har interessa vore svært stor, både mellom vanlege folk og hos styresmaktene. Men korleis er vilkåra for fiskeoppdrett på desse stadane?

— Det såg godt ut. Tilhøva er ikkje så svært langt frå dei vi har her heime, og ein god del av det enn høyrest: Dei fleste trea var av eit slag som feller borken i staden for lauvet. Dessutan var der venstrekøyring.

— Er det fleire anlegg som skal reisast der nede?

— I første rekke gjeld det å få ferdig eit sentralanlegg — om lag slik vi har det i Sykkylven. Korleis det så vil utvikle seg ut frå det, er ikkje godt å sele. Men det skulle vere vilkår der som her, for at einskildpersonar der tilhøva passar, kan lage seg sin eigen fiskedam.

— Kva slags folk bur på øya?

— Det er alt saman innflyttarar — heilt britar.

VARE RØYNSLER KAN TRULEG TILPASSAST

NORDMENN BAK

Dei som står bak tiltaket i Tasmania er nordmennene J. B. Melling og P. Westergaard i det australske firmaet J. B. Melling & Co med hovudkontor i Sidney.

I Canada er det også ein nordmann som står bak initiativet — det er sunnmøringen Jens Moe i Moes Industries Ltd. i Montreal.

Der forfor dei heile kysten av Nova Scotia og New Braunschweig — ein biltur på 250 norske mil, og fann fleire høvelege stader. Også der er tilhøva nokså like dei norske, men der er ein litt lågare middeltemperatur i vatnet. Likevel skulle det ligge godt tilrette for både laka og aure.

STORE DIMENSJONAR

Frå begge desse stasjonane skal dei no først ha folk i lære ved stasjonen i Sykkylven. Sidnare skal det så drivast om lag eitt år prøvedrift — og først då kan det seiast noko om utbyggingа. Men svarar forsøka til

MEN OMSNUDD VAR DET,

nånar Vik. Sola stod i nord, hausten var komen — og så utruleg

ventningane, kan det kome på tale med store dimensjonar på anlegga.

Både i Tasmania og Canada yte styresmaktene svært god hjelp og synte stor interesse for tiltaka.

Elles har jordomseilinga ikkje vore berre arbeid. Vik har også nytta tida til å sjå seg litt om i byane langs ruta fram til Tasmania og oppatt til Los Angeles. — Han hadde og ei veke ferie på Bali, der han budde ute på ei bygd mellom berre innfødde. I USA vitja han både San Francisco og Seattle, og var dessutan ein tur om [illegible]ring i statane Iowa og Wisco[illegible] for han reiste over til Cana[illegible]

SA 27/6.62

Utlendinger vil ha ørret fra Sykkylven

FORELØPIG SENDES DET BARE AVLSFISK

Norlaks A/S i Sykkylven får stadig forespørsel frå utlandet om kjøp av regnbueørret til matfisk, men fisken går faktisk unna i levende tilstand til avlsfisk, får SA opplyst.

Anlegget er i disse dager travelt opptatt med omfattende leveringar av settefisk til avlsan[illegible] så å si rundt heile kysten.

VÅRT LAND 22/6.62

Stamfiskstasjoner i Tasmania

Det skal anleggs stamfiskestasjoner i Tasmania i Australia og Canada etter mønster av Norlaks i Sykkylven på Sunnmøre. I Tasmania skal anlegget ledes av den norske forretningsmannen Jens B. Meling, og nordmann med opplæring fr[illegible] Sykkylven skal bistå den første tiden.

I Canada skal sunnmøringen Jens Moe forestå arbeidet med et stor[illegible] fiskedamanlegg.

SA 17/7.62

Karsten Vik har orientert britene om fiskeoppdrett

— Arkitekt Karstein Oddm. Vik er kommet tilbake fra en tur til England og Irland der det for tiden er stor interesse for fiskeavl i dammer.

I Irland skal det opprettes ut stort sentralanlegg for oppdrett av regnbueørret i samarbeid med Norlaks A/S i Sykkylven.

Arkitekt Vik var også til konferanse i det britiske fiskeridepartement. De hadde fått så mange henvendelser fra forskjellige k[illegible] ter av landet om fiskeoppdrett at de gjerne ville ha en førstehånds orientering fra Vik om saka.

Det er også stor interesse for oppdrett av regnbueørret i Skottland. En skotte ved navn, Bullach, som har planer om fiskedamanlegg, kommer til Sykkylven en av de første dagene for å se på anlegga til Norlaks og konferere om samarbeid om fiskeavl i Skot[illegible]

SA 20/7.62

TRÅLAR skal skaffe fisk til mat for regnbogeauren

Store planar for utbygginga i Sør-Irland

Det irske selskapet som skal bygge ut fiskedammer i Sør-Irland på lisens frå Norlaks A/S, Sykkylven, har tenkt å legge tiltaket stort opp.

Regnbogeauren vil dei truleg skaffe seg som settefisk frå Sykkylven. Korleis auren eventuelt skal sendast bortover er enn[illegible] ikkje teke avgjerd om, men ei[illegible] på om føring med brønn[illegible] bør prøvast. Røynslene med føring av settefisk i brønnbåt over lenger avstander på kysten, har som før meldt til SA, falle overlag heldig ut.

Irlendarane som skal gå igang med fiskeavl har kome til at det kan by på visse problem å skaffe nok mat til fisken heile året. D[illegible] irske fiskefloten i området er lite utbygd.

Selskapet som vil drive fiskeavl har difor vedteke å kosta seg ein trålar. Arkitekt Karstein Oddm. Vik har nå i tillegg til sine mange andre gjeremål fått i oppdrag å kjøpe eit norsk trålfartøy for overføring til irsk flagg.

SP 7/7.62

62.28

har lille frk. Steinnes fått lov til å holde en halv kilos
som faren, skolestyrer Peder Steinnes hadde vippet elegant på

De er bom-sikker på å få fisk

Ørretdammene på Sunde åpnes for asfaltfiskere

Hva sier De til å fiske ørret og vite på forhånd at De vil få fangst? Naturligvis vil den sanne sportsfisker tilbakevise tanken med forakt. Den sanne sportsfisker er å ligne med engelskmannen som årvisst kom til Eidsdal, rodde ut til det samme stedet hver eneste gang uten å få så meget som en spor. Da det hendte at han fikk en fin blankfisk, rodde han skynnsomt til et annet sted og gjenoppotk den negative virksomheten der.

Med hånden på hjertet — hvor mange av oss har det slik? Nå åpnes fiskedammene på Sunde for glade asfaltfiskere som mest tenker på fangsten. Herrene Lervåg og Fiskerstrand

[illegible] laget en dam på over [illegible] mål i tillegg til de tre mindre dammene, og i stordammen får man til og med slippe til med sluk om man vil.

Noen vil kanskje nekte å tro at man er sikker på fangst. Da skal man prøve selv for å oppleve fisken strømme til med lynets hastighet med det samme den ser beitet et par meter over [illegible]t. Når det er kommet ned, [illegible] det et mylder uten like — en [illegible]mp for å bite først på kroken!

Fisket er likevel ikke uten spenning. Størrelsen varierer nokså mye, fra 150 grams til 700 grams fisk, og man blir holdt i uvisshet om hvem som har bitt på før byttet henger sprellende på kroken. Det betales en fast sum for hver fisk som blir trukket opp, og den heldige kan slippe billig mens den mindre heldige må finne seg i en ugunstigere avregning.

Og ørret er det nok av. I alt 20 000 stykker stiller seg klar til [illegible] bite utover sommeren og hø-

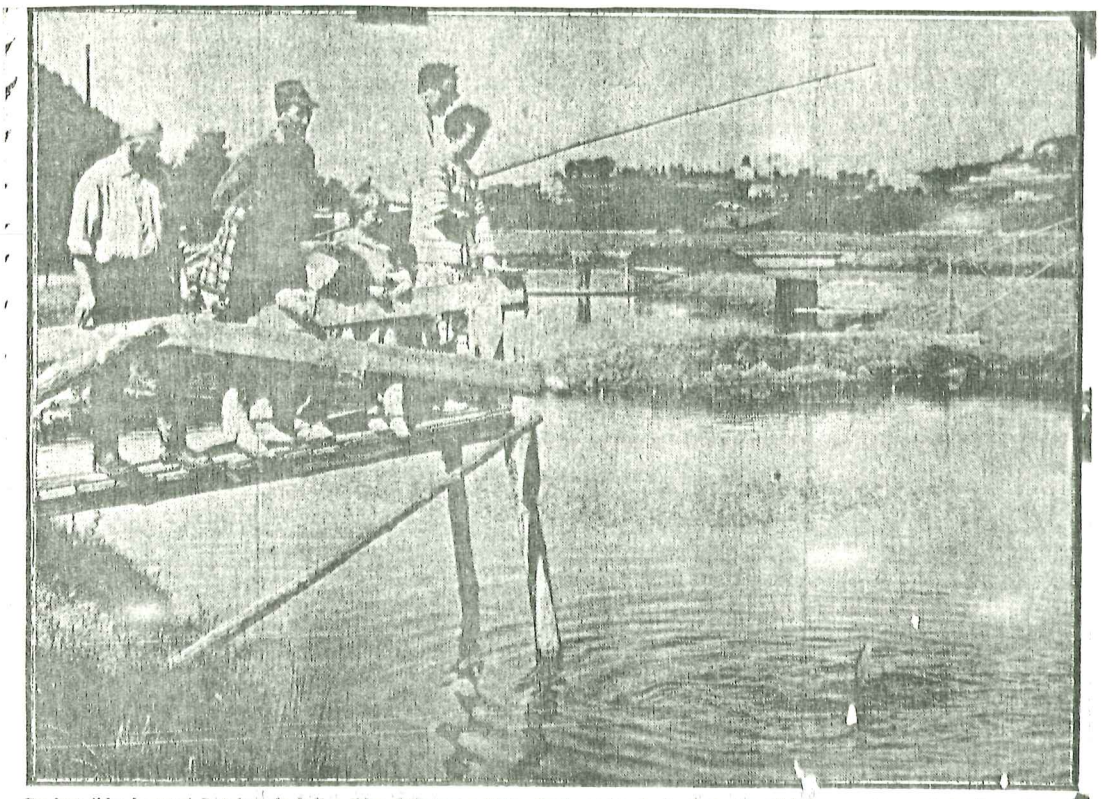

De kan ikke bomme! Det har da heller ikke skolestyrer Peder Steinnes gjort, den han står på bru a og vipper på land en fin fi
Like bak står Lervåg og Fiskerstrand.

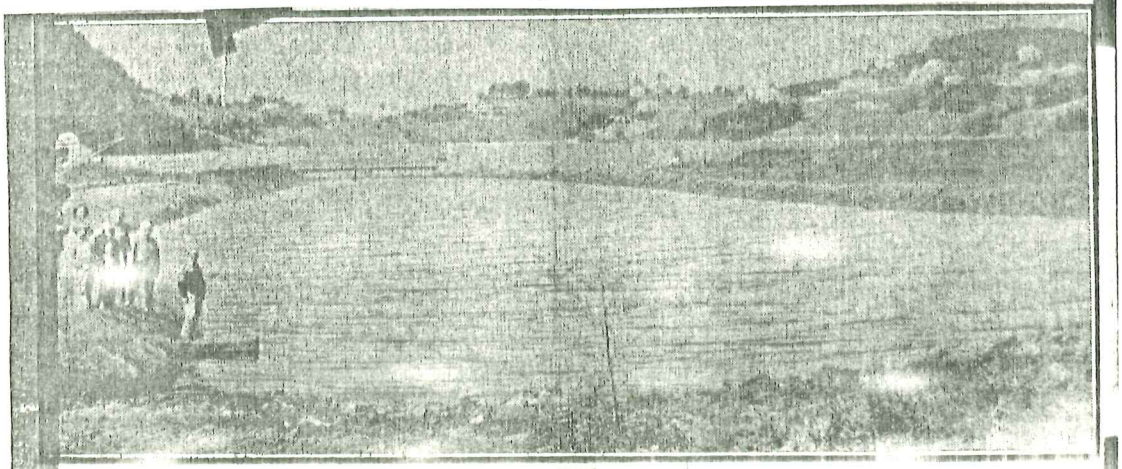

HJEMMET 18/7.62 I

62.29

SPRELLENDE "GULLFISK" ny kilde til rikdom?

Alle trodde at regnbueørreten bare kunne leve i ferskvann. Arkitekt Karstein Vik og gartner Olav Vik fra Sykkylven tvilte og skapte en ny fisketype: den saltvannsoppdrettede regnbueørreten som slår all hittil kjent „damørret" av marken på grunn av sin overlegne kvalitet...

TEKST OG FOTOS: ALF BIEM

Olav C. Vik med en rugg av en saltvannsoppdrettet regnbueørret.

Den veldige flåten av velutstyrte trålere og «fiskefabrikker» som opererer på åpne havet, milevis fra sine «baser» i land, er i virkeligheten fullstendig forhistorisk. Når fisket en gang i tiden er kommet på høyde med de øvrige næringsveiene, vil fiskehandleren på hjørnet selge «sjøfrukter» som kanskje aldri har svømt fritt omkring på de store banker. Torsken og selen, makrellen og silda han veier opp, har han kanskje tvert imot fått tilsendt fra en *fiskefarm* — for eksempel på Sunnmøre, der den har «vokst opp» i et kjempeakvarium, som et produkt av kunstig befruktet rogn.

De må gjerne riste på hodet, men vi vet om iallfall én fornuftig og nøktern fiskeri-sakkyndig som er overbevist om at vi nå (for å bruke hans eget uttrykk ordrett), «så smått er begynt å gå over fra jaktstadiet til husdyrbruk i fiskeriene».

Han heter *Karstein Oddm. Vik*. «Egentlig» er han arkitekt. Broren heter Olav C. Vik. Han er «egentlig» gartner. Disse to sunnmøringene er blitt verdensberømte for en innsats de har gjort på et fagområde som i grunnen ikke er deres.

Eventyret begynte for seks-syv år siden. Men inntil høsten 1960 skjedde alt i det helt stille omkring det som her skal fortelles om brødrene Viks eksperimenter med «husdyrhold» av fisk i den vakre sunnmørsbygda Sykkylven. Foreløpig er det iallfall ikke snakk om de fiskeartene vi alt har nevnt, men utelukkende om *regnbueørret* og *laks*. Av disse to er det den første som foreløpig gjør krav på den største interessen.

Det første bildet.

Høsten 1960 offentliggjorde et norsk blad det første bildet av en to kilos *saltvannsoppdrettet* regnbueørret. Like etter at denne første bl[a]ledreportasjen om denne spesielle fisken var trykt, laget noen lis[te]sunnmøringer et timelangt radioprogram om den bemerkelsesverdige fisken og de to brødrene, og i det programmet var det «krutt». Det ble sagt at her har to sunnmøringer [fø]ter mye slit og mange våkenetter skapt grunnlaget for en ny næring vel, som kan gi oss millioner i utenlandsk valuta, og så legger ikke myndighetene to pinner i kors for å hjelpe dem!

Umiddelbart etter at dette var sendt ut på riksnettet, ble det stilt et såkalt grunngitt spørsmål i Stortinget om saken. Representanten Johan Karlsen fra Sør-Trøndelag spurte landbruksministeren om han visste hva som var gjort, og om han ikke mente det lovende tiltaket burde støttes? Et halvt år etter ble så saken tatt opp i Stortinget igjen, denne gang i form av en interpellasjon, som utløste en debatt som nærmest løp ut i sanden.

Oppdrett av *regnbueørret* ble for første gang forsøkt i Amerika for mindre enn hundre år siden. Resultatene virket så lovende at det snart dukket opp lignende anlegg flere steder i Europa og i Japan. I dag eksporterer *danske* oppdrettere regnbueørret for ikke mindre enn 40 millioner kroner. Her i landet har mange forsøkt seg, men uten særlig hell. Over alt har fisken vært henvist til *ferskvann*.

Det forunderlige er, sier Karstein Oddm. Vik, at man i en såpass gammel næring som denne, ikke for lengst har gått alvorlig inn for å løse problemene med oppdrett av regn-

62.30

HJEMMET 18/7.62 II

bueørret i *sjøvann*. Så «jomfruelig» var dette feltet at da Olav og jeg bestemte oss for å gi oss sjøfarmingen i vold, hadde vi ingen ting av praktiske resultater fra tidligere forskning å holde oss til. Det var en alminnelig anerkjent «sannhet» at regnbueørreten (i påfallende motsetning til ørretartene ellers), bare kan leve i ferskvann. Vi tvilte på denne «sannheten».

En dellig ørret.

Et *tilfelle* hjalp dem til å slå i hjel denne teorien mye tidligere enn de selv hadde regnet med. Ved et rent uhell slapp nemlig en håndfull ørreter over i en saltvannsfylt laksedam, og ble avskrevet som tapt. Noen tid etter ble det imidlertid konstatert at denne ørreten i virkeligheten svømte glad og fornøyd omkring, «frisk som en fisk». Og ikke nok med det: Den ble større og fetere enn jevngammel *ferskvannsoppdrettet* ørret. Og da den kom i gryta og derfra på tallerkenen, smakte den fortreffelig. Takket være dette heldige uhellet, ble brødrene sikre i sin sak et eller to år tidligere enn de opprinnelig hadde tenkt seg. NÅ var i virkeligheten eventyret om den nye «gullfisken» fra Sunnmøre begynt. Og en høstdag i 1960 ble den første saltvannsoppdrettede settefisken i verden fraktet med båt fra brødrene Viks anlegg Norlaks i Vikøyra til et anlegg på Mathopen ved Bergen, der den siden viste seg å trives aldeles utmerket.

To brødre i motvind.

Pionérbrødrene selv er overbeviste om at regnbueørreten opprinnelig var en av våre såkalte sjøgående ferskvannsfisker, dvs. en fisk som i voksen alder hadde *sjøen* som sitt rette element, men gikk opp i elvene for å gyte, akkurat som laksen og sjøørreten. De som først begynte med kunstig oppdrett av denne fisken — hevder de — hadde ikke anledning til å la den gå i sjøvann, og tvang den derfor inn i et fremmed miljø, som den likevel innrettet seg etter, takket være sin store tilpasningsevne. På en måte ble den imidlertid forkvaklet, en pusling nærmest, og derfor selges den også mest som såkalt porsjonsfisk, dvs. fisk som veier mellom 150 og 250 gram.

Først etter at vi nå endelig har greidd å føre denne fiskearten tilbake til dens opprinnelige og naturlige miljø, *sjøen*, får den vise hva den virkelig er verd, tilføyer Karstein Oddm. Vik, ikke uten en viss berettiget stolthet, for det *er* en himmelvid forskjell i *kvalitet* mellom den ferskvannsoppdrettede damørreten og den utpregede delikatessen fra Sykkylvens salte fjordvann.

I seks år selte de to foregangsmennene i sterk motbør. Selve arbeidet har vært et slit, anlegget og eksperimentene har kostet mange penger, kredittmulighetene har vært sterkt begrenset, og Landbruksdepartementet, som innlandsfisket sorterer under, har ikke vært villig til å satse særlig på prosjektet.

Ett er sikkert: Regnbueørreten trives mye, mye bedre i sjøvann enn i ferskvann, etter at den først har vent seg til det, og den vokser fortere med mye mindre fôr (!) der. Forskjellen er så stor at mens det i ferskvann går med opptil 10 kg fôr for å produsere 1 kg ørret, greier det seg med 4 kg i sjøvann. Praktisk talt med det samme fisken kommer over i sjøvann, begynner den å «legge på seg», og helsetilstanden blir også synbart bedre.

Fortsettes side 24.

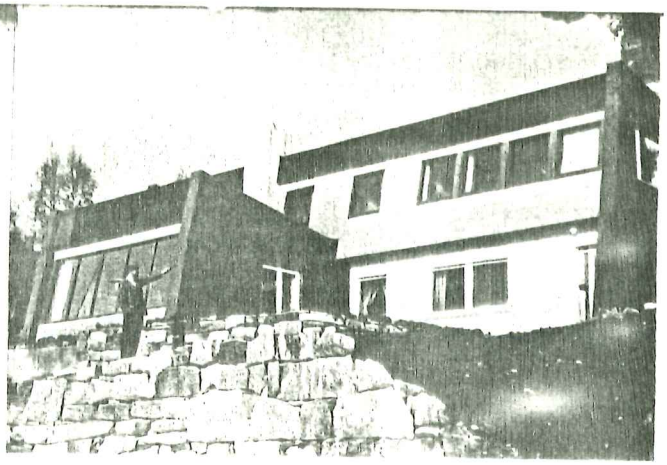

Ørret- og laksoppdretteren Karstein Oddm. Vik er en moderniskisk arkitekt, hvis hus i Sykkylven vekker oppmerksomhet ved sine dristige linjer. Det er «han sjøl» som står her og peker på det.

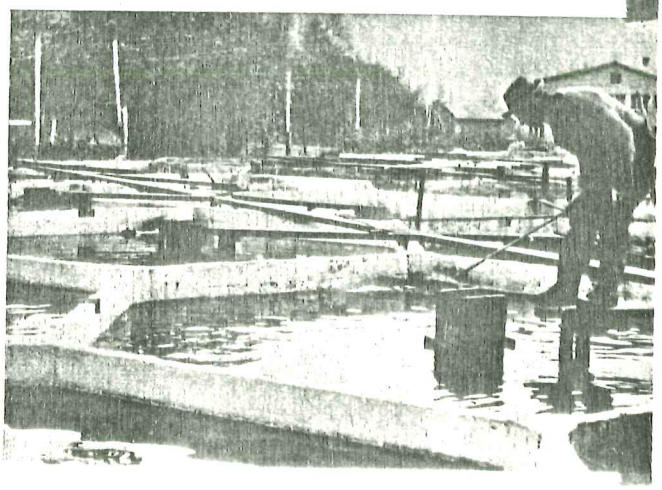

Olav C. Vik kontrollerer en del av det store damanlegget i Vikøyra . . .

Saltvannsoppdrettet regnbueørret fraktes — for første gang i historien — fra et stamfiskeanlegg for å «omplantes» i et anlegg ved Bergen. Karstein Oddm. Vik ved Årene, Olav C. Vik stående akter.

62.31

Sprellende gullfisk

(Fortsatt fra side 11.)

Noe av det som gjør vanlig fiskeoppdrett så kostbart, er at en stor del av småfisken blir drept av en sykdom som kalles sopp. Sjøvanns-regnbueørreten angripes derimot overhodet ikke av sykdom. I sjøen kan en føre fisken uavbrutt året rundt, mens ferskvannsdammene er islagte i flere måneder om gangen. Sjøen langs storparten av norskekysten holder hele året en temperatur som er ideell for ørreten, og sjøvannet inneholder dessuten store mengder mineraler, som fisken også gjør seg godt av.

Men det er ikke bare å slippe yngelen i ramsalte havet! For at fisken skal kunne tåle det store saltinnholdet i sjøen utenfor kysten (på ca. 35 prosent), må den gradvis tilvennes. Den første tilvenningen er den vanskeligste. Det gjelder særlig det første året, da fisken er mindre hardfør og mer omtålelig for skifte i temperatur og saltinnhold. Årelange erfaringer er nødvendig for at man skal kunne oppnå gode resultater. Ved anlegget i Sykkylven har de derfor sett det som en viktig nasjonaløkonomisk oppgave å legge hovedvekten på oppdrett av settefisk, som ikke blir solgt videre til oppføringsanleggene andre steder i landet før denne vanskeligste perioden er overstått. Dessverre er flere ferskvannsanlegg allerede begynt å selge settefisk til folk som har hørt om de fantastiske resultatene i Sykkylven, men som selv mangler både sakkunnskap og erfaring, med den følgen at de praktisk talt har kastet pengene på sjøen.

Først når regnbueørreten har kommet opp i en vekt på en kvart kilo omtrent — noe den først blir i 2-årsalderen — regner man med at den kan tåle rent sjøvann, og først da etter at en har latt den gjennomgå en omhyggelig tilvenningsprosess. Det ser ellers ut til at alderen betyr mindre i denne forbindelsen enn størrelsen på fisken, og alt i år mener brødrene Vik at de skal greie å korte inn tilvenningstiden til 1¾ år. Jo kortere tilvenningstid, jo fortere vekst og dess billigere mat! Ved foredling gjennom flere fiskegenerasjoner kan man muligens venne regnbueørreten til rent sjøvann allerede på ettårsstadiet.

Selv om de nå er kommet så langt at de er skråsikre på at oppdrett av regnbueørret i sjøvann kan bli en stor og lønnsom norsk næringsvei, gjenstår det atskillig videre forskning, men Karstein Oddm. Vik er for sin del overbevist om at den dag ikke er fjern da førsteklasses regnbueørret kan innpasses i herr Hvermansens spiseseddel. Når han er så skråsikker, har det kanskje en viss sammenheng med den kjensgjerning at brødrene Vik også har drevet noen eksperimenter med *laks*, som har vakt internasjonal sensasjon. Hittil har alle ment at laks i fangenskap bare kan få til å gyte én gang. Etter sammenhengende forsøk i seks år kan brødrene Vik stå frem og si: Vi har fått innfanget laks til å ta mat til seg år etter år. Vi har fått den til gyte opptil fire år på rad og bevist at den hvert år gir høyverdig rogn og yngel. Vi har tatt rogn av laks som vi selv har ført frem fra rogn uten at den har gått i havet. Dermed er det bevist at laks kan ales frem kunstig på samme måten som regnbueørreten. Riktignok gjenstår det fremdeles å vise at denne næringsveien kan gjøres lønnsom på samme måten som regnbueørreten. Men anleggsform og drift er ens, og dermed kan et hvilket som helst anlegg når som helst gå over til voksel- eller samdrift av disse to oppdrettene.

Ved siste årsskifte var tallet på drift anlegg for ørretoppdrett her i landet kommet opp i omtrent hundre, og halvparten av disse ligger på Sunnmøre — en utvikling som forteller at Vik-brødrenes suksess har gitt andre blod på tann. Blant dem som mest innstendig har advart mot denne eksplosive utviklingen, er jo for øvrig de som har gitt støtet til den. Over alt — fra Vesterålen i nord til Drøbak i sør — vokser nye anlegg opp. Typisk for utviklingen er denne pressemeldingen fra Bergen:

«Det er under bygging et damanlegg i Rosslund i Herdla utenfor Bergen . . . til klekking og oppdrett av regnbueørret. De naturlige forhold er nærmest ideelle, og en tysk spesialist sier at det skal bli vanskelig å finne maken. Det vil enda gå to år før anlegget kommer i full drift. Omkostningene vil komme opp i flere hundre tusen kroner . . .»

Alt norsk innlandsfiske sorterer under Landbruksdepartementet. Fiskeriinspektør *Joakim Harstad*, som er en av våre fremste eksperter på området, har i en rekke avisinnlegg advart mot å skru forventningene for høyt. Han står langt fra alene. Men det som slår en utenforstående, som har fulgt interessert med i den til dels hissige avispolemikken om saltvanns-regnbueørreten, er at flere av skeptikerne åpenbart ikke har oppdaget at det her faktisk dreier seg om en ny fiskesort, som er den vanlige «damørreten» *voldsomt* overlegen.

Ansvarlige instanser i andre land har vist en påfallende sterk positiv interesse for denne ørreten.

I fjor høst var Karstein Oddm. Vik i Dublin som det irske fiskeridirektoratets gjest, og da ble han anmodet om å tilrettelegge et stamfiskeanlegg på den irske vestkysten. Allerede det første året tar Eire sikte på en produksjon av 300 000 kg regnbueørret og laks.

Vik sa seg villig til å forestå arbeidet som den irske staten støtter med praktisk talt ubegrensede pengemidler. I Eires landbruksdepartement ble det samtidig opplyst at de først og fremst tar sikte på å anlegge et stamfiskeanlegg med klekkeri. Herfra skal så yngelen settes ut i irske elver eller føres opp til passe stor matfisk. Det som i første rekke hadde fått irerne til å spisse ører, var meldingen om at brødrene Vik hadde fått laks i fangenskap til å gyte flere ganger, «et revolusjonerende fremskritt, som allerede har fått biologene til å revidere sine synspunkter», som det ble sagt.

Det irske firmaet det gjelder, er av staten tilsagt gratis teknisk og biologisk bistand og får dessuten statsgarantert lån og ti års skattefri drift.

Vik ble også innbudt til Reykjavik, der et privat aksjeselskap planlegger et anlegg på Snofjellsnes på den islandske vestkysten. Den islandske bedriftsbanken gir lån.

I denne forbindelsen er det verd å nevne at brødrene Vik her hjemme ikke har mottatt nevneverdig offentlig støtte. Anlegget i Sykkylven — med en kapasitet på ca. 1,2 millioner yngel — er taksert til ca. 500 000 kroner. Av dette beløpet har de lånt 150 000, mens de selv har skutt til over 200 000 og anlegget har en driftskreditt på beskjedne 20 000 kroner. Alt sammen tall som forteller om en nesten utrolig (og typisk sunnmørsk) forsiktighet.

Etter at Vik hadde vært i Irland, besøkte en delegasjon på fire irere — to representanter for fiskeridirektoratet en biolog og en ingeniør — anlegget i Vikøyra, som de uttalte sin uforbeholdne anerkjennelse av. Og så fra andre verdensdeler er det kommet henvendelser. Et firma i Canada har for eksempel på vegne av den kanadiske stat bedt Karstein Oddm. Vik komme til Quebec for å bistå dem med råd og dåd. — Jeg reiser nok dit, sier Vik. — Et firma i Australia har dessuten planer om å sette i gang på Tasmania (også der i samarbeid med staten), og et firma i Singapore tenker å sette i gang i Australia eller på New Zealand.

— — —

Den nye fiskesorten — og det er en ny fiskesort det er tale om — er med andre ord tydeligvis omfattet med den mest positive interesse rundt om i verden, mens det her hjemme er tvilen og frykten som synes å dominere. Hvem som har rett, får tiden vise. De som tror på saltvanns-regnbueørreten, peker på at vi geografisk er særdeles vel forberedt på å bli storeksportør av den nye varen. Den lange havstranden med passe varmt vann fra Golfstrømmen er gjennomskåret av utallige fjorder og sund. Elvene skaffer tilstrekkelige mengder ferskvann, vi har eller kan skaffe elektrisk kraft til en rimelig pris, og en stor fiskeflåte kan forsyne anleggene med billig fôr i massevis. Initiativ og pågangsmot har det aldri skortet på her i landet, og vi har et stort forsprang fremfor utlendingene, noe som gir oss en sjanse til å skape en eksportnæring av store dimensjoner. — Men vi må gripe sjansen mens den er der, den kommer neppe igjen! sier Vik.

Da han forleden tildelte brødrene Vik Selskabet for norske fiskeriers fremmes sølvmedalje med diplom «for deres arbeid som foregangsmenn i utviklingen av oppdrett av laks- og ørretarter i saltvann», uttalte selskapets preses, direktør Johan Rogge Giertsen, at det pionérarbeidet som var utført i Sykkylven, vil komme hele landet til gode.

Den som lever får se. Denne gangen gjaldt det sølv: Neste gang — blir det gull, da? ◆

SP 23/7.62

62.32

Til Sykkylven fra Tasmania for å studere ørret-oppdrett

Lave skatter og gode arbeidsforhold i Australia, men der fins ikke laks!

Fra venstre Jens B. Meling, Alec Purves og Karstein Oddmund Vik, fotografert etter fisketur i Sykkylvsfjella i går.

Den sydlige halvkules første ørretklekkeri ligger i Tasmania, forteller Alec Purves og Jens B. Meling. Vi treffer den Sykkylven, de er kommet den lange vegen fra Australia for å se på brødrene Viks anlegg. Meling er født i Norge, og forteller at han også har en norsk kompanjong i Tasmania, Per Westergaard.

— Vi har forresten ikke hatt ørret hit, Mr. Purves og jeg, sier Meling. Vi fant ut at det kunne gi vel så stort utbytte om vi tok hver vår veg, så fikk vi samle erfaringer fra nesten hele kloden. Jeg tok vegen gjennom Midt-Østen.

— Og jeg har studert dambygg i Amerika, England og Danmark før jeg kom hit til Sykkylven, sier Mr. Purves.

— Tåler vår fisk sammenlikning med den De fant i det store utland?

— Kvaliteten på fisken i Sykkylven er

den høyeste jeg har sett

på ørret oppalt i sjøvann.

— Ligger forholdene vel til rette for slikt oppdrett i Tasmania?

— Vi håper det. Opprinnelig fantes det ikke ørret, og så [illegible] ferskvannsfisk i det hele tatt [illegible]lia. Det eneste som fe[illegible] torskeart og [illegible]

Men en del ørretyngel har [illegible]t ut, de første kom med [illegible]sialbygd selskip for hundre[illegible] siden. Siden har all yngel blitt fraktet til Australia, og nå synes vi det kan være på tide å bli sjølforsynt.

Det har også vært gjort forsøk på å sette ut laks. Det er et underlig faktum at det overhodet ikke fins laks på den sørlige halvkule. Men det har vist seg at av de stammene som blir satt ut, er det noen som blir stående i elvene, mens andre drar ut for aldri å vende tilbake. Det fins ikke tradisjoner for laks på disse kantene.

Men så trengs der vel

ERFARNE FOLK

til å stelle med dammene?

— Vi har overtert etter en mann, og fikk 150 søkere. Nå skal vi ta ut et ungt ektepar som skal være i et år i Sykkylven og få opplæring før de kommer nedover. Vi har tenkt å drive ørretoppdrett etter samme mønster som brødrene Vik. Det er fjerde gangen vi treffer brødrene fra Sykkylven, så vi begynner å bli gamle kjente. De [illegible]klarer

[illegible]m blir boende i landet. Der er [illegible]e muligheter for dem som vil [illegible]beide, og skattene er bare halvparten av det dere har her i [illegible]ge.

Her har vi de tre karene som står for det daglige stell på anlegget. Fra venstre arbeidsformann, Petter Kuldbus-sæter, Kal Løseth og Ole Klokk.. Disse karene hører sikkert til dem som har mest praktisk fagkunnskap i dette land om foring og stell av laks og ørret i sjøvannsfangenskap.

J. B. Meling som er representant for de australske myndigheter, som vil ha i gang et liknende anlegg på Tasmania, for også norsk laks skal [illegible]

Norsk laks til TASMANIA

Under R. B's besøk hos arkitekt Karstein Oddmund Vik traff det seg også slik at representanten for de australske myndigheter i sakens anledning, J. B. Meling, var å finne der, og vi fikk en liten prat også med ham. Han forteller at de australske myndighetene er meget interessert i saken Etter at Vik har vært der og sett på forholdene, viser det at klimaet nok er for varmt i selve Australia. På Tasmania derimot skulle de klimatiske forhold være helt ideelle, og det er allerede bestemt at det skal settes i gang et prosjekt hvor som skal [illegible] og ledes av arkitekt Karstein Oddmund Vik. Det vil komme igang allerede i høst.

I sin tid ble det til Tasmania overført to skotske ørretsorter, bl. a. en sjøørret. Disse har nå blandet seg og utvikla en stamme som gyter i elvene, men beiter i sjøen på samme måte som den norske laksen og sjøørreten. I første omgang skal prosjektet bygge på denne stedegne arten og på regnbueørret I neste omgang skal det gjøres forsøk med norsk laks. Fn har den beste tro på at prosjektet vil gi gode resultater.

[illegible] E. [illegible] utled[illegible]

seg i samme retning. Om mulighetene her til lands mener arkitekt Vik at de skulle være gode langs hele den delen av kysten som berøres av Golfstrømmen. Foreløpig har en stanset ved Lofotområdet nordover, men det er ikke usannsynlig at det også vil gå lenger nord!

TIDENSKR. 13/7.62

62.33

9000 regnbueørret Bæverfjorden ha glupende appetitt

Regnbueørret-anlegget i Bæverfjord i Asskard, som eies og drives av brødrene Jonas, Ivar, Kåre og Erik Settemsdal, ligger på en vakker slette tett ved fjorden. Karene begynte med anlegget for ca. 1 år siden og har kjøpt inn 25 mål. Nå er det 8-9000 regnbueørret som boltrer seg i bassenget. Det er 15 ganger 45 meter stort og ca. 2 meter dypt. De fire brødrene er nå i full gang med en dam på samme størrelse like ved. Yngelen er kommet fra Sykkylven.

Ørretene er nå såpass store at de er kommet opp i en vekt av 1 kilo. Daglig fores fisken med ca. 100 kilo malt fiskeavfall, fisk og en slags mel. Ja, vi fikk se hvilken glupende appetitt fisken hadde da Erik Settemsdal matet den.

Eierne har imidlertid ikke gjort noen storforretning på oppdrett av regnbueørret, og de har støtt på mange problemer og vanskeligheter — og har hatt til dels store økonomiske utlegg. Blant annet mistet de ved påsketider to tusen fisker. Men de har satset såpass mye på dette, at de akter å holde fram, har planer om utvidelser og håper at de om ikke alt for lenge kan få utbytte av investeringen.

(Foto: ERB)

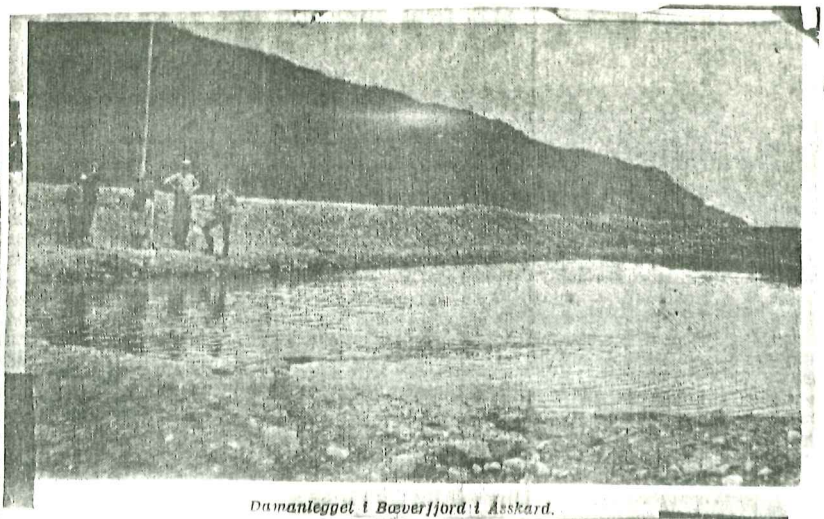

Damanlegget i Bæverfjord i Asskard.

Erik Settemsdal i ferd med å mate de 9000 glupske og spreiske regnbueørretene

SP 23/7.62

DAM NR. 3 ÅPNER:

Med ørret på 4–5 kuo!

Men hva med prisen?

Ørret og sild går side ved side på Almklov — men hummeren måtte avlives

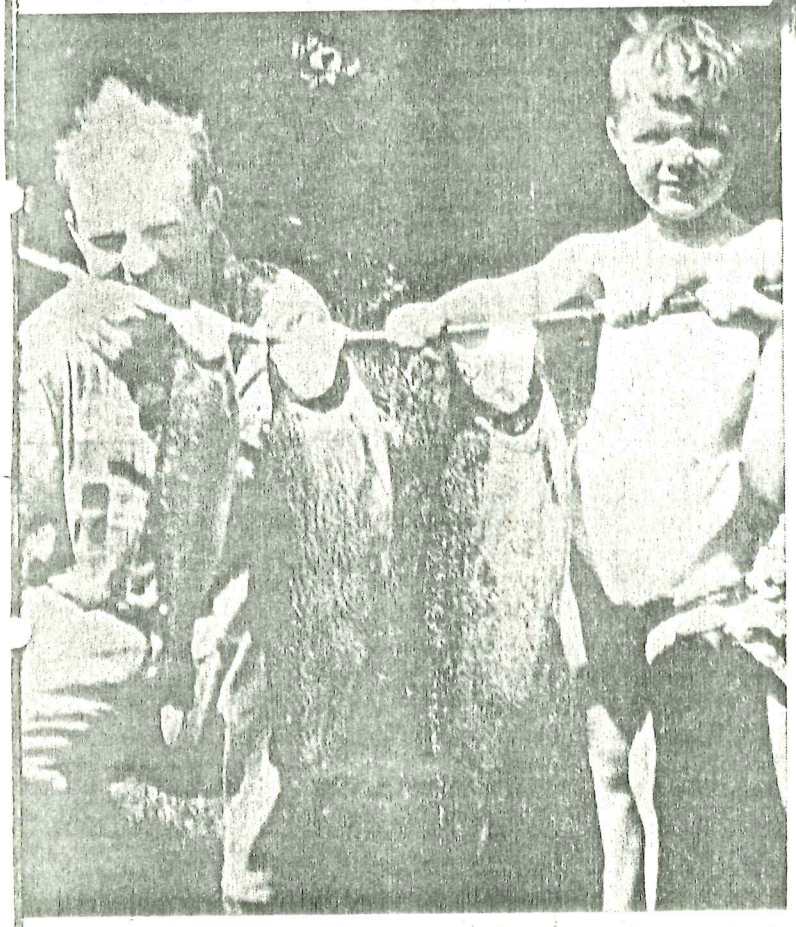

Nikolai Almklov er til venstre på bildet, mens en liten mann ved navn Tor gjør det han kan for at ørreten ikke skal falle ned.

Nå varer det neppe lenge før på å si alle de som opdretter ørret i dammer, åpner anleggene for forventningsfulle fiskere. Nørlaks i Sykkylven startet, anlegget på Sunde fulgte etter — og nå inviterer brødrene Almklov på Mauren i Skodje til fiske i en dam

Ørret i alle slags størrelser går i dammen som skal tømmes og gi plass for ny yngel som skal fores opp.

En av Sunnmørspostens medarbeidere prøvefisket allerede torsdag og fikk et flott eksemplar på 3,1 kilo. En annen mann fikk en på 3,2 og en kvinne en ørret på 1,1 kilo. Alle fiskene var fine og

felte. Det har vært fisket en ørret på 4 kilo, og man rekner med at det går fisk på nærmere 5 kilo i dammen.

Etter at avisa var kommet ut fredag med annonsen som fortalte om åpningen, ringte folk og sa

AT PRISEN VAR FOR HØY

Fiskehandlerne byr ut pjakk til

dekke utgifter til kontor
ellikk og mangt annet. Vi ne
prisen for en av Almklov-bro
ne og antydet at det kunne l
dyreste laget.

— Vi har konferert med N
laks i Sykkylven og holder s
me pris, fikk vi til svar.

Denne formen for sport er
utpreget lystbetont, og publik
selv avgjør i hvilken utstrekn
de vil betale for ørreten. Et
hvert som det blir åpnet nye d
mer, vil konkurransen melde
og stabilisere prisene på et
som er rimelig etter forhold
Når det gjelder dammen på M
ren, så antydes det en lavere k
pris for mindre fisk — og i le
den er det så utvilsomt innvik
som bestemmer prisleiet.

SMAKEN PÅ FISKEN

Så kan man høre en innv
ding: Fisken skal «smake» av de
foret den er oppdrettet på, f.
av sild. Vi skal ikke kunne
stående fot ha sagt noe om
ligheten av dette. Påstanden s
mer imidlertid ikke med den
faringen undertegnede har gj
Dansker som har spist stekt
ret i rømmesaus, hadde ikke
ord nok om damfisken — og h
er vel større eksperter her i
den enn danskene når det gje
mat?

Det er mulig at den inntr
sen vi gjorde i en av damm
ikke er noe oppsiktsvekke
men oss forekom det merkelig
sild og ørret «gresser» fred
side ved side i dammen. På
eller annen måte er sildeyng
kommet inn gjennom porten
stenger dammen fra havet, og
går sild som er oppil 18—20
lang. Ørreten tar ikke notis
den en gang, og silda får voks
i fred. Det er sluppet flyn
som skal tjene seg av matrest
på botnen. Men

HUMMER GÅR IKKE AN Å HOLDE

i ørret-dammer, har man fått erfaring for på Mauren. Den leg
seg på lur ved foringstedene
slår bokstavelig talt klørne i
reten. Da en hel del fisker
funnet med dype sår, ble det g
kort prosess med hummeren.

Anlegget på Mauren omfa
to dammer. En tredje dam lig
lenger øst. Den er mye st
360 meter lang og oppil 12
ter djup. Her er det gode mu
heter for dem som måtte være
teressert i samarbeid om oppd
i en eller annen form. Kapi
mangel har til nå hindret
å gjøre forsøg.

NOR-LAKS baner veg for en ny kystens NÆRINGSVEG

Laksen vokser fortere enn regnbueørreten etter den er kommet i sjøvatn

Brødrene Vik vil sette igang med privat forskingsstasjon

Hvis fiskelykka har svikta og De har gjort flere ekspedisioner til forskjellige elver uten synlig resultat, kan De bryte uturen ved neste gang å legge vegen til Nor-Laks anlegget i Sykkylven. Der får selv pernoen med utur fisk. Og skulle det mirakel hende at selv ikke fisken der ister, slipper De ihvertfall å betale for fiskeretten. For her betales det pr. g oppfisket kvantum. Høyst sannsynlig vil De der risikere å ekspedere n halv hundrelapp i det første minuttet etter at De har slenat uti. For e kan rekne med å få en rugg på mellom 4 og 6 kilo. Og det koster her r. 12, pr. kg å lægge si[illegible]dommen «fiskedillar».

Men selv om De ikke er [illegible] forfallen til den edle [illegible]port at De faller for [illegible]fristelsen til å ruinere lom[illegible]eboka, er det likevel en [illegible]opplevelse å besøke anlegget. [illegible]et er et [illegible] å se den [illegible]store fisk[illegible] og [illegible]edagelig o[illegible] og [illegible]et er virkelig morsomt å se[illegible]en helt matvill når den fô[illegible]res og dammene står i et [illegible]meste kok. Og her er fisk[illegible]ra den minste yngel opp til [illegible]0 kg's storlaks. Den siste [illegible]iktig nok ikke oppdretta i [illegible]nlegget, men innfanga med [illegible]ilenot og satt i fangenskap.

Interessant eksperiment — svar om et par år

For halvannet år siden satte de to brødrene Vik ut en god del yngel av regnbueørret i den veste Vikelva i Sykkylven ved hvis munning anlegget ligger. Vikelva har et stykke oppe i dalen noen fosser som fisken ikke har muligheter til å forsere. Halvparten av fisken ble utsatt nedenfor den nederste og halvparten ovenfor den øverste, slik at elvestrekken mellom fossene var fri for regnbueørret. Allerede første året viste det seg at fisken vokste godt i elva og i fjor ble det fisket regnbueørret på 16-17 cm's lengde etter 1½ år i elva, noe som må reknes for å være svært bra.

Men det er ikke for å se hvor stor regnbueørreten kan bli i elva forsøket er satt i gang. Det brødrene Vik ønsker svar på, er om regnbueørreten vil vandre ut av elva til sjøen og som sjøørret og laks vil søke tilbake til sin barndoms elv igjen for å gyte. I Amerika finnes nemlig noen stammer som gjør det. Yngelen som ble satt i Vikelva er av regnbueørret som er holdt i [illegible]kap generasjon[illegible]

Men allerede i fjor sommer var det skjedd ting som tyder på at den fortsatt har vandreinstinktet i behold. Da var nemlig såpass mye av den fisken som ble satt ut ovenfor den øverste fossen, kommet ned i det frie området mellom fossene at det ikke bare kan skyldes utforskylling av flom. Dette gir håp om at fisken har ihvertfall tenkt å dra til sjøs. Den har også kommet utfor fossen uten skade. Utvandringsalderen inntrer imidlertid først i høst. Da får brødrene Vik halvt svar på eksperimentet. Det mest spennende og interessante vil likevel stå igjen. — Vil den vende tilbake til Vikelva for gyting —?

Hvis den nå viser seg at regnbueørreten drar til sjøen i høst og etter 1 til 3 års opphold i sjøen kommer igjen til elva som en svær rusk av en sølvblank gytefisk med rødt kvalitetskjøtt, står vegen åpen til å berike mange utfiskede norske vassdrag med en ny og kraftig fiskestamme.

Men svar på dette spørsmålet vil en først begynne å få om et [illegible]tid

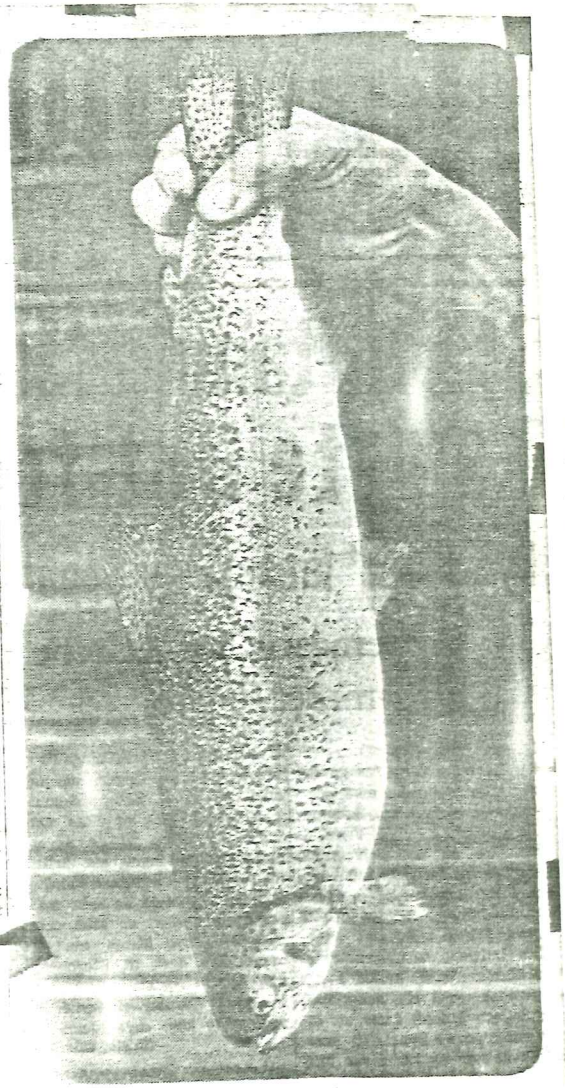

Hvordan ville De like å få denne på kroken? Denne fisken som er bare 3 år gammel, er en regnbueørret fra Nor-Laks-anlegget og veier 1.5 kg. Den har gått i sjøvann og er blank som den ekteste sjøørret. Så blank at til og med den karakteristiske regnbuerandem nesten ikke er synlig. — Om det gikk an å få slik fisk i våre småelver —

Nor-Laks-anlegget i Sykkylven tikk sine første prøve begynte for 7 år siden. Og [illegible] første dammene som ble bygd, ligger disse anbefalte nærmest som en [illegible]enstand. Utviklingen har [illegible]t her.

ROMSDALS BUDSTIKKE (R.B.) 25/7.62 I

62.34

62.35

Lakseforing som åpner framtidsperspektiver

R B 27/7.62 II

I en samtale med arkitekt Karstein Oddmund Vik, som sammen med en bror eier og driver Nor-Laksanlegget, får Romsdals Budstikke opplyst at forlagsforsøkn med laksen viser at den etter at den er kommet så langt at den er tilvennet sjøvann, synes å være sterkere mot sjukdom enn regnbuerreten og at den også [illegible] **hurtigere og bli stor**[illegible] **fram til det stadiet da den**

på samme formengde. Regnbuerreten har hittil vært holdt for å være den mest hurtigvoksende dambrisk. Det faktum at laksen synes å vokse fortere skulle åpne vegen for å kunne holde laksen som husdyr på lønnsomhetshusis i alle egnede viker langs norskekysten.

Flaskehalsen er foreløpig at yngelen har vært vanskeligere [illegible] kan tilvennes sjøvann. Her [illegible] tapsprosenten vært større enn hos regnbuen. Men når en sammenlikner, skal en ikke glemme at den regnbueørreten det nå opereres med, har vært holdt i fangenskap og er foredlet for damoppdrett gjennom en lang

(Forts. side 4

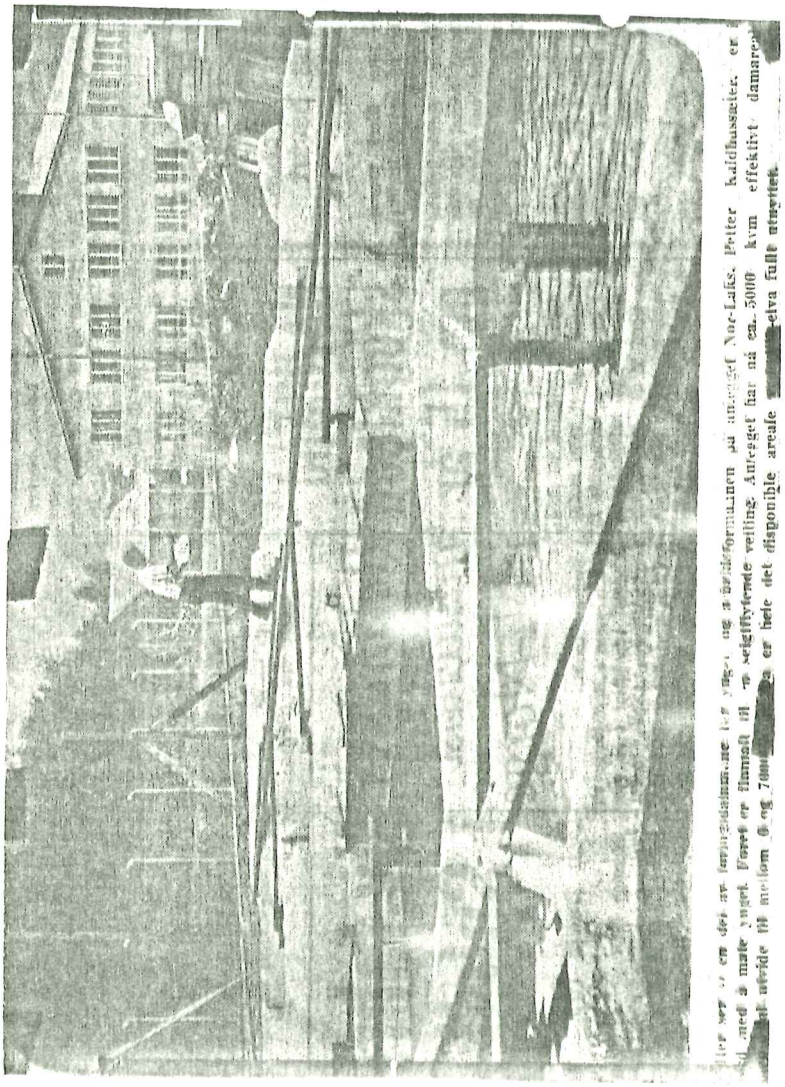

[illegible] er en del av forsøksanlegget. Nor-Laks. Peiter kaldhussaiter, er [illegible] med 3 male yngel. Disse er fiunnish til [illegible] ca. 5000 kvm effektivt damareal [illegible] utvide til mellom 6 og 7000 [illegible] selva fulle utgrelse. [illegible] er hele det disponible areale

(Forts. fra side 2.)

rekke generasjoner Vik-brødrene har tro på at når den norske laksen har gjennomgått en tilsvarende foredlingsprosess, vil den sikkert bli like grei å ha med å gjøre som yngel som f.eks. regnbuen.

Nor-Laks som privat forsøksstasjon

Så vidt R. B. forstår av samtalen med arkitekt Karstein Oddmund Vik har de til hensikt å gå løs nettopp på å løse både denne og andre interessante oppgaver lakseoppdretten vil by på. Foruten en utvidelse av damarealet som nå er på ca. 5 mål effektivt oppdrettsareal til mellom 6 og 7 mål, skal der også bygges en forskerstasjon som skal drives helt privat, men med en velutdannet fiskebiolog som leder. Hittil har hovedvekten ved anlegget vært lagt på regnbueørreten. Hvis alt går som det nå peker i veg, vil det sannsynligvis ikke være gått mange åra før det er den norske laksen som dominerer. Brødrene Vik tar ihvertfall sikte på å opparbeide en kraftig laksestamme for sitt anlegg. I første omgang tas det sikte på foredling fram til en livskraftig fangenskapsstamme gjennom utvelgelse. Hva som videre kan komme til å skje ved den private forskingstasjonen ved Nor-Laks, hører framtida til og skal ikke forespeiles her. Men vi tror [illegible] hele den samlede lakseforskerstand i landet bør hilse denne private forsøksstasjonen med glede.

Forrige høst ble det tatt 50000 rogn av laks født og oppfostra i fangenskap. Til høsten ventes naturligvis en god del mer. I første omgang blir det ikke stort av lakseyngelen som vil bli solgt. Den skal beholdes ved anlegget for å gi grunnlag for den livskraftige laksestammen som er Vik-karenes nye mål. La oss håpe at også dette tiltaket vil bli kronet med hell. I så fall vil det innvarsle en helt ny epoke for laksefisket og bli et nytt og kjærkomment tilskudd til kystens næringsliv

Enorm interesse og nesten for rask utvikling

Resultata som er nådd ved Nor-Laksanlegget, har skapt en enorm interesse over hele landet. Og interessen har resultert i en nærmest eksplosiv utvikling. Karstein Oddmund Vik synes selv at den har gått nesten for fort i det den har vært helt ukontrollert. Og det er ikke bare her i landet interessen har vært enorm. Det er kommet forespørsler fra USA, England, Skotland og Spania, som alle skulle ha naturlige vilkår for gode resultat. Også fra Finnland er det kommet forespørsler, men der tror ikke Vik på at forholda ligger til rette for brukbart resultat. I Canada, Irland og Tasmania skal det allerede settes i gang forsøk med [illegible] første.

(Forts. siste s[illegible]

62.36

RB 27/7.62 III

Privat lakseforsking

Som en vil se av vår reportasje annet sted i avisen fra Nor-Laksanlegget i Sykkylven, skal der nå settes i gang med en privat forskingsstasjon. Et slikt tiltak er det naturligvis grunn til å hilse med glede av hele den samlede lakse-fiskerbestand, enten det er yrkesfiskere eller sportsfiskere.

På den andre side kan en ikke unngå, når et slikt tiltak settes i verk rent privat — stille spørsmålet: — Skal så privat lakseforsking være nødvendig i et land som har fisket laks fra så langt tilbake som historiens lys rekker?

Naturligvis burde svaret ha vært NEI. Men så vel er det nok ikke. Ingen har i sterkere grad fått føle at spørsmålet ikke kan besvares med nei, enn nettopp de dyktige folk. Og det forskerne ikke vet om laksens liv og levnet i det fri, er sikkert ikke så svært mye. Det det imidlertid har skortet på, er å kunne omsette denne viten til praktisk nyttige tiltak både til opphjelp for bestanden i det fri og i særdeleshet mulighetene som synes å ligge i oppdrett av ørret og laks.

Her har landbruksdepartementet vist en negativitet som det er å håpe vil ta slutt. Det har gått så vidt med departementets negative holdning overfor spørsmålet praktisk nyttige tiltak at dyktige forskere har satt sin lederstilling inn på å få forbedringer og hjelp, uten at det har nådd frem mer positiv innstilling. F. eks. tilfellet Sven Sømme.

Vi tror neppe vi går departementets ære for nær når vi våger oss frampå med påstanden om at tiltaket Nor-Laks ikke har fått den positive støtte fra det samme departement som det kunne være grunn til å håpe. Vi er da fullt klar over at det er ytet noen få tusen kroner til eksperimentene der med laks. Men tonen i de uttalelser som er falt fra øverste leder av departementets avdeling for ørret- og lakse-fiske, har nærmest vært den advarende pekefinger blandet med en viss stolthet over at en visste fra før at det gikk an å gjennomføre det som er gjort ved Nor-Laksanlegget. Departementet trodde bare ikke det kunne gjøres på forretningsmessig basis og at det kunne gå an å få en næring av det.

Den positive tro til opplæring for initiativtakere i Sykkylven har fra ofte hold kommet fra det departement som laks- og sjøørretfisket forlengst burde vært overført til. Vi sikter her til Havforskingsinstituttets leder, direktør Rollefsen, som ved flere anledninger har uttalt at resultatet fra det private forsøket, «Nor-Laks», åpner perspektiver for en helt ny og kjærkommen næring på kysten. Direktør Rollefsen har tro på at oppdrett av laks og sjøørret er mulig i enhver egnet vik langs hele vår lange kyst. Som den dyktige forsker og leder Rollefsen har vist seg å være, er det grunn til å tro at han har dekning for sine uttalelser på rent faglig basis. Slik han alltid har hatt, når det gjelder havforskning.

Det er også med en viss skuffelse en konstaterer landbruksdepartementets fortsatt nærmest likegyldige holdning overfor det som skjer i Sykkylven, mens nasjoner som Canada, USA, Australia, Irland, England og Spania har meldt seg på i kø hos de to brødrene Vik for å dra nytte av deres erfaringer med oppdrett i sjøvann. Det er videre en skuffelse at en i et land med så gammel laksefiske og med så mye viten om laksens liv og levnet liggende i departementets skrivebordsskuffer, skal være vitne til at det må settes i gang private forskingsstasjoner.

La oss håpe at det skjer en tydelig mentalitetsendring på dette område innen landbruksdepartementet, dersom fisket fortsatt skal høre til der. Til nå har det tydeligvis ikke vært viten det har skortet på, men evne og i særdeleshet vilje til å utnytte den innvunnne viten. La oss videre håpe at en slik eventuell mentalitetsendring også resulterer i praktiske tiltak til beste for opphjelp av bestanden i det fri og for dem som måtte ønske å drive oppdrett av fisk i dammer som næringsveg. La den tid ikke være fjern da forsking til praktisk utnyttelse ikke behøver å belastes private initiativtakere.

Farsa

Laks som kan gyte for 5. gang

Da anlegget i Sykkylven gjorde kjent at det hadde laks som hadde gytt to — tre — og fire ganger, ble det av mange betegnet som en revolusjon som helt kullkastet den tidligere lakseforskings-teorier. Dette er imidlertid feil. Avdøde fiskeribiolog Sven Sømme fortalte oss en gang at en hadde eksempler på at laks i det fri hadde gytt ihvertfall tre ganger. Når det likevel er en kjensgjerning at bare noen få usle prosenter av førstegangsgyterne overlever og kommer seg til sjøen, holdt Sømme fram at det ikke skyldtes at det var biologisk betinget at laksen skulle dø etter en gangs gyting. Døden kom som regel av ren utmattelse i det laksen i elvene fører et liv som kan kvalifisere den til titelen verdens største ranglepave. Fra den kommer opp elva til den har gytt, tar den ikke næring til seg og holder dessuten gående det rene vagabondliv med slagsmål om kjærester og gyteplasser. Når den så skal til sjøs igjen, er kreftene så uttømt at den bukker under.

Det nye ved resultatet i Sykylven er at det har lyktes å få laksen til å ta føde i fangenskap etter at den er befridd for rogna, ta på seg sølvdrakta og leve i beste velgående i sjøvannsdammene og så igjen gyter ufortrødent neste gang.

Nå har en del av den innsamlede laksen der gytt 4 ganger, og anlegget har endog et par eksemplar som i høst kan gyte for 5. gang. Men ennå er det for tidlig på året til å slå fast om den utvikler gytemoden vogn også i høst. Det får tiden vise. Nå kan det bare konstateres at gamlefolket i huset er i fin form.

Arkitekt Karstein Oddmund

Etter det formannen på [illegible]legget, Petter Kaldhuss[illegible]ter, opplyste til R. B.s utsen[illegible]te medarbeider har anleg[illegible] nå ca. ½ mill. årsyngel, 400 000 ettåringer, ca. 20 toåringer og en del større [illegible] som tre- og fireåringer. [illegible] største konsentrasjoner av o[illegible]föringsanlegg er i områ[illegible]kring Bergen og i Møre [illegible] Romsdal. Ellers er det anl[illegible] fra Rogaland til Lofoten. M[illegible]la oss like godt ta fatt på [illegible] ved anlegget som ihvert[illegible]r var nytt for oss.

[illegible]000 settefisk fra [illegible]legget i år

[illegible]ve anlegget og den måten [illegible]drives på, er så vidt mye [illegible]talt fra før at her skal bare [illegible]ort nevnes at etter det [illegible]endige opphold i ferskvannes yngelen til sjø[illegible] og fisken oppdrettes så [illegible]vatn, noe som gir bedr[illegible] kvalitet og gjør den m[illegible]tandsfør mot sjukdommer. [illegible] vil vi derfor gjerne kon[illegible]erè oss om de siste resul[illegible] drifta av anlegget har [illegible]og om ting, som etter vår [illegible]ng, peker framover mo[illegible]y norsk kystnæring med [illegible]e muligheter enn vi kan[illegible]aner. Men før vi tar fatt [illegible]et, kan det være verdt å [illegible]e at de største regnbue[illegible]ene som er oppfostra ved [illegible]egget har nådd en vekt på [illegible] til 7 kg som fireåringer, [illegible] oppföringa av den samme orretarten i sjøvatn har forbedret fiskekvaliteten noe aldeles uventet. Mange av dem som har fått tilsendt fisk som smaksprøver forsikrer endog at de liker den vel så godt som laks. Bare det gir store fremtidsutsikter. Det er da også blitt en enorm interesse for oppdrett etter Nor-Laks anleggets oppskrift. Bare i år har Nor-Laks levert 130 000 yngel som settefisk til anlegg som skal i gang med oppdrett. Det største i Vestrefjorden, der det bare i år er levert 40 000 settefisk.

[illegible]e Klokk mater her 3 år[illegible]ne med en kasse sild. Skal [illegible]n ble fort kvitt sildekassa. [illegible] hadde ikke før nådd vann[illegible]n, før den lynkjapt for[illegible]gjennom regnbuedr[illegible]gap. Vi så ikke en eneste bit som nådde bunnen. Og hele dammen stø i et eneste fossk[illegible] av sprettende ørret.

Det er ikke [illegible] som går med nå i [illegible] året — mellom 1060 og 1200 kg. pr. dag. Men så er det da ikke langt fra 1 mill mønner å mette med smått og stort. Bak Klokk følger to interesserte turister begivenheten med spent oppmerksomhet.

62.37

SA 14/9.62

Sunnmøringen til utlandet for å bygge [illegible]-anlegg

Sykkylvs-auren blir FØRSTE levandefisksendinga til USA

Regnbogeauren i Sykkylven kan kome til å skrive historie: Ein har nå drøfta spørsmålet om overføring av settefisk derifrå og til Canada, og dette vil eventuelt bli den første sending av levandefisk frå Europa til det nord-amerikanske kontinent. Det er den kjente norsk-canadiske forretningsmannen Jens Mo som har vore i Sykkylven og drøfta saka, opplyser Karstein Oddm. Vik til SA.

Jens Moe som opprinnelig er frå Skodje, har planar om å bygge ut eit større fiskedamanlegg i Nova Scotia i Canada. Den [illegible]rliggande løysing når det gjeld transporten med brunnbåt [illegible] lufta. Det har vore prøva [illegible] godt resultat over mindre avstandar, men det er uvisst om ein kan skaffe ein stor nok brunnbåt for Atlanterhavsfart.

transporten er truleg frakting av [illegible] med ein større lastebåt, utstyrt med p[illegible] anlegg. Før ein slik transport kan [illegible] på tale, må det gjerast visse undersø[illegible] og ein må forsøka prøvetransport ov[illegible] kortare strekning.

Jens Mo driv ei vidtfemninga importforretning i Canada og omlag ein tredjedel av alle varer Norge eksporterer til Canada, går gjennom hans forretning.

Elles er han med i eit firma [illegible] driv skipsverft.

Direktør Karstein Oddm. Vik [illegible]nå med planlegging av fleire fiskedamanlegg, som skal byggast ut i utlandet. M. a. arbeider han med planane for anlegg i Irland og på Tasmania.

Det kan koma på tale å sende folk frå Sunnmøre til utlandet for å hjelpa til med oppbygging av fiskedamanlegg og drift av an[illegible], fortel Karstein Oddm. Vik.

NORGES HANDELS-OG SJØFARTST. 24/8.62

En ny type „småbruk" i fiskeribransjen

Inne i Storfjorden på Sunnmøre ved Sykkylven ligger et småbruk på 12 mål. Det er merkelig på flere måter, her drives frem en stor avling under åpen himmel, sommer som vinter. Det skyldes Golfstrømmen som trenger inn i de dype fjordene, der blir det ingen tele eller is i de 6 målene hvor «avlingen» blir frembragt. De utgjøres nemlig av grunne dammer nede ved fjorden, og på dette oppdretterarealet sørger flo og fjære sammen med idelle vekstforhold for «husdyrene». Det er mange av disse husdyrene på småbruket i øyeblikket, ca. 1,2 millioner med [illegible]tt og stort.

Eierne har elskverdigst sendt et par fotografier av anlegget. På det ene ser man betongbassengene hvor småfisken går, og på det annet jorddammene helt ned mot sjøen hvor de større fiskene vokser opp. Alt fra «barnsben» av blir de tilvendt en stadig stigende prosent sjøvann og kommer således tidlig i sitt rette element.

Avkastningen i et slikt bruk er fantastisk høy. Det lar seg uten videre gjøre å «høste» ca. [illegible]000 kilo pr. mål pr. år, og erfaringen med dette saltvannsoppdrettet peker henimot en fordobling av dette tallet.

Selvsagt går det på «kraftfôr» måten må tilføres og den består av sild, fisk og skalldyr-avfall.

Det er billig fôr og gir et førsteklasses ørret- og laksekjøtt når fisken som her får mosjonere i strømmende sjøvann. Vi har heldigvis nok av slik billig fôr mange steder på kysten. Det sørger vårt kyst- og havfiske for, Men jeg ser det ikke som noen urimelig tanke at viktige komponenter av fôret, slik som skalldyrene med tiden kan «dyrkes» for å gi den nyttige fisken spesielle egenskaper.

Vi vet alle hvor god en torsk kan være; det kommer for en stor del av skalldyrdietten.

I denne «ørretfarmen» sørger rekeavfallet for det samme.

Jeg kan ikke si annet enn at jeg venter meg meget av det pionerarbeidet som er gjort her.

Mange steder langs kysten kan sjøfisket gjøres mer lønnsomt ved [illegible]en får stabil avsetning [illegible] fisk og fiskeavfall.

[illegible] Danmark er eksporten damørret nå oppe i 40-50 millioner kroner pr. år og «vår ørret» sjøvannsfostret, kan med glans [illegible] seg i konkurransen med ferskvannsoppdrettet fisk.

Jeg spår en liten oppblomstring for småbrukerne langs sjøkanten. Maken til avkastning pr. mål pr. år — ca. 350 000 kroner skal man lete lenge etter, det må gi noe igjen selv om arbeidslønn, «kraftfôr» og forrentning av anlegg tas med.

Jeg gleder meg til å se produktene fra småbruket i fiskehandlerens kjøledisker, eller akvarium.

Arne Grønningsæter

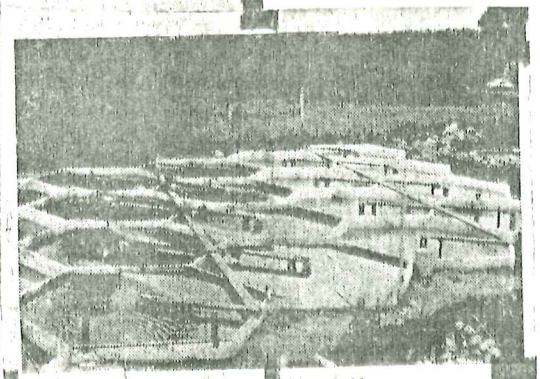

Anlegget på nært hold.

Fra «småbruket» i Sykkylven.

HADELAND 24/7.62

Det er mulig å produsere om lag 40 tonn ørret pr. dekar når forholdene legges tilrette for det.

Det viser seg at ørreten vokser betydelig fortere i saltvann enn i ferskvann.

Noen prosent saltvann nøytraliserer surheten i ferskvannet.

Man møter mange underlige eksempler på fantasi og initiativ i bygdene på Sunnmøre. Hvem skulle for eksempel ha trodd at Europas eneste stamfisk-stasjon i sitt slag fins på Sykylven? Det var brødrene Olav og Karsten Odmund Vik som satte i gang.

Ingen kan konkurrere med Norge.

Norge har så store fordeler når det gjelder anlegg av stamfiskstasjoner at det er få land i Europa som vil kunne være i stand til å konkurrere, heyder Olav Vik i en samtale med Vårt Lands utsendte medarbeider, da han forteller at produksjonsprisen for regnbue-laks og regnbueørret aldri kommer over 4 kroner kiloen. Det som betales mer enn det er ren fortjeneste. Dermed kan en uten vanskelighet konkurrere ut den billige «danskelaksen». Og hvordan kan en fiske laks og ørret til den prisen? I beste fall kan fisket bare skje i de to sommermånedene, men i stamfiskeanlegget har en fri tilgang på fersk fisk hele året.

Vik forteller at forsøkene, som tok til i 1955, bygger på en bestemt idè og på to naturforhold. Ideen er: Ørret vokser betydelig fortere og blir større i saltvann enn i ferskvann. De to naturforhold er Golfstrømmen og lett tilgang på fôr.

— Hvorfor saltvann?

— Alt ferskvann her i landet er [illegible]urt og nedsetter trivselen for ørreten, svarer Vik. Samtidig utvikles det lett sopp etc. som er dreipende for småfisken. Selv noen prosent saltvann blandet i ferskvannet nøytraliserer denne surheten. Og det benytter brødrene Vik seg av når det gjelder yngelen. Den har en egen liten «magesekk» med næring, og kan tære på den i fem uker. I den tiden får yngelen leve i ferskvann med en liten tilsetning av saltvann som økes gradvis, slik at fisken straks settes over i sjøvann når sekken faller av.

Laksen gyter — og lever videre.

— Det er ferskvannet som tar livet av laksen også, fortsetter Vik. Det er en vanlig oppfatning at laksen dør etter at den har gytt. De går opp i elvene, gyter og dør. De er riktig nok. Men det er soppe som er drepende for fisken som g[illegible] opp i elvene og gyter. Her har sett at den lever i mange år. No[illegible] av våre fisker har vi presset f[illegible] rogn opp til 5—6 ganger, og laks[illegible] er like fin. Vi har også sett at [illegible] rogn ligger ved siden av gamm[illegible] rogn på fisken. Laksen er skapt [illegible] å leve — også etter at den har gyt[illegible] såvel som alle andre skapninger.

Hva med Golfstrømmen?

— Den holder en jevn og god temperatur hele vinteren igjennom. Det blir isfritt hele vinteren, og en kan sørge for jevn føring. Småørreten bør i ferskvannsbasseng hvis det blir for kaldt om vinteren.

Brødrene Vik pumper sjøvannet opp i anlegget som ligger i bakkehellingen et stykke oppe. Det renner stadig friskt vann gjennom bassengene, og dermed får fisken rikelig tilførsel av luft. Det gjør at en kan ha 40 tonn fisk på et mål, mens danskene regner bare 5 tonn pr. mål fordi de ikke får nok surstoff med sin kanalisering av vannet. Yngelen, som holder til i ferskvann, får også nyte godt a[illegible] Golfstrømmen. Fedskvannet fr[illegible] bekken på eiendommen til Vik pum[illegible]pes nemlig gjennom et 10 000 m[illegible]ter langt rør nede i sjøen og kom[illegible]mer oppvarmet tilbake. Selv o[illegible] anlegget er kostbart, svarer d[illegible] seg langt framfor å bruke str[illegible] til oppvarming, sier Vik.

62.38

SP 12/9.62

NORGES HANDELS-OG SJØF.T. 17/9.62

Oppdretting av DAMFISK har framtida for seg

Storartet pionerarbeid utføres på Sunnmøre, sier professor Jones

Begeistrede britiske eksperter tilbake fra Sykkylven

— La meg straks slå fast at vi er meget imponert over det vi fikk se av resultater ved brødrene Viks anlegg for oppdrett av laks og regnbuesørret i Sykkylven. Ja, jeg skal være helt ærlig og si så sterke ord at vi nesten ikke trodde våre egne øyne.

Det er en av Europas ledende forskere når det gjelder ferskvannsfisk som kommer med denne uttalelsen under et intervju, nemlig professor, dr. J. W. Jones, som er knyttet til den zoologiske avdeling ved universitetet i Liverpool.

Sammen med en mannsterk britisk ekspertgruppe, som foruten ham selv bestod av ingeniør David Harrison, fiskerilnspektør Herbert Evans og Mr. Edward Hughes, formann i fiskeristyret for Irvynedd River, Caernarvon, North Wales, kom han i går tilbake fra Sykkylven.

Til stede under konferansen var også formannen i Møre og Romsdal Damfiskiag, disponent Kl[illegible]ven, hvis anlegg i Vestrefjorden de britiske gjester også var meget imponert over, og tidligere formann i Ålesunds Jeger- og fiskerforening, Johan Helland.

RESULTATENE UALMINNELIG LOVENDE

— Jeg har absolutt inntrykk av at de resultater man hittil har oppnådd lover ualminnelig godt, fortsetter professor Jones, og derfor håper jeg inderlig at de norske myndigheter kjenner sin besøkelsestid. Det gjelder fram for alt å få stilt til rådighet det tilstrekkelige antall biologer med ferskvannsfisk som spesialområde. Det vil uten tvil melde seg en del problemer i årene framover og uten den tilstrekkelige stab av fagfolk vil en ikke kunne nyttiggjøre seg erfaringene i fullt monn. Her er bl. a. samlet et forholdsvis stort antall fisk på et nokså begrenset område, hvilke følger vil det få i det lange løp? Fisken står jo i disse dammene langt tettere enn i elvene og i sjøen. Vi ble presentert for to år gammel laks, og jeg tør si det var meget fin fisk. Olav Vik fortalte oss at [illegible] ønsket å vite, og vi fikk

SVÆRT NYTTIGE OG VERDIFULLE INFORMASJONER

— Personlig spiser jeg nesten aldri fisk, men den jeg fikk smake i Sykkylven var ypperlig og regnbuesørreten var like god som laksen. Særlig smakte den røykte fisken herlig, den kunne jeg faktisk ha spist fra morgen til kveld, smiler professor Jones, som ikke et øyeblikk legger skjul på sin entusiasme.

STORE MULIGHETER PÅ LANG SIKT

— Det synes klart at her foreligger — på lang sikt — muligheter for å øke bestanden av den laks som hvert år søker til norskekysten for å gyte i elvene. Det er ellers slått fast at laksen bare kan gyte i ferskvann. I anlegget i Sykkylven har det lykkes å holde laks i fangenskap til de har gytt, og dette er noe nytt. Man har også drettet opp yngel og den er blitt kjønnsmoden.

I samtalens løp kommer vi også inn på den skjebnesvangre overbeskatning av laksen og den stadig mer utstrakte bruk av drivgarn og kilenøter. Riktig nok har det oppfiskede kvantum økt de siste årene, men det skyldes utelukkende at et langt større antall av disse redskapene går i sjøen.

OVERBESKATNINGEN KAN ENDE I KATASTROFE

I Skottland har man det samme problem, og der er nedsatt en regjeringskommisjon for å utrede spørsmålet.

— Det synes ikke å være grenser for hva man kan fange med nøter, så lenge der fins laks, men en dag kan det ende i en katastrofe, sier professor Jones. Etter min faste overbevisning bør drivgarnsfisket begrenses gjennom en regulering. Når det gjelder krokgarn kan jo disse settes nesten over alt i fjordene, og det har med rette hevet seg sterke røster for forbud. Skal en ta vare på bestanden burde også fiskesesongene innskrenkes både i sjøen og i elvene. Særlig vil jeg understreke det ytterst heldige i at man fanger gyteferdig laks. Fra eggstadiet til laksens vandring til sjøen er

TAPSPROSENTEN OVERORDENTLIG STOR

— På grunnlag av britiske erfaringer regner vi med at hele 98 prosent av fisken går tapt. Av hunlaksen kommer så bare 5 prosent tilbake for å gyte for annen gang, tredje gang bare 0,2 prosent. Dette er gjennomsnittlig regnet, forholdet kan variere fra elv til elv, alt etter de betingelser som foreligger fra naturens side.

ALL HANFISK DØR

— Etter å ha befruktet eggene.

— I det hele tatt bør vi i egen interesse gi laksen all den beskyttelse vi kan, for den trenger det i høyeste grad, så mange krefter som har sammensvoret seg mot den.

GJENNOM SYSTEMATISK DAM-OPPDRETTING

skulle det være mulig å oppnå en lavere dødelighetsprosent, og kanskje kan også de fleste hanfisker reddes. Når det gjelder kastrering av fisken vil jeg ikke uttale meg om hvilke resultater som kan oppnåes før vi har høstet solide erfaringer. Time will show.

..Det anses for øvrig ikke bevist at laksen må opp i elvene for å gyte, men sikkert er det i alle fall at den må gyte i ferskvann, skjer det i saltvann, dør eggene.

— Det er som sagt imponerende resultater som er oppnådd. Her utføres i dag et storartet pionerarbeid som kan bli av den aller største betydning, slutter professor Jones.

Engelske laksespesialister på befaring på Vestlandet

Den norske laksestamme må vernes

Den britiske professor, dr. J. W. Jones fra universitetet i Liverpool, har sammen med de britiske spesialister ingeniør David Harrison, fiskerilnspektør Herbert Evans og formann for fiskeristyret i Irvynedd River, Caernarvon, North Wales, besøkt damanlegg i Sunnmøre. Professor Jones er av verdens største spesialister på laksefisk. Han brukte således tiden på å ta opp en film som viser laksens parringsakt og er sannsynligvis det eneste menneske som har fulgt denne i detalj.

I en samtale med «N. H. og S. T.» forteller professoren at han har studert forholdene ved Nor-Laks-anlegget i Sykkylven og damanlegget i Vestrefjorden på Sunnmøre. Han uttrykte sin begeistring over det han hadde sett, og han var imponert over at [illegible] damanlegg allerede er i virksomhet i Norge, mens 100 nye er under oppbygning. Dette vil bety «en stor» vinning for norsk ferskvannsfiske, mente han.

— Vi hadde hørt om Nor-Laks-anlegget, og jeg kan bare konstatere at beretningene ikke har overdrevet, sa professoren. Vi har [illegible] hvor god og fet fisk som blir som går i saltvann. Regnbueørretten var faktisk ikke god som laks i vekt stand.

Professor Jones har demonstrert for lakseoppretterne på Sunnmøre hvordan han foretar steriliseringen av laks. Det er inngrep han har foretatt i forskningsøyemed, men for damfisk som skal være gjenstand for omsetning, kan det praktisk betydning.

For regnbueørret og laks som gyte, må de tilbake til ferskvann, forklarer han. Blir eggene i rognen utsatt for saltvann, vil de bli drept. Etter gytningen går det flere måneder før fisken tar til seg føde, den magres av og letter i vekt. Hvis fisken derimot hindres i å gyte ved at man steriliserer den, kan den fortsatt gå i saltvann, og den vil ikke avbryte spisingen. Den vil derfor vokse jevnt og legge på seg og bli matfisk hurtigere. Hvorvidt slik sterilisering kan gjennomføres i stor målestokk, står enn[illegible] til bevist.

Nor-Laks-anlegget i Sykkylven er det første sted i verden hvor de har fått laks til å gyte gang på gang, fortsetter Jones. Vik har tatt rogn av overvintret laks år etter år, og alle har de overlevd strykningen, selv hanlaks. Det er enestående, og det er nok riktig som bankdirektør S. M. Ekornes i Ålesund, hevder, at det går an å tillate fritt fiske av laks, hvis man oppdretter så meget laks i dam at den kan holde bestanden i havet vedlike. Det er bare et spørsmål om i hvor stor målestokk man driver oppdrettet. Forutsetningen er at man har undersøkt antallet av laks i norske elver og tar sitt utgangspunkt i dette. Flere [illegible] der blir så laks som går opp i en elv tatt.

Professor Jones har møtt spørsmålet om drivgarnfiske etter laks flere ganger under besøket i Norge, og hans innstilling er at fisket bør forbys. Han mener også at fisket av laks med kilenøter og annen redskap må undergis kontroll, og han er enig i at lakseFisket i Norge bør begrenses til bare å være tillatt fra midten av mai til ut i august, ikke bare i sjøen men også i elvene.

— Skal beskatningen av den norske laksestammen er i dag, står man overfor den katastrofe at det kan være slutt med denne stammen i løpet av få år, og blir det slutt med laksen, så er det også slutt med den siste rest av det frie hav, sier professor J. W. Jones.

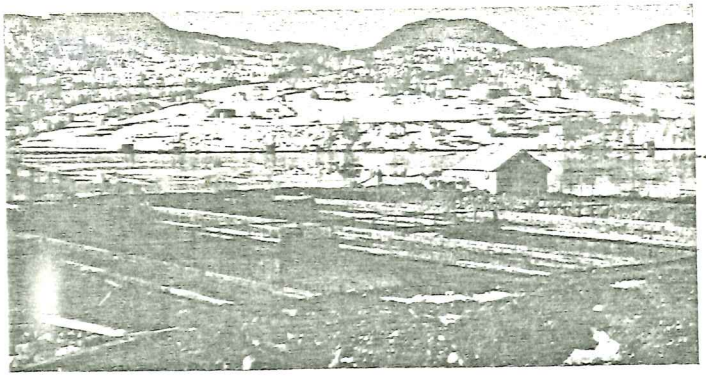

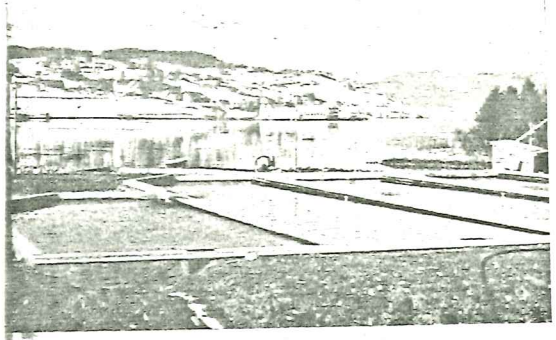

IN SALT-WATER CAPTIVITY *bigger and better salmon and rainbow trout are grown in these pools along the side of the fjord at Sykkylven, Norway. Fish grown here are now on sale on the Norwegian market, and fingerlings bred here have been used to stock 25 new fish stations along the Norwegian coast.*

Similar sea-water "fish farms" are now being built in Iceland and on the West coast of Ireland. When the new industry is established in Ireland, the Government reportedly is prepared to grant 100 per cent tax remission on profits from export sales

Salt water 'fish farm'

. . . Ends salmon's odyssey

. . . Produces bigger trout

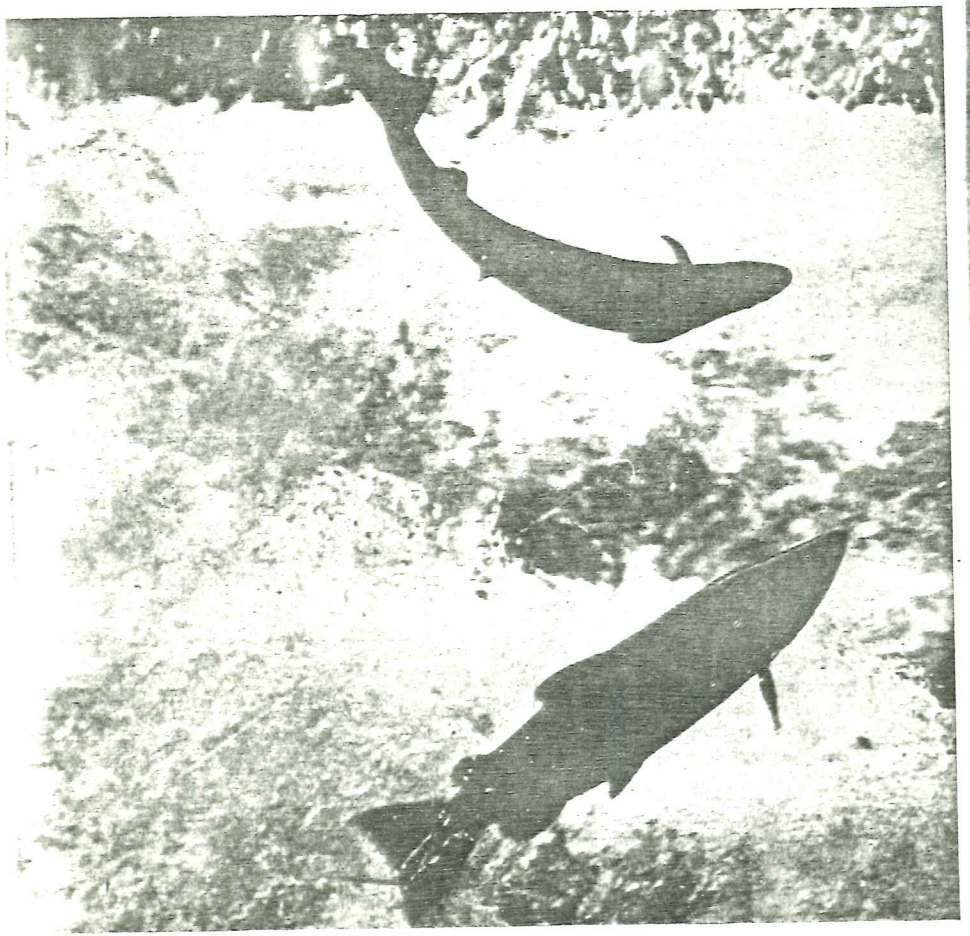

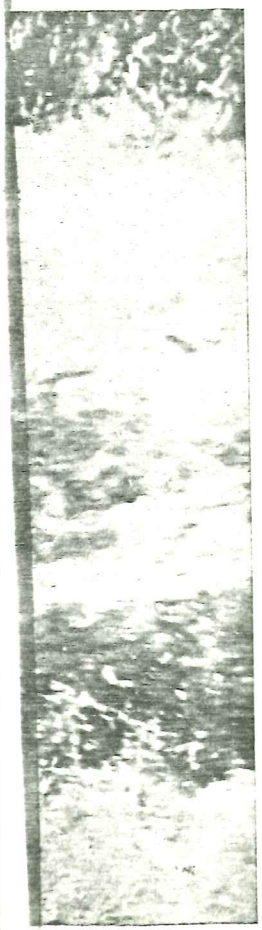

JOHN H. MURDOCH, Special Correspondent,
Dublin, Ireland

SYKKYLVEN, a village near Bergen, Norway is the site of a revolutionary achievement in commercial "fish farming."

There, after six years of experimenting and research, brothers Karstein and Olaf Vik have succeeded where marine biologists in other countries have failed — they have perfected a method for growing salmon in salt-water captivity.

For their achievement, the Viks have been honored with a gold medal and a diploma from the Norwegian Fisheries Association.

Scientists have always believed that as a matter of necessity, young salmon must leave their fresh-water breeding grounds and migrate to the sea. In the ocean waters, which abound in the natural foods needed by the fish, they reach maturity. Then, they return to their original fresh water to spawn.

That is what they do in the wild state, of course. But the Viks have proven that the migration is not really necessary. They have demonstrated that salmon can do better by staying at home in salt-water captivity.

Objective was to find a practical way to simulate conditions of the wild life cycle. Salmon breed only in fresh water — the eggs cannot be fertilized in salt water. If fry or fingerlings are transferred directly to salt water they die.

Under the Vik system salmon are hatched in fresh water, and then are very gradually transferred to sea water in a series of man-made pools along the coast. This gradual process takes about 18 mo. By that time, the fish are about 9 in. long and weigh 8 oz.

As soon as they are in full salt water, the salmon develop rapidly in length and weight.

continued on page 184

IN THE WILD STATE *salmon must return from their migration to the sea and battle their way up the river of their birth to spawn, thus, completing their wild life cycle.*

Experiments at the Vik fish station have proven that this oceanic odyssey is not really necessary. Moreover, they have bred from salmon every year for five years in succession, which explodes the myth that salmon cannot breed every year

FOOD PROCESSING. SEPT. 1962 I.

62.39

62.40

FOOD PROC. II. 1962

Commercial advantages of breeding and growing salmon in captivity are many. The number of fish that can be bred is limitless.

Salmon produce 550-800 eggs per lb of parent weight. In the wild state, however, only about 2-3 per cent emerge as mature fish. One reason for this very low survival rate is that the spawning beds, fry and fingerlings are victims of predatory eels, pike and other fish. Salmon themselves are notorious cannibals.

Survival rate of 70-75 per cent is guaranteed with the Vik system, because eggs and fish are kept under constant control and protection.

Eggs are taken from the female and artificially inseminated with milt taken from the male. In the pools, fish are graded according to size, so that there is no danger of cannibalism.

Rainbow trout are being bred and grown in exactly the same way — starting in fresh water and then gradually transferred to salt water.

Trout are, of course, bred in fresh water ponds in many countries.

However, the size of such fish is limited to about 9-10 in. and the weight to about 8 oz. Reason for this is that if the fish are allowed to grow much bigger in fresh water, the become tough and lose their flavor.

Quality of salt-water trout, however, improves with increase in the size of the fish. Salt-water rainbow are also more economical to produce. In sea water they live to a large extent on natural foods, while in fresh water commercial feeds must be used.

Another economic aspect of salmon and trout produced in captivity is that they can be marketed at any time of the year. This means that they can be sold for months each year when such fish are unobtainable from ordinary sources.

Cost of harvesting them is almost nothing when compared with the expense of catching fish in their wild state. They are simply scooped out of the pools with ordinary hand nets.

Full details of the system for breeding and rearing salmon and trout in salt-water captivity are available only to companies who enter an agreement with the Viks on a license basis.

Information concerning the licensing arrangements may be obtained from K. O. Vik, Nors-Laks Sykkylven, Norway

There is also almost no risk of diseases such as are associated with the breeding and rearing of poultry and livestock.

Bigger fish may be produced in the near future if the Viks' experiments with sterilization are successful. By using an electronic ray, they hope to be able to castrate thousands of fish at one time with a simple press of the button. END

CLOSE-UP VIEW *of breeding pools. Salmon are hatched in fresh water, and then gradually are transferred to sea water in this series of pools. Process for getting salmon from fresh water to full sea water takes about 18 mo. By that time, fish are about 9 in. long and weigh 8 oz*

SA 8/9.62

Kastrerings-ekspert skal studere Sykkylvs-ørreten

Her har SA fotografert dr. J. W. Johnes fra universitetet i Liverpool like etter at nordgående hurtigrute klappet til Skansekaia i går. Til høyre for Johnes ser vi M. O. Kleven og Johan Helland, som sammen med Kåre Skutvik i Opplysningskontoret for næringslivet på Sunnmøre var møtt fram på kaia.

Dr. Johnes er som kjent fiskebiolog» og har utført mange revolusjonerende eksperimenter på dette området. Mest kjent er han kanskje for de forsøkene han har gjort med kastrering av ørret og laks. Flere av disse eksperimentene har vært vellykket og han har kunnet sjøre positive virkninger av kastreringen.

Det store spørsmål er nå om kastreringen lar seg gjennomføre i større målestokk. Dersom det vil gå, vil det straks bedre forholdene for de som har satset på «dyrking» av ørret. Dr. Johnes har nemlig kommet fram til at kastreringen fører til at ørretene legger fortere på seg — og så lenge ørretene selges for kilopris sier det seg selv at det ligger mye penger i kastreringen.

I går ettermiddag fortsatte dr. Johnes innover til Sykkylven hvor han vil oppholde seg de nærmeste tre dagene.

I dag skal han holde foredrag for en gruppe veterinærstudenter som akkurat i disse dager oppholder seg på Sunnmøre. Ellers skal han saumfare hver tenkelig krok av Nor-Laks' anlegg i Sykkylven, og søndag tar han en avstikker til Vestrefjord for å se på anlegget til M. O. Kleven. På reisen har han følge av sin kone og sønn pluss tre andre engelske eksperter på ferskvannsfisk.

Dr. Johnes har en gang før vært i Ålesund. Dengang holdt han foredrag i Ålesund Jeger- og Fiskerforening. Han har lagt ned et stort arbeide for sin gren av biologien, og det fortelles at han arbeidet i hele ni år for å få laget en film om laksens gyting. Han er da også kanskje den eneste i verden som har overgått en slik begivenhet!

SA 12/9.62

S.A. 12/9.62

Fiskerieksperten som ALDRI SPISER FISK:

Falt for røykt ørret fra Sykkylvs-dammer

— JEG SPISER i alminnelighet ikke fisk sjøl, bortsett fra kippers og gaffelbiter, men den røykte ørreten jeg fikk av Vik i Sykkylven må jeg si var utmerket god, utbrøt den britiske fiskeribiologen J. B. Jones da han sammen med de øvrige britiske fiskeriekspertene fra administrasjonen av ferskvannsfiskeriene i Wales deltok i en pressekonferanse for de forlot Sunnmøre i går etter å ha studert norsk fiskeoppdrett. Foruten Jones, som er knyttet til universitetet i Liverpool, var disse med: H. Evans, Fishery Superintendent, David Harrison, sjefingeniør i Gwynedd River Board, Wales, og Eduard Hughes, formann i Gwynedd River Board (lokalt fiskeristyre) i Wales.

— DR. JONES understreket at Norge skulle ha bedre betingelser for oppal av fisk i dammer enn de fleste andre land som f. eks. England. Få land har så mye frisk ferskvann og tilgangen på billig fiskefor fra fiskeforedlingsindustrien skulle være gansko god.

Vi er meget imponert over fiskedamanleggene til Norlaks A.s i Sykkylven. Eksperimentene, som brødrene Vik har drevet med, når det gjelder oppal av regnbueørret i sjøvatn, var av stor interesse for oss. Jeg håper at de norske styresmakter er merksame på verdien av disse eksperimentene, slik at det blir ytet statsstøtte til videre forskning.

— Når det gjelder bevaring av fiskebestanden må vi huske på at laksen og sjøørretten må opp i ferskvatn for å gyte. Den kan til nød gyte i brakkvatn, men ikke i sjø. Det er fastslått både ved andres og mine eksperimenter at laksegg blir sterile i sjøvatn.

I ENGLAND er tallet på laksegarn sterkt begrenset. En regjeringskommisjon arbeider med spørsmålet om nye lovregler for drivgarn. Utfallet vet en ikke, men kontrollert bruk av drivgarn vil nok bli tålt.

— Det spørs om ikke fisketida for laks er i lengste laget her i Norge [illegible] muligens bedre.

Dr. Jones trodde ikke det ville være ønskelig med en ny laksestamme i Nord-Atlanteren. Den pukkellaksen russerne har overført fra Stillehavet kommer ikke opp mot den fine, rødfargede Atlanterhavslaksen, hverken kommersielt sett eller på annen måte.

Forsøk i engelske elver har bragt for dagen at 5 pst. av hunlaksen kommer tilbake for å gyte for andre gang. Bare 0,2 pst. av hunlaksen kommer tilbake for å gyte for tredje gang. Hanlaksen dør alltid etter gytinga.

— PROBLEMET med oppal av regnbueørret i sjøvatn kan bli dette med gytinga. Skal den gyte må den over i ferskvatn og dette kan ikke skje så brått.

— Dr. Jones understreket at hans eksperimenter med kastrering av fisk mest var gjort for å tilfredsstille spesielle formål innenfor forskninga. Hvorvidt en i praksis ved kastrering av ørret kunne hindre regnbueørretten å gyte i sjøvatn — og dermed unngå visse ulemper dette ville føre med seg — kunne han på det [illegible]

— Til slutt takket alle deltakerne på turen til Sunnmøre for gjestfriheten og bad avisene bringe takken videre.

PRESSEKONFERANSEN ble ledet av formannen i Møre og Romsdal Fiskedamanlegg, disponent M. O. Kleven. Kjøpmann Johan Helland orienterte på engelsk om laksefisket her i landet og stilled de britiske eksperten en [illegible] spørsmål, som de besvarte.

62.41

SP 12/9.62

Oppdretting av DAMFISK har framtida for seg

Storartet pionerarbeid utføres på Sunnmøre, sier professor Jones

Begeistrede britiske eksperter tilbake fra Sykkylven

La meg straks slå fast at vi er meget imponert over det vi fikk se av resultater ved brødrene Viks anlegg for oppdrett av laks og regnbueørret i Sykkylven. Ja, jeg skal være helt ærlig og si så sterke ord at vi nesten ikke trodde våre egne øyne.

Det er en av Europas ledende fagfolk når det gjelder ferskvannsfisk som kommer med denne uttalelsen under et intervju, nemlig professor, dr. J. W. Jones, som er knyttet til den zoologiske avdeling ved universitetet i Liverpool.

Sammen med en mannsterk britisk ekspertgruppe, som foruten ham selv bestod av ingeniør David Harrison, fiskerilinspektør Herbert Evans og Mr. Edward Hughes, formann i fiskeristyret for Irvynedd River, Caernarvon, North Wales, kom han i går tilbake fra Sykkylven.

Til stede under konferansen var også formannen i Møre og Romsdal Damfisklag, disponent Kleven, hvis anlegg i Vestrefjorden de britiske gjester også var meget imponert over, og tidligere formann i Ålesunds Jeger- og fiskerforening, Johan Holland.

RESULTATENE UALMINNELIG LOVENDE

— Jeg har absolutt tuntrykk av at de resultater man hittil har oppnådd lover ualminnelig godt, fortsetter professor Jones, og derfor håpet jeg inderlig at de norske myndigheter kjenner sin besøkelsestid. Det gjelder fram for alt å få stilt til rådighet det tilstrekkelige antall biologer med ferskvannsfisk som spesialområde. Det vil uten tvil melde seg en del problemer i årene framover og uten den tilstrekkelige stab av fagfolk vil en ikke kunne nyttiggjøre seg erfaringene i fullt mønn. Her er bl. a. samlet et forholdsvis stort antall fisk på et nokså begrenset område, hvilke følger vil det få i det lange løp? Fisken står jo i disse dammene langt tettere enn i elvene og i sjøen. Vi ble presentert for to år gammel laks, og jeg tør si det var meget fin fisk. Olav Vik fortalte oss alt vi ønsket å vite, og vi fikk

SVÆRT NYTTIGE OG VERDIFULLE INFORMASJONER.

— Personlig sjøl er jeg nesten aldri fisk, men den jeg fikk smake i Sykkylven var ypperlig og regnbueørreten vår ikke god som laksen. Særlig smakte den røykte fisken herlig, den kunne jeg faktisk ha spist fra morgen til kveld, smiler professor Jones, som ikke et øyeblikk legger skjul på sin entusiasme.

STORE MULIGHETER PÅ LANG SIKT

— Det synes klart at her foreligger — på lang sikt — muligheter for å øke bestanden av den laks som hvert år søker inn til norskekysten for å gyte i elvene. Det er ellers slått fast at laksen bare kan gyte i ferskvann. I anlegget i Sykkylven har det lykkes å holde laks i fangenskap til de har gytt, og dette er noe nytt. Man har også drettet opp [illegible] til den er blitt kjønnsmoden.

I samtalens løp kommer vi også inn på den skjebnesvangre overbeskatning av laksen og den stadig mer utstrakte bruk av drivgarn og kilenøter. Riktig nok har det oppfiskede kvantum økt de siste årene, men det skyldes utelukkende at et langt større antall av disse redskapene går i sjøen.

OVERBESKATNINGEN KAN ENDE I KATASTROFE

I Skottland har man det samme problem, og der er nedsatt en regjeringskommisjon for å utrede spørsmålet.

— Det synes ikke å være grenser for hva man kan fange med nøter, så lenge der finns laks, men en dag kan det ende i en katastrofe, sier professor Jones. Etter min faste overbevisning bør drivgarnsfisket begrenses gjennom en regulering. Når det gjelder krokgarn kan jo disse settes nesten over alt i fjordene, og det har med rette hevet seg sterke røster for forbud. Skal en ta vare på bestanden burde også fiskesesongene innskrenkes både i sjøen og i elvene. Særlig vil jeg understreke det ytterst uheldige i at man fanger gyteferdig laks. Fra eggstadiet til laksens vandring til sjøen er

TAPSPROSENTEN OVERORDENTLIG STOR.

På grunnlag av britiske erfaringer regner vi med at hele 98 prosent av fisken går tapt. Av hunlaksen kommer så bare 5 prosent tilbake for å gyte for annen gang, tredje gang bare 0,2 prosent. Dette er gjennomsnittlig regnet, forholdet kan variere fra elv til elv, alt etter de betingelser som foreligger fra naturens side.

ALL HANFISK DØR

etter å ha befruktet eggene.

I det hele tatt bør vi i egen interesse gi laksen all den beskyttelse vi kan, for den trenger det i høyeste grad, så mange krefter som har sammensvoret seg mot den.

GJENNOM SYSTEMATISK DAM-OPPDRETTING

skulle det være mulig å oppnå en lavere dødelighetsprosent, og kanskje kan også de fleste hanfisker reddes. Når det gjelder kastrering av fisken vil jeg ikke uttale meg om hvilke resultater som kan oppnåes før vi har høstet solidere erfaringer. Time will show.

Det anses for øvrig ikke bevist at laksen må opp i elvene for å gyte, men sikkert er det i alle fall at den må gyte i ferskvann, skjer det i saltvann, dør eggene.

— Det er som sagt imponerende resultater som er oppnådd. Her utføres i dag et storartet pionerarbeid som kan bli av den aller største betydning, slutter professor Jones.

NY VIKTIG NÆRINGSVEI, eller et lokkende bedrag - ?

BT. 10/9.62

løpet av noen få år er det anlagt noe slikt som ett ndre «tamfisk»-anlegg her i det. Det var først og fremst retningene om de danske damkanleggene og deres omsetning 30—40 millioner kroner om t, som vakte interesse og optimisme. Hvorfor skulle det ikke kes å bygge opp en tilsvarende eller enda større næringsvei dette område her i landet, or de naturlige forhold syntes ligge bedre an for slik drift, n i nær sagt hvilket som helst d en kan nevne. Og så ble ene anlegg etter det andre rtet.

e som gikk i gang hadde lite ingen erfaring. Endel lesg lå muligens til grunn, og n få hadde med egne øyne danske dammer og fått forring om hvordan arbeidet ble vet. Det hele så nokså enkelt i allefall ikke verre enn at en hver kunne greie det. Oppven så ut til å begrense seg to-tre ting: å finne et høvelig d å skaffe nok fôr, og selvfølig litt startkapital. Pessimiske betraktninger som det kunvære grunn til å trekke fram, langt ute i en fjern horisont. dag finnes det sannsynligvis lag 30 anlegg i Møre og Romsog tilsvarende tall lenger sør Vestlandet, endel på Sørlandt og østover, dessuten et stort tall som ikke er kommet i gang med selve fiskeoppdrettet ennå. Hvor mange millioner kroner som til sammen er lagt ned i disse anleggene og deres drift, er det sikkert ingen som har greie på.

— — —

De optimistiske beregninger holdt ikke stikk. Den enkelte oppdretter ble nokså fort stillet overfor problemer av forskjellige slag, som ikke var tatt med i beregningen. Det viste seg at utgiftspostene hadde tenders til å bli nokså store, og inntektspostene var selvfølgelig minimale — om de i det hele tatt fantes. Men den som hadde sagt a, måtte også si b, skulle en få igjen pengene som var utlagt, kunne en ikke gi opp. Og bedre ville det nok bli når en fikk noe mer erfaring. Da ville også fortjenesten komme.

Så fortsatte de anlegg som var opprettet, så lenge de kunne. En hel del har holdt det gående fram til i dag. En del har gitt opp, men samtidig er nye kommet til. Det er lagt ned et imponerende arbeid mange steder, til dels også en imponerende kapital. Den enkelte oppdretter har etter hvert kjempet seg gjennom vanskeligheter og vunnet erfaring. De som i så måte er kommet lengst, er de som er blitt klar over at det er unyre lite de vet, og at det ligger en uendelighet av uløste problemer foran.

Den vei oppdretterne slo inn på fra begynnelsen av, var den tyngste og mest ufremkommelige som tenkes kunne. Hver mann og hvert anlegg arbeidet så å si helt isolert. Det samarbeid som kunne forekomme, var for det meste rent tilfeldig. De erfaringer som ble gjort ved et anlegg, gode eller dårlige, kom ikke andre anlegg til nytte. Hver «dam» eller

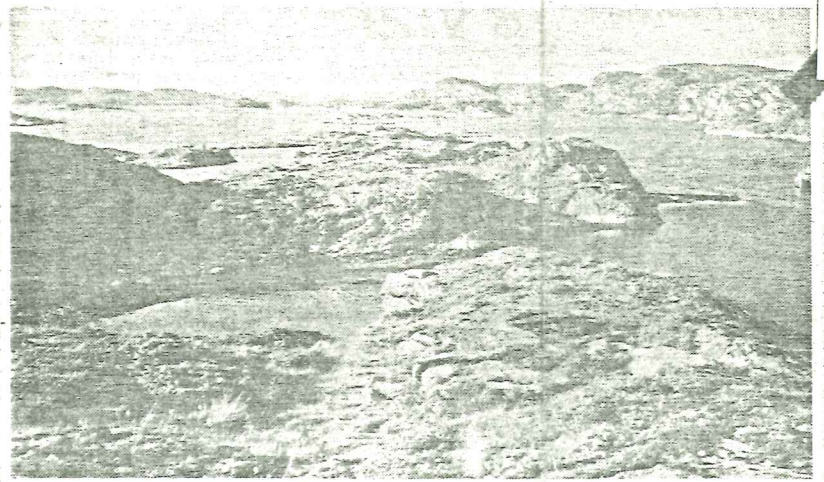

Langs norskekysten finnes tusenvis av poller av det slaget som tamfiskeoppdretterne har begynt å ta i bruk. Dette er fra et sted nær Bergen.

poll strevde med problemene og hadde sine utgifter og tap på grunn av ukyndighet og manglende erfaring, trass i at andre tidligere hadde prøvt seg fram på samme måte og betalt dyrt for det. De organer som skulle formidle erfaringene og gjøre det lettere for hver enkelt oppdretter, manglet helt. Det var en urasjonell og kostbar fremgangsmåte.

Dette ble oppdretterne etter hvert klar over, og siste året er det gjort tiltak for å få i stand samarbeid til felles beste. Møringene var først ute, de startet sitt lokale fylkeslag, og før sommerferien ble det startet et landsforbund i Bergen — dessverre uten tilslutning fra Møre og Romsdal.

I og med opprettelsen av disse organisasjonene er det lagt et grunnlag for rasjonalisering av «forsøksdriften» ved anleggene langs hele kysten. Men dermed er ikke problemene løst og den nye næringsvei trygget en god og sikker oppbygging. Det er riktigere å si at først nå er oppdretterne såvidt begynt å gå den vei som muligens fører fram. Det spørs bl. a. om samarbeidet holder, og om de gjennom sine samarbeidsorganer får den nødvendige hjelp og støtte fra myndighetene.

Formuleringen som her er brukt — «hjelp og støtte fra myndighetene» — har ikke noen god klang. La det med en gang være sagt at den i dette tilfelle ikke dekker et krav om pengetilskott til anleggene. Det som trenges er i *første rekke en grundig og omfattende forskning, praktiske forsøk, formidling av forsknings- og forsøksresultatene hurtigst mulig til den enkelte oppdretter*, dessuten rådgivende virksomhet for de enkelte anlegg som stilles overfor problemer oppdretterne ikke kan løse på egen hånd.

— — —

Problemene er i virkeligheten utallige: Hvorledes skal f. eks. et anlegg bygges opp for å være mest mulig hensiktsmessig og for å tilfredsstille også de fremtidige krav og den utvikling som etter hvert vil foregå? Hvilke krav må en stille til de naturlige forhold på de steder hvor tamfiskanlegg opprettes? Dyktige og erfarne oppdrettere er etter hvert blitt klar over at fiskens trivsel i høy grad avhenger av dammenes utforming, størreise, vannsirkulasjon, strømforholdene m. m.

Sykdomsproblemene er ikke mindre påtrengende. Det skulle ikke undre oss om mange oppdrettere har fått grå hår på grunn av tap de ble påført ved ukjente og for dem uforklarlige sykdomsfaranger som herjet i anlegget. Det har hendt at så å si hele fiskebestanden i anlegg er blitt angrepet av sykdom og har strøket med, trass i at fisken var omhyggelig passet med fôr og annet, og noen forklaring på hva sykdom kom av, kunne ikke oppdretterne få, selv om de søkte orientering på mer kyndig hold.

De problemene som knytter seg til føret og fôringen kan en heller ikke se bort fra. I likhet med de andre problemene nevnte, er deres løsning avgjørende for hvorvidt tamfiskoppdrettet skal lykkes og bli økonomisk regningssvarende.

— — —

Når alt er så problematisk, hvorfor ikke like godt gi opp det hele? Vi vet at dette spørsmålet er blitt stillet, også fra høyt — og vi tør si — ansvarlig hold.

Spørsmålet er i høyeste grad urealistisk. Det er allerede satset så mye på tamfisk-anleggene at det er praktisk ugjørlig å gi opp før en har løpt linen ut, samme enten det blir forretning eller ruin. De som er i gang med oppdrett, vil fortsette så lenge de på noen måte kan holde det gående, og for hver som går ut, vil nye komme til og fylle rekkene.

I denne situasjon er det all grunn til å spørre: Er det ikke snart på tide at de ansvarlige myndigheter griper inn, ikke med forbud og restriksjoner, men med positive og omfattende tiltak, som kan bli til rettleiing og hjelp for oppdretterne?

Når vi her nevner myndighetene, er det i første rekke fiskeriavdelingen i landbruksdepartementet det siktes til. Det er tale om utvikling av en ny næring, og myndighetenes oppgave skulle i denne sammenheng være å sikre en mest mulig sunn utvikling. Dette kan bare skje ved opprettelse av organer for forskning og rådgivning, så alle famlende eksperimenter av ukyndige amatører bringes til opphør. Vitenskapelig forsknings- og forsøksvirksomhet på dette område er nødvendig også av den grunn at forsøksresultatene derved kan komme alle interesserte til gode.

Vi ønsker ikke å kritisere menn som vi her har betegnet som de ansvarlige myndigheter. Det er forståelig om de til denne tid har sett med skepsis på utviklingen av norsk tamfiskoppdrett. Men denne skepsis må ikke føre til at de lar utviklingen gå sin skjeve gang. Og vi mener det er på tide å slå fast, at hvis de ikke nå fremmer radikale tiltak, fortjener de alvorlig kritikk, og de vil få den. Vi mener det vil være både riktig og klokt av dem å si fra hurtigst mulig om de har noen planer, og hva disse planene går ut på.

Skulle det vise seg at de er innstilt på en vente- og la oss nå bare se-politikk, bør oppgaven øyeblikkelig overlates andre og mer interesserte myndigheter.

Norsk laksefiske innbringer år om annet noe slikt som 20—30 millioner kroner. Danmarks damørret-oppdrett 40 millioner kroner hvert av de siste årene. Tallene forteller noe om hva som er å vinne, om det lykkes oss å

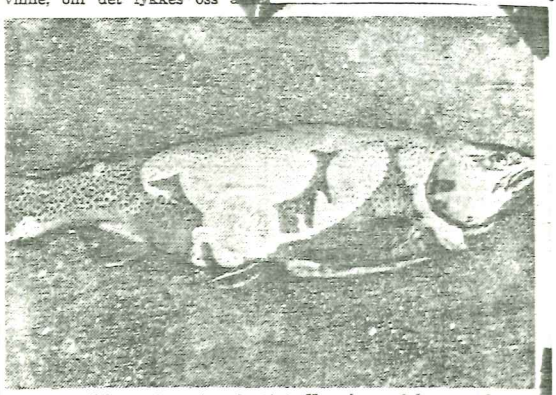

Hva slags sykdom var det som drepte denne regnbueauren og en stor del av fisken i anlegget, og hvor kom den fra? Oppdretteren sto helt rådløs, det ble en dyrkjøpt erfaring.

norsk tamfisk-oppdrett inn i et noenlunde trygt og sunt leie. Det er riktig som oppdretterne mente, at de naturlige forhold skulle være gode for oppdrett her i landet. Hvis det lykkes å finne fram til rasjonelle og regningssvarende driftsmåter, gir naturforholdene mulighet for å bygge opp en næring av store dimensjoner.

Vi har til denne tid så å si utelukkende høstet i havet uten å sa. Det er på tide å slå inn på en mer positiv linje. Laksefiskene, ørreten medregnet, kan åpne veien for oss. Men oppgaven må tas alvorlig. Den er for stor og vanskelig til at interesserte amatører kan makte den alene, selv hvor dyktige de ellers kan være.

De forsøk med laks og ørret som er satt i gang ved Akvariet på Nordnes, viser forståelse for oppgaven og dens problemer, og vi skal alle være klar over at hverken Akvariet eller Havforskningsinstituttet har fått seg oppgaven overlatt. Det er utelukkende interesse for saken som har satt hjulene i gang. De som står bak tiltaket, skal ha vår honnør.

Hvis det i Landbruksdepartementet hadde vært like stor interesse, kunne mye vært utrettet disse årene siden tamfiskoppdrettet begynte her i landet. Det spørs om ikke det riktige nå ville være å gi havforskningen myndighet og midler til å drive tamfiskforsøk og forskning i den utstreikning oppdretterne og den nye næring har krav på.

G.-T.

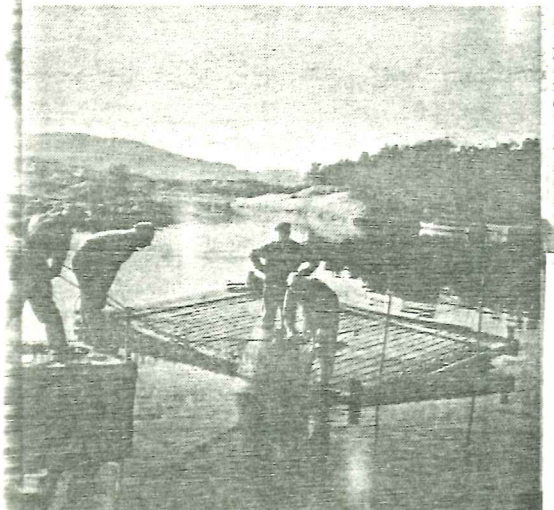

...et tamfiskeanlegg på Vestlandet.

62.42

62.43

SP 24/9.62

Spanias fiskeridirektør til lakseanlegget i Sykkylven

Samferdselsnemnda prøvde fiskelykka laurdag

Lakseanlegget i Sykkylven får storbesøk igjen. Denne gongen er det ingen ringare enn den spanske fiskeridirektøren som kjem, og med seg har han to forretningsmenn som vil starte med lakseoppal i Spania.

Etter det Karstein Oddmund Vik opplyser, er dei ventande 2. oktober. Dei kjem då frå nokre dagars elgjakt i Trøndelag.

Elles var Stortingets samferdselsnemnd ein tur innom lakseanlegget laurdag. Dei braut bilkortesjen og prøvde fiskelykka ei kort stund. Stortingsmann Johan Karlsen var heldig og fekk på land ein fisk, medan Langeland måtte gi seg etter at han hadde

Elles er det ofte turistar og ser seg om på anlegget no om dagen og mange prøver fiskelykka.

SP 4/10.62

Fra Madrid til Sykkylven for å studere stamfisk-oppdrett

Disse tre, fra venstre: *Andrés B. Zala, Joh. P. Skaurum* og *Jaime de Foxá*. kom ens erand til Norge for å gå på elgjakt i Namdalen og studere brødrene Vik's fiskeoppdrett i Sykkylven.

— Brødrene Vik i Sykkylven, det er gutter som vet hva de snakker om. Og det på et område som er helt nytt — det kan jeg si Dem: De karene kommer til å gjøre suksess! Ikke bare i Sykkylven, men over hele verden.

Det er Andrés B. Zala fra Madrid som sier dette til Sunnmørsposten en sein kveldstime på Grand Hotell. Han kommer rett fra Sykkylven, der han har gjeldt stamfiskanlegget sammen med Jaime de F'o'x à og Joh. O. Skaurum.

— Og nå har vi tenkt å starte noe liknende i Spania, forteller de. Skaurum er nordmann, men har vært bosatt i Spania siden 1929.

— Har den spanske stat noe med planene å gjøre?

— Nei, dette er et helt privat foretakende. Foreløpig er det hele i fødselen, men etter at vi har sett hva brødrene Vik har utrettet, er vi ikke i tvil om at vi kan greie noe liknende også i Spania.

Det er ellers litt av et triumvirat. Herr Foxa er dr. ingeniør (forstmann) og er sekretær i den spanske jaktklubben. Han har skrevet flere tekniske skrifter og to skjønnlitterære bøker, og dessuten sysler han og skriver dikt.

— Vi kommer fra elgjakt Namdalen, forteller han. — Og vi felte en nydelig elg. Fikk elgsådd og spiste deilig elgkjøtt.

— Og nå har dere kjøtt med heim?

— Nei, det lot vi vertskapet få. Hodet med horn og det hele har vi med oss. Det skal bli noe å henge opp på veggen i jaktklubben! Det er den første elgen som er felt av en spaniol, såvidt vi vet.

— Så blir vel elefanter og løver det neste?

— Nei, det er vi ferdige med. Mr. Zala er ekspert på safaris.

— Vi kunne kanskje gjøre det godt om vi slo oss ned i Ålesund og fortalte historier til pressen i et halvt års tid, mener mr. Zala. — Vi skulle nok kunne fylle avisa et halvt års tid.

Det er forresten et herlig land dere har, det eneste vi syns er litt merkelig, er navnene deres. Men det var likevel hyggelig å treffe Dem, jeg har alltid hatt lyst til å se Dem på nært hold, sier Devil!

SA 4/10.62

Spanjolene begeistret for Nor-Laks anlegget

— VI ER MEGET imponert over fiskedamanleggene til Nor-Laks i Sykkylven og har stor respekt for Brødrene Vik og den innsikt og de erfaringer de sitter inne med, når det gjelder oppdrett av ørret og laks. Det er neppe tvilsomt at mye av disse erfaringene uten særlige vanskker kan nyttiggjøres i Spania under utbygging av lignende anlegg for fiskeoppdrett der nede, utalte den spanske direktør Andres B. Zala på Grand Hotell her i byen i går. Direktøren var sammen med dr. ingeniør Jaime de Foxa og norsk-spanieren direktør Joh. P. Skaurum på tilbaketur etter besøket i Sykkylven.

Direktør Zala fortalte ellers at han ikke var spansk fiskeridirektør i den forstand nordmenn vanligvis legger i ordet. Han hadde vært leder for større spanske fiskerselskaper. Bl. a. hadde han disponert et selskap med 27 fartøyer, som drev fiske på kysten av Afrika med base på Kanariøyene.

Fisket på Afrikakysten hadde gitt bra resultat, men i det siste hadde konkurransen fra japanerne blitt merkbar og tildels svært hard.

— Fiskeeksporten til Spania har avtatt. Har dette sammenheng med at spanjolene spiser mindre fisk?

— A, nei'da. Spanjolene liker fortsatt godt å spise fisk. I heimene, på restaurantene og hotellene spises det fortsatt en masse fisk, men vi liker å skylle den gode fisken ned med god spansk vin!

— Fisken skal svømme i vin, sier direktøren og ler.

— Spania har fiskerike elver. Der fiskes ikke så lite laks i de elvene, som ikke er ødelagt f. eks. etter oppføring av treforedlingsfabrikker.

Vi undersøker nå de hydrografiske og klimatiske forhold og tror at særlig elver i Nord-Spania skulle egne seg godt for fiskeoppdrett etter lignende prinsipper som de Brødrene Vik driver etter. Vanntemperaturen i elvene i Nord-Spania kan være 18 grader om sommeren.

Det er ennå ikke avgjort om vi skal føre nedover stamfisk fra Sykkylven, men vi likte ørreten i dammene til Nor-Laks svært godt. Transport av ørret fra Norge i tank med fly skulle ikke by på særlige problemer.

Arkitekt Karstein Oddm. Vik har lovet å ta en tur nedover til Spania med det første. Etter at han har pekt ut stedet for fiskeoppdrettanlegget håper vi å kunne inngå en avtale med Nor-Laks om et samarbeid. Avtalens a — om det blir en vanlig lisens avtale eller en annen avtaleform — får det bli våre juridiske konsulenters sak å grele opp i. Dette er slikt som ennå ikke er bestemt, sier direktøren.

Direktør Joh. P. Skaurum uttalte at det kan bli aktuelt å tilkalle norske fagfolk for å bygge ut damanleggene i samarbeid med sapnske teknikere. Videre kan det bli aktuelt å sende spanjere oppover til Sykkyven for å sette seg inn i driftt av fiskeoppdrettanlegg, men dette er noe vi må drøfte med Brødrene Vik, sier direktør Skaurum.

Den spanske fiskeriekspertden Foxa var i Sykkylven i går

side 5.

BRØNNØYSUND AVIS 30/10.62

A dyrke regnbueørret

KAN BLI EN NY NÆRINGSGREN PÅ HELGELANDSKYSTEN

På Mindland går noen tusen yngel av regnbueørret i kummene sine. De vokser hurtig og ser ut til å trives. Det er ordføreren i Tjøtta, Erling Flokkmann, som har tatt initiativet til dette første klekkeriet av regnbueørret i Nord-Norge og kan hende vil dette vise seg å bli starten på en ny næringsgren på kysten her nord.

EN GOD TILSKUDDSVERING

Å ale opp regnbueørret har vist seg lønnsomt både på Vestlandet og i Sør-Norge — og i Danmark har en drevet med denne næringsgrenen i mange år. Der er en nå oppe i en årsproduksjon på 40 millioner stykker og det er blitt en næring som kommer godt opp mot de norske torskefiskerier. — Over alt hvor en bekk renner ut i sjøen kan en anlegge stasjoner for aling av regnbueørret, sier herr Flokkmann og jeg er sikker på at ved fagkyndig innsats kan det bli en god tilskudd til næringslivet her på kysten.

OPPLYSNING NØDVENDIG

Men den som planlegger å gå i gang med denne geskjeften bør først søke mest mulig opplysning om denne virksomheten, sier herr Flokkmann, som selv reiste tre turer sørover til Vestlandet og Oslo-området for han satte igang med klekking av yngel hjemme på Minnland.

— Og jeg lærer noe nytt dag om yngelen, sier han. — Årsak til dødelighet kan v parasitter på yngelen, men ved å pumpe sjøvann inn i kummene sammen med ferskvannet reduserer en den faren betraktelig.

MANGE INTERESSERTE

Har det vært stor etterspørsel etter yngel?

— Ja, mange er interessert i å ale opp regnbueørret, men det er for nytt her ennå og de fleste har det ikke klart med arrangementene. Det har vært forespørsler fra Kolvereid, Vikna, Leka og Brønnøy, og likeså fra steder lengere nord. Til Brønnøy har vi sendt en del yngel som er satt ut på Torget.

SA 1/11.62

Frankrike er interessert i regnbogeaure frå Norlaks

Fisk til Oslo med kjølevogn kvar veke

Marknadsføring av regnbogeaure er nå i full gang. Ein grossist i Oslo har gjort avtale med Norlaks A/S i Sykkylv om å hentar fisk ein gong for v ka med kjølevogn, får SA opplyst.

Det blir levert fisk på frå 1 til 4 kg. Ferskfisken blir isa før turen nedover. Bilen tar elles med mindre parti røykt fisk.

Det vil ta ei tid før marknaden er innarbeidd, men hittil har det gått bra.

Norlaks A/S tingar også om levering av regnbogeaure til utlandet. Førebels har ein fått førespurnader frå Frankrike og Sveits, men salsavtaler er ennå ikkje sluttа, fortel arkitekt Karstein Oddm. Vik til SA.

SA 12/10.62

Herøylaks skal fryse fisk i år!

Fleire fiskeoppdrettarar skal i tida framover mot jul marknadsføre regnbogeaure frå dammane som porsjonsfisk.

Herøylaks på Eggesbønes skal ta opp eit større parti gytefisk. Det reknar med å levere regnbogeaure både innanlands og utanlands. Prisen innanlands blir truleg på om lag 10 kr. kg. til grossist.

Herøylaks har som kjent hatt planer om å bygge ut dam[illegible] legget og tilføre ferskvatn, men det er vanskeleg å reise midlar til dette i første omgang. Difor må all gytefisken sorterast ut og seljast i neste månad. Det er fisk på om lag 2½ år.

Om lag halvparten av fisken i dammane er hjellfisk og får gå i sjøvatn vinteren over.

Auren som nå blir seld, vil dels bli omsett fersk og [illegible] rosen.

SA 12/10.62

Hermetisk nedlegging av damaure i Bremanger

Til jul skal vi få eit nytt pålegg på brødet. Ein aure-oppdrettar i Bremanger har gjort avtale med ein hermetikkfabrikk om sal av regnbogeaure til hermetisk nedlegging.

Auren, som ennå går i dammane, er jamt over på 1 kg. kvar. Oppdrettaren skal i alt selje 5800 fisk og det skulle bli eit noksa stort parti hermetisk oppdrett som skal prøvast i sal.

ROMSD. BUDST. 26/10.62

Stor gytelaks vil gje stor og kraftig stamme

På Landmandslagets årsmøte i Eidsvåg heldt Olav Vik frå Sykkylven eit interessant foredrag om fiskeoppdrett og kom først inn på faren ved at den lille fisken vert freda, og den store tatt. Det er, innlysende at det må bli liten fiskesort etter små kjønsmoden fisk, akkurat som vi ser det i dyreverda.

— Fisken går som regel 2—3 i elva før den drar ut i sjø- og den har då nådd ein storlik av omlag 16 cm. Når den kjem i sjøen veks den utruleg fort, den kan verte omlag 2 kg på eit år og etter 2 år omlag 4—6 kg om tredje året har ein funnet at han kjem opp i 9—15 kg. Det er difor om å gjere at vi kan få inn i elvane stor gytemoden fisk. På Sørlandskysten har ein ikkje freda den små fisken og det merkelege er at her nede har ein også fått d store fisken, så spørsmålet om ikkje vi aler opp småfis og let den gå til fangst ved S landet. Sjønauren går som regel opp i elvane eit par tre gang år året og byrjar å gå opp o ing april første gangen n opp i den tid då laksen gyter. Som den rovfisk sjøauren er, ødelegg han mykje ved å ete opp lakserogna. —

Vik kom så inn på oppdrett av laks og sa at dei i Sykkylven har gått inn for å finne stor gytemoden laks og alt nå har ein fått konstatert at det vert ei større stamme etter den store laksen enn etter den aksen som er mindre når den er kjønsmoden.

Han fortalde også om dei prøver ein hadde gjort med å bande sjøvatn i ferskvatnet og meinte at det med dette var ført prov for at soppsjukdomar var forsvunne frå lakseyngelen. Ved å setje til ei viss mengd med sjøvatn ville ein kunne unngå surt vatn.

Foredraget vekte stor interesse og etterpå vart det stilt mang spørsmål som Vik svara på.

FJORDENES TIDENDE 8/10.62

Bremanger-auren er svært fin og skal gå til julemat

Vert fora med rekeskall for at han skal få den rette raudlargen på kjøtet

I tida framover til jul reknar eg med å få levere ein del av den 2½ år gamle auren som eg har gåande på Nybøen i Bremanger, opplyser Peder Bakke til «Fjordenes Tidende».

Det vart lalt sett ut i basseget der 6000 fisk, og nå det truleg att ca. 5800. Fisken er stor og feit. Dei største har el vekt på opp i 2 kilo, men på jamnen er han vel omlag 1 kilo. Førebils er auren litt lysare i kjøtet enn laks, men dette vert nå ordna etter kvart. Auren vert nemleg fôra med rekeskall og vil nok få den rette fargen når det lir. Rekeskalet får eg frå eit fryseri i Vedavågen. Når ein kjøper fem tonn med ein gong, vert det levert fraktfritt og prisen er då 40 øre pr. kilo.

Eg har avtale med ein konserveringsfabrikk som skal leggja ned auren eg kan levera, og storparten av den fisken som vert vil difor gå dit.

— Og korleis går det med yngel på Varpe?

— Der er det meininga eg skal setja ut 10,000 stk. 1-års settefisk som eg skal kjøpa frå Brødr. Vik i Sykkylven. Seinare vert så denne fisken ført over til bassenget på Nybøen.

FIRDA FOLKEBLAD 22/10.62

Regnbogeauren kjem på marknaden sist i november

I Bremanger skal fisken leverast til hermetisk nedlegging.

Dei som driv med aureoppdrett vil i tida framover mot jul sjå resultatet av arbeidet sitt. Vedkomande som driv med slikt oppdrett aust for Florø reknar med å levere mesteparten, undanteke noko gjeldfisk, og han reknar med at det meste kjem til å gå til Bergen. Den fisken som skal leverast er frå 1/2 og opptil 4 kilo. Kvaliteten er svært fin, og serleg har den minste fisken teke fin raudfarge av alt rekeforet som er nytta. Kor [illegible] fisk vedkomande har, veit vi ikkje, men då han [illegible] tok i bruk det nye ba- senget fekk han tilsendt 5000 toårs og ein del eitt-års fisk. I tillegg kjem so den fisken som anlegget vart starta med.

Aureoppdrettet i Bremanger har gjort avtale med fabrikk om levering av 5800 eitt-kilo fisk til hermetisk nedlegging.

Fleire oppdrettarar på Sunnmøre skal levere «porsjonsfisk» i tida framover til jul. Dette er fisk av mindre storleik.

SA 23/10.62

K. ODDM. VIK TIL SPANIA OVER NYTTÅR

Arkitekt Karstein Oddm. Vik skal til Spania like over nyttår for å sjå på høvelege stader for fiskedamanlegg i Nord-Spania.

To direktører, den spanske Zala og den norsk-spanske Skaurum saman med den spanske ingenior Foxa såg som kjent på damanlegga til Brørne Vik for ei tid sidan då dei vilja Sykkylven.

Eit selskap er skipa i Spania for å skipa og driva fiskeoppdrett i samarbeid med Norlaks, Sykkylven. Arkitekt Karstein Oddm. Vik skal gi råd og rettleiing for å [illegible]

VERDENS GANG. 3/11.62 I

62.45

...bueørreten er ett av ...aurens vidunderbarn. ...nd et uttrykk som er ...tt litt på spissen kan en ... at den er mottagelig for ...ologisk dressur. Som myk ...ks lar den seg modellere, ... den former seg etter de ...rhold som bys den, — og ...rsøker å yte sitt beste.

Dette skrev lederen a... ...avforskningsinstituttet ... ...ergen direktør Gunnar ...ollefsen for noen tid... ...den i en kommentar til et ...rskningsprogram for opp... ...ett av ørret og laks som ...r blitt utarbeidet av to ...mkulturbegeistrede men... ...esker på Sunnmøre, brø... ...ene Olav og Karstein Vik ...ykkylven. De ideene som ...se brødrene så entusiast... ...k har gått inn for har vakt ...pmerksomhet i mange ...nd, og de resultatene de ...ar kunnet legge fram har ...imulert foretaksomhet i ...nråder som Island og Ca... ...ada i nord og Tasmania i ...r.

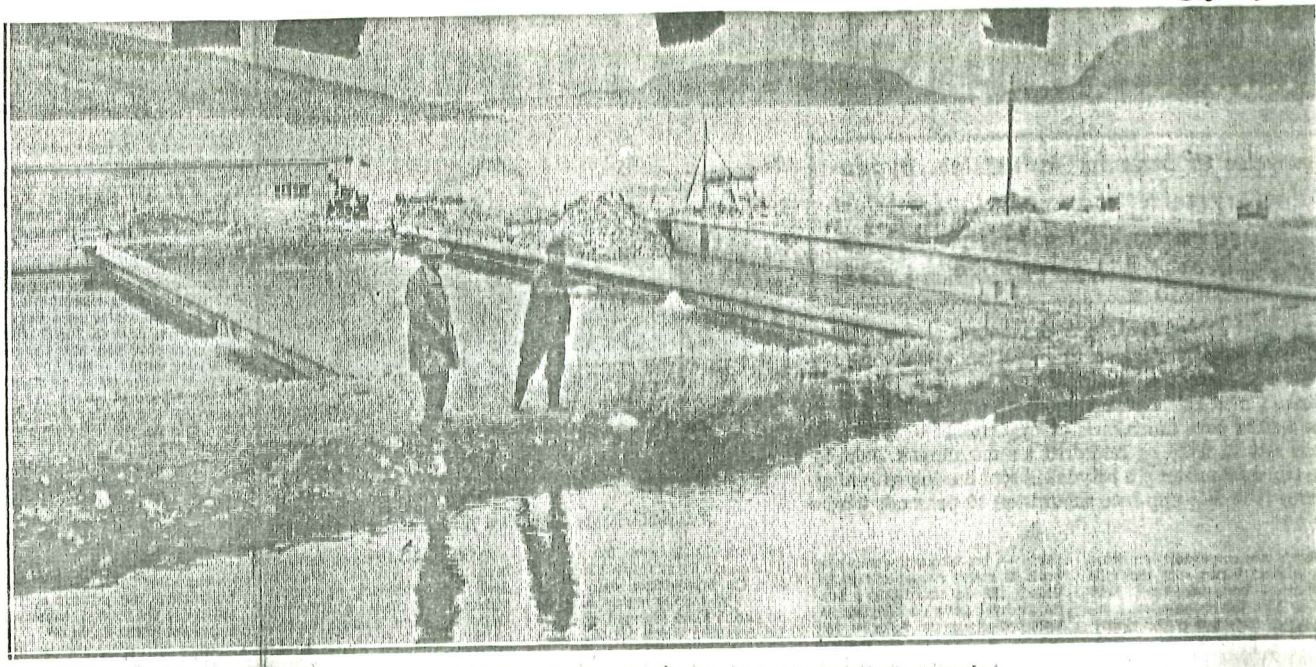

Utsikt over damanlegget. I bakgrunnen fryseri og pumpehus.

...y næring basert på et „SJØENS VIDUNDERBARN

Forskningen førte regnbueørreten tilbake til sitt naturlige miljø og skapte nye muligheter

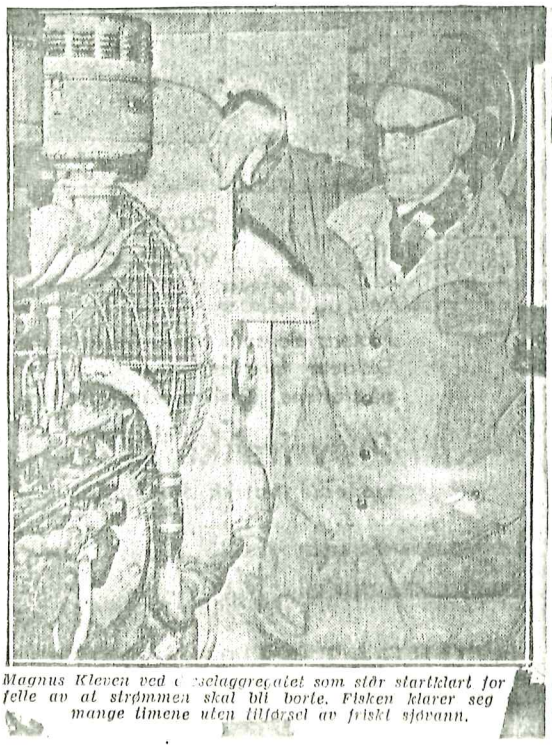

Magnus Kleven ved ...eslagsaggregatet som står startklart for ...felle av at strømmen skal bli borte. Fisken klarer seg mange timene uten tilførsel av friskt sjøvann.

...ik med ett av sine kj... ...barn — en velfedd 2-åring

...bueørreten har vært ...enstand for en viss oppm... ...het i disse spalte... ...ed tidligere ...ledninger. Det var etter et møte med noen usannsynlig svære og livskraftige eksemplarer i en liten oppdrettsdam ved School of Fisheries, University of Washington i Seattle. De var i løpet av to år ført frem fra rogn til fisk på en størrelse av 4-5 kg av den nå snart sagnomspunne marinbiolog, professor dr. Lauren Donaldson. Etter dette uforglemmelige møte (professoren selv var for så vidt like oppsiktvekkende som den fisken han omga seg med) var det en ny og stimulerende opplevelse å se noen tusen livsfriske, om ennå ikke akkurat fullt så store, eksemplarer av de rødsidede laksefiskene i en ...stig foringsdam i en avsides ...rdarm på Sunnmøre.

Anlegget det dreier seg om e... ...dtatet av et initiativ av en ...rretningsmann i Ålesund, M... Kleven. Han tok fatt på d... oppgaven i en alder da de fleste mennesker viker tilbake for tiltak av pionerklasse. Brødrene Vika forskningsmessige resultater danner en av forutsetningene for dette anlegg. Det betyr på ingen måte at det hele kan drives etter skjema. Det forekommer meg at den som ...drive damkultur på nærings... ...essig basis fremdeles må være ...ittelse av noe av forskerånde ...v han kan aldri vite når han b... henvist til å finne sine egne løsni... ger. Men hvilken bonde — vel å merke hvis han er en god bonde — er ikke til tider nødt til å gjøre det samme? Damkultur er nemlig husdyrbruk og atskiller seg dramatisk fra den veidemannsånd som den dag i dag behersker våre fiskerier og gjør det så vanskelig å etablere en rasjonell utnyttelse av havets næringsverdier.

Idé av store dimensjoner.

Men før vi fortsetter med Magnus Kleven og hans bemerkelsesverdige foretagende gjør vi en visitt tilbake til Gunnar Rollefsens kommentar. I det samme dokument finner vi nemlig følgende: «Etter å ha sett de oppsiktvekkende resultater som er ...ved Prof. Vik's ...

...n si vi står overfor et p... ...av ideer av store dimensjo... Men en skal være oppmerksom på den fare som ligger i at manglende kunnskaper kan føre til at de mange som nå akter å kaste seg over oppdrett av regnbueørret kan lide unødige og store økonomiske tap. Derfor er Brødr. Viks initi... ved formulering av et forskning... program dobbelt verdifullt — —

Damanlegget på gården Eik ved Vestrefjorden i Vatne må ha kostet atskillige penger, betydelige summer i betraktning av at de er investert av en enkelt mann. Her er ... store foringsdammer i betong, ...e nok til å romme tilsam... ...000 kg fisk når de alle tre k... ...i drift (i dag rommer anleg... ...50 000 fisk), en mindre ...am, et anlegg for dosert... ...tilsetning av sjøvann, et fryseri fo... oppbevaring av for, et pumpeanlegg som kan befordre inntil 13 000 liter sjøvann opp fra fjorden hvert eneste minutt, et reservedieselaggregat på 85 kW som står startklart for tilfelle av at den elektriske strømmen skulle svikte, og endelig et kaianlegg, hvor fiskebåtene legger til for å losse sitt overskudd av småsild, øyepål og annen skraptisk som blir frosset og etter hvert bakket opp og servert den utrolig grå... ...regnbueørreten

VG 3/11 62 II

62.46

Med åpne øyne — —

Mens kilosgreten slåss så sj… vannet fosser omkring den … leforet som anleggets faktotu… trofaste vokter Ole Elk strør … vi på damkanten og snakker … dette. —. Visst har det gått med … noen penger, men — sier d… lige trønderen Magnus Kle… jeg gikk til det med åpne øyne … Og hans åpenbare glede over å … alt dette spreiske livet foran sko… øynene sine etterlater ingen tvil … at han allerede synes han … noe belønning for risikoe…

… han ennå ikke har kos… … så langt at det er blitt no… regelmessig forretning av det. D… må først komme i gang en jevn produksjon i distriktet, og det må skaffes et marked som er interessert i regelmessig avtak.

I denne forbindelse kan det pus… å nevne at disse tingene i … er i omsetning. Magnus Kle… av formann i det unge M… Romsdal Damfisk Lag so… … har tilslutning av 20 … er tydeligvis et brorskap … forener idealistiske fellesinteresser med næringsmessige fremtidshåp… sine erfaringer — de triste såvel … de oppmuntrende — deler de … hverandre, og hva mer er: De … ingen ting i mot å stille sine … kunnskaper til rådighet for enhver … som gjerne vil lære.

… en fremtidig oppblomstrende … kultur ser medlemmene av … forening nemlig noe av en … og for kystens næring. Gårdsbrukene ute langs kysten er små, og får de som bor der ingen «attåtnæring» å støtte seg til, vil nok mange gårder snart bli nedlagt og forlatt. Hvor formidable utsiktene er ble for ikke lenge siden uttrykt … foredrag av de ene av V… … ene — Kårstein Oddmund … gende ordelag:

… «Når det gjeld forsking og … … når vi endå berre på ferskv… … eit stort og ukjent område. Eit kolossalt arbeidsfelt ligg … framfor oss, og på det noverande tidspunkt er det vråd å sjå … nok fram. Kort sagt er det den … forsking si hovudoppgåve å skapa stadig sikrare driftsgrunnlag som gir ein stadig aukande kvalitet på fisken til stadig minkande pris. Kanskje kan vi oppleve den tid då folk av alle lønnsklasser når som helst kan ha råd til å ha eit måltid … av vår aller beste fiskesort. … er framtidsmål som på ingen … er noppnåelege.»

… Gården som Klevens damanl… ligger på er for så vidt et typ… eksempel. Beliggenheten ble utpe… av Kleven selv sammen med sekr… tær Kaare Skutvik i Opplysningskontoret for næringslivet i Ålesund og Sunnmøre. Sistnevnte er selv blitt storentusiast når det gjelder damkultur, og store ord er sagt om hans fortjenstfulle innsats for saken. De kom der sammen en dag etter å ha streifet omkring i distriktet for å finne en leglig … og de hadde forsøkt seg … av ufruktbar og ellers v… rus som Elkelva hadde …

… heller ikke sild, for d… smak.

En av de forlokkende sidene v… oppdrettet av ørret er at denne … virksomheten er avtager av d… rene avfallsprodukter fra sjø og fabrikk. Hittil har våre fiskere spylt all skrapfisken de fikk i trålen over bord. Regnbueørreten godtar den med glede, likeledes den «sagfils» som pakkerne av hvalkjøtt kan levere i frosne blokker — og for ikke å snakke om rekeskall og … reker som fabrikkene nå også … innet avsetning for!

… Elk stråler over hele sitt … godslige ansikt, huker lynsnart e… svær ørret i en hov og viser m… hvor fleskefin og bred den er ove… ryggen. — Han er sikkert en om… sorgsfull gjeter for sin mangfoldige buskap. Nede i pumperommet har han innrettet seg et sovested med madrass og vatteppe, og har det så sant vist seg uregelmessigheter av noen art, tilbringer han så gjerne natten der. I kontrollrommet ved siden av fryseriet henger magasinhagla. Med den har han gjort det av med to villmink allerede, og måsen er han heller ikke nådig mot.

Tilbake til sitt naturlige miljø.

Det særegne ved norsk oppdrett av damgrret er en oppdagelse som vel kan vise seg å være epokegjørende. Den skyldes brødrene Vik. Det hersker i dag noe tvil om hvor tidlig denne oppdagelsen var. Hva … ikke er tvil om er at to regn… ørret som hadde forvillet seg … i en saltvannsdam hvor brø… rene Vik drev oppdrett av storlak… i et hvert fall **bekreftet** … dette ørretslaget — som i alminn… lighet opptattes som en typisk ferskvannsfisk — trives riktig godt i sjøvann. De to eksemplarene hadde holdt selskap med laksen et helt år da de ble funnet, og de var fabelaktisk i bedre stand enn sine jevngamle slektninger som hadde holdt til i ferskvann.

Gjennom senere systematisk … søk har det vist seg at reg… ørreten under **oppvekster** … ves bedre i sjøvann enn i fersk… når den først har gjennomgå… viss tilvenning. Den holder seg … kere og den vokser bedre på m… … ngder av for. Endelig får d… … dre smak. Den får åpenbart … de av næringsemner og spor… … som den får i seg gjennom … vannet.

Foreløbig — inntil han har … ferdig et klekkeri han har u… bygging — baserer Kleven sin … drett på innkjøpt settefisk fra b… rene Viks anlegg. De 8—10 cm … fiskeungene får først gå en … stund i ferskvann, men det v… ikke lenge før ferskvannsdamm… får den første lille tilsetningen … sjøvann. Sjøvannsprosenten øke…

… ken blir kjønnsmoden omkr… … nnelsen av det tredje leveå… … nbueørreten er en utpre… … erskvannsgytor akkurat som l… … sen. I saltvann får den overhod… ikke kvittet seg med sine forme… … ingsprodukter — rogn eller melke … som råtner i gonadene og forår… … ker stigende dødelighet. Kleven … ved sitt anlegg prøve å herre fisk… til å leke seg ferdig ved å la den … vre i et kunstig gruslagt elvef… … han akter å arrangere … p av Elkelva.

… rbløffende enkelt.

… denne artikkel er ikke skrevet for … ære folk å drette opp regn… … uebørret. Temaet krever en ganske … erledes inngående behandling … den man kun vie den i en … artikkel. Det som i første rekke … resserer oss her er den forsk… … smessige side ved saken. I prin… … et er lønningen forbløffende … el.

… et vi har gjort, sier Kårstein … n. Vik i et foredrag han har … t om saken —, er ganske en… … det at vi har ført denne fiske… … n tilbake til dens opprinnelige … naturlige miljø, sjøen. Og først … kan den virkelig vise hva den … til. Først her kan den virkelig … seg stor og fet og gi den rette … tet — — —

… denne forbindelse skal det be… … s at det ikke er noe i veien … kvaliteten. En lekrere fisk enn … røde kardinalen fra Vesterfjor… … skal en få lete etter. Den spe… … rdde fargen som fisken får ved … ise krepsdyr når den vandrer … ute i sjøen, fremkaller i dam… … ren ved å fore den med reke… … l fra hermetikkfabrikkene i … v de siste ukene den lever.

— Hva synes du om denne pl… … n, spurte Kleven.

— Den er så ideell at det neste… er nifst, svarte Skutvik.

Der var nemlig en elv som kommer fra et oppkomme like oppe i fjellet hvorfor den holder en jevn og passelig høy temperatur hele året rundt. Den fryser aldri til. Der var en grunn som var lett å grave i — altså kunne man få laget dammer på en lettvint måte uten å … ge fjell.

… teren var på plass … forhånd.

De besøkende fant en fordel til som kom inn som et ekstra og alldeles enestående verdifullt tilskudd: Gårdens eier, Ole Elk, en sindig og samtidig humørfylt mann som tross en forholdsvis fremskreden alder skulle finne en ny livsverdi i det forestående tiltak. Vi lar ham fortelle om det selv:

… Det var en dag at jeg gikk … e ut gjødsla da desse to kara … hit for å sjå på elva. De fo… … t de var interessert i d… kultur. Til det kunne jeg si … hadde vært interessert i samme … langfoldige år. At det måtte … e gjøres noe på dette område … od jeg allerede i 1919, da jeg … rte Seattle på vei til Alaska for å søke arbeid. Der kom jeg tilfeldigvis til å besøke et lite klekkeri som de drev der borte for viten… skapelig formål. De hadde gående regnbueørret som var opptil halvannet år gammel, og stor, fin fisk var det.

Jeg glemte aldri synet av d… fisken, og tenkte mer enn en ga… på å gå i gang med oppdrett. M…

VED
ÅSBJØRN BÅRLAUP

… så var en jo bestandig kronisk blakk, og det ble naturligvis ikke noe av. Tanken forlot … ler-tid aldri, og aller minst de fire … ene jeg var maskinist i V… … er jeg fisket regnbueørret … . Og så plutselig da, p… … nule dager, så at dette kun…

DAGBLADET 2/11.62

Regnbueaure fra Sunnmøre til Kontinentet

Privattelegram til Dagbladet

ÅLESUND i dag.

En grossist i Oslo har nå gjort avtale med «Norlaks» i Sykkylven om kjøp av regnbueaure som er oppdrettet i saltvann, og det blir hentet aure en gang i uka i kjølevogn. Det blir levert fisk fra 1 til 4 kilo.

«Norlaks» kommer trolig også til å levere regnbueaure til Frankrike. Veita i tillegg til de mange a… … som kjøper slik fisk.

BT. 2/11.62

Fast markedsføring av regnbueørret

Privat for «Bergens Tidende»

Ålesund, 1. Norlaks A/S i Sykkylven har sluttet avtale med et firma i Oslo som ukentlig henter regnbueørret i kjølevogn for markedsføring på Oslo-markedet. Det er også forhandlinger i gang om leveranser av regnbueørret til utlandet, men avtaler er ennå ikke kommet i stand. Frankrike og … eits er interessert.

RJUKAN DAGBL. 3/11.62

Vatneliåsen Fjellstove åpnes til sommeren

Kafebygget på Vatneliåsen som har vært under arbeide i hele sommer er nå kommet godt på vei, og dersom alt går etter planen skal Vatneliåsen Fjellstove som navnet blir åpen til sommersesongen 1963. Bygget har en grunnflate på 135 kvm, og vil foruten kafe også inneholde en leilighet samt lagerrom. Elektrisk lys og telefon venter å komme fram i nærmeste framtid. I tillegg til dette bygget har eieren Willy Fræstad også planer om å reise fem hytter hvor han kan ta mot gjester både sommer og vinter. Videre vil han denne vår anlegge en fiskedam og sette ut dansk regnbueørret. Det er allerede opparbeidet parkeringsplass for ca. 20 biler, men den skal siden utvides. Omgivelsene … fine muligheter for … sport, og … har … populært utfartssted …

HAUGESUNDS DAGBL. 5/11.62

Rovfiske av utsatt regnbueørret på Karmøy

Fisken tas med makrellgarn

Om det er noen effektiv forening for dyrenes beskyttelse i Kopervik og Stangaland, skal være usagt, ihvertfall ser det ikke ut til at den yngre garde viser respekt hverken for dyrene eller eventuelle beskyttende foreninger.

Å se duer med mer eller mindre deformerte ben som følge av … yngre gardes fangeteknikk … Kopervik og Stangaland, … noe særsyn. Forleden var … n lensmannskontoret i Koperviks sentrum for å forsøke å avlive en katt som i lengre tid har fartet omkring med en pil fra et luftgevær i hodet. Det er å formode at katten ikke har festet pilen i hodet selv, men at det er unge jegre som har funnet en avkobling for en lite sympatisk tilbøyelighet. At de har truffet midt i blinken, har sikkert gledet dem!

— — —

Kopervik Idrettslags fotballgruppe skal ha årsmøte i Folkets Hus søndag ettermiddag med bl. annet valg av styre, utvalg og oppmenn for kommende sesong.

— — —

… armøy Jeger-, Fisker og Na… … foreining skal ha medlems… … Skjelneshavn neste tors… dag. Av saker som skal opp til diskusjon kan nevnes «Lov om innlandsfiske» og «Friluftsloven».

— — —

Medlemmer av Karmøy Jeger-, Fisker- og Naturvernforening kjøpte for et par år tilbake regnbuørret som de slapp ut i forskjellige vann i Koperviks omegn. Det har gledet dem å … … fisken har vist fin trivsel … forleden dag fikk medlemm… budt til salgs — sin egen … buørret — som var blitt … med makrellgarn.

Det er lite oppmuntrende for dem som har hatt strevet med regnbuørreten å vite at arbeidet ikke blir mer respektert enn at uvedkommende så snart fisken blir stor, går inn for regulert rovfiske. Vi hadde samme tendensen i Foivatn. En sportsfisker fra Kopervik slapp ut yngel. Da det var blitt brukendes fisk av den, var det folk som satte igang med garnfiske og ryddet den ut.

Garn er å anbefale i overbefolkede vann, der det kan gjøre stor nytte, men ikke i forsøksvann. I de vann det her gjelder er alt … hengig av settefisk, da det … er tilløp av bekker.

VESTFOLD 5/11.62

Ørreten vokser og trives i «lille basseng» i Bolne

Men ingen fisking i «dammen» før neste sommer, sier fiskerforeningen

Ørreten i «lille basseng» i Bolne har vokset seg stor og fin,

forteller Gunnar Solli i fiskeforeningen som eier fiskedammen Mange av ørettene har nå fått de virkelig fine dimensjonene, sier Solli. Han tipper at de veier mellom 3/4 og 1 kg. stykket de største.

Det kommer ikke til å bli noe fiske i «dammen» i høst. Det kommer en til å vente med til sommeren. Fisken blir matet regelmessig med oppmalt fisk, noe den … ut til å like meget godt for … har vokset seg tilli… pen … halvåret.

Det er også små-yngel i dammen, om det er noen som «henger etter» i utviklingen, eller om det er yngel som har kommet på naturlig måte, vet vi ikke, sie…

TELEDØLEN 7/11.62

Sveinung Tinnes godt forn… med fiskedam han har anlagt.

Sveinung Tinnes, Nordre, er en av dem her i distriktet som har anlagt fiskedam på sin eiendom. Da vi snakket med ham i går, spurte vi om han var fornøyd med fiskedammen.

— Jeg anla fiskedammen for ca. to år siden, og jeg synes det går bra, og morro er det å stelle med den. Dammen er omlag 20 meter lang og jeg har gjerdet inn, og gjerdet er satt opp først og fremst fordi havna til gården går like inntil dammen. Skulle kuene k… … e borti denne kunne det jo … diverse forstyrrelser.

— Hvor mye fisk pleier du å … dammen?

— En 75 stykker, noe mer enn det syns jeg ikke det er nødvendig å plundre med.

— Og fisken trives godt?

— De gjør den. Jeg har tatt opp fisk her som har veid over 1,5 kg.

— Hva slags fisk har du?

— Det er regnbueørret og den kjøper jeg fra Kjølebrønd ved Kragerø.

— Du har smakt på ørreten i år?

— Det har jeg, og den er meget velsmakende. Jeg tror det er omlag 40 ørreter igjen i dammen nå, og disse skal overvintre. De øvrige har jeg tatt opp.

Tinnes forteller at han kjøper ørret fra Kjølebrønd og disse … … han … …

VESTLANDSNYTT 9/11.62

ROMSDALS BUDST. 9/11.62 62.47

«Herøylaks» på Eggesbønes har levert første partiet regnbogeørret

Gjennomsnittsvekta på fisken var rundt 2,5 kg

«Herøylaks» på Eggesbønes leverte for nokre dagar sidan sitt første parti fisk. Det var ikkje nett noko stort kvantum, fortel Anders B. Voldnes i ein samtale med VN — berre 250 kg. Og avtakarane var Sunnmøre Slakteri L/L som skal røyke fisk av denne typen og marked sføre. Det har synt seg at røykt regnbogeørret er reine delikatessen. Sunnmøre Slakteri tok i første omgang 250 kg. frå «Herøylaks» og eit liknande parti frå Sykkylven.

Røykt regnbogeørret er delikatesse.

Med fare for tekstreklame vil vi oppmode folk til å smake røykt regnbogeørret. Det er verkeleg delikate saker til pålegg. Ikkje så avskrekkande dyrt heller. Når ein så i tillegg veit at fisken faktisk er «ala opp» i bassenga på Eggesbønes, er det dessutan ein viss raritet. Og røykt regnbokeørret med kvjømesaus er noko av det beste som finnst. Hotella har alt lengst vore klar over at her er ei god løysing på menyen. Det er difor gledeleg at det ikkje berre har lukkast å drive fram denne fiskesorten i reint sjøvatn, men at det også tydeleg [illegible] for etterspurnad.

— De skal vel levere meir i haust, Voldnes?

— Ja, vi skal ta opp største fisken innan utgangen av november, kor stort kvantum det vert er vanskeleg å svare på. Vi var litt uheldige siste sommar då det vart eit lite hol i nettingsveggen. Men vi har nå tinga ny netting av aluminium som skal tole sjøvatn — så noko liknande uhell vonar vi ikkje vil inntreffe.

— Kor stor var fisken?

— Gjennomsnittsvekta på den vi tok opp var rundt 2,5 kg. — dei største fiskane [illegible] nærare 3 kg.

— Og markedet?

— Som nemnt ventar vi at m. a. Sunnmøre Slakteri vil ta noko av fisken, fleire hotell er interesserte, elles har vi planar om eksport.

— Dette med å «ale opp» fisk i reint sjøvatn var berre eit eksperiment. Kva har ein lært av det heile?

— Vi har lært mykje, haust ta mange røynsler som til dels har kosta mykje. Det viktigaste vi har lært er at gytefisken ikkje toler vinteren over i sjøvatn. Det veit vi nå og skal difor ta opp gytefisken med det første. Vi har vidare røynt at fisken sakte må tilvenjast sjøvatn. Vi henta i haust såleis 10 000 stk. setjefisk i Velsvika som har gjennomgått ein slik tilvenjingsprosess [illegible] omstundes som vi sette [illegible] i bassenget i Velsvika 16000 stk. yngel. Skal ein få rasjonell drift må ein «fylle» på fisk kvart år — seier Voldnes m. a.

Vi ynskjer «Herøylaks» til lukke vidare og vonar at dei kostbare røynslene som dette eksperimentet har ført med seg vil resultere i at dei driftige karane bak «Herøylaks» vil få løn for strev[illegible]

MORGENAV. 12/11.62.

Froskemenn på stamlaksfiske i Vågsvåg

Vellukka resultat av første forsøket

Regnbogeauren i stamlaksbassenget veks fort

(Privat for Morgenavisen).

MALØY, 11.

Det er truleg første gang her i landet at froskemenn har vore leigde for å fanga laks. Laurdag og sundag har to froskemenn frå Sjøforsvaret si froskemannsteneste vore i aktivitet i stamlaksbassenget i Vågsvåg utanfor Måløy med å fange laks.

Det er Bergen Sportsfiskere som d[illegible] stamlaksbassenget i Vågsvåg med skot frå Nordfjord og Sunnfjord fiskeristyre. I fjor vart det sett ut 90 000 laksarogn i klekkeriet som Bergen Sportsfiskere har i Loen og yngelen vert sett ut i fleire vassdrag i Nordfjord.

I år har ein fått mykje laks frå lellenøter i distriktet og ein reknar med at det gjekk 30 laks i bassenget. På desse to dagane vidare froskemennene å få tak i 20 laks og dei ga 30 000 lakserogn som vert overført til klekkeriet i Loen. Ein reknar med at ein i år skal få 150 000 rogn til klekkeriet. Ennå går det nokre laksar att i bassenget og nokre av dei laksane ein fekk ik i hadde for lite mogen r[illegible]

Det er meininga at ein skal halda fram med det sjeldsynte fiskeriet vonar å få tak i resten av stamlaks[illegible] Froskemennene var utstyrt med k[illegible] sin lov og symde rundt i bassenget å jakte på laksen. Det synte seg det ikkje alltid var så lett å få fatt i den spreke fisken. Han gøymde seg mellom steinar og i muren til bassenget.

Når dei fekk froskemenn til arbeidet og ikkje som vanleg brukte not til fanget av stamlaks, så kom det av at det går 7—8000 regnbogeaure i bassenget. Regnbogeauren er sett ut der av firmaet Kvalheim & Co. A/S i Måløy, og det er meininga at sportsfiskarar skal få fiske i bassenget etter regnbogeauren når den er vorten stor nok. Då den var sett ut i bassenget i mai i år vog han 2 til 3 merker — nå var den største fisken dei fekk tak i vokse til 1.5 til 2 kg. Så det vert fin fisk til sommaren når sportsfiskarane får prøve fiskelukka i bassenget mot ei avgift.

Stamlaksen vert etter den er stroken sett ut i sjøen att. I fjor vart 2—3 laksar sett attande til bassenget, men dei treivst ikkje og det ser ikkje ut [illegible] at det lyner seg å spandere fôr p[illegible] laksen som no[illegible] gote.

All fangenskapslaksen hos Norlaks ga rogn i år

Regnbuen har slått godt til i Vikelva

— Korleis har det gått med å få rogn av laksen de har i fangenskap i år, spør vi Norlaks i Sykkylven.

— Jau, det har gått bra. Vi har fått rogn av alle.

— Og det er 4. eller 5. gong — ?

— Det kan vi ikkje seie for visst. Vi hadde berre ein laks att som var så gamal at han skulle gyte for 5. gong. Men ikkje var at i fjor miste den eldre laksen merka sine. Så hadde vi det tilhøvet at ein av dei eldre laksane fekk sopp og døde. Så nå veit vi ikkje om det var den som skulle gyte for 5. gong eller om det var ein av dei som skulle gyte for fjerde gong. Vi er dermed ikke langt som vi var i fjor — gyting 4 gongar.

— Den laksen som de fekk rogn av i fjor oppfostra heilt i fangenskap — kor stor er den nå?

— Det viser seg at når laksen blir kjønnsmoden og gyt, så veks han lite, dersom han også gyt det påfylgjande året. Storleiken er difor omlag den same, 2-3 kg.

— Velt de om den var klekt av rogn frå små eller stor laks?

— Nei, vi gjer ikkje det. Tenkte i det heile ikkje på det spørsmålet den gongen. Men nå klekker vi rogn berre frå stor laks. Utanom den vi hadde sjølve, har vi fått innfanga ein del i eit ely som vi likje vil namngi.

— Ser de likt til regnbuen de [illegible] i Vikelva?

— Jau, elva er full av den[illegible] yngelen har slått godt til. Det er også ting som tyder på at ein del av den alt har vandra ut i havet i år. Det kan såleis vere ein sjølen sjanse til [illegible] får svar på om den kjem att til si barndoms ely alt komande år. Den store utvandringa skulle normalt kome først neste år. Så spørst det då om den blir eitt eller to år i sjøen før den vil gyte. Først når den kjem att for å gyte, får vi sjå om den kjem [illegible] til elva eller ikkje.

Elles i samtalen får vi opp[illegible] at drifta ved anlegget i sommar har gått riktig fint. Det einaste er at mange av dei som hadde linga settefisk, ikkje har fått ferdig anlegga sine slik som planlagt. Dette har då fort til at leveringa av settefisk er sinka. Ein del skal likevel leverast denne månaden, og for ein dels vedkomande blir det truleg overføring til våren. Oversikt over kor mykje settefisk som er [illegible] ut, har ein ikkje enno.

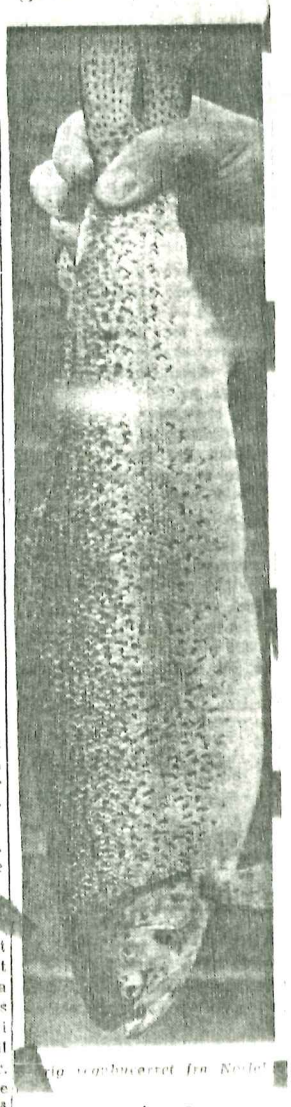

[illegible] regnbueørret fra Nordf[illegible]

A 26/11.62

Ny publikasjon om «fisk og fiskestell»

Oppføring av ørret og regnbueørret blir behandlet i det første hefte i Landbruksdepartementets nye serie «Fisk og fiskestell». Heftene vil inneholde artikler om aktuelle emner fra laks- og innlandsfisket, og nye hefter vil komme ut efterhvert som stoffet foreligger.

Landbruksdepartementets fagfolk står for hefte-serien, og man håper den vil bidra til å øke kunnskapen om og interessen for disse fiskeri[illegible] som bringer SANDNES H[illegible]

BRØNNØYSUND AVIS 9/11.62

Regnbueørret satt ut på Torget

BRØDRENE SKIPSFJORD GÅR INN FOR RASJONELL DRIFT

FLERE KOMMER SANNSYNLIGVIS ETTER

Yngelen av regnbueørret, som Erling Flokkmann har klekket i Rommene på Mindland, ser ut til å ha vakt ganske stor interesse på Sør-Helgeland. Forleden dag kom et parti på 1700 av disse yngre, små fiskene hit til distriktet, og både transport og utsetting gikk fint. Brødrene Skipsfjord satte ut 1,250 stykker i ett av Torgvatnene, og 250 [illegible] plassert i et basseng, som de har bygget hjemme og som det går en bekk gjennom. Gunnar Lande satte 100 fisk ut i et lite vatn på Nordhus, og Brønnøysund kommune har satt 100 stykker ut i vanndammen i Tilremshatten, der de skal fendre fritt for parasitter i vannet.

Det var brønnøykutteren «Ullmann» som sørget for transporten fra Mindland. Yngelen blir oppbevart på store spann og nødvendig surstoff tilført ved at undervegs smått fylte på en blanding av ferskvann og sjøvann, som var tatt ombord i tønner for starten. Det gikk over all forventning bra. Ikke en av de 1700 ørretungene gikk tapt.

Denne yngelen ble klekket [illegible] sommeren — av befrukt[illegible] rogn som i nedkjølet tilstand var kommet sørfra. Yngelen har nå en lengde på 6—7 centimeter. Den er lys og med flolette monster av tverrstriper på sidene. Ved føring i dammer vokser regnbueørret til ca. 3 kilo i løpet av 3 år, men så hurtig vekst kan en ikke regne med om den selv må sørge for maten i elver og vatn. Vi tror nok mange fler vil gå inn for å ale opp regnbueørret [illegible] omgangsmåten blir bedre k[illegible]

SA 24/11. 62

Fiskeoppdretten i Tasmania forbudt

Samarbeidet med NORLAKS A/S på is foreløpig

Utbygging av fiskedammanlegg i Tasmania i samarbeid med Norlaks A/S må foreløpig utsettes, etter det SA får opplyst. Det er nemlig lovforbud [illegible] oppdrett av ferskvannsfisk i lahdet nå. Det foreligger imidlertid et forslag for parlamentet om å endre eller ta bort denne loven og det skal være gode utsikter for at det blir en lovforandring slik at fiskedammene kan bygges og drift settes i gang. Men foreløpig må altså planene om oppdrett av fisk dels i sjøvann og dels i saltvann etter monster fra Sykkylven ut[illegible]

SA 24/11. 62

Regnbogeaure blir røykt på Slakteriet

Sunnmøre Slakteri skal røyke eit parti regnbogeaure for Herøylaks, Eggesbønes.

Noko av fisken skal omsetjast innanlands, men Herøylaks prøver [illegible] Tasmania inn på marknaden [illegible]

NORDLANDSP. 28/11.62

FIRDA FOLKEBL. 29/11.62

62.48

Ørret- og lakseoppdrett som binæring

Reisebrev fra Sunnmøre v/ skolebestyrer G. Larsen — Gravdal

Glitrende morgensol over skoddesprengt høsthimmel med havglans. Det er oktober i hei og hage, men ennå ser du sommerfarvene på lune steder i vik og sørvendt søkk. Hele naturen spiller opp med alle solspektrets farver i avskjedsstunden. Sunnmøre ved høst er et syn for øyne som ikke er blindet av storbystøv og maurtuetilværelse.

På kartet vil du finne Storfjorden, fellesnevneren for all sjøferdsel på Sunnmøre. Her inne, mellom fjell og fjord, finner du noen av de mest livsnære og dyktigste slekter i Norge. Mye har hav og land gitt dem som gjennom tusener av år har rudt og bygd der, — men det flyr hverken stekt lammekjøtt eller kvelte inn gjennom kjøkkenvinduet til dem heller. Sunnmøringene vet det, men de vet også at gjennom målbevisst arbeid kan de nå langt i velstand og lykke. Sjelden ser du slik oppfinnsomhet, nøysomhet og planmessig arbeide som nettopp her på Sunnmøre.

På sørsiden av fjorden ligger Sykkylven. Folket her må ha fått hugen til fremdrift og innsatsvilje i vuggegave. Spredt rundt i denne fjordbygda på ca. 4 000 innb. vil en finne over 50 — femti — større og mindre bedrifter, foruten et høyt utviklet jordbruk, 30 møbelfabr., konfeksjonsfabr., transformatorfabr., skumgummi-, plast- og fiskeveginfabr. o.s.v. — og på topp — Skandinavias største madrassfabrikk — Ekornes. En skulle tro det ikke fans mer å finne på i denne bygda, — men folket er i slekt med fjellbekken: Videre frem. For du vet ordet av, står du foran verdens første anlegg for oppdrett av regnbueørret i rent sjøvatn.

Dette anlegget er samtidig sentralstasjon for forsøk med laks og ørret. Nor-Laks Stamfiskstasjon, Sykkylyven, er snart bedre kjent i utlandet enn i vårt eget land. På bildet vil du se noen av de 25 settefiskdammene (sekskanta celler). Hver dam kan levere ca. 30 000 settefisk pr. år. De store dam[mene] i bakgrunnen for voksen[fisk]. [Dam]men ta opptil 20 000 kg.

Også på andre steder av Sunn[møre] har de tatt til med oppdrett av regnbueørret — etter mønster fra Sykkylven. Alt tyder på at dette blir en næringsvei som vil få interesse langt utover Norges grenser, — i de strøk av jorden der forholdene ligger vel til rette fra naturens side. Det er nesten for mildt sagt at jeg ble vilt begeistret for dette enestående tiltaket, så genialt, men likevel så enkelt konstruksjon og stell. Med en gang var jeg klar over at alle forhold ligger godt an for slike anlegg i Nord-Norge. (Nordland og Troms fylke har sikkert de beste forhold i verden for denne næringsvei). Milde vintrer, havluft og Golfstrømmen i nært samband med hundrevis rene elver og fjellbekker gir oss kort på hånden som ingen andre.

[...] grader ta opp tanken på alvor? Min mening er at det snarest bør bygges sentralanlegg her i Nord-Norge som i Sykkylven i Sør-Troms, Nord-Troms, Vesterålen, Lofoten, Salten og Helgeland. Det er ikke helt ukjent at direktør Reidar Carlsen i Utbyggingsfondet er svært interessert, og man kan vente all mulig støtte fra den kant.

I nær tilknytning med flere sentralanlegg i Nord-Norge må vi få opp interessen for rasjonelt stell av alle de herlige fiskevannene vi har i landsdelen. En stor del av vannene ligger i dag mere til ergrelse for elere og tildlige sportsfiskere. Rovfisk[en] med oter, gårn og not hører man om ofte. Vannene på Finnmarksvidda har alt lenge vært i faresonen. Bort med rovfiskerne, bort med alle «Fiskeløsvann».

Grunneiere, fiske- og jegerforeninger, turistforeninger og andre interesserte har her en stor oppgave som ligger og venter på sin løsning. Flere av vannene måtte sikkert tømmes for den fiskebestand de har i dag. Alle vann måtte undersøkes kjemisk og bakteriologisk — slik at man kunne rette på mulige mangler. Med tiden kunne det også komme på tale å tilføre enkelte vann tilskuddsfôr.

Fra sentralanleggene fikk man den nødvendige settefisk, og resultatet er sikkert. Når alle som ville fiske, løste fiskekort, skulle dette gi en del inntekter og være til god kontroll av fisket. Interessen for saken ville kanskje bli større om vi sendte en vennlig tanke til alle de tusen turister som kom til å lengte til Nord-Norge for å fiske kjempestor ørret i dammer og vann — året rundt. I Sykkylven var der opptil 150 turister pr. dag i sommer. De sto tett som sild i tønne langs dammene og fisket. Napp fikk alle, og fryderop på 8—10 forskjellige tungemål bølget mot himmelblået. På avstand kunne man tro det var stormåse som hadde kastet seg over en «selvøe».

Dameleren fikk 10—12 kroner kiloet, og han hadde ikke noe omsetningsvansker.

Det er sikkert mange som vil spørre om vi her i Nord-Norge har lett for å skaffe fôr til disse fremtidige millioner ørret og laks. På menyen til ørretfolket i Sykkylven kunne man lese følgende: Småsei, småsild, mjølke av sild eller torsk, rogn (sild eller torsk). Dette var hovednæringen. Som tilleggsfôr for voksen ørret og laks [...] det brukt skall av reker. Er det ikke som alt ligger til rette for en slik næring hos oss i nord? Dersom stor- og vårsildfisket mot forventning også flytter nordover, har vi jo både i pose og sekk.

Jeg skulle ønske at landbrukselskapene i de 3 nordligste fylkene slo til lyd for denne saken. Plan i arbeidet fra første stund må man ha skal resultatet bli regningssvarende. Herredsagronomer, kommuneingeniører, elere av elver og vann — må samarbeide med [...] ven, vil sikkert skaffe nødvendig faglig bistand.

Vi bør ikke leve opp til [...] ordtaket: «En god dag kommer aldri for sent». Gratis gir Golfstrømmen oss herlige muligheter i sikte. La oss utnytte dem så langt som mulig — og så snart som mulig. Tasmania, Canada, USA og Skottland har alt kontaktet Sykkylven om samarbeide. Flere kommer snart etter.

Til slutt vil det passe å minnes Bjørnsons ord i «Opsang for Frihetsfolket i Norden»: Det begynte som en susen i kornet sommerdag ,og går nu alt som brusen gjennom skogenes tak.»

Skal vi gjøre Bjørnsons ord [...] Én god dag kan komme for sent.

Regnbogeauren er som den finaste sjøaure.

Men folk lyt få smaken på den om det verkeleg skal verta omsetnad, seier Bernh. Underlid.

Vi har med stor interesse fylgt det pionerarbeidet som Bernhard Underlid gjekk i gang med på Bjørnset i fjor, då han tok til med oppdrett av regnbogeaure. Kvar gong vi har fare forbi desse oppalsdammane har vi lote stogge for å ta ein titt på det livlege synet. No er tida inne til å omsetje det som han har ale fram, og vi har samband med det hatt ein samtale med Underlid.

— Er det so at denne fisken skal seljast no, og kvar reknar De med å få han omsett?

— Ein del har eg alt selt, seier Underlid, men det er ikkje likt til at folk har fått augo opp for kvaliteten av denne fisken. Eg skal rett nok levere noko meir med det første, og ein del prøver er gått ut til ymse fiskehandlarar.

— Fell denne fisken dyr for dei som skal bruke den?

— Nei slett ikkje. Det er mektig fisk, til liks med den feitaste sjøaure men det er å vone at med rimelegare setjefisk og betre røynsler med utnytting av fôret, skal ein kome endå lægre i pris. Men sjølv slik som prisen er no, so er den likevel ikkje so høg at folk ikkje har råd til å ete slik fisk.

— Skal du selje ut alt som du har gåande i dammane dine?

— Eg kjem til å selje det som er undan, og so starte opp med ny yngel til våren.

— Kan folk få kjøpe fisk hos deg, eller sel du berre til oppkjøparar og i større parti?

— Sjølvsagt kan folk få kjøpe men eg ville helst sleppe å [...] hente ein einskild fisk eller to. I tek sikte på å få selje i større parti, men fyrst lyt folk få kjenne at dette verkeleg er fin og velsmakande fisk.

Vi har fått høve til å smake den fisken Underlid har ale fram, og vi kan berre seie at det er som den finaste sjøaure som er på det feitaste sommars dag. Raud i fisken er den, og sers velsmakande. Større fisk høver dessutan svært godt til røyking. Regnbogeauren er med andre ord reine delikatessen.

I samtalen med Underlid kjem vi inn på spørsmålet om klekking av yngel. Han opplyser at fisken er gyteferdig fram på etterjulsvinteren, men som kjent gyt ikkje slik fisk i saltvatn. Det er elles fare for at fisken skal krepere når den ikkje får gyte, og einaste måten til å berge den er å presse rogna ut. På denne måten kunne det verte store mengder rogn som kunne klekkast ut, om ein gjekk inn for det. Det er svært enkle ting som skal til for å drive eit klekkeri, det som krevst er at ein har tilgang til rennande vatn. Vi fekk inntrykk av at han var interessert i å kome i samband med nokon som hadde interesse for klekking.

I samband med dette kjem vi i hug noko vi las for ei tid sidan.

På Møre ein stad hadde interesserte fått installere eit klekkeri i skulehuskjellaren, og både borna og lærarane fekk dermed eit framifrå undervisningsmateriale. Elles hugsar vi her i Florø at dr. [...] dreiv klekkeri i kjellaren [...] svært gode resultat.

NAMDAL DAGBL. 12/12.62

Oppdrett av ørret i Ytre Namdal

SAMARBEIDSNEMNDA ARBEIDER MED SAKEN

For å få opp fiskebestanden i elver og vatn har Ytre Namdal samarbeidsnemnd lagt ned et stort arbeid. En av de største sakene på nemndas årsmøte i sommer, var nettopp dette spørsmålet, og der redegjorde eksperten på området, Ivar Heggen fra Romsdal om denne saken.

Samarbeidsnemnda har tatt opp tanken om å få til et klekkeri for ørretyngel i Ytre Namdal, og spørsmålet ble drøftet i siste utvalgsmøte.

Der ble gjort vedtak om fortsatt å ha spørsmålet om klekkeri under observasjon. Første betingelse for at tiltaket [...] realiseres er å finne en eller flere personer som har nødvendig interesse for tiltaket og dessuten rår over høvelig grunn med tilstrekkelig [...] på ferskvann som sjøvann.

DAGBL. 3/12. 62

Aure og Laks konkurrerer med ribba iår

Nye «eksport»-varer fra Sunnmøre

Privattelegram til Dagbladet

ALESUND i dag.

Det ser ut som ribba tar en stri konkurrent på julebordet i år. En rekke oppdrettere av aure og laks i saltvannsdammer har fått store bestillinger på fersk og røykt fisk til jul. Salget til Oslo startet allerede for en måned siden. Også svenskene er begynt å få smak på denne lekkerbit. Før et par dager siden gikk et parti fra Sykkylven til en stor fiskeribedrift i Sverige.

TIDENS KRAV 6/12.62

Aure frå Smøla på prøve til Sveits, Italia og Amerika

Det går fint med aureoppdrettanlegget som Oddmund Dalheim på Smøla har gått i gang med. 2000 yngel vart sett ut i fjor og no er dei frå 0,5 til 1,3 kg. kanskje med ein gjennomsnitt på rundt 8 hg. 5000 yngel til ventar i mindre bassseng på å bli så store at dei kan bli slepte ut i hovedbassenget. Enno er det ikkje tatt opp fisk frå bassenget anna enn som prøve. Prøveparti er sendt til Sveits, Italia og Amerika, og så får ein sjå korleis det store utland likar auren frå Smøla. Det er det det står om, det nyttar ikkje å bassera slikt oppdrett på den norske marknaden.

Det er ikkje så stor avgang i bassenget Første året er vanskelegast, eiser Oddmund Dalheim til Tidens Krav. Seinare blir det ikkje nemnande tap, det er berre om å gjera å skaffa mat.

Dalheim brukar ferskvatn i bassenga. Auren veks like fort der som i sjøvatn. Og så er risikoen mindre. Særleg vanskeleg er det når auren blir 2 år og over det og kjem i kjønnsmogen alder. I ferskvatn går [...] det det står om, det nyttar det betre.

SA 12/12.62

Svenskane likar regnbogeauren frå Norlaks

Norlaks A.s i Sykkylven sender [...] ukentleg røykt og går til Kristian[sand] [...] kvar veke regnbogeaure med lastebil til Oslo. Kjøparar i Oslo har eksportert mindre parti av fisken vidare til Sverige. Svenskane ser ut til å like regnbogeauren svært godt og vil kjøpa i fast rekning. Eksporten til Frankrike er ikkje komen i gang. Sending over Oslo og vidare med skip vil ta fem dagar og dette er i lengste laget. Sending med jarnbane vil truleg ta mykje kortare tid, men dette fell lite lønsamt for ein har så store tinga[r] [...] at ein kan sende heile vogner med reg[ulær] [...] Vinde[r] [...]

SA 18/12.62

BERGENS ARB.BL. 12/12.62

62.49

Nor-Laks vil utvide — trenger mer folk

Nå skal Nor-Laks i Sykkylven utvide drifta. Lørdag innvilget kommunestyret å garantere for sin halvpart av et driftslån på kr. 80 000 for selskapet. Distriktenes utbyggingsfond vil garantere for den andre halvparten.

Etter det SA får opplyst vil de utvidelsene av driften som er på tale føre til at det blir opprettet 8—10 nye arbeidsplasser.

Nor-Laks har vært møtt med stor velvilje når det gjelder lån. Hos D.U. har selskapet før fått to lån på tilsammen 355 000 kr. Lån at kommunegaranti har vært krevd.

En ny næringsvei er i emning

Holsenøy forsyner Bergen med fineste regnbueørret

Det er helt umulig å si om man her på Vestlandet vil ha noen suksess med damanlegg for produksjon av ørret, men naturgrunnlaget ligger svært godt til rette. Det er også på det rene at i utlandet er det flere anlegg som har utviklet seg til svinaktige gode forretninger, sier disponent Ingebrigt Kaarbø, som er den drivende kraft bak anlegget i Rydlandsvåg. Kaarbø sier at anlegget i Rydlandsvåg på Holsenøy tør sikte på produksjon både av matfisk og yngel.

I disse dager blir det ført til torgs noen hundre kg. med regnbueørret, og disponenten sier at fisken er blitt godt mottatt av forbrukerne. Man må jo ta i betraktning at det jo slett ikke er sesong for ørret nå. Vi har ca. 8 000 ørret i Rydlandsvåg, som det er meningen å selge neste år.

— Det er jo ikke så få som i den senere tid har gått i gang med slike damanlegg?

— Ja, det er riktig, men dessverre er det så altfor mange som tror at det bare er å stenge av en liten poll og skaffe seg noe fisk. Jeg er redd for at fisken føres opp i slike poller på steder hvor den ikke får den samme fine kvaliteten som den man får i skikkelige damanlegg. Man må nemlig sørge for at fisken får et godt sted å bo» for at kvaliteten skal bli den best mulige. Når vi nå markedsfører denne fisken fra Rydlandsvåg er det også meningen å vise hvordan førsteklasses regnbueørret skal være. Jeg er redd for at hvis vi får mindre enn vare på markedene og disse pollene rundt omkring, er det lett for at kvaliteten ikke er fullt så bra som den bør være, noe som kan resultere i at salget blir mindre bra også for den fisken som holder toppkvalitet, sier disponent Kaarbø.

— Man må vel ha en heller høy pris for ørreten for at det hele skal kunne svare seg?

— Vel, det er klart at man må legge ned nokså mye kapital for at damanleggene skal bli så bra som mulig, arbeidshjelpen er dyr og foret som ørreten skal ha koster heller ikke så lite. Jeg regner imidlertid med at får vi 8—10 kroner pr. kg., så skal det gå bra.

— Det ser altså optimistisk på mulighetene?

— Jeg vil si det slik at vanskelighetene — og særlig da begynnervanskelighetene — er store — men på den annen side har vi her på Vestlandet et godt naturgrunnlag for oppdrett av ørret.

Mange anlegg ute i Europa har jo utviklet seg til å bli svinaktige gode forretninger. Jeg tror at vi i Rydlandsvåg er kommet godt i gang og fisken som nå er torgført er blitt godt mottatt. en noe mer om framtidsmulighetene tror jeg ikke det vil være heldig å uttale seg om på det nåværende tidspunkt, sier disponent Kaarbø.

Holsenøy-ørreten er populær vare på fisketorget i Bergen.

NORDLANDSPOSTEN 8/12.62

Ørnes-mann starter med oppdrett av regnbueørret

Første yngelen kommet, større anlegg på Korsnes neste høst

Np's Ørnes-kontor.

I forbindelse med verdens første oppdrett av regnbueørret i sjøvann i Sykkylven på Sunnmøre, kan vi nevne at man kommer da etter her på Helgeland også. På Ørnes har Konrad Fjellgård allerede fått den første forsendelsen med ørret som nå går rundt i en dam for å vokse seg størst mulig på kortest mulig tid med minst mulig forbruk av fôr. Fjellgård, som blant annet driver elektrisk installasjonsforretning og er aktiv kommunepolitiker, har to ganger vært i Sykkylven for å sette seg inn i oppdretten av regnbueørreten.

I en samtale med Nordlandsposten forteller Fjellgård at han fikk sendt oppover 5000 fisk noe tidligere i høst, nærmere bestemt i oktober, men på grunn av vanskelige transportforhold var det en del som døde. Fisken ble transportert i kasser og vannet ble skiftet ved en pumpeanordning. Men på grunn av uvær på turen, blant annet på Folla, med nye slingring, fra Sykkylven og til Ørnes, døde en del av ørreten før den kom frem.

— Er det stort basseng De har nå?

— Nei, det er bare et midlertidig basseng på ca. 200 kvm. og som er en meter dypt. Bassenget er bygget av jord og har en spesiell overrenningsanordning.

— Har De planer om utvidelser?

— Ja, fra neste høst er det meningen at jeg skal ha et større anlegg på Korsnes ferdig. Hvis finansieringen går i orden, er det meningen at jeg skal få en 3—4 bassenger på fra ca. 5 kbm. til 1000 i kbm.. Der vil jeg bruke sjøvann til ørreten da sjøvannet holder en mer jevn temperatur året rundt enn hva elvevannet gjør. Ørreten vokser snarere når temperaturen ikke blir for lav, og om vinteren kan man regne med at sjøvannet holder 7—8 grader, mens elvevannet ligger på omkring 0 grader. Ved en pumpeanordning skal så sjøvannet bli pumpet opp i bassengene.

— Hvor stor investering regner De med må til før alt er i orden

— Selve anlegget er beregnet til å koste 80—90 000 kroner, men før jeg kan regne med å få fisk på markedet går det nok med minst 150 000 kroner.

— Får De noe tilskudd til byggingen?

— Tidlig i vår kontaktet jeg Nord-Norge-fondet, som stillet seg positivt til tanken. Men på grunn av at jeg har ventet på svar fra fiskerikonsulenten i Nord-Norge i over et halvt år, er ikke søknaden fremmet ennå. Likedan er Helgeland Arbeids- og tiltaksnevnd orientert om prospektet, og også den har stillet seg meget positiv til det hele.

Fullt utbygget regner jeg med å ha 2—3 mann året rundt på anlegget. I vinter skal jeg stelle ørreten selv for å få høstet litt mere erfaring.

— Hva slags mat er det ørreten spiser?

Det går for det meste ut på sild (krill), fisk og reker. Mens fisken er små, må foret finmales, men når den er blitt ca. 1 kilo tar den f. eks. silden slik som den er. Regnbueørreten er forresten en underlig kar når det gjelder maten. Når man forer må man passe på å ikke fore mer i gangen enn hva den spiser før foret synker til bunnen. Kommer foret til bunnen, rører den overhodet ikke det. Hvor ofte man kan fore avhenger blant annet av temperaturen, men om sommeren kan man godt fore en 3—4 ganger daglig.

— De nevnte tidligere at en god del av yngelen døde på turen fra Sykkylven og til Ørnes. Hva har De tenkt å gjøre med det?

Meningen er at jeg allerede i vinter skal prøve å få klekket yngelen selv.

— Når regner De med at De kan ha den første ørreten på markedet?

— Frem mot jul til neste år tror jeg at jeg skal kunne levere den første smakebiten, men noe større leveranse blir det ikke før i 1964. Regnbueørreten vokser som kjent svært fort. Det tar bare tre år fra den er yngel til den er fra 1,5 kilo til 3 kilo. Men her spiller de klimatiske forhold en stor rolle. Det beste hadde jo vært om man hadde kunnet hatt en så jevn temperatur året rundt som mulig i sjøen. Her oppe er det Golfstrømmen som gjør det mulig å drive med oppdrett i sjøvann. Den bevirker at sjøen har en forholdsvis ens temperatur året ru

Anlegg et til Fjellgård er vel ett av de første, muligens det første her i Nord-Norge i såpass stor målestokk. Det er et tiltak som det står all respekt av, og som sikkert vil føre til at flere tar opp ideen til etterfølgelse. Et ørretoppdretteri kan sikkert være en god binæring for mange bønder i Nord-Norge.

SP 28/12.62

GRAVLAKS siste sunnmørs-produkt

I disse dager kommer et nytt Sunnmøre-produkt på markedet. —Produktet det dreier seg om er en ren delikatesse, gravlaks, tilberedt av regnbue sjø-ørret.

Gravlaksen, som blir produsert av et firma i Velsvik, haddde egentlig sin debut på Norges julebord der den vakte alminnelig bifall blant våre lokale gastronomer. En prøve bekrefter at fisken utmerker seg som en lekkerbisken selv for den mest kresne gane.

Gravlaks kan av utseende forveksling likne røkt laks, men enhver ekspert vil frabe seg en slik sammenlikning. Den regnes nemlig for å ha enda finere smak enn sin røkte kollega.

Vi kan bare tilstå at prøven gav mersmak. Og vi tør tro at når den for alvor kommer på forhandlernes bord vil den gjøre furore.

DAGBL. 10/12.62

«Nor-Laks» i Sykkylven utvider

Privattelegram til Dagbladet

ÅLESUND i dag.

Pionérbedriften Nor Laks i Sykkylven — den første her i landet som begynte med oppdrett av laks og aure i saltvann — har en enestående posisjon hos Distriktenes Utbyggingsfond. Bedriften har fått to lån på til sammen 355 000 kroner uten at det har vært nødvendig med garantier. Nå skal bedriften utvide igjen, slik at det blir opprettet 8—10 nye arbeidsplasser.

MØRENYTT 21/12. 62

Einaste fiskedammen på Ørstahalvøya

Anlegget på N. Vartdal har nærare 3500 fisk.

For snart 3 år sidan bygde Oddmun Alnes, Vartdal, den første delen av den 3-delte fiskedammen sin. Alnes har alltid vore interessert i fiskeoppdrett, og i byrjinga dreiv han det mest som ein hobby. Det gjer han for vidare enno, men det er ein lystesam hobby, seier Alnes, som legg til at det etter kvart har gått meir forretning i fritidshobbyen.

— Kor mange slag fisk har du?

— To slag, regnbueørret og sjøørret, ca. 1800 2½-årige regnbueørret, ca. 1300 1½-årige regnbueørret, og ca. 800 sjøørret.

— Kva gjer du med fisken?

— Noko sel eg til naboane og sambygdingane mine her ute, og i Ørsta sel eg til fiskehandlar Mo.

— Storleiken på fisken?

— Dei største eksemplara er vel 3 kilo, men gjennomsnittleg er 2½-åsfisken litt under eit kilo.

— Til for gjev eg dei sundmalen sild og fisk og litt reker. Og eg skal seia deg at det er nokre grådige krabatar, i sommarhalvåret går det med jamtover 40 kg. for pr. dag og om vinteren ca. 12 kg.

— Men vil ikkje vatnet i bassenga frysa om vinteren?

— Nei, eg har hovudsakleg saltvatn i bassenga, og då skal det svært mykje kulde til før det frys.

— Kva kostar regnbueørreten pr. kg.?

— 12 kr.

— Er ikkje dette dyrt då?

— Nei, men folk flest meiner det er dyrt. Samanliknar vi til dømes med prisen på oksekjøt, vil vi finna at dette er 15 kr. pr. kg. Fisken skal ha både mat, stell og pass på same måten som krøtera.

Alnes som driv Vartdal Møbelverkstad gav oss med nokre av desse regnbueørretane han sjølv har oppdretta, og at dei smaka godt, det kan vi [illegible]

SA 2/1.63

63.1

Regnbogeaure går med fly frå Sykkylven til Spania

Ei prøvesending på omlag eitt tonn regnbogeaure vil med det første bli sendt med fly frå Sykkylven til Spania. Det er Nor-Laks A/S, som står for leveringa. Selskapet har gjort etterrekjingar i ei rekke land for om mogeleg å få eksport i stand, men det har blitt berre med noko eksport til Sverige.

— Forsøk på å vinne innpass i Frankrike må førebels kvile i påvente av ein ny handelsavtale mellom Frankrike og Norge, fortel Karstein Oddm. Vik til SA.

Møre og Romsdal Damfiskelag har gjennom grossist i Ålesund også gjort visse etterrekjingar om om mogeleg å få istand eksport frå Møre og Romsdal. M. a. har det vore innhenta marknadsanalyser frå Italia. Nærare opplysningar ligg førebels ikkje føre.

NORDLYS 3/1.63

N.-Norges første ørretdam på Kvænangsfjellet

Arbeidene er i gang, yngel ut på vårparten

Kjøpmann Ivar Øie som eier Gildetun, det nye gjestgiveriet på Kvænangsfjellet, har ikke klart å skaffe fiskerett i noen av vannene i nærheten, men nå løser han selv fiske-problemet ved å bygge en ørretdam i umiddelbar nærhet av gjestgiveriet. Det er allerede gjort en del arbeid, men løpet av våren og sommeren håper kjøpmann Øie å kunne sette ut yngel i en omlag 200 meter lang dam på Kvænangsfjellet, til ubetinget glede både for turistene og andre folk som ferdes der i sommermånedene. Det blir i tilfelle den første ørretdam i Nord-Norge.

— Planene er ikke helt klare, sier kjøpmann Øie til «Nordlys», men selve dammen er ikke så vanskelig å få til. Vi må naturligvis bygge opp demning, men det steder vi har valgt, sikrer dammen naturlig vanntilgang slik at vi ikke får så veldig store problemer med vanntilførselen.

— Når det gjelder valg av fiskesort, vil jeg søke kontakt med fagfolk, blant dem fiskerikonsulent Magnus Berg i Tromsø. Vi vil naturligvis overveie spørsmålet om å sette ut regnbueørret, men det vet vi foreløpig ingenting om, sier kjøpmann Øie.

I løpet av dette året forstår også utvidelser av Gildetun Gjestgiveri. Felgestua skal utvides og ... skal oppføres en ...

VARDEN 11/1.63

Muligheter for god biinntekt på fiskeavl i Telemark

Viktig med skikkelig planlegging fra starten

Mange steder hvor de naturlige forholdene ligger til rette for det, vil man kunne få en god bi-inntekt ved å anlegge fiskeanlegg. For å kunne anlegge kunstige dammer må man ha god vanntilførsel, for eksempel en bekk, og dammene må være minst 1½ meter dype, hvis fiskene skal overvintre der, ellers kører man at dammene bun-

fryser. Og selv om isen ikke trenger helt ned til bunnen, kan man risikere at det blir surstoffmangel.

Det er fylkesagronom Eriksen som sier dette i en samtale med Varden. Han understreker videre at det er meget om å gjøre åt man har lett tilgang for, og av den grunn vil det være lettest å drive med fiskeavl i nærheten av kysten, hvor det er lettere å få fatt i billig avfallsfisk, enn det er lenger innover i landet. Dessuten er det mildere utover mot kysten enn i innlandet, og man kan følgelig få en lenger fôringssesong.

Foruten kunstige anlegg, er det mange fiskevann som vil kunne benyttes til fiskeavl.

Vi har bare noen få fiskeanlegg i Telemark. Ved campingplassen på Ørvella har man noen dammer, hvor turistene kan få fiske mot å betale for det. Fisken blir «importert» fra Bærum.

I Bø har Torjus Sølverød en fiskedam beregnet på eget forbruk, og han er godt fornøyd med den.

Ellers er det flere som har tenkt å begynne med fiskeavl, men Landbruksselskapet

får som regel først beskjed om det etter at anleggene er fullført.

— Men slike anlegg må planlegges nøye, fortsetter Eriksen. — Blant annet er det meget viktig at man får satt inn en ordentlig luke — sluseanretning — slik at man får et avløp i forhold til det vannet som kommer inn. De må lages slik at ikke en flom ødelegger hele anlegget.

Planleggingen er som sagt meget viktig, og de interesserte kan henvende seg til Landbruksselskapet som vil gi råd og veiledning i den utstrekningen nu-

FIRDA 8/1.63

Regnbogeaure med fl...

Nor-Laks i Sykkylven skal m... det første sende 1 tonn regnbogeaure med fly til Spania. Det har elles lukkast å få i stand eksport av regnbogeaure til Sverike, men freistnadene på å vinne innpass i Frankrike må vente til ny handelsavtale med dette landet er underteikna.

Damfiskarane i Møre og Romsdal vil elles utføre marknadsanalyser m. a. i Italia.

TIDEN 7/1.63

...isen kilo regn... ...aure til Spania

En prøvesending på ett tonn regnbueaure skal med det første sendes med fly fra Sykkylven til Spania. Hittil er det lykkes å få i stand en del eksport til Sverige av regnbueaure oppdrettet i saltvann. Forsøket på å få innpass i Frankrike må hvile inntil videre i påvente av en handelsavtale mellom Norge og Frankrike.

DAGBL. 3/1.63

Tusen kilo regnbueaure til Spania

Eksport også til Sverige fra Sykkylven

Privattelegram til Dagbladet

ÅLESUND i dag.

En prøvesending på ett tonn regnbueaure skal med det første sendes med fly fra Sykkylven til Spania. Hittil er det lykkes å få i stand en del eksport til Sverige av regnbueaure oppdrettet i saltvann. Forsøket på å få innpass i Frankrike må hvile inntil videre i påvente av en ny handelsavtale mellom Norge og Frankrike.

VÅRT LAND 4/1.63

REGNBUEØRRET fra Sykkylvel... skal med det første sendes til Spania. Et prøveparti på ett tonn skal sendes med fly, og det er mulighet... for eksport av regnbue... også til andre land, blant annet Sverige, Frankrike og Hol...

NORDLYS 15/1.62

SA 22/1.63

Nekta lisens etter mislukka appelsinhaust:

Spania får ikkje regnboge-aune nå

Førebels blir det ikkje noko av den prøvesendinga på 1 tonn regnbogeaure som skulle sendast frå Sykkylven til Spania, har SA opplyst. Årsaken til dette er at ein er nekta importlisens etter at 80 prosent av appelsinhausten har gått til spille på grunn av det dårlege veret. Det blir derfor ikkje gitt lisens til noka enn heilt ilsvikelige ting.

Etterdet brevet vi har fått, fortel Karstein Oddm. Vik i Norlaks A/S, så er det imidlertid gode utsikter for at det vil ordne seg seinare. Men førebels er ...ått i bero.

Ny settefiskedam bygd i Harstad

— Regnbueørreten trives i Grunnvannet

For Harstad og omland sportsfiskeforening var sesongen 1961/62 meget god. Foreningen som nå har 105 medlemmer og er en av de mest aktive i landsdelen, klekket da ut ca. 100 000 yngel, hvorav ca. 90 000 ble solgt. Yngelen gikk for det meste til vannene i det nærmeste distrikt.

Arbeidet med settefiskdam... tilknytning til klekkeriet har gått etter planen. Dammen som er på ca. 300 kvadratmeter, skal stå ferdig til bruk kommende sommer. Det er bestilt to nye klekkekasser, slik at kapasiteten kan økes til 250 000 rogn.

En har konstatert at regnbueørreten trives utmerket i Grunnvannet. Den største som ble målt var på 12 cm etter 4 måneders vekst. Det ble imidlertid observert større fisk, men uten at en klarte å måle dem. Da regnbueørreten har en tendens til utvandring, vil en nå sørge for å få i stand en silanordning ved utløpet av Grunnvannet i Folkeparken for dermed å få beholde fisken i vannet.

Høsten 1962 oppnådde foreningen sitt beste oppsamlingsresultat av rogn, hele 140 000 rogn ble samlet opp fra tre vann. Klekkeriet er nå belagt med 200 000, men allerede 100 000 yngel er bestilt og skal hvertes i distriktet.

På foreningens generalforsamling ... forbedret. Han ...

SA 11/1.63

Nor-Laks skal sende prøver til Amerika

NorLaks i Sykkylven arbeider stadig for å utvide markedet for regnbueørret — og etter det SA får opplyst har ... fått en forbindelse på den amerikanske østkysten. I første omgang vil det bli sendt en del prøver bortover.

— Prøvene er vi ikke så redde for, sier Olav C. Vik til SA. Overalt hvor vi har sendt prøver av ørreten er man blitt begeistret for kvaliteten. Verre er det eksport. Der er det så mye som kan stille seg i vegen.

— Men dersom det går i orden vil vel USA måtte bli et bra marked?

— Selvfølgelig. Markedet der borte er jo veldig stort og det ville bety mye å få en fot innenfor. Men det er så mye som må klaffe før det skjer, og man bør i alfall ikke få noe på forhånd.

NYTT FRA NORGE 23/1.63

Regnbueørret til Spania

Et preveparti på ett tonn regnbueørret skal med det første sendes med fly fra Sykkylven til Spania. Det arbeides også med å få i gang eksport til andre land, blant annet Sverige, Frankrike og Italia.

SYKKYLVSBL. 17/1.63

63.2

ykkylven Kommune har
i ikkje sløsa bort pengar på
streklame, men det vesle som
gjort syner seg å ha verka i
tiv leid.
for to år sidan vart det laga
bilettfoldar med foto frå Sykkylven og han vart spreidd utr landet og har vekt stor inesse for bygda vår. Ein eldre nn herfrå som var ei tid ved
n større helseheim, tok ini-
tivet til å få spreide denne foldaren mellom pasientane ved heilhelseheimen der det var folk frå heile landet.

Ein av pasientane, skulestyrar G. Larsen, Gravdal, vart oppglødd for å vitje bygda vår og han har i Lofotposten og Nordlandsposten skrive fylgjande reisebrev frå Sunnmøre:

Ørret- og laksе-oppdrett

som binæring

skolestyrer G. Larsen, Gravdal

Glitrende morgensol over skod sprengt høsthimmel med havns. Det er oktober i hei og ha-, men ennå ser du sommerrgene på hine steder i vik og rvendt sokk. Hele naturen spil opp med hele solspektrets rger i avskjedsstunden. Sunnre ved høst er et syn for øye som ikke er blindet av storby-
av og maurtuetilværelse.
Få kartet vil du finne Stororden, fellesnevneren for all oferdsel på Sunnmøre. Her ne, mellom fjell og fjord, finer du noen av de mest livsnære g lykkigste slekter i Norge. Mye ar hav og land gitt dem som gjennom tusener av år har rudt bygt der, — men det flyr ver-
ken steikt lammekjøtt eller kveite inn gjennom kjøkkenvinduet til dem heller. Sunnmøringene vet det, men de vet også at gjennom målbevisst arbeid kan de nå langt i velstand og lykke. Sjelden ser du slik oppfinnsomhet, nøysomhet og planmessig arbeide som nettopp her på Sunnmøre.

På sørsida av fjorden ligger Sykkylven. Folket her må ha fått hugen til framdrift og innsatsvilje i voggegave. Spredt rundt i denne fjordbygda på ca. 4000 ib. vil en finne over 50 — større og mindre bedrifter — foruten et høgt utviklet jordbruk 30 møbelfabr., konfeksjonsfabr., transformatorfabr., skumgummi-, plast- og fiskevegnfabr. osv., og på topp — Skandinavias største madrassfabrikk — Ekenes. En skulle tro det ikke fans mer å finne på i denne bygda, — men folket er i slekt med fjellbekken: Videre fram. Før du vet ordet av, står du foran **verdens første anlegg for oppdrett av regnbueørret i reint sjøvatn.** Dette anlegget er samtidig sentralstasjon for forsøk med laks og ørret. Nor-Laks Stamfiskstasjon, Sykkylven, er snart bedre kjent i utlandet enn i vårt eget land. På bildet vil du se noen av de 25 settefiskdammene (sekskanta celler). Hver dam kan levere ca. 30.000 settefisk pr. år. De store dammene i bakgrunnen for voksen fisk kan ta opptil 20 000 kg hver.

Også på andre steder av Sunnmøre har de tatt til med oppdrett av regnbueørret — etter mønster fra Sykkylven. Alt tyder på at dette blir en næringsvei som vil få interesse langt utover Norges grenser, — i de strøk av jorda der forholdene ligger vel tilrette fra naturens side. Det er nesten for mildt sagt at jeg ble vilt begeistret for dette enestående tiltaket. Så genialt, — men likevel så enkelt i konstruksjon og stell. Med en gang var jeg klar over at alle forhold ligger godt an for slike anlegg i Nord-Norge. (Nordland og Troms fylke har sikkert de beste forhold i verden for denne ng. Golfstrømmen i nær s band med hundrevis rene elver og fjellbekker gir oss kort på hånden som ingen andre. Mens jeg stod og dro smellfeit regnbueørret på 2—3 kg, kretset tankene om dette emnet. Skulle ikke vi på våre breddegrader ta opp tanken for alvor? Min mening er at det snarest bør bygges sentralanlegg her i Nord-Norge som i Sykkylven — i Sør-Troms, Nord-Troms, Vesterålen, Lofoten, Salten og Helgeland. Det er ikke helt ukjent at Direktør Reidar Karlsen i Utbyggingsfondet er svært interessert, og en kan vente all mulig støtte fra den kant.

I nær tilknytting med flere sentralanlegg i Nord-Norge må vi få oppinteressen for rasjonelt stell av alle de herlige fiskevatna vi har i landsdelen. En stor del av vatna ligger i dag bare til ergrelse for eiere og tilfeldige sportsfiskere. Rovfiske med oter, garn og not hører en om ofte. Vatna på Finnmarksvidda har all lenge vært i faresonen. Bort med rovfiskerne, — bort med alle «Fiskeløsvann». Grunneiere, fiske- og jegerforeninger, — turistforeninger og andre interesserte har her en stor oppgave som ligger og venter på sin løsning. Flere av vatna måtte sikkert tømmes for den fiskebestand de har i dag. Alle vatn måt undersøkes kjemisk og bak

logisk — slik at en kunne
le på mulige mangler. Med
kunne det også komme på tale å
tilføre enkelte vatn tilskuddsfôr.

Fra sentralanleggene fikk en den nødvendige settefisk, — og resultatet er sikkert. Når alle som vil fiske, løste fiskekort, skulle dette gi endel inntekter og være til god kontroll av fisket. Interessen for saken ville kanskje bli større om vi sendte en vennlig tanke til alle de tusen turister som kom til å lengte til Nord-Norge for å fiske kjempestor ørret i dammer og vatn — året rundt. I Sykkylven var der opptil 150 turister pr. dag i sommer. De stod tett som sild i tønne langs dammene og fisket. Napp fikk alle, og fryderop på 8—10 forskjellige tungemål bølget mot himmelblået. På avstand kun en tro det var stormåse som h de kastet seg over ei «seivee».

Dameieren fikk 10—12 kroner kiloet, og hadde ikke noen omsetningsvansker.

Det er sikkert mange som vil spørre om vi her i N-N har lett for å skaffe for til disse framtidige millioner ørret og laks. På menyen til ørretfolket i Sykkylven kunne en lese følgende: Små sei, småsild, mjølke av sild eller torsk, rogn (sild eller torsk). Det te var hovednæringen. Som tilleggsfôr for voksen ørret og l ble det brukt skall av reker.

ikke som om alt ligger

elte for en slik næring hos o i nord? (Dersom stor- og vår sildfisket mot formodning også flytter nordover, har vi jo både i pose og sekk.)

Jeg skulle ønske at landbruksselskapene i de 3 nordlige fylkene slo til lyd for denne saken. Plan i arbeidet fra første stund må en ha skal resultatet bli regningsvarende. Herredsagronomer, kommuneingeniører, eiere av elver og vatn — må samarbeide, — skal ikke alt ende i mismot og økonomisk skuffelse.

Brødrene Vik, som eier Noraks Stamfiskstasjon, Sykkylven, vil sikkert skaffe nødvendig faglig bistand.

Vi bø leve opp til åndet i ordtaket: «En god dag kommer aldri for sent». Gratis gir Golfstrømmen oss herlige muligheter i sikte. La oss utnytte dem så langt som mulig — og så snart som mulig. Tasmania, Canada, U.S.A. og Skottland har alt kontaktet Sykkylven om samarbeid. Flere kommer snart etter.

Til slutt vil det passe å minnes Bjørnsons ord i «Opsang for Frihetsfolket i Norden»: «Det begynte som en susen i kornet sommerdag, og går nu alt som brusen gjennem skogenes tak». Ska vi gjøre Bjørnsons ord til vå En god dag kan komme for s

NORDL. FRAM 21/1.63

Vestvågøy vil nå satse på produksjon av regnbueørret

Utvalg skal legge fram forslag i mars

Fra NFs Lofot-redaksjon:

Det skal nå anlegges damner for oppdrett av regnbueørret og laks på Vestvågøy. Buksnes og Hol Bondelag drøftet saken inngående på sitt årsmøte torsdag, og for å kartlegge forholdene i havpoller og fiskevann ble det satt ned arbeidsutvalg som allerede i mars skal ha sin innstilling klar. Utvalget består av: Kåre Kristiansen som representant for fiskenemnda, bondelagets formann Johan Voie, tiltaksnemndas formann Jens Hansen, herredsagronom Kåre Olsen, grunneiernes representant Henrik Bøe og endelig en representant som Jeger- og Fiskerforeningen på øya skal velge til utvalget.

Ordfører Aasing Wik og rådmann Jess V. Glad deltok i drøftelsene, og fra kommunens side ble det lovet at saken skal ha største oppmerksomhet. Tidligere er Utviklingsfondet kontaktet i denne saken og det ble opplyst at direktør Reidar Carlsen har stilt seg meget positivt til tanken.

Allerede i 1960 tok Kåre Kristiansen opp dette spørsmålet, men saken har tidligere ikke vunnet det gehør som den burde. På årsmøtet ble hele spørsmålet belyst og nærmere kommentert av skolestyrer Gustav Larsen, da han i et kåseri redegjorde for de erfaringer som er høstet ved anleggene på Sykkylven i Sunnmøre. Skolestyrer Larsen fastslo at forholdene i Lofoten ligger utmerket til rette for ørretklekkerier, og han gjorde det klart at en utvikling på dette felt vil medføre at disse forhold må utnyttes på en fornuftig måte. Han mente at et sentralklekkeri her ville kunne dekke både Salten, Ofoten, Troms og Vesterålen.

Larsen pekte på det vettløse rovfisket som har ødelagt millionverdier i våre fiskevann. Dessuten er fisken i enkelte vann blitt degenerert på grunn av ernæringsmessige forhold. Alt må nå rettes på, og det er et beklagelig faktum at, om en kan si det slik, Spania, U.S.A. og Australia allerede er på god veg med sine damanlegg og oppdrett i fjordarmer. Dessuten har Canada store planer på Stillehavskysten og på Tasmania er norske spesialister fra Sunnmøre i ferd med å kartlegge fjorder og vann med tanke på store ørretanlegg.

Ved en tilfeldighet er det oppdaget at regnbueørretten vokser [illegible] i saltvann or

det er på tide at Norge utn ter de naturlige ressurser kysten. I Sykkylven settes nå ut 750 000 yngel hvert år, og seks damer klekker ut 20 000 ørret for hvert år. Anlegget har videre fått kontakt med utlandet på foreløpig levering av 30 000 kilo ørret pr. år, hvilket vil si hele produksjonen. Larsen konkluderte med at saken var aktuell for Nord-Norge, og dermed Lofoten.

Under diskusjonen som fulgte ble det opplyst at i Danmark eksporteres det allerede for 70 millioner kroner for hvert år i damørret og at slike anlegg vil kunne bety en veldig stimulanse for næringslivet i Lofoten. Arbeidsutvalget ble så nedsatt og det er grunn til å tro at en allerede i inneværende år vil se de første anlegg forberedelse — eller i [illegible] drift.

SA 15/2.63

Sykkylvs-aure i fly til PARIS!

Norlaks A/S i Sykkylven sende i går eit lite prøveparti regnbogeaure til Frankrike. Partiet som var på berre 200 kg., gjekk med fly. Dersom denne transporten fell heldig ut, og fisken fell i franskmennene sin smak, vil det bli sett i gang ordinær eksport.

SA 14/2.63

«Vik-dammar» i Nord-Spania og

Karstein Oddmund Vik til internasjonal laksekonferanse i Cambridge

Arkitekt Karstein Oddmund Vik er invitert av det skotske landbruksdepartementet til ei vitenskapeleg konferanse om ferskvassfiske i Cambridge. Konferansen blir skipa til av kontoret for undersøkelser (Salmon Rese[illegible]) i vedkomande departeme[illegible]

Mellom dei andre utanlandske ekspertar i ferskvassfiske og fiskeoppdrett, som er innbødne, er den svenske eksperten dr. Carlin.

Møtet er opplagt som eit ordskiftemøte eller rundebordskonferanse. Det blir halde i Cambridge i veka, som byrjar 25. mars.

Vitjinga i Storbritannia har ført til at arkitekt Vik ikkje kjem seg nedover til Spania så tidleg som rekna med. Han var som kjent innbeden av eit spansk selskap, som hadde planer om anlegg av dammar for oppdrett av regnbogeaure i [illegible] i Nord-Spania.

SP 15/2. 63

Sykkylvs-laksen går raskt unna!

Særleg svenskane er ivrige kjøparar

Det går no kvar veke ganske store sendingar regnbogelaks til eksport frå NOR-laks i Sykkylven. Forsøket med oppal av regnbogelaks i sjøvatn var svært vellukka, og matfisken som vert levert, er av prima kvalitet og går fint unna.

— Største leveransane går til Sverige. Det er til byane Karlshamn, Gøteborg og Ystad singborg dit vi sender 1 500 til 2 000 kilo pr. veke. Transporten tar berre ca. to døgn og fisken vert isa her og vert pakka i kasser på 35 kilo, så han kjem fram like fin. Det gode er at fisken sel seg sjølv, for vi sende først ei prøvesending, og sidan har fingingane kome att noko vanskar, seier Karstein Oddm. Vik i ein samtale med Sunnmørsposten.

— Men det er vel ikkje berre svenskane som likar regnbogelaksen?

— A nei, vi har stadige forespurnader frå andre land også. Vi sende nyleg ei prøvesending på 200 kilo til Frankrike. Det hasta og fisken måtte sendast med fly. Frakta vart ikkje så heilt billeg. Ho kom på ca. 4 kroner pr. kilo.

Eit firma i Spania skulle ha 5 000 kilo frosen laks, og ville sende fly hit for å hente den. Men dei fekk ikkje importlisens på grunn av den dårlege appelsinhausten som gjer at berre heilt naudsynlege varer blir importerte. Elles leverer vi stadig del til det norske byane, og heile så er etterspurnad[illegible] stor, seier Vik.

SP 19/2.63

Om flugefiske og mykje meir

Vellukka programkveld i Sykkylven i helga

Programkvelden som Sykkylven Jæger- og fiskarlag skipa til søndag vart ein fulltreffar. Festsalen på Aure skule var fullsett då formannen i laget, Lars Korsbrekke ynskte velkomen. Tannlege Hjorthol gav utgreiing om laget og dei oppgåver det arbeider for, og nemnde at ein har som formål mellom anna å auke vilt og fiskesetnaden i kommunen.

— Det var nok mange som såg skeptisk på tiltaket då vi starta opp for to år sidan, og meinte laget ville ta frå grunneigarane deira rettar. Men laget arbeider ikkje med det formål, sa Hjorthol. — Medlemstalet har auka jamt, og er nå kome over 100. Av arbeidsoppgåver som er løyst i det siste, er leige av Kalddalsvatnet og Tusvatnet, og vidare utsetjing av ørretfisk i Regndalsvatnet. Me[illegible] store ynskjet nå er å få til ei ørgeavtalen om Vikeelva der laget då vil få ei svært store arbeidsoppgåve. Når gjeld interessa for jakt, fiske og friluftsliv så er det aukande og lovar godt for framtida.

Kveldens høgdepunkt var kåseri og demonstrasjon i flugekasting ved tannlege Fredrik Drabløs.

— Det er et ganske enkelt utstyr som trengst til flugefiske, sa Drabløs, men etter kvart som han greide ut om flugestenger - stenger i splitkein, i glasfiber, todelte og tredelte stenger og heile stenger utan skøyt, tørrflugestenger som må vere mjuke og linne - våtflugestenger av stivare kvalitet, stong for ei hand, og tohandsstenger, og mangt anna, — så var det ikkje så enkelt lenger med utstyret for den som ikkje er spesialist på området. Så var det taum, sene og fluger. Berre fluger vart eit langt kapittel for seg. Han kom med eit godt råd til alle som hadde fått fisk.

— Sprett fisken opp, og [illegible] godt i elva, og kom ikkje [illegible]

og slenga fiskepinnane uspretta på kjøkenbenken. Drabløs, som hadde sett seg modlaus på alle ørretgarna som står og stengjer for fisken i beste fiskevatnet i kommunen, oppmoda jæger og fiskarlaget om å prøve å få ordning på dette slik at ein del av vatnet vert fritt for garn

Tannlege Drabløs demonstrerte så flugekasting og synte korleis ein skal kaste ei fluge og fekk også andre til å prøve seg i kunsten. I det heile ein spanande og lærerik programpost. Tre fine laksar frå Nor-laks vart utlodda. - Loddsalet gjekk strykande og laksefiskarane Fredriksen og Fossbrekke sto for utlodninga. Innimellom dei andre programpostane vart det synt filmar frå jakt, [illegible] og friluftsliv. Det vart [illegible] tilstelling.

SA 27/2.63

U-fondet tar opp damfisk-næringen

Etter opptakt fra interesserte på Sunnmøre og i Møre og Romsdal Damfiskiag skal det nå holdes en konferanse i Oslo der folk fra ørret-oppdrett-næringen skal drøfte flere av spørsmålene som vedrører næringen med representanter for Distriktets Utbyggingsfond og Landbruksdepartementet.

Konferansen organiseres av [illegible]riktenes Utbyggingsfond som [illegible]rede på et tidlig stadium [illegible]kket inn i planene om hvi[illegible]

striell ørretoppdrett. Fra næringen møter representanter for Fiskeoppdretternes Forbund, Bergen, og Møre og Romsdal Damfiskiag, den siste organisasjonen blir representert ved Kåre Skutvik og M. O. Kleven.

Oppdretterne mener at staten bør interessere seg sterkere for de forskningsoppgaver som ligger [illegible] næringen, og marker[illegible] på konferansen.

SA 20/2 63

Nytt parti regnbogeaure til Frankrike

Det har som før meldt vore sendt eit prøveparti på 200 kg. regnbogeaure frå Norlaks A/S i Sykkylven til Frankrike. I går gjekk eit nytt, lite parti med fly frå Vigra.

Denne sendinga skulle til Paris. Alt tyder på at franskmennene [illegible] har fått smaken på blankfi[illegible] Sykkylvsdammane.

SP 27/2. 63

Damaure-oppdrettarane i Norge til viktig konferanse i Oslo mandag

Utbyggingsfondet håper på felles opplegg, som kan presenteres for myndighetene

Pris-spørsmålet det viktigste

Førstkommende mandag skal det holdes en viktig konferanse i Oslo, der representanter for damaureoppdretterne i Norge skal rådslå med Distriktenes Utbyggingsfond om næringens spesielle problemer.

— Vi har trodd på mulighetene av at oppdrett av damaure skulle bli en lønnsom binæring i kystdistriktent. I dag er vårt standpunkt: Vente og se, for vi [illegible] flere slike anlegg, sier konsulent Andrens Andersen i Utbyggingsfondet til Sunnmørsposten. Det er flere problemer som er dukket opp etterhvert som næringen har utviklet seg. Skal man f.eks. bruke tørrfor eller fisk? Hvordan skal man stille seg til spørsmålet om kastraksjon av dåmaure? Men det viktigste problemet er om auren vil falle for dyr for forbrukerne i konkurranse med den danske, trass i at man syn[illegible] enige om at den norske dåmauren er av en bedre kvalitet

— Foreligger det noe direkte opplegg for konferansen?

— Ikke direkte. Visse linjer er nok trukket opp, men det vi venter å få nå, er et felles opplegg fra oppdretterne, et opplegg som vi kan gå videre med til myndighetene, sier konsulent Andersen.

Til stede på konferansen skal det bl.a. være representanter for oppdretternes landslag og også fra Møre og Romsdal damfiskelag. Vitenskapelig konsulent Kjell Jensen møter, og man håper også på å få en representant fra Landbruksdepartementet til møtet, som skal [illegible] dag. Konferansen blir [illegible] som intern.

FISKAREN 20/2.63

Norlaks i Sykkylven

eksporterar kvar veke store sendingar regnbogeaure til Sverige, 1500—2000 kg i veka, pakka i 35 kilos kassar. Til Frankrike er sendt eit prøveparti på 200 kilo nyleg. Denne fisken måtte sendast med fly, men der kom frakta [illegible] i 4 kroner kiloen.

BT 15/2.63

Eksport av regnbuedrret

Privat for «Bergens Tidende».

Alesund, 14. Arkitekt Karstein Oddmund Vik ved Norlaksanlegget i Sykkylven er av det skotske landbruksdepartement invitert til en vitenskapelig konferanse om damoppdrett og ferskvannsfiske som skal holdes i Cambridge i uken som begynner 25. mars. Norlaks sendte i går et prøveparti på 200 kg regnbuedrret med fly til Frankrike og hvis prøven faller [illegible] dig ut vil det bli satt i gang [illegible] eksport.

SA 14/2.62

Svenskane liker Sykkylvs-auren

Det er likt til at svenskane har god appetitt på regnbogeauren frå Sykkylven. Norlaks A/S sender kvar veke fisk bortover, isa i kasser. Fisken går med vanleg varerute frå Sykkylven til Åndalsnes og så vidare med kjelevogn til Sverige.

Regnbogeauren som blir eksportert, er porsjonsfisk på frå 1 til 2 kg.

Norlaks A/S arbeider med eksport til Russland. Også andre firmaer på Sunnmøre er i full gang med å forebu eksport av regnbogeaure frå fiskeoppdrettsanlegg rundt om i distriktet.

SA 27/2.63

Norlaks A.s. i Sykkylven har planer om fryseribygg

Nordlaks A.s., Brodr. Vik i Sykkylven, har planer om å bygg[illegible] ut fiskedamanlegget sitt sl[illegible]

at det blir meir rasjonelt og fullt [illegible] kan stetta krava til produk[illegible] av fisk for sal fullt ut.

Vidare er det tanken å reise [illegible] til tidhøveleg fryserianlegg i til[illegible]knytning til damanlegget. No[illegible]laks A.s. arbeider for tida med [illegible]finansieringsspørsmålet og har m.a. søkt om eit lån på 340 000 kroner til byggearbeida i Distriktenes Utbyggingsfond.

[illegible]ka kjem opp på møte i fyl[illegible]

Tiltaksnemnda skal også h[illegible] fere eit par andre søknader on driftslån for tidligare igangsett [illegible]aureoppdrettsanlegg. D[illegible] gjeld [illegible] pr. [illegible]

SP 2/3.63 I

Hobbyanlegget som vart fiskeindustri

Veldig framgang trass dystre spådomar og vitenskapleg skepsis – Uhell ga løysinga på oppdrett av regnbogeaure – Byggeplanar for stort fryseri og nye dammar

dag kan det ikkje skaffast nok fisk til å dekke etterspørselen

Reportasje: Leif O. Ramstad

Det imponerande NORLAKS-anlegget på Vik i Sykkylven ligg uvanleg vakkert og godt til ved Vikelva og Sykkylvsfjorden. Optimistiske føregangsmenn, Olav og Karstein Oddm. Vik, har trossa alle dystre spådomar, vitenskapleg skepsis, og satsa alt på fø[rsøk] med laks og regnbo[gea]ure. Men dei har også fått syne det som vitenskapen hadde nekta å tru på: Laksen kan fangast inn og haldast i damkultur vinteren over, og neste sommar et han seg stor og feit i dammen. Ein har pressa rogn[en] laksen både to—tre og fire gongar og laksen lever framleis.

Regnbogeauren vert mykje større og kvaliteten betre i sjøvatn eller i ferskvassdammar.

I 1954 lanserte bonde Ivar Heggen frå Valldal teorien om [at] ein kan stryke rogn av laks[en] fangenskap og som ikkje [er] gått i havet. På eit stort[e] i Sykkylven la han fram [pla]nen om å stenge av innste[en] av Sykkylvsfjorden til stamlaksbasseng. Interessa for denne planen var stor i Sykkylven og på møtet vart Stamfiskstasjonen skipa med Fr. Fredriksen som formann. Eit klekkeri vart også starta i Straumgjerdevåren 1955.

NORLAKS-anlegget i Sykkylven er nå utbygt med 35 yngeldammar for fisk frå yngelstadiet og utover første sommaren — 6 dammar for fisk frå 1 til 1,5 år — 6 sjødammar for større fisk — 3 reservebasseng som vert nytta etter som dei trengs og klekkeri med kapasitet på fram mot 2 mill. rogn. — Pumpeanlegg for sjøvatn med kapasitet ca. 25 000 liter pr. min. To hovudleidningar for ferskvatn skaffar tilsvarande vassmengde. Vassforbruk om sommarstida med fullt belegg på dammane ca. 40—50 000 liter pr. min. Anlegget står no framfor utviding med bygging av fryseri på ca. 300 kvm grunnflate, til frysing av mat og til innfrysing av matfisk til eksport, og utbygging av ein stor sjødam og småbasseng på resten av arealet som er dei heile ca. 12 dekar.

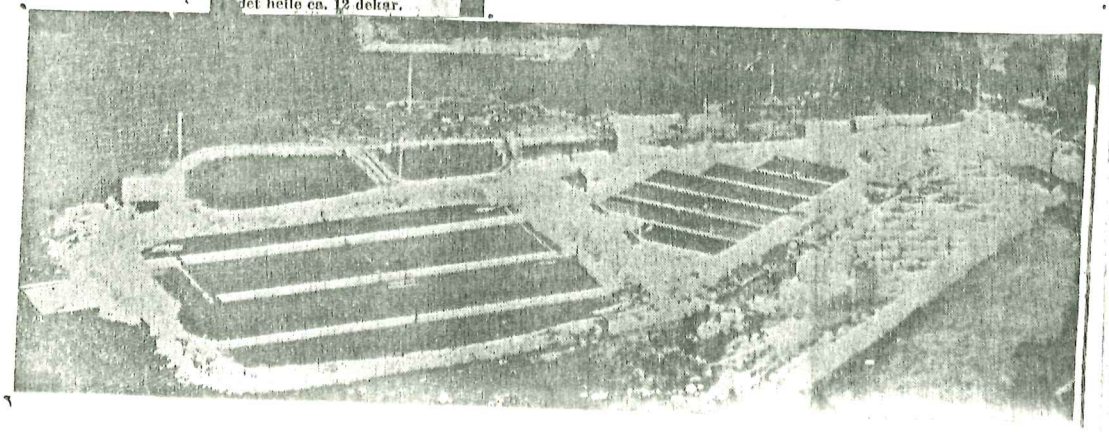

STARTA SOM HOBBYANLEGG

— Bror min, Olav C. Vik, og vart også sterkt interessert i Heggen sine tankar. Vi hadde eit areal som kunne høve godt ved osen av Vikelva, og samstundes med anlegget av klekkeri i Straumgjerde tok vi til å arbeide med eit anlegg her. I første omgang var det ein sjødam på ca. 300 kvm, 3 mindre yngeldammar, to sirkeldammar og nokre klekkekasser. Det var tenkt som eit hobbyanlegg som først og fremst skulle drive forsøk med laks etter dei tankar Ivar Heggen hadde lansert som grunnlag, seier Karstein Oddm. Vik.

Det synte seg snart at vatnet som skulle forsyne Stamfiskstasjonen i Straumgjerde var alt for kaldt. Elva kom frå snøear og førde for det meste isvatn gjennom stordelen av sommaren. Stamfiskstasjonen tok difor avgjerd om å flytte sitt anlegg utover til Vik. Ein dansk fiskerimester Age Jensen vart tilsett som røktar, men det varde ikkje lenge før Stamfiskstasjonen sine pengar var oppbrukt og røktaren måtte slutte. — [Sy]ne Vik overtok så det he[le].

[Olav] C. Vik har sidan vo[re] daglege leiar av drifta.

PRAKSIS I STRID MED VITSKAP

Men det vart snart slutt med hobbyanlegget. Det vart utvidingar med nye dammar, større klekkeri, pumpeanlegg og [an]dre meir. Alt i 1957 fekk ein [lo]v for at laksen kunne fanginn og setjast i damkultur [i] fjorden over, og neste som[mar] et han seg stor og feit i [dam]men. Dette hadde vitenskapen nekta å tru for. Av stor vitskapeleg interesse var det òg ein ved anlegget i 1958 kunne presse rogn av laks for andre gang. Laksen hadde stått i fangenskap.

Det var i første tida fram over planen å gå inn for produksjon av yngel og settefisk som salsvare. Men ved sida av laks, vart det og starta opp med ein del dansk regnbogeaure. — Regnbogeauren var det tanken å fore fram i ferskvatn slik som danskane hadde gjort det for, men eit uhell førde med seg eit nytt forsøk med denne fisken. Ein lekkasje frå dammen med regnbogeaure førde til at nokre fiskar hadde fare ned i ein av sjødammane til stamlaksen. Om hausten vart dette oppdaga og det synte seg då at desse som var i saltvatn hadde vakse betre og var langt likare enn dei av [sa]me årsklasse i ferskvass[dam].

EIT UHELL GAV LØYSINGA

Sjølvsagt verka dette til at det vart sett i gang forsøk med oppal av regnbogeaure i sjøvatn, og dette var forsøk som var endå meir vidfemnande enn forsøka med laksen. Det måtte m. a. ein tilvenjingsprosess til med gradvis auke av saltvatnet til reint sjøvatn. Desse forsøka har lykkast og ført med [seg] at

[ei] næringsgrein — oppal av regnbogeaure i saltvatn. Ideen kom til som fylgje av eit uhell. Regnbogeauren kan nå tilvenjast reint sjøvatn på to år og det syner seg at han veks snøggare, vert større og er dessutan av langt betre kvalitet enn ved oppal i ferskvatn.

Dette førde også med seg at NORLAKS som firmaet nå er kalla, ikkje lenger reknar produksjon av yngel og settefisk som den viktigaste, men det er produksjon av regnbogeaure til matfisk som nå er størst.

Ein skulle tru at dei styrande i landet med sine vitenskapelege fagfolk var interessert i desse forsøka som brørne Vik har gjort, men diverre så har sjølv fiskerilinspektøren sett på dei med tydeleg skepsis og i ei utgreiing til Landbruksdepartementet konkluderte han med «å advare mot overdrevne forestillinger. Dampoppdrett av fisk er [ei] vanskelig sak».

UTANLANDSKE EKSPERTAR TRUR — NORSKE TVILAR

Derimot har utanlandske ekspertar synt den største interesse, og i ein samtale med Karstein Oddm. Vik seier han:

— Det som vi i grunnen set mest pris på er anerkjenninga frå England ved professor dr. J. W. Jones, som er ein av dei fremste lakseekspertar i verda. Han var ved anlegget vårt i fire dagar og studerte det og hans konklusjon i fagskriftet «Trout and Salmon» var: «Vi ynskjer brørne Vik varmt tillykke for det store pionerarbeid ved oppdrett av regnbogeaure og laks i sjøvatn i fangenskap». Når det gjeld dei mange finesser ved oppdrett av laks og regnbogeaure i sjøvatn, så [er] det nok ikkje berre blanding av salt- og ferskvatn som må passast. Det er mange, mange andre ting som temperatur, føring og reinhald.

Når det gjeld sjøtemperaturen, så er det nok golfstraumen som er det avgjerande. Til vanleg kjem ikkje sjøen under pluss 5 grader C i Sykkylvsfjorden, men nå i vinter har han vore heilt ned i 4 som er det kaldaste siste åtte åra.

Brørne Vik driv ikkje berre forsøk med laks og regnbogeaure. Men Karstein Oddm. Vik har alt planlagt ei stor mengde anlegg for oppdrett av fisk både her til lands og i mange andre land.

Leveransane av matfisk er også basert på eksport og store sendingar har gått til utlandet i det siste. Vi spør Olav C. Vik korleis det går med

SALET AV MATFISK?

— Over all forventning, er svaret. Planen var at vi skulle halde det gåande med jamn levering framover til påske, men det har vorte så stor pågang etter fisk og leveringane er auka til ca. 3 000 kg pr. veke, så [vi] minkar det altfor snøgt i dammane av fisk som er høvelege til salsvare.

FISKEN SEL SEG SJØLV

Vi leverte først eit parti til Stockholm, men det gjekk ikkje lenge før vi fekk leveransar både til Gøteborg og Helsingborg. Det ser ut til at svenskane nå tar den norske regnbogeauren framfor den danske, seier Vik.

Matfisken vert isa i kasser på 35 kg, og sendt med kjølevogn frå Åndalsnes, så transporten går fint og utan klager frå kjøparane. Det minkar h[an]re for snøgt med regnbogeau[ren] i dammane.

*

Det store pionerarbeid som brørne Vik har gjort og som heile tida har vore merkt av den største optimisme, har nok også hatt sine små og store motgangar, men dei har gått på med friskt mot. Motgangane har dei hatt for seg sjølve — det vil dei ikkje glede andre med — men i det heile så har det gått fint og det vellykka forsøket har stor [tyd]ing [for]

SP 2/3.63 II

63.5

...enne fisken — fin regnboge... — skal til Helsingborg. Han må stellast godt, og h... ...sett vert han sløyd, vaska o... ...ed i eksportkasser. Frå ... Per Svindseth, Ola... ...ik, Petter Kaldhusæter, O... ..., Roger Melseth og Olav

...har gått for seg reine storfisket på NOR-LAKS-anlegget i lang tid. Vi kjem ned til dammane nett med dei driv på og haler fram kastenota. De er ikkje redde å kaste med utoviet band ved elvosen? «Å, nei vi kastar midt på dagen, så vi er trygge for oppsynet» spøker Olav Vik. Nota kjem inn og det er storfangst — minst hundre feite fine ruggar av regnbogeaure kjempar for livet, men må opp i hoven og over i so... ...kassene. Her ser vi nota som nett er innhala. Ole K... ...lav Vik nota og Petter Kaldhusæter brukar hoven.

...en er komen... ...ota og over i sorteringskasser og «un... ...fisk får gå ut mellom ...ldene. F... ...g, Olav C. Vik, Petter Kaldhus... ...lokk og Per ...ndset.

SA 2/3.63

Norlaks har ikke meir fisk til svenskene nå!

Eksporten av laa regnbogeaure fra Sykkylven til Sverige er etter det SA hører foreløpig stanset opp. Årsaken er ikke at svenskene har fått nok fisk, — men det faktum at det ikkje finnes meir høveleg fisk i Nor... ...laks A/S store dammer. Den ... ...n som nå står i dammane ... ...se i tre månader til før ... ...blir høvelegg til sal som porsjonsfisk.

Norlaks har ennå ikke fått rapportar etter prøvesendingane til Frankrike og USA, men venteleg vil det gå ei tid før dei kan rekne med reaksjon frå desse stadene.

...SA har spurt arkitekt Karlstein Oddm. Vik om det ikkje var eln tanke at Norlaks A/S eller Brødrene Vik overtok sal for andre damanlegg i fylket der det er høveleg porsjonsfisk i kummane.

...— Det er ingen som har vendt seg til oss med spørsmål om det. Vi vil også vera litt forsiktige med å kjøpe regnbo...-aure utan å vite noye kva ...kvalitet fisken er av, ...rkitekt Vik. —

MORGENBL. 6/3.62

Stor eksport av regnbueørret til Sverige

ALESUND: Det er stort m... for norsk regnbueørret i Sv... og Norlaks i Sykkylven har l... tre tonn av den pr. uke i det s...

Det begynte med eksport av et prøveparti til Stockholm for en tid tilbake, men senere er det også sendt regnbueørret til Göteborg og Hälsingborg.

Fisken blir iset i kasser og sendt med kjølevogner fra Åndalsnes, og er kommet frem i så god stand at man ikke har hatt reklamasjoner.

Eksporten må foreløbig innstilles fordi man ikke har fisk i riktig størrelse for porsjonsfisk i dam... ...legget på Sykkylven før om ... ...månader. (NTB)

N.H. OG S.T 4/3.63

Norsk damørret populær i Sverige

Fra «N. H. og S. T.»s korrespondent.

Ålesund, 4. mars. Norlaks i Sykkylven har levert 3 tonn regnbueørret om uken til Sverige. Det begynte med et parti til Stockholm, men senere har man hatt leveranser også til Göteborg og Helsingborg. Det ser ut til at norsk damørret blir foretrukket for dansk i Sverige. Fisken blir sendt iset i kasser med kjølevogner fra Åndalsnes, og det har ikke vært noen reklamasjoner på forsendelsene. Nå må denne eksporten slutte fordi man ikke har tilstrekkelig fisk av den riktige ...rrelse ved damanlegget Syk... ...og først vil få det ... ...månader.

BERG. ARB. BL. 5/3.63

Norsk aure til Sverige

Ålesund (NTB): Det er stort marked for norsk regnbueørret i Sverige, og Norlaks i Sykkylven har levert tre tonn av den pr. uke i det siste. Det begynte med eksport av et prøveparti til Stockholm for en tid tilbake, men senere er det også sendt regnbueørret til Göteborg og Hälsingborg. Fisken blir iset i kasser og sendt med kjølevogner fra Åndalsnes, og er kommet fram i så god stand at man ikke har hatt reklamasjoner.

Eksporten må foreløpig innstilles fordi man [illegible] fisk av riktig størrelse for porsjonsfisk i dam... ...legget på Sykkylven før om ... ...måneder.

LOFOTP. 4/3.63

Nordlaks sender ørret til Sverige

Fra Lofotpostens korrespondent.

Ålesund: Nordlaks i Sykkylven har levert ca. 3000 kilo regnbueørret pr. uke til Sverige til mat. Det begynte med et parti til Stockholm, men senere har man hatt leveranser til Göteborg og Helsingborg. Det ser ut til at norsk damørret blir foretrukket fremfor dansk i Sverige. Fisken blir sendt iset i kasser med kjølevogn fra Åndalsnes og er komten må nå stanse fordi man ikke har fått reklamasjoner. Eksporten må nå stans fordi man ikke lenger har fisk i riktig størrel... ...for porsjonsfisk og slik fis... ...man først få om tre m...

63.6

NORSK FERSKFISKOPPDRETT HAR UTALLIGE PROBLEMER

Kan det skapes et særnorsk kvalitetsprodukt, som gjør det mulig å konkurrere med billigere utenlandsk fisk?

Interessen for oppdrett av ferskvannsfisk har tatt seg voldsomt opp i Norge de siste årene. Det er vel i første rekke meldingene om danskenes dambruk som har vakt forhåpninger om tilsvarende eller enda større utbytte hos oss. Men de som har satt i gang med oppdrett her hjemme, har ingen erfaring å bygge på, og det kan lett gå galt. Å legge stort og optimistisk i gang uten egen erfaring og uten tilstrekkelig for å få den nødvendige faglige rettledning, fører ikke sjelden. Iallfall krever det svære kapitalutgifter. Og blir det mangelfullt tilbakeslag, kan det stagnere hele utviklingen.

For å klare opp i situasjonen, ble det i går holdt et møte i Bergen, ledet av fiskerikonsulent Senstad. Ferskvannsinspektør Harstad var til stede, likeens fiskerikonsulentene Rosseland og Ole Hansen. Der møtte mellom elve og førti oppdrettere og interesserte, og disse var ikke bare fra de nærmeste distrikter, men var representert, likeledes fra landet. De spørmål som kom opp og de opplysninger som ble gitt på møtet, viste at problemene er utallige.

Ferskvannsinspektør Harstad ønket diskusjonen eller riktigere det samtalen med å minne om at det har vært forsøkt med oppdrett av ferskvannsfisk flere ganger tidligere her i landet, men det førte ikke fram. Det finnes lite litteratur å bygge på, og det må være en oppgave å skape mer, men da må en først ha erfaring. Iallfall er det klokt å gå varsomt fram denne gangen, så kan oppdrettet muligens bli en næringsvei.

Oppføring i saltvann, et nytt grunnlag

Ferskvannsinspektøren pekte på at Norge sannsynligvis på det meste er selvhjulpen med oppdrett av settefisk — 2,5 til 3 mill. pr. år. Det er settefisk av ørret det er for lite av.

Fiskeridirektør Sunnanå som også var til stede på møtet mente at det sentrale spørsmålet i dag er kommet med, ser ikke dette med om oppføring av fisk i saltvann gir bedre vilkår for suksess enn de rene ferskvannsdambruk som var forsøkt tidligere. Møtet burde søke å skape klarhet om hvorvidt med sjøvannsoppføring er skapt et helt nytt og bedre grunnlag.

Det ble endel samtale fram og tilbake om dette, og det ble bl.a. fremholdt at fisken vokser bedre og holder seg friskere i sjøvann enn i ferskvann. Men samtidig ble det pekt på at oppdrett i sjøvann er kjent fra før. Det må i alle tilfelle sørges for rikelig tilgang på ferskvann ved alle anlegg.

Overflytting av fisk fra ferskvann til sjøvann

Fra dette kom en så naturlig over til de problemer som reiser seg ved overføring av fisk fra ferskvann til sjøvann i anleggene. Karstein Vik opplyste bl. a. at de i Sykkylven hadde flyttet yngel av regnbueaure over til 18 promille saltvann, 4 uker etter at den var kommet ut av rogn-sekken, og den greidde seg godt. Konsulent Senstad hadde kjennskap til at det i et anlegg ved Bergen var overført settefisk av regnbueørret fra ferskvann til 24 promille saltvann, og oppdretteren som gjorde dette kunne opplyse at fisken tålte det. Det finnes forresten en sjøgående regnbueørret på den amerikanske stillehavskysten. I det hele tatt må en forsøke å finne fram til stammer som gir de beste muligheter.

I denne sammenheng ble det nevnt frykt for at det kan følge sykdommer med dansk damørret, men det var ingen enighet om dette.

Konservator Soleim fortalte at Fiskeriselskapet har sloppet settefisk av aure i østerspoller, hvor det i overflaten er rent ferskvann, dypere nede rent sjøvann og med et blandingslag på omlag 30 cm mellom de to vannlyper. Tilvenningen fra ferskvann til sjøvann gikk helt smertefritt.

I samtalen for øvrig ble det av flere oppdrettere fremholdt at tilvenningen fra ferskvann til sjøvann helst bør foregå gradvis, det byr den minste risiko.

Temperatur, vekst og vektøkning

En kjent oppdretter fra Østlandet fremholdt at det kan være en fordel å bore etter vann for å få «varmt» vann til anleggene i vinterhalvåret. Etter de opplysninger andre oppdrettere kom med, ser ikke dette med vanntemperaturen ut til å være noe stort problem her vest. Det samme oppdretter sa at «varmt» vann påskynder veksten hos yngel og settefisk. I denne sammenheng ble det gitt endel opplysninger om den vekst som enkelte anlegg har oppnådd for sin fisk.

Det ble bl.a. nevnt eksempler på laks som i løpet av ett år, fra november til november, vokste, fra 50 gram til 2 kg., og eksempler på 1 år gammel regnbueørret var vokset til 105 gram. Konsulent Senstad refererte til opplysninger han hadde fått fra en oppdretter utenfor Bergen, at regnbueørrett etter to år oppnådde en vekt på 200 gram, tredje året 1 kg, og fjerde året 3—5 kg. På møtet ble del av andre oppdrettere nevnt tall som viser at en kan komme høyere.

Karstein Vik hadde erfaring for at det kan være meget forskjellig vekst og vektøkning i samme dam og med samme fôring. Skal en komme noen vei, må en velge ut de største og fineste fiskene til avlsfisk og på den måten bygge opp en hurtigvoksende kvalitetsfisk.

Hvor mye mat går det med til å produsere 1 kg fisk?

Spørsmålet om fôringskoefftsienten, d.v.s. hvor mange kg fôr det skal til for å produsere 1 kg fisk, er meget viktig, og dette ble da drøftet grundig på møtet. Konsulent Senstad sa til å begynne med at det mest alminnelige har vært å regne med en koeffisient på 6—8. En av møtedeltakerne fremholdt at en sannsynligvis gjorde klokt i å regne med 10. På dette svarte Vik med å vise til en undersøkelse Utbyggingsfondet har foretatt ved et anlegg, der koeffisienten etter et års prøve var 3,4. Selv regnet han med 4 ved sitt eget anlegg. Flere oppdrettere syntes dette siste var alltfor optimistisk, de ville etter egne erfaringer og det de hadde sett andre steder, regne med 6—8.

Hva slags mat, og hvor dyr blir den?

Det ble fremholdt at Danmarks dambruk har levd stort på «skittfisken» fra Nordsjøen. Men hva skal oppdretterne bruke her i landet? Bør de gå sammen om en ordning som sikrer dem det nødvendige fôr til enhver tid, eller kan den enkelte oppdretter best ordne for seg selv?

Foreløpig brukes det fisk (fisk-avfall, rogn og forskjellige sammensetninger som kjøpes.

Noen enighet om fremgangsmåten ble det ikke. Derimot var det stemning for å opprette et fagutvalg, som kunne tjene til å gi de enkelte oppdrettere lette fikk del i de erfaringer som ogsånås ved de forskjellige anlegg ved de forsøk som gjøres.

Er rødt kjøtt en fordel?

Kvalitetsspørsmålet ble brakt på bane, og rødt kjøtt ble nevnt. Av diskusjonen syntes det å fremgå at det nok kan være en fordel med rødt fiskekjøtt på enkelte markeder, mens andre, f.eks. USA ikke har noe krav i så retning. Likevel kan det tenkes at en kan opparbeide et slikt krav. De fleste markeder, hvis ikke kjøtt blir et kvalitetsmerke.

For å oppnå rødfarge er det vanlig om en legger foringen opp. Til dette formål den siste tiden for fisken markedsføres. Det bør vel legges opp forsøk for å finne ut et godt og effektivt fôr som gir det resultat en ønsker.

[illegible] andre og muligens billigere midler.

Produksjonskostnad, salgspris og fortjeneste

Skal norsk fiskeoppdrett noen fremtid, må en kunne [illegible] lønnsomt. Danskene produserer mest porsjonsfisk på 200—3[illegible] gram. USA vil helst ha porsjonsfisk på 300 gram. Spørsmålet [illegible] hva det vil koste å ale opp [illegible] fisk i Norge, eller om en skal sikte på et annet produkt, dvs. større fisk som får mer preg av laksens kvalitet. Dette siste ble fremholdt av Karstein Vik som den riklige vei å gå.

Det ble endel diskusjon om hvilken pris en kunne regne med å oppnå, og her var meningene [illegible] nokså delte. Konsulent Senstad viste til at smålaks (tert) bare oppnådde kr. 7 til 7,50 pr. kg. i Bergen de siste årene. En annen taler mente terten siste sesong var betalt med 10 kroner kiloet. Hvorvidt en kan oppnå fertpris for regnbueauren, er vanskelig å vite.

Konsulent Rosseland opplyste at danskene siste året regnet med at hvert kg fisk, de produserte kostet 4 kroner, de solgte den for 6 kroner, og hadde således 2 kroner kiloet i fortjeneste. I København ble fisken solgt i forretninger for 8 kroner kilo. Det [illegible] om vi her i landet kan produsere så billig.

En oppdretter fra Østlandet opplyste at dansk og japansk porsfisk leveres i New York for [illegible] kroner kiloet. Det eneste an[illegible] her i landet som virkelig [illegible]levert» fisk med god fortje[illegible], er ett som lar sportsfiskere fiske fisken fra dammene til 12 kroner kiloet. Siste året ble det på den måten «solgt» 12.000 kg. [illegible] dette svarte en annen oppdretter at han visste om et [illegible] Jæren som leverer fisken for 8 kroner kiloet, og har regning [illegible] drift.

Hvorledes kan en holde dammene rene?

Spørsmålet om sykdomsangrep på fisken og nødvendigheten av å holde rent i dammene eller på steder hvor fisken går, ble grundig drøftet. Konsulent Senstad spurte hvorledes anleggene i sin helhet bør bygges opp — om det best å legge dem i sund hvor det er god sjøgjennomgang, eller om det er mulig å bruke mer avstengte poller.

Fra flere oppdrettere ble det pekt på at renholdet kan [illegible] vanskelig å pollene [illegible] har forsøkt anlegg med [illegible] av vann etter flo/fjæresystem, har helst dårlige erfaringer. Enkelte har [illegible] flyndre, krabber [illegible] nummer ut i bassengene som en slags renovasjonsarbeidere, men hvor vidt det er effektivt [illegible] kan ingen si med sikkerhet.

Vik opplyste at anlegget i Sykkylven må bygger hele rengjøringen på så rikelig vann-gjennomstrømming i anlegget, at all urenhet skylles ut. De to siste årene er det ikke gjort rent på annen måte, og det ser ut til å greie seg godt. Men så er også vannsirkulasjonen i anlegget 10—[illegible]0.000 liter pr. minutt. Denne [illegible]ke sirkulasjonen har også den [illegible]del at en kan [illegible]

Det er selvsagt opp til [illegible] enkelt om de vil satse penger [illegible] arbeid på oppdrett av regnbue[illegible], men det er litt betenkelig [illegible] spekulanter i regnbueaure [illegible] dominere i den grad overalt [illegible] det ikke er mulig å vinne [illegible] med foretak som i lengden [illegible] vise seg vel så berettiget s[illegible] oppdrett av regnbueaure. En [illegible]nen sak er det at de som alt [illegible]satset på regnbueaure, økonomisk og moralsk, ikke er interessert i konkurrerende virksomhet.

Det er kommet så langt at en [illegible]retspekulant har greidd å innbille folk at han er «garantert» av[illegible]ning av sine produkter til 4[illegible] kroner pr. kg. i London. I dag kan neppe kunne få 9 kroner [illegible] samme sted.

«Bonde og Småbruker» [illegible]støren for ferskvannsfisk [illegible]arstad skrevet en artik[illegible] han sier at en savner s[illegible]tering og saklige analyser [illegible] gjelder lønnsomheten [illegible]oting av laksefisk i dam[illegible]

I artikkelen kommer han [illegible] flere vektige argumenter, [illegible] undertegnede kan ikke v[illegible]enig i den viktigste konklu[illegible]nen: «Skal produksjonen av [illegible]for aure i dammer få betyd[illegible] som næring, må driften i [illegible]saken skje med tanke på ek[illegible]. Men dermed kommer vi [illegible] i kontakt med den dansk[illegible]duksjonen. *Ikke tror jeg d[illegible] kan klare oss i denne konk[illegible]ranse, og dersom landet gir under Fellesmarkedet, blir vel danskene som bestemmer scene også på det innenlandske norske marked».*

En kan unngå den utvikl[illegible] som Harstad her frykter, men [illegible] er det nødvendig å komme [illegible] fra den oppreklamerte stemni[illegible]holde og over til de bitre, [illegible] endige realiteter. Det er [illegible] rolig at det økonomiske [illegible] under Fellesmarkedet tar [illegible]nitale hensyn til overoptil[illegible] norske oppdrettere av r[illegible]aure.

Det har vært fremhevet [illegible] enkelte at det trenges stor st[illegible] kapital for å kunne begynn[illegible] dreit av regnbueaure. Det [illegible] mange tilfelle ikke riktig [illegible] al ikke store investerin[illegible] er en har satt seg godt [illegible] ngene og lar være å påt[illegible] større tap ved å sette i [illegible] stått på sviktende grunnlag.

Skal en gi råd til dem som [illegible] ker på å begynne med oppd[illegible] må det være at de tenker [illegible] vel om før de går i gang. D[illegible] er noe nytt, og en må rekne [illegible] at anlegg som er konkurra[illegible] dyktige om noen få år ikke [illegible] å svært meget tilfelles med [illegible] som i dag fremheves som m[illegible] feranlegg. En vil da ha mer e[illegible] faring om markeder, produkter, [illegible]foring, konstruksjoner og le[illegible] somhet enn i dag.

I et intervju ble det av en [illegible] de aller fremste eksperter fr[illegible] hevet at det foregikk forsøk [illegible] 67 anlegg. Det sier en hel d[illegible] hvert fall at det foregår en [illegible] sing [illegible] ikke i et arbeid [illegible] kunne vært tilfredsstillende [illegible] ved igangsettelse a[illegible]

HELGELAND ARB.BL. 18/3.63

63.7

Leserne har - ORDET

Flyplass, fiskeoppdrett, fiskbiologisk stasjon s[illegible] i relasjon til hverandre

Ser at flyplassprosjektet på Bjerka er dropnet for godt. Det er nokså rimelig at Luftfartsdirektoratet ikke ville ta ansvaret for å plasere en flyplass i den trange Bjerkadalen. Tror forresten at Leinesprosjektet vil lide samme skjebne, ikke så meget på grunn av tranghet i terrenget, men av andre naturlige gruner. På flyplassmøtet i Mo i Rana siste høst kom forslag fra nesten samtlige kommuner på Helgeland som ønsk[illegible] å ha nærmest ideelle [illegible]er for anlegg av flyplass. Da det av regjeringen utnevnte flyplassutvalg hadde hørt de fleste innlegg, kom generalmajor Mohr fra Luftfartsdirektoratet med følgende bemerkning til alle forslagene:

«Det er en ting å få bygget flyplasser, men en annen vesentlig ting er å få fly til å gå ned på plassen. Anleggsomkostningene er ikke bestemmende, men 100 prosent sikkerhet for landing, start, og minst mulig avbrytelser av de daglige anløp av fly på grunn av værforhold».

Et forslag fra Herøy angående flyplass som undertegnede kom med og som generalmajoren festet seg ved og som han ønsket nærmere utredet, inneholdt følgende argumenter:

Mitt forslag:

[illegible]m plasering av flyplass på Herøy eller muligens [illegible]siden av Nord-Herøy, anføres:

Ad. sørsiden av Nord-Her[illegible]

1. Her er et område som ikke har bosetting.
2. Ingen verdifull dyrkingsjord behøver å ødelegges.
3. Flyplassen vil ligge midt på Helgeland og nær Leines og Sandnessjøen.
4. Stabile vindstyrker hersker her. Ikke fallvær og ikke frostrøyk.
5. Sikker inn- og utflyging grunn av fjerne fjell.
6. Avståelse av nødvendig grunn vil ikke treffe vanskeligheter idet grueieren er villig til å avstå grunn etter offentlig takst. [illegible]opproblemer på flyplassen vil praktisk talt være like [illegible]all.

Hvis en smal utløper av flyplassen kunne dekke det smale og grunne svaet mellom Nautøy og Hjartøy, ville Herøy ikke bare få en ypperlig havn, men også ideelle samlingsplasser for levende fisk av alle sorter tett inn til flyplassen. — Transport fra samlebassengene pr. fly av krabbe, hummer, ål, rødspettflyndre, regnbuelaks, vanlig laks, steørret og andre kostbare eller billigere fiskesorter ville bli billigere og kvalitetsmessig helt ypperlig mottakerstedene ute i Europa enn den transportmåte som praktiseres i dag.

Hvordan skjer så transporten, delvis av levende fisk, Helgeland? Jo, på følgende måte: Først går den levende fisk i trange samlekasser eller notposer i uker inntil den ugeslitt og nesten blind blir hentet av levendefiskskuta som så transporterer den til Ramnkloa i Trondheim. Her slaktes [illegible]en og bringes så pr. lastebil til Værnes flyplass hvor så flyene bringer den ut på Europamarkedet. Kvalitetsmessig må denne fisken nødvendigvis bli så dårlig at den på ingen måte kan sammenliknes med fisk som direkte kan hentes fra rommelige notsperringer til inntil en flyplass. Levende nylig slaktet fisk ville være kontinentet noen timer etter fra Herøy.

[illegible]bør helst tenke på en ny veg som er i sterk utvikling på kysten, nemlig oppdrett av regnbuelaks i sjøvassdammer, avsperrede, trange og grunne sund og poller. I Alstahaug, Tjøtta, Donna, Vega, Herøy og andre kommuner [illegible] vi massevis av høvelige sund og poller hvor en kan få fram millioner kilo regnbuelaks som kan selges til nesten vanlig lakspris.

[illegible]år vi forhåpentlig en g[illegible] anlagt en fiskeribiologisk stasjon i Meisfjord for utklekking av hummer, rødspettflyndre, [illegible]laretorsk, vanlig laks, regnbuelaks og sjøørret, vil vi her på Helgeland få økt vår hjemmefiske betraktelig [illegible] oppnå gode priser på kvalitete ved at vi kan distribuere fra Helgeland ut kontinentet hurtigst mulig til forbrukerne.

[illegible]d. SørHerøy prosjektet. Fordeler ved å velge Herøy består i at her er [illegible] plassen oppskukket, [illegible]lert og kostnadsberegnet. En skulle tro at forsvaret ville overlate Luftfartsdirektoratet de utarbeidede planer. Selvfølgelig vil de spesielle forsvarstekniske planer ikke ha noen interesse for en sivil flyplass. Et argument for en sivil flyplass på Sør-Herøy som antakelig vil telle, er at den sør-nord-gående flyrute går over her. Radiopeilingsstasjoner er bygd langs denne flyrute. Selv Nordpolruten går over Sør-Herøy.

2. Anledning for opprettelse av samlebassenger for levende fisk tett in til flyplassen er også tilstede her. Vil en anlegge flyplass, bør en *absolutt* ta i betraktning hvilken betydning det vil ha for den økonomiske utvikling i distriktet. Det er ikke nok bare å tilfredsstille p[illegible]n- og postbefordringen, [illegible]er hva jeg har hørt [illegible] Herøy formannsap ny[illegible]

[illegible] Luftfartsdirektoratet [illegible] undersøkt mulighetene [illegible]sering av sivil flyplass [illegible]øy-området. Det var sannelig på tide.

Når det appelleres til kommunene Herøy, Dønna, Vega, Tjøtta og Alstahaug om å slutte opp om[illegible] flyplassprosjektet på Leines, så tror jeg det appelleres forgjeves hvis de nevnte kommuner tenker alvorlig på de fordeler heimefiskeingen vil oppnå ved en kombinasjon av flyplass og samplasser for levendefisk.

Argumenter for flyplass [illegible]s er at den vil ligge [illegible]t trafikkssentrum. [illegible]n Alesund følte i sin [illegible]erkt behov for flyplass [illegible] da det ikke lot seg gjøre [illegible] den på fastlandet til en [illegible]lunde rimelig pris, finanle og bygde Alesund og de nærliggende distrikter en flyplass på Vigra som ligger betydelig lenger fra Alesund enn Herøy fra Leines.

Om folk og post fra Mo i Rana, Mosjøen og Sandnessjøen [illegible]le bruk *en halv time mer* på nå flyplassen i Herøy, [illegible]le ikke det være noe vektig [illegible]ument mot de fordeler som [illegible]rede er nevnt.

[illegible]n avisartikkel som direktør [illegible]ølsen ved Fiskeridirektoratet [illegible] hadde skrevet sluttet slik: «Den tid er kommet da vi [illegible] bruke landbruksmessige [illegible]der for å øke fisket i kystdistriktene ved anlegg av klek[illegible] for utlekking av høvelige [illegible]arter».

[illegible]et arbeid som er nevnt [illegible]å anlagt èn fiskebiologisk [illegible]sjon i Meisfjord må [illegible]kere og andre slutte opp [illegible]byggingsfondet for distriktene vil antagelig støtte et slikt [illegible]takende finansielt med ca. [illegible]prosent. Men betingelsene er [illegible] vi kystboere også må s[illegible] penger ved å tegne ak[illegible]

[illegible]onna i Herøy 11. mars 1[illegible]

FRITZ KRISTOFFERSEN

VESTLANDSNYTT 19/3.63

2 tonn regnbogeaure frå Eggesbønes til Sverige

Sverige kan bli eit godt marked

ANDERS B. VOLDNES:

Vi vil heretter kunne ta opp for levering eit større parti fisk for sal kvar førejulsvinter

Det er alltid dyrt å eksperimentere. Det har Anders B. Voldnes på Eggesbønes fått røyne. Han starta optimistisk med oppdrett av den såkalla regnbogeauren i reint sjøvatn. Ingen hadde prøvt det før — og ingen kunne gi råd. Ein måtte difor prøve å lære av dei feilgrep ein gjorde. Det har Anders B. Voldnes gjort. [illegible] kosta — men resultatet er at Voldnes og kompanjongen hans, [illegible]s Garvik, for ettertida vil kunne levere større og mindre parti regnbogeaure kvar førejulsvinter.

— Kva har eksperimenta lært Dykk, Voldnes?

— For det første har vi lært at settefisken må gjennomgå ein tilvenningsprosess med suksessiv overgang til sjøvatn. Dessutan har vi lært at fisken deretter toler godt sommarhalvåret i sjøvatn — men at mykje av han ikkje toler vinteren. Vi trur vi har det synt seg at det ikkje berre er tida som skal

[illegible]fisken stor og feit, men [illegible]ringsmengda.

— Kva utslag vil så denne lærdomen gi seg i praksis?

— Vi vil til dømes i år hente 15 000 fisk frå tilvenjingsdammen i Velsvika og setje ut i vår. Vi vil føre godt — og før jul vil vi ta opp fisken for sal. Fører ein godt kan ein få fisk på 2 og 2,5 kg.

— De tok opp 10 tonn før jul. Korleis går salet?

I førstninga var dette ei vare som var lite kjend, men i det siste har etterspurnaden stige monnrått. [illegible] det kan til dømes ikkje skaffast nok fersk fisk i dag. Mellom anna har svenskane fått smaken på fisken — og vi leverte nyleg eit parti på 2 tonn til Sverige som utan tvil vil bli eit bra marked. Vi har att om lag 3 tonn av det vi tok opp, men det vil bli selt med det første. Pris[illegible] er bra — og når samstundes prisen på settefisk har minka, skulle det vera von om [illegible] lønsam dr[illegible]

BRØNNØYSUNDS AV. 18/3.63

REGNBUEØRRETEN på Mindland trives

YNGELEN HADDE INGEN FARE AV VINTEREN, SELV OM VANNET BARE HOLT EN HALV VARMEG.

Interessen for regnbueørret har våknet her i distriktet — siden Erling Flokkmann, Mindland i fjor vår anskaffet øyerogn særfra og klekket ut en del tusen yngel i basseng hjemme på Mindland. Noe av denne yngelen er satt ut i vatn eller basseng og mange er det nok som omgåes planer om å ale opp regnbueørret — en geskjeft som har fått [illegible] meget stort omfang i Dan[illegible]k.

[illegible]n yngelen som Flokkmann [illegible]kte i fjor, er den første på Helgeland og visstnok i Nord-Norge — ved siden av forsøk i Vesterålen. I mai blir yngelen i Mindland ett år gammel. De[illegible] kvikk og i god vigør, og det ikke vært noen dødsprosent i pet av vinteren, forteller h[illegible] Flokkmann, men ved lav temperatur i vatnet eter den lite og vokser lite.

— Hva fører dere yngelen med?

— Den skal ha allsidig kosthold og får sild, melke, hvete og fiskemel eller fisk, med litt salt. Den lever i ferskvann i bassenget, men det vil ikke skade med litt tilsetting [illegible] sjøvann — noe yngelen her har vært avskåret fra ei tid, da det har oppstått [illegible] på sjøpumpeanlegget.

Hvor mye vokser det av første året?

Det er stor forskjell [illegible] størrelsen. Noen står 7—8 cm mens andre holder 12—14 cm. Lengere ut på våren blir det mer fart i voksteren igjen og de vokser hurtigere etter hvert. 1½ år vokser den vanligvis 0,3 kilo, på to år blir den fra 1 til 1,5 kilo og i løpet av 3 år kan den bli fra 2,5—3—4 og opptil 5 kilo, under gunstige levevilkår.

— Hvor lav temperatur i vannet kan den tåle?

— Vel, da det ble målt bare ½ grad over null i bassenget, var vi litt engstelige for yngelen, men det viste seg at den ikke [illegible] noen fare av så lav tempera[illegible] levde utmerket i det [illegible]pet.

A 6/3 63

Svenskene vil gjerne ha norsk regnbueørret

Alesund, 5. mars.

(NTB). Det er stort marked for norsk regnbueørret i Sverige, og «Norlaks» i Sykkylven har levert fra tonn av den pr. uke i det siste. Det begynte med eksport av et prøveparti til Stockholm for en tid siden, men senere er det også sendt regnbueørret til Göteborg og Hälsingborg. Fisken blir iset i kasser, og sendt med kjølevogner fra Andalsnes, og er kommet frem i så god stand at man ikke har hatt reklamasjoner.

Eksporten må nu foreløbig innstilles, fordi man ikke har fisk av riktig størrelse for porsjonsdamanlegget på Sykkylven fo[illegible] tre måneder.

VESTLANDSNYTT 19/3.63

Anlegg for oppdrett a[illegible] REGNBOGEAURE på Moldtustranda

Det er sett ut 20 000 fisk førebils

På Moldtustran[illegible]a er det sett i gang eit anlegg for oppdrett av regnbogeaure. Anlegget er bassert på kummar støypt i betong. Den første kummen er ferdig og det er usett tilsaman 20 000 fisk. Første partiet på 10 000 vart utsett i fjor sommar. Kummen er på 27x8 meter — men to andre kummar som skal bli ferdige til våren er større, heile 10x30 meter.

Det er norskamerikanaren Bjarne Moltu som står bak tiltaket. Han reiste ut før kr[illegible] og har busett seg i USA. [illegible] er kaptein i utanriksfart har funne det opportunt å [illegible]je kapital i oppdrett av regnbogeaure i heimbygda si. Det er svogeren, Sigurd Voie som driv anlegget.

— Og fisken trivst bra, Voie?

— Det ser ut til det. Ein rek[illegible] nar vanlegvis med ein tapsprosent på 10 — og noko meir har vi ikkje mist her.

[illegible]— Og det er reint sjøvatn?

— Nei, det er blanding. Gjen[illegible]n pumpesystem tilfører vi ferskvatn og sjøvatn etter som ein ynskjer det. Det renn [illegible]ån bekk forbi kummane [illegible] og her er det ferskvatn nok heile året.

— De er ikkje redd for vinteren?

— Vi har litt lita røynsle til å kunne uttale oss om det — men når ein tilfører høvelege mengder ferkvatn trur vi det skal gå — det har i alle høve gått bra denne vinteren.

— Og det skal setjast ut fisk i kummane som er under støyping?

— Ja, førebels 10 000 fisk i [illegible] år.

ROGALAND 28/3.63

63.8

Fiskedøden herjer igjen i Figgjo

Prøver viser at det er kobber som har laget forurensninger

Katastrofalt for Øksna Bruks fiskeoppdretterl, sier fabrikkeier Olav Egeland

Fiskedøden har igjen gjort seg gjeldende i Figgjo. For en måneds tid siden oppdaget man ved Øksna Bruks Fiskeoppdretterl på Øksnevad at det lå død fisk i dammene, og prøver som er tatt av elvevannet viser at det er kobber som har forårsaket forurensningen. Ved Polaris Fabrikker hadde man tidligere i vinter et uhell med en lagune for skyllevann, men man har vanskelig for å tro at det alene kan være årsaken til denne forurensningen.

Hvor store skadevirkninger dette har fått i selve vassdraget har man ennå ingen oversikt over, men for fiskeoppdretteriet på Øksnevad synes det allerede nå å være på det rene at forurensningen har fått meget alvorlige følger. Heller ikke der han man full oversikt over hvor mye fisk som er stroket med, men at det er atskillige tusen er sikker nok. Ennå er de fleste av dammene islagt, men daglig blir det hovet opp død fisk med alle sikre tegn på forgiftningsdød.

Konsulenten for ferksvannsfiskeriene på Vestlandet, Christoffer Senstad, som selv har vært på stedet og tatt vannprøver, sier i en samtale med «Rogaland» at det hersket over all tvil at det er kobberforgiftning det her er tale om.

Fabrikkeier Olav Egeland, som driver Øksna Bruks Fiskeoppdretterl, karakteriserer den situasjon man nå er kommet opp i som katastrofal.

— Vi var jo veldig spent på hvordan fisken ville greie den harde vinteren, men det viste seg altså at kulden ikke ble det problem vi hadde fryktet.

— Det kan ikke tenkes at kulden tross alt er en medvirkende årsak til denne massedøden?

— Det er ganske utelukket. Vi har hele vinteren gjennom kontrollert dammene hver eneste dag. Det er blitt holdt åpen råk både ved inn- og uttak for å holde silene rene til en hver tid, så vi har hatt god anledning til å kontrollere fisken.

Nei, da vi oppdaget dette var vi ikke i tvil om at det vær giftstoffer som tok knekken på fisken. Det viste seg at da fisken kom opp i overflatelaget, var den ferdig så å si momentant, Og for å få stadfestet at det virkelig var forgiftning, satte vi oss øyeblikkelig i kontakt med bl. a. konsulenten for ferksvannsfiskeriene på Vestlandet. Prøvene som ble tatt er nå analysert ved Fiskerlinspektøren for ferksvannsfiskeriernes vitenskapelige avdeling på Vestlandet, og der har man altså fastslått at det er kobber-forgiftning.

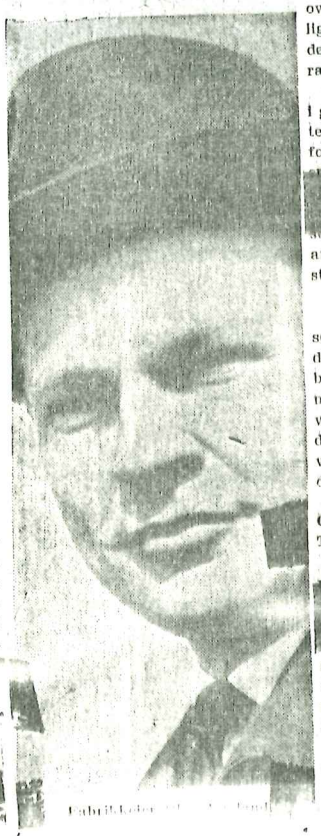

Fabrikkeier [illegible]

En av auredammene ved Øksna[illegible] Fiskeoppdretterl på Øksnevad.

Fiskedøden

[illegible]000 REGNBUEAURE I DAMMENE —

Det er nå to år siden man gikk i gang med fiskeoppdretterl ved Øksna Bruk, og i dag skulle det være noe slikt som 200.000 regnbueaure i dammene. Men så mange er det nok ikke nå, i hvert fall ikke som er levende. Som sagt har man ennå ikke fullstendig oversikt over skadevirkningene, men at atskillige tusen fisk er blitt offer for giftdøden er allerede på det rene. Det har rammet både en og to år gammel fisk.

— Vi hadde regnet med å komme i gang med salg av fisk i løpet av høsten, men det er nok dessverre fare for at dette ikke blir noe av i år. Det er jo det hele en meget alvorlig situasjon vi nå er kommet opp i. Det er mer trist å se mye av det en har forsøkt å bygge opp gjennom flere [illegible] arbeid og investeringer bli revet stykker på en måte som dette.

— Hva med erstatningskrav?

— Det vi har tapt på dette vil vi selvsagt kreve erstatning for. Vassdragsloven har forøvrig meget klare bestemmelser når det gjelder erstatningsplikten for den som forurenser vassdrag med slike følger. Men før det blir snakk om erstatningskrav må vi jo få fullstendig oversikt over skadens omfang.

OGSA FIGGJO ELVEEIGARLAG TAR SAKEN OPP

Formannen i Figgjo Elveeigarlag, rektor Sjur Ulvund, sier til «Rogaland» at man ennå ikke har kjennskap til hvilke konsekvenser forurensningen har fått for fiskebestanden i selve vassdraget. Laget har imidlertid tatt saken opp med Vassdragssenet og man har vært i kontakt med Fiskerlinspektøren.

— Våren 1961 hadde vi jo samme elendigheten i Figgjo, og de prøver som ble tatt den gang viste også at det var for mye kobber i elven. Siden har det imidlertid vært bra, inntil nå i vinter. Men hvis forurensningen har [illegible] like mye i vassdraget forøvrig som den, etter det vi hører, har gjort Øksna Bruk, er det jo en temmelig alvorlig affære vi her står overfor, sier rektor Ulvund.

UHELL VED POLARIS [illegible]RIKKER —

«Rogaland» har også hatt en [illegible] tale med driftsleder Sveinung [illegible]che Olsen ved Polaris Fabrikker.

— Vi har her ved bedriften strenge forskrifter for hvordan man skal behandle giftstoffer for at alt som heter forurensning av elven skal unngåes, og disse forskriftene blir fulgt. Dessuten tar vi regelmessig vannprøver for at vi skal være på den sikre siden.

Men i vinter var vi uheldig med en lagune for skyllevann med giftstoffer. Den harde frosten med dyp tele forårsaken en lekkasje, og en del av skyllevannet rente nok ut i elven. Men på den annen side har vi mer enn vanskelig for å tro at dette alene kan være skyld i den påståtte forurensningen [illegible]

SA 27/3.63

Regnbogeauren på Moltu blir fora med augepål

Ein moltustranding, Bjarne Moltu, som nå bur i U.S.A. har sett pengar i aureoppdrett i heimbygda. Det er skipa eit aksjeselskap, Moltulaks, som har bygt ut fiskedammar i Steinen mellom Sildoljefabrikken og Handelslaget Sigurd Voye er medinteressent og styrar for anlegget.

Voye seier til SA at auren trivst godt, men han blir ikkje stor nok til salsvare for tidligast til hausten. Fisken blir nå serleg fora med augepål og annan småfisk, som han kjøpar av ein i bygda, som driv reketråling. Dette er billig mat til auren. Ikkje serleg over 20 øre pr. kg. Siden må ein gå over

Fiskedammane ligg slik at det blir godt høve til å halde fisken i saltvatn og ferskvatn etter som det er mest formålstenleg, Voye.

11/13.63

Landsplan for laks- og ørretklekking

— Det er nu håp om at arbeidet for utvikling av ferskvannsfiskerine i Norge skal komme inn i et mer effektivt og organisert spor, forteller fiskerilnspektør Joakim Harstad i en samtale med Aftenposten. — Vi arbeider nu med en større plan som vil klargjøre de behov for utbygging av lakseelver, sentralanlegg for yngel og settefisk og store solide anlegg, for produksjon og oppdrett av stamfisk, både ørret og laks. Det er den stadig økende vassdragsutbygging i Norge som bl. a. gjør det nødvendig snarest mulig å få fortgang i arbeidet. Vi arbeider nu for å finne en løsning på kapitalspørsmålet, som hittil har vært den store bøygen. vi vil fremlegge hele problemkomplekset for statsmyndighetene, og innlede forhandlinger bl. a. med Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

Fiskerilnspektøren kan fortelle at planene nu er klare for bygging av Norges første stamfiskanlegg for norske ørretraser. Det blir et stort anlegg, som er planlagt i forbindelse med det anlegg som brukselerforeningene på Østlandet og Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen allerede har ved Hunselven i Oppland. Disse går nu sterkt inn for å få reist stamfiskanlegget, som også skal bli et betydningsfullt forsøksanlegg. Omkostningene er beregnet til 1,5 millioner kroner, og de årlige driftsomkostninger 150 000 kroner. Anlegget blir beregnet for en årlig produksjon av fem millioner rogn, og skal dekke etterspørselen fra hele Østlandet til og med Telemark. Finansieringsspørsmålet for dette anlegg er ennu ikke klart, men det må løses, derom er det ingen tvil. Ved en dom av 23. november ifjor ble det bestemt at grunneierne i Uvdal har rett til å kreve stedegen fisk til utsetting i sine vanri og elver. Det byr imidlertid på vanskeligheter å skaffe denne fisken, og det er blitt en nødvendighet å sette alt inn på å tilvelebringe fisken gjennom kultiveringstiltak.

Fiskerilnspektør Joakim Harstad

— Men det er ikke bare et l[ø]t behov dette, sier fiskerilnspektør Harstad. — Dette anlegg vil få kolossal betydning for fiskebestanden også i andre deler av Sør-Norge. Her vil vi ta sikte på oppdrett av spesielt sykdomsresistente og livskraftige norske ørretstammer, som kan bidra til å gjenopprette bestanden i vassdrag som idag er ganske utarmet når det gjelder ørret. I vassdrag hvor man tidligere har hatt et mangert utbytte av utsetting av yngel og settefisk vil ved hjelp av disse anlegg forsøke å få frem nye egnede ørretstammer. Forsøksfisken vil bli hentet inn fra forskjellige elver og vann i Norge. Vi vil søke å finne frem til den beste og mest livskraftige [...]

— Svenskene har allerede sta[rtet] fiskanlegg for ørret. De har [...] frukter av sitt arbeide, og det på tide at vi også her hjemme satser på et slikt stamfiskanlegg. Det vil som sagt være av stor betydning for ørretbestanden i norske elver og vann. Og Staten burde støtte opp om planene, med bevilgninger.

— Hva med laksen?

— Vi arbeider også med en større plan for utvikling av laksebestanden i Norge. Vi har således planer om å bygge en serie settefiskanlegg rundt kysten. Ett er ten bygget for å dekke behovet [...] utvandringsferdig laks i den sy[d]lige del av Øst[landet]. Likeledes har vi planer om å bygge et anlegg på Jæren. Det skal dekke etterspørselen for sydlige del av Vestlandet. Endelig får vi et anlegg i Hordaland, som bl. a. skal forsyne Lærdalselven.

— Behovet for slike anlegg er stort, ikke minst på grunn av de anleggene i takt med vassdragsguleringer. Det tar år å bygge disse anlegg, og skal vi for fremtiden kunne regne med et godt laksefiske i Norge, må vi utbygge settefiskanoeggene i takt med vassdragsutbyggingen. Finansieringsspørsmålet for nevnte lakseanlegg b[lir] også snart gjenstand for en br[ed] behandling. Her kommer naturligvis også Staten inn i bildet.

Fiskerilnspektøren nevner også store planer for den nordlige del av landet. I Nordland mellom Mosjøen og Mo i Rana er det likeledes planer om å bygge et større settefiskanlegg for laks. Det skal også tjene som stamfiskanlegg og klekkeri, som de andre nevnte anlegg.

Når det gjelder Elristjord-anlegget i Romsdal kan man regne med stadig større produksjon av utvandringsferdig laks. Produksjonen gikk ikke så bra en tid, men nu har man fått nye vannkilder og kan regne med at åraproduksjonen snart vil nå opp i 100 000 utvandringsferdige laks pr. år.

Anlegget i Horg i Lundamo skal utbygges videre. Etterspørselen etter sette-laks er øket betydelig efterhvert som vassdragsreguleri[n]ene har grepet om seg der oppe.

Sandt

SA 23/4.63

63.9

Salgs-samarbeid for dam-ørret?

«Landsmøte» blir halde i Ålesund laurdag

Laurdag kjem representantar frå Fiskeoppdrettarnes Forening i Bergen og Møre og Romsdal Damfisking saman til møte i Ålesund for å drøfte spørsmål om samarbeid på landsbasis innen næringa. Det er særleg salssamarbeid som vil ha stor aktualitet for framtida, ikkje minst for å utvikle jamt avtak både utan- og innanlands.

Det kan koma på tale å skipa landslag for fiskeoppdrettarane, men førebels blir det kanskje berre valt eit interimsstyre. Samarbeidsorganet, som måtte bli skipa skal vareta fiskeoppdrettarane sin tarv og bera fram fiskedameigarane sine ynskjemål for styresmaktene.

Frå Møre og Romsdal Damfiskelag møter formannen, disponent M. O. Kleven, fiskeoppdrettar Olav C. Vik og sekretær Kåre Skutvik.

Frå Bergen møter sivilingeniør Johan Lærum, fiskerikonsulent Ingse Hansen og fiskeeksportør, [...]sument I. Kårbø.

SP 2/4.63

Storanlegg for damaure i England

Karstein Oddmund Vik tilbake etter konferanse

Karstein Oddmund Vik er kommet tilbake til Sykkylven etter møte med framtredende vitenskapsmenn i England. Der traff han bl.a. sjefen for ferskvannsfiskeriene i England og sjefen for ferskvannsfiskeriene i Skottland, og vitenskapsmenn fra Irland. Vik la fram sitt syn på oppdrett av damaure.

— Var det noe nytt å lære?

— Ikke egentlig det, men det var nyttig å utveksle erfaringer. Besøket førte imidlertid til at det skal anlegges et stort anlegg for oppdrett av damaure i England. Det er ikke bestemt hvor det skal legges, men det er beregnet til en kapasitet på 1000 tonn i året, mens vi til sammenlikning [...]yerer 100 tonn.

VÅRT LAND 13/4.63

Ørret på boks

STAVANGER Stavangerfirmaet Norfrost A/S har nå begynt å legge ned regnbueørret i første rekke med henblikk på eksportmarkedet. Det er den første hermetikkfabrikk her i landet som nytter den aureasorten i produksjonen. Disponent I Wee sier til dagbladet Rogaland at man har levert noen prøveparti[er] til Frankrike og at det nå er sluttet avtale om eksport til franske mottagere. Prøvene som ble sendt nedover blir svært godt mott[att] av importørene.

VESTL. NYTT 22/4.63

[...]anlegg for damaure i England.

Damaure-eksperten Oddmund Vik i Sykkylven har vore i England i konferanse med sjefen for ferskvannsfiskeria i Skottland og framståande vitskapsmenn i England. Det var nyttig å utveksle erfaringer, uttaler han til «Sunnmørsposten». Besøket førde til at det skal opprettast eit stort anlegg for damaure i England. Staden er ikkje fastlagd enno, men kapasiteten [...]rekna til 1000 tonn i år.

NORDLANDSP. 5/4.63

Produksjon av røyr, ørret og laks

Møte med grunneierne i mai om utklekking på Vestvågøy

Utvalget som arbeider med spørsmålet om produksjon av regnbueørret på Vestvågøy, er ennå ikke ferdig med sin innstilling, idet arbeidet har tatt lenger tid enn man opprinnelig hadde regnet med før Nordlandspo[sten] opplyst. Som kjent drøftet Buksnes og Hol Bondelag saken inngående på sist[e] årsmøte, og man mente da at utvalget som ble nedsatt for å kartlegge forholdene i havpoller og fiskevann, skulle kunne legge frem innstillingen i mars.

Tidligere er Utbyggingsfondet kontaktet i denne saken, og det blir opplyst at direktør Reidar Carlsen har stillet seg meget positivt til tanken. Eksperter mener at forholdene i Lofoten ligger utmerket til rette for ørretklekkerier, men en utvikling på dette felt vil medføre at disse forhold[ene] må utnyttes på en fornuftig m[å]te. Det hevdes at et sentralklekkeri her vil kunne dekke både Salten, Ofoten, Troms og Vesterålen. Ved en tilfeldighet er det blitt oppdaget at regnbueørreten vokser fortere i saltvann.

Danmark eksporterer allerede 70 millioner kroner i året av denne ørret, og et slikt anlegg i Lofoten vil bety en veldig stimulans for næringslivet, som er nokså ensidig. Utvalgets formann Kåre Kristiansen, Leknes kan på det nåværende tidspunkt ikke si nøyaktig hvor mange dammer det blir tale om, men han tror på at den første kan bli en realitet innen årets utgang. Utvalget har hittil bare såvidt fått konstituert seg, men i mai skal vi ha et møte med grunneierne, og da kommer det til å bli mer fart i sakene. Det første vi må konsentrere oss om er bovedvassdraget som går gjennom en del av Borge, gjennom he[ll] Buksnes og renner ut i Holandsfjellen.

Mange vann på Vestvågøya er «overbefolket» av røyr, så vi kan bare forsyne oss med yngel og sette ut i dammer. Regnbueørreten som liker seg best i sjøvann, nytter det ikke å sette ut i ferskvann, for da vil den bare stikke til havs. Det må her sjødammer til, men de er kostbare, sier Kristiansen. Dessuten trenger vi et par år for å måle havtemperaturen. Når det gjelder laks, kommer vi enten til å [...] yngel eller fange den nå[r] den [...] opp i vassdra[gene]

ØSTLANDSP. 6/4.63

Ørretoppdretteriet på Halle skal utvides fra 8 til 40 dammer — investering på 150.000 kr.

Brødrene Einar og Eilif Thom ville helst drevet med settefiskanlegg for laks, men makter ikke dette ennå

Brødrene Einar og Eilif Thom har nå planer om å utvide sitt ørretoppdrett på Halle fra 8 til 40 dammer. Etter sigende skal dette være den største ørretoppdrettbedrift i Brunlanes, har man nå kommet så langt at det hele begynner å gli. Det første ørreten av produksjonen på Halle, det vil si matfisk, skal på markedet til sommeren. Anlegget er bygget opp på dansk mønstercarret. Den utvidelsen som nå skal foretas av ørretoppdrettet, dambruket om man vil, er beregnet til å koste 150 000 kroner. Det tilsvarer omtrent det som er investert i anlegget hittil, sier Einar Thom i en samtale med Østlands-Posten.

— Vi søker utbyggingsfondet om støtte. Område nok har vi sikret oss i disse dager. Vi må nesten opp i en størrelse som dette for å få noe grein på det hele, sier han.

— Finnes det så store dambruk her i landet fra før?

— Ikke foreløpig, men det er vært [...] nok flere som er interessert[e]. For vår del skulle vi helst ha drevet med laks, men det blir for dyrt for oss å gå over til dette foreløpig. Men det hadde vært ønskelig med et settefisk-anlegg for laks. Settefisken kunne slippes i Lågen og føre til at elvens produksjon minst ble 3-doblet. Men som sagt, det er ikke mulig for oss å tenke på dette i dag, vi håper bare at det kommer.

— Vinteren er over?

— Ja, og [...] vi har vært [...] gå galt med den lange kuldeperioden, men det har gått over all forventning.

— Utvidelsen vil vel kreve mer arbeidskraft etter hvert?

— Ubetinget, i og med at vi driver med salg av matfisk. Om sommeren må vi sløye fisken og vi må ise den. Det skal mye foring til. Sist sommer gikk det om lag 800 kg hver dag. Med den sterke utbygging vi har planlagt, kan hver tenke seg at det ikke [...] lite til for å få [...] til [...]

SP 29/4.63

63.10

800 fotos tatt av fuglefjellet 700 av ørretoppdretteriene

Svenske storreportere besøker Sunnmøre

Jeg skulle gjerne tatt med meg et fjell til Skåne! sier den svenske reporteren Lars Holmberg som f.t. besøker Ålesund. Han er her for å lage reportasjer om ørretoppdretting og Ålesunds private fuglefjell for de svenske tidskriftene som eies av Bonniers, da i første rekke for Folket i Bild. Sammen med fotograf Engmann har han besøkt Vestrefjorden og Sykkylven, og Engmann har tatt til sammen ca. 1 500 fotos. 800 eksponeringer ble gjort ved fuglefjellet, hvor det er et yrende liv i disse vårdagene. Det er sannsynlig at en stor del av stoffet vil bli solgt til utenlandske tidskrifter.

— Som sagt er jeg ansatt av Bonniers, sier Holmberg. Men jeg arbeider også med en avhandling om engelsk kolonipolitikk ved universitetet i Lund. Så det blir å dele seg mellom oppgavene.

— Hvordan kom De bort i dette med kolonipolitikk?

— Mitt første studieemne var geografi, og så fant jeg ut at jeg måtte se litt av verden selv. Det har ført til reiser mange steder, til Cuba, hvor jeg traff Fidel Castro, til Afrika, hvor jeg bl. a. laget reportasje om Mau Mau, til Jamaica og til Mauritius nær Madagaskar. Mauritius har et kvadratinnhold på ca. 1700 kvadratkilometer, og en befolkning på ca. 700 000. Befolkningsøkningen er voldsom, og jeg tror det går mot en eksplosjon der nede. Det finnes ingen annen næringsvei enn sukkerdyrking, og levestandaren er svært lav. Det skulle ikke forundre meg om det i løpet av 20 år vil skje noe liknende med befolkningen der som det skjer i riktige lemenår: Som i blinde vandrer dyrene mot havet og drukner i tusentall.

Jeg var på øya i 73 dager. Det regnet i 71 dager mens jeg var der. Øya er vulkansk, og det finnes ingen naturrikdommer som kan gi grunnlag for industri.

99 prosent av eksporten er sukker. Men selv om myndighetene ser tilstanden, våger ingen å diskutere den eneste mulige løsning på problemet, som er befolkningsregulering. Det er den katolske kirken som er årsaken til dette. Derimot har det vært planer om emigrasjon til Sør-Amerika, men den befolkningen som i tilfelle skulle emigrere, er stort sett ulært analfabeter som aldri har kunnet annet enn å skjære sukkerrør, derfor der ikke landene særlig villig til å ta mot dem. Det vile jo koste mye å føre så mange mennesker over to verdenshav.

Castro snakket jeg mens gevær salvene fra henrettelsesstedene smalt utenfor. En av de amerikanske reporterne spurte litt ironisk: — De skal jo være så lærd, dr. Castro. Er det lenge siden De har lest en bok? Hvortil Castro svarte, like ironisk: — Akkurat nå studerer jeg en meget bok, nemlig protokollen fra Nürnbergprosessen!

— De har vært i Ålesund før, Holmberg?

— Ja, jeg var her for to år siden og laget reportasje om sildefisket. Dessuten laget jeg et kåseri for radioen om fuglefjellet. Noe liknende finnes ikke noe annet sted. Men si meg, hva kan det komme av at det ikke eksisterer et eneste prospektkort denne severdigheten?

ROMSD. BUDST. 10/5 63

Oppdrett av regnbueørret på Vågstranda

Willy Keiserås vil forsøke med ca 2000 fisk i første omgang

Etter det Romsdals Budstikke har opplyst, skal det nå gjøres forsøk med oppdrett av regnbueørret også på Vågstranda. Det er Willy Keiserås som skal gjøre forsøket.

I en samtale med Keiserås får vi opplyst at det skal gjøres et forsøk med en dam på 150 kbm i første omgang. Det vil der bli satt ut noe slikt som 2 000 eller 2 500 fisk.

— Ett eller toåringer?

— Det blir nok 2-årig fisk i første forsøket. Vi tar sikte på å få den satt ut i slutten av mai eller først i juni — om alt går etter beregning.

— Skal det være rent ferskvannsanlegg — eller skal fisken gå i sjø?

— Vi har tilgang både på ferskvatn og sjø. Sjøen vil bli pumpet opp i dammen og det er hensikten å drette fisken opp i sjø på samme måte som det skjer i Sykkylven. Det er tatt analyser av vatnet, og det skulle være meget bra forhold her.

Så får vi da se hvordan dette vil gå, sier Keiserås.

DRAMMENS TIDENDE OG BOSKEDDS BL. 3/5.63

Landets fiskeoppdrettere bør få sin lands-sammenslutning

Arbeidsutvalg nedsatt på møte i Drammen

Representanter for fiskeoppdrettere på Østlandet møttes i går til en konferanse i Drammen for drøftelse av felles og aktuelle problemer for fiskeoppdrettet. Konferansen ble ledet av formannen i DOFA, Oskar Fredriksen, og det møtte representanter både fra rent kommersielle fiskeoppdrettere som ikke er organisasjoner som DOFA og Lakseelvenes fiskeadministrasjon.

En av konferansens hovedspørsmål ble om ikke tiden nå burde være inne for opprettelsen av en landssammenslutning for landet fiskeoppdrettere. Det er for øyeblikket en distriktsorganisasjon i Bergen og en på Møre, men landets fiskeoppdrettere har ingen fellesnevner. Noe som ville være av den aller største betydning både for arbeidet innad og utad.

På gårsdagens konferanse herskret det skjønn enighet om at fiskeoppdrettere på Østlandet nå også burde få sin distriktsorganisasjon — men poenget burde være at man om ikke alt for lenge kom fram til en landssammenslutning. Et slikt fellesnevner ville være av stor betydning både med hensyn til prispolitikk og felles innkjøp av fiskefor og redskap og utstyr som er nødvendig for denne næring.

Konferansen ble enig om å nedsette et hurtig arbeidende utvalg som bl. a. fikk i oppdrag å arbeide for en mer hensiktsmessig innkjøpsordning av fôr og forskjellig redskap, samtidig som den også skal oppta forhandlinger med de eksisterende distriktsorganisasjoner og søke å komme fram til et grunnlag for opprettelsen av en landssammenslutning. Det er videre forutsetning av utvalget skal forberede opprettelsen av en landssammenslutning av landets fiskeoppdrettere.

Med i utvalget ble en representant for Statens fiskerikonsulenter, en representant fra de oppdrettere som driver oppdrett på ren kommersiell basis, det ble brødrene Toms fiskeoppdrett ved Larvik, en representant fra A.L Fiskeoppdrett på Reinsvold og en, representant fra fiskeadministrasjonene, det ble generalsekretær K. Rom. Som utvalgets sekretær valgtes Stephan Stiepl som er bestyrer ved DOFA's anlegg ved Sjåstad.

TRØNDERAV. 15/5.63

Områdeplanlegging i Ytre Namdal

Pelsdyr og regnbueørret vil passe bra

Forslag om Val som læreanstalt

Etter innkalling fra Ytre Namdal Samarbeidsnemnd, og etter oppdrag fra Kontoret for områdeplanlegging i Nord-Trøndelag ble det mandag holdt et møte på Kolvereid for å behandle aktuelle fersvannsfiskerispørsmål i distriktet. Fra Kontoret for områdeplanlegging møtte sekretæren, Nils Kvam, og fra Utbyggingsfondet vilepelig konsulent Kjell Jensen. Ellers møtte bl.a. representanter fra de lokale tiltaksnemnder, grunneierlag, jeger- og fiskerforeninger, m.v.

Det var spørsmålet om det er grunnlag for oppdrett av regnbueørret i Ytre Namdal, som ble drøftet, etter en innledning av konsulent Jenssen, som orienterte om den tekniske side ved slik oppdrett. Etter det som kom frem under drøftingene skulle det være både naturlig grunnlag og forgrunnlag for oppdrett av regnbueørret i distriktet. Sekretær Kvam uttalte også i et innlegg at Områdeplanleggingskontoret har satt dette som et ledd i utbyggingen av næringslivet i distriktet. — Områdeplanleggingen har også arbeidet med spørsmål om pelsdyroppdrett, og en har vært inne på tanken om å få Val landbruksskole som opplæringssted. Havnefogd Thodesen, Rørvik, mente at Val også måtte være en ypperlig opplæringsanstalt når det gjaldt oppdrett av regnbueørret, for også dette er en ting som det trengs opplæring til.

Det ble også foretatt en befaring til et par steder som skulle være gunstige som utfikkingsanlegg for regnbueørret.

NYBROTT 13/5.63

BRUNLANES-NYTT

Vestfold Ørretoppdrett ved brødrene Thom søker Brunlanes kommune om garanti for et lån på 120 000 kroner til videre utbygging av ørretoppdrettet. Saken ble behandlet i siste kommunestyremøte og det ble her vedtatt å garantere for 60 000 kroner. Kommunestyret var av den mening at de resterende 60 000 kan en søke UNIbyggingsfondet om. Hvis dette ikke går, kan Thom sende søknaden til kommunestyret igjen, som så vil vurdere den på ny.

— Skolestyrets forslag om å opprette [illegible]lærerstilling ved Berg nye sentralskole, ble enstemmig vedtatt. Også forslaget om at stillingen skal lønnes med 5000 kroner ble vedtatt.

— Det ble anbefalt å gi konsesjon til Dalen Arbeiderforening Brevik, på kjøpet av eiendommen [illegible] på Stokkøya.

NÆMDAL ARB.BL. 13/5.63

Laksoppdrett drøftes på Kolvereid i dag

BEFARING PÅ FLERE STEDER.

I dag skal spørsmålet om laks- og ørretoppdrett i Ytre Namdal drøftes i YNS-møte. Tilstede blir konsulent Jenssen fra Landbrukshøyskolen, [illegible] er også Utbyggingsfondets representant. Videre blir sekretær Nils Kvam i Områdeplanleggingskontoret på møtet.

Interessen for denne saken er påtakelig god i distriktet, sier Jakob Paulsen, til NA, men det hele er jo noe uklart for mange og det holder naturligvis igjen for at noe effektivt blir satt i verk.

Deltakerne på møtet i dag skal ut på befaring på flere steder, både i Kolvereid, Gravvik og Nærøy, eller å [illegible]

DRAMMENS TIDENDE 13/5.63

Kongsbergmann skal produsere titusener av kilo ørret årlig i et nytt fiske-anlegg

To og et halvt år fra ørreten klekkes til den veier ca. 1 kg. - Eget stamfiskbasseng med ørret på 6-8 kg skal skaffe rogn til klekkeri

ngsbergmannen Haldor Hems drøm i mange år har vært sitt eget anlegg for produk- og oppdrett av ørret. I fem ar han på jakt etter et små- eller en gård som kunne egne til formålet, og for ett år siden tok han Bråthen gård på lsverkmoen i Øvre Sandsvær. dommen egnet seg meget godt Hems formål, og nå er han og medhjelpere ifferd med å leg- dste hånd på anlegget, som selv har planlagt og som om få år skal levere titusener ørret av egen avl. Anlegget er vrig det første i sitt slag i gsberg-distriktet. Det har kos- tore summer, men Hem og frue regner med at det er en lønnsom tering.

er eiendommen renner det en som kommer fra Ertstjern, 0 minutters vei fra gården, og e skaffer nok og godt vann til nget, som er basert på utklek- av ca. 150 000 ørretyngel pr. Det er støpt opp tre yngel- mer, der ørretyngelen skal gå gsbøn. Ved å åpne lukene i ldammene som det skal byg to til av, slippes fisken aut sk ned i to settefiskdamme en kanal. I disse settefiskdam- skal ørreten være i ett år, den slippes ut i den store foringsdammen.

Stor-ørret på 2½ år

foringsdammen vil man ved av rikelig og riktig fôring e ale opp ørret som veier om- en kilo i løpet av ett år. tar med andre ord 2½ år f ret blir klekket ut og til de en vekt på ca. en kilo. H år etter planen, vil den årlig produksjon bli meget stor, det er en upåklagelig etter- el etter ørret, og Hem har vrig allerede sikret seg en av- som årlig bosker 30 000 kg.

Også rakørret

t skal produseres både dansk uegrret og ørret av norsk av- ning. En del av den norske en er det meningen å bruke aksfiskproduksjon, for det er somt å produsere rakfisk, og er meget lett å omsette.

HALDOR HEM

Et utsnitt av anlegget. I forgrunnen settefiskdammene og i bakgrunnen den store føringsdammen og låven hvori det er innredet klekkeri etc.

Ørret på [illegible]g

Når anlegget er kommet vel drift, er det meningen at det sel skal sørge for nok stamfisk. Til anlegget hører derfor også med et stamfiskbasseng som skal forsynes med stamfisk fra foringsdammen. I dette bassenget vil det til stadighet gå nok stamfisk til å forsyne klekkeriet med rogne, og de største stamfiskene vil veie 6—8 kg. Når gytetiden nærmer seg om høsten, vil den kunne fanges enkelt og greit. Inn til bassenget fører en sementert kanal, og den vil stam- fisken søke oppover når gytetid er inne. Når fisken er kommet i i kanalen, stenges den med luker og tas opp i hov. Så snart hunn- fisken er befridd for rognen og hannfisken for melken, blir den sluppet ut i bassenget igjen.

«Fiskekjøkken» i rustfritt stål

I fjøset på gården er det inn- redet et klekkeri med klekketroer av rustfritt stål, med sementert gulv og hvit respatex på veggene. Når titusener av ørret skal fores opp, trenges det mye mat i form av reker, lever, fiskeavfall etc., o for tilberedelse av denne maten

et anlagt et eget «kjøkken» ved siden av klekkeriet. Dette «kjøk- kenet» er også meget hygienisk innredet med hvite respatex-vegg- ger og utstyr av rustfritt stål. Fis- kematen må kjøpes inn i store mengder og det skal derfor fø opp et tilbygg til klekkeriet. De skal gi plass til fryse- og kjølerom, der maten kan gjøres holdbar. Til utstyret hører også med en over- rislingsmaskin som hurtig kan ine opp den frosne maten.

Et omfattende anlegg

Bortsett fra bekken som renn over eiendommen, er hele anlegget kunstig, og det er et omfattende arbeid og en stor egeninnsats som ligger bak det. Til utgravingen av dammene ble det brukt gravem n og bulldozer, men støping demningene og mye annet h Hem utført selv — forøvrig godt hjulpet av sin frue. Dammene er oppill tre meter dype, og bunnfor- holdene skulle være ideelle, for bunnen består av en fjerdedel fjell- grunn og resten sand- og stein- grunn. — For å holde foringsdam men delvis isfri på vintertid for å tilføre vannet oksygen, s Hem anskaffe et luftkompress anlegg.

Et pent anlegg

For tiden bærer området et tyde- lig preg av anleggsvirksomhet, men Hem vil gå inn for å få det så pent som mulig. Hele anlegget vil bli pent inngjerdet, og langs dem bredene vil det bli anlagt blom

rabatter. Trær o s al også plantes. Et v ningshus som står på eiendomme skal rives, og Hem er nå ifferd me å kle og pusse opp en bygning som skal tjene som bolig for vakt- mesteren og bestyreren av an egget. Tyvfiskere finnes det des re for mange av det i landet, og av hensyn til denne kategori a mennesker er det påkrevet å føre tilsyn med anlegget og den edle varen det skal inneholde, døgnet rundt.

Driften skal startes opp i vår, og startgrunnlaget er 25 000 tusen ør- retyngel som Hem har kjøpt. — Da DT og BB besøkte anlegget for- leden dag, var både Hem og frue travelt opptatt med forberedelse- ne til å ta i mot yngelen. For- beredelsene ble forøvrig ekstra hek- tiske, for det var — som omtalt i vår avis — forøvet hærverk på anlegget, og skadene måtte utbed- res i hui og hast — et arbeid som et initiativrike ektepar burde vær part for.

63.12

N.H.S. 24/5.63

Sjøfisk på kulturbeite

I «Norges Handels og Sjøfartstidende» for 13. mai har Harald Sandal en interessant artikkel om sjøfisk på kulturbeite. Etter denne skal en kunne holde fisk i fangenskap etter samme prinsipp som man driver dyreavl, altså holde fisk som «husdyr».

Tanken er sikkert riktig, og jeg tror at Norge har uanede muligheter på dette felt.

Som et supplement til hans artikkel tillater jeg meg å vise til de resultater Nor-Laks i Sykkylven har oppnådd når det gjelder oppdrett av regnbueørret i rent sjøvann. Oppdrett av regnbueørret i ferskvann er en gammel næring. Det nye er at Nor-Laks ved sine forsøk har påvist at regnbueørreten trives bedre og vokser hurtigere og blir av betydelig bedre kvalitet ved å fores frem i rent sjøvann. Disse forsøk er nå så vel kjent at jeg ikke skal gå nærmere inn på dem. Nor-Laks' forsøk med å holde laks i fangenskap viser at også laksen trives utmerket på «kulturbeite», og at den avgir rogn, ikke bare 1 a 2 ganger, men flere ganger.

Det er således allerede bevist at fisk kan holdes på kulturbeite og teorien som kastes frem av Harald Sandal kan ha meget for seg.

Det som nå er gjort når det gjelder regnbueørret og laks vil kunne gjøres med de fleste fiskeslag som vi ønsker å bevare og øke.

Dette å stenge av en fjord, som Sandal nevner, vil nok støte på store vanskeligheter. Her vil man møte mange kryssende interesser, sjørettigheter, strandrettigheter, kommunikasjoner m. m., og dertil den tradisjonelle menneskelige treghet. Derimot antar jeg at man kan oppnå de samme resultater — om ikke enda bedre — ved å sette ut yngelen i tilstrekkelige mengder i de åpne fjorder. Og til dette formål må man da bygge stasjoner for utklekking og oppfostring av settefisk.

Det er vel ikke tvil om at et stort arbeidsfelt ligger foran oss og roper på pågangsmot og tilskyndelse. Den tid må komme da fiskerne på ny kan ta sin fisk utenfor stuedøra istedenfor på de fjerne hav. Men for å nå dit må vi kvitte oss med alle gamle fordommer og tenkemåter.

S. M.

S.A. 25/5.63

Eksporten av regnbogeaure startar opp att i juli

Eksporten frå Norlaks blir ikkje tatt opp når det lid ut i juli tidlegnad etter at eksporten den siste tid har vore stoppa etterdi selskapet ikkje hadde meir høveleg fisk for sal. Nå har ein imidlertid fått ala opp ein god del fisk, passeleg stor og fett, til matfisk, etter det SA får opplyst.

Eksporten i sommar kjem i første rekke til å gå til Sverige, Vest-Tyskland, Frankrike og England. Eksporten til Sverige kjem til å gå med bil til Andalsnes og vidare med tog som før. Regnbogeauren til Vest-Tyskland og England vil nok helst gå med båt, medan fisken som skal til Frankrike framleis blir send med fly.

Levering av settefisk til fiskeoppdrettanlegg på kysten blir sett i gang med det første. Settefisk blir send frå Sykkylven med brunnbåt og det er kjøparane som leigar båt til transporten.

Etter det SA får opplyst kjem den utflytte skodjebygdingen Jens Mo frå Canada ikke over pinse for å sjå på anlegga til Norlaks og gjera avtale med arkitekt Vik om kosulenthjelp til utbygging av fiskeoppdrettanlegg i Nova Scotia.

Arkitekt Karstein Oddm. Vik har også fått oppmoding om å yta konsulenthjelp i høve utbygging av fiskeoppdrettanlegg, men Vik har ikkje tid til å ta på seg fleire oppdrag i utlandet.

NAMDAL ARBL 24/5.63

FÅR SKAGA I KOLVEREID ANLEGG FOR REGNBUEØRRET?

Befaringen med henblikk på å finne et passende sted for klekkeri og oppforingssted for regnbueørret i Ytre Namdal fortsatte torsdag i Nærøy og Vikna. Det ble også tatt en avstikker til Skage i Kolvereid. Med på befaringa var bl.a. konsulent Jensen fra Utbyggingsfondet, sekretær Nils Kvam og fra YNS Jakob Paulsen, Arthur Prestvik og Nils Chr. Brandsæg.

I Nærøy ble Val landbruksskole besøkt og her fant man forholdene brukbare for et klekkeri, men derimot ulsomme for et oppforingsanlegg. Derimot ansåes forholdene som adskilling mer ideelle ved Skagabekken. Dette sted og Torstad i Nærøy ble funnet å være de beste i dette øyemed.

Skagaprosjektet har dessuten den fordel at det ligger relativt nært Val og dette vil nok ha betydning, ikke minst fordi det er kommet inn i bildet at skolens folk bør ha oppsynet med et eventuelt demonstrasjonsanlegg for distriktet.

Også på Vikna ble det sett på aktuelle steder. Her pekte spesielt to steder seg ut. Det var ved Steinfjorden ved Stangring. Ved Steinfjorden var forholdene særlig gode for settefiskanlegg og ved Stangring for oppforingsanlegg. På siste sted er det fine muligheter for å sperre av et sund der det er sterk strøm.

Formannen i YNS Jakob Paulsen sier til NA at det ikke ble tid til noen konferanse etter at befaringa var avsluttet. Det er nå meningen at konsulent Jensen skal utarbeide en rapport til Områdeplankontoret. Han ga ellers uttrykk for at det må til et klekkeri i Ytre Namdal og dette bør bli grunnlag for lønnsom drift.

Oppdrett av regnbueørre i Ytre Namda

Som et ledd i utbyggingen av næringslivet

ADRESSAV 15/5 63

Kolvereid, 14.
(Fra vår korresp.)

Etter innkalling av Ytre Namdal Samarbeidsnemnd og etter oppdrag fra Områdeplanleggingskontoret for Nord-Trøndelag ble det mandag holdt et møte på Kolvereid. Møtet var sammenkalt for å behandle aktuelle ferskvannsfiskerispørsmål i distriktet.

Konsulent Jensen innledet [illegible] som kan høre inn under [illegible] opdrett. Han pekte på at [illegible] engs både ferskvanns- og [illegible] annsanlegg, og det er nødvendig [illegible] anledning til å regulere saltgehalten i saltvannsdammene. Regnbueørret fores i det vesentlige opp med avfallsfisk, og avfallsrøker er utmerket for. Det trengs ikke så mange ferskvannsanlegg for oppdrett av settefisk. De sikreste anlegg er betongdammer på land og med pumpeanlegg, men det er også de kostbareste. Andre damtyper er gjennomstrømningsanlegg, der det [illegible] naturlige strøm, og en tredje type er vanlige poller. I betong dammene med pumpeanlegg regnes med en fisketetthet på opptil 40 kilogram fisk pr kvadratmeter damflate.

Det ble atskillig diskusjon og spørsmål om saken, og flere talere pekte på at Ytre Namdal burde ha gode muligheter for regnbueørretoppdrett.

Sekretær Kvam sa at Områdeplanleggingskontoret har sett dette som et ledd i utbyggingen av næringslivet i distriktet. Områdeplanleggingen har arbeidet med spørsmålet om å få Val landbruksskole som opplæringssted. Denne saken med opplæringsted [illegible] Landbruksskolen ble stettet av [illegible] talere, bl.a. havnefoged Th[illegible] sen, Rørvik.

Samarbeidsnemndas form[illegible] trakk den konklusjon av kon[illegible] lentens orientering og diskusjo[illegible] at forutsetningene er til ste[illegible] Ytre Namdal for å få til en [illegible] som næring gjennom oppforing [illegible] regnbueørret. Men før dette [illegible] få noe omfang av betydning [illegible] det mange ting som må løses, b[illegible] må det anlegges et klekkeri. [illegible] ble tatt befaring til Gravvik [illegible] det ble sett på forskjellige l[illegible] trapper. Og videre ble det sett [illegible] steder der det kan være mul[illegible] legge klekkeri.

SØR-TRØNDELAG 25/5.63

PLANER OM FISKEFORPRODUK[illegible]

SJON VED I. C. PIENES MØLLE I BUVIK

Regnbueørretten omfattet med stor interesse i kystbygdene

[illegible]

HARSTAD TID. 14/6.63

Fantastiske resultater med regnbueørret i Hagevannet og Grunnvannet

Den regnbueørreten som 20. juni ifjor ble satt ut i Grunnvannet og Hagavannet ved Harstad har hatt en fenomenal vekst. Ynglen var 2,5 cm ved utsetningen i mai iår ble det fisket [illegible] om lang fisk og den siste tiden har man tatt opp regnbueørret på opptil 25 cm, forteller formannen i Harstad og Omland Sportsfiskere, Harald Karlsen til Harstad Tidende.

Vanligvis trenger regnbueørreten tre sommere for å oppnå en slik lengde og Karlsen regner med at fjorårsyngelen skal bli halv-kilos fisk til høsten.

Dette er bedre resultat enn man har nådd sydpå i damanlegg med kunstig fôring.

ut og ber folk om å være spesielt hensynsfull i vannene så nær byen. Det er også av stor betydning for foreningens videre arbeid at man får inn beskjed om merket fisk — og da med mål, vekt og merke. Sportsfiskerne har nu fått et meget godt system over arbeidet sitt og Tromsø Museum blir underrettet om resultatene.

ADRESSAV. 18/5.63

Eksport av regnbueørret i gang i juli

Ålesund,
(Fra vår korresp.)

Eksporten av regnbueørret har stoppet opp for en tid fordi Norlaks ikke har hatt passende fisk for eksport. Nå er det en god del fisk som er kommet opp i passe størrelse til matfisk, og eksporten vil ta seg opp igjen i juli måned. En utflyttet sunnmøring som driver i Canada ventes til Sykkylven. Han ønsker å få arkitekt Karstein Odmund Vik med seg som [illegible]

NORDLANDSPOST. 21/6.63

Tredve tusen kilo i årsproduksjon ved „ørretfabrikken" på Ørnes

Fisken i dammene opptil halvkiloet, men ikke salg før til neste år

Laks — ørret — bare navnene er nok til at tennene løper i vann, men det er bare så synd at det er så sjelden man kan få ganen få godgjøre seg med nevnte fiskearter. De som fisker laks har ikke råd til å spise den, for da ville det gå ut over fortjenesten, og de som skal kjøpe den har heller ikke råd til å gjøre det så ofte for da ville det snart bli ebbe i en fra før slunken pengebok.

Men dette er det noen som har tenkt seg om og som har satt igang med oppdrett av regnbuelaks eller regnbueørret. På Ørnes er firmaet Nord-Norsk Lakseeksport A/S ved Konrad Fjellgård kommet godt igang, og her en dag var vi et besøk hos ham for å høre om det var noen mulighet for å få seg stekefisk med det første.

VOKSER FORT

Fjellgård fikk den første yngelen fra Sunndalsøra i fjor høst. Han satte den i en dam hvor den skulle gå vinteren over. Dammen, som er ca. 1 m. dyp, sirkulerer vannet til stadighet da det alltid må være tilgang på friskt vatn skal laksen trives. Regnbuelaksen vokser som kjent svært fort, og etter hva vi kunne se så var det flere fisker som ikke var langt unna halvkiloet. Maten den spiser er for det meste oppmalt sild, reker, fiskeavfall m. v., og det var ikke farlig å se at appetitten var i orden hos fisken. Det formelig kokte da Fjellgård kastet maten ut i dammen. Like før den var falt til bunns var den som en oppspist. Fjellgård fortalte at den gikk i stim rundt dammen når vatnet var helt klart igjen, og vi fikk se selv at det tok ikke mange minuttene før vatnet var like klart som før han fôret dem. Ute i dammen var der bygget en bro som man fôret fisken fra, og når vi gikk ut på den kom fisken stimende til med en gang. Likedan var det når man gikk rundt dammen, fisken fulgte etter.

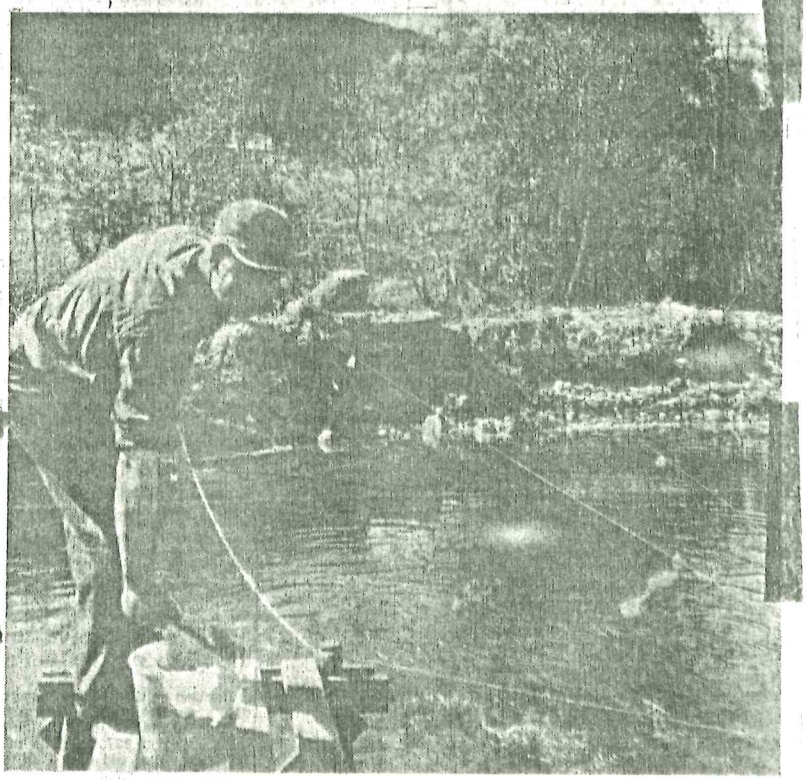

Konrad Fjellgård fôrer ørreten. Ved «måltids» kommer den helt opp til overflaten.

SALG NESTE ÅR

På spørsmål om det ville ta lang tid før han kunne begynne å selge av fisken, svarte Fjellgård at han regnet med å kunne gi en smakebit allerede til jul, men noe videre salg vil det ikke bli før til neste år en gang.

Anlegget inne i Spildra er bare midlertidig ordning. Meningen er at det skal bygges et større anlegg på Korsnes, og at arbeidet skal settes i gang i løpet av året. I det anlegget er det meningen at det skal brukes sjøvann mot ferskvann i den nåværende. Med sjøvann vil man få jevnere temperatur året rundt og av den grunn en lengre fôringssesong. Sjøvannet vil sjelden ha en temperatur under 4 grader, og Fjellgård mener at han kan forlenge fôringssesongen med omkring 3 måneder med å bruke sjøvann. Til anlegget som skal bygges på Korsnes skal det brukes pumper med en kapasitet på inntil 15000 liter i minuttet for å pumpe vannet opp i fôringsdammene. På Korsnes skal det også være permanent klekkeri. I vinter har han klekket ut ca. 50 000 yngel i et midlertidig klekkeri.

Klekkingen har forløpet meget bra og fôringen av yngelen var allerede i full gang.

Rognen fikk han fra Danmark, og først i mai begynte yngelen å klekkes. Da vi var der gikk yngelen i fôringskasser, og den var omkring 2 cm. lang. I denne tiden er yngelen svært varsom m[ed]

hensyn til fôr[ing]. Den skal den første tiden fôres seks ganger daglig, og da med oppmalt torfelever som fordeles som et fint støv i vannet. Hvis noen av yngelen dør, [blir] det ut av sene med en gang, for hvis den blir liggende en tid, danner det seg sopp på dem, og den er livsfarlig for de gjenlevende.

Fullt ferdig vil anlegget komme på rundt 220 000 kroner, men [d]en er fôring[sdammene] og ut[stedet] hjelp også regnet med over et tidsrom av 2 år. Når anlegget er ferdig vil det bli fast arbeid året rundt for to-tre mann, allerede nå har jeg måttet ansette en mann i heldagstjeneste.

Hvor stor vil årsproduksjonen bli når anlegget er ferdig?

— Det er jo vanskelig å si noe en eksakte tall, men jeg regner med en produksjon på ca. 30 tonn pr. år. En god del vil bli eksportert og resten vil bli omsatt innenlands. Planen er at jeg så skal røyke endel.

— Men vil det ikke bli konkurranse fra drivgarnfiskerne.

— Nei jeg tror ikke det. De[t] går slik med drivgarnfisket etter laks som det har gått med [ørret]fisket. Jeg tror det vil bli [mo]re noen få år det vil stå på, vil det ikke være lønnsomt [for] dem.

STØRST OG FØRST I NORD-NORGE

Anlegget til Nord-Norsk Lakseeksport A/S er så vidt vi vet både det største og første i Nord-Norge. Men vi tror ikke vi tar mye feil når vi spår at det ikke vil ta mange årene før det blir flere som går i gang med ørretoppdretteri.

Men det var en annen ting vi la merke til da vi var der, og det var de store muligheter det er for å få i stand en camping[plass] der inne.

Vi nevnte for litt siden at det sikkert var flere som kom til å starte opp med slike anlegg med det første, men her må vi nok kanskje slå litt kaldt vann i blodet med en gang. Forutsetningen for å drive et slikt anlegg er at det må være et fryseri i nærheten. Uten det vil det ikke gå med noe ørretoppdrett.

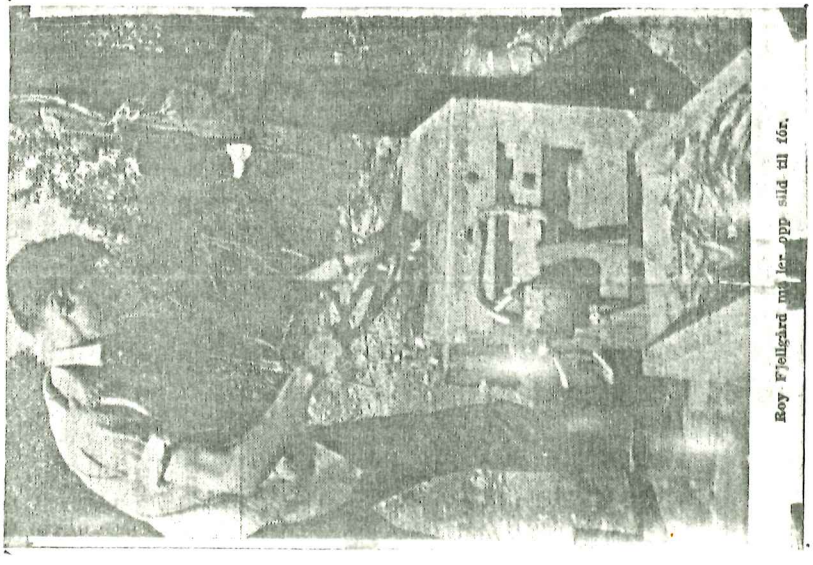

Roy Fjellgård må ha opp sild til fôr.

DAGEN 26/6.63

63.14

Laks og ørret tørrfores i Alvøen

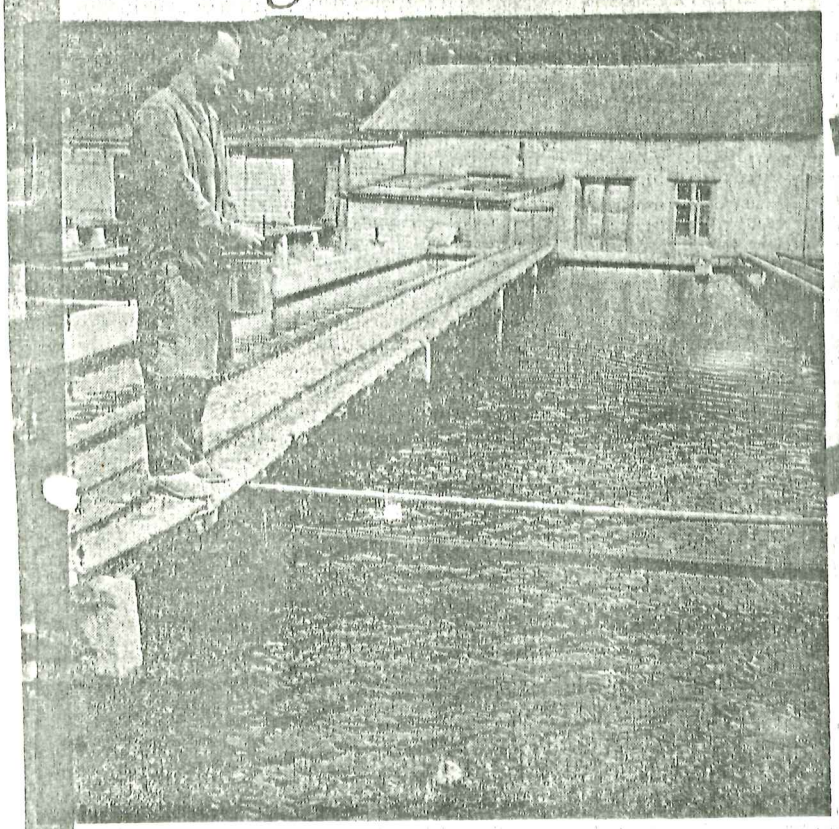

Ingvald Hamre tørrfører de 30,000 regnbueørretene i bassenget. Vannet er en blanding av salt og fersk vann. Fisken akoker», den har tydelighvis fått smak på føret.

ørretten er kommet opp i en gjennomsnittsvekt på ½ kg. Hamre tror ikke avsetningen skal by på særlige problemer. I ørretoppdrett-bransjen er det vanskeligste å komme i gang og få tilfredsstillende produksjon. Klarer man først disse begynnervanskene, er det straks lettere. I fjor ble det solgt henimot 200 000 kg ørret fra Vest-Norge til og med Møre. Dette kvantum gikk unna på et par måneder. Men man må utenlands for å få fisken solgt. I Norge er det ennå ikke noe særlig marked. Derimo[illegible]ørretoppdrett.

svenskene gode avtakere. Og de første ti årene er der neppe fare for overproduksjon, mener Hamre.

De to ørretoppdretterne h[illegible] også laks gående i et par kummer i Kongshavn. Desuten har de nær 200 000 yngel i et annet anlegg. Det er derfor tydelig at de her forsøker å opparbeide et allsidig fiskeoppdrett. Også laksen fôres med spesielle typer tørrfôr. Det har den fordel at man slipper arbeidet med nedfrysing av fisk. Laksen skal stamfisk i et kommende la[illegible]

SP 21/6 63

30.000 småfisk vokser seg nå stor nok til svenske julebord

[illegible]ensk tørrfôr holder for til- liv i tysk regnbuegrret i [illegible]en. — Omkring 30 000 så- [illegible] et-åringer svømmer om- [illegible]g i noen av kummene i [illegible]gget til Kongshavn Limfa- [illegible]k. Med passende mellom- rom blir tørrfôret strødd ut over vannflaten, og fiskene spretter opp og forsyner seg mer villig enn det noen gang har lykkes oss å få ørret til å bite på sluk og flue. Til og med tørrflue.

Vi prøver oss frem med dette fôret, forteller den ene av eierne Ingvald Hamre til Dagen. I samarbeid med de svenske leverandørene av tørrfôr prøver vi forskjellige typer, og så langt vi nå kan se gir det tilfredsstillende resultater.

Hamre begynte Kongshavn [illegible]ks og Ørret sammen me[illegible] Håkon Sævold for halvannet år siden. Ennå er deres arbeid på prøvestadiet, og Hamre er meget forsiktig med sine uttalelser. Han kan nå likevel si så pass som at de 30 000 fiskene han har gående i bassenget, trolig blir solgt i november må[illegible]ed. Det er en type tysk regn- ørret man har satset på, [illegible]r to år regner man med a[illegible]

Forts side 6

Lisensbedrift under Norlaks i Australia?

Alesund, 20. Fra vår korresp.)

Norlaks i Sykkylven drøfter i disse dager anlegg av et dambruk på Tasmania som lisensbedrift under Sykkylvenfirmaet. Det er Melnig og Co., Sidney i Australia, som er interessert i å anlegge damanlegget, og vil legge det til Tasmania. Planene for bygging av fiskeanlegg på Nova Scotia i Canada er også under bearbeidelse. Det er sunnmøringen Jens Mo som står for dette anlegget og han har også vært i Sykkylven og [illegible]utert planene.

ADR. AV. 22/6.63

Regnbogeaure beiter på Vågstranda

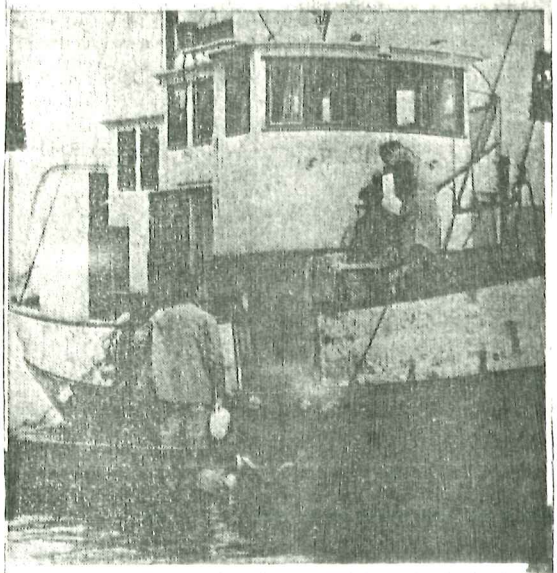

På Vågatranda har det eit nytt anlegg for oppal av regnbogeaure som no er kome i drift. Det er Willy Kelseås som har bygt anlegget, og i første omgang vil han freise med 2000 fisk. Laurdag kom fisken i brønnbåt frå Sykkylven og vart overført til kummen, der han skal halde til — til jul. Får fisken godt stell fram til den tid, [illegible]ælle han vere stor nok til å [illegible]et ut på marknaden.

Førebels er det berre ein fiskekum, men det er god plass for utviding av anlegget, og pumpeanlegg og vassreyr er då også dimensjonert for større anlegg. Det er meininga å utvide anlegget om dette første forsøket fell heldig ut.

Biletet syner overføringa av fisken frå brønnbåt til notpose. Frå notposen vart fisken [illegible] kummen.

TIDENS KRAV 2/7.63

Regnbueauren går godt unna for Ingar Holberg

Planlegger basseng for sommeroppdrett

Ingar Holberg på Dyrnes, som driver oppdrett av regnbueaure, har i år solgt ca. 200 fisk til et firma i Trondheim. Auren var fra 4 hk til vel 1 kg og ble betalt fra kr. 7,50 til 8,50. Holberg regner med å selge 100 kg til av tredrig fisk.

I fjor vinter mistet han mye fisk på grunn av for mye luft i vatnet. Men i år har han klekt ut ca. 45 000 yngel som det ser ut til å gå godt med. Ved siden av yngelen har Holberg 8 000—10 000 ett- og to-åringer og 200—300 tre-åringer.

Endel fisk kjøpte han i fjo[illegible] fra Brannstasjonen i Kristian[illegible]sund, men den var ujamn i ve[illegible] Han vil nå bassere hele oppdretten på egen klekking.

Planen er å bygge et flytende basseng på 8 ganger 25 meter [illegible]d treboln og nylonvegger [illegible]d plass for 4 000—5 000 to-åringer. Holberg tror sommeroppdrett med flytende basseng er løsenet for oppdretterne på [illegible]anda.

Oppdrett av regnbueørret for porsjonssalg i Vallersund

Fosen Handelskompani satser stort på forsøket – Parti på 10.000 kg forhåndssolgt

Fosen Handelskompani på Vassøy i Vallersund bygger for tida et basseng for regnbueørretdrift. Meningen med dette bassenget er med andre ord å føre opp regnbueørret for salg til forbruker og bassenget er beregnet til å levere 20 000 kg ferdigvare. Arbeidet med bassenget er smått fullført, og en håper på å kunne ta det i bruk i midten av måneden — eller vel det [illegible]

for Handelskompaniet, forteller at driften vil bli basert på 2 års settfisk som kompaniet skal kjøpe i Sykkylven. Denne fisken er da tilvendt saltvann og vil veie ca. 2 hg. og vil bli fraktet fra oppdrettestedet til Vallersund i brønnbåt. Det er planen [illegible] 10 000 kg. av denne fisken som så skal føres opp på sild reteavfall og ukuant småfisk [illegible] til sist skal halvparfor [illegible]

Hodo forteller ellers at denne settfisken koster 20 000 kroner, og at bassenget den skal føres i, betyr en investering på 30 000 kroner. Imidlertid er hele varepartiet forhåndssolgt, og det til priser som gjør det til en sikker forretning så vidt vi forstår.

Hodo mener øyensynlig også at slik må det gjøres. For fisk i sjøen er det lite av. Og siden han driver en mindre rekefabrikk kan han også fortelle at det har vært et dårlig år for reker. Så ille har allikevel ikke dette vært for avsetningen har også vært dårlig. Så r[illegible] bueørret er nok [illegible] ser F[illegible]

ARBEIDET AV. 9/7 63

HARSTAD TIDENDE 14/6.63

63.15

Lovord om klekkeriet i Harstad som iår produserer 200 000 yngel

30 000 regnbueørret og 170 000 ørret-yngel er iår klekket ut ved klekkeriet til Harstad og Omland Sportsfiskere og resultatene har vært meget gode. — De første 75 000 yngel er sendt ut til distriktet og i helgen vil det øvrige bli ekspedert, forteller formannen Harald Karlsen til HT.

Vårmeperioden skapte imidlertid problemer idet temperaturen på kort tid steg fra 1 til 13 plussgrader — noe som virket som et sjokk — og medførte at man fikk nesten hele klekkingen på en gang.

Det måtte intenst arbeid til både dag og natt for bl. a. å holde sliene i klekkekassene rene for eggeskall og arbeidet lykkes. — Fiskerikonsulent Magnus Berg, Tromsø, som for kort tid siden var på gjennomreise betegnet Harstad-klekkeriet som meget godt og han tvilte på om det finnes noe bedre i landsdelen.

PROBLEMET I NORD-NORGE

er å skaffe nok rogn til klekkene og før eller senere må [illegible] et sentralklekkeri landsdelen med det for øye å fore opp regnfisk.

Når det gjelder regnbueørreten er vi meget spent. Arbeidet med denne type er fortsatt på forsøksstadiet og mange spørsmål står fortsatt åpne.

Regnbueørreten vil vandre ut i sjøen og dette gjør at man i Grunnvannet må lage en ellanordning for å forhindre en vandring. I Hagavassdet er dette ikke problem.

Vi er også svær interessert i å se når ørreten blir kjønnsmoden — om den vil gyte om våren eller høsten, sier Karlsen.

Det blir også et spenningsmoment om vi får frem kjønnsmoden fisk slik at vi kan slippe å importere rogn i samme omfang som før. Det er også en fare med slik import da det også kan følge med sykdommer.

Regnbueørreten blir som [illegible] 4—5 år.

SANDEFJ. BL. 15/7.63

Fiskeri-inspektøren ikke enig i ørretdam-planene for Andebu

Fiskerilinspektør J. Harstad [illegible] vært på befaring og uttalt [illegible] om mulighetene for at de [illegible]e Vestfoldgårdbrukerne kan [illegible]legge fiskedammer. Gårdbrukerne har lenge hatt planer om å slippe regnbueørret i dammene og ser på det kun som en hobby. Fiskerilinspektøren har uttalt seg positivt om dammene i Strømm, Hillestad og Sandemens damplanene i Andebu ikke er gjennomførbare efter fiskerilinspektørens uttalelser.

Rapportene om registrering av fiskevann i Vestfold har enn nu ikke kommet inn, opplyser fylkesagronom Per J. Berg, til vår avis.

NRB.AV. 4/7.63

REGNBUEAURE

fra Nordmøre til Trondheim.

En vesentlig del av sjøaure som selges i Trondheim kommer fra Nordmøre, Ingar Holberg på Dyrnes som driver med oppdrett av regnbueaure, har i år solgt ca. 200 fisk til et større fiskfirma i Trondheim. Auren er fra 4 hg til godt og vel ett kilo, og ble solgt fra kr. 7.50 til 8.50 pr. kg. Han rekner med å selge ytterligere 100 kg til av tvørrig fisk.

A. 11/7.63

Ørret-yngel fores automatisk på Jæren

Stavanger i juli.

Ved Øksna Bruks Fiskeoppdretteri på Jæren har man iår tatt i bruk et automatisk föringsanlegg som eieren, fabrikkeier Olav Egeland, selv har konstruert. Foreløbig er det plasert 18 förbeholdere over en ca. 500 meter lang kanal med vårklekket regnbueørret-yngel, og tre ganger i timen — eller hvert 20. minutt — mellom kl. 4 om morgenen og kl. 20 blir det fra disse beholdere sluppet ut en porsjon törrför som blir spredt over vannflaten ved hielp av en rotor.

Porsjonene kan reguleres efter ønske, likeså tidsrummet mellom hver porsjon, anlegget er koblet til et ur i hovedbygningen, så strengt tatt behöver man bare å fylle opp beholderne tredie hver dag. Foreløbig er det imidlertid så nytt at fiskemesteren ved oppdretteriet gjerne går over beholderne og anlegget minst en gang daglig, for å se at alt funksjonerer som det skal. Men hittil har det i hvert fall forløpet helt tilfredsstillende, og Egeland har da også sökt om patentbeskyttelse for nykonstruksjonen.

Da Egeland gikk igang med disse eksperimentene, var det ikke med tanke på annet enn å rasjonalisere driften ved sitt eget anlegg. Men så mye arbeide som föringen alene krever ved oppdretterier, skulle det være nærliggende å tro at dette er et föringssystem som vil være løsenet for mange tilsvarende virksomheter. Så vidt man vet, er det heller ikke i utlandet tatt i bruk anlegg av denne eller lignende type.

Det er först og fremst regnbueørret som Øksna Bruk på Oksnevad på Jæren satser på. Men udelt heldig har man ikke vært i de partre årene siden den første yngelen ble sluppet i bassengene her. Oppdretteriet ligger i nedre del av Figgjo-elven, og forgiftningen ivår gikk ikke sporløst hen. Hundretusener av settefisk döde, og det så alt annet enn lyst ut for den videre drift av oppdretteriet. Men idag er det bare trivsel og velvære i kanaler og bassenger.

Og fiskemester Peder Nielsen, som for noen måneder siden helst hadde lyst til å pakke sammen og dra hjem til Jylland, hvor han stelt med yngel og settefisk i liten menneskealder, er et enstort smil om dagen. For maken til vekst og maken til appetitt sa det han daglig er vitne til i dammene på Øksnevad, det har ikke opplevd noen andre steder. må være dette med den rike stoffgehalten som gjør utslmener han.

Alt ialt har fiskemester Nielnær en million unge liv i kaidag. Det var settefisken det sterkest ut over ved forurensninivår, så av to år gammel fisk eller porsjonsfisk — er det bare ca. 6000 igjen, mens det skvært et sekssifret tall. Ellers er ca. 60 000 et år gammel fisk, mer enn 850 000 yngel som er klekket nå ivår.

Forutsetningen er at Øksna Fblant annet skal levere settefisk vann og vassdrag i distriktet, man tar også sikte på fisk til hsom både på hjemmemarkedet eksportmarkedet.

Ellers er man iår også bemed oppdrett av lakseyngel, gjelder foreløbig 10 000 värkleyngel for Lyse Kraftlag, som sette den ut i Ardalselven i fylke, men altså først etterat har tilbragt de to første leveå 'Øksna Park M

Fiskemester Peder Nielsen må ennu fore en del av settefisken «manuelt». Her står han ved en dam med år gammel fisk, som plasker av alede over dagens meny.

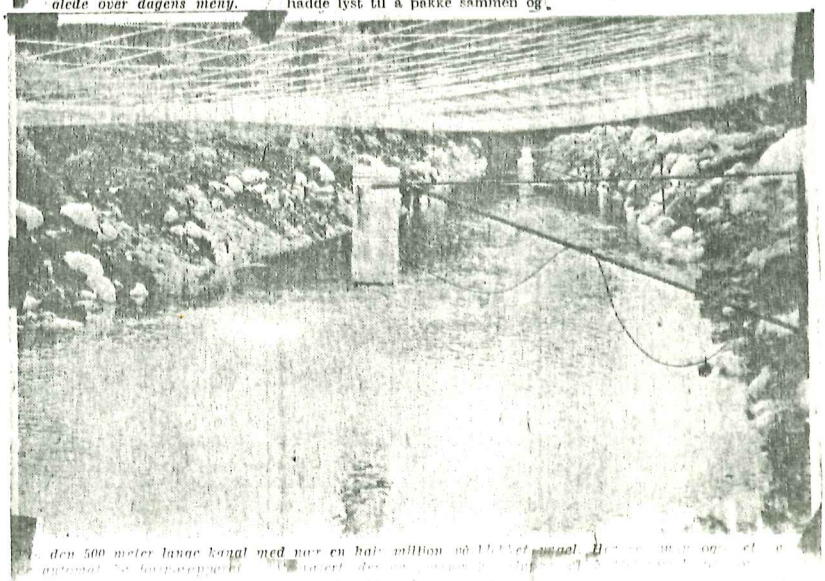

... den 500 meter lange kanal med nær en halv million må [illegible] yngel. [illegible]

SA 20/7.63

Sette-fisken frå Sykkylven går nå med brønn-båter

Produkasjonen av settefisk til damanlegget rundt om i landet har vorte ei lita «fiskenæring» for seg hos Norlaks A/S i Sykkylven. Firmaet leverer settefisk til fiskedammar nær sagt over heile landet, og i det siste har det vorte stadig fleire langs kysten.

Transporten har alltid vore eit stort problem når det gjeld settefisken, men for anlegg som ligg ved kysten er dette nå løyst som for levendefisken som går rundt kysten like til Oslo: settefisken går i brønnbåt. Dette er nå den vanlege transportbåten til alle stadane mellom Bodø og Stavanger.

Alt tyder på at regnbogeauren tåler sjøtransporten med brønnbåt ganske bra. Dei to brønnbåtfirmaene som har tatt på seg transporten har likkje hatt nemnande uhell hittil.

På grunn av etterspurnaden etter matfisk i utlandet, kan likkje Norlaks ha frå seg for mykje av ungfisken til settefisk. Firmaet har derfor [illegible] leveringa settefisk til 15 tonn. Men det blir mykje god mat-aure av det [illegible] den får gå ei stund.

SUNNHORDL. 24/7.63

Ola Olsen går i gang med aure- og laksedam

A.s. Laks-Ørret er innregistrert i firmaregisteret med forretningskontor i Hordabø kommune i Nordhordland. Føremålet til selskapet er oppal av laks og aure, produksjon og omsetnad. Aksjekapitalen er på kr. 20.000 skift på 40 aksjer.

Styremedlemer er Ola Olsen, Rubbestadneset, Bømlo, formann, Johannes H. Reigstad, Valestrandsfossen.

SA 20/7.63

Fersk aure frå dam i Tr.heim?

Dersom planar som det nå blir arbeid med blir realiserte, vil folk i Trondheim snart kunne kjøpe «levande aure» og putte i gryta eller legge på stelkepanna.

Etter det SA får opplyst vil eit firma i Trondheim kjøpe regnbueaure på Sunnmøre for å ha fisken gåande i dammar i Trondheim. Frå dammane kan det da leverast til konsum ettersom det trengs.

NYTT FRA NORGE 24/7.63

Regnbueørret med brønnbåt

Norlaks A/S i Sykkylven har begynt å sende regnbueørret med brønnbåt, og alt tyder på at fisken tåler transporten bra. Selskapet har nylig avsluttet avtale om salg av ørret til Vest-Tyskland, Frankrike og Sverige og har også håp om eksport til England.

ADRESSAV. 16/7.63

63.16

Regnbueørret — et nytt husdyr

På Hoffstad i Roan kom vi over noen svære sementkummer halvfylt med vann, der ørreten vaket og gikk i store stimer. Et par mann var i arbeid med å fange den med hov for å sette den ut i nye kummer, og de så ut til å være vant til å hanskes med noen tusen smellfine fisker.

Det er John Hoffstad som har slått seg på denne nye form for husdyrhold, som i sitt slag er et av de første i Trøndelag og et av de meget få i landet. I andre land derimot er en kommet mye lenger, og for eksempel for Danmarks vedkommende er regnbueørreten blitt en eksportartikkel av ganske stor betydning, bl.a. til Norge.

Men hvorfor gå over Skagerak etter ørret, mener hr. Hoffstad, når vi kan ale dem frem selv. Dermed skaffet han seg befruktet rogn og satte i gang klekking i kjelleren. Den klekte yngelen settes så ut i kummer der den mates og vokser.

REGNBUEØRRETEN

er egentlig en ferskvannsfisk, men ved en forsiktig tilvenning kan den leve i sjøvann. Og det er det som er det spesielle ved dette anlegget at det er sjøvann i kummene. Dette har bl.a. den fordel at en ikke har problemer med tilising om vinteren.

Men fisken må fores som andre husdyr. Og særlig når det gjelder foring av yngelen, er dette en «produksjonshemmelighet» som vi ikke skal rope, men bare såvidt nevne at pulverisert storfelever inngår i menyen. Vel ute av barnestadiet er regnbueørreten en slukhals som forsyner seg av alt den får servert, som småfisk, rekeavfall fra fabrikk o.a. Og den vokser som ingen annen fisk. Ett år gammel måler den 12—13 cm og veier 1,2 hg. I løpet av det neste år har den fordoblet både lengde og vekt, og er klar til å bli satt ut i fiskevann i fjellet. Det byr nemlig ikke på noen vansker for den å gå direkte fra sjøvann til ferskvann. Men en kan også føre den videre i kum i ett år eller to og så sende den på markedet som matfisk på omkring en kilo. Da er den en delikatesse som ikke står noe tilbake for laksen.

«HOTELLFISK»

Det er særlig som «hotellfisk» regnbueørreten har vunnet innpass i de senere år. Hoteller med en dam i nærheten kjøper inn ferdig fisk som de så setter ut og lar turistene fiske den opp igjen, mot betaling selvsagt, men hotellet gjerne kjøper den tilbake for selv å servere den for gjestene. Og det spesielle for denne fisken er at den biter på kroken som ingen annen fisk. Dette kommer av at den er vant til å bli matet, forteller herr Hoffstad, den aner ikke at det sitter en krok i maten. Alle liker jo å trekke en fin fisk opp av vannet. Men som regel går ikke det så glatt alltid. Kommer en derimot til en dam eller et vann der det er regnbueørret, er fiskelykken sikret. Og hva gjør det da om en må betale for det hyggen.

Her ser vi John Hoffstad mens han måler temperaturen i kummene.

I kulturarbeidet i det vanlige og ofte overbefolkede fiskevann vil regnbueørreten kunne gripe regulerende inn, dersom den selv blir beskattet med måte.

I dette som i alt annet er det selvsagt først og fremst lønnsomheten som teller. Men så pass etterspurt som denne varen nå er, både som matfisk og som «hotellfisk», særlig i Amerika, skal en ikke se bort fra at om noen år er ørretfarmer like vanlig som reinsdyrfarmer en gang var det ute ved kysten.

S. G.

63.17

ROMSDALS BUDST. 19/7.63

Nytt husdyr på Vågstranda

Ørretfarm med plass til en halv million

Store sprell med slakting til jul

Romsdals rikeste fiskevann må etter alt å dømme ligge på Vågstranda. Her går ørreten nærmest i stim, og går det over minuttet uten at du får fisk, skal du ha vært offer for særdeles uheldige omstendigheter. Det er ikke så stort, dette vannet. Passionerte sportsfiskere som automatisk legger på 50 prosent uten egentlig å kunne kalles lystløgnere, vil anslå dimensjonene til 20x14x2. Sier vi derfor at vannet er 13 meter langt, 7 meter bredt og ikke mye over meteren dypt, skulle vi komme sannheten ganske nær.

De 2000 ørretene har således et tumlerom på 50 liter hver.

Som skrevet, ørreten går nærmest i stim. Rett som det er, gjør den sprelske slag og bassengrekorden i sprang uten tilløp forbedres stadig. Årsaken til dette må først og fremst godskrives den romsdalske anti-dykk stil.

— Men dette er da for godt til å være sant, vil den fiskeinteresserte leser si.

Det er det også. Fiskevannet er en regnbueørretfarm. Hvem ken mer og slett ikke mindre

Farm, vil mange undres, kan da umulig være det rette uttrykket her. — det henspeiler jo på krøtter og cowboys og ville vesten. Nå rabler det visst fr journalisten

—Og det kan vel være. Navnet er imidlertid ikke vår oppfinnelse, dessuten tjenestegjorde vi en gang ombord i et fiskerioppsynsskip som hadde nettopp «Farm» — så kanskje likevel.

Ørretkongen bærer det forpliktende navn Keiserås, og det er svigerfaren, fisker Erling Bjerke, som står for det daglige stell

GÅ ALDRI OVER SKAGERAK ETTER FISK

— Disse to har som de første i Romsdal, ved siden av en lignende farm i Eidsvågen, satt seg på denne form for husdyrhald. I landsmålestokk er denne næringsvei foreløbig lite påaktet i Norge, og andre land er kommet mye lenger. Både for Danmarks og Tysklands vedkommende er eksport av regnbueørret, f. eks. til Norge, blitt av stor betydning.

Men hvorfor gå over bekken etter vann — i dette tilfelle over Skagerak etter fisk — når vi kan ale dem frem selv?

Keiserås kjøpte i sommer 2000 2-åringer fra Sykkylven, og de ble sluppet ut i bassenget først i juni. Allerede nå, 6 uker senere, kan Bjerke se stor forskjell. Regnbueørreten vokser da også som ingen annen fisk. Et år gammel veier den vel 1 hekto og er 12—13 cm lang. I løpet av neste år er både vekt og lengde fordoblet og når julen stunder til, regner Bjerke med at ørretene vil være ca. kiloet.

Heretter blir det altså ikke bare gjøkalven som slaktes til jul, men også regnbueørretene. Og smaksmessig kan den måle seg med hva som helst.

Ørresten er det ikke. Regnbueørreter som avlives med en gang. Mange hoteller har begynt med spesielle fiskedrømmer, der gjestene kan fiske sin egen middagsmat, som så tilberedes på hotellets kjøkken. Og er det bare satt nok ørreter, behøver ingen å sulte. Regnbueørreten er blitvillig som ingen andre. kommer av at den er vant til å få mat, sier Bjerke.

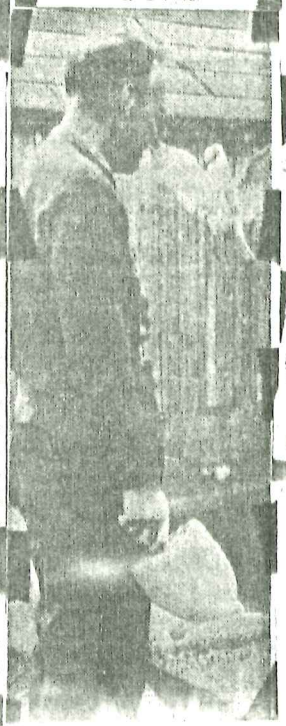

FLYNDRER OG SORTE FÅR

Og vi får syn for sagn. Bjerke slenger uti en porsjon rekeavfall — det gjør kjøtt spesielt fristende rødt — o i ett nå er bassenget et kokende hav av ivrig ørret som jetter opp etter mat. Bjerke regner med at hver fisk til sammen får 2—3 kilo føde tiden frem til jul.

Men det er med ørreten som med mennesker. Noen er me frempå enn andre. Nede bassenget var det noen virkelig sværinger mens andre så ut til å ha vanskelig for å bevde seg i kampen for til

værelsen er nok r til alle, så Bjerke og da vi håpe det sosialistiske prinsipp vinner gjenklang ihvertfall blant ørretene på Vågstranda.

Det er ikke bare ørret som skylles av Bjerke. På bunnen plasker et femtitall flyndrer, de er gode å ha da de spiser de avfallet som går til bunns.

Enhver familie har sitt sorte får, og slik også på regnbueørretfarmen. Der er en stor, svart elvekreps som Bjerke har sluppet opp i

PLASS TIL EN HALV MILLION

Det er både ferskvann og saltvann i bassenget. Et pump[illegible] for 1'50 i

sjøvann i[illegible]et. Så stoffmangel kan det aldri bli.

Over bassenget er spent en rekke tråder, og en død måke henger til skrekk og advarsel.

— Fuglene, og da spesielt måken, kan være ille, fastslår Bjerke. Og måseskit skal være heldig å få i vannet, så han er helst at den holder seg unna vekk.

Det er første gang Bjerke og Keiserås prøver seg som ørreteppdrettere, men går det bra har de tenkt å utvide virksomheten. Og hvorfor skulle det ikke gå bra? 6000 fisk er det plass til i dette første bassenget, og utvidelsesmuligheter er det nok av. I alt regner Bjerke å ha plass til en halv million ørret. Markedet er godt, og vansker med å o[illegible]sette «avlingen» er det for[illegible]lig ikke i juletider[illegible]ligg kiloprisen på ørret på ca. 10 kroner, så det er sjanse til å få litt igjen for strevet også.

På sørsiden av fjorden har det tidligere vært drevet mye med revefarmer, og Måndalsvar i sin tid den bygd i landet som hadde flest rever pr. in[illegible] bygger. Da var heller ikke en rekke rever[illegible]ret medregnet.

Kanskje kan ørretfarmer i fremtiden bli like vanlig?

NHS 27/7.63

Eksport av regnbueørret

Fra «N. H. og S. T.»s korrespondent.

Ålesund, 22. juli: Norlaks A/S Sykkylven, har begynt å sende settefisk med brønnbåt. Alt tyder på at regnbuørretten tåler sjøtransporten med brønnbåt ganske godt, og de to brønnbåtfirmaer som har påtatt seg transporten har ikke hatt uhell hittil.

Norlaks har begynt å bygge eget fiskeri for eksport av ørret og har sluttet avtale om sal[illegible] regnbueørret til Vest-Tysk[illegible] Frankrike og Sverige, og har [illegible] eksport til England

63.18

HARSTADTID. 19/7.63

Ørretoppdrett - hobby for Kvæfjordgårdbruker

Det beste ørreten får er tørket lever og jeg har allerede tatt livet av en av geitene mine for å få tilfredstille hungeren, sa Osvald Bømark da vi forleden tok en titt på forsøksdammen hans inne på Bømark i Kvæfjord. Skal det fortsette på denne måten blir jeg vel snart husdyrløs, men til gjengjeld blir det en fin stamme regnbueørret på gården. Gårdbruker Bømark sa det nærmest for spøk, for det er vel ingen som tar livet av bestanden for å dyrke en hobby. Men at ørret vokser fortere og trives bedre i foringsdammer når føden bl. a. inneholder tørket lever m. v. — derom er det ingen tvil.

Osvald Bømark fikk interesse for fiskeoppdrett under sin tjenestegjøring hos de norske styrker i Skottland. Her benyttet han hver ledig permisjon til å sette seg inn i ørretoppdrett og de muligheter denne form for øking av fiskebestanden kunne få hjemme i Kvæfjord. Atten år skulle det gå før planene kunne settes ut i livet.

Foreløbig er det små dimensjoner over Osvald Bømarks anlegg. For bare en oppdrettdam kan da slett ikke fø sin mann. Tanken er å anlegge en dam mellom det nuværende anlegg og sjøen samt kanskje to eller tre dammer i bekkefaret ovenfor Vesterålsveien.

Foreløbig er det bare ca. 600 yngel i Bømarks settefiskanlegg, men går alt bra vil utvidelsen skje i tiden fremover. Og da varer det forhåpentlig ikke så lenge førenn fersk regnbueørret i riktig størrelse og kvalitet selges over disk i Harstad — fra det første produksjonsanlegget i Nord-Norge.

ARBEIDETS RETT 21/8.63

Regnbueørreten vokser seg stor og pen i Ålen

For en del år tilbake foretok Ålen fjellstyre et lite eksperiment med å sette ut regnbueørret i noen mindre fiskevann. Det gjelder bl. a. Elgtjønna i Hessdalen og videre i Gruvdalen ovenfor Hersjøen. — Regnbueørreten later til å trives fortrinlig, og har vokset seg stor og pen. Det viste seg forleden dag da et par gutter fikk fem regnbueørreter på til sammen 15 kilo under slukfiske. Dette skulle bevise framsatte prognoser om at regnbueørreten er tidens løsen for ferskvannsfisket i distriktet.

FISKAREN 7/8.63

Fabrikkeigar Olav Egeland som driv aureoppdretteri ute ved Skjævelandsbrua, er ikkje mange åra gamal i denne bransjen, men har alt sett spor etter seg med det patentsøkte føringsapparatet som han i vinter har konstruert. Når ein veit at maten skal fordelast i småporsjonar heile dagen, skjønar ein lett at det kan sparast inn på kontoen for arbeidshjelp. Apparatet ser enkelt ut, ein förboks ligg over ein liten elektrisk motor som driv sentrifugalspreiaren. Alle apparata blir styrde med klokkebrytar som koplar dei inn tre gonger i timen frå klokka fire om morgonen til åtte om kvelden.

SA 21/8.63

Regnbogeaure går godt unna

I den seinare tid har det gått mindre parti regnbogeaure frå Borgund til høgfjellshotella.

Turisthotella på Dovre har således fått mindre sendingar frå Fiskerstrand & Lervåg sitt damanlegg i Solevåg. Hittil har det ikkje vore eksportert fisk frå anlegget i Solevåg til utlandet. — Utanom leveringane til hotellet har byfolk fått fiske i dammane mot betaling.

Fisken som byfolka får på kroken i dammen, blir betalt med kr. pr. kilo.

SANDEFJORDS BL. 9/8.63

Vestfold Ørretoppdrett foretar store utvidelser

Oppfører 18 nye dammer, hvorav 10 tenkes ferdig i sommer — Fisk for en halv million kroner går nå i dammene

Vestfold Ørretoppdrett i Brunlanes holder for tiden på med store utvidelser. I løpet av sommeren har man fått ferdig 4 nye store dammer og regner med at nok 10 dammer vil stå klare innkort tid. I alt skal det bygges 18 nye dammer, slik at man inklusive de fire ferdige kommer opp i 22 nye dammer.

— Det er også meningen at vi skal benytte eikeplank i damanleggene, sier Einar Thom til Larvik Morgenavis. Dette gjøres i første rekke av hensyn til plassbesparelsen. De nåværende dammene har hver en voll på fire meter mellom seg, men med eikeplank kan avstanden gjøres atskillig mindre. På det fire mål store området der vi nå holder på får vi med eikeplank plass til 18 dammer istedetfor bare 10 med jordvoll. Det blir naturligvis atskillig dyrere å benytte eikeplank til damanleggene, men vi regner også med at det blir meget mer holdbart og dessuten lettere å vedlikeholde.

FISK FOR ½ MILLION

— Er dere fornøyd med utviklingen av fiskebestanden?

— Det har vi all mulig grunn til. Vi har nå en million settefisk, omkring 100 000 1-åringer og ca. 30 000 2-åringer. Settefisken er i øyeblikket verdt omkringe 250 000 kroner, 1-åringene ca. 150 000 kroner og 2-åringene 90 000 kroner, hvilket blir en samlet sum på 490 000 kroner.

NEDISET KAPITAL

Dette er imidlertid kapital som foreløpig ligger på is på grunn av avsetningsmulighetene. Men kapitalen øker. Settefisken i år blir neste år 1-åringer og vil da være verdt omkring 1,5 mill. kroner, 1-åringene er 2-åringer til omkring 300 000, 2-åringene er blitt 3-åringer som går til matfisk, og i mellomtiden er det klekket ut nærmere 4 mill. yngel som utpå høsten vil være verd omkring 1 million.

LITE YNGEL BLIR FISK

Jeg nevnte at vi til neste vår vil få omkring 4 mill. yngel. Men alt dette blir det ikke fisk av. Kan vi få mellom 5 og 10 [illegible] gyntallet frem til matfisk, regner vi det for å være et godt resultat. Og da begynner jo millionene fort å forsvinne nedover til hundrer og tusener.

SE OPP FOR «TASS»!

— Har dere vært plaget av tyvfiskere?

— Tidligere ble det nok tatt endel ørret ulovlig i elven, men etterat vi har fått «Tass» har det vært merkelig stille. (I parentes kan bemerket at «Tass» er en stor sort schäferhund. Undertegnede har selv ved to anledninger fått den i buksebaken — ikke under tyvfiske). «Tass» lar vi gå løs om natten, og den holder seg hele tiden nenfor ørretfarmens område den passer på til lyse morg Nåde den stakkar som forsøker seg på noen sprell!

....SOM ØKER

Dette høres naturligvis fantastisk ut, men faktum er jo at en god del av fisken dør lenge før neste sommer, og selv om kapitalen er økt betraktelig vil vi jo ikke sitte her i Brunlanes som millionærer i regnbueørret. Folk flest bør kanskje også opplyses om hva det koster å drive et slikt damanlegg. Vi har investert store beløp i hver enkelt dam, og hver eneste dag bruker vi 600 kilo fôr — vesentlig til småfiskene.

FRA NESTE ÅR....

Brødrene Thom har i år kjøpt omlag 2 tonn regnbueørrett fra Danmark mot i fjor hele 27 tonn. Vestfold Ørettoppdrett gynner å bli selvforsynt, og fra neste sommer av regner brødrene at farmen er bragt dit de foreløpig ønsket, og håper at den skal begynne å kaste litt av seg. I år har man solgt noen 1-åringer og noen ganske få 2-åringer, i alt vesentlig til sportsfiskere som setter fisken ut igjen. Noe matfisk selges til hotellene i Larvik, men dette blir naturligvis forsvinnende lite når man taler om millioner....

Jam.

BT 2/8.63

Is i vannet for å holde liv i laksen

Den lunre varmen i Nordfjord de siste par dagene har ført til at flere tusen laks og aurer har mistet livet i et basseng i Vågsvåg like utenfor Måløy. I bassenget, som eies av Kvalheim et Co., Måløy, var det noe over 20.000 fisk på opptil syv kilo. På grunn i den kraftige heten var det antakelig skortet på surstoff.

Man har klart å berge en god del av fisken, slik at den kan nyttes som fullverdig mat, og for å prøve å holde liv i de fiskene som ennå ikke er døde, har man flere pumper i aksjon for å skaffe mest mulig sirkulasjon i vannet. Det er også kjørt atskillige billass med is ut i dammen.

Det er de store laksene og aurene som først og fremst

HARSTAD TID. 19/8.63

63.19

8 tonn regnbueørret godgjør seg

i brødrene Thoms oppdrettsanlegg i Brunlanes

Brødrene Einar (til venstre) og Eilif Thom fotografert på deres anlegg ved Halleelven i Brunlanes.

I løpet av tre år har brødrene Einar og Eilif Thom, Husø, bygget opp et moderne ørretoppdrettsanlegg i Brunlanes. Anlegget har en ideell beliggenhet ved Halleelven, nærmere bestemt på eiendommen Åres som ligger et par kilometer nedenfor elvens utløp fra Hallevannet. Fiskerilnspektør J. Harstad sa i et foredrag for noen år siden at blant elvene i Vestfold står Halleelven som den absolutt beste hva betingelser for ørretoppdrett angår. Og når brødrene Thom har valgt Halleelven som vannforsyningskilde til sitt anlegg, skyldes det nok ingen tilfeldigheter.

Allerede i 1945 begynte brødrene Thom med et ørretklekkeri i Kon, senere fikk de et anlegg på Husvik og som kjent hadde de for få år siden ørret i 3. dammen og 5. dammen i Tønsberg.

Anlegget i Halleelven ble påbegynt i 1960, og det er ennå ikke fullt utbygget. Den seksjon som er ferdig ligger på elvens østre side med i alt 13 dammer for ørret av forskjellig alder og størrelse. På vestsiden av elven bygges i sommer opp en ny sek- som vil bli tatt i bruk [illegible] år og som da vil omfatte 15 dammer. Brødrene Thom leier et areal på ca. 20 dekar utmark hvor de har anlagt dammene og hvor de nye dammer skal bygges, de har dessuten sikret seg rett til å leie et større areal litt lenger ned langs elven for å ha muligheter for fremtidige utvidelser.

En hovedbetingelse for å drive ørretoppdrett er sikker forsyning av friskt vann, og i så måte er Halleelven enestående god. Fiskerilnspektør Harstad har uttalt at han etter 40 års undersøkelser ikke har funnet noen elv som hva vannføring og vannkvalitet angår, er bedre enn Halleelven. Hallevannet er et stort vann med tilsig fra et nedslagsfelt som årlig gir ca. 30 millioner kubikkmeter vann. Utløpet er regulert ved demning hvor det alltid slippes vann, enten det er tørkeår eller overflod av nedbør. Den gjennomsnittlige vannføring i elven er anslått til ca. 3 kubikkmeter pr. sekund.

Ved klekkeriet ble det i år klekket ut ca. 2 millioner yngel, forteller brødrene Thom. En del yngel ble solgt so mrogn, bl. et parti på en halv million [illegible] til Rogaland. I anlegget har man nu igjen en million av årets yngel, videre har man ca. 100 000 ettåringer, ca. 40 000 to-åringer og 6000—7000 tre og fire-åringer.

For øyeblikket har Vestfold Ørretoppdrett, som brødrene Thoms firma heter, ca. 8 tonn fisk i dammene, og efter planen skal det i løpet av høsten ikke selges mere enn at det blir igjen 2 tonn til stamfisk.

Brødrene Thom har spesialisert seg på oppdrett av regnbueørret, denne er i de senere år blitt meget populær vare som stadig større innpass ved restaurantkjøkkener og i private beholdninger. Det er godt forsynt vann og riktig stell som må til for å få en god regnbueørret, sier brødrene Thom. Fisken kan ikke fores med avfall eller bedervet mat. Her ved Halleelven er i vi den heldige situasjon at vi har kort avstand til flere store fiskehavner hvor vi kan få kjøpt en del av det fôret som brukes til ørreten. Yngelen og småfisken må ha et spesialfor som vi for øyeblikket kjøper fra England.

— At ørreten trives i dammene ved Hallevannet, bar den alle synlige tegn på da en av «Tønsbergs Blads» medarbeidere besøkte anlegget. Den spratt lystig omkring under foringen og forsynte seg med glupende appetitt av matmengdene som ble sluppet ut på vannflatene.

I bokstavelig forstand har anlegget den store susen over seg. Hver dam har et vannforbruk på 30—40 sekundliter, så sammelt lagt blir det som den rene fossebrus av alt vannet som strømmer gjennom anlegget.

Et slikt anlegg med tonnevis av flott regnbueørret, er selvsagt en stor fristelse for enkelte mindre lovlydige borgere. Men uvedkommende som vil forsøke å hente en fangst i anleggets dammer, har alle mulige chanser for selv å bli en fangst i vaktmannens veldimensjonerte never. En liter vakthund har dessuten fritt spillerom innenfor anleggets enemerker, og den lider hverken av åreforkalkning eller dovenskap.

ROMSDALSP. 14/8.63

Gode utsikter for aureoppdrettet i Dyrnesvågen

Fisken avsettes gjennom et trondheimsfirma

Lensmannsbetjent Ingar Holberg, Smøla, har noen år drevet med oppdrett av aure og etter denne tid har han vunnet adskillig erfaring. Vi spør ham hvordan det går?

— Jeg synes at det nå ligger forholdsvis bra an, men det kan komme overraskelser, svarer han.

— Hvor stor er bestanden nå?

— Jeg har vel omlag 55 000 individ, men storparten er årsyngel. Av eldre fisk er det vel 8 à 10 000, og de aller eldste blir tre år i sommer. Imidlertid er det ganske få eldre igjen. De fleste er levert. De eldste er rundt en kilo, noen litt over.

— Hva kan tilveksten være for året?

— En to års fisk kan i løpet av det tredje året (sommersongen) øke til 1,2—1,3 kg, hvis det er god fisk. Gjennomsnittet [illegible] vel på 7 8 hekto, når en er ferdig med tredje sommeren. Men en er sterkt avhengig av hvilken aure rogna er tatt fra. Blir ikke rognen tatt fra utvalgt fisk vil tilveksten bli mindre.

— Det gjelder altså også å drive avkomstgransking også for aure?

— Ja, men dette er dansk rogn, og der driver man ikke særlig med denslags, idet man har marked for 3 hektos fisk, mens det i Sverige er marked for større fisk, opp til 2—3 kg. Sommersanleggene har lagt mer an på å drive fram større fisk, så vidt jeg kan forstå. Jeg synes at det er like så tjenlig å holde seg til mindre fisk — rundt halvkilosen.

— Hvem er avtaker?

— Det er et firma i Trondheim.

— Stort sett er De tilfreds med driften?

— Det er jeg, bortsett fra at jeg har for lite antall av den fisken som kan avsettes i år, på grunn av uheil tidligere. Får jeg ikke noen vanskeligheter vil det bli adskillig bedre i de to [illegible] som kommer.

TIDENS KRAV 26/8.63

Regnbueaure på 1h gr rømte fra Dyrnes i fjor

Gjenfanget nå og veide 1,5 kg — en veldig vekst på et år

Som en vil huske var det under en uværsperiode i fjor endel regnbueaure som ble tatt av sjøen fra Holbergs oppdrettingsanlegg på Dyrnes.

Utenfor oppdrettingsanlegget står det en garnvegg for å beskytte anlegget mot drivende tang og tare. Forleden dag fikk lensmannsfullmektig Holberg en regnbueaure i dette garnet — en av de som var rømt ifjor og som nå søkte heimtraktene igjen — etter aurens vis.

Den gjenfangede auren veide ikke mindre enn 1,5 kg. Da den unnslapp ifjor var vekten omkring en hekto.

Dette viser at i frihet har disse aurene en veldig vekstmulighet.

BT 2/8.63

Den norske kyst gir gode muligheter for oppdrett av fin regnbueaure

Norske Fiskeoppdretteres Landsforening er tilfreds med virksomheten hittil

Det er nå over et år siden Norske Fiskeoppdretteres Landsforbund ble til — med hovedsete i Bergen og konsulent Guttorm Olsen som formann. Dets formål er å virke for organisasjon og fagmessig samarbeid i forbindelse med oppdretting av aure, laks og andre fiskearter og under dette søke kontakt med fiskeribiologer, konsulenter, myndigheter og andre med faglige og vitenskapelige forutsetninger til hjelp for medlemmene. Forbundet har en tilslutning av om lag 35 damoppdrettere over hele landet.

I årene etter krigen er det blitt flere og flere fiskeoppdrettere rundt om i landet, noen tar sikte på vanlige kultiveringsoppgaver andre på forretningsmessig drift. Men resultatene er ikke alltid like bra, det er jo en forholdsvis ny virksomhet og mangt og meget befinner seg ennå på eksperimenteringenes stadium — problemene med riktig foring av fisken, avstenging av våg eller sund hvor en vil ha fisken gående, spørsmålet om en skal bruke netting, nylon-not eller andre stengemidler o.m.a. For å få vite hvilke resultater forbundet er kommet til etter mer enn et års virke har vi henvendt oss til formannen, konsulent Guttorm Olsen.

— Er man kommet til gode resultater med omsyn til foringen?

— Dette er et viktig spørsmål både når det gjelder fiskens art og alder, og på dette område har vi hatt et intimt samarbeid med engelske og svenske fôrspesialister. Alt nå tør vi imøtese gode resultater, bl.a. viser det seg at regnbueauren vokser atskillig fortere med riktig fôr.

Konsulent Guttorm Olsen.

En annen og viktig sak er eksporten, der har vi utpekt et spesielt salgsutvalg som alt har vært i kontakt med engelske, tyske og svenske avtakere. På det engelske marked er det eksempelvis aktuelt med så kalt pølsefisk, det- te er fisk som veier 150—200 gram, og importører lanserer den som «One man one fish».

— En fisk pr. mann — kanskje til frokost?

— Kanskje det. Vel, videre har forbundet vært i kontakt med Utbyggingsfondet, som er sterkt interessert i vårt arbeid med fiskeoppdrett som en ny næringsvei — og i konkurranse med danskene som har større erfaring på området, de eksporterer for 40 millioner kroner pr. år.

Her kan det være på sin plass å nevne, at den danske regnbueaure er oppdrettet i ferskvann og kanskje derfor hvit i kjøttet, mens vi her i Norge har bedre muligheter for å oppdrette en regnbueaure i kjøtt og hvis kjøtt er rødt og av bedre kvalitet.

Vi satser også meget på oppføring av laks, smolt — to år gammel fisk som slippes i sjøen og kommer tilbake etter vel et par år og da i en vekt på 2—3 kilo. Denne side av virksomheten regner vi som meget viktig, den har nemlig en viss betydning med omsyn til det utstrakte drivgarnsfiske etter laks og ikke minst vassdragsreguleringene som stopper våre produserende lakseelver. Vi satser meget på dette felt for å eliminere de store skadevirkninger.

Som sagt, virksomheten har hittil gått bra, men det skorter på kronerten, vi har derfor søkt Utbyggingsfondet om midler til videre kultiveringsarbeider.

ADRESSAV. 28/8.63

Tørken i Helgeland har drept tusener av regnbueørret

Oppdretter på Mindland lider stort tap

Erling Flokkmann på Mindland har mistet hver eneste regnbueørret etter tørken i sommer. Det ble et betydelig tap — både penger og arbeid gikk tapt.

Det var i fjor at Flokkmann kjøpte inn 50 000 regnbueørretrogn. Han bygde et anlegg for oppdretting av denne ørretlypen, som den første i Helgeland. I begynnelsen, gikk det meget bra. Men i sommer under tørken ble det prekær vannmangel. Tilsigene greide ikke å skaffe nok til det forholdsvis store forbruket. Dermed skjedde det skuffende at fiskene ikke kunne reddes.

TIDENS KRAV 27/8. 63

Sjøvann bedre for regnbueauren enn ferskvann

Gir bedre vekstbetingelser, er erfaringene fra Smøla

Lensmannsfullmektig Holberg på Smøla er en av banebryterne for aureoppdrett på Nordmøre. Han har nå drevet i et par år og vi spør om hans erfaringer.

— Det er ikke tvil om at her ligger det store muligheter og venter på å bli utnyttet. Som meldt i Tidens Krav fikk jeg forleden en aure i et fanggarn. Auren var rømt i fjor og hadde på dette året vokset enormt — fra 1 hg til 1,5 kg i fri tilstand i sjøen utenfor. Men slike eksemplarer har jeg også en god del av blant de som er oppalt i bassengene. Gjennomsnittsvekten for 3-åringer i bassengene ligger på om lag en kilo.

Det er ikke tvil hos meg om at det er langt bedre å ale regnbueauren i sjø enn i ferskvann. Lønnsomheten betinges av at d får rimelig fôr. Jeg bruker min dreverdig fisk, avfall av fisk og av reker. Det er saker som før styrtet på sjøen.

Som en videre forutsetning for lønnsomhet teller erfaringene selvsagt svært mye. Den nyklekte auren må gå i ferskvann og så gradvis auke tilsettingen av sjøvann. Halvåringer tåler en tredjedel sjøvann, ett-åringer vil ha to tredjedeler og de eldre årganger bør gå i rent sjøvann. Det tåler forresten ett-åringene også.

Det viser seg at i brakkvann er det en voldsom vekst av grønske i bassengene. Jeg kaster ut tonnevis, og sjøl om auren spiser en del av dette, må grønsken ut for å gi god sirkulasj i vannet.

Vi har et godt eksempel at regnbueauren ikke trives bare ferskvann. Oddmund Dahlheim hadde et vann ved Klakkarvågen som han satte aureyngel i. Han mistet mye av den i vinter da det ble for lite surstoff fordi vannet frøs. Nå legger han pumpe opp for å tilsette sjøvann slik at auren faktisk vil gå i sjøvann.

Også hans erfaring er at saltvann er bedre for god vekst og trivsel enn ferskvann.

For min egen del tror å ha funnet det rette, og har lært mye av de forholdavis kostbare skuffelser jeg har hatt.

Nå er jeg ikke i tvil om at det skal gå godt om ikke særlige uhell skulle støte til. Men også de får jeg forsøke å gardere meg imot.

63.20

SP 27/8.63

God eksport av damaure

i Ålesund den 2. sept. Optimistisk årsmøte

Når damaureoppdretterne i Møre og Romsdal kommer sammen til årsmøte i Fiskarheimen i Ålesund førstkommende mandag, skjer dette i optimismens tegn. Man kan si omsetningen av damaure har vært over forventning — det gjelder både på innlandet og til eksport — og de videre utsikter virker også lyse.

Årsmøtet skal få seg forelagt et forslag fra foreningen om sammenslåing av damaurelagene i landet til ett felles organ. Når årsmøtet er kommet fram til et resultat, vil det bli tatt ny kontakt med de andre lagene om et felles møte.

LOFOTP. 26/8.63

Laksestammen i alvorlig fare:

Havfisket kommer til å gi oss en kraftig baksmell!

«Alle norske fiskere må ha rett til å fiske laks, da dette er en fisk som fanges på det åpne hav, såvel som i fjorder og elver», uttalte Sør-Trøndelag Fiskarlags årsmøte forleden dag. Man la til at lakseFiskets administrasjon måtte over fra Landbruks- til Fiskeridepartementet.

Norske borgere kan forsåvidt ikke forbys å fiske laks, men fisket må reguleres, sier fiskeriinspektør Joakim Harstad til NTB. Vi har bedt om å få hjemmel til å foreta slik regulering. Årsaken er at beskatningen i dag er så hard at vi risikerer å miste laksestammen vår.

— Vi som er satt til å ha overoppsynet med denne sak, ser farene og må synge ut. Andre har selvsagt også meningsberettigelse, men vår oppgave er her å prøve å avverge faren vi står overfor.

— Tror De laksefisket vil bli lagt inn under Fiskeridepartementet?

— Min mening er at alt lakseFiske må administreres av Landbruksdepartementet. Det er absolutt nødvendig skal det ikke gå galt.

Laksens fødested er i elvene og grunneiernes fiske er på en måte landbruk og de kan medvirke til å fremme laksestammen. Men får ikke grunneierne sine krav ivaretatt og de ser sin næring truet, kan de gjøre ting som setter laksestammen i fare. Elvefiskerne må få så pass fisk at de føler seg tilfreds.

OM LAKSEFISKET I SOMMER

sier fiskeriinspektøren, at det hittil er kommet sporadiske meldinger som tyder på at fisket har vært svært ujevnt. I enkelte elver og i sjødistrikter har det vært godt utbytte, mens det i andre har vært magert resultat. I Tana, som er Norges beste lakseelv, har det i år vært uvanlig dårlig. Det skyldes utvilsomt beskatningen av laksen i åpent hav. Det vil si at den stammen som hører Finnmark til, er altfor meget utryddet. Den årssikkerheten i Tanaelven som vi har hatt i lengre tid faller bort fordi vi har fått havfisket. De som fisker i sjøen, må forstå at laksestammen er uhyre liten og tåler svært beskjeden beskatning.

Riktignok har vi hatt endel gode laksår, en oppgangsperiode i 10 år, og det er vel det som er årsaken til at man har ...

daget fisken i sjøen. Vi kan imidlertid vært helt sikker på at sjøfisket vil gi baksmell på kort tid.

Fiskeriinspektøren sier videre at stillingen på ingen måte er blitt bedre etter at også utlendinger, i særlig grad danskene, er begynt laksefiske i sjøen utenfor norskekysten.

— På internasjonal basis var man tatt laksefisket opp og herefter er man nødt til å ta saken alvorlig. Spørsmålet om reguleringer er for så vidt fremmet gjennom Utenriksdepartementet, men noe svar er ikke kommet, bortsett fra at Fiskeridepartementet har gitt en utta... se.

Når det gjelder

BYGGING AV LAKSETRAPPER

opplyser fiskeriinspektør Harstad, at man har en mengde prosjekter på programmet. Lakse-trapp-utbyggingen er kommet lengst i Nord-Norge, men det har så godt som ikke vært ofret en krone på laksetrapputbyggingen i Sør-Norge. I planene sør- på inngår laksetrapputbyggingen i elver fra Glomma i sør og øst og til og med elvene i Nord-Trøndelag. I alt regner man med at det vil koste ca 15 millioner kroner å foreta disse utbygginger.

Fiskeriinspektøren nevner ellers at hans institusjon lider under mangel på folk. Sy... personer skal ha hånd om lakseFiskeadministrasjonen for hele Norge og det er ikke alltid lett. Han føyer til at laksefisket er opparbeidet som elvefiske og menneskene oppe i dalene har bare denne form for fiskerier. Ikke minst må man tenke på samene i Finnmark som er helt avhengige av laksen. Disse folkene får snart ikke en eneste fisk, og resultatet er blitt at man delvis har måttet flytte fra gård og grunn. Forsvinner lakseFisket i Finnmark, Troms og steder i Nordland, må flere forlate sine boplasser, det er ikke tvil om det, mener Harst...

ROMSDALSP. 28/8.63

Lyngstad ørretoppdrett tar form

UNDERGARANTIEN GODKJENT I EIDE KOMMUNESTYRET

I Eide kommunestyre ble det igår referert skriv fra Kverne Sparebank med forespørsel om kommunene godtar den undergaranti som innehaverne av Lyngstad ørretoppretteri stiller.

Halvdan Storvik stiller sin eiendom med prioritet etter 34.000,00 kroner og Sigmund Lyngstad sin eiendom med prioritet etter kr. 37.000,00. Erling Lyngstad har deponert en innskuddsbok.

...mannskapets forslag ble enstemmig vedtatt og h... denne ordlyden: Kommunest... ...t godtar de to undergarantier ... Lyngstad ørretoppr... ...teri.

BERG. ARB. BL. 29/8.63

TORGET

Danskettet, men opplostret i Rydlandsvågen er den, regnbueørreten som gjør sine siste sprell i kummene på Bergen fisketorg.

— Vi har pleid å få yngel fra Danmark, forteller forhandleren, men i år er vi begynt å klekke den fra rogn, og resultatene har vært fine. Tre år er fisken når den føres til torgs, og den veier da fra 8 hg. opp til 2.5 kg. Så billig mat er det ikke, kiloprisen er 15 kroner, men så delikat: Med remme og agurksalat og friske tomater noe å tenke på til søndagsmiddag.

Torsken glimrer ennå ved sitt fravær, men makrell er det desto rikeligere av. Prisen er fortsatt 3.60. Tenk sei var det på Torget i dag, 5 kroner Pilket koster den filert, 3.80 hel. Sjelden har vi sett så fin flyndre som den som nå er å få, her er kiloprisen også 5 kroner. Brislingen er kommet. — Den koster 3 kroner, mens sildeni fremdeles ... seg på 2.50...

ARB.AV. 31/8.63

Lovende aureoppdrett i sjøvatn på Smøla

Får til rimelig pris og erfaring hos oppdretterne må til

Lensmannsfullmektig Holberg på Smøla som er en av banebryterne for aureoppdrett, sier i en samtale med Tidens Krav at det er ikke tvil hos ham om at sjøvatn er bedre for oppaling av regnbuaure enn ferskvatn. Gjennomsnittsvekten for hans 3-åringer i sjøvassbassenget er omlag 1 kg.

Lønnsomheten betinges av at en får rimelig fôr,sier han. Jeg bruker minderverdig fisk, avfall av fisk og av reker.

Som en videre forutsetning for lønnsomhet teller erfaringene selvsagt svært mye. Den nyklekte auren må gå i ferskvatn og så gradvis auke tilsettingen av sjøvatn. Halvåringer tåler en tredjedel sjøvatn, ett-åringer vil ha to tredjedeler og de eldre årganger bør gå i rent sjøvatn. Det tåler forresten ett-...

DAGBLADET 29/8.63

63.21

kke så lange tiden før regnbueørreten fra Brunlanes kan eksporteres til flere land

ENNOM ET VELDIG SLIT TIL SUKSESS — TURISTFORENINGEN O TURDELTAGERE I GÅR BLE STORLIG IMPONERT OVER ANLEGGET

g hadde aldri drømt om at det var slik. Dette er jo rene eventyret....

t formelig haglet med beredte uttalelser fra de om lag deltagerne i Turistforeningens til Vestfold Ørretoppdretteri i lanes i går. Einar Thom tok mot og han og hans kone arte og fortalte om utviklinved anlegget.. Foringen av fi-

sken var en stor opplevelse. Her var det livlig i «matfatet», enten det nå var liten eller stor fisk som fikk sin forsyning. I alt 700 kg fór til en verdi av 20 øre pr. kg går med pr. dag. Når anlegget blir utbygget kommer det opp i 2000 kg fór pr. dag. Da skal det til gjengjeld klare å levere 50 000 kg fisk i året.

Deltagerne fikk også et levende inntrykk av hvor slitsomt det had-

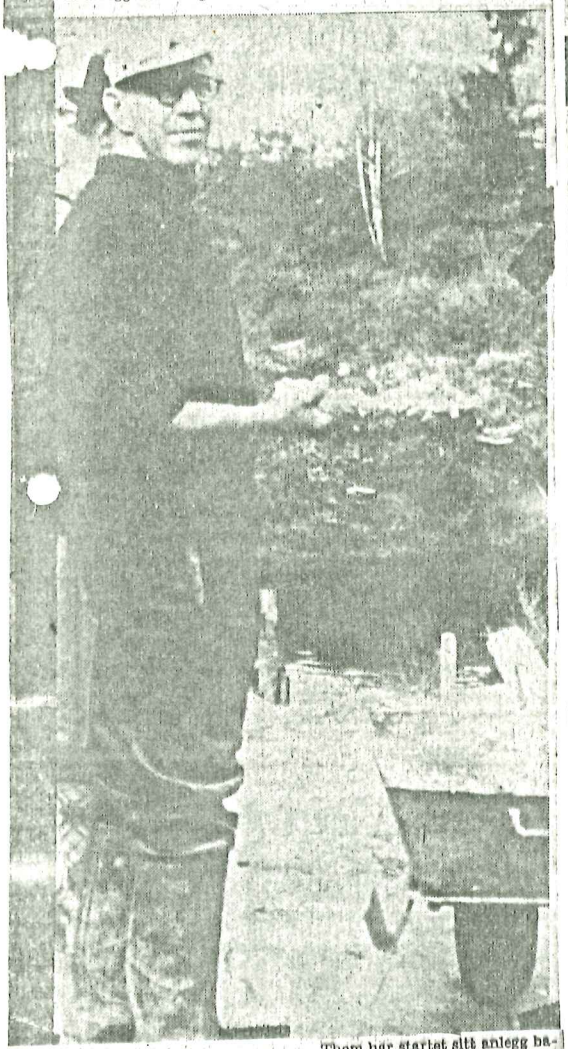

de vært for Thom's å komme så langt som de er i dag. I vel et par år gikk det døgnet rundt. Fremdeles må de se til fiskedammene om natten. Fiender har de i form av tyvfiskere på to ben og i form av dyr som f. eks. mink og oter. Minken er ikke verst. Den tar en fisk og spiser den opp. Oteren tar kanskje både 20 og flere, men til gjengjeld nøyer den seg med å suge blodet ut av fisken.

Det var over i Skottland Einar Thom fikk sjanse til å lære ørretoppdretteri for alvor. Han var hvalfanger og da krigen kom, havnet han som så mange andre i England. Han kom i Kongens kjær, men fikk av og til permisjon for å dyrke denne spesielle interessen. Han lærte det hele snart så godt at han kunne forskjellen på han- og hunfisk i blinde. Det vil si, han kunne ta på fisken med bind for øynene og avgjøre kjønn. Det er ingen kunst,

han selv. Hannen har bl. a. noe lenger hode, den får også, i alle fall når den blir litt større, antydning til «hakes», men Thom sier at han ellers kjenner det bare ved å ta rundt fisken....

Thom har startet sitt anlegg basert på import av regnbueørret fra Danmark. Han importerte nærmere 200 000 settefisk for kuttine ta i mot de første som født på anlegget i Brunlanes er det slutt på importen. Han skal snart begynne å eksportere. Sverige, Frankrike og Tyskland er blant fremtidige kunder. Ja, Thom har til og med sagt til danskene at de ikke skal føle seg for trygge for at han kan konkurrere med dem.

Turistforeningens turdeltagere fant besøket både morsomt og interessant. Alle ønsker sikkert anleggets eiere held og lykke i tiden fremover. Det ville være høyst fortjent om dette utvikler seg til å bli den sukses som det ser ut til å kunne bli.

— Nå er det morsomt, men bevares så slitsomt det har vært, sa Einar Thom.

— Det betyr at det fortsatt er slitsomt, men det går uendelig mye lettere enn det gjorde.

Fiskerilinspektør Harstad har om Thoms anlegg sagt at det er det mest ideelle han har sett i Norge. Jeg har lett i over 40 år for å finne noe tilsvarende dette, har han sagt.

Så er det da også naturlig at anlegget i Brunlanes er det eneste fiskerilinspektøren går fullt og helt inn for skal få hjelp av Staten til finansieringen.

Regnbueaure ny næringsgren og turistattraksjon i Vestfold

Brødrene Thom bygger Norges største dambruk ved Hallevannet i Brunlanes

AV ODD HJORT-SØRENSEN

Ved Åres og Dolven i Brunlanes har brødrene Einar og Eilif Thom fra Sem slått seg ned og laget til noe, som ved første øyekast kan synes som en serie bombekratere. Samlet kalles de Vestfold Ørretoppdrett og består i dag av 13 dammer med alt i alt så mange regnbueaure som det er innbyggere i Norge.

— Foreløpig ser det fælt ut her, men det skal nok bli verre, sier yngstebror Eilif Thom som leder utbyggingen av dette som om tre år vil omfatte 50 dammer og skal bli Norges største dambruk. Dannskaper med gravemaskin, bulldozer og allskens verktøy arbeider på sprenging, mens et stadig stigende antall turister finner veien til kraterkantene og studerer det i sannhet yrende livet under vannskorpene.

— Det begynte under krigen, forteller eldstebror og initiativtakeren Einar Thom. — Jeg var soldat i styrkene som var forlagt ved Dumfries i Skottland, og benyttet all fritid til å studere oppdrett av regnbueaure ved et dambruk i nærheten. Senere fortsatte jeg studiene i Malton i Yorkshire. Etter frigjøringen begynte jeg for me[g] selv i Ramnes ved Tønsberg — [h]oldt det gående der til vi i 1 [s]ant dette stedet her i Åres

[E]gen er normalt godt fo[r] [s]kem det lykkes å bringe 5 pro[s]ent av eggene fram til matfisk, men brødrene Thom har kunnet glede seg ved å nå opp i vel 10 prosent. En av grunnene er den jevnlige tilførselen av stadig friskt vann fra Hallevannet og gjennom eiendommen.

Fra elva ledes vannet i kanaler gjennom dammene, som aldri bunnfryser om vinteren. Selv med sprengkulda i fjor ble ikke isen tykkere enn at Einar Thom stadig plumpet igjennom. Hans kone, som også arbeider ved bruket, måtte alltid holde nytt undertøy klart [n]år mannen begav seg ut på forl[e]nder til damnene.

— Den mest alminnelige å[rs]ak til at fisken dør?

— Alle slags sykdommer. Vi følger nøye med — det er en ren vitenskap — og vi har funnet medikamenter mot de fleste. Så er det jo en del ubudne gjester på ferde, måker, heire, kråker og fiskeender. Dessuten har vi Ålen som sniker seg inn fra Hallevannet og gjennom renseanleggene. Men mest ugang gjør vel mink og oter. Minken er forresten ikke så ille som folk vil ha det til. Den tar en fisk og spiser den opp på stedet. Men oteren er verre — den frakter fisk etter fisk opp på land og til et gjemmested. En gang kom jeg over 30 uspiste fisker som oter hadde gjemt bort. Men heldigvis [h]ar vi jo lov til å skyte skadedyra.

— Lønnsomt?

— Det kan bli det. Hittil har det vært å slite ganske kraftig, finansieringen har voldt bekymringer. Så kom fiskerilinspektør Joakim Harstad inn i bildet. Etter en grundig befaring uttalte han at han i sitt vel 40-årige arbeid med disse spørsmålene aldri hadde sett et bedre egnet sted enn dette vi her har funnet. Jeg tror også at han fort ble klar over at min bror og jeg har betryggende kunnskaper og kvalifikasjoner for driften. En uttalelse fra ham og fra fiskebiologen Kjell W. Jensen som konsulent for Distriktenes Utbyggingsfond, førte til at vi fikk [d]e nødvendige stat- og kommunegaranterte lån. Uten anbefaling fra de to hadde vi ikke maktet å ta fatt på utbyggingen til et dambruk av de dimensjoner som det her er tale om.

— Og kapasiteten i fullt utbygd stand?

— Ca. 50 000 kilo matfisk i året. Vi har bygd det gradvis opp gjennom import fra Danmark. I 1960 kjøpte vi 2500 kilo 100 grams fisk derfra, i 1961 var vi oppe i 6000 og i fjor kjøpte vi 27 000 kilo. Men i år klarte vi oss fra eget klekkeri. Vi klekket ut 3 millioner yngel, hvorav vi solgte 1 mi[l]lion beholdt to selv.

Det er da litt av et eventyr å [s]e tre millioner fisk bli matet. Yngelen får spesialtilvirket kraftfôr som inneholder alle vitaminer, fisk som er mer enn 8—9 uker gammel får malt fisk, og de siste seks ukene før den slakles får regnbueauren utelukkende rekesuppe. Hva de enn får på de forskjellige alderstrinn, så er det tydelig at det er mat for Mons, og bordskikken er det så som så med, enda föringen finner sted hver halvtime for yngelens vedkommende og hver time for tenåringer og voksne. Dette skjer fra gryntidlig om morgenen til ved 22-tida om kvelden.

Tre ganger i løpet av sommeren sorteres fisken, alle voksne ikke like fort, og det gjelder å følge prinsippet lik fisk leker best.

— Danmark har jo skaffet seg en fin eksportnæring av regnbueauren. Hvordan ligger Norge an?

— Svært beskjedent i sammenlikning. Danskene har mellom 500 og 600 dambruk, hvorav hvert enkelt av de største har like stor produksjon som hele Norge samlet. Vi er forresten nede i Danmark hver vinter og studerer driften, det er stadig noe å lære, vi gjør erfaringer på hvert sårt hell — [s]ier utvekster og drar gjensidig [n]ytte av. Dessuten holder vi god kontakt med fiskerilinspektøren.

— Regnbueauren blir jo særdeles fet og fin. Hva med raking?

— Vi har forsøkt det og med godt resultat. Men folk har jo ikke samme smak — i Telemark vil de ha den på én måte, i Hedmark på en annen. Så får man innrette seg etter det. Men først må produksjonen bli større. I fjor solgte vi ca. 20 000 kilo matfisk — i år nøyer vi oss med å selge 13 000 — det gjelder å få yngel nok til de nye dammene. Når vi er oppe i full kapasitet kommer spørsmålet om rakfisk for alvor inn i bildet. Vi har også gjort forsøk med å koke olje av innmaten. Hvor verdifull oljen er kan vi ikke uttale oss om før analysen foreligger; men den virket svært så lovende. For øvrig har vi vært inne på tanken å lage et par dammer hvor publikum [k]an fiske av hjertens lyst. Foreløpig må de klare seg med elva, hvor vi for 2 år siden satte ut 150 000 fisk. Nye tilførsler kommer årlig fra klekkeriet når vi med hevert suger opp døde egg. De tømmes i elva, men det er jo ikke til å hindre at en god del levende også følger med.

— Og dermed er antallet fisk innen området atskillig større enn antydet?

— Sikkert. Og mer blir det for hvert år framover inntil alt er utbygd i 1966.

— Og når utbyggingen av dammene og klekkeriet er fullført

[s]ørge for at fisken lever o[p] i omgivelser som publikum også kan glede seg over, sier Eilif Thom som sammen med eldstebror Einar trives som fisken i vannet ved å bygge ut en ny norsk næringsgren og skape en turistattraksjon av dimensjoner.

SP. 3/9.63

Vekst og optimisme i damfisk-bransjen

Oppdretterne i Møre og Romsdal tar initiativ til landsomfattende samarbeidsutvalg — Hundretusener av fisk „beiter" i dammene i fylket

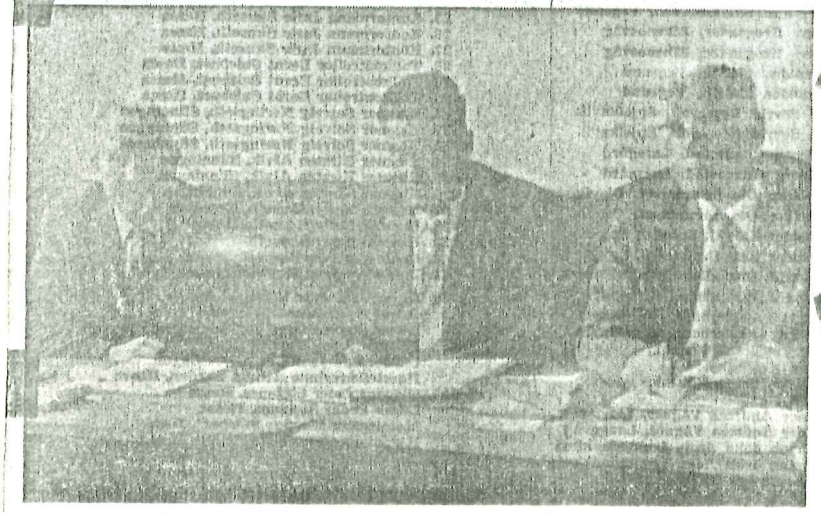

Hele styret i damfisk-laget ble gjenvalgt. Fra venstre: Olav C. Vik, Reidar Eggesbø og M. O. Kleven.

Damfiskoppdrettet i fylket er i jevn og planmessig vekst, forespørslene som foreligger gir grunn til optimisme både for det innenlandske og utenlandske marked, og prisutviklingen for produktene er bra, var summen av Møre og Romsdal Damfisk-

Lags drøftinger i Ålesund i går. De 20 medlemmene holdt sitt andre ordinære årsmøte siden laget ble stiftet i febr. 1962, og foruten de vanlige møtesakene ble spørsmål av faglig art drøftet.

Det har vært satt i gang

tematiske prøver med forskjellige typer tørrfôr — det vil si fôr konsentrert i tablettform — beregnet på mindre fisk. Slikt fôr framstilles i Sverige og Norge og en arbeider nå med en norskprodusert type for yngelen, et forsøk [illegible] det er stilt store forhåpninger til.

PRØVEPRODUKSJON

blir drevet på flere forskj[illegible]ge områder og det er sendt ut markedet varer som herme[illegible] ørret, og røkt, gravet og r[illegible] fisk. Prisene blir ikke presset langt ned av for stor konkurr[illegible]se, viser det seg, dessuten er [illegible]dretterne på våre kanter i del[illegible]tuasjon at de har best fisk[illegible]en tid av året da det er mi[illegible]rsyninger av annen laks[illegible]en slipper for eksempel [illegible]anse med danske oppdret[illegible]m leverer sine produkter sommeren og høsten, mens her i fylket blir tatt sikte p[illegible] levere om vinteren.

Den totale bestanden i d[illegible]mene høres imponerende for en lekmann: I anlegg går det nå «på beltes» 1 133 årsyngel, 400 000 to-somrin[illegible] 300 000 tresomringer og 48[illegible] fire-somringer. — Det ser som produksjonen vil stabil[illegible]re seg på to- og tresomrin[illegible] — denne størrelsen har vist [illegible] slå best an på markedet. [illegible]re anlegg driver nå egen k[illegible]king av rogn som blir kjøpt fra utlandet, særlig fra [illegible] mark og Tyskland.

Hele styret i laget ble gjenv[illegible]mmet. Formann er M[illegible]en, Ålesund, og styremed[illegible]mer Olav C. Vik, Sykkylven Reidar Eggesbø, Velsvik, V[illegible] mann; Anders B. Voldnes, Eg[illegible]bønes og Ivar Settemsdal, Bø[illegible] på Nordmøre.

Laget har, på oppfordring Distriktenes Utbyggingsfond, initiativet til et landsomfatt[illegible]

SAMARBEIDSUTVAL[illegible]

Dette skal bestå av represen[illegible]ter fra distriktsforeningene skal ta seg av oppgaver so[illegible] drive markedsundersøkelser, e[illegible]lere en fast informasjonstjene[illegible] form av et tidsskrift, arbeide[illegible] stabile, lønnsomme priser grunnlag av kostnadsunders[illegible]ser og å være rådgivende o[illegible] for myndighetene når det gj[illegible] offentlig medvirking til ut[illegible]ging av forskings- og velledni[illegible]tjeneste. Statutter og arbeid[illegible]struks for utvalget ble godk[illegible] av årsmøtet. Forslaget sku[illegible]neste omgang legges fram [illegible] fylkesforeningen i Bergen.

63.22

SA 4/9.63

Ørretrogn frå Sykkylven til Nord-Spania

Ein norsk forretningsmann, er busett i Spania, herr [illegible]urum, vitjar i desse dagar Sykkylven for å sjå på anlegga [illegible] drøfte planer om erretoppdrett i Spania med arkitekt Karstein Oddm. Vik. Skaurum har som kjent vore på Sunnmøre før ein gong i same ærend. Saman med spanske forretningsfolk har han skipa eit selskap for å bygge ut fiskeanlegg i eit vassdrag i Nord-Spania. Det er tanken å sende rogn av regnbogeørret frå Sykkylven til Spania med fly for utklekking av fisk [illegible] nye anlegget.

SA 30/9 63

Uruguay vil gå igang med ørret-farmer

Til ~~Norske~~ i Sykkylven er det kome føreapurnad like frå Uruguay i Sør-Amerika om det kan tenkjast å vera mogleg å drive med oppdrett av regnbogeaure der i landet!

Arkitekt Karstein Oddm. Vik ser seg ikkje i stand til å svara på førespurnaden slik utan vidare. Han har sendt svar på førespurnaden og bede om ei rekke tekniske og klimatiske data for å kunne vurdere om det finst grunnlag for oppdrett av damaure i Uru[illegible]ier Vik til SA.

SA 20/9.63

Herøyfabrikk legg nå ned regnbogeaure hermetisk!

Herøy Canning, Moldtustranda, [illegible]al med det første gå i gang med å legge ned regnbogeørret i boksar. Fabrikken har tinga mindre parti ørret til provedri[illegible] hos Moltu & Voye, som har eit damanlegg i Moltustrinen, ikkje langt frå hermetikkfabrikken.

Etter det SA høyrer vil hermetikkfabrikken prøva seg med eksport av hermetisk regnbogeaure. Det skal vera von om å [illegible]

selt ørretihermetikk til Frankrike. Ein reknar også med sal innanlands.

Det er meininga å legge [illegible] kg. fisk i kvar boks.

Hermetisering av småfisk for eksport har vore forsøkt med hell på Sunnmøre før. Brattvåg Preserving, Brattvåg, dreiv med dette for nokre år sidan, men måtte slutte då laksen blei for dyr til hermetikkråstoff etter den store [illegible]ingja i prisen.

NIDAROS 14/9 63

FOSNINGEN SOM „DYRKER" REGNBUE-AURE

En oppfinnsom herre i Fosen, John HOPSTAD i Brandsfjorden, har satset stort på klekking og oppal av regnbueørret. Det er for vidløftig for en tilfeldig tilskuer å beskrive anlegget. Det får være nok å si at rognen befruktes og klekkes, senere går yngelen i kummer der den mates og vokser til den er tre-fire år. Da er det salgsvare både i levende og død tilstand.

Levende settes den ut i elver og vann for å befolke disse, eller den slippes i basseng, der turistene kan fiske den.. For den biter som kleggen. Og i død tilstand er den helst å finne som delikatesse på julebord og andre festbord rundt om.

I blant må kummene renses for matrester og ekskrementer. Og da er det noe å se på for både store og små, når «røkteren» vasser rundt mellom hundrevis av sprell levende ørret i ovskeklasse, tar hoven full [illegible] eller gang og tømmer den [illegible] i en renset kum med nytt vatn.

Kanskje kribler det litt i fingrene også hos tilskuerne etter å slippe til med en aldri så liten mark på kroken. Men det får en pent la være til den er kommet over i Svart-tjenn eller Stor [illegible]. Men da — —

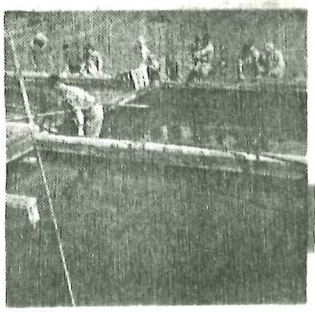

Kjelesjau hos regnbueauren.

SP. 21/9.63

To tusen damaure kreperte på Haram

Enno uvisst kva årsaka var

Heile bestanden i damfiskanlegget på Haram — i alt om lag to tusen aurar — strauk med av forgiftning onsdag. Kva årsaka kunne vere er enno ikkje heilt avgjort, og eigaren av anlegget, Johan Haram, har sendt prøver til Næringsmiddelkontrollen for om mogleg å få dette klarlagt. Han trur helst at det må ha vore forgiftning i maten eller i dammen, då det er lite truleg at gifta kan ha kome gjennom pumpeanlegget frå sjøen.

Storparten av bestanden var tofisk rundt to kilo. Anlegget [illegible]dde første leveransen i fjor, og det var meininga at noko av fisken som strauk med skulle seljast til vinteren.

Det såg ut for at all fisken var krepert på éin gong, seier Haram. Overflata i dammen var full av fisk som flaut med buken i veret då han kom ned til anlegget onsdag morgon, og resten sunde rasande omkring. Så snart årsaka til uhellet er klarlagt vil Haram freiste å starte opp att med ny fisk. Så sant forgiftinga ikkje [illegible]ulle syne seg å kome frå sjølve [illegible]

DAGBL. 27/9.63

50 tonn aure om året fra Brunlanes?

8 tonn til Oslo i høst

Privattelegram til Dagbladet

LARVIK i dag.

— I løpet av en måneds tid vil vi ha ferdig 11 nye auredammer slik at det samlete antall blir 24, forteller Einar Thom ved Vestfold Ørretoppdrett i Brunlanes til Østlands-Posten. — Planen er at vi i alt skal få 50 dammer.

— I år skal vi sende ut åtte tonn regnbueaure av egen produksjon, for det meste til Oslo-markedet. Vi har allerede fått forespørsler om leveranse fra utlandet, bl. a. fra Sverige og Danmark, men vi har ennå for lite til å kunne eksportere. Om tre år regner vi imidlertid med å komme opp i [illegible]produksjon på om lag 50 000 [illegible] og da skal vi eksportere.

[illegible]SJET-BESTANDEN i d[illegible] anlegget på Haramsøy, Møre Romsdal, talt 2000 to-års fisker, strøk med i siste uke. Eieren av damanlegget har sendt prøver til Næringsmiddelkontrollen for å få klarlagt hva årsaken var, meldes det til Adresseavisen. Man mener at det må være forgiftning av maten eller i dammen. Det var 2-kilos fisk som gikk i dammen. Det ser ut til at all fisken kreperte på én gang. Overflaten av dammen var full av fisk som flot med buken i veret da eieren kom til anlegget. [illegible]ngens kor, i Trondheim

BT. 15/10.63

63.23

Ein, laksekylling' som høver for norsk sjødambruk

Aureoppal med interessante perspektiv i Strandebarm

Større løyvingar til arbeidet med fiskeoppal

Norheimsund, 14.

Laksefiske i Hardangerfjorden år om anna skaffa einskilde ndsitjarar ei attåtinnkome, og e har og prøvt seg med klekk og oppal av lakseyngel. Ein n som har kome langt med arbeid, er *Olav Tunold Gjer*på Bru i Strandebarm. Frå ndadalen i Strandebarm renn store elvi ut i fjorden like ed heimen til Tunold Gjerkkje underleg om han er gri av fiskeinteressa og har ofra kronor og tid på laks og

Ny type flytedam

et er mange år sidan oppal fisk leika i hugen min, men t for to år sidan tok eg til alvor, fortel Tunold Gjerde. byrja eg med klekkeri og oppav laks og regnbogeaure. No eg laga til ein ny type flytefor oppdrett av aure og laks. edammen er laga som ei kisav aluminium. Skruar og alle er av rustfritt materiale. gene er delt inn i 22 seksjomed doble spor slik at rånne kan skiftast for reingjeg. Dette er sers viktig, då det id å halda dammen rein for e, så friskt sjøvatn og nsemne kan strøyma inn. I ne har me brukt perforert ium, og ein kan såleis lett ta over til den perforeringsleik som høver etter alderen fisken. Flytebøyane har i glinger med heiseanordning, og mmen kan lyftast og senkast i en. Dessutan høyrer det med föringsapparat, der fisken lv kan gå inn og finna fôr. har ved forsøk synt seg at ken lærer snart kvar maten er inna.

1500 kg matfisk pr

nn alast opp i ein slik flytedam, ler Tunold Gjerde. I to år har sysla med å få til denne damen og eg har hatt god hjelp ein ingeniør og ein marineiser. Det store spørsmål var fisken ville trivast og vek i ein flytedam. I samarbeid n hotfabrikk i Bergen — so har synt stor interesse for tilteket — har me det siste året gjort leire forsøk ymse stader i landet med ein flytedam av nylon-not av same storleik som aluminisdammen. Når ein ser bort frå sse tekniske uheil er resultatet venta godt. Fisken veks rejut leg, og held seg frisk han står svært tett. Ein flytedam er ikkje noko billeg sak, men me har fått økonomisk stønad av Fiskenæringens Forsøksfond. Ved produksjon i serie kan dammen leverast for ca. 6000 kronor til fiskeoppalar, men då han er laga av materialar som toler sjøvatn, har han lang levetid. Ved bruk av dammar med sjøvatn på land — slik det vanlege er — går det med ca. 25 øre pr. kg fisk til elektrisk straum og pumpeutlegg. Oppal av fisk i flytedammar vert såleis ikkje dyrare, og dessutan er det større risiko med pumpedrift. Ein flytedam er eit lite avgrensa kulturbeite i sjøen. Den største føremon med mange flytedammar langs kysten vår, er at næringi vert meir einsarta. Ein kan snøgt finna fram til den beste driftsmåten, so sett vert lik for alle.

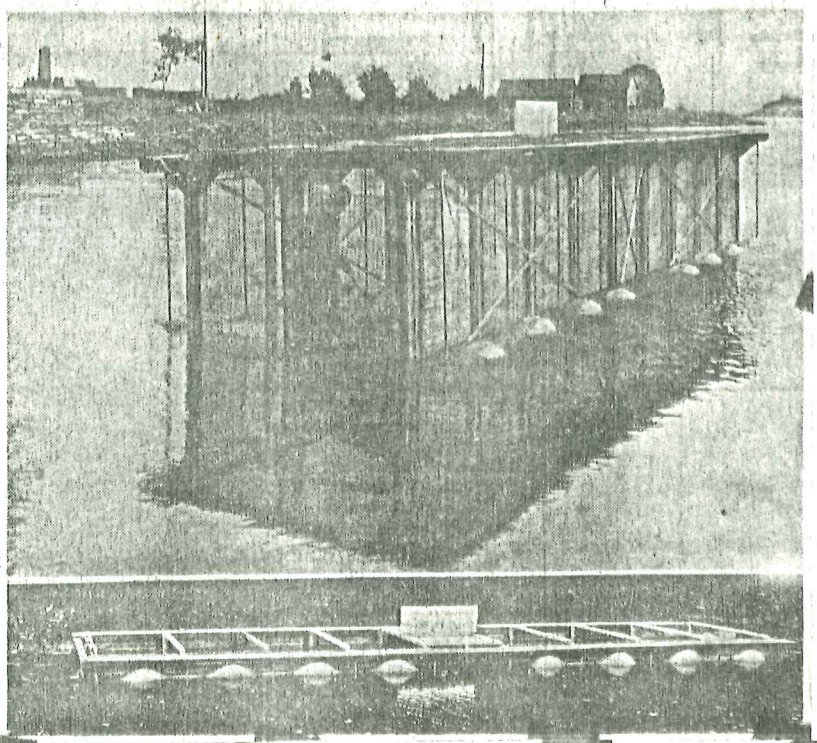

175 tonn dambruk

var eksporten i 1962. For det meste stor regnbogeaure, levert til Sverige. Svenskane likar godt denne damauren. Prisen har og vore god. I dag betalar dei 11 kronor kiloen for norsk regnbogeaure, men produksjonen er altfor liten til å dekka etterspurnaden berre frå Sverige åleine.

Det problem som fyrst og fremst må løysast er å finna fram til ein laksefisk som toler sjøvatn med full saltkonsentrasjon som liten fisk, dvs. setjefisk på 8—10 cm. Regnbogeauren (Salmo irideus) som vert nytta i avlen i dag, toler ikkje sjøvatn før han er 20 cm. lang. I Norge har me enorme mengder med surstoffrikt elvevatn som høver til klekking og oppsetjefisk, men det er vanleg altfor kaldt til at ein kan få snøgg tilvekst på fisken. Setjefisken bør over i sjøvatn snart råd er, då Golfstraufører med seg ein gunstig ringstemperatur. Bruken av setjefisk forenklar og transproblemet til sjødammane langs kysten. Dette er eit problem som eg har arbeidt mykje med, fortel Tunold Gjerde og som no ser ut til å lukkast i samarbeid med par institusjonar i USA. British Columbia. I Amerika ikkje private lov til å ala laks. Det er offentlege inst(Department of Fisheries har monopol på dette.

Ein laksefisk som toler sjøvatn

I full konsentrasjon ca. 4 veetter klekking er oppgåva som me her ved dambruket no har teke fatt på. Som ungfisk må han ha ein sølvblank farge, vera raud i fisken og ha velsmakande kjøt. Han må ha snøgg vekst i sjøvatn og trivast i fangenskap. Med stønad i tidlemamerikanske forsøk på reint kapleg basis, og forsøk som vert drive, trur eg me har e fram til ein «laksekylling» høver for norsk sjødambruk.

kan då alast opp porsjons(fisk på ca. 200 gram) i sjøn, noko som det har vore uråd å til før. Ein skulle tru at e var ei oppgåve for fiskespektøren og konsulentane hans — som det også er — men her må ein hugsa på at laksefisket sorterer under landbruksdepartementet, som har for folk og for små løyvingar til seg av problemi til damarane. Dei hadde meir enn å gjera frå før, og når alle no steller med dambruk kjem legg, kan dette samanliknast med ein lærar som får klassen sin auka frå 25 til 50 elevar. Likevel har dei funne tid til å dambrukarane på ymse med råd og rettleing. Fleidepartementsfolki har sikbrukt fritidi si for å greia Etaten for ferskvannsfisar dugande og arbeidsame som eg har stor vyrdnad for, slik tilhøvi er kan ein ikventa det som i røyndi er d. Og då oppgåva her var så omfalande har eg ikkje vår

Bøyane er senka o dammen er komen heilt o sjøen. Nedst er flyteda men heilt nedsenka i sjøen.

Tolmod og påpass

Langs kysten er det tusent vikar og sund med friskt rei vatn som høver godt for oppa flytedammar. Der er mange hu lydar — fiskarar og andre med små og ujamne inntekt

Avkastingi frå nokre flytedam kan kanskje vera det t legg ein huslyd treng for å på staden. Dessutan har me yrkesvalhemma som det ofte k vera vanskeleg å finna eit arbe til som dei vil trivast med. stella med levande fisk er e nytt og fascinerande yrke som gi arbeidsglede. Når det gjeld p sjonsfisk så skulle det heller kje vera nokon fåre for o produksjon.

Eit større konsern i frysebra jen vil meir enn gjerne ta i norsk porsjonsfisk for å få allsidig vareutval, men vilkåret at det må leverast minimum 10 tonn for året. Ein kan rekna m at 99 pct. av dette kvantum går til eksport. Dersom det lukkast for oss å finna fram ein porsjonsfisk som kan vel opp i sjøvatn, kan eksport av norsk porsjonsfisk innan få utgjera ein større prosent av h le den norske fiskerieksporten, det må ein seia er interessan perspektiv, sa

K

SYKKYLVSBL. 24/10.63

Settefisk med fly frå Nor-Laks til M

Eit transportfly var igår i Sykkylven og henta settefisk frå Nor-Laks.

Settefisken vart transportert direkte til eit fjellvatn ved Molde og utsett der. Det var ialt 4000 kg settefisk og flyet gjorde to turar.

SA 11/10.63.

20 TONN damaure er til sals

Om lag 200 tonn aurret kringom i fiskedammane på Sunnmøre er nå klar for sal, får SA opplyst. Det gjeld porsjonsfisk frå 1 kg. og oppover. Orreten vil bli seld dels innanlands og dels til Sverike. Leveringane byrjar kring månadsskiftet. Det meste blir nok levert før jul. Fisken representerar ein verdi på mellom 1,4 og 1,5 mill. kr. på første hand.

FRÅ DAG TIDEND 31/10 63

Regnbogeaureanlegget i Stryn.

Sigvald Brynestad har søkt kommunestyret om garanti for eit lån på 10 000 kr. til utviding av anlegget sitt for oppdrett av regnbogeaure.

DAGBL. 18/10 63

Landslag for aure-oppdrett?

Privattelegram til Dagbladet

ÅLESUND i dag.

Endeleg ligger alt til rette for et omfattende samarbeid mellom damaureoppdrettarane her i landet. Det er i dag to foreiningar i Møre og Romsdal og ein i Bergen, og nå er det dannet et samarbeidsutvalg samtidig som man også vil opprette et landssekretariat. Oppdrett og salg av damaure har utsikt til en betydelig næring, det siste årets salg oppnår en av dobbelt [illegible]

N.H.S.T. 14/10 63

Store kvanta damørret til disposisjon

Fra «N. H. og S. T.»s korrespondent

Ålesund, 12. oktober. — Det er nå ca. 200 tonn orret som står til disposisjon i fiskedammene på Sunnmøre til omsetning som porsjonsfisk. Fisken er i størrelse fra 1 kg. og oppover. Omsetningen går dels innenlands og dels til Sverige, og leveringene begynner omkring månedsskifte.

SP 7/10.63

Utviding av regnbogeaure-anlegg i Stryn

Til møte i Stryn kommunestyre torsdag ligg det føre ein søknad frå Sigvald Brynestad om garanti for eit lån på 10 000 kroner til utviding av anlegget sitt for oppdrett av regnbogeaure i Stavenesvika. Formannen har til-

63.24

SA 30/9.63

Florida-mann vil nå studere damanlegg og ale opp NY fisk

Fiskedammene til Norlaks i Sykkylven har gitt idé til ein mann frå Florida som vil ta til med oppal av ein heilt «ny» sort fisk. Fisken som han tenkjer på å ale opp i dammar er ikkje å finne andre stader enn i amerikanske farvatn, og denne salt-

vassfisken liknar ikkje på dei fiskeslaga vi kjenner frå havet rundt Noreg.

Amerikanaren Roland D. Earl kjem med det første til Sykkylven for å sjå på Norlaks-anlegget. Det er heilst den praktiske løysinga og dei tekniske finessene med saltvassdammane han vil sette seg inn i.

— Fisken som han tenkjer på å drive produksjon med kjenner eg ikkje, og kan ikkje uttale meg om det er mogleg, seier arkitekt Karstein Oddmund Vik til SA.

SA 5/10.63

Amerikanar på besøk hos Norlaks denne uka

Denne uka var amerikanaren Roald D. Earl i Sykkylven og såg på Norlaks sine damanlegg. Han er frå Florida og vonar på å kunne sette i gang oppaling av ein heilt ny type fisk hjemme, og det var i samband med desse planane han la turen om Sykkylven. Det var spesielt den praktiske løysinga og dei tekniske finessene han ville sette seg inn i.

VG 1/10.63

Norsk fiskeoppdrett interesserer utlendinger

ÅLESUND — Amerikaneren Roland D. Earl kommer med det første til Sykkylven for å studere Norlaks-anlegget. Han har planer om å starte dam-avl av en helt ny sort fisk — en saltvannsfisk som bare finnes i amerikanske farvann. Dam-anlegget skal ligge i Florida.

Ellers har Norlaks fått henvendelser fra Uruguay hvor man også har planer om dam-oppdrett (VG [illegible]).

NYTT FRA NORGE 9/10.63

Sykkylven: Amerikaneren Roland D. Earl er kommet til Nordlaks-anlegget for å studere oppdrett. Han vil anlegge farm i Florida, etter monster av det norske anlegg.

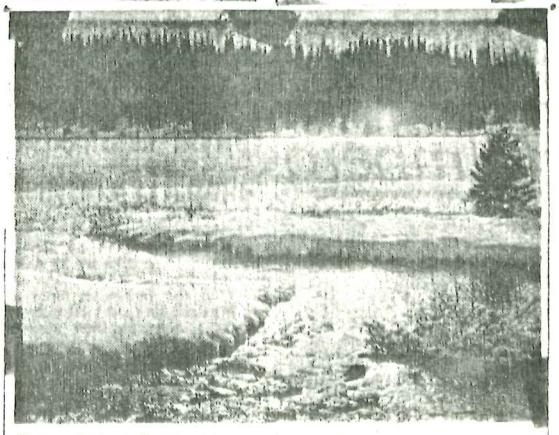

Vismundvatnet ligger ikke langt fra bilvelen mellom Torpa og Lillehammer. Vismundvatnet er overbefolket. Men mindreverdig fisk skal desimeres og erstattes ved utsetting av ørret. Slik ser det ut langs strendene nå.

DAGBL. 18/10.63

Regnbueaure i fjellvann i Fåberg også

Omfattende arbeide for å «befolke» vassdragene

I Fåberg Vestfjell 20—30 km fra Lillehammer, vil Fåberg Vestre Jakt- og Fiskeforening etter hvert sette ut i livet en rekke fiskekultiveringstiltak. En del større oppgaver skal løses neste sommer. Inntil videre budsjetteres det med årlige utellinger på inntil 20 000 kroner til fiskepleien.

Tiltakene har også hatt sine forlopere ved at det er bygd nye dammer i et av vassdragene, og to vann er demmet opp.

I et tredje vann er det sloppet regnbuegauve av en tysk stamme som Lillehammer Sportsfiskerforening har drevet oppdrett av. Fordi man ikke vet i hvilken grad den nye regnbueauren gripe inn i matfatet og forsyne seg av andre fiskeslag, er de foreløpig bare satt ut 250 settefisk i et vann der fisken ikke kan spre seg til andre vann og elver, men bare komme ned i Mjøsa.

De seinere planer går ut på å demme opp en av elvene for å få store loner. Bestanden av fisk skal desimeres i flere vann og bli erstattet av bedre kvaliteter. Flere sjoer skal heves ved oppdemming, og to helt nye vann skal bygges etter at grunneierspørsmålet er endelig avgjort. I spissen for arbeidene står et fiskeutvalg på tre medlemmer med vidtgående fullmakter.

FISKAREN 23/10.63

Finnmarking satser på oppdrett av regnbueørret

Vil stenge av en fjordarm, hvor vanntilførselen skal reguleres ved et billig sluseanlegg, og hvor han kan ha 1 million yngel gående

Havfisket etter laks har ødelagt kilenotfisket i Finnmark, heyder han

En finskettet fisker fra Finn[illegible]mark har nettopp vært på Vestlandet, for å se på utklekkingsanlegg for laks og regnbueørret. Han avsluttet besøket i Bergen for å få se akvariet med de mange fiskeartene. — Hvorfor har De egentlig kastet Dem over studiet av lakse- og regnbueutklekkingsanlegg? spør en av «Fiskaren»s medarbeidere finnmarkingen.

— Jo fordi jeg mener at Finnmark vil være ideell for slike anlegg. Der er jo en masse vann, tjern, og fjordarmer hvor der kan settes ut lakse- og regnbueyngel og fodringen vil komme til å bli meget billig, da der jo kan skaffes så meget fiskeavfall gratis. Jeg tror at der i Finnmark kan opprettes millioner regnbueørret, hvis anleggene blir riktig utførte. Det er nettopp dette jeg har forsøkt å sette meg grundig inn i på Vestlandet.

Jeg vil allerede til våren [illegible] gang med oppdrett av regnbueørret i en fjordarm, da det på Vestlandet har vist seg at regnbueørretten vokser hurtigst i saltvann. Den eneste utgift jeg vil få ved regnbueoppdrettet er kjøpet av 10.000 yngel fra Vestlandet. Vanntilførselen i fjordarmen kan jeg regulere ved et billig sluseanlegg. Jeg regner med at jeg kan ha en million regnbueørret gående i dammen.

— Men hvor skal De få solgt regnbueørretten? Det kan jo ikke være marked for den bare i Nord-Norge?

— Nei jeg regner med eksport både i Finnland og Nord-Sverige og kanskje også til Oslo. Selvfølgelig vil endel også bli solgt på strekningen fra Vadsø til Trondheim. Jeg vil derfor sette hele min kapital inn på regnbueørretutklekking.

Utklekking av lakseyngel vil komme i annen rekke. Jeg må først se hvor vellykket ørretoppdrettet blir. Jeg har vært fisker i Finnmark i mange år, men nå vil jeg slå inn på noe nytt, fordi jeg mener at sjarkefisket i Finnmark har sett sin beste tid. Det er trålerne og store havgående båter som skal skape fremtid for Finnmarks-fisket, men jeg har ikke kapital til å anskaffe meg en havgående båt til en halv million kroner, og derfor begynner jeg med oppdrett av regnbue-

[illegible] drivgarnsfiske etter l[illegible]sydning utenfor denne k[illegible]en.

Jeg har solgt kilenoten min for å kaste meg over utklekking og oppaling av renbueørret, da jeg mener det vil bli en sikrere levevei enn kilenotfisket.

Det er kanskje et dristigt eksperiment, men jek kunne jo ikke gå der med hendene i bukselommen og vente på at kilenoten ville komme til å gi meg de inntekter jeg trengte.

Jeg burde kanskje ha besøkt dambruk i Danmark, men jeg har ikke hatt penger til det og dessuten mener jeg at oppdrettet er så høyst forskjellig i Danmark og Norge, at jeg ikke ville ha lært noe vesentlig.

Jeg er kanskje altfor stor optimist, når det gjelder oppaling av regnbueørret i Finnmark, men det får stå sin prøve.

Fiskere i Finnmark som slo seg på minkoppdrett var også store optimister, men i dag sitter de økonomisk trygge på sine minkfarmer. De har holdt på den riktige hest. Kanskje burde også jeg [illegible]. blitt minkfarmer, men det krevet for stor startkapital, så jeg valgte regnbueørretten.

Når det gjelder fisket ser jeg ikke altfor lyseblått på Finnmarks fremtid.

Det er bra nok å anskaffe trålere og store havgående båter, men der må også regnes med svikt i fiskebestanden i Barentshavet etter det intense tråfiske i en menneskealder. Denne svikten kan komme til å få stor betydning for fiskerinæringen i Finnmark i fremtiden, ja den kan bli så stor at fisket ikke lenger vil bli lønnsomt, og da blir også filetindustrien slått ut. Jeg mener derfor det vil være urealistisk å starte nye filetfabrikker i Finnmark, da de som allerede er i drift arbeider ganske hårdt for å kunne eksistere videre. Der er gått altfor megen optimisme i filetindustrien.

Finnmark er jo sett i relasjon til andre fylker i landet, et industrifattig fylke, og der er etter min oppfatning små utsikter for at fylket kan komme til å bli mer industrialisert hvis det ikke blir mer bergverksdrift enn det er i dag. Det er det imidlertid små utsikter til etterat Kaufokeinoprosjektet er oppgitt.

Laksefisket i elvene i Finnmark har også vært meget dårlig. Tanaelven, som regnes for å være en av Nord-Norges beste lakseelver, har i sommer praktisk talt vært laksetom. Mange garnfiskere langs elven har ikke fått en eneste laks i garna hele sommeren, og dette betyr en økonomisk katastrofe for dem. De fleste er samer og laksefisket har alltid vært deres viktigste næringsvei, så de er kommet i en meget vanskelig situasjon etter at mulehøsten også har slått total feil i år.

På den finske siden av Tana-elven har situasjonen vært [illegible] samme: tomme laksegarn, [illegible]sportsfisket har vært rent [illegible]delig. Hva som er grunnen til den store svikten i kilenot- og elvefisket i Finnmark denne sommeren? Jo, det er drivgarnsfisket etter laks utenfor Finnmarkskysten. Det har florert slik utover sommeren, at der regnes med at der er oppatt hundre tonn laks av drivgarnsfiskerne. Størstedelen av laksen som søker inn til Finnmarkkysten ble for resten oppfisket allerede forrige sommer, så drivgarnsfiskerne har herjet stygt blant laksen. Hvis drivgarnsfisket får fortsette, vil laksen utfor Finnmarkkysten komme til å bli helt utryddet.

Selvfølgelig vil det være hårdt for de hundre drivgarnsfiskere etter laks å bli slått ut ved et forbud mot dette fiske. De har jo hatt store utgifter ved anskaffelse av garn, men på den annen side kan jo ikke kilenotfisket og elvefisket ruineres. Dette er det allerede på god vei til å bli og forbitrelsen mot drivgarnsfiskerne er derfor meget stor i Finnmark. Staten bør derfor gripe inn og få regulert drivgarnsfisket etter laks utenfor Finnmarkskysten.

På Vestlandet har det denne sommer vært et usedvanlig rikt laksefiske både i sjøen og elvene, men så har det heller ikke vært

SP 24/10.63

4000 regnbueaure fra Sykkylven til fjellvatn ved Molde

Vellykket settefisktransport

Molde Smp.: Onsdag ble 4000 regnbueaure fløyet fra Norlaks i Sykkylven til 3 vatn på Skaret ved Molde. Det var Ernst Hansen som stod for transporten. 2000 settefisk ble satt ut i Gunhilla og Kringla, og 2000 i Skarvatnet. Folk fra Molde og Omegn Sportsfiskeres forening tok mot og satte ut fisken som ble fløyet i to vendinger. Bare to av de 4000 5—6 cm lange fis.ene strek med under transporten. Resten så ut til å trives i vatnet.

Tidligere i år er det satt opp munk i utløpet fra Gunhilla for å hindre gytefisken i å komme inn igjen i vatnet og forgripe seg på settefisken. Til våren skal det også settes munk i Skarvatnet. Hytteeierne vil ta seg av dette, forteller formannen i foreningen Richard Skogly til Sunnmørsposten.

Det har vært nok fisk i skarvatna tidligere, men fisken har vært liten og skrei [illegible] på [illegible]

DAGEN 5/11.63

FIRDA 5/11.63

63.25

Aureoppdrett ved kysten må baserast på tidi mai-des.

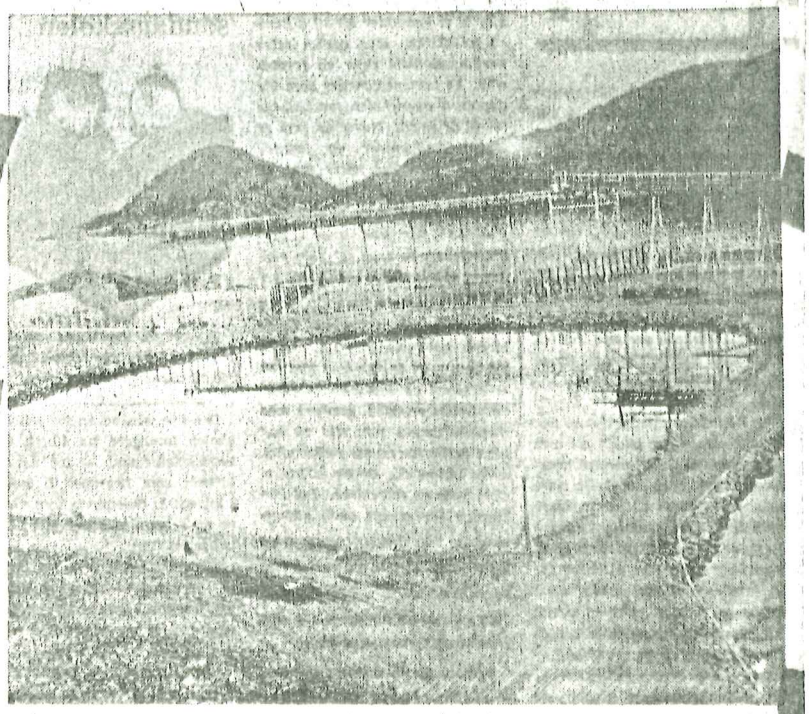

Frå Dagens utsende medarbeidar

MALØY. Aureoppdrett ved ky-
en bør baserast på tidsramme.
mai—juni til fram mot jol. Eit
forsøk med regnbogeaure siste
vinter viste at det ikkje er heldig
å ha fisken ut over gytetidi, seier
eigaren av damanlegget for aure-
oppdrett i Vågsvågen — Kjell
Kvalheim — til Dagens medarbei-
dar. Aureyngelen må klekkast ut
i ferskvatn og bør ha ei vekt på
ca. 2 hg før den blir sett ut.

Damanlegget i Vågsvågen har
vore i drift i to år, og omkring
19 000 aurar sym omkring i det
60 x 60 meter store bassenget, for
å bli tekne opp om ein månads tid.
Talet var 20 000 i vår, av dei 2000
«forsøksdyr» som hadde overvintra.
I sumar fekk fisken pustevanskar
og ca. 1000 strauk med. Kva grun-
en er, har vi ikkje heilt klart for
oss, seier Kvalheim, men vi hallar
å den tru at den sterke tempera-
rsvingingi er årsak til tapet. —
/armen i sumar vart for sterk og
let var då fisken fekk vanskar med
ufttilførsla. Vi hadde is i vatnet,
og sjølv om vi ikkje er sikker på
at det redda fisken, greidde i alle
høve resten å overleva.

Damanlegget er 2½ meter djupt
ved fjøra sjø. og to meter mellom
flo og fjøra. Kanalen til bassenget
greier ikkje å føra nok friskt vatn,
og ei pumpe går ustanseleg. Den
vi har no, pumpar inn 80—90 tonn
i timen, men vi arbeider med eit
nytt anlegg som skal pumpa inn
frisk havsjø på utkanten av bas-
senget. Dette pumpeverket får dob-
belt så stor kapasitet som det no-
verande.

19 000 smellfeite aurar svir
omkring i damanlegget i Vågs-
vågen i Sør-Vågsøy, ferdig til
jolemat. Litt av eit storfiske blir
det når all fisken skal opp om
ein månads tid.

Aureyngelen kosta 3 kroner pr.
stk. ved innkjøp i fjor vår. Prisen
gjekk ned til 1,80 i vår, og vil truleg gå enno meir ned neste år, fortel Kvalheim. Yngelen kjem frå Sykkylven og veg 2 hg. Når han vert teken opp ved joletider er vekti frå 1—1½ kg. Det går med 5 kg fôr til kvar kg fisk. Fôret kostar ca. 40 øre pr. kg. Auren vert betalt med vel 8 kroner kiloet. Grunnen til prisnedgangen på yngelen er at klekkekapasiteten har auka veldig. I fjor var det sett ut 8000 aurar og dei 6000 som vart oms
ei bra vinning.

Ål av regnbogeaure i dam gjev løn semd, seier Bernhard Underlid etter to års røynsle.

Avsetnaden har gått bra, og ikkje vanskar med for. Han har no 20.000 aure i bassenga.

I Klevesundet har Bernhard Underlid no om lag 20.000 regnbogeaure i to basseng. Det går med 500 kilo mat til dei dagleg, og stellet tar om lag fire timar. Men utpå vårparten kan han ta til å hove opp finfin kiloaure. — Utsetjingsfisken vart henta i Sykkylven av ei brønnskøyte i sommar. Det var 4 tonn to-års til fem på kiloet, og ein kilopris på 9 kroner, så det er ikkje lit investering som skal til.

For 2½ år sidan tok Bernhard Underlid til med det første damanlegget for aure på desse kantar, og det er framleis berre to slike i heile fylket. Underlid har stengt av Klevesundet — om lag midtvegs mellom Elkefjord og Florø, med tre nettingvegger og har dermed fått to romslege bassenge med naturleg tilførsle av friskt sjøvatn. Han har fått dei første par års røynsle med drift av damanlegg for regnbogeaure, og vi har spurt han korleis det heile har falle til no.

— Eg ser det for å vere no. lolunde bra lønsamt når e kan drive på den mest rasjonelle måten, seier han. Men det ha reset at eln ikkje har tekniske uheil, noko som eln sjølvsagt ikkje heilt kan gardere seg imot, seier Bernhard Underlid.

— Kor mange gonger har De sett ut ny fisk?

Det er tredje kullet som står i sjøen no. Det første felck eg inn sommaren 1961. Av det tok eg opp det siste i vår. Fisken var to år då eg fekk han, og fora han altså i eitt til halvanna år. Storleiken var på slutten av 2 til 5 kilo. Eg sette så ut ny fisk i fjor somm og den tok eg opp att i v slik at då tømde eg bassenga heilt. Endeleg har eg sett ut ny fisk i sommar og skal ta til å bruke av denne sist i novemb er og utover vinteren.

— Det løner seg altså å ta opp etter måten ung fisk?

— Eg trur det er berre det som løner seg. Det er passeleg å ha han om lag eitt år i bassenga, til han er om lag kiloet. Det er ikkje lønsamt med lenger al, for det er alltid eln viss tapsprosent gjennom heile perioden, og di lenger lid, di meir går vekk.

— Kor stor prosent av den d fisken reknar De med å opp igjen?

— Eg vonar å kunne ta opp 90 prosent av den utsette.

— Har det vore plage med sjukdomar på fisken?

— Nei, den faren trur eg er sterkt overdriven når det gjeld sjøvatn. Det kan sjølvsagt forekomme, liksom på annan fisk. Både sild og torsk kan ha det, men det er meir sjeldan.

— Det har gått bra med den?

Det viser seg at når fis først blir kjend, er det ikkje vanskeleg å få selje han. I fjor vinter leverte eg m. a. til mange høgfjellshotell i vestlandstraktene og like ned til Valdres. Dei var litt skeptiske før dei fekk prøvt han, men sidan heyrde eg ikkje anna enn at dei ville ha meir. Fisken er aller finast i ungdken vinterstid, og han blir då send isa.

— Korleis har det vore med kaffe for til fisken?

— Det er ikkje så vanskeleg her. Det har vore jamt silde-fiske, og elles er råd å få tak i ymse fiskeavfall attåt. Eg brukar berre fisk til for, men det er enkelte som brukar eit slag spesiallaga kraftfor. Det blir dyrare, så eg tvilar på om det kan løne seg.

— Har De tenkt å utvide med fleire basseng?

— Hadde eg hatt eln million å rutte med, skulle eg gjerne gjort det. Som det er, vil eg heller sjå på lønsemda med det eg no har. Det hadde vore ynskjeleg med eit fryselager, men det er også eit økonomisk spørsmål. Her har eg bygt eit hus for å h vern i, for å male opp foret. Tidlegare har eg fått lånegaranti frå Utbyggingsfondet, men eg synest og det burde kunne ytast reint tilskot til ei så ny næring som denne når eln ser kor langt den er driven i utlandet. Vi prøver og å gjere staten interessert i nærmare forsking på dette området.

— Men det er i alle fall eit interessant arbeid å ale damfisk, og ei viss spenning er det med det også, seier Bernhard Underlid. Og det trellar vi ikkje.

S.H.S.T. 2/11.63

Sekretariat for damfiskoppdrett

Frå «N. H. og S. T.»s korrespondent

Ålesund, 1. november. — Ar
beids- og Tiltaksnevnden i Møre
og Romsdal har anbefalt at det
ges en støtte over 3 år til et
sekretariat for damfiskoppdrett i
Norge.

Foreløbig skal sekretariatet be-
tjene damfisklagene i Møre og
Romsdal, Bergen og Hordaland,
men det er meningen at det senere
skal fungere som samarbeidsor-
gan for de damfisklag som opp-
rettes i landet. Det er satt opp
et budsjett på 60 000 kr. året for
sekretariatet, og nevnden anbe-
falte at man dekker 50 pst. av
budsjettet første år, 33 pst. annet
år og 17 pst. 3. år, og at næ-
ringen deretter skal være så godt
utbygget at den kan dekke utgif-
tene av egne midler.

SA 1/11. 63

Kanskje statsstøtte til ørretsekretariat

Fylkets Arbeids- og Tiltaks-
nemnd behandlet i går en søknad
om støtte til det nyoppretted sek-
retariatet for ørretoppdretterne.
Foreløpig står to oppdretterorga-
nisasjoner, den ene i Møre og
Romsdal og den andre i Bergen og
Hordaland bak tiltaket, men en
er sikte på et sekretariat med
landsomfattende tilslutning. Bud-
settet for sekretariatet var for
det første driftsår satt opp med
en samlet utgift på 60.000 kr.

Det var enighet innen nemn
om at tiltaket var svært vikt
Fiskeoppdrett er en ny og lovlig
næring. Behovet for markeds-
undersøkelse, opplegg av eksportoffen-
siv, forundersøkelser og distribu-
sjon av faglige opplysninger er
meget stort.

Arbeids- og Tiltaksnemnda til-
rådde at det nye sekretariatet fikk
offentlig støtte i de tre første år-
ene etter fallende skala. Første
året tilrår nemnda at det offent-
lige dekker 50 pst. av sekretari-
atets budsjett, andre året 33 pst.
tredje året 17 pst. Etter
får regner en med at næringa står
så sterkt økonomisk at oppdret-
terne sjøl gjennom salgsavgift,
kontingent eller på annen måte
kan finansiere sitt sekretariat.

Om ikke Distriktenes Utbygg-
ingsfond finner høve til å yte øko-
nomisk støtte mener nemnda at
støtte må gis gjennom Landbruks-
departementet av midler, som er
eller vil bli bevilget til fremme av
ferskvannsfiskerierne.

ROMSDALSP. 6/11.63

Oppdretting av ørret på Nordmøre

STEDER SOM HØVER BØR KARTLEGGES

Om oppdrett av ørret heter
i forslag til aksjonsplan for kyst-
distriktene på Nordmøre:

I distriktet er det to anlegg for
oppdrett av ørret, hvorav et på
Smøla er støttet av Utbyggings-
fondet.

En rekke forhold, særlig da
markedsforholdene, bør klarleg-
ges nærmere for Utbyggingsfon-
det gir støtte til oppstarting av
nye damanlegg i dette område.
I mellomtiden vil det trolig være
riktig å kartlegge de steder på
Nordmøre som er særlig godt
egnet for anlegg av slike dam-
mer. Derved vil en kunne unngå
at damanleggene blir bygd ut
tilfeldig og på de steder hvor ut-
byggingen blir forholdsvis kost-
bar. Spørsmålet om å engasjere
fryseriene i området i en utbyg-
ging av denne næring bør tas
opp til drøftinn.

ØSTLANDSP. 9/11.63

63.26

Halle-elven har store muligheter for fiske-oppdrett

Praksis og vitenskap i samarbeid

Fiskerilnspektør Joakim Hartbad som har en lang erfaring og et nøye kjennskap til dette vassdrag, har vært medvirkende til at fiskeoppdrettanlegget som drives i Halle-elven av brødrene Thom, har fått den økonomiske støtte av kommunen og distriktets utbygningsfond, til utvidelse av anlegget.

Innen et par måneder vil dette stå ferdig og blir tatt i bruk.

I forbindelse metd dette anlegget, som drives på forretningsmessig basis, bør en stor mulighet utnyttes for vitenskapelig forskning fra statens side.

Hvorfor vi fremhever dette vassdrag som meget velegnet er;

Det har en meget sentral beliggenhet og ligger kommunikasjonsmessig gunstig til både for Universitetet i Oslo og Landbrukshøyskolen på As og, for ferskvannsfiskerienes personale som arbeider i Landbruksdepartementet.

Vannet i Halle-elven er helt rent og har den riktige kjemiske sammensetningen. Elven kommer fra Hallevannet som benyttes av vannverket, så en forurensning vil ikke skje. Nedbørfeltsdistriktet er gunstig, med sikkelig tilsig som gjør at det aldri kan bli så lite vann at et normalt forbruk kommer i fare, selv med en meget tørr sommer.

For fiskeoppdrett har vannet en ikke for lav vintertemperatur over en lengre periode, og ikke for høy sommertemperatur Her er sjelden sprengkulde om vinteren og vi har en relativt tidlig vår. Ved fiskeoppdrett dette av vital betydning for vekst og vektøkningen i vintermånedene er meget liten. Elven har en gunstig fallhøyde og der er muligheter for å bygge flere dammer.

Ville det ikke her ligge meget gunstig til rette for de vitenskapsmenn som sysler med studium av laksens og ørretens livssyklus å etablere et studie- og forsøkssentrum i forbindelse med det oppdrettsanlegget som nå drives?

For tiden er det regnbuørret som blir alet opp. Er det så helt sikkert at vår innsjøørret og røye ikke kan nyttiggjøres til samme forhold og gi det samme resultat?

Det er påstått at regnbuørreten har en større vekstevne enn vanlig ørret, men er det noen norsk vitenskapsmann som har ført bevis for det?

Det har vært forsøkt med oppdrett av regnbuørret i sjøen (saltvann) og vært omtalt at dette var så gunstig at fisken til og med vokste hurtigere enn om den var foret opp i ferskvann.

Er denne påstand vitenskapelig underbygget?

Ved Halle-elvens utløp er der en mulighet for å anlegge en forsøksdam, eller flere, med saltvann, for å få dette brakt på det rene.

Det er fanget en del regnbuørret i sjøen utenfor Halleelvens utløp i fjorden. Den fisken er kommet fra «farmen» oppe i elven, så det må antas at den ikke fra naturens side er stasjonær. Ble det merket tilstrekkelig med regnbuørret og sluppet i elven ville man kanskje om noen år få konstatert om den er lik sjø-ørreten og grønlandsrøyen som søker tilbake til elven for å gyte.

Det er vel neppe noen hemmelighet at landet som kjenner virkelig til de sykdommer som kan hjemsøke oppdrett-fisken og hvilken behandling som klinisk må gjøres eller hva som på forhånd må gjøres for å forebygge sykdommer. På dette felt har en ikke engang gode eller klare «kjerringråd» eller «folkemedisin» å ty til.

Vi tror at på dette egenartede fiskefelt er mange viktige forholdsregler fra naturens side som bør belyses og studeres av vitenskapsfolk. Deres erfaringer kan komme til uvurderlig nytte for dem som har og som vil komme til å skape fiskeoppdrett til en næring.

Fiskeoppdrett i dammer er ikke av ny dato her i landet. Restene av de mange dammene som ble støpt ved Røykenelven i Hurum før den første verdenskrigen taler sitt tydelige språk. Der fikk man det ikke til, og måtte gi opp. Dette bare som et eksempel.

Det må etableres et samarbeid mellom vitenskapsmennene og de som driver det som et verv, da kan det nåes langt.

Når Lågen en gang vil bli utbygget blir den som laksе-elv sikkert spolert fordi gyteplassene blir ødelagt. I Halle-elven kan der utvides ved klekkeriet og bygges stamfisk- og settefiskdammer for laks.

Hvorfor ikke være føre var enn det er vel neppe noen hemmelighet etter snar?

SØR-TRØNDELAG 5/11.63

Interessante forsøk i Buvik for oppforing av regnbuaure

Som kjent er det ved I. C. Piene & Søns bedrift i Buvika igangsatt foringsforsøk med regnbueørret.

Møllemester Røhme forteller til «S.T.» at prøvené hittil har gått riktig bra. Fskene som går i bassenget er nå ca. 1½ år gamle og de største veier ca. ½ kilo.

En tid etter at de ble sluppet i bassenget ble de tilvennet saltvatn, og det var meninga at forsøkene skulle foregå mens fisken går i dette vatnet.

Sprengnings- og mudringsarbeider på havna utenfor bassenget har imidlertid medført at en har overført fiskene til ferskvatn igjen. Denne skiftingen mellom sjøvatn og ferskvatn byr ikke på noe problem. Fra sjøvatn til ferskvatn kan fisken flyttes uten videre. Men omvendt må det en tilvenningsperiode til for at det skal gå bra.

Når foringsforsøkene er avsluttet vil en forhåpentligvis ha kommet fram til en fortype som kan produseres ved bedriften. Avl av regnbueørret griper mer og mer om seg og behovet for godt for raskt.

N.H.-S.T. 12/11.63

regnbueørret i Brunlanes.

Brødrene Thoms ørretfarm ved Halleelven i Brunlanes utenfor Larvik får nå snart 11 nye dammer ferdige og venter i løpet av høsten å få fisk i dem. Farmen får da i alt 24 dammer. I dag er det ca. halv million ørret av forskjellig størrelse i dammene, deravv 6000—7000 kg. regnbueørret av egen avl som er til salgs. Den er drevet frem fra kunstig befruktet rogn og veier nå 3—6 hekto. Den har en kvalitet som ligger over gjennomsnittet av den danske ørreten som farmen tidligere har importert. Årsaken er det fine vannet i Halleelven, og derfor er det også stor etterspørsel etter denne matfisken.

DAGEN 8/11.63

ØRRETOPPDRETTERNE ER ORGANISERTE

Eksportprisene betydelig bedre, muligheter for en norsk type fór

De mange som de senere år har forsøkt seg med oppdrett av laks og ørret, er nå gått sammen i en organisasjon som lokalt og landsbasis skal ivareta deres faglige og økonomiske interesser. Et første resultat av dette arbeidet er at prisen på ørret til eksport er kommet opp i 10—11 kr., hvilket er betydelig bedre enn man tidligere har kalkulert med.

Tidligere har fiskeoppdretterne i Møre og Romsdal hatt sin forening. For en tid siden ble så en tilsvarende organisasjon for oppdretterne i landet syd for Møre dannet med hovedstyre i Bergen. Konsulent Guttorm Olsen ble dens første formann, og han forteller til Dagen at det nå er innmeldt 35 medlemmer. Samtidig har de to foreningene opprettet et samarbeidsutvalg på tvers medlemmer. Gjennom dette utvalget ble oppdretternes interesser ivaretatt på landsbasis idet man gjennomfører kvalitetskontroll av fisk og undersøker salgsmulighetene. — Dessuten har man et spesielt

smak og rødt fint kjøtt i fisken. Foreningen har i den forbindelse også tatt opp spørsmålet om norsk for til småfisken. Nå importeres dette fra Sverige. På lengere sikt burde det være mulig å komme frem til et norsk forprodukt som både blir billigere og bedre. På eksportfronten legger man stor vekt på det engelske marked, der såkalt prosjonsfisk i størrelse på 150 til 200 gram er etterspurt. Foreløbig er imidlertid hele eksporten fra norske fiskeoppdrettere på et begynnerstadium, men de som er kommet igang eksporterer nå rundt et tonn fisk for året.

Norge har de beste muligheter

Den lokale forening for fiskeoppdretterne har til oppgave å virke for organisasjonsmessig og fagmessig samarbeid. Medlemmer er både oppdrettere og personer og firma med samme interesser. Gjennom foreningen utvekles erfaringer og kunn-

ber, slik at medlemsskap helt fra begynnelsen av kommer hver enkelt oppdretter til nytte. De aller fleste som driver oppdrett av ørret og laks er kommet med. Foreningen skal nå ble inn oppgaver over den eksport som foregår, for å kunne gi statistiske opplysninger om det gjennom de offentlige publikasjoner.

Norge har, sier Guttorm Olsen, trolig de beste mulighetene for vellykket fiskeoppdrett. Men danskene er kommet lengst, og både tyskerne og amerikanere er begynt kultiveringstiltak. D

derfor viktig at vi i fellesskap tar opp konkurransen med utlandet.

Den lokale forening har forøvrig nettopp hatt årsmøte, og valgt Ingebrigt Kaarbø til ny for-

N.H.-S.T. 9/11.63

Ørret- og lakseoppdretterne organiserer seg

Norge har fisk av høy kvalitet

Fra «N. H. og S. T.»s korrespondent

Bergen, 8. nov. — Ørret- og lakseoppdretterne i Norge har nå organisert seg med tanke på utveksling av fagkunnskaper og arbeid på eksportmarkedet. Et første resultat av dette er at prisen på ørret er kommet opp i 10—11 kr. pr. kg hvilket er betydelig bedre enn tidligere.

For hadde fiskeoppdretterne i Møre samlet seg i en felles organisasjon. For kort tid siden har så oppdretterne i landet sør for Møre gjort det samme. Nå er det dagsuten oppnevnt et 4-manns-utvalg av de to organisasjoner. Vi-

[illegible] en spesiell eksportkomite.

Man har fått kontakt m[illegible] kjøpere i Sverige, Frankrike og England. Britene viser seg å være spesielt interessert i såkalt porsjonsfisk på 150 til 200 gram, noe det er meningen å satse på her i landet. Forøvrig er eksporten av laks og ørret fra norske oppdrettere i sin begynnelse, men de oppdrettere som er kommet i gang sender nå hver omkring et tonn fisk ut av landet. Målet er i første omgang å konkurrere med Danmark som er kommet langt og eksporterer for 40 mill. kr. årlig. De naturgitte forhold skal være svært gunstige i Norge og man mener å få en bedre kvalitet på fisken her enn i Danmark.

Den nye forening har forøvrig også tatt arbeidet for å få laget norsk terfor. Nå importeres det fra Sverige.

FIRDAP. 20/11.63

Oppdrett av regnbueørret ved Val Landbruksskole

I Bindal kommunestyres siste møte ble referert en skrivelse fra herredsagronom Odd Eldshaug, Ottersøy. Han har vært på befaring ved Val Landbrukaskole, der det er meningen å komme i gang med oppforing av regnbueørret. Problemet der var å finne en hovelig bekk med vannføring hele året, og en av dem som kommer på tale er Skagamoelva.

Bindal er med i Ytre Namdal samarbeidsnemnd, hvorfor kommunestyret ble underrettet om [illegible] tiltaget.

BRE[illegible] DAGS. 18/11.63

Nytt regnbogeaure-anlegg på Årsheim.

Adolf Stokkenes, Årsheim, har teke til med oppal av regnbogeaure etter eit nytt prinsipp. Han har ingen dam, men ein stor nylonpose (garn) som fisken går i. På siste kommunestyremøtet i Selje vart det vedteke å yte han 1000 kroner som stønad til tiltaket.

SP 9/11.63

63.27

Snart auredammar langs heile Vestlands- og Nordlandskysten

Settefisk-sesongen slutt for i år

Den laglege temperaturen i sjøen gjer det mogleg med settefiskanlegg langs kysten av heile Vestlandet og Nordland, seier Olav Vik ved «Nord-Laks»-stasjonen i Sykkylven.

Spurnaden etter settefisk vert større og større, og med tida vil det nok bli ein viktig næringsveg for mange i kyststroka. Vi leverer til anlegg like frå Haugesund til Helgeland.

SESONGEN FOR SETTEFISK

er elles slutt for i år, sier Vik, så no leverer vi matfisk, som det er stor spurnad etter. Marknaden er over heile land. Også til Sverige går mykje. Nyleg gjekk ei full tankvogn heilt til Nord-Sverige, ei ferd på 110 mil. Berre 10 fiskar doydde på turen. — Ei sending gjekk til Stockholm. Det var fisk frå 1—5 kg. Det nyaste er at hermetikkfabrikkane har vorte mykje interesserte i regnbogeaure. Dei stimar fisken, skjer han i passande stykke og legg han i boksar.

— Og kvaliteten?

— Dei utlendingane som har vitja oss og smakt på regnbogeauren, seier at han ligg over laks. Elles driv vi også med forsøk med laks. Men han vert seinare. Siste veka hadde vi vitjing av ein biolog frå Canada. Han studerte anlegget og fisken her.

STOR AVLING PR. DEKAR

Ikkje nokon plantevekst kan gi så stor avling pr. dekar som aure. Medan ein vanleg treng 12 foreiningar til å produsere 1 kg kjøt, går det 2 foreiningar til 1 kg fisk, så i så måte er fiskedammen svært fruktbar.

Dei resultat som «Norlaks»-anlegget såleis er komne fram til, vil sikkert ha mykje å seie for nye vegar i næringslivet på våre kantar.

DAGEN 19/11.63

Auren trivst godt og veks fort i milde og snøfattige Øygarden

Ved Rikstadvågen heilt nord på Radøy driv nokre karar saman eit aureoppdrett. 8 kummar har dei støypt. 5 små ligg ovanom hovudvegen, medan dei 3 store kummene ligg på nedsida mellom vegen og sjøen. Eit elvefar gjorde det før naudsynt å leggja ei lita bru på vegen nett her. Under brui snor det seg no ei røyrgate med 8 stk. 4 toms røyr som leverer ferskt vatn til kummene. Ei renne av tre syter for lett transport av aureyngelen når han vert slept frå øvste kummene til feitare beitemark i storkummene. Sjølv om ein er ukjend med aureoppdrett, kan ein sjå at dette må vera ein framifrå plass for slik verksemd. Aksel Mjelde fortel då og at mykje ferskt vatn og ikkje kaldt vatn er sers viktig. Tre ferskvatn inne på Radøya syter rikeleg for tilførsla av vatn. Vår [illegible] so lageleg at snøen er helst sparsam i øygarden. Det gjer at temperaturen i vatnet held seg bra oppe. Kjem han under fem grader vil ikkje auren eta so mykje. Og eta må han, for å verta fet.

Herre har sjølv ordna det

Aksel Mjelde er frå Haus, men fann ut at auren hadde gode vekstkår ytst i øygarden.

[illegible] og ein del av dei har gjeve seg på halvvegen. Der er so mykje uventa som kan henda, og ein har så lite erfaring. Difor tek dei alle mogelege atterhald i Bøvågen når me spør korleis det går der. Likevel får me vita at auren som no er i storekummene er mykje stor samanlikna med eldre aure dei kjøpte frå Austlandet i fjor. Dei fortel at auren vert sett i sjøen når han er 15—20 cm. lang. I ein avstengd våg får fiskane so veksa seg store. I 1961 sette dei noko fisk på 10 cm. ut i vågen. Eit år seinare selde dei han. Då var han heilt opp i 6.5 kg. Hotella våre er m. a. kjøparar. Likeeins vert det eksportert, førebels mest til Sverige.

Aksel Mjelde har sjølv gjort det meste arbeidet på dei største kummane. Dei er tilsaman 60 og 500 rutemeter store. Mjelde veit ikkje kor stor sum ein entreprenør måtte ha for arbeidet, men at det vårt [illegible] kr. vart me fort samde om. S[illegible] innsats krevst soleis om ein [illegible] freista ala opp aure og laks. [illegible] har no ikkje satsa på det s[illegible] enno i Bøvågen. Og ikkje [illegible] dei freista med stamfisk h[illegible] ler. Rogn er rimeleg vare, s[illegible] Mjelde, det løner seg å kj[illegible] han og ta eit varsamt steg vid[illegible] no og då.

Ein nevne sildemat fær au[illegible] til å spretta.

Dei [illegible]gen sin medarbeidar vit[illegible] ja Bøvågen, sumde ikring 180,000 aure i bassenget. Det er eit førebels resultat av 190,000 rogn frå tysk regnbogeaure. I det øvste kummene vert dei utklekte. Så slepp dei i trerenna ned i neste kummene for å verta feite, nett som dei tre bukkane Bruse i si tid. No er aureoppdrett mykje vågesamt. Mange [illegible]år freista med det dei siste åri.

SP 22/11.63

63.28/29

BT 25/11.63 HA HA

Muligheter for storeksport av hermetisk regnbue-ørret

Et nytt sunnmørsprodukt har sett dagens lys. Eller rettere sagt: produktet stenges ute fra dagslyset. Det legges nemlig ned i bokser. Det er Herøy Canning A/S, Moltustranda, som har satt i gang produksjon av hermetisk pakket regnbueørret. I samarbeid med et kjent markedsføringsfirma i Oslo sendes produktene disse dager ut på det norske hjemmemarked, akkurat tidsnok til å nå julehandelen.

Men hjemmemarkedet kommer nok til å bli lite i forhold til hva en venter av eksporten for dette produktet. Like over nyttår setter det inn en storoffensiv i Norge. En inngående granskning av markedsforholdene i vårt land slår fast at det der er mulig å omsette partier som tilsvarer en foredling av om lag 200 tonn råstoff årlig. På det norske hjemmemarkedet regner en med 100 tonn. Videste omgang akter firmaet å ta for seg Tyskland, og det er grunn til å tro at mulighetene der også er store.

FØRSTE I LANDET

Lite vidt vites er Herøy Canning og firmaet M. & G. Agents de første som har satt i gang hermetisk produksjon med regnbueørreten som råstoff. En norsk hermetikkfabrikk legger ned vanlig fjell-ørret, men det er etter helt andre prinsipper enn det som gjelder når det gjelder regnbueørret. Et nitidi arbeid med eksperimenter, smaksprøver og undersøkelser av markedene ligger bak lanseringen av det nye produktet.

Det er M. & G. Agents med hovedkontor i Oslo som lanserer produktet. Regnbueørreten er satt ledd i en serie på fire produkter og produksjonen av disse overlates til frittstående bedrifter. Det er på denne måten Herøy Canning er kommet inn i bildet.

Disp. Kolbjørn Jacobsen har gått helhjertet inn for utprøvingen av produktet. Det var i sommer at ideen ble unnfanget og nå har produksjonen ved fabrikken vært i gang en tid. 70 mennesker er beskjeftiget med å arbeide med regnbueørret. I en samtale med SA understreker Jacobsen at ørret ikke blir hovedproduksjonen for bedriften. Nedslagning av ørret vil bli begrenset til tida før jul og et stykke utover i januar—februar. I den øvrige tid vil imidlertid arbeidet som ørreten bety mye i fabrikkenes bestrebelser for å holde full sysselsetting.

— Vi er meget fornøyd med samarbeidet med Herøy Canning, sier disp. Wilh. Grimsgaard i firmaet A.s M. & G. Agents. Vare nye, som firmaet lanserer, skal produseres ved en bedrift i Trøndelag, mens det tredje produktet vil bli lagt til en sunnmørsbedrift.

Fra venstre: Kolbjørn Jacobsen, Wilh. Grimsgaard og M[illegible]

Kaviar av rogn fra regnbue-ørret skal produseres i Herøy

DELIKATESSE PÅ HØYDE MED DEN RUSSISKE

Den russiske kaviaren skal snart få en konkurrent blant gourmetere og gastronomer. Og det nye produktet kommer fra Sunnmøre — vi hadde nær sagt selvfølgelig.

Sunnmørsk kaviar, eller hva nå betegnelsen enn måtte bli på delikatessen, skal lages av rognen i regnbue-ørret. Herøy Canning, Moltustranda, har i flere måneder eksperimentert med å fremstille kaviar av rogn fra regnbueørret og etter det disp. Kolbjørn Jacobsen forteller til SA har eksperimentene hittil vist seg å være vellykket.

Som det vil framgå av et annet oppsett i dagens avis har Herøy Canning for alvor tatt fatt på foredling av regnbueørret. Etter at prøvene for denne produksjonen tok til,, ble en klar over hvor verdifull rognen i regnbueørreten er og av den grunn har en for alvor tatt opp tanken om å videreforedle den.

Så spørs det da om den kommer til å holde mål med den russiske både i kvalitet og popularitet. Det er nok for mye forlangt men at det vil bli en elskverdig delikatesse for [illegible] er det ikke tvil om.

Litenkapelig nytet

I «Bergens Tidende» sto det en tid tilbake en annonse fra et firma om at det hadde settefisk til salgs.

På forespørsel fikk en følgende svar, som er av en slik art at det har krav på å bli gjengitt i sin helhet:

«Hr. J. H.

Takk for brevet. Det me no har tilsalgs er Regnbueørret summargamal frå 10—20 cm. Prisane er alt etter storleiken frå 35 øre pr. stk. til 1 krone.

Den fisketypen me har no er slik at han går til havs og kjem attende som laks. Han høver difor ikkje for utsetting i ferskvatn [illegible] utlepet til sjøen er sperra [illegible] de vil behalde han til sjøs.

Høyrer gjerne frå Dykk».

Påstanden om at «kjem attende som laks» kan nok bortforklares på et vis når det gjelder ordet laks, men det viktigste i denne forbindelse er likevel at det er høyst usannsynlig at den i det hele kommer igjen. I hvert fall [illegible] et slikt antall at det har hensikt å kjøpe og s[illegible] fisken.

Det skulle være meget interessant å vite hvilken dekning firmaet har for sine påstander.

Utvilsomt stimulerer en slik påstand kjøpelysten hos de interesserte, men det er høyst tvilsomt om disse vil få noe særlig igjen for sine [illegible] ved en slik utsetning.

SA 23/11. 63

63.30

REGNBOGE-ØRRETEN GÅR FRA DAM TIL BOKS

Mens det over millionanlegget av en sildeoljefabrikk på Mollustranda i Herøy hviler en knugende stillhet, er det aktivitet og liv i den andre store bedriften som dette lille kystsamfunnet med 700 innbyggere har. I disse dager er en ved Herøy Canning i full sving med foredling av et nytt råstoff som de siste årene er oppdaget her på Nord-Vestlandet, nemlig regnbue-ørret. Fisken skjæres opp i små stykker, pakkes delikate pakninger og hermetiseres. I neste uke går de første partier av delikatessen ut på det norske markedet og dermed er norske husmødres utvalg til juleBordet tilføyd en ny artikkel.

Men heimemarkedet blir kanskje lite i forhold til hva en venter av eksporten av det nye produktet. Offensiven settes først inn på Sverige hvor grundige markedsanalyser slår fast et stort behov og gode muligheter. Svenske omsetningsledd som har tatt på seg å bringe den norske regnbueørreten fram på svenskenes selskapsbord, venter i disse dager med spenning på et spørsmål de har stilt:

— Hvor mye kan dere skaffe oss?

Og når det blir nok til svenskene og nordmenn, står tyskere og schnere også andre nasjoner for tur.

Ærlig talt, hvem hadde vel ventet at kyststrøkenes nye «attåtnæring», oppal av ørret, skulle gå inn i en slik fase?

Selv hos de største optimister har vi tidligere møtt en viss skepsis når det gjelder markedsføringen av regnbueørret. Det ble kanskje så altfor mange som kastet seg over den nye næringen som de to brødrene Olav og Karsten Vik i Sykkylven har vært fore for. Distriktenes Utbyggingsfond var raus med garanti og lån og det ene anleggeet etter det andre grodde opp rundt om i bygdene.

— Hvor i alle dager kommer dette til å ende, kunne en med rette spørre. Hvem skal spise all denne fisken, hvordan skal den foredles og markedsføres? Står det an den situasjonen at vi må sende denne fisken bare skal sende den fra oss og la andre skumme floten av den merfortjeneste og sysselsetting som en høyforedling av produktet gir? Eller: vil næringa rett og slett dø ut fordi det blir så mange som tar fatt på den og at det blir vanskelig å finne former for markedsføring som dekker behovet?

Slik kunne en nøktern faktaker ved sine spørsmål faktisk domme ørret-eventyret nord og ned, og dermed tilføre Carlsen og Brofoss nye summer på tapskontoen i distriktsutbygginga.

* Moderne markedsføring kommer

Da er det at moderne og effektiv markedsføring representert ved et Oslo-firma, kommer inn i bildet. Koblet sammen med en porsjon sunnmørsk ro og stahet.

Disp. Kolbjørn *Jacobsen* ved skulle det hele være i gode hender. Herøy Canning Co. A/S, Mollustranda, smattet forsiktig på kaffekoppen om regnbue-ørret. Ekspeditenter og prøver ble igangsatt, og det var ikke gjort på dagen å komme fram til det resultat som nå presenteres. Markedsføringsfolkene fra Oslo granskat produktene nøye, feil ble påpekt og rettet på, prøver og undersøkelser blant «alminnelige folk» ble foretatt, og etterhvert som den ene svake detaljen etter den andre ble erstattet med ting som forbedret smak og utseende, kom en altså til slutt fram til et resultat som etter alle solemerker å dømme skulle ha de beste muligheter.

— Hermetikkindustriens Kontroll

Foreløpig er det biprodukt

Nedlegging av regnbue-ørret vil foreløpig bli et biprodukt for Herøy Canning. Fortsatt kommer hovedvekten til å ligge på sardiner samt en del andre fiskeprodukter. Men den nye virksomheten medfører bedre muligheter til å holde en jevn sysselsetting. Det er bl. a. en stor fordel at arbeidet med regnbue-ørret kan pågå i tider da det vanligvis er stille ved fabrikken. Dåmfisken må nemlig tas i tida fra oktober og fram til januar—februar. I dette tidsrommet er kvaliteten på fisken best.

Fabrikken på Moltustranda kjøper opp råstoff fra anlegg i Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane. Fabrikkens egen båt henter fisken.

Hode, hale, finner og innmat fjernes fra fisken før den skjæres opp i små passende stykker. Skinn og bein følger med stykkene, men etter hermetiseringsprosessen antar fiskebeinene en slik konsistens at de gjerne kan spises. Sterilliseringen foregår nemlig til at de blir helt myke. Fisken legges ned i en gelé som må importeres fra Frankrike. En har vært nøye i tvil hvordan forbrukerne ville være på denne geléen, men viser seg at dersom det er noen som ikke ønsker den på fisken, så kan den fjernes og fiskestykkene kan anrettes uten gelé.

Mellom hvert fiskestykke må det legges et stykke tynt pergamentpapir. Dette er en høksa viktig detalj. Problemet under utprovingen var nemlig at de hermetiserte fiskestykkene ikke ville skille seg fra hverandre når de ble tatt opp igjen av boksene. Pergamentpapiret ble løsningen.

Om produksjonen ellers er det å si at den foreløpig kanskje virker noe urasjonell.

— Men, sier Jacobsen, slår produktet an, er vi klare til å rasjonalisere hele opplaget. Nå er kapasiteten 2,5 tonn råfisk pr. dag, den kan lett dobles og ved eventuelle rasjonaliseringstiltak kan den økes betraktelig høyere.

* Hva koster det?

Regnbue-ørret på boks er en typisk selskapskost, men prisen blir likevel ikke så avskrekkende. Ved markedsundersøkelsene ble bl. a. en av gruppene som smakte på varen, bedt om å gjette på prisen på en helboks. De fleste tippet på 14—15 kroner. Produktet kommer likevel til å bli for en pris av under 10 kroner for en boks som inneholder 8 fiskestykker.

Sammenligner en prisen på den høyforedlede varen med prisene på rund regnbue-ørret, vil kiloprisen for den hermetiserte ligge bare 2 kroner over prisen på råfisk. Dette regnes blant fagfolk å være en meget gunstig pris.

Opptil 1200 tonn ørret på ett år

Tilbake til ørret-oppdrettet som en ny næring for kyststrøka. Som nevnt har det grodd opp en rekke anlegg rundt om i hele fylket. Sekretær Kåre Skutvik ved Opplysningskontoret for næringslivet i Ålesund og på Sunnmøre har vært sterkt engasjert i utbyggingen av ørret-dammer i vårt distrikt. Han forteller:

— Det er nå 20 anlegg i Møre og Romsdal. I år blir det fra disse levert 200 tonn råfisk. Når kapasiteten kan bli betraktelig større. Ved å tilføre anleggene mere settefisk kan de nå en årlig produksjon på 600—700 tonn. Går en videre og bygger ut pumpeeffektiviteten kan den komme opp i 1200 tonn årlig.

— Til slutt noen mere generelle betraktninger omkring næringsmiddelindustri, produksjon og markedsføring. Her har vi disp. Wilhelm Grimsgaard i det firmaet som skal markedsføre regnbue-ørret slippe til:

— Nøyaktige undersøkelser av markedet før produktene slippes ut er noe av det viktigste. En må skaffe rede på hva folk vil ha og hvordan de vil ha det. Det siste er ikke minst viktig. Presentasjonen av produktet, så vel emballasje som det som er inne i, er en betydningsfull faktor. Vårt firma arbeider spesielt med slike ting og regnbue-ørret blir det første i en serie matvareprodukter som vi skal lansere.

Når vi etter alle forhåndsundersøkelser og prøver omsider får satt sammen et bilde av markedet slik som vi tror det er, går vi til frittstående produsenter og ber de være med på et samarbeid om uteksperimentering av produksjon av varen.

— Dere akter altså ikke å bygge opp et eget produksjonsapparat?

— Nei, hvorfor skal vi det, når det langs hele kysten er fullt opp av hermetikkfabrikker der kapasiteten på langt nær er utnyttet?

— Nye varer som skal produseres her i vårt distrikt?

— Ja. Foruten regnbue-ørret kommer vi til å legge produksjonen av vare nr. 3 til en sunnmørsbedrift.

SP 26/11 63

Fin regnbogeaure på Vågstranda

Willy Keiserås har fått sine regnbogeaurar på det tørre, og sjølv held han to av dei største.

Sidan midten av juni har Willy Keiserås på Vågstranda hatt ca. 1700 regnbogeaurar som han kjøpte av Norlaks i Sykkylven til forsøk, og med godt pass og stell har larane på denne stutte tida nær fordobla vekta si. Laurdag var hemleg slaktedag, og heile partiet vart selt til Herøy Canning på Moltustranda som før jul skal hermetisere 50 tonn slik fisk.

Keiserås fortel at han såvisst ikkje har fått vektauken på aureren til gjvande. Heile åtte tonn med malen fersk og frosen fisk, sild og rekeavfall har nemleg gått med — rekeavfallet for at fisken skal få den fine raudfargen i kjøtet.

For Keiserås vart dette eit prøveår, og vi veit at han er nøgd med resultatet og at han vil [illegible] til neste [illegible] utviding av anlegget frå ein fleire kummar og kjøp av meir fisk til oppfôring.

For å sjå korleis sjøauren ville te seg i fangenskap, har Keiserås i sommar hatt nokre slike fiskar i kummen, men det synte seg at sjøauren hadde gjort seg lite nytte av all den gode maten han hadde fått. I motsetnad til regnbogeauren var sjøauren heller ma-

FISKAREN 27/11.63

63.31

Overfiskingen truer fiskerienes framtid

Muligheter for rasjonelt oppdrett av regnbueørret — Understreking av forskingens betydning. Fiskerne og konservatismen

Etter direktør Onar Onarheims foredrag i Bergens Handelsforening onsdag kveld, ble det gitt tilhørerne høve til å stille spørsmål. En av tilhørerne ba direktør Rollefsen, som var tilstede på møtet, om å si sin mening om mulighetene for oppdrett av regnbueørret i Norge. Markedet for levering av slik fisk, syntes å ligge åpent og by på store muligheter.

Direktør *Rollefsen* svarte at det var muligheter for slikt oppdrett. Han antydet' ønskeligheten av at mau sendte et par mann til Amerika i den forbindelse.

Ellers nyttet direktør Rollefsen høvet til å streke under den farlige situasjon fiskeriene i dag står midt oppe i på grunn av overfiskingen. Han omtalte de internasjonale forhandlinger om regulering av fisket som har vært drevet siden 1946 da Nordsjøkonvensjonen kom til. Etter 2. verdenskrig var det klinkende klart at noe måtte gjøres, men det har tatt lang tid for å finne fram til virkelige rådgjerder mot overfiskingen. Det tok 8 år før det siste land godkjente Nordsjøavtalen. Hvert land har hatt sin patentløsning overensstemmende med deres egne nasjonale interesser. Han understreket at småfisken som nå øses opp i internasjonalt farvann ingen verdi har for fiskeriene som handelsvare, men likevel måker man opp svære kvanta av den. Av 100 fisk som fiskes i Barentshavet, er det bare 20 som kan brukes. Der var ikke stort håp for fisket hvis ikke all verdens fiskerinasjoner sluttet opp om de rådgjerder som vitenskapsmennene mener er nødvendige. Forståelsen av det nødvendige i å regulere også fisket i havet, syntes forstemmende liten. I jordbruket var det annerledes. Og der vet en bonde i dag mer enn hva en professor visste for 50 år siden. Ellers framholdt direktøren nødvendigheten av at man nå skaffet seg 2-3-4 leiebåter i sildeforskingen. Det var for galt å nytta havforskingsskipene «G. O. Sars» og «Johan Hjort» til å gå ut etter den siste silda. De har andre og større oppgaver i dag. Leiebåter ville fullt ut kunne fylle den oppgaven og tjene seg inn igjen på relativt kort tid.

Den samme taler, som reiste spørsmålet om regnbueoppdrett i Norge i stor skala, spurte om direktør Rollefsen ikke var enig i at man fikk laksefisket inn under Fiskeridepartementet og at den forsatte forsking i forbindelse med lakse- og aurefisket ble lagt inn under det moderne forskingssenteret som Fiskeridirektoratet har i Bergen. Direktør Rollefsen: Det nekter jeg å uttale meg om!

Direktør Onarheim fant det naturlig at laksefisket kom inn under Fiskeridepartementet.

Professor G. M. Gerhardsen fant det ukonsekvent av direktør Onarheim når han i sitt foredrag hadde understreket nødvendigheten av å sikre bosettingen på norskekysten på den ene side og på den annen side gå inn for globalt fiske. I Nord-Norge var det neppe muligheter for globalt fiske. Ellers sa han seg glad for direktørens understreking av forskingens betydning. Den måtte utvides både når det gjelder administrativ teknikk, redskapsteknikk og økonomikk m. v. Han minnet om at de fleste av nyvinningene på det fiskeriteknikke område var et resultat av gen[illegible] oppfinnelser av fiskerne selv.

Lektor T. Rafto minnet om at ordet krise i virkeligheten ikke var et nytt ord i fiskeriene. Krise har vært et gjennomgangsord siden 1870 og nevnte flere dømme på dette. Direktør Onarheim pekte i en sluttreplikk på at man i dag mangler samlet målsetting i fiskeriforskingen. Menn som direktør Rollefsen og professor Gerhardsen burde komme med forslag i den saken. Til professor Gerhardsen svarte han at man kunne beholde bosettingen langsten selv om man også drev global fiske. Til hr. Rafto svarte han at det vel er mulig at fiskerne har vært konservative. Vi har hatt fiskarhøvdinger som har vært reaksjonære og som har inngitt mange fiskere feil oppfatning, men i dag tenker fiskerne [illegible] og undervurderes ofte

VESTFOLD FREMT. 7/12.63

STAVANGER AFTENBL. 5/12.63

Transport av levende aure Sandnes–Møre

24 000 regnbueaure sendt i går. Kan bli begynnelsen til faste, større leveranser

I går gikk det en gansk[illegible] enestående transport fra Sandnes. 24 000 regnbue-aurer fra Øksna bruk ble sendt med brønnbåten «Tidlig» til Foshavåg. Tidligere har det gått 12 000 aurer til Bergen, og den transporten var vellykket. Fabrikkeier Olav Egeland er med transporten, og han var meget spent på utfallet da han dro. Så interessant er denne transporten at en representant fra Landbruksh[illegible]skolen på Ås ville vært med, men han ble forhindret. Fredag ettermiddag vil det vise seg om alt har gått bra.

Denne regnbue-auren er om lag [illegible] centimeter lang. Den blir satt i [illegible]mer i Fosnavåg, der skal ete seg feit og bli ½ til ¾ kilo i løpet av et års tid, for så å selges til god pris. Det er godt håp om at det kan bli skiping av store partier av slik settefisk nordover fra Rogaland hvis alt går bra denne gang, for de driver det stort med oppføring av fisk i sjødammer på Møre. I år er også fisken fra Øksna bruk ved Firpjoelva ekstra fin.

ROMSD. BUDST. 16/12.63

Fiskeoppdrett i Eikesdal

Arbeidet med å tilføre fiskekommunene i Oppigård er nå på det nærmeste ferdig og allerede utpå etterjulsvinteren vil det bli satt fisk i kummene.

Det er Aura kraftanlegg som står bak tiltaket og man vil nå forsøke å ha yngel fra klekkeriet i Eresfjord; disse kummene som man regner med skal holde en stadig temperatur på vannet på omkr. 4-5 grader. Vannet kommer nemlig fra en stor oppkomme og i tidligere tider skaffet denne nok vann til gardbruk etc.

Så snart yngelen er utklekket ved anlegget i Eresfjord vil den bli ført opp til Eikesdal og plassert i kummene hvor den skal stå for te året. Så føres den tilbake til kummene i Eresfjord. Huset Eikesdal som nå er kommet under tak er hele 28 meter langt og omkr. halvparten så

SP. 17/12 63

11 eikeplankdammer for ørret STÅR FERDIG I BRUNLANES

Brødrene Thom satser på ny byggemetode

Ved Hallevannet i Brunlanes ligger det i dag 11 ørretdammer som er bygd av eikeplanker. På er areal som er ca. 1,1 mål stort har brødrene Einar og Eilif Thom satt opp ca. 800 kvadratmeter eikeplankvegger, og dette er det første damanlegg av sitt slag i Norge. Med dette har Vestfold Ørretoppdrett til disposisjon 24 dammer. Selv om det i seg selv kan regnes for stort er det likevel behov for flere.

Vi har i dag omkring 100 000 halvannet års ørretter og en halv million settefisk av egen produksjon. Når vi regner med at hver dam skal kunne produsere 1 000 kilo fisk så må vi ha flere dammer idet vår egen stamme av salgsfisk alt nå er så stor at det tilsier større plass, sier Einar Thom til vår avis.

EIKEPLANK FOR 30 000 KR.

— Faller det ikke dyrt å bygge dammer av eikeplank?.

— Forsåvidt ikke. Det ville vært ønskelig med dammer av betong. Men når vi har satset på eikeplank så er det fordi vi etter å ha rådført oss med fagfolk mener at det er tilfredsstillende. Ved en slik byggemetode kommer vi faktisk ikke opp i større beløp enn hva forskalling til betongdammer vil koste, fortsetter Thom.

— Hva koster hver eikeplankdam?.

— Jeg kan i dag ikke si nøyaktig hva hver dam koster, men vi har kjøpt eikeplank for ca. 30 000 kroner.

GOD STØTTE AV BRUNLANES KOMMUNE

— Har salget av ørret i sommer vært så stort at det har gitt muligheter for denne store investering?

— Forsåvidt ikke, vi har nemlig ikke hatt nok fisk. Det kreves stor plass, og først i dag er de 11 nye dammene fylt med vann. Vi håper nå å få så stor plass at vi i vinter kan få riktig oppdrett.

— Har dere begynt salget av egen produksjon?

— Det startet vi med for en måneds tid siden. Dette salget regner vi med skal bli mulig å holde hele året.

— Har dere fått offentlig støtte til utbyggingen?

— Brunlanes kommune har stilt seg meget velvillig til våre søknader, så fra den kanten har vi fått meget god hjelp. Vi har berettiget håp om å få bidrag fra Utbyggingsfondet og da setter vi i gang med å bygge flere dammer. Vår plan er å få 50 dammer i alt, sier Einar Thom.

Norlaks får sju ganger større „avlegger" i Canada!

Norlaks sitt damanlegg i Sykkylven skal være modell for et stort ørrettoppdretteri i Canada, det blir sju ganger større enn Brødrene Viks anlegg.

Etter det Sunnmørsposten f[illegible] opplyst har de kanadiske int[illegible] essenter vært i Sykkylven og truffet de avtaler som skal til. Utbyggingen i Canada skal ta til så snart som mulig, og allerede ut på vårparten skal Karsten Oddmund V i k reise over [illegible] Canada for å være med [illegible] å plukke ut stedet der damanlegget skal bygges. Han skal også stå for tegning, prosjektering og opplæring av dem som skal drive den kanadiske stamfiskstasjonen.

NATIONEN 18/12.63

[illegible] i Canada etter mø[illegible] fra Sykkylven

Et ørretoppdretteri skal opprettes i Canada etter mønster fra Nordlaks i Sykkylven, men 7 ganger større. Karsten Oddmund Vik skal til våren reise til Canada for å peke ut stedet der damanlegget skal bygges. Vi skal også stå for trening, prosjektering og opplæring av dem som skal drive den kanadiske stamfiskstasjonen.

HAUGESUNDS AV. 18/12.63

[illegible]aks til Sykkylven

[illegible] skal få eln «avlegger» i Canada, men denne blir 7 gonger større enn damanlegget i Sykkylven. Karsten Oddmund Vik skal på vårparten reise over til Canada, for å ta ut plassen for det store anlegget. [illegible] og prosjektere det og [illegible] opp [illegible] til å stelle

NHRST 18/12.63

Stort kanadisk ørret-oppdretteri

etter norsk mønster

Ålesund, 17. desember (NTB) — Et ørretoppdretteri skal opprettes i Canada etter mønster fra Nordlaks i Sykkylven, men 7 ganger større. Karsten Oddmund Vik skal til våren reise til Canada for å peke ut stedet der damanlegget skal bygges. Vik skal også stå for trening, prosjektering og opplæring av dem som skal drive den kanadiske stamfiskstasjonen.

A 18/12.63

[illegible] ørretoppdretteri

skal opprettes i Canada etter mønster fra Nordlaks i Sykkylven, men 7ju ganger større. Karsten Oddmund Vik skal til våren reise til Canada for å peke ut stedet der damanlegget skal bygges.

SA 27/12.63

Frankrike klager over at de ikke får levert MER norsk DAM-ØRRET!

Sviktende leveringer fører til vansker under handelsforhandlinger, sier ambassaderåd til SA

— Hvor har dere gjort av all damørreten som dere vil selge på Sunnmøre? Dette var det første spørsmålet SA ble møtt med i Paris da vi troppet opp hos den norske delegasjonen til OECD. Denne delegasjonen ivaretar også en rekke andre norske interesser, og fører bl. a. handelsforhandlingene med Frankrike.

Under forhandlingene om handelsavtalen for 1963 oppnådde delegasjonen etter påtrykk hjemmefra, å få med en kvote for damørret på 700.000 kr.

— Kvoten er imidlertid ikke oppfylt, og de franske importørene klager over at de ikke kan skaffe seg damørret fra Norge. De får opplyst at det ikke er mer matfisk igjen, sier ambassaderåd Christiansen til SA.

Ambassaderåd Christiansen førte de siste handelsforhandlingene med Frankrike på Norges vegne, og satte mye inn på å få med en kvote for ørreten.

— Dette var noe nytt, og franskmennene hadde på det tidspunktet ikke noe særlig tro på det. Siden er det blitt langt mer interessert, og jeg har nå fått flere henvendelser med spørsmål om hvorfor vi var så ivrige etter å få dette med i handelsavtalen når vi ikke kan skaffe fisk.

— Jeg frykter nå for at det faktum at vi ikke har oppfylt kvoten vil føre til vansker når vi nå skal til å forhandle om ny handelsavtale. Den normale utvikling ville ha vært at vi kunne øke posten for damørret noe, men dette skal vel godt gjøres når de franske forhandlerne formodentlig sitter inne med slike opplysninger fra importørene, sier ambassaderåd Christiansen.

Ambassaderåden bekrefter det som er en vanlig nordmanns oppfatning etter å ha sett matvarebutikkene i Paris: franskmennene er meget interesserte i sjøprodukter som delikatesser.

I de berømte fortausbodene gis det et stort antall kjente og ukjente fiskeslag og sjødyr. Kråkeboller er f. eks. vanlig kost, og de merkeligste skjell ligger i store bretter. I de trafikkerte strøkene på Pigalle og Montparnasse har fortausbodene som selger slike varer åpent til langt på natt. Sild og slidelignende fiskearter selges i en rekke variasjoner, krabbe, kreps og reker, både rå og kokte ligger i brettene.

Ørret derimot er først og fremst restaurantkost, og vi kan forstå at importørene er lei seg hvis de har sjansen til leveranser til de store restaurantene og ikke kan [illegible] varer. (ORE.)

NHST. 13/12.63

63.32

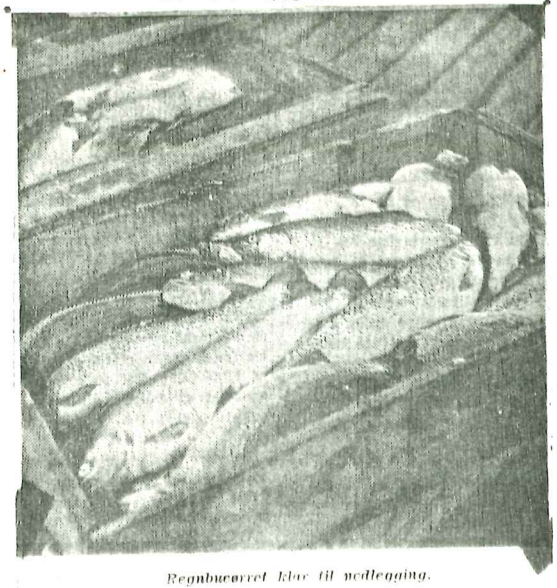

Regnbueørret klar til nedlegging.

Norsk regnbueørret markedsføres nå hermetisk

Norsk regnbueørret fra damanlegg i Møre og Romsdal blir nå lansert på det norske marked som det kvalitetsprodukt den er. Etter at damoppdrett har utviklet seg til en næring som får stadig større betydning, er produktet om markedsføringen kommet stadig mer i forgrunnen. For en tid siden kunne sekretær Kåre Skutvik i Møre og Romsdal Damfisklag invitere pressen til en demonstrasjon av dette nye produktet. Skutvik som fungerer som organisasjonssekretær for de to organisasjoner av damoppdrettere i landet, i Møre og Romsdal og i Bergen og Hordaland, har sokt kontakt med et firma som spesialiserer seg på markedsføring og med hermetikkfabrikken Herøy Canning Co., Moldtustranda. Følgen av dette samarbeidet er blitt at regnbueørreten som kommer fersk og nyslaktet fra damanleggene, blir nedlagt hermetisk.

Hele produksjonen ved Herøy Canning er nå viet denne nedleggingen. Her blir regnbueørreten befridd for innmat som dras ut, slik at fiskestykkene kan skjæres runde. De legges så i boks med gele, og det endelige produkt er både delikat og velsmakende.

Sekretær Skutvik sier at det nye for damfiskneringen ved denne produksjonen er at moderne markedsføring er kommet inn i bildet.

— Vi regner med at dette skal øke markedet for damfisk og åpne for nye avsetningsområder, sier han. I dag er det ca. 20 damanlegg i Møre og Romsdal med en produksjon som i år ligger på ca. 200 tonn rund fisk. Anleggene kan økes til en årsproduksjon på 600—700 tonn, men det er et investeringsspørsmål, og Distriktenes Utbygningsfond stiller nå avventende for å se hvor man makter omsetningen av den produksjon vi nå er kommet opp i.

Disponent Kolbjørn Jacobsen forteller at bedriften kan ta imot råstoff fra Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane. Foreløpig produserer man unna 2,5 tonn fisk pr. dag, men man kan øke produksjonen til 5 tonn.

Disponent Wilh. Grimgaard i M. & G. Agents som markedsfører det nye produktet, sier at den varen som nå blir lansert er et helt nytt produkt på det norske marked, regnbueørret som er rød i kjøttet og har den typiske ørretsmaken.

— Vi er et firma for markedsføring som utvikler produktene i samarbeid med produsentene, sier han. Vi forsøker å finne frem til produkter som er tilpasset konsumentenes smak og behov. Vi ser på oppdrett av regnbueørret som en ny næring og vil gjerne utnytte råvaren til å lansere på det norske og utenlandske marked et ferdig foredlet norsk produkt. Det vil si at produktet vil bli lansert i Norge nå og over nyttår på det svenske marked. Markedet for et slikt produkt er naturligvis begrenset her i Norge. Vi har regnet med en omsetning i Norge som tilsvarer ca. 100 tonn rundfisk, mens vi første år i Sverige regner med ca. 200 tonn. Der er et større marked for «fine foods» som dette produktet faller under.

Regnbueørreten i boks blir lansert med norsk betegnelse og norsk tekst på det svenske marked og kommer med i en «milles» av norske produkter som vi etterhvert lanserer i fine food-sektoren. Disse produktene vil skille seg ut fra konkurrerende produkter ved spesielle egenskaper vi har gitt produktene.

Etter smakaprøving har det vært holdt en testing på pris, fortsetter Grimgaard. Man gjettet på en pris på 14—16 kr. for 1/1 boks, men produktet blir solgt for under 10 kr. til forbrukerne. Råvaren i en helboks ørret utgjør 430 gram som gir en kiloboks som sammenlignet med kostprisen på råfisk ligger 2 kr. over det man kan kjøpe råfisken for i utsalg.

Ørreten egner seg meget godt, nedlagt i boks i runde stykker med hel buk med papir mellom hvert stykke. Dette er et produkt for koldtbord, en ting man kan ha i huset til en festlig anledning. Regnbueørreten som brukes i denne produksjonen er i størrelsen 800—1200 gram.

BRØNNØYS. AV. 29/11.63

Minkavl, ørrettoppdrett og sildproduksjon

De foretagender Stormyr og Svendsby setter i gang vil kan hende komme distriktet til gode i større grad enn man kan se i dag

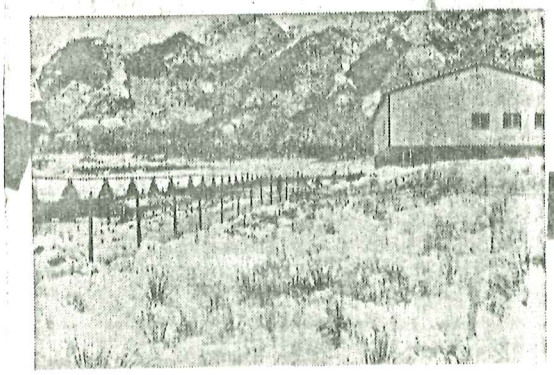

Minkfarmen i Skåren. Skurene, som er plassert i en rekke, vil om to år dekke ¾ ganger så stort areal. Bygningen inneholder mink kjøkken, rom for pelsing og lager av for og plass for redskaper.

Brønnøysund Pelsdyrfarm hadde 5—6000 mink før pelsingen begynte i forrige uke. Tallet blir i disse dager redusert med 2.300, men til neste år vil det komme opp i 13.000 og i 1965 vil farmen ha 20.000 dyr.

Det er målet vi arbeider mot — jeg tror nok programmet skal holde, sier lederen og medeier i [illegible] dette for øye vi har erverve[illegible] tomt i Fiskerihavna i Brønnøysund.

Forkjøkken- og lagerkapasitet er planlagt for 20.000 dyr her ved farmen og for 15.000 [illegible] i distriktet — altså til sammen for 35.000 mink. Vi regner med at behovet for fisk vil komme opp i ca. 1.500 tonn i løpet av 1965. — Men det er ikke bare minkmat vi skal lage ved anlegget i Fiskerihavna, sier herr Svendsby. Produksjonen vil i høy grad dreie seg om sild til bedre anvendelse, og planen [illegible]

„Aure- og lakseal er sak på line med skogreising"

Det er få land som har slike vilkår som Norge for å kunne gjøre laksefisket til eit av dei største fiskeria. — Om lag 150 lakseelvar fell ut i fjordane våre, og langt fleire kan gjenast lakseføre. Såleis er Glomma, som er det største vassdraget i landet, framleis stengd av nokre få fos[illegible] Og ser ein på hava som Norge grensar til — Kattegat, Skagerak, Nordsjøen og Norskehavet som går i eitt med Atlanterhavet, Nordishavet og Barentshavet — så er det vel ingen som tvilar på at her er både plass og næringsgrunnlag for ei enorm laksemengde. No er vi utan tvil komne så langt at vi kan hjelpe naturen med å nytte ut desse [illegible] beita. Etter mitt skjøn er arbeidet med å gjere [illegible] og auren til ei av dei største råstoffkjeldene våre [illegible] på line med skogreisingsarbeidet, og ingen pessimistar [illegible] kunne stogge denne utviklinga, skriv Ivar Heggen til [illegible] mørsposten.

LOTTPOSTEN 21/12.63

EFFEKTIVT FISKEOPPDRETT I HARSTAD

REGNBUEØRRET VOKSTE 33 CENTIMETER PÅ 15 MÅNEDER

Det hersker travel virksomhet i Harstad Omland Sportsfiskere for tiden. Mens de fleste av oss har lagt fisket «på hylla» for i år, er det nå først fiskeforeningene er i arbeid, og deres arbeid er jo først og fremst å sørge for at fiskebestanden opprettholdes og økes i elver og vann. Ved Harstadvannet har foreningen et klekkeri som i dag er hovedbasen for operasjonene. Her står klekkekassene på rekke og rad og andre beholdere med sprellevende ørret, rognfisk for seg og hanfisk for seg. Friskt vann sildrer uavbrutt gjennom hele anlegget, dag som natt, og dette er ikke minst viktig for at resultatet skal bli som forutsatt.

Vi ble med på en «fisketur» en regntung høstkveld for noen dager siden. Å skaffe rognfisk er en av hovedoppgavene fiskeforeningen har, etterspørselen etter yngel er stor, og det vidner igjen om at forståelsen for dette arbeid gjør seg sterkt gjeldende i landsdelen.

Rogntappingen

Rognfisken blir satt i en egen beholder hvorfra den tas opp når tappingen skal begynne. Selve rogntappingen er en høytidelig handling som krever forsiktighet, men samtidig er meget spennende. Det er jo antall rogn som skal danne grunnlaget for vannenes fornyelse, og sportsfiskerne teller rogn som kjøpmannen teller penger. Særlig hyggelig er det å foreta tapping av fisk som er rik på rogn, men selvsagt blir også de med mer beskjeden rognmengde tatt behørig vare på. Når en passelig mengde rogn er tappet hentes en hanfisk opp for å gi sin tributt til sluttresultatet. Melke blandes med rognen og befruktningen flyter sted. Rognen blir så satt i klekkekasser på messingduk. Messingduken skal være særdeles fordelaktig ved at det er lettere å holde rent og det blir mer oversiktlig i kassen. En stor fordel er det også at man her kan legge to lag rogn og i dette tilfelle betyr det at ca 12 000 rogn får plass i en kasse. Med jevne mellomrom må klekkekassene ettersees og kontrolleres og «hvite» rogn fjernes, rogn som altså er på tur til å dø.

Det er et interessant og spennende arbeid disse karene bar. Kveld etter kveld lokker klekkeriet med sine mysterier om de nye liv og ofte kan det bli temmelig sent på natten før kveldens jobb er unnagjort. Om det regner og blåser og er riktig surt later det ikke til at så mange blir skremt av det.

Harstad Omland Sportsfiskere har et ganske moderne anlegg ved Harstadvannet. Herfra er det allerede sendt ut flere hundre tusen yngel siden klekkeriet kom i gang. Dammen i forgrunnen er i år prøvd for første gang og fra våren av vil flere tusen yngel kunne boltre seg her.

Tekst og foto: Johan Igeland

I fjor omsatte Harstad Omland Sportsfiskere 200 000 yngel i Nord-Norge. I år er planen 300 000. På det lokale plan klarer man ikke å produsere mer enn en liten del og mesteparten må hentes utenfra. Hittil har foreningen samlet ca. 45 000 rogn, men regner med et sluttresultat på 50 000, hvilket er noe mindre enn i fjor. Idet et av de viktigste vannene har sviktet totalt i høst. De resterende 250 000 hentes fra Danmark.

Regnbueørreten

Man skal vel være varsom med å bruke uttrykket «en sensasjon», men det spørs om ikke det er på sin plass når det gjelder de resultater som er oppnådd med regnbueørreten. Som en ren prøve satte foreningen i fjor sommer ut en del yngel i forskjellige vann omkring Harstad. I løpet av høsten fanget man først en fisk i Grunnvannet (like i nærheten av klekkeriet) som målte vel 31 cm. Dette var jo ganske «oppsiktsvekkende». I Hagavannet mot Trondenes fikk man uken etter en regnbueørret på hele 36 cm, og det gir et visst grunnlag for betegnelsen sensasjonelt.

Det betyr at fisken har vokset ca. 33 cm på 15 måneder! Selvsagt har gode matforhold meget å si for et så godt resultat (fisken veide omkring 700 gr.), men på den annen side viser det også hvilke muligheter som ligger i regnbueørreten.

— Men det er den vanlige ørret vi satser på, understreker foreningens formann, Harald Karlsen. Regnbueørreten er bare et eksperiment som imidlertid har gått over all forventning.

Store planer

Ved siden av klekkeriet har foreningen nå bygget en settefiskdam på ca. 300 kvm som fra våren av vil være tumleplassen for noen tusen yngel. Dammen er første byggetrinn i en større plan og hvor en dam på 2,5 mål kommer inn i bildet. Men det vil nok ta en tid før man har klart å skaffe de femten tusen kroner som trenges til dette prosjekt. Hittil har man bygget ut jevnt og sikkert for de penger man har fått inn ved salg av yngel, og med den interesse og lyst som legges for dagen skulle det være gode muligheter til å nå neste store mål om noen få år. Og mens vi andre allerede er begynt å se frem til våren og med den fisketurene i elver og vann sørger aktive medlemmer av sportsfiskerforeninger i landsdelen for at det er noe å finne der. Ikke minst i Harstadområdet har man sett frukten av dette arbeid. Det er ingen hemmelighet at det bare i Grunnvannet er fisket opp mange hundre pene fisker løpet av sommeren, hvorav en god del [illegible] av [illegible]

På fisketur i høstmørket. Stadig er medlemmer av Harstad Omland Sportsfiskere ute ved bekker og vann for å fange rognfisk til klekkeriet. Resultatet i denne bekken ble ikke så bra, men helt fri ble man ikke. Fra venstre formannen i foreningen Harald Karlsen, deretter stående i bekken, August Mikkelsen og i bakgrunnen Karl Holm «med håven».

Rogntappingen er alltid like spennende og er en høytidelig handling. Her er det Ingbert Olsen som står for «klemmingen» mens formannen, Harald Karlsen er ansvarlig for at fisken kommer velberget ut av behandlingen. Som en ser er denne fisken ganske rognrik med omkring 1100—1500 rogn

Anlegg for opp til 16000 kilo regnbueørret i ÅRVIKA på OTTERØY

Aglenvatnet magasin for 16 settefiskdammer DER ØRRETEN KAN FORES OPP OG VOKSE

Stor plan som realiseres allerede i 1964

I det nord-vestlige USA ligger det en fjellkjede som kalles Cascade Range. Fra elvene i disse fjellene stammer regnbueørreten, Salmo irl'deus. Det ble gjort forsøk på å føre yngel av regnbueørret til Europa med vekslende held. I de fleste tilfeller ble forsøkene mislykkede. Regnbueørretens trang til å vandre, og andre ting som en ikke er riktig klar over, bevirket at utsettingen i vassdrag ikke førte fram i de fleste tilfeller.

Så ble det gjort forsøk på å oppdrette denne fisken i dammer. Da viste det seg at resultatet ble utmerket. Fisken var usedvanlig lett å fore og vokste fort. Videre ble det gjort forsøk på å la settefisk oppfores i dammer ved sjøvatn, og dette viste seg å få enestående resultater. Den vanlige omløpstiden for fisk som fores på denne måte er fra to til tre år, og den har da en vekt på fra ½ til vel 1 kilo. Dette er [illegible] som savner sidestykke.

Her i Norge har brødrene Vik på Sykkylven vært foregangsmenn på dette område, og de har nå en fiskefarm av betydelig format. Interessen for dette har begynt å spre seg, og flere steder er det satt i gang liknende anlegg, de fleste på Vestlandet. Grunnen til at det ikk e har gått så fort med igangsetting av slike anlegg er i første rekke at de vil falle forholdsvis dyre.

ANLEGG I ÅRVIKA.

Nå kan imidlertid namdalingene glede seg over at det til våren vil bli bygget et slikt anlegg her i Namdalen også, nærmere bestemt på Otterøy, i Årvika. En del interesserte har hatt møte i Devika og nedsatt et arbeidsutvalg. Dette arbeidsutvalget består av Aksel Davik, Erling Skorstad, Padi H[illegible]

Over fra 1 side

Kåre Tronslien og Ragnvald Ofstad. Arbeidet med anlegget vil bli satt i gang til våren og det er allerede bestilt 100 000 stk. øyerogn fra Tyskland for levering i januar.

FØRSTE BYGGE-TRINN 70 000 KRONER.

Det er ført et grundig forarbeid for denne saken og det er innhentet opplysninger fra paralellanlegg her i landet og fra Danmark og Sverige. Det er utarbeidet en plan for anlegget og denne er sendt til konsulent Kjell V. Jensen ved Ås Landbruks høyskole som er konsulent for Fiskerilnspektøren. Han skal da vurdere den tekniske siden av saken. En foreløbig driftskalkyle er arbeidet ut og oversendt konsulent A. T. Andersen i Utbyggingsfondet til uttalelse. Dette, og de videre planene som Fellesavisa har fått fra arbeidsutvalget, går ut på at 1. byggetrinn skal settes i gang til våren. Det første byggetrinnet er kostnadsberegnet til ca. 70 000 kroner.

ANLEGGET MED DAMMER OG «POSER».

Anlegget skal etter første byggetrinn ha seksten sirkeldammer, (sirkeldammene har etter erfaring vist seg som de beste) alle med et kvadratm.innh. på 35. Disse skal nyttes både til yngel og settefisk. Oppforingsdammene er det ikke tatt endelig stilling til, en har her tre alternativer. Landdammer hvor vatnet blir pumpet opp fra sjøen eller sjødammer anlagt i sjøen. Det tredje alternativet er en «pose» som plaseres i sjøen.

Landdammene er sikre i drift, det blir ubetydelig tap av fisk, men de er meget kostbare i anlegg og blir relativt dyre i drift. Sjødammene innebærer større risiko for tap av fisk, men de er [illegible] billigere i anleg[illegible] del billigere i drift. De s[illegible] kalte «posene» er mindre kjent. Dette spørsmålet vil det bli tatt stilling til når konsulentenes uttalelser foreligger.

FRA 8000 TIL 16000 «pensjonærer».

I byggetrinn vil ha en minimumskapasitet på 8 000 kg. settefisk, maksimum 16 000 kilo. Produksjonen er tenkt lagt opp både som oppforing av fisk til ferdig salgsvare, og oppdrett av settefisk. Her skulle det ligge en god mulighet for kjøp av settefisk for oppforing som en bi-næring.

ARVIKA IDEELT STED.

Selve stedet Årvika skulle være ideelt til anlegget. Ferskvatnet er sikret fra Aglenvatnet som ligger ca. 350 meter fra sjøen. Dette bassenget skulle være mer enn rikelig. Vannføringen fra dette bassenget er ca. 6 000 liter i minuttet, noe som skulle være mere enn tilstrekkelig. Det er tatt prøver av vatnet og disse prøvene har vært gunstige. Inspektøren som undersøkte surhetsgraden uttalte at «vannets surhetsgrad er meget gunstig både for klekking og fiskens trivsel». Det går veg fram til stedet, og kraft er ført fram. Vegvesenet har gitt tillatelse til dambygging. Det kan bli aktuelt å demme opp Aglenvatnet 1 50 - 60 cm. for å få ennå sikrere vanntilførsel. Etter at første byggetrinn er fullført tenkes anlegget utvidet med 6 stk. sirkeldammer med en diameter på 4 meter, utelukkende til yngel, og 4 dammer med en diameter på 10 meter til settefisk, stamfisk.

Ett av disse to byggetrinn eller begge, forutsettes satt i gang våren 1965. Den erfaring som høstes 1964 - 65 vil bli lagt til grunn for [illegible] kelt fremtidig fremgangsmåte som skal velges. Det skal også klekkes ut yngel av laks og ørret ved dette anlegget.

DETTE ER TILTAK —.

Det har ofte vært etterlyst tiltak her i Namdalen. Ofte har det vært slik at det har vært planer, men de har ikke kommet lengre enn til papiret. Det er derfor all grunn til å ønske held og lykke for dette prosjektet som med det gode forarbeid og solid underbygde grunnlag skulle ha de aller beste sjanser. Bedriften skulle åpne perspektiver også for de som ville ha en bi-inntekt ved kjøp av settefisk fra dette anlegget til oppforing. Når vi vet at prisen for settefisk vil bli ca. 1,20 kroner pr. stk. og oppforingstiden er fra 1 - 2 år, skulle det være grunn til å reflektere over dette, all den stund prisen for salg ligger opptil kr. 7,00 pr. kg.

SA ?

Bedre pris på ørreten

Utsiktene for ørretoppdrett i dammer er faktisk bedre i dag enn noen gang. Etter det SA hører er prisene både på den matfisken som selges innenlands og det som går til eksport i år noe høyere enn i fjor. Dette vil utvilsomt føre til at det blir satt mer fisk i dammene i år enn den tar [illegible] til [illegible]

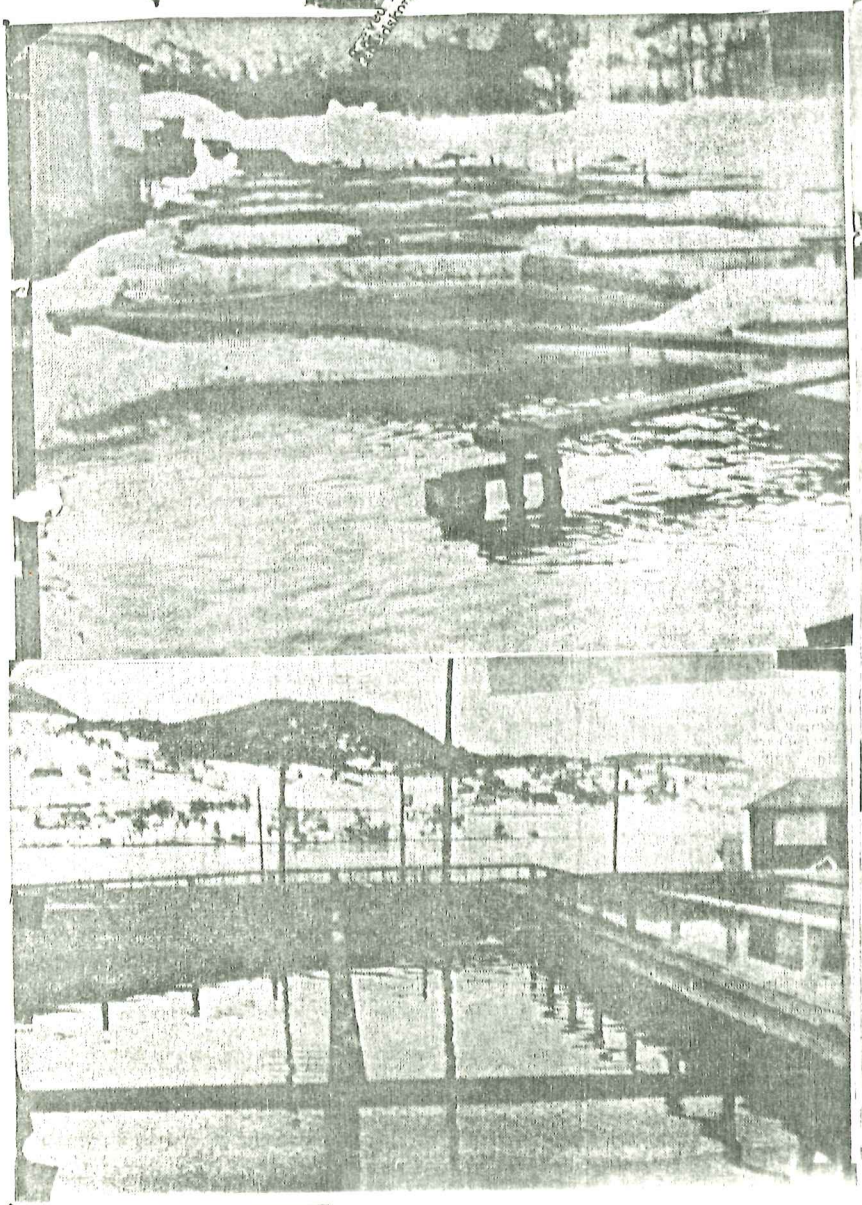

Disse sirkeldammene skal yngelen være sitt første leveår. Anlegget i Årvika vil få 16 slike foreløpig. Maksimalt kan de ta 16 000 kilo settefisk. Dette bildet er fra brødrene Vik sitt anlegg i Sykkylven.

Dette er en såkalt landdam hvor sjøvatnet pumpes inn. Her skal fisken fores til såkalt portionsfisk, altså ferdig salgsvare. Dens opphold her vil vare ca. 1½ - 2 år. Også dette bildet er fra brødrene Vik sitt anlegg. Om det blir land- eller sjødammer i Årvika er det ikke tatt endelig stilling til ennå.

64.2

Namdølene også interessert i produksjon av regnbueørret

Anlegg ferdig til våren – 100000 øyerogn bestilt

FRA NATIONENS KORRESPONDENT

I det nord-vestlige USA ligger det en fjellkjede som kalles Cascarde Range, og fra elvene i disse områdene stammer den såkalte regnbuerørreten. Det ble gjort forsøk på å føre yngel av ...nbueørret til Europa, men ...d vekslende hell og uhell og ... kan nok si at de fleste av forsøkene ble mislykt. Regnbueørretens trang til å vandre, og andre ting som en ikke er riktig klar over, førte til at utsettingen i vassdrag ikke gav resultater i mange tilfelle. Det ble så senere gjort forsøk på å oppdrette fisken i dammer, og da kom man først fram til resultater. Regnbueørreten var lett å fôre og vokste fort. Videre ble det gjort forsøk med å la settefisk oppfôres i dammer med sjøvann, og dette viste seg å få enestående resultater. Den vanlige omløpstiden for fisk som fôres på denne måten er fra to til tre år, og den har da en ...kt fra ett til to kilo.

Her i Norge har brødrene Vik på Sykkulven vært foregangsmenn på dette område, og de har nå en fiskefarm av betydelig format. Nå har imidlertid interessen for såkalte regnbueørretfarmer begynt å spre seg på andre kanter av landet, men de fleste anlegg finner vi på Vestlandet.

Anlegg i Namdalen

Nå er det Namdalen som står for tur og til våren vil det bli bygd et slikt anlegg i Arvika på Otterøy. Her har en del interesserte gått inn for oppgaven og nedsatt et arbeidsutvalg som består av: Aksel Devik, Erling Skorstad, Paul Hagrup, Kåre Tronslien og Ragnvald Ofstad. Arbeidet med anlegget vil bli satt i gang til våren og det er allerede bestilt 100 000 øyerogn fra Tyskland for levering sist i denne måned.

Første byggetrinn vil koste 70 000 kroner

Det er ført et nøye og grundig forarbeid for denne saken, og det er innhentet opplysninger fra parallellanlegg her i landet og fra Danmark og Sverige. Det er utarbeidet en plan som er sendt konsulent Kjell V. Jensen ved Norges Landbrukshø... Han skal vurdere den tekniske siden av saken. En foreløbig driftskalkyle er utarbeidet og oversendt konsulent A. T. Andersen i Utbyggingsfondet til uttalelse. Det første byggetrinnet ved dette anlegget er kostnadsberegnet til 70 000 kroner.

Anlegg med dammer og «poser»

Anlegget skal etter første b... getrinn ha 16 sirkeldammer, (... keldammene har etter erfaring v... seg som de beste) alle med innhold på ca. 35 kvm. Disse skal brukes både for yngel og settefisk. Hvordan oppføringsdammene skal bygges er det ennå ikke tatt endelig stilling til. En har her flere alternativer: landdammer hvor vannet blir pumpet opp fra sjøen, eller sjødammer anlagt direkte i sjøen. Det tredje alternativet er en «pose» som plaseres i sjøen. Landdammene er sikre i drift, det blir ubetydelig tap av fisk, men de er meget kostbare i anlegg og blir relativt dyre i drift. Sjødammene innebærer større risiko for tap av fisk, men de er svært rimelige i anlegg og en del billigere i drift. De såkalte «posene» er ennå lite kjent her, og en vet derfor mindre om hvordan ... anlegget ...

...

tenkt lagt opp både som oppføring av fisk til ferdig salgsvare, og som oppdrett av settefisk. Arvika på Otterøy i Namdalen skulle ha gode betingelser for et slikt fiskeanlegg. Ferskvannet er sikret fra et ganske stort vann som ligger ca. 350 meter fra sjøen og vannføringen fra bassenget er ca. 600 liter i minuttet. Det er tatt prøver av vannet som viser seg å være meget gunstige.

Etter at første byggetrinn er fullført er det meningen at anlegget neste vår skal utvides med seks sirkeldammer med en diameter på fire meter beregnet bare på yngel, og fire dammer med en ... på 10 ... ...fisk. ...

NATIONEN 17/1.64

FISKERIBLADET 15/1.64

„Finnmarking satser på oppdrett av regnbueørret"

Fiskeribladet Kopstad 15. jan. 64

Et apropos til artikkelen og noen erfaringer fra og tanker omkring ...

Slik var overskriften i De... ...l den 23. oktober 1963. Her f... ...es om en fisker fra Finnm... ... vil selge sin kilenot og beg... ...med oppdrett av regnbueør... Han forteller at han vil kj... ...000 yngel på Vestlandet. Va... ...rselen til en avstengt fj... ... vil han regulere med et bi... ...canlegg. Til slutt håper ha... ... — en — million regnbueø... ...n avstengte fjordarm.

...n det i dagspressen ofte f... ...mmer optimistiske innlegg ... ...ng av regnbueørret må jeg ... ...spalteplass. Først må jeg k... ... fortelle om meg selv at jeg ... yrkesfisker, men lensmann... ...ent her på Hitra. I mitt virke ... jeg følt og sett de vanskelighe... ... våre heimefiskere har i ... blir nok flere enn finnmark... ...som må selge sine kilenøter ... ...klingen innen laksefisket f... ...er som nå. Heimefiskerne ru... ...a har i dag vanskeligheter ... ...olde seg med kokefisk. Den ... ...ugjenkallelig forbi da hei... ... var en bra binntekt ved ... ...n av de små gårdsbruk. Det ... ...ves ... på alle hav og ... alle

... en hører beskrivelser fra ... ...t for eks. i Barentshavet, ... Lofotskrei har sine beite... Fiskerne forteller at have... ... kilometer etter kilom... ...et er hvitt av småfisk og y... ... trålen har skrapet med ... fortelles at det er bedre ... nå, for fabrikk-fiskeskip... begynt å koke og male yn... ...gstene av brukbar fisk ... ...ndre og mindre. Gjennom... ...en av den fisk som fang... ...dre og mindre år for år, på ...ker og langs alle kyster.

...re myndigheter forteller ... ...deles at veien ut av uføre... fiskere er å bygge størr... ...e båter. Folkene som st... ... planer for Trøndelags fiskere ...r fortsatt den samme kvern — ... havfiskebåter. Jeg tror også ...i må ha større båter, men vi ... også satse litt på andre ... her er jeg enig med Finn... ...en i at fôringsanlegg for ... det ...

...s kan gi riktige result... ...tiden koster den. Kanskje ... ...nisten gå trøtt på grunn ... ... Oppdelser

MANGLER

...e større tilvenningsanlegg. ... heimefiskerne så få kjøp... ...ende antall tilvennet fisk ... ...ostring. Myndighetene bør ... va en såkalt «havfiskebåt» ... hvert distrikt. Det er vel på ...nd ganske klart at havfisk... ...n vil gå med underskudd ... ...e klekkeri og tilvenning... vil kanskje gi like mye i o... ...d og kanskje gi større innte...

...kysten, men hittil har de nekt... direkte tilskudd til forsøksa... ...ne. De har ingen bevilgni... ...like formål, sies det. Hvorf... ...n med slike planer i områd... ...leggingen?

over til fôring av regnbue... sjø:

Dersom en mann fra Finnma... skal kjøpe yngel på Vestlandet så må han regne med betydelig svinn ...r den lange transporten. S... ... kjøpe tilvennet fisk så k... ...e ca. kr. 3.- pr. stk. lever... ...nden på Møre. Titusen fisk ... ...en kontant utbetaling av k... ...0.-. Veien er lang til Fin... ...k. Kanskje er alle fiskene ... ...enes himmel» ved fremkom... til Finnmark. Så galt kan sk... det finnes intet assuransese... som påtar seg å dekke skade...

Rognen bør derfor helst klekk... på stedet. Til det trengs et kle... ...keri. Det koster penger om det ... ...elt og beskjedent.

...va fordres det for å begyn... et fôringsanlegg?

...ørst og fremst må det væ... ...lig tilgang på ferskt van... ...nreservoaret må være så st... ...et ikke tømmes selv i lange ...e- og frostperioder. Vannledningene, som bør være minst 6" må nedgraves frostfritt fra reser...voaret og til kummene. Er a...nden fra vannet og til kumm... noe lang, så blir det adski... ...usener bare til vannledning... ...å må det bygges yngel- og ...

... bedervet mat vil hurtig ... ...llige til å flyte med buken ... ...et. Et større fryseri må lig... ...egsamband med anlegget. V... føre fram til anlegget. Alt det... koster penger og mange penger. ...t ikke før nødvendig kapital er ordnet. Gjør du det kan ... komme i mangel av en enkelt t... og dine små fisker flyter hvit... vannskorpen en morgen.

...å må du disponere en passe... sjøpoll. Den må ha passende størrelse og passende dybde. Sperringen av pollens inn- og utløp kan ...e sperres med netting. Nett... går tett. All slags skitt ... og gress, tang og tare klam... til den og så brekkes den ... ... sjøpoll er sperret med sol... ...ongkarr på begge sider. 15 m...

...ammer som er pasveiset 15 ... ...dtjern. Gjennom min sperr... det siden høsten 1962 pass... 30.000 til 60.000 kbm. sjø h... ... og ebbe. Den har helt ut s... hensikten. Men nå holder ... å ruste i sveisepunktene n... ved lavvann.

En slik sperring kan ikke utføres billig. Min kostet kr. 18.000 og da hadde jeg særdeles rimelige ...

... kjente navnet på, for ... litt om slike sperringer. ... bortkastet porto.

Mine fisker har nå opplevd 3. sommer. Noen timer før ... ...e slippe fiskene i frihet i ...ngte poll, stoppet en sjøp... .../4 deler av de største fisk... De minste som var n... ... i livet ble sluppet i pol... ...ne som nå er 2 år og 5 ... har i dag en gjennomsn... ... av over 1 kg. Den største jeg har tatt opp veide, så utrolig det enn høres, hele 3650 gram. Ca ...parten veier opptil 2 kg. D... ... utrolig høg vekt på så u... ...r. Fiskene er blanke som ... er meget fete, har en ...rve og er velsmakende.

... kan derfor med trygghet ... at det er min faste ove... ...ng at slike fôringsanlegg ... ...ter ... arbeidsplasser ... fiskere ...

...oblemet er bare å få tilven... ...å stort antall fisk til sjø. ...venningsanleggene som e... ...te.

...r må staten komme inn i ... Det bør bygges større klek... ...lvenningsanlegg for stats... ...ller det må stilles større ... bidrag til rådighet for i... ...te personer.

...e fisker skulle egentlig f... ...s opp til neste jul. Jeg skal ...en få gå igjen i pollen og ...r nok ikke mye feil om jeg ... de da vil være opptil 5 — 6 ... er et eget spesielt problem som ... at jeg må ... fiskene ...

Fiskene vil gyte tidlig våren 1964. Dersom de gyter i ren sj... er det trolig at en meget stor ... ...estanden vil avgå ved d... gytingen. Regnbueørreten ...ksefisk og trenger som la... ...t vann for å gyte. Her er ...rig en oppgave for vår ...ap — å forsøke å forle... ...teten for fiskene slik at ... ett år senere. Dersom de ... ...tt år senere, ville lønns... øke meget.

... ting kan jeg med tryggh... ...lle som går med planer ... et ...ringsanlegg: Sett i gang dersom forutsetningene jeg har nevnt ... er tilstede. Men forsøk ikke om noen av de ting jeg har n... er mangelvare.

Så over til andre ting enn r... ...bueørret.

Da sperringen av pollen ble ... ...v i august 1962 var det ende... ...gel (kumort) innenfor sperrin... Kumorten har levd samm... ... mine regnbuefisker. Kum... ...n er småsei nå. Den er fin ... i kjøttet, velsmakende ... ...ull av fin lever.

...rtil var det tusenvis ... ...reyngel. Flyndreyngelen ... matfisk nå. Dertil var ... småkrabbe. Småkrabben ... snart fabrikkvare.

...rtil er det en mangfoldig... av annen fiskeyngel som kommer ... sperringen — særlig om vår... ... har ruslet rundt og sett ... ...e naturens forunderlighet. ...neg straks at her foregår ... som bør ha allmen intere... ...ig fiskerne burde bli kjent m... tingene — tenkte jeg.

... satte jeg i gang og besk... ...oldene for alle de fiskerim... ...eter jeg kjente navnene på. ...m at en ekspert, en fiskeri... ...eller havforsk... ...e på sakene og vudere d... ...gikk i pollen. Jeg sa f... ...g hadde ikke midler til ... disse fiskeartene og selv om jeg hadde både midler og lyst, så hadde jeg ikke forutsetninger for å kunne bedømme resultatet ... Jeg er hittil uten napp. Inge... ...esse. Hvorfor forstår jeg ...

...g vender meg derfor til d... ... fiskere og til fiskernes ... ...sjoner! Når kumorten kan ... ...pp til salgsvare i en av... ... når flyndren kan voks... ...og stor, når krabbene gj... samme, så må det være en ... ...ell sprengladning for vår ...er.

...undt Hitra og Frøya gå... ...is av tonn med fin sm... ...oljefabrikkenes umettelig... ... somme. Prisen til fisk... kr. 0.09 pr. kg. Tenk det kr ... Tenk igjen over det ... ...lige faktum at det er ... tonn som ødelegges på ... ...e måten.

Når kumorten, flyndren ... ...bbene kan leve og vokse ... som min, så er det ve... ...t for alle at fiskernes ... greie det samme.

...ter det jeg har erfart ... ...bevist om at det må la se... slippe denne billige sm... ...stengte fjordarmer i ju... måned, holde den der til ... juletider og så selge den ... «...vendefisk». Her ved Hestvi... det en sjøpoll på ca. 100.000 ... som kan avsperres for ca. kr. 3... Denne pollen må kunne gi livs... ... mellom ½ og en hel million småsei. Adkomsten til po... ...od for større skip.. Rundt ... ...e kyst er det tusenvis av ... ...er og poller.

...ersom fiskernes organisas... ... i bordet så må det vel ... ...e selv i dette så konserv... ... å reise nødvendig kapit... ...øksanlegg. Fører ikke den ... ...n så er jeg sikker på ... ...es interesserte fiskere so... ...g til en innsats på hj... ...n. En rettferdig finnes d... ... leser dette og som *kan* ... og som *vil* gjøre noe.

...et er regnbuefiskene som ... hjerte nærmest. De andre ... ...e jeg har nevnt her er e... ... jeg har høstet på gru... ...nbuefiskene. Jeg har ikk... eller anledning til å vareta ... enn regnbuefiskene. Men jeg ... ...opp regnbueørreten nå. ... ... stående tom til utpå neste ...mer. Jeg har ikke råd til ... sperringen stående bare for å ... småseien, flyndren og kr... ...g all den andre naturens m... ...ighet som er innesperret. ... ... finnes det noen som er in... ... i å se den videre utvik... ...ollen og som har råd til ... ...ringen stå, og som kan f... ...ltatene vitenskapelig prøvet fremme neste vår.

Jeg har før fått mange henven...er fra interesserte. De e... ...t. Vennligst skriv ikke til ... ...for jeg har ikke tid til å s... ...det noe som er uklart sk... ...var til alle i «Fiskaren» ...

64.2

64.3

FJORDENES TIDENDE 13/1.64

Flytedammen for ørrettoppdrett på Stadlandet teiknar til å verta suksess

Men eigaren treng tilskot for å kunne fullføra eksperimentet - stor publikumsinteresse - fjernsynsopptak

Alt teiknar til at eksperimentet med ørretoppdrett i flytedam på Sandviknes på Stadlandet skal verta ein suksess. Som vi tidlegare har nemnd i Fjordenes Tidende er dette visstnok det einaste ørretoppdrett i sitt slag, og dersom dette vil lukkast fullt ut, opnar det uante muligheiter. Eigaren, Adolf Stokkenes, opplyser Fjordenes Tidende at fisken trivst svært godt i dammen og veks snøgt. For omlag tre månader sidan kjøpte Stokkenes inn 800—1,000 settefisk frå eit anna regnbogeørretoppdrett. Noko av fisken fekk eit del transportskader, men dei 40—50 fiskane dette galdt er nå tekne ut av dammen. Då fisken vart utsett hadde den ei gjennomsnittsvekt på rundt 2,5 hg. På desse tre månadane fisken har stått i dammen har han vakse svært, fortel Stokkenes. Enkelte av fiskane har alt fått vekt på oppunder kiloet. Det viser seg diverre at det er dei store settefisken som veks snøggast, og likeså trenger den mindre fisken frå «matfatet», men det er von om at også den mindre fisken skal veksa etter.

STORE UTVIDINGAR TIL VÅREN

Stokkenes vil understreka sterkt at dette oppdrettet framleis er på eksperimentstadiet, då ingen tidlegare har forsøkt noko liknande. Men som det nå ser ut må ein ha grunn til å sjå optimistisk på prosjektet. For det første syner det seg at fisken trivst svært godt i flytedammen, og for det andre syner det seg at dammen er svært robust og kan tola nokså hard medfart. Det fekk ein prov for under det overhendige veret i julehelga.

Stokkenes vil, dersom alt går som det skal, utvida oppdrettsmonaleg til våren. Han vil då setja ut enda ein flytedam. Denne skal vera ein god del større enn den han nå har slåande og skal romma 2—3,000 nye fisk.

KAN PLASTRØYR NYTAST SOM FLOTTØR?

Stokkenes er etter alt å døma ein initiativrik og fantasifull mann. Ramma som garnposen på det nåverande anlegget heng i er laga av tre. Stokkenes har nå kome på den tanken at grovdimensjonert plastrøyr truleg kan nyttast som flottør i staden. I tilfelle dette skulle la gjennomføra, ville det opna seg nye muleheiter. Den største vansken som knyter seg til bruken av plastrøyr er at det få fell vanskelegare å montera. Her skal mellom anna setjast opp eit halvannan meter høgt gjerde som skal hindre fisken i å koma ut, og dette vil verta vanskelegare å montera på plast. Men dersom det skulle syna seg at plastrøyr kan nyttast med føremon, er mykje vunne, meiner Stokkenes. Men han vil fara varleg fram i dette eksperimentet og vil difor først gjera prøver med ein modell. Utvidinga av plastrøyr som flottør vil i tilfelle vert sett ut i livet.

ANLEGGET FORAR FISKEN SJØLV

Noko av det mest revolusjonerande ved den nye flytedammen er at garnposen verkar som eit sjølvføringsanlegg. Maskestorleiken er 36 omfar, og dette gjer at småfisk kan koma inn i dammen uhindra. Ørreten syrgjer så for at dei uheldige fiskane ikkje kjem der ifrå.

I kjøkelageret på Stadlandet har Stokkenes eit kriselager hv[illegible] dersom det skulle syna seg å vera for lite fôr. Han fiskar elles fisk sjølv og nyttar denne til fôringsfisk.

I april månad kjem raudåte i sjøen, og dette vert eit rikt og allsidigare fôr for damfisken. Det vil då verta mykje betre vokster på ørreten.

FJERNSYNET HAR VORE PÅ VITJING

Adolf Stokkenes er imponert over den store publikumsinteressa som vert vist for dette ørretoppdrettet. Rett som det er kjem folk på vitjing for å ta oppdrettet i augesyn.

Rett føre jul var også fjernsynet på vitjing for å ta opptak til programposten Dagsrevyen. Han fortel at dei tok opptak frå tilslaginga av fôret og frå sjølve dammen når fôringa gjekk føre seg. Diverre vart ein del film mislagd, så fjernsynsmedarbeidarane kjem truleg attende for å få nye opptak.

KVÅR VERT TILSKOTA FRÅ STYRESMAKTENE AV?

På vårt spørsmål om kva tilskot det er som bør vorte gjevne til dette eksperimentet, svarar Stokkenes at han ennå ikkje har sett eller høyrt noko frå nokon kant om løyvde tilskot. Det er nå meir enn nokon gang Stokkenes treng tilskotet — ikkje nå det heller er kome vel i gjenge. Dei ansvarlege instansar merkjer me på at Stokkenes ved eiga investering har kosta heile anlegget, og attpå til nå ikkje har nemneverdig inntekt av den grunn at han det meste av dagen er opptekne med stellet av fisken? Skal han kunne driva dette fram er det sjølvsagt at han treng tilskot både frå den eine og den andre instans som skulle ha interesse av dette eksperimentet. Og det burde dei fleste instansar som har med fiskeri å gjera syna. Dersom dette eksperimentet får eit vellukka utfall vil dette opne vegar innan ørretoppdrettindustrien som for ikkje har eksistert.

Stokkenes fortel at både kommunen og fylket har nokre summar disponible til dette føremålet, men ennå ser det ut for at det kan gå lenge før pengane kjem han i hende.

Kommune, fylke og stat bør dirigjera tilskotet nå, og ikkje venta til heile eksperimentet kan bereda må innstillast på grunn av kapitalmangel.

A 6/1.64

Norsk regnbueørret til England og Frankrike

Fra Aftenpostens korrespondent.

Haugesund, 5. januar.

Innvær Aureoppdretteri på Bømlo i Sunnhordland er nu begynt med eksport av regnbueørret til England og Frankrike, og såvidt innehaveren Helge Halleraker vet, er dette første gang det fra norsk side regelmessig eksporteres ørret til disse markeder. Hittil har man eksportert et par tonn ørret og den er blitt meget godt mottatt i begge land. Prisene har vært relativt bra.

Halleraker forteller til Haugesunds Dagblad at ørreten eksporteres iset i kasser. Det lar seg også gjøre å fryse fisken, men dette har man ikke prøvet på Bømlo. Den ørret som eksporteres er i størrelsen fra én til fem kilo. Rekrutteringen av fisk skjer dels ved at man selv klekker rogn som importeres fra Danmark og dels ved innkjøp av yngel fra Møre. Man har stengt av en poll på Innvær på Bømlo, og her går ørreten i vanlig sjøvann og mates for det meste med fisk. I løpet av et par år er ørreten gjennomgående kommet opp i en vekt på en kilo, og for å få den opp i fem kilo, regner Halleraker med at den må gå i pollen i ca. tre og et halvt

NNæST 4/1.64

Eksport av norsk regnbueørret til England og Frankrike

Fra «N. H. og S. T.»s korrespondent.

Haugesund, 4. jan. — Innvær Aureoppdretteri på Innvær på Bømlo er nå begynt eksport av regnbue-ørret til England og Frankrike, og så vidt innehaveren, Helge Halleraker, vet er dette første gang det fra norsk side eksporteres ørret til disse markeder.

Hittil har man eksportert et par tonn ørret, og den er blitt meget godt mottatt i både England og Frankrike. Prisene har vært relativt gode.

Halleraker forteller i en samtale med «N.H. og S.T.»s korrespondent i Haugesund at ørreten eksporteres iset i kasser. Det lar seg også gjøre å fryse den, men denne metoden har Innvær Aureoppdretteri ikke forsøkt ennå.

Den ørret som eksporteres er fra en til fem kilo. Fra yngelen blir ut går det vanligvis til før fisken har fått en vekt på ett kg, og omkring tre og et halvt år før den er kommet opp i fem kg.

SA 6/2.64

Norsk regnbuelaks til Frankrike

Ålesund, 10. februar.

(NTB.) Norlaks i Sykkylven skal levere et tonn regnbuelaks til Frankrike. Partiet skal dels gå med fly og dels med tog.

Etter denne leveringen kan ikke Norlaks sende mer til utlandet foreløpig, da man skal konsentrere seg om avlen i dammene. Fryseriet ved Norlaks er nå ferdig og har en kapasitet på 200 kubikk-

SP 6/2.64

Regnbogeaure til Frankrike

Nor-Laks i Sykkylven skal sende 1 tonn regnbogeaure til Frankrike. Noko blir sendt med fly frå Vigra og resten først med jernbane til Oslo og vidare med fly frå Fornebu.

Når denne leveringa er avslutta kan Nor-Laks ikkje sende meir fisk til utlandet førebels. Dei må først ale opp noko meir fisk i dammane før eksporten kan settast i gang på nytt.

NIERINGSV. NORSK HAND. 21/2.64

★ Firmaet Norlaks i Sykky[illegible] skal levere et tonn regnbuelaks [illegible] Frankrike, og partiet skal [illegible] med fly og dels med tog.

NORDLYS 28/2.64

Regnbueørreten vokser og trives i Harstad

I 1963 ble et av de travleste år Harstad og Omland Sportsfiskere har hatt. Et tilbygg til klekkeriet på 12 kvm. er tatt i bruk, og driften av klekkeriet i sesongen 1962/63 gikk svært godt. Det ble klekket ut ca. 170 000 yngel av ørret og ca. 30 000 yngel av regnbueørret. — Eksperimentet med regnbueørret i Grunnvann og Hagavann ga svært tilfredsstillende resultat.

Det ble fisket opp anslagsvis 300—400 regnbueørreter i ordinært fiske i Grunnvann sommeren 1963. Største fisk var 31,5 cm. og veide ca. 500 gram. I Hagavann måtte største fisk 35 cm og veide ½ gram.

Høsten 1963 samlet en inn[illegible] fisk som ga foreninga 73 000 rogn og som klekkeriet nå er belagt med.

Av årsmeldinga går det fram at foreninga nå har 123 medlemmer og god økonomi.

Harald Karlsen ble gjenvalgt som formann og Morten Lundberg som kasserer/sekretær. Ny i styret ble Ola Olsen. Styret består ellers av Finn Mathiassen, Sv. [illegible]

NATIONEN 11/2.64

Ingen regnbueørret til Tromsø-området

JEGER- OG FISKERFORENINGEN FORLATER TANKEN

200.000 TINNSJØ-ØRRET TIL TROMSDALEN SØNDAG

Tromsø og omegn jeger- og fiskerforening har årsmøte i dag, og en rekke aktuelle saker vil bli oppført på kartet.

For fiskeutvalgets vedkommende står en ny tilførsel av ørretrogn for døren. Søndag kommer således hovedsendingen i år med hurtigruten sørfra. Sendingen består av 200.000 ørretrogn fra Rjukan, — såkalt Tinnsjøørret, som har vist seg å være en meget vel egnet til utsetting i fiskevann og vassdrag ellers i Nord-Norge.

Rognforsendelsen sendes fra Rjukan torsdag, og skal altså overføres til klekkeriet i Tromsdal på allerede søndag ettermiddag.

I Tromsø og Omegn Jeger- og Fiskerforening som har stått for bestillingen og som også skal ta seg av den videre behandlingen, får «Tromsø» opplyst at rogna er av beste norske merke. Når det derimot gjelder den omstridte regnbueørreten og planene om å «innføre» slik yngel til Tromsø-området, så har foreningen nå åpenbart forlatt denne tanken. Tromsø og Omegn Jeger- og Fiskerforening vil fortsette på den linjen som hittil har vært fulgt, nemlig å tilføre vassdragene her nord typisk norsk ørret, som viser seg å være best egnet under våre forhold.

NYTT FRA NORGE 19/2.64

Vi eksporterer

Regnbueørret til Frankrike

Norlaks i Sykkylven skal levere et tonn regnbueørret til Frankrike. Partiet skal dels gå med fly og dels med tog.

FJORDENES TIDENDE 2[illegible]/2.64

Flytedammen for ørretoppdrett og oppfinninga

Herr redaktør.

Ser i bladet Dykkar om ein Adolf Stokkenes som gjev seg ut for å ha funne opp flytedammen for ørretoppdrett. Eg må difor be Dykk dementere dette, då denne damtype har vore i bruk her hjå oss nå i over eit år. Det har dessutan vorte meg fortalt at Stokkenes har vore på Stra[illegible]hamn (der vi hadde dammen) og nøye studert dette anlegget.

Eg har ikkje noko imot at Stokkenes har teke påfunnet vårt i bruk, men når mannen gjev seg ut som om det var han som fekk denne idéen [illegible] me eg meiner.

[illegible] Stokkenes i at fisken trivst i slike dammer. Eg har fisk som er 3½ år og har nådd ei vekt på 7 kg.

Men der er nok vanskar som Stokkenes ennå ikkje er klår over, men ikkje verre enn at dei kan overvinnast.

LARVIK MORGENBLAD 12/2.64

64.4

Ørretfarmen i Brunlanes har solgt all matfisken

Siste 100 kilo solgt mandag — Bygger nå innendørs fôrkjøkken

— Vi har ikke kunnet følge med i etterspørselen etter matfisk, sier Einar Thom ved Vestfold Ørretoppdrett til Larvik Morgenavis. Mandag solgte vi de siste 100 kilo.

Dermed har vi solgt unna hele vår egen produksjon på 4 tonn, og det må vi være svært fornøyd med.

Gledelig er det også at interessen for settefisk har vært så stor. Vi har jevnlig hatt besøk av privatfolk som har kjøpt settefisk og transportert ørret helt opp til fjellvannene. Mange jeger- og fiskeforeninger har vi også som kunder av settefisk.

IMPORT UNØDVENDIG

— Vil dere fortsatt importere stamfisk fra Danmark?

— Det skulle ikke være nødvendig lenger. Vi har for tiden gående ca. 2 tonn stamfisk i dammene her ute, og det skulle være tilstrekkelig for å dekke vårt eget behov og mere til. Vi regner med at 2 tonn stamfisk gir 4 millioner rogn, og selv behøver vi ikke mer enn vel 1½ million i år.

20 TONN ER MÅLET

— Hva anslår dere produksjonen av matfisk til å bli?

— Vi har jo utarbeidet visse prognoser for produksjonen av matfisk, og i år skulle vi kunne fordoble fjorårets produksjon på 4 tonn slik at vi får vel 8 tonn matfisk. Neste år igjen har vi 12.000 kilo matfisk som mål, og tredje året håper vi å være oppe i 20 tonn. Efter tre år skulle vi dermed være oppe i full produksjon, og efter vår mening skulle da ørretfarmen virkelig kunne begynne å kaste noe av seg.

NYE DAMMER I BRUK

Til våren tar vi i bruk 11 nye dammene som ble bygget i høst. Dessverre ble disse dammene så forsinket at vi ikke fikk tatt dem i bruk i fjor, men det kan tenkes at vi med fortsatt mildvær kan begynne overføringen av fisk til disse dammene allerede i vinter.

NYTT KJØKKEN

— Hva går med av mat i fremtiden for alle fiskene?

— Det er ikke små kvanta vi gir av småfisk. Vi regner med at vi i sommer trenger 1 tonn mat hver dag for å holde fiskestammen i full trim.

I øyeblikket holder vi på med å oppføre et nytt fôrkjøkken innendørs. Der skal vi montere to kverner i første omgang, og de kommer vel til å gå nokså kontinuerlig for å male alt fôret.

— Hvor får dere alt fôret fra?

— Fra distriktet. Vi har sikret oss gode forbindelser — særlig i Helgeroa, Nevlunghavn og Stavern — og derfra mottar vi daglig rekeavfall og småfisk. Vi blander rekeavfall og småfisk sammen til fôr for alt unntagen stamfisk. Stamfisken må vi føre utelukkende med rekeavfall for å få den fet og fin og rød i kjøttet, sier Einar Thom til slutt.

SA 6/3.64

Utvandringsferdig LAKS frå Norlaks i Sykkylven?

Formennene i dei tre fiskeristyra i Møre og Romsdal har drøfta spørsmålet om oppal og utsetting av utvandringsferdig laks i staden for lakseyngel.

Lakseyngelen som kjem ut i frane, har mange fiendar både i og utanfor elva. Mykje yngel blir tynt før han veks seg stor nok til å setja til havs.

Oppal av utvandringsferdig laks, som kan utvandre kort tid etter at han er slept ut i elva byr på mange føremoner.

Formannen i Sunnmøre Fiskeristyre, Kristian Vik, seier til SA at han har god tru på oppal og utsetjing av utvandringsferdig laks, men det heile er mykje eit økonomisk spørsmål.

Praktisk kan det ordnast slik at fiskeristyra set i gang fiske av villaks om haustane og sender rogna til Norlaks i Sykkylven. Norlaks kan så ale opp utvandringsferdig laks og selja fisken til fiskeristyra, som syter for utsetjing på høvelege stader i dei ymse lakseelvar.

Vanlegvis trengst det to år for å ale opp utvandringsferdig fisk, men Norlaks meiner at det kanskje skulle la seg gjera å korta tida ned til eitt år.

Dette kan ein teoretisk oppnå ved å pumpe vatn frå fjorden opp i dammane. Medan elvevatnet held 0 grader kan sjøvatnet i fjorden halda 6—7 varmegrader. Med høgre temperatur veks laksen fortare.

Arbeidet med oppal av utvandringslaks kan tidlegast setjast i gang seinhaustes i år, men då må ein ha midlar til dette [illegible] i Fiskeristyra.

A 13/3.64

Havet kan gi oss langt mer enn idag

Professor J. T. Ruud i Oslo Handelsstand

Laks

Når alle jordens havområder er skikkelig utforsket og utnyttet, skulle man ifølge beregninger som er foretatt kunne øke jordens fiskefangst til 100—115 mill. tonn, eller 2—2½ ganger høyere enn den nuværende fangst, opplyste professor, dr. Johan T. Ruud i et meget interessant foredrag i Oslo Handelsstands Forening igår kveld.

Professoren, som talte om «Havets produksjon og hvordan vi utnytter den» pekte på at produkter fra havet er en meget viktig proteinkilde — ikke mindre enn 10—12 prosent av menneskets behov for eggehvitestoffer dekkes derfra. Jordens befolkning øker raskt, alt om 40 år vil folketallet være fordoblet — fra tre til seks milliarder, og det kan oppstå alvorlig mangel på proteinholdige matvarer. I så fall kan det bli tvingende nødvendig å søke å få mer ut av havet.

Det er flere veier å gå. Man kan gjennomføre en fornuftig fangstbegrensning for å hindre overbeskatning og sikre den fremtidige fiskebestand. Man kan utnytte råstoffet bedre. Vi taper 90 prosent av proteinet ved å la det gå veien om gris, ku og høne i form av fiskemel. Eller vi kan søke å finne nye kilder — et eksempel er det norske rekefiske — som har hatt et veldig oppsving i de senere år og nu er vårt fjerde største fiske, regnet i kroner.

Professoren mente at det burde satses langt mer på systematisk oppdrett i kunstige dam[illegible] ved hjelp av gjødsling. Her ligger utvilsomt en stor reserve, og det er vanskelig å forstå at de som har ansvaret for vår fiskeripolitikk ikke gjør mer for å trygge denne industri. En siste mulighet er å utnytte direkte det proteinrike åte i havet som fisk og hval lever av, f. eks. krill. Dette er sikkert forbundet med en rekke vanskelige problemer, men det burde absolutt gjøres forsøk, mente professoren.

SA 6/2.64

SA. 6/2-64.

Nor-Laks prøvekøyrer fryseriet

Det nye fryseriet til Nor-Laks i Sykkylven er nå snart ferdig og vil bli prøvekøyrt om vel ei veke tid. Fryseriet har ein kapasitet på 200 kubikk pluss eit mindre kjølerom. Dette er nok for fiskeoppdrettanlegget førebels. Grunnen til fryseriet er på 100 kvm.

Til å byrja med blir det serleg fiskefôr, som blir frose ned. Nor-Laks får augepål og sild til fisken fôr gjennom Feitsildfiskernes Salslag i Ålesund og fôret har vore nokså rimeleg i pris.

Ei tid før regnbogeauren skal leverast må den forast med reke og rekeskal. Nor-Laks har sin eigen rekefôrblanding. Firmaet i Haugesund og Troms leverar såkalla «rekepostar» til fiskefôr. Fôret er samansett etter Brødrene Vik si oppskrift. Også dette fiskefôret blir gamske rimeleg i [illegible]

SA 14/3.64

Utvandringsferdig laks kan leverast til elveeigarane

Damanlegga produserer fiskeferdig aure til svenske vassdrag

Dei tre fiskeristyra i Møre og Romsdal gjekk for ei tid sidan inn for å få eit sentralanlegg for heile fylket der det kunne produserast utvandringsferdig laks til utsetjing i elveosane. Det vart ut ein skulle be Norlaks i Sykkylven om å fungere som eit slikt sentralanlegg på den måten at dei oppdrettar og sel den fisken som trengst, medan fiskeristyra har lova å skaffe rogn.

— Vi har ikkje akkurat teke det på oss enno, seier Karstein Oddm. Vik, men vi er interesserte. Førebels har vi berre fått forespurnad frå grunneigarar i Rauma. Det vil sjølvsagt verte nokså dyr fisk, men så stor fisk er også svært verdfull til utsetjing, og ser ein på kva som vil kome att av han er det ikkje tvil om at det vil løne seg. Det er elles ikkje noko nytt, dette. Både i Amerika og England har ein gått over til denne form for utsetjing, og i Sverige har dei drive med å setje ut utvandringsferdig Ostersjø-laks i mange år. Det er dette som har framtida for seg.

— Har anlegget dykkar kapasitet til å produsere nok lakseungar til slik utsetjing?

— Ja, det blir mest ei spørsmål om ei viss omlegging av drifta.

— Ivar Heggen har slått til lyd for å setje ut 200 grams aure, dvs. fiskeferdig fisk, med særleg tanke på turistfiske i visse kulpar, slik som dei gjer i Amerika. Vil det høve for damanlegg å levere slik fisk?

— Det har vi allerede gjort. I fjor leverte vi eit tonn fiskeferdig aure til eit vassdrag i Nord-Sverige, der eit stort firma ville ha det til service for kundane sine. Elles har vi levert noko til den svenske staten og. Dette er eit spørsmål om kva grunneigarane meiner dei kan tene [illegible] slik utsetjing. Dei må sjølvsagt betale kilopris for denne fisken, og på slike vilkår kan damanlegga levere han.

— Men etter nå [illegible] ikkje setje aure ut i elvar d[illegible] har ei god laksestamme, men [illegible] ler rydde ut auren der. Ein grams aure tek like mykje mat som ein laks på 5 kilo, og tilgangen på mat vil setje grense for kor mykje elva kan produsere av laks på naturleg måte. Det er dette vi kjem utanom med å setje utvandringsferdig laks i osane. Då konkurrerer han ikkje i matfatet for han går ut i havet, men kjem att til same elva like[illegible] vel. I elvar og vatn som ikkje har laks, må ein sjølvsagt setje [illegible]

SA 14/3.64

Norsk laksoppdrett-metode til Unilever

Nor-Laks i Sykkylven har solgt enestående anlegg for oppdrett av laks og regnbueørret

Fra Aftenpostens London-kontor.

London, 2. juli.

(Per Egil Hegge) Det nederlandsk-britiske kjempekonsern Unilver kunngjorde idag at det har sluttet en kontrakt med Nor-Laks i Sykkylven som eies av brødrene Karsten og Olav Vik om verdensrettigheter til å utvikle deres nye system for lakse- og regnbueørret-oppdrett i Storbritannia. Forhandlingene om kontrakten har pågått siden ifjor høst, og vil sannsynligvis gjelde millionbeløp når systemet er fullt utviklet.

Den ene av brødrene kommer over til London i neste uke for å se på de «tomter» man har pekt ut som brukbare for oppdrett her. Unilever har i sikte flere steder både i Skottland og Nord-Irland.

Vik-brødrenes system, som de har utviklet under forsøk på Sunnmøre, går efter hva Aftenposten har grunn til å tro, ut på å holde laksen og regnbueørreten i «innhegninger» som skapes ved elektrisk strøm, og ved at man holder fisken i «riktig» blanding av ferskvann og saltvann. Ved en bestemt temperatur, som er brødrenes hemmelighet, skapes det da så gode vekstforhold for fisk at en laks på tre år oppnår den størrelse som det i normale omgivelser tar syv år å utvikle. På grunn av kravet til riktig temperatur ser det foreløbig ut til at systemet vanskelig kan brukes andre steder enn på kysten av Nordvest-Europa, Men en talsmann for Unilever sa til Aftenposten ikveld at det vil komme på tale å lete også efter andre steder.

SP 14/3.64

UNILEVER oppdretter ørret etter Sykkylvén oppskrift

Et større norsk fiskeoppdretteri på Vestlandet avslutter i disse dager kontrakt med Unilever-konsernet om salg av sin knowhow på dette område til bruk i Storbritannia. Det vil si at det i dette tilfelle dreier seg om oppdrett av regnbueørret og føring i saltvann av denne sterkt kjøttproduserende matfisk.

Brødrene Vik i Sykkylven har som kjent gjort et foregangsarbeid når det gjelder å oppdrette regnbueørret som gradvis overføres og vennes til saltvannsforhold.

Det er denne utvikling Unilever er blitt interessert i og det har i noen tid vært ført forhandlinger om at Unilever-konsernet skal overta retten til å etablere tilsvarende regnbueørret-produksjonsanlegg — ventelig i Skottland og Irland. — (N. H. og S. T.)

NH & ST. 14/3.64

Unilever kjøper norsk know-how

Vil oppdrette regnbueørret i saltvann — som i Sykkylven

Som et interessant apropos til professor Johan T. Ruuds foredrag i Oslo Handelstands Forening i går, der han varmt gikk inn for mer systematisk fiskeoppdrett, kan «N. H. og S. T.» i dag opplyse at et større norsk fiskeoppdretteri på Vestlandet i disse dager avslutter kontrakt med Unilever-konsernet om salg av sin knowhow på dette område til bruk i Storbritannia. Det vil si at det i dette tilfelle dreier seg om oppdrett av regnbueørret og føring i saltvann av denne sterkt kjøttproduserende matfisk.

Brødrene Vik i Sykkylven har som kjent gjort et foregangsarbeid når det gjelder å oppdrette regnbueørret som gradvis overføres og tilvennes saltvannsforhold. Ved å følge et vitenskapelig utarbeidet foringsskjema, oppnås stor produksjon av kjøtt på kort tid, slik at det kan leveres førsteklasses matfisk på økonomisk basis.

Det er denne utvikling Unilever er blitt interessert i og det har i noen tid vært ført forhandlinger om at Unileverkonsernet skal overta retten til å etablere tilsvarende regn-bueørret-produksjonsanlegg — ventelig i Skottland og Irland.

NORDLANDSPOSTEN 14/3.64

Unileverkonsernet satser stort på norsk fiskeoppdrettmetode

Oslo: (NTB) Som et apropos til professor Johan T. Ruuds foredrag torsdag, der han varmt gikk inn for mer systematisk fiskeoppdrett, kan N. H. og S. T. opplyse at et større norsk fiskeoppdretteri på Vestlandet i disse dager avslutter kontrakt med Unileverkonsernet om salg av sin knowhow på dette område til bruk i Storbritannia. Det vil si at det i dette tilfelle dreier seg om oppdrett av regnbueørret og føring i saltvann av denne sterkt kjøttproduserende matfisk.

Brødrene Vik i Sykkylven har som kjent gjort et foregangsarbeid når det gjelder å oppdrette regnbueørret som gradvis overføres og tilvennes saltvannsforhold.

Det er denne utvikling Unilever er blitt interessert i, og det har i noen tid vært ført forhandlinger om at Unileverkonsernet skal overta retten til å etablere tilsvarende regnbueørret-produksjonsanlegg — ventelig i Skottland og

BERGEN ARB.BL. 14/3.64

Vestlandsk fiskeavl for briter

Som et apropos til professor Johan R. Ruuds foredrag torsdag, der han varmt gikk inn for mer systematisk fiskeoppdrett, kan N.H. og S.T. opplyse at et større norsk fiskeoppdretteri på Vestlandet i disse dager avslutter kontrakt med Unileverkonsernet om salg av sin knowhow på dette område til bruk i Storbritannia. Det vil si at det i dette tilfelle dreier seg om oppdrett av regnbueørret og føring i saltvann av denne sterkt kjøttproduserende matfisk.

Brødrene Vik i Sykkylven har som kjent gjort et foregangsarbeid når det gjelder å oppdrette regnbueørret som gradvis overføres og tilvennes saltvannsforhold.

Det er denne utvikling Unilever er blitt interessert i og det har i noen tid vært ført forhandlinger om at Unileverkonsernet skal overta retten til å etablere tilsvarende regnbueørret-produksjonsanlegg — ventelig i Skottland og Irland.

BT. 14/3.64

Unilever interessert i regnbueørret

Som et apropos til professor Johan T. Ruuds foredrag torsdag, der han varmt gikk inn for mer systematisk fiskeoppdrett, kan N.H. og S.T. opplyse at et større norsk fiskeoppdretteri på Vestlandet i disse dager avslutter kontrakt med Unileverkonsernet om salg av sin knowhow på dette område til bruk i Storbritannia. Det vil si at det i dette tilfelle dreier seg om oppdrett av regnbueørret og føring i saltvann av denne sterkt kjøttproduserende matfisk.

Brødrene Vik i Sykkylven har som kjent gjort et foregangsarbeid når det gjelder å opprette regnbueørret som gradvis overføres og tilvennes saltvannsforhold.

Det er denne utvikling Unilever er blitt interessert i, og det har i noen tid vært ført forhandlinger om at Unileverkonsernet skal overta retten til å etablere tilsvarende regnbueørret-produksjonsanlegg — ventelig i Skottland og Irland.

SA 10/3.64

Regnbue-ørret og Sunnmøre i engelsk blad

Regnbue-ørreten skaffer oss mye god sunnmørsreklame, og distriktet vårt er kjent i en rekke land nettopp på grunn av denne fisken. Vi har før skrevet om Frankrike som ikke kunne få nok av delikatessen.

Nå har også engelskmennene fått øynene opp for regnbue-ørret og et meget eksklusivt britisk tidsskrift har anmodet Norges Eksportråd om å skaffe en artikkel om dette emnet. Denne artikkelen er skrevet av fabrikkeier *Jacobsen*, Molltustranda, og den skal utstyres med bilder når den [illegible] i det britiske [illegible]

Regnbue-ørret for Unilever?

Vil kjøpe erfaringer av Vik-brødrene i Sykkylven

— Jeg har absolutt ikke noen kommentarer fordi saka rett og slett ikke er i orden ennå, sier arkitekt Karstein Oddm. Vik i Sykkylven i forbindelse med meldingene om at det store Unilever-konsernet så smått er begynt å interessere seg for regnbueørret og oppdrett av denne [illegible]

Ifølge meldinger har Brødrene Vik i Sykkylven vært i forhandlinger med Unilever om salg av sin know-how i dette området til bruk i Storbritannia. Kontrakten med Unilever-konsernet skal avsluttes i disse dager.

Det dreier seg om vanlig oppdrett av regnbueørret og Brødrene Vik i Sykkylven sitter her inne med meget godt kjennskap til dette på grunn av det pionérarbeid de har gjennomført når det gjelder å oppdrette regnbueørret som gradvis overføres og tilvennes saltvann.

Det er denne utviklingen Unilever er blitt interessert i og det har en tid vært ført forhandlinger om at konsernet skal overta retten til å overta tilsvarende regnbue-ørret-anlegg i Skottland og Irland.

[illegible] metode [illegible] ørretoppdretten solgt til England

Det verdensomfattende industrikonsernet Unilever ltd. som nå også har store interesser i fiskeriindustrien kunngjorde torsdag i London at de har erverver verdensrettighetene for en ny måte for oppdrett av laks og aure fra det norske firmaet Brødrene Vik i Sykkylven på Sunnmøre. Det første resultatet av forbindelsen vil bli oppretti sen av oppdrettssentra i Storbritannia hvor man allerede skal gang med å finne brukbare [illegible]

Hos firma Brødrene Vik i Sykkylven får Arbeiderbladet opplyst at det dreier seg om en overføring av firmaets metode for oppdrett av regnbueaure i saltvann. Oppdrett av regnbueaure i ferskvann har vært praktisert over hele verden i lange tider, men sunnmøringene er de første som har greid å få fisken til å vokse i saltvann. 6—7 kg har regnbueauren blitt i dammene i Sykkylven.

Avtalen mellom Brødrene Vik og Unilever er inngått slik at den ikke utelukker sunnmørsfirmaet fra å konkurrere på verdensmarkedet dersom det seinere skulle by seg [illegible] til det. Unilever må altså [illegible] seg i å dele verdensmarkedet med de driftige sunnmøringene.

MORGENAVISEN 14/3.64

Norsk fiskeoppdrett på eksportbasis

SALG AV KNOW-HOW TIL UNILEVER FOR BRUK I SKOTTLAND OG IRLAND

Som et apropos til professor Johan T. Ruuds foredrag torsdag, der han varmt gikk inn for mer systematisk fiskeoppdrett, kan N.H. & S.T. opplyse at et større norsk fiskeoppdretteri på Vestlandet i disse dager avslutter kontrakt med Unilever-konsernet om salg av sin know-how på dette område til bruk i Storbritannia. Det vil si at det i dette tilfelle dreier seg om oppdrett av regnbueørret og føring i saltvann av denne sterkt kjøttproduserende matfisk.

Brødrene Vik i Sykkylven har som kjent gjort et foregangsarbeid når det gjelder å oppdrette regnbueørret som gradvis overføres og tilvennes saltvannsforhold.

Det er denne utvikling Unilever er blitt interessert i og det har i noen tid vært ført forhandlinger om at Unileverkonsernet skal overta retten til å etablere tilsvarende regnbueørret-produksjonsanlegg [illegible]

VESTFOLD 18/3.64

64.6

Snart 20 tonn ørret i året fra dambruket i Brunlanes!

Planer om kombinert salt- og ferskvannsanlegg

Professor Johan T. Ruud gikk forleden varmt inn for at det blir mer systematisk fiskeoppdrett i Norge. Han tenkte særlig på saltvannsoppdrett, men det er også fått et stort oppsving etter at flere har gått i gang med dambruk etter dansk mønster.

— På Vestlandet har man et [illegible] ferskvann, og i disse dager er det skrevet kontrakt med det store Unileverkonsernet om slags tilsensproduksjon i [illegible]

Snart --

(Forts. fra side 1)

land og Irland.

I Vestfold driver brødrene Einar og Ellef Thoin slitt oppdrett i Brunlanes og vi har henvendt oss til Einar Thom for å høre hans meninger om ørretoppdrett i saltvann.

— Det er ikke noe revolusjonerende nytt. Min bror og jeg startet med det for noen år siden. Som mye annet ferskvannsfisk går også ørreten ut i saltvann. Vi hadde et mindre bruk utenfor Tønsberg i saltvann, men når vi kom så langt som til klekkingen var vi tvunget til å søke etter ferskvann, for rognen må strykes der. Det anlegget på Vestlandet som professor Ruud viser til har saltvannsdammer ved siden av sine ferskvannsdammer. Noe slikt har også vi planer om, sier Einar Thom.

— Hvilke fordeler har det å fore opp ørreten i saltvann?

— Sjøvannet er stort sett renere. Vi unngår mange av de parasitter som finnes i ferskvannet, og man er til en hver tid sikker på å ha vann nok. I så måte er det ingen fare med oss for Hallevannet har til en hver tid en fin vannstand.

— Bir det noen smaksforskjell?

— Nei, og heller ikke har det betydning for fiskens vekst.

— Hvorfor lager man da så stort nummer av dette med saltvannsoppdrett.

— Fordi man overser rent biologiske fakta. Vi vet jo at ørret går fra salt til ferskvann for å gyte, og når den skal forplante seg. Like selvfølgelig går den til sjøs igjen når den er voksen nok for det. Dette reguleres naturlig idet fisken må være av en viss størrelse for å tåle saltholdig vann. I praksis vil det si at man godt kan ta en 50 grams ørret og slippe den rett fra ferskvann opp i et kar med visse mengder saltvann, hevder Thom videre.

STORE NÆRINGS-MULIGHETER

Ellers deler jeg selvsagt professor Ruuds syn på at ørreten har store næringsmuligheter i Norge.

— Men er det ikke fortsatt en luksusfisk — i hvert fall i pris?

— Jo, det må sies å være riktig. Nå er imidlertid prisen på annen fisk så høy at ørreten ikke blir stort dyrere når vi tar matverdien og fiskens volum i betraktning. Trenger man en halv kilo torsk til middag for en person er behovet for ørret bare havparten.

— Kan De selv gi bevis for at ørret mer og mer blir vanlig fisk i kostholdet?

— Vi solgte i fjor 4 tonn av egen klekking. I år dobler vi, og om et par år regner vi med å kunne levere 20 tonn matørret. Det er maksimum av hva vi kan klare ved vårt nåværende dambruk.

— Hvor mange tonn kunne dere eventuelt selge hvis kapasiteten var stor nok?

— Det er vanskelig å si, men jeg tar neppe mye feil om jeg sier at vi i dag minst kan selge 100 tonn ørret i sesongen. Så behovet er der, men vi makter ikke å dekke det fordi det trengs mye penger til slike anlegg. Det tar tre år før man kan levere ørret etter at man har satt i gang med eget dambruk.

— Hvilket marked har dere?

— Vi selger til samtlige Østlandsbyer og har ellers store leveringer til turist- og høyfjellhotellene, sier Thom til slutt.

SA 11/3.64

Bremanger-ørret på franske bord?

Franskmennene er, etter det SA får opplyst, forsatt interessert i tilførsler av norsk damørret, men situasjonen er stadig den at det ikke er fisk nok.

Det har utover vinteren vært solgt atskillig damørret til konsum, men mengdene har ikke vært større enn at fisken har funnet avsetning på markeder som ligger mer gunstig til enn [illegible] franske. Etter det SA forstår har fisken lett for å bli kostbar før den kommer franskmennene i hende.

Et damanlegg i Bremanger som har satt på et betydelig [illegible] fisk og nå etter hvert får fisk i hevelig størrelse, er imidlertid interessert i å øke eksporten. Fra anlegget blir det nå sendt 300 kg. ørret til Sverige hver uke, men innehaveren vil nå forsøke markedene både i England og Frankrike.

Det er imidlertid grunn til å tro at eksporten i hvertfall til Frankrike burde organiseres noe bedre slik at de kunne få oppfylt ønsket om kontinuerlige forsendelser. Fransk mennene har gitt uttrykk for at de vil være sikre på å få kontinuerlige tilførsler hvis de først skal satse på den norske [illegible]

SA 17/3.64

SUNNMØRE KAN IKKE DEKKE ETTERSPØRSELEN.

Svenskene står i kø for å få hermetisk ørret!

Svenskene står formelig i kø for å få hermetisk ørret fra Sunnmøre, men fisken kan ikke skaffes! De vil ikke ta mindre parti enn det som tilsvarer tonn råfisk, men på det nåværende tidspunkt er det umåd å skaffe nok råstoff fra fiskedammene her i landet til å produsere opp så pass stort parti ørretermetikk. Den fisken som blir produsert går i stor utstrekning til dekning av markedet innenlands.

Det er disponent Kolbjørn Jakobsen ved Herøy Canning som dette til SA. Ørreten som nedlagt ved fabrikken for e[illegible] siden går jevnt og sikker[illegible] unna på det innenlandske marked, og det blir ikke noe til overs for utlandet.

Herøy Canning kan[illegible] [illegible] til å legge ned hermetisk nye tonn regnbueørret i mai. Det Starlaks i Velsvika og et d[illegible] anlegg ved Florø som even[illegible] skaffe råstoffet. Dette forholdsvis beskjedne partiet blir også produsert med tanke på innenlandsmarkedet, sier disponent Jacobsen.

Etter det SA erfarer kommer ørretoppdretterne til å ha nokså mye fisk neste sommer. Det er da muligheter for at de kan skaffe nok råstoff både til her[illegible] og [illegible] eksport.

FISKEOPPDRETT[illegible] steinaldernivå i 1964

Tanker omkring proble[illegible]

FISKAREN 1/4.64

[illegible] første ørret-dammer ble [illegible] 1890. Det var i Danmark. [illegible] utviklingen gikk sent. I 1925 [illegible] ikke blitt mer enn [illegible] 59 [illegible] begynte det bli litt [illegible] som ble bremset i krigs[illegible] 1940-45. Men så tok event[illegible] som leserne vil se av den [illegible] kurve, er årsproduksjonen [illegible] kommet opp i 8000 tonn til [illegible] verdi av 56 millioner kroner, samme parti hadde en eksport til [illegible] 80 millioner kroner.

[illegible] hele produksjon kommer [illegible] 800 ørret-dammer.

[illegible] Danmark er på ca. 40.00[illegible] har vi 15.000 km² [illegible] kan, de fleste skjønner [illegible] sammenlikning.

[illegible] Nord-Amerika hadde de [illegible] ikk der, i større stimer [illegible] vi kunnet til med hensyn til [illegible] Norge forsøker de å hjelpe [illegible] Det nytter lite. Det sier [illegible] ks som fiskes i Nord-A[illegible] koster omtrent 3500 kroner [illegible] kostbart og neppe lønns[illegible] — fisket minker mer [illegible]

[illegible] Selge klekker vi også u[illegible] laks, men også vi [illegible] for etterpå sender vi [illegible] ligheten ut på en 3 til 5 års jord[illegible] omsetting — vi gjør det i det lyse[illegible] håp at all denne lakse[illegible] skal vokse seg stor, og så kom[illegible]

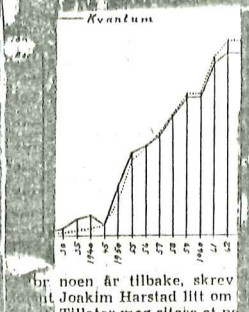

[illegible] for noen år tilbake, skrev [illegible] Joakim Harstad litt om [illegible] Tillater meg sitere et pr[illegible] herav:

[illegible] administrasjonen med fersk[illegible] ble satt igang i 1952 og har [illegible] vært under landbruksdepa[illegible] Han betvilte sterkt a[illegible] med damfisk, skulle [illegible] bedre i Norge mot [illegible] Alt er bedre i Danmark. [illegible] av matfisk har vært [illegible] meget her i landet, med[illegible] resultat og store pen[illegible] av anleggene har tapt [illegible] kroner. Jeg har derfor advart [illegible] dette kan bli en st[illegible] stad slutter med at det [illegible] driver med er eneste [illegible] i 1961).

[illegible] er såmenn ikke stort [illegible] til slike «optimistiske» o[illegible] Harstad, annet enn: [illegible] gnuelsen i dag og se hva [illegible] gjør med sin damfisk. Når en [illegible] at en lakserogn kan bestå [illegible] optil 20.000 egg og bare 20 [illegible] av disse egg blir v[illegible] altså 1/1000-del overlev[illegible] litt vanskelig å skjønne [illegible] ligge nytte av å klekk[illegible]

MANGLER.

[illegible] tunge, piggvar, [illegible] e, reker osv. Vi ka[illegible] våren fersk eller som ha[illegible] helfabrikata.

[illegible] aller fleste land her [illegible] pmerksom på «hu[illegible] ingen har slike b[illegible] Norge. På den annen [illegible] årevis kommet ut[illegible] jelpen til fiske uten[illegible] ingen av disse mange[illegible] et gode utredninger, in[illegible] neste ord om husdyravl[illegible] usdyravl et eventyr, som ve[illegible] kan måles med et gullkun[illegible] tilhørende gullfeber, me[illegible] je, ikke langt derfra[illegible] ten må vise vegen.

[illegible] st gjennom lærebruk[illegible] nstalter hvor en sam[illegible] opp ungdom til å d[illegible] denne form for «skva[illegible] trasjon er litt uheldig, [illegible] landbruksdepartementet [illegible] lett kun anvender en [illegible] nt til slike formål.

[illegible] lesember 1963 kunne c[illegible] tet glimrende resultat op[illegible] egnbueørret hadde hatt [illegible] tad!

[illegible] emdeles kan en bare h[illegible] begynnelsen av denne a[illegible] ersatt fra de 15.000 km² v[illegible] med ferskvann i Norge, har v[illegible] kyst, lengere enn lang og med noe verdens mest næringsrike sjø til [illegible] le herligheten med. Sjøen langs [illegible] en er den rene flaskemelken [illegible] de små fiskebarn. Poller, små [illegible] ter i tusenvis og vel så det [illegible] har herligheten, det er bare å [illegible] tte det hele på beste måten. [illegible] her er framtiden og levevegen [illegible] de mange fiskere som i dag [illegible] i fjordene.

[illegible] have langs kysten finnes mil-

[illegible] fisk på «båsen» som et [illegible] som ikker er slik musik[illegible] ett og husdyravl av ko[illegible] slike prisklasser at det [illegible] seg å fostre den opp, so[illegible] kalv. Drive utklekkin[illegible] e aller beste ønsker for f[illegible] sende yngelen ut på de å[illegible] nshav er i alltfall ikke den [illegible] vegen.

[illegible] hjelp av gravemaskiner [illegible] ved våre utallige vann [illegible] affe oss regnbueørretdam[illegible] Danma[illegible] k få 56 millioner [illegible] av sine små anlegg, bu[illegible] get hatt e[illegible] ørretoppdrett[illegible]

[illegible] Fiskeridepartementet [illegible] 1963 er det til alle mulig[illegible] fiskeriene, bevilg[illegible] 4.100. I Landbruksdep[illegible] kr. 228.218.300.

[illegible] lengere vi venter m[illegible] e husdyravl, jo sene[illegible] de fantastiske belø[illegible] glipp av.

[illegible] t er laksen som vil s[illegible] tall og det er inge[illegible] musikk når jeg sier [illegible] ke ut lakseyngel på sa[illegible] te som vi i dag klekker u[illegible] kyllinger.

[illegible] nest i 1970 vil vi på [illegible] n måte være tilknyt[illegible] kan i drive storparte[illegible] som husdyravl, så su[illegible]

[illegible] Fiskegrense. Landinge[illegible]

MORGENAVISEN 20/4.64

Shetlands-Larsen har startet ørret-oppdrett i Øygarden

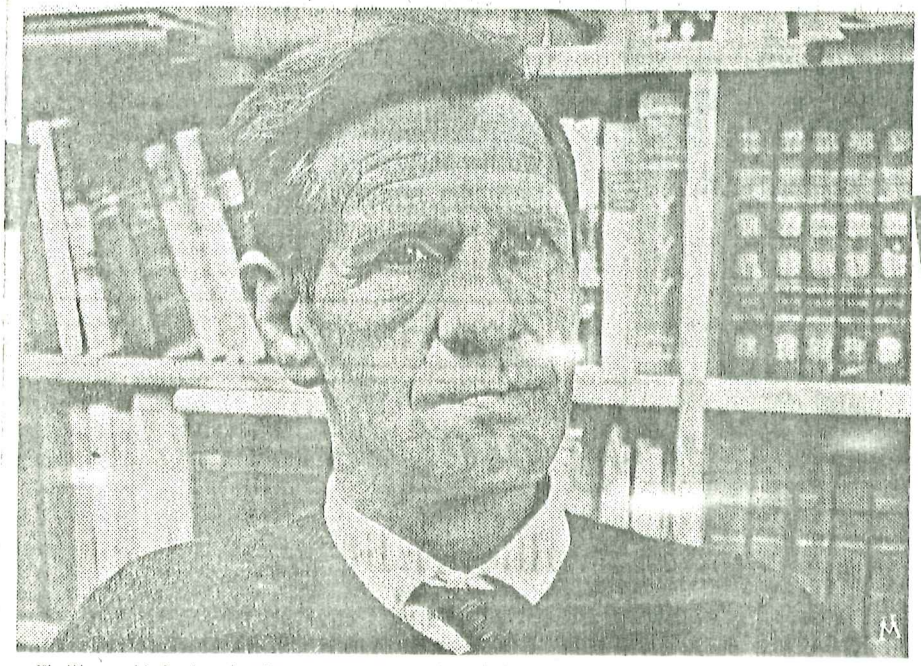

Vi sitter og blader i en brosjyre om filmen «Shetlandsgjengen» og leser blant annet:

«Den mest berømte av dem alle ble Leif Larsen. Et hundre og åtte og nitti turer gjorde karene mot Norge, og Larsen gjorde toogfemti av dem. Han fikk navnet Shetlands-Larsen. Ingen ga ham det, ingen var den første som sa det. Navnet grodde frem av seg selv, og det vokste med mannen. Fantastiske var mange av de turene han utførte. Aldri sa han nei til en jobb, likegyldig hvor risikabel den var, og aldri var en tur for likegyldig for ham. Han førte sine menn over land og hav, han stoss med tyskerne til skuta sank under føttene på ham, og han rodde sitt mannskap i dager og netter inn til Norskekysten i en sekstenfots livbåt som lå nedi [illegible]innen. Flyktninger i Norge som tyskerne lå i hælene på, reddet han ut for øynene på dem, og i storm og orkan sto han urokkelig ved rattet og førte sitt folk trygt i havn. Det britiske admiralitet sendte ham ut i hemmelig særoppdrag da tyskerne truet deres sjømakt i Nord-Atlanteren, og deres høyeste militære myndigheter gjorde ham sine høflighetsvisitter. — Medaljer og utmerkelser haglet innover ham, og Shetlands-Larsen — den norske løytnant — ble verdens mest dekorerte sjøoffiser. På rapportskjemaene var det en rubrikk for særlige opplysninger, — den ble alltid utfylt på samme måten av Larsen — «Intet å bemerke» var ordene han brukte. — Men resultatet av turene kunne han ikke løpe fra. De talte for seg selv, og hans mannskap fortalte mermere...»

Leif Larsen, fotografert for Morgenavisen av L. T. i hans hjem [illegible]gen» i Sælensminde lørdag.

En ener

Vi har snakket med flere Ener[illegible] fra krigens tid. Vi foretrekker [illegible] kalle dem Enere, — selv vil de [illegible] alle fall ha seg meget ifrabedt [illegible] få etiketten «Krigshelt» klistret [illegible] på seg. Men vi kan ikke minnes [illegible] noen av dem som har hatt større [illegible] ulyst til å snakke om seg selv og [illegible] sine egne bragder under de hårde [illegible] kamper gjennom fem lange år [illegible] enn Leif Larsen. Slik virket det [illegible] også da han lørdag kveld påny [illegible] ble trukket frem i offentligheten [illegible] lys i Engen kino — nå for en hel [illegible] ny generasjon, som skulle bli me[illegible] kjent med et bittert og nådeløst [illegible] men trass i alt ærerikt kapittel av [illegible] vår historie.

Han er slett ikke scenevant [illegible] slike situasjoner. Han svarte nøk[illegible] ternt og visst nok noe nølende på [illegible] de spørsmål som ble stillet ham [illegible] fortalte om hvorledes Shetlands[illegible] gjengen var blitt til, minnes en[illegible] kelte episoder, .. Men det syntes [illegible] som om han hele tiden helst ville [illegible] ha sluppet unna med sitt lakoniske: «Intet å bemerke».

Slik er det vel med de fleste av [illegible] de helt s t o r e krigs-enerne.

Og hans beretning munnet ut [illegible] den samme konklusjonen som [illegible] også kommer til uttrykk i filmen: «Krig står som eventyr for mange. Men krigen er tragisk, bitter og [illegible] ufruktbar. Vi kjempet for det [illegible] trodde på, og det ga kampen mening. Til gjengjeld fikk vi [illegible] og støtte fra folket hjemme, [illegible] fra dem vi brakte over, [illegible] tilfredsheten ved å vite [illegible] vi holdt denne veien åpen mellom [illegible] det okkuperte Norge og den fri [illegible] verden».

15–20 år etter

Nå var de[illegible] heller ikke for [illegible] snakke om [illegible] saliden og gjenge[illegible] bragder, at [illegible] lørdag formidd[illegible] oppsøkte S[illegible]lands-Larsen i hans [illegible]ville, hvor [illegible] hjemme på «Han[illegible]

[illegible]gen» i Fyllingsdalen, men for [illegible] høre hvorledes han har d[illegible] *i dag*.

— Hvorledes har du det i dag[illegible]

— Bare bra takk! svarte han [illegible] med et bredt smil, kanskje me[illegible] en liten antydning til vemod, me[illegible] svaret kom spontant og fra hje[illegible]tet.

Og det var et godt svar å f[illegible] For heller ikke han, blant krigen[illegible]enere, kan ha unngått omstillin[illegible]gens vanskeligheter i de femter[illegible] tyve årene som er gått siden ha[illegible] sto midt oppe i slaget. Og når [illegible] snakker om de ti første åren[illegible] etter at freden «brøt løs», me[illegible]ker man nok en alvorligere o[illegible] tristere tone i det han sier. Særli[illegible] når det gjelder de ti første åren[illegible]

Men også i dette tilfelle snakke[illegible] han nødig om seg selv, men om d[illegible] mange andre. Om krigsinvalidene[illegible] spesielt — de som ikke bare fik[illegible] psykiske skader, men på toppen[illegible] av det hele også fysiske. De som[illegible] ble torturert i et kortere eller[illegible] lengere fangenskap hos en bru[illegible]tal, nådeløs fiende. De har på[illegible] alle måter hatt et kolossalt han[illegible]dikap i kampen for sin blotte eksi[illegible]stens.

Har samfunnet gjort nok fo[illegible] dem?

Det later visst meget tilbake [illegible] ønske, selv om det nok kan ha[illegible] bedret seg noe i de siste årene.

Leif Larsen har også sagt tyde[illegible]lig fra når det gjelder avanse[illegible]mentet innen krigsbefalet. Her e[illegible]let full grunn til å tale om dis[illegible]kriminering, sier han, i mange a[illegible] de tilfeller, hvor man fikk be[illegible] falsgrad under krigen uten akku[illegible]rat å ha de obligatoriske eksa[illegible]menspapirer å vise til.

Og Shetlands-Larsens ord bur[illegible] de vele tunget i en slik sak.

Ørretoppdrett

Men tilbake til hans egen situa[illegible]sjon i øyeblikket.

Jo, han driver med ørretoppdrett ute i Øygarden. Og det har han drevet med et par års tid. Til å begynne med helt for seg selv, det gikk ikke så bra. Men nå er han for bestyrer å regne, i et aksjeselskap, og det går bedre. Man har jo her å gjøre med en forholdsvis ny næring, man må høste erfaringer etterhvert, og det ene med det annet. De tekniske hjelpemidlene er enn[illegible] ikke gode nok, men der ligger fremtid i det. Man kjøper øyerogn av ørret og laks og går i gang med klekking. Formålet er å frembringe spisefisk, men det tar to år før man ser resultat — det vil si minstemål for spisefisken, 100—200 gram. Etterhvert skal man kunne komme så langt at man får gjennomført prosessen i ett år.

Foreløbig [illegible]ikke alt i emnhr[illegible] Til dato har det vært mest utgifter — inntektene vil forhåpentlig strømme rikelig inn senere.[illegible]

—Hvor stort mannskap har du på denne eskøyten?

— Jeg er mest alene. Har litt hjelp av og til. Men med tiden er det meningen å få et noe større mannskap.

— Og du trives med denne jobben?

— Ja, så absolutt! Det lukter iallfall av sjø!

— O

Shetlands-Larsen følger oss ut. Han ønsker oss velkommen til sin ørretfarm i øygarden når «sesongen» for alvor kommer igang, utpå sommeren. Han er 58 år nå, og har startet en ny bedrift i fredens Norge. Måtte det lykkes for ham.

Han virker rolig og sterk.

— Du ser ut til å ha nervene i orden.

—A ja, men det har kostet litt slit å holde dem på plass! Man kommer ikke gratis til noen ting. Forøvrig [illegible]Intet å bemerke».

Hoth.

64.8

SP 20/4.64

Ung Bremanger-mann satsar stort på ørret-oppdrett

„Foredla" tysk ørret veks dobbelt så fort som vanleg!

Uvanleg gode tilhøve i Bremanger

Aureoppdrettar Peder Bakke ved dei to forsøks-korgene i Dalevatnet i Bremanger.

— Det er ideelle tilhøve for oppaling av regnboge-aure i Bremanger, og med den eventyrleg høge vintertemperaturen i Dalevatnet, har eg god tru på fine resultat, seier Peder Bakke i Bremanger. Han har halde på med aure-oppdrett i eit par år no, og det interessante arbeidet har gitt meirsmak, trass i eit direkte tap på 1 000 kilo settefisk i fjor sommar! Det kom seg av at telting i pumpeanlegget, slik at fisken døydde av surstoffmangel.

Med slike smertelege tap er det rimeleg at ein som er ny i faget, kan få gråe hår i hovudet, men Bakke er optimist, og går på med innbitt energi. Om kort tid vil han kjøpe inn frå Bergen om lag 12 000 ettårs gamal fisk og sleppe det i korger til dei vert 1—1,5 kg. Det vert så tynna ut og flytt over på sjø-anlegget som måler 10 — 90 meter.

FOREDLA FISK

Denne fisken skal vere «foredla» tysk regnbogeaure, og med eitt års levetid er han like stor som vanleg settefisk i to års alderen! Det seier seg sjølv at dersom dette held stikk, vil drifta løne seg mykje betre enn med vanleg ørretyngel.

— Er det vanskeleg å bli kvitt fisken igjen?

— Nei, tvert om. Sverige kan ta imot store mengder dersom mottakarane får den rette storleiken — knappe 1,5 kilo. Dei har levert heile beholdninga, unnateke 400 kilo, til Sverige dei to siste månadene. I alt har anlegget kapasitet til å levere 15 000 kilo for året, men det avheng av heilet kor mykje det kan bli. Eg kan elles nemne at både England, Holland og Frankrike har sagt seg interesserte.

— Kor fort vil det foredla fiskane veksa?

— Etter det leverandøren fortel, kan ein få kilo-fisk alt etter knappe to år, og til og med opp til 1,5 kilo etter 1½ år. Det siste tør eg ikkje tru, så fantastisk er det, men så vert det fortalt. Og leverandøren fortel at han har år gamal fisk som veg heile 7 kg.

— I Dalevatnet er det ei blanding av sjø og ferskvatn. Har det synt seg å vere bra for småfisken?

— Ja, det syner seg at forsøksfisken ikkje tåler reint sjøvatn, og derfor vert dei sette her til dei blir vel ein kilo. Her er

SÆRS GODE STRAUMTILHØVE

gjennom ein smal kanal som leier ut i sjøen, slik at det stadig er friskt vatn i korgene. Eg reknar å få ein overflate-temperatur på 12—16 grader i sommar, og heile vinteren kan her vere 6—8 grader ved å pumpe brakkvatn i kummar på land. — Det fører med seg at fisken kan få rast heile vinteren, elles tar han ikkje imot för i lågare temperatur. Såleis veks han mykje fr... enn vanleg, fortel Bakke.

Eit stort pluss er det å kunne fôre fisken om vinteren, av di haustprisane på settefisk berre er om lag det halve av prisane på våren.

Folk i Bremanger ser m...

FISKAREN 29/4.64

Norsk fiskeoppdrett

AV GUTTORM OLSEN, BERGEN

Jeg er enig med I. Kårbo når han i siste nummer av «Fiskaren» kommer med endel refleksjoner i forbindelse med Norsk Fiskeoppdrett. At vi må ha et organ som med tid og stunder kommer med innlegg om *faglig* stoff bør taes under overveielse av redaktøren.

Det er nettopp på det faglige område at vi ligger sørgelig tilbake. Oppdrett av regnbuelaks — og ørret sorterer under landbruksdepartementet på As.

Dessuten har de 1 — sier og skriver en — konsulent på Vestlandet. At denne ene mannen ikke makter å ta på seg de oppgaver som melder seg, er forståelig. At våre fiskerimyndigheter forsømmer dette felt av fiskerinæringen er vel klart for enhver. Slik det nå er blir det den enkelte mann som er optimistisk nok å gå i gang og satse penger i en sektor som ennå ikke makter å forrente kapitalen med 1 pct. Denne mann må betale omkostningene ved å få en erfaring som i det lange løp kom... de tilgode som — ved hjelp av ... ne — går i gang.

Vi har fått et glimrende småskrift om oppdrett av regnbueørret forfattet av videnskapelig konsulent Kjell W. Jensen, As, og dette skrift inneholder endel gode tips til folk som ønsker å gå i gang. At det er langt frem er det mange som har fått føle. Men «aller anfang ist schwer», så i denne sek... må vi være tålmodig som sportsfisker.

I mellomtiden ser og hører vi eventyrlige resultater. Det eksporteres over en lav sko — og det nedlegges i tonnevis hermetisk. Jeg tror litt kalt vann i blodet er nyttig. Nå må vi være klar over en ting, at endel av disse dameiere som slår produksjonen høyt opp, gjør det i en spesiell hensikt. Dette blir opptil enhver å gjøre sine refleksjoner. Prognoser kan man alltid stille, men derfra og til positive *resultater* er langt fram.

Det gavner ingen å kast blår i øynene hverken på Utbyggingsfondet eller de kommuner som eventuelt må stille sidegarantier. Vi må ha for øye virkeligheten og ta en nøktern vurdering bygget på erfaring før vi innlater oss på eventyr. Derfor kan man si, at fiskeoppdrett foreløbig ligger på forsøksstadiet og de som forsøker å gå i gang må ikke satse mere enn de tåler å tape.

Det nytter ikke med eventyrlige beregninger fra gamblere som satser på lån. Dette er uansvarlig tale som river ned for de dameiere som innenfor en sunn økonomisk plan arbeider skritt for skritt alt etter evne og personlig erfaring. ...erte er egenskaper som er nø...dig for å komme over hobb... ...et og frem til lønnsom dr... ...

FIBBL. 28/4.64

Jærbu ... stort anlegg for oppføring og kontroll av ørret

Reint kildevann fra lavaveggene langs Snake River Canyon nyttes

Thorleif Rangen er største produsent i Amerika av fôr til ørret

I det amerikanske tidsskriftet «Feeds Illustrated» finner vi en interessant artikkel om nærbøbuen Thorleif Rangens store anlegg i Idaho, USA, for produksjon av ørret og fôr til fisk og andre dyr.

Det er flere store amerikanske firmaer som etterhvert har begynt med produksjon av ørret kombinert med inngående eksperimenter og forsking for å få mer kunnskap om ernæringsforholdene for ørret i klekkerier.

Det nyeste på området finner en hos Rangen, Inc. i Buhl i staten Idaho. Dette firmaet, som er grunnlagt av Thorleif Rangen (som Jærbladet har fortalt om før), har i en del år drevet med å utforme og framstille høvelig diett for ørret. Dessuten lages ymse slags mat både for fugler og dyr.

I mai 1963 begynte Rangen å bygge et av de mest moderne fiskeklekkerier i Amerika. Anlegget ligger nær Hagerman i Idaho. Her finnes det mengdevis av klart kildevann, som flommer ut fra lavaveggene langs Snake River Canyon. Dette er et viktig vilkår for å drive ørretklekkeriet. Ved dette anlegg blir det nå produsert mer enn 300 000 pund (140 000 kg) ørret årlig på eksperimentell basis.

Etterat eggene er klekket, yngelen delt i grupper på fra tusen til 85 000, og så begynner matingsforsøkene, som så fortsetter hele fiskens levetid, eller til den blir stor nok til å gå til salg eller til settefisk.

Nøyaktige notater blir ført om dødelighet, stoffskifte, vekshastighet og fôrmengde som er brukt til hver ørretgruppe. Gjennom slike strengt kontrollerte eksperimenter mener man at alle de ukjente faktorer i ørretens ernæring vil bli

Thorleif Rangen

kan komme fram til en diett som inneholder alt det fisken må ha, i en lett fordøyelig form.

Eggene blir klekket ut i innendørs tanker, og så blir yngelen satt ut i 12 lange klekkekar, som og... er inne i hus. Der går den til vek... begynner. Når fisken har sv...

opp eggsekken og svømmer opp til overflaten for å finne noe å ete, begynner man å gi den mat, som først er ganske finmalt.

Utendørs er det bygd 16 lange smale betongkar dit småørreten så blir overført. Her blir den vanlig vis fôret atte... ...

...er, blir den satt ut i m... ...og lengre renner (basseng), og her går den og blir matet til den blir fra 9 til 13 tommer — alt etter hva den skal selges til. Hver 6 eller 8 uke er det kontroll og veiing.

Det var i 1949 at Rangen tok til å lage fôr til ørret. Nå er han den største produsent i Amerika på dette området. Ørretfôret blir framstilt i hele 11 ulike kvaliteter fra det aller mest finmalte til grovere smuler (pellets) på ca. 0,5 cm. Det blir nøye passet på at fôret ... sammensetning både ... ...er vitaminer, fett og andre næringsstoffer.

Artikkelen i «Feeds Illustrated» gir et tydelig innrykk av at det er en imponerende bedrift Thorleif Rangen har bygd opp.

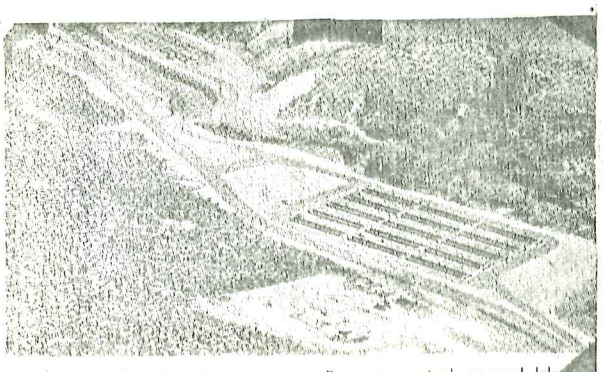

Dette bildet gir et oversyn over Rangens ørretanlegg med labo... torier og fôrfabrikk

Finsk fisker studerer norske regnbueørret-anlegg

Og vil forsøke å skaffe Finland et liknende anlegg

Den finske fiskeren Sakkari Nyponen fra Abo skjærgård er kommet til Vestlandet for å studere anleggene for oppdrett av regnbueørret i saltvann, et eksperiment som har vakt stor oppmerksomhet i Finland. I en samtale med en av «Fiskaren»s medarbeidere under finnens opphold i Bergen uttalte han, at han håpet at det ville lykkes å få regnbueørreten til å trives i Østersjøens brakkvann like så bra som i Nordsjøens saltvann. Han hadde til hensikt å gå igang med oppdrett av regnbueørret i Abo skjærgård når han var kommet tilbake fra besøket på regnbueørretanleggene på Vestlandet. I Alands skjærgård var det flere steder poller som ville være skikket for regnbueoppdrett i norsk regi.

Finland var meget fattig på edelfisk som ørret og laks. Det var abboren og gjedden som var de mest typiske ferskvannsfisker i Finland, og der ble hvert år fisket opp flere hundre tonn av disse fiskeartene, som det var meget lett å få solgt i de finske byene samtidig som de spilte en meget stor rolle i husholdningene på den finske landsbygden. Der ble også fisket meget sikløje, rom røkt ble betraktet som den rene delikatesse både i by og bygd. Det ble også i Finland drevet med fiskeoppdrett i ganske stor stil, men det gjaldt særlig abbor, og gjedde. Regnbueørret-oppdrett var ennå forsøkt, hvilket vel skyldes at det var en fremmed fiskart i Finland.

Han hadde imidlertid i «Fiskaren» lest om regnbueoppdrett på Vestlandet og var blitt sterkt interessert for å gå igang med likedan oppdrett i Finland, forutsatt at det kunne skaffes norskoppdrettet regnbueørret som stamfisk til et finsk anlegg. Dette var ikke det minst viktige å få på det rene ved besøk på regnbueoppdrettanleggene på Vestlandet. Han hadde ennå ikke klart for seg tilstrekkelig kapital til et slikt anlegg i Abo skjærgård, men det ville sikkert lykkes,når han kunne bygge på anleggskalkulasjoner fra anleggene på Vestlandet. Han regnet med at det ville kreve ham å skaffe tilveie 5000 mark i Abos skjærgård til et regnbueoppdrettanlegg.

Fisket i denne finske skjærgården var hovedsakelig konsentrert omkring laksefisket i Østersjøen og ørretingsfisket, men det trengtes også innslag i fisket, og dette mente han bare kunne oppnåes ved oppdrett av regnbueørret i stor stil. Han regnet med at det ville være lett å få omsatt regnbueørreten i Finland til gode priser, og engang kunne kanskje oppdrettet komme til å blomstre slik, at det kunne eksporteres finsk regnbueørret både til Russland og Sverige, hvor man ennå ikke var gått igang med regnbueørret-oppdrett. Han regnet med at Russland kunne bli en meget stor avtaker av finsk regnbueørret, fløyet til Leningrad og Moskva. Dette var imidlertid fremtidsutsikter som det ikke var å bygge eksakt på. Først måtte det konstateres om oppdrett av regnbueørret i Finland kunne bli like så vellykket som den var blitt på Vestlandet, men her ville det eventuelle stamfisksalg fra Vestlandet til Finland komme til å spille meget sterkt inn. Han regnet ikke med a den finske stat ville komme til å gi noe tilskudd til oppbyggingen av regnbueoppdrett i Finland, iallfall ikke i det hadde vist seg at oppdrettet kunne bli lønnende i stor stil, så landet fikk en ny næringsvei.

De finske fiskeres fortjeneste på fisket kunne ikke sammenlignes med de norske fiskeres på trålfiske. Finland hadde jo ingen storrålere, og dette skyltes at Finland ikke hadde noen fiskehavn ved Nordishavet etter at russerne tok Petsamo tilbake fra Finland.

Etter hans mening burde det fra finsk side gjøres en henvendelse til Norge om å få en finsk fiskehavn i Finnmark. Dette var imidlertid ennå ikke blitt gjort, og dette karakteriserte han som en stor forsommelse av Finnland. Finland ville aldri bli noen stor fiskenasjon så lenge som det bare kunne fiske i Østersjøen.

Der var forresten ikke lenger noen stor interesse for fisket i Finland. Fiskeriungdommen søkte seg til industrien i byene, da de tjente langt bedre som industriarbeidere enn som fiskere. Det var laksefisket i Østersjøen som ga finske fiskere de største inntektene, men dette var et meget risikabelt fiske, da russerne og polakkene drev med å oppbringe finske fiskere som de påsto fisket innenfor de to lands territorialgrenser. Derfor ble det hvert år ferre og ferre finner som kastet seg over laksefisket i Østersjøen. Det er blitt noe av et tabufiske for dem.

Det skulle ha vært naturlig, poengterte finnen, at finske fiskere hadde søkt jobb på den norske fiskeflåten, men det må sees mot den bakgrunnen at det i dag ikke er noe overskudd av finske fiskere. De få finske fiskere som søker ut, går til den svenske Bohuslenkysten istedetfor til Norge.

Finnene hadde besøkt akvariet på Nordnes og hadde [illegible] over hva han hadde fått se der av forskjellige fiskearter fra den norske kysten. Det var det rene eventyret for meg, sier han, å gå omkring i akvariet. Jeg skulle bare ønske at vi hadde hatt et liknende i Finland, men det får vi nok aldri. Finsk fiskefauna er ikke stor nok til å gjøre et slikt anlegg påkrevet i mitt hjemland. Finnen var også sterkt imponert over havfiskeflåten på Vestlandet. Det var jo den rene armadaen, karakteriserte han den. Finland vil aldri komme til å nå så langt.

Det hadde nemlig ikke det samme fiskerinæringsgrunnlag som Norge har, landet som fisker på alle hav fra Barentshavet til Atlanteren og også er begynt å kaste seg over fisket ved Afrika og Sør-Amerika. Det er som det ikke lenger gis noen grenser for Norges ekspansjon innen fiskernasjon. Det er også gått i spissen for oppdrett av regnbueørret i saltvann for å kunne gjøre en ny innsats for norsk fiskerinæring. Den samme innsats i mindre format håper jeg å være eksponent for i Finland, slutter den finske fiskeren.

FISKAREN 13/5.64

Norsk fiskeoppdrett

Alt mulig som angår «husdyrfiske» er gode saker, det er glimrende om herr fiskerikonsulent Harstad kan få i gang et settefiskanlegg på 100.000 settefisk.

Når nå De, herr Harstad, er kommet så langt at De har disse hundre tusen settefisk: Hvor lang tid vil det ta, fra denne ferdige settefisk er blitt en fem kilos laks? altså om fisken fortsatt var i kummer og ble kunstig fôret, det forutsettes kyndig fôring og pass, samt en passende tilsetning av Penicillin.

På den anne side, hvor mange av disse hundre tusen vil bli tatt i nåværende framgangsmåter?

Jens I. Knarbø hadde nylig et utmerket innlegg om husdyrfiske. Når herr Knarbø også nevner at danskene er særs flinke til å produsere kyllinger, vil jeg svare at da bør vi kunne produsere lakseunger. Til en viss grad kan vi jo den ting, derimot er jeg ikke enig i etterpå å sende laksen ut på verdensomseiling — i håp om at vi får så skrekkelig meget i retur. Vi bør fore opp lakseyngelen.

Jeg skrev om dette «husdyrfiske» mest for å søke å vekke interessen for dette, noe de fleste land i verden forlengst har forstått. — Jeg nevnte at vi måtte gå igang med «lærebruk» og «forsøksanstalter», og at vi kan nå langt. Jeg skrev slett ikke, som [illegible] Gutlorm Olgyensynlig tror, at mesteparten som det berettes om disse ting, dreier seg mest er for å villede Utbyggingsfondet. Som nevnt, først må en ha grunnlag, viten og kjennskap til denne næringsgren, etterpå kan en høste frukten.

For meg lå det [illegible] å nevne Danmark, og du bør vi sette oss som mål, i ørret, å nå betydelig lengre enn vår nabo i syd. Ellers i all oppbrett, som viser gode priser bør vi ha langt bedre betingelser enn de fleste andre land, vi har vår kyst, som fra naturens side er skapt til fødeplass for nesten all fisk som lever i nordeistlige farvann, og som har ernæringsmuligheter hvis størrelse vi bare kan ane, men ikke forstå.

Det er bra nok med ørret, likevel er det laksen som er framtida for Norge. Ved «Husdyravl» er mulighetene her — bare begrenset til Statens evne til å forstå.

I mitt første innlegg om denne sak, ble det nevnt store tall. Er disse for store? I mål er 1000 kvm., fire meter dypt, lik 4000 kbm. — det blir 4 mill. liter sjø, eller 100 liter på hvert av de 40.000 kg. laks jeg tror en kan produsere på 1 mål jord. Og vi har mange mål jord og enda mer sjø, og om en pumpe eller strømmen svikter, må en så klart ha noe rart som heter reserve for sirkulasjon og kraft.

Arne Berg [illegible]

FISKERIBL. 5/5.64

NAMDAL ARB.BL. 15/5.64

Regnbueørret fra Otterøya på middagsbordene i 1966

I løpet av ca. 14 dager vil den første yngel av regnbueørret bli transportert til Otterøya og dermed har man kommet et vesentlig skritt videre med anlegget for regnbueørret ved Aglenvatnet. Det vil nå ta 3 somre før den første regnbueørret fra Namdalen blir salgsvare. I 1966 vil med andre ord en ny fiskedelikatesse være i handelen på fiskeforretningene i Namdalen.

Raenvald Ofstad forteller til NA at den første rognpartiet er kommet fra Osnabrück i [illegible] land og dette parti besto av 100.000 rognkorn. Endel er plasert i Stjørdal, endel i et privat klekkeri på Spillum og mesteparten på Kongsmoen. Transporten tok 2½ døgn og selv om dette er vel mye gikk den bra. Dessverre var vi endel uheldig med partiet på Kongsmoen, men vi har likevel nok rogn til at vi kan komme i gang i år. Om ca. 14 dager vil yngelen plaseres i foringskasser på Otterøya, trolig i nærheten anlegget. Her skal de så fores en måneds tid og settes ut i en større foringsdam. I løpet av neste sommer vil yngelen ha nådd en størrelse på mellom 100 og 150 gram og da er den kommet til stadiet settefisk. Når den er 1 kg. vil den være salgsvare og denne størrelse når fisken etter 3 somre, altså i 1966.

HVA MED SPORTSFISKE?

Mange undrer seg på om det vil bli tale om sportsfiske i [illegible] bindelse med dette anlegget. Ofstad sier på vårt spørsmål at det kan være mulig, men det må i tilfelle lages sperringer i vatnet i så fall. Slippes fisken ut forsvinner den bare. Det må nok en nøye vurdering til med hensyn til om sportsfiske kan lønne seg.

Man har håp om å få stamfisk fra Stjørdal og dermed vil man i framtiden kunne [illegible] de lange transportene sier Ofstad til slutt.

ST 5/5.64

64.10

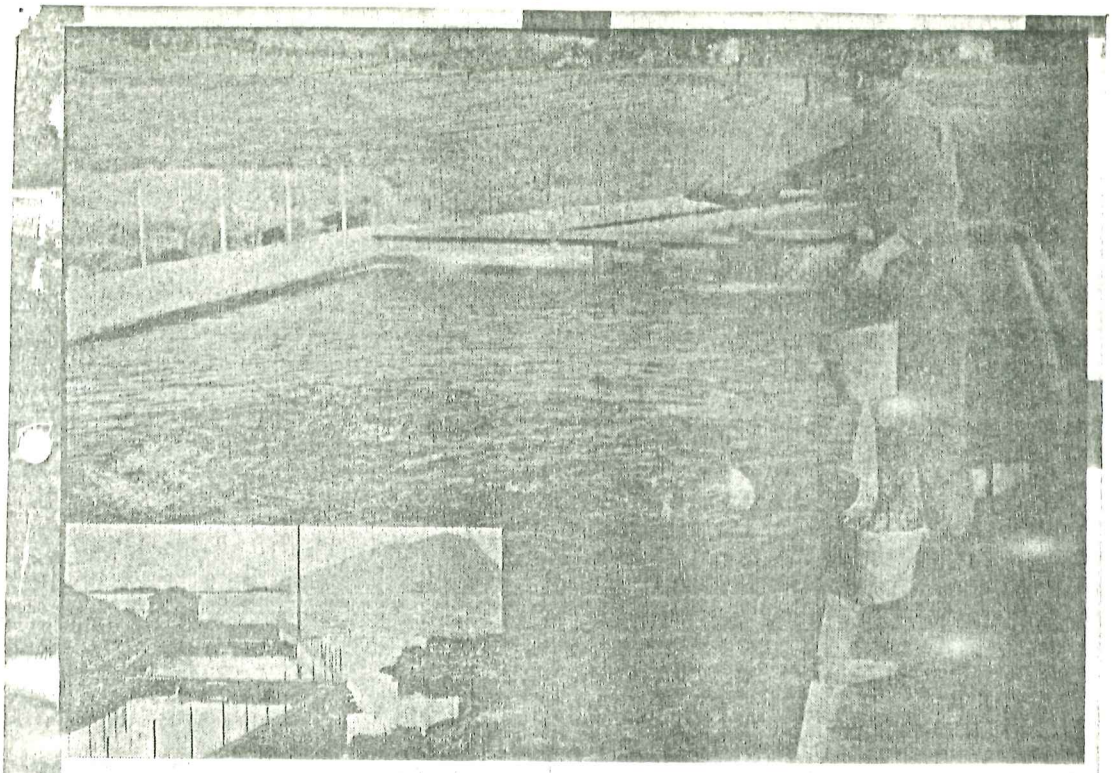

Trøndar med sunnmørsk initiativ satsar på laks på Moltustranda

Hermetisk laks ny eksportartikkel

I full gang med foring av neste slakteferdig fisk. Mælysa manglar det ikkje på, og vassflata står i eit einaste kok av spretten laks så lenge det er matbiten att i botta.

— Det var ein gang, seier folk på Moltustranda, og minnast sildeåra då eit par hundre mann hadde arbeidd på den store sildeoljefabrikken her ute. Talet på arbeidarar reduserte til ein tiandepart. Det er blitt merkast i ei lita bygd. Mange av innflyttarane som kom for å vere med på sildeeventyret, slo følgje med silda då ho reiste. Folk måtte sjå seg om etter anna arbeid, og då er det ikkje mykje å velje mellom. Dei få får arbeid på eit par andre bedrifter, og mange må lite eller ingenting som så ofte før. Det er det same med innfiske på Newfoundland og Island, og det er ikke på Sørlandet, eller kanskje ein fangsttur i [illegible]

Det skal vere lønsamt arbeid når det er heldig, men fiske og fangst har alltid vore eit sjansespel. — Dei fleste hadde nok helst sett at dei kunne få seg arbeid på land. Men då måtte ein prøve noko nytt, og det er ikkje alltid så enkelt. Det er likevel det trønderen Sigurd Voie har gjort — prøvt noko nytt. Heilt nytt er det ikkje på Sunnmøre men her ute på øyane er han åleine om tiltaket.

Nede ved sjøen på Moltustranda finn vi ikkje mindre enn tre laksedammar, der friskt og oksygenrikt sjøvatn sørgjer for liv og trivsel for

Oppdrettar som hadde drive med damdrift i ein mannsalder. På ein tur hit til gamlelandet fekk han frå ein moltumann i Oslo det tipset at Moltustranda skulle vere ein fin plass for slik industri. På Moltustranda allerede hadde han seg med Sigurd Voie, og dei to hadde snart planane i orden. Dammar vart bygde, settefisk vart innkjøpt frå Sykkylven. Voie overtok den daglege drifta. Erfaring frå andre dammar på Sunnmøre vart innsamla, men ein del problem har ein måtta løyse etter kvart dei har meldt seg. Det finst no eingong ikkje ferdige oppskrifter på korleis ei slik bedrift skal drivast. Kvar stad har gjerne sine eigne problem. Særlege vanskar har det ikkje vore, når ein ser bort frå siste sommaren då den langvarige varmeperioden tok knekken på ein del fisk. I det varme veret måtte vasstilførselen vere konstant, då oksygeninnhaldet i vatnet som kjent er mindre ved høg enn ved lav temperatur. Ein kort stopp i vasstilføringa kan derfor vere katastrofal om sommaren. [illegible] har ein ikkje vore plaga

Ved på nokon måte, og ikkje dei mane forekjem ikkje. Foringa er elles mindre vinterstid enn sommarhalvåret. Ein aukar så på med foringa etter kvart som varmen kjem i lufta.

Utklekking av yngel har ein ennå ikkje prøvt her ute. Det skal jamn og god tilgang på ferskvatn til for å drive med det, og det er ein mangel ved anlegget slik det no ligg. Slik tilhøva no er, må ein derfor kjøpe inn fisken som settefisk frå andre anlegg. Denne settefisken har ein alder på eitt år og er ca. 7—8 cm. lang. To års vekstid må så følgje for fisken har nådd ei slaktevekt på rundt eitt kilo.

— Kvifor akkurat denne vektklassa, Voie?

— Fordi fisken har gått til hermetikkfabrikken her, og dei vil helst ha han i den vektklassa. Der blir fisken lagt i boksar og send på marknaden. Vi leverte

8000 KILO FISK

i januar, og har snart meir klar til levering.

— Skal det spesiell foring til når fisken går til hermetikk?

— Ein må fore med reke for oppnå den rette raudfargen. Det kostar for, men so ein på kvar

er det lønsam investering i fisken ein får for fisken er det allgrunn til å vere nøgd med, — meiner Voie.

Kva meiner så disponenten for Herøy Canning, Kolbjørn Jacobsen, om utsiktene for hermetisk laks? Han kan fortelje at hokse-laksen hittil har gått for det meste til innanlandsmarknaden, men at det burde vere

GODE SJANSAR FOR EKSPORT.

Det er då i første rekkje Sverige ein tek sikte på. Grunnen til at det hittil ikkje er satsa meir på dette, er mangel på råstoff. Det som råstoff-kvaliteten held seg skulle det bli ein god eksportartikkel, meiner Jacobsen.

Og i mellomtida arbeider Sigurd Voie med planar om utviding. Det første som skal byggast er kai og fryseri, begge deler for å kunne ha jett tilgang på fersk fisk til for. I neste omgang kjem så bygging på fleire nye fiskedammar. Så det er vel unødvendig å spørje om du har tru på lakseoppdrett som næringsveg? Eln må vere optimist, og så vil det nå heist gå bra, seier Voie, som har gjort sunnmøring av seg.

(Tekst og foto: Ottar [illegible])

SA 20/5.64

1000 utvandringslaks merkes og settes ut i Korsbrekkeelva i 1966

Interessant eksperiment ved Norlax i Sykkylven

Norlax i Sykkylven er inne i en interessant eksperimentperiode, der man om noen år muligens får svar om det er rett at etterkommere etter gytende smålaks vender tilbake og gyte som smålaks, og at laks etter storlaks vender tilbake og gyter som storlaks.

— Vi har bevisst drevet fordelingsforsøk et par år med sikte på å få eventuelle beviser for dette, sier Karstein Oddm. Vik til Sunnmørsposten. Vi tar rogn fra storlaks og setter ut utvandringsferdig fisk i elvene, og om fire-fem år skulle man begynne å merke de første resultatene. Det er en kjensgjerning at det i dag er mye smålaks som gyter i elvene.

— Driver det merkeforsøk for å få sikre bevisar?

— Ikke nå, men innrekte[illegible]

for ferskvannsfiskeriene er interessert i spørsmålet, og han har lo[illegible] dig fisk fra storlaks i 1966 og sett det i Korsbrekkeelva, [illegible] vet å merke 1000 utvandring[illegible]

ST 5/6.64

Eit tonn to-kilos regnbogeaure frå Sykkylven til Sverige

Skal setjast ut og fiskast oppatt i sommar

Nor-Laks i Sykkylven sende for nokre dagar sidan 1 000 kilo levande regnbogeaure til Sverige. Lasten gjekk med brannbåt til Stjørdal og derifrå vidare med lastbil over Kjølen til Ørnskjeldsvik ved den botniske bukten. Det er det store cellulosekonsernet Mo & Dobsjø som kjøper fisken for å setje han ut i vatna i dei store skogområda som høyrer verksemda til, der dei vil by fram fiskinga som reklame eller service.

Denne auren var tre år gamal og mellom [illegible] og to kilo. Det vil seie fisk som kan fiskast denne sommaren. Det er første gongen vi sender så stor fisk herifrå, fortel Karsten Oddm. Vik. Fisken som vart send i fjor var berre på rundt halvkiloet. Det var eit eksperiment å sende fisken med [illegible] at transporten går fint, vil det truleg bli liknande leveringar neste år. Fisken blir altså send i sjøvatn, men likevel kan han setjast direkte ut i ferskvatn når han kjem fram. Svenskane vil gjerne ha auren raud i fisken, og han vil nok halde fargen i allfall ut sommaren. Trulleren som tok fisken frå Stjørdal var 16 meter lang og såleis så stor at han ikkje fekk køyre på våre vegar, elles kunne han ha henta lasten her.

— Kva meiner De om å setje ut fiskeferdig aure for turistane på våre kantar?

— Det ville vel kanskje ikkje lone seg så bra til å byrje med, men etter kvart som det vart kjent, skulle det gå fint. Det er allfall nok av turistar som vil fiske og som no [illegible]

MØRENYTT 5/6.64

SP. 5/6.64 64.11

Sæbø sentrum for stor-oppdrett av regnboge-aure?

Vil privat-selskap satse 6 — 10 millioner på Hustad?

For godt til å vera sant, seier folk i Bondalen

Etter det Møre-Nytt fretter, er det sjanse for at store ting kan koma til å skje på Sæbø om ikkje altfor lenge. Eit privat selskap, med sterke kapitalinteresser — i ryggen — er nemleg på utkikk etter ein høveleg stad til å anlegge aure-oppdrett i delvis stor stil. Ein har hatt augo med seg i mange Sunnmørs-bygder, men etter som det no ser ut, er det mange ting som tyder på at ein har festa seg ved Sæbø. Og eit område som høyrer Hustad-gardane til, skal ha falle i god smak. Det er i alle høve eit faktum at grunneigarane er kontakta. —

Det er eit verkeleg industriområde ein er på utkik etter. Ein stad som har rikeleg plass for dei store damane det her er tale om, til tomter til fabrikkanlegg so kan foredle og hermetisere stam fisken frå damane.

Det er ikkje just snakk om små summar når det gjeld investeringa det her tala skal ha variert frå 6 til 10 millioner kroner. Bak tiltaket skal det stå delvis kapitalsterke krefter.

Anlegget skal i tilfelle baserast på regnboge-aure. Denne fiskesorten er er fullstendig utgranska når det gjeld å utvikla han til stamfisk, og dersom dette anlegget blir sett i gang, har ein i grunnen garanti for at tiltaket ikkje skulle bli berre «eit hopp borti lufta». —

PÅ FØREBUINGSSTEGET, SEIER ORDFØRAREN

— Kor langt er denne saka komen, interpellerer vi ordførar Pål Sandvik.

— Nei, det er altfor tidleg å seie noko om dette enno. Men i og med at grunneigarane er kontakta, så er det klart at spørsmålet er ikkje heilt or lufta. Det einaste eg kan sanne er at spørsmålet er under førebuing, at selskapet har sett på fleire bygder på Sunnmøre, men har i det siste særleg festa seg ved Sæbø — som har mange naturlege føresetnader til å ta mot eit slikt anlegg.

— Er kommunen komen inn i bildet?

— Ikkje enno, men det er klart at kommunen set a l t inn på å få ei slik sak i orden. Kunne det lage seg så framifrå at vi kunne gjere Sæbø til eit industriområde for eit slikt nytt produkt, og dertil kanskje greie å få til eit godt og stabilt industriområde kring den nye hamna på Vartdal, så må ein seie at Ørsta har gjort eit godt kjøp i rett lei, seier ordføraren.

R GODT TIL Å VERE T», SEIER SÆBØ-FOLK

a, kan d e t t e gå i orden, så i grunnen for godt til å ve- t, er kommentaren frå folk bø. — Eit slikt tiltak er det drøymt om både den tid vi ndustrifattig kommune og no vi har vorte «industrifattig kommunen Ørsta».

Vil grunneigarane selje?

— Vi kan ikkje forstå anna. Det er klart at folket vil ha vederlag for det dei misser. Men kan no Sæbø få sjansen til å bli midtpunkt for i ein verkeleg ny fiskehermetikk-industri på våre kantar, med den store verda som marknad, så trur eg ikkje nokon vil legge slike sledar i vegen at tiltaket skal bli fjerna av den grunn.

Eit slikt anlegg treng vatn — har de det?

— Det ligg framifrå til rette på den måten. Den grova som skal forsyne eventuelle damar, kjem frå oppkomer som m.a. har nokolunde jamn temperatur både sommer og vinter, ikkje minst at temperaturen er nokolunde stabil både vinter og sommar, ser ein på som eit pluss i denne samanheng.

NATIONEN 15/6. 64

Hermetisk regnbueørret fra Sunnmøre?

Et privat selskap er villig til å satse inntil 10 millioner kroner på oppdrett av regnbueørret og foredling på Sæbø i Hjørundfjorden. Flere mål jord skal eventuelt avsettes til dammer, og det er meningen å reise en fabrikk for å foredle fisken og hermetisere den.

Gode markeder for oppdrettet ørret

både i England og Frankrike

Men man må gå forsiktig frem

Fra «N. H. og S. T.»s korrespondent

Haugesund, 3. juli. Innver aure-oppdretteri på Bømlo begynte i or, som første ørretoppdretter i orge, eksport av ørret til England, og hovedinteressenten, Helge Halderaker, sier på henvendelse fra «N. H. og S. T.» at eksporten gikk godt. Man hadde ingen vanskeligheter med å få omsatt hele produksjonen til tilfredsstillende priser.

— Vi har ingen garantier for hvordan det vil gå i kommende sesong, som varer fra september til jul, men jeg tror det skal gå bra også i år. Vi eksporterer ørret til både England og Frankrike, og selv om man kan vente at flere norske oppdretterier vil følge opp på eksportmarkedet i år, så vil vi fra norsk side vanskelig kunne klare å dekke etterspørselen. Det er således tvilsomt at vi klarer å fylle den kvote som er tatt med i handelsavtalen mellom Norge og Frankrike.

Den første vellykkede eksport av norsk-oppdrettet ørret til England har ført til at mange nye oppdretterier er blitt startet. Bare på Bømlo er det i løpet av det siste året kommet til 4—5 nye oppdretterier, og selv om Halderaker har tro på ørret-oppdrett på lengre sikt, så mener han det er grunn til å gå noe forsiktig frem.

Forholdet er nemlig at selv om vi oppnår priser som i og for seg er tilfredsstillende, så er produksjonsomkostningene ved oppdretteriene i Norge ennå for store til at det kan bli noen forretning av den eksport vi nå så smått er begynt med. Forsøbig er det ingen i Norge som har tjent penger på oppdrett av mat-fisk. Man har økonomisk sett oppnådd bedre resultater ved å selge yngel og settefisk enn ved å fore fisken til den kan selges som matfisk.

Hos oss driver vi fisken frem fra rogn til den får en størrelse på 1—1,5 kilo for vi eksporterer den som iset vare, og det tar halvannet å to år for fisken er blitt så stor. Utgiftene blir derved så store at selv gode priser på det engelske og det franske marked ikke gir oss noen fortjeneste, men på lengre sikt har jeg altså tro på at det skal lykkes å gjøre eksporten av oppdrettet ørret til forretning, hvis vi bare forstår å gå forsiktig frem, sier Halderaker.

TIDENS KRAV 20/6.64

Regnbueaure for 6000 kr. tatt av storm på Smøla

Men lensmannsfullm. Holberg reddet det

— Det holdt på å gå galt med aureoppdrettingen jeg driver under stormen søndag, sier lensmannsfullmektig Holberg på Smøla. Jeg har et nylonnot-basseng som flyter i sjøen under en firkantet trekonstruksjon. Der var det 1500 regnbueaure i størrelsen 6—7 hg. Under stormen kom dette bassenget i drift og det så farlig ut, men det lyktes å berge det i havn uten at jeg tror noe fisk gikk tapt. Det dreier seg om i alt 1500 aure så verdien i dag er omkring 6000 kr. Til høsten når jeg skal avhende den blir den betydelig større og mer verdifull.

Klekkingen gikk fint og til neste å[illegible] jeg betydelige kvanta til avsetning. Den nylonnota jeg har nevnt ovenfor har jeg anskaffet istedenfor et pumpeaggregat som jeg måtte ha hatt ellers. Det ville ha blitt meget kostbart i anskaffelse og drift, så hvis nylonnota holder hva den lover, er mye vunnet.

Førspørsmålet er løst. Det går på malt minkfor fra Kristiansund og tilsetting av sildemjøl. Det ser heldigvis ikke ut til at denne føringen har samlet noe villmink heller rundt anlegget. Nei, da er fuglen mye verre til å gjøre bunbere.

NYTT FRA NORGE 17/6.64

Regnbueørret til Sverige

En svensk tankbil har vært i Vestfjord på Sunnmøre og hentet et parti levende regnbueørret som settes ut i vann i Sverige. Det er halvkilos fisk og er beregnet på å kunne fiskes om ikke så lenge.

FISKAREN 10/6.64

regnboge-aurer

ble nyleg sendt frå Norlaks-anlegget i Sykkylven på Sunnmøre med brønnbåten «Gulefjord» til Stjørdal i Trøndelag. Båttransporten tok 24 timar og ble sers vellukka. Deretter ble fisken sendt med bil til Ørnsköldsvik i Angermannland ved Bottenhavet i Sverige, ein transport på 10 timar, for der å setjast ut i eit lite ferskvatn. Det er Industrikonsernet Mo-Domsjö som står bak eksperimentet.

SP 6/6.64

Aureoppdrett og foredling i stor stil på Sæbø

På tale at eit selskap skal investere mellom seks og ti millionar kroner

Eit privat selskap med sterke kapitalinteresser i ryggen er på jakt etter ein høveleg stad på Sunnmøre for å anlegge regnbogeaure-oppdrett i stor stil. Etter det «Morenytt» fretter, er det mange ting som tyder på at selskapet har festa seg ved Sæbø i Hjørundfjorden. Eit område som høyrer til Hustad-gardane skal ha falle i god smak, og grunneigarane er kontakta. Utanom store dammar for aureoppdrett, skal selskapet ha tenkt til fabrikkanlegg som kan foredle og hermetisere damfisken.

Bladet fortel at det er tale om investering på frå 6 til 10 mill.

Folket på Sæbø og i Bondalen er svært oppglødde for tiltaket, som vil få svært mykje å seie for arbeidslivet i kommunen. Tilhøva ligg vel til rette, dra er der [illegible] som kan skaffe stabil temperatur på vatnet til dammane både vinter og sommar.

Ordførar Pål Sandvik seier at han har kjennskap til planane, men at førebuingane enno er på eit tidleg stadium. Han seier at Ørsta kommune vil setje alt inn på å få saka i orden. Kunne det lage seg så framifrå at vi kunne gjere Sæbø til eit industriområde for eit slikt nytt produkt, og dertil kanskje greie å få til eit godt stabilt industriområde kring den nye hamna på Vartdal, så må ein seie at Ørsta har gjort eit godt kjøp i rett lei, seier ordføraren.

SA 3/6.64

Levende regnbue-ørret med brønnbåt og tankbåt Sykkylven—Sverige

Sunnmørsk regnbueørret blir snart å finne overalt, enten du befinner deg ved Botnbukten i Sverige eller på gastronomiske øyeblikksplasser i Paris. Det siste er at 1000 kilo slik ørret i levende tilstand er blitt fraktet til et lite vatn i Ørnsköldviktraktene i Sverige. Her skal den settes ut slik at det kan skapes en fiskeforekomst i vatnet.

ven til Stjørdal med en brønnbåt. I Stjørdal ble den hentet av en tankvogn som tok den videre over mellomriksvegen til Sverige.

Det er det store industrikonsernet Mo-Domsjø som står bak eksperimentet. Frakten med brønnbåten gikk aldeles utmerket og kjøreturen med tankvogn tok 10 timer. Slik som det hele ligger an, har [illegible]

64.12

Regnbogeaureoppdrett i Hjørundfjord: SP 13/6.64

„10-million-anlegget" på Hustad er sikra 50 mål

Det er ei veldig interesse for det store anlegget på Hustad i Hjørundfjord for oppdrett av regnbogeaure. «10 millionanlegget» som det vert kalla, er no sikra grunn på om lag 50 mål, som det vart utfalt yuskje om etter synfaringa. Det er formannen i Ørsta tiltaksråd, Anton Hustadnes, som fortel[te] i ein samtale med Sunnmørsposten.

Han har tinga med grunneigarane frå Ørsta kommune og har møtt ein sjeldan velvilje frå grunneigarane si side. I dag er området kartlagt av kommuneingeniør Sigmund Hovden. Det området det er tale om er det flate terrenget som ligg mellom Bondalseid i sør ved osen til Hustadvatnet og vidare vestover mot Hustad. Terrenget høver framifrå. Det ligg sentralt til ved veg, godt vatn, elektrisk kraft og telefon. Dette området er laga av Bondalselva, så det er lett å bygge opp det store damanlegget, og sjøen ligg like ved.

— Er den kommunale interessa stor?

— Ja, etter det eg skjøner, vil Ørsta kommune legge alt godt til rette for dette store tiltaket, for det trengst sanneleg at vi får nye arbeidsplassar i Hjørundfjord. — Etter kommunesamanslåinga har nær 100 menneske reist her ifrå.

— Kor store er desse planane?

— Etter det vi veit no, er det norske kapitalinteresser med europeiske og amerikanske som i tilfelle skal stå bak utbygginga. Det skal sendast hermetikk og frosen vare av fisk frå det store damanlegget og innkjøpt laks.

Det er ikkje rart at dette har gitt nytt mot og optimisme her i Hustadnes.

Opplæring i mink- og ørretoppdrett ved Val?

VÅRT LAND 7/7.64

Moderne minkfarm nær Kolvereid

Otterøy, Vemundvik og Klinga har et ganske godt pelsdyrmiljøe. De fleste farmene ligger i Otterøy, hvor det på Foslandsosen er bygget felles driftsbygning med fryselager, kjøkken og pelsingssentral. De fleste farmene drives i kombinasjon med landbruk og er forholdsvis små, men eksperter mener at forholdene her skulle ligge vel til rette for styrking av pelsdyrproduksjonen. Fra Abelvær og Rørvik leveres det årlig fisk [illegible] og ca. 15 000 minkskinn, til en førstehåndsverdi av omlag 1,5 millioner kroner.

Det arbeides med planer om etablere en moderne minkfarm nærheten av Kolvereid. Denne v[illegible] danne grunnlaget for en videre ut[illegible]bygging av næringen i dette områ[illegible]. Distrikt[illegible] Utbyggingsfond [illegible]teressert i en utvidelse av pelsdyrproduksjonen i distriktet og vil se en eventuell større minkfarm i Kolvereid i sammenheng med mulighetene for praktisk-teoretisk opplæring i minkoppdrett ved Val landbruksskole. Det er hittil ingen landbruksskole her i landet som kan gi slik opplæring, og eventuelle kurs i pelsdyravl ved Val vil derfor kunne regne med elever også fra andre distrikter. Planen vil bli fulgt opp av Distriktenes Utbyggingsfond i samarbeid med fylket.

OPPLÆRING I ØRRET OPPDRETT OGSÅ

I planene inngår også praktisk-teoretisk opplæring i ørretoppdrett ved Val. Ørretoppdrett er en n[illegible]ring og det er stort behov fo[illegible]e kjennskap til en rekke for[illegible] av betydning for økonomisk oppdrett. Man ser derfor med forventning fram til en kursvirksomhet ved Val landbruksskole, mulig i tilknytning til et anlegg for damfiskoppdrett ved skolen.

Oppdrett av ørret drives nå i kunstige dammer eller ved avsperring av [illegible] og sund. Oppdrettet kan imidlertid med fordel skje i sjøvann. Særlig i Ytre Namdal mener man det skulle være mulig å etablere et tilfredsstillende produksjons- og settean[illegible] med relativt små kostnader.

Både av hensyn til forforsyning og omsetning av produksjonen, anser man det som en fordel om damanleggene knyttes til bestående fryserier, og eventuelt et samarbeid med felleskjøkken for pelsdyroppdrett.

Fylkets områdeplanleggingskontor følger opp saken med sikte på å komme frem til konkrete prosjekter for eks i samarbeid med best[illegible]

Hjemmekonstruert automat fører 4000 regnbueørret i Vingromvik

GUDBR. DØLEN 8/7.64

I Vingrom har Trygve Owren satt et morsomt eksperiment ut i livet. For fem-seks uker siden fikk han plasert en nettingkum i Mjøsa, i viken som kalles Leksahusfiskevarpet. Regnbueørret på 10—12 cm. i et antall av 4000 ble innkjøpt på Trandumskogen og satt ut i kummen, hvor de nå trives svært godt. Dammens størrelse er på fem ganger to meter i utstrekning og to meter i dybden.

400 gram ventet størrelse

Fiskene ventes å vokse seg opp til en størrelse av ca. 400 gram i gjennomsnitt før isen legger seg. De har alt lagt på seg 30—70 gr. og fordoblet sin lengde. Selvsagt vil kummen etter hvert bli for liten, og det er allerede bestilt en ny kum, slik at man kan plasere 2000 i hver.

Så helt uvanlig er det kanskje ikke å føre opp fisker i fangenskap, men det spesielle ved Owrens tiltak er at det ved hans mekaniske fabrikk i Vingrom er konstruert en sinnrik automatisk føringsmaskin. Den er utstyrt med batteri, og innmaten av en vekkeklokke sørger for å mate ørreten i rett tid. Føringen skjer hver time fra syv om morgenen til et stykke utpå kvelden, og pågår hver gang i to minutter og femten sekunder. Maskinen må av føres to ganger daglig, men [illegible] er også det pass den krever. [illegible] går det med 13 kg. fôr om [illegible]en, en fordobling fra den forrige tiden.

Hvor ofte føring?

Verksmester Odd Gundersen ved Owrens mekaniske verksted har hatt mye med føringsautomaten å gjøre, og han forteller at ekspertene ennå kives om hvorvidt det bør føres kontinuerlig døgnet rundt, eller om det er overflødig med natteføring. Ingen vet sikkert svaret. I Sverige har man endog forsøkt med føring hver halvtime døgnet rundt, mens man i Vingrom har tatt så noenlunde midt på treet.

— Har dere hatt noen ekspert-hjelp?

— Vi har hatt en sakkyndig fra institusjonen Norsk Landbruksskjemi oppover, Morten Romekv-Moe. Han har særlig gitt råd med hensyn til forsammensetningen. Videre har han vært rådgiver ved utformingen av dammen og ellers vært til stor hjelp.

Produksjon av automaten?

— Regner dere med noen produksjon av føringsautomaten?

Det hele er jo ennå på [illegible]

Verksmester Odd Gundersen ved føringsautomaten over nettingkummen i Mjøsa. Et bilbatteri driver en liten motor, som får en skive under beholderen til å gå frem og tilbake, slik at føret blir vistet ut i passende mengder.

perimentstadiet, og et slikt spørsmål vil avhenge mye av hvordan det går an. Foreløpig har det gått riktig bra, maskinen fungerer slik vi [illegible] vi har ikke hatt noe kluss.

Ørret-anlegget har fem sted-alternativ

SA 13/7.64

Avklaring om to-tre måneder, sier Kapstad

Meldingen om ørretoppdrett og foredling i stor stil på Sæbø for en tid tilbake var nok litt forhastet, sier Odd Kapstad til SA. Det er riktig at vi har sett på Sæbø som et alternativ, men samtidig har vi under undersøkelse en fire-fem andre steder og det er slett ikke avgjort hvor anlegget vil bli plassert.

Innhentingen av opplysninger om forskjellige hovelige steder å plassere anlegget på vil ta ganske lang tid. Det er en komplisert affære og en masse faktorer, som for eksempel temperatur, byggegrunnforhold osv., må vurderes nøye før en bestemmer seg. Det er heller ikke små summer som står på spill. Noe nøyaktig kostnadsoverslag foreligger ikke, det er blant annet avhengig av hvor dyrt det blir å bygge, men det er antydet et beløp på mellom ni og ti millioner kroner.

Når opplysningene om de forskjellige stedene foreligger, vil det bli tatt standpunkt til hvor anlegget skal plasseres, og det vil selvsagt skje ut fra rent forretningsmessige hensyn, sier Kapstad.

[illegible]iskan

[illegible]mfiskanleg
[illegible]idtstrande
[illegible]: topling i fl[illegible]
[illegible]ebestanden
[illegible]il fisken ikkj[illegible]
[illegible]ga under pumpestog
Fisken, som no var rundt kn[illegible]
i vekt, skulle ikkje slaktast f[illegible]
til hausten når vekta hadde nådd
ca. 1,5 kilo, og straumstoggen ferie såleis til eit leitt avbrot i [illegible]produksjonen. Det var 3—4 [illegible] anlegget.

PORSGR. DAGBL. 17/7.64

Ørretfarmen ved Hallevannet

Ørretfarmen til brødrene Einar og Eilliff Thom ved Hallevannet i Brunlanes er blitt en turistattraksjon i feriemånedene. Hver eneste dag besøkes farmen av mange sommergjester som blir imponert over anleggets størrelse og mengden av store og små ørreter. En god del av de besøkende kjøper også med seg en fisk eller to til middagsbordet.

RØNA BL. 17/7.64

Norsk Lakseeksp[illegible]

på Ørnes er i gang me[illegible] utbygging av en større regnbueørret-farm. Anlegget vil ferdig koste om lag 145.000 kroner, og det blir det første permanente anlegget av størrelse i det nordlige Norge. Neste år på denne tida regnes det med at regnbueørret-farmen kan stå ferdig. I et par års tid har det vært drevet med regnbueørret på Ørnes, men i dette tidsrommet har det foregått på forberedende stadium, og mest med omsyn på å skaffe erfaringer [illegible] Ørnes har [illegible] vekk hatt stort besøk. Det er ingen lett sak å drive oppdrett av regnbueørret. Det kreves god plass og stor reinslighet. En avjørende faktor er fôrtilførsla. Kommer oppdrettet av regnbueørret inn i mer faste former vil fôrlevering bli en viktig bruksgren for fryseriene.

64.13

BERGEN ARBBL 28/7.64

Ørret-al i Dalesundet

I vår har et par fiskere i Dalesundet i Solund startet med oppdrett av regnbueørret. Etter det Bergens Arbeiderblad erfarer, er ørretyngelen stengt inne ved hjelp av nøter. På det nåværende tidspunkt er det altfor tidlig å uttale seg om resultatet — men en regner med at dersom disse forsøkene gir gunstige resultater, vil flere starte opp med liknende tiltak. Flere steder i Solund skulle med de gunstige strømforholdene egne seg til oppdrett av regnbueørret.

SA 29/8.64

Eksport av regnbogeaure frå Sykkylven

Norlaks, Sykkylvsn, skal i september eksportere om lag 30 tonn regnbogeaure. Av omsyn til tevlinga frå andre fiskeoppdrettarar kunne arkitekt Vik ikkje seia førebels kven som er avtakar. Heile partiet som nå skal eksporterast er selt på forehand.

FJORDENES TIDENDE 24/7.64

Fisk for 30.000 kr. levert frå ørretoppdrettet i Bremanger til Sverige

Nytt parti på 10.000 fisk leveringsklart ved jul. — Regnbogeørret som slapp bort ved damsprekka, vert nå fiska i Dalevatnet

Det har ikkje tilstoytt uhell av nokon art ved ørretoppdrettet til Peder Bakke i Bremanger denne summaren. For ei tid sidan leverte han eit stort kvantum fisk til Sverige til ein førstehandsverdi på 25—30.000 kroner. For tida er det lite fisk att i bassenga. Den fisken som gjekk til Sverige, veg omlag 1 kilo i slagd stand, og Bakke har inntrykk av at partiet var av beste kvalitet. For tida går det halvvaksen fisk i nokre av bassenga. Denne fisken er nå komen opp i ei vekt på 3—4 hekto, og til jul skal 10,000 fisk av dette «kullet» leverast. Dei må vera rundt kiloet. Elles er det i det siste gått eit mindre engelskvantum til hermetikk.

STORE MENGDER TO HEKTOS FISK

I flytedammen i Dalevatnet går det for tida store mengder 2 hektos fisk som vart utsett i april i fjor. Denne fisken vert truleg ferdig til neste år, og oppdrettaren kan fortelja at dette partiet har hatt ein svær vekst. Denne fisken har oppnådd same vekta på 1 år som tidlegare utsett fisk har oppnådd på 2 år.

— Kva kan grunnen vera til det?

— Den fyrste fisken er [illegible] kje så hurtig om vinteren som når det er varmt i vatnet, men når fisken kjem opp på dette stadiet, er det utruleg kor hurtig han veks.

IKKJE TJUVFISKE

— Er folk nærgåande?

— Eg har ikkje merka noko tjuvfiske, men for ei tid sidan var ein [illegible] borti med nokre fantestrekar, men nokon skade har ikkje vorte gjort.

— De har ikkje hatt uhell av nokon art?

— Nei, men pussig er det at den fisken eg miste då dammen sprakk for eit par år sidan, vert nå teken på garn og fiskestang i Dale-vatnet. Denne fisken er nå

ROMSDALS FOLKEBL. 29/8.64

Mye fin regnbueørret i Gjerstads dam på Hjelset

1200 fisk har spist ca. 70 tonn fór på et år

14 000 — 15 000 kan leveres som settefisk

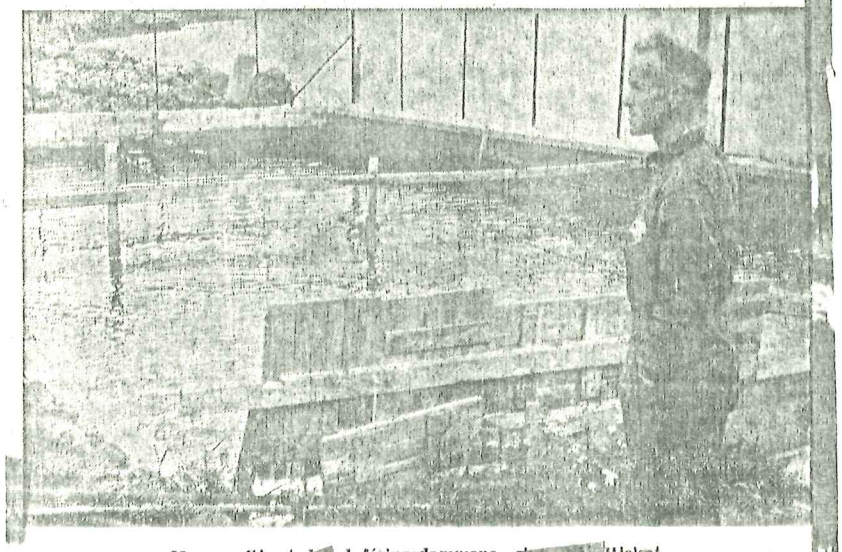

Magnar Gjerstad ved fóringsdammene [illegible] Hjelset.

Mye god mat går i dammene som Magne Gjerstad har anlagt på Hjelset. 11—12 hundre regnbueørret, smellende feit og fin, har siste året spist opp ca. 70 tonn fór, og er nå «takende» som en sier.

I en dam går 14—15 tusen ettåringer — grådige på maten og hurtigvoksende. I en mindre dam går et lignende tall yngel, og denne har han og en kollega på Otrøya skaffet fram fra befruktet rogn. Det var bare det første partiet som ble kjøpt som yngel.

Vår medarbeider vekslet noen ord med Gjerstad forleden dag og spurte om de videre planer.

— En av de første oppgaver er nå å omsette regnbueørretten som er blitt stor nok til slakting, og ellers kan det bli tale om å utvide damanlegget etter hvert. Det ligger imidlertid såpas mye kapital i et slikt fiskeoppdrett at det hele ikke er så enkelt.

Jeg håper på at det kan bli aktuelt å levere settefisk — det vil si fisk som jeg har fóret ei års tid og som vil vokse temmelig hurtig i næringsrik vann

— Har De vært plaget av sykdom på fisken i dammene?

— Av det første partiet omkom ca. 10 pst. av finnrote, men ellers ser det bra ut. Jeg har ikke merket noe sykdomstegn på fisken nå, men en kan jo aldri vite hva som kan inntreffe. Det er jo dette med angrep på fisken som er det store problem for alle som forsøker oppdrett.

Blandingsforholdet sjø og ferskvann og fóringen kan ha mye og si — og her er det erfaringen som etter hvert kommer til hjelp.

— De har ikke planer om å foredle varen selv, ved f.eks. å levere røket regnbueørret?

— Det ville bli en meget fin vare, men aktuelle planer i den retning har jeg ikke — ikke foreløpig i hvert fall.

— Synes De det er interessant å arbeide med fiskeoppdrett?

— Det er fantastisk interessant. Men det krever en god del arbeid, og som jeg nevnte — det krever penger i anleggstiden og fremover inntil en kan begynne å selge fisk.

kan nevnes at regnbueørret er en meget hurtigvoksende og velsmakende fisk. Som sportsfisk er den sprek selv bare det. I Amerika benytter den mye som settefisk i fiskevann. Det er også satt ut regnbueørret i enkelte mindre vann i Romsdal. Således har en årrekke siden i Bollfjellvannet på Mittet. Der er kjent med at det ble fisket regnbueørret på over 6 kg. tatt på kastesluk et av førkrigsårene. Senere vet vi ikke om storfisk i dette vannet. Regnbueørretten gyter ikke i ferskvann og bestanden tilgelig holdes oppe ved utsetting av enten yngel, eller enda bedre er det å bruke settefisk.

I Gådalsvannet ble det for en del år siden satt ut regnbueørret og den vokste meget hurtig, men forsvant etter et par år. Det er alt som tyder på at den gikk til havs i det det ikke var sørget for slåing for utløpet.

TRØNDER AV. 5/8.64

Forutsetninger for damoppdrett av fisk i Nord-Trøndelag

Men Utbyggingsfondet forsiktig

— Man har allerede hatt noen første henvendelser om økonomisk støtte fra Utbyggingsfondet til damoppdrett av fisk også i Nord-Trøndelag, forteller områdeplansjef N. Engeset til T-A. — Vi har imidlertid ennå ikke behandlet noen slike søknader i fylkets arbeids- og tiltaksnemnd. Og selv om vi ikke har avvist de interesserte som har henvendt seg til oss, har vi forholdt dem at Utbyggingsfondet til nå har stilt seg avventende til denne nye næringen.

Damoppdrett er jo ennå en relativt ny næringsgren — [illegible] den mangel på erfaring man ennå har på dette område så må dennå karakteriseres som ø[illegible] vanskelig. Utbygging [illegible] vil derfor stille seg avventende inntil man får et bredere erfaringsgrunnlag å bygge på.

— Personlig har jeg imidlertid tro på at visse strøk av Nord-Trøndelag skulle ha forutsetning for å utvikle en næring også i damoppdrett av fisk og jeg tror også næringen vil vinne innpass [illegible]. Vi har jo ellers drøftet saken innenfor aksjonsprogrammet for kystkommunene. Forøvrig er det jo også et spørsmål om å komme frem til folk som har de nødvendige kvalifikasjoner for å [illegible] til de spesielle oppgaver

ROMSDALS-BUDST. 15/8.64

64.14

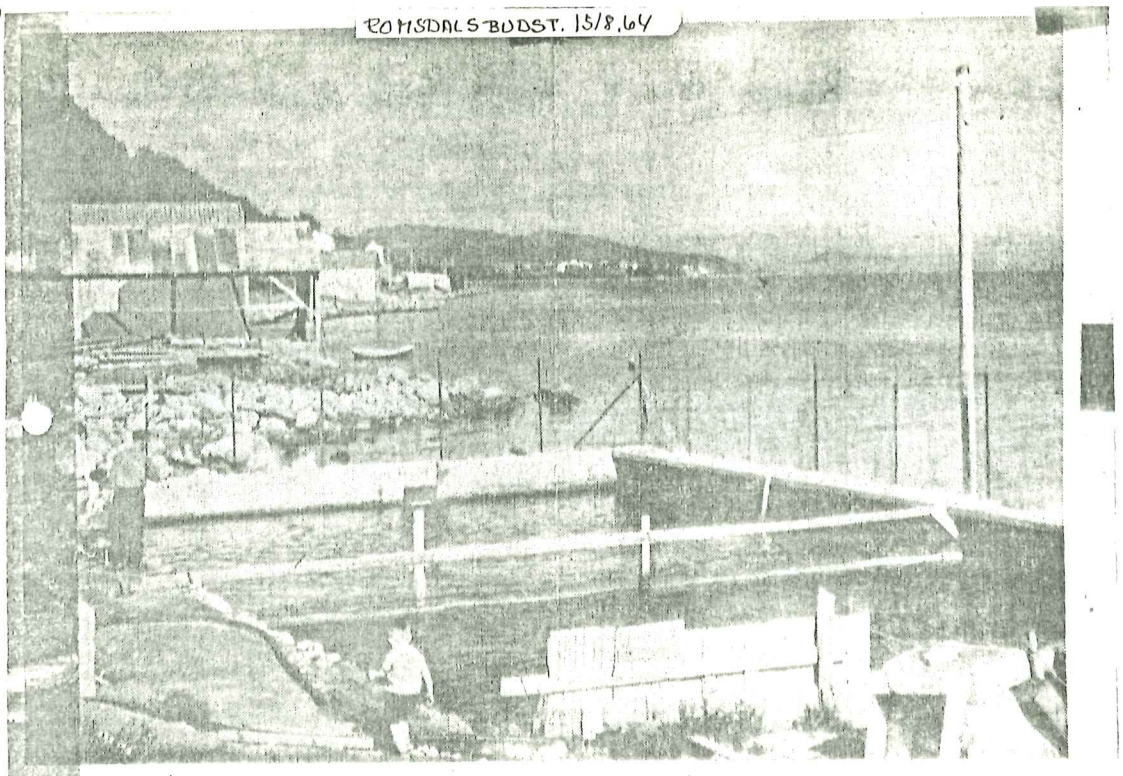

Ypperlig damfiskeanlegg på Hjelset

Der 30000 regnbueørret svømmer omkring og blir førsteklasses røkefisk

Det nyeste som kan konkurrere med fiskeoppdretterne i å få «mindyr» må vel være birøkterne. Det spørs bare hvor mange disse har. Ofrøyingen Magne Gjerstad, som har satt i gang oppdrætteri inne på Hjelset, har ennå et forholdsvis beskjedent anlegg, men likevel svømmer det ca. 30 000 fisk der. Tilsammen tusen av dette er yngel som er klekt i år, et liknende antall er ett år gammel fisk, og 12—13 hundre er tre år gammel fisk. Sistnevnte nå veier mellom 1 til 2½ kg, alt etter hvor blesige de har vært til å skaffe seg mat.

Gjerstad selv var ikke det minste stolt over disse svære 3-åringene. Det var ett-årsfisken og yngelen av i år som sto hans hjerte nærmest fikk vi inntrykk av.

Treåringene —, nei de var av en tander stamme som det ikke hadde vært noe skikkelig vokster i og delvis var de «pjaskete» i matfatet. Nei, da var det andre saker med de små.

At vi, derimot, beundra de større fiskene, imponerte ham ikke det minste. I høst skal hele bunten av treåringene avlives og selges til beste marked. Jo, kvaliteten som fisk betrakta var det ingen ting i vegen med. Den er ypperlig til og med. Det vanskjære dette at de har vært litt forsiktige med å vokse, sammenliknet med hva førsteklasses stammer av regnbue skal gjøre. Det er derfor Gjerstad er mer glad i de yngre stammer han har «i sitt brød». De vokser nemlig slik at de gir en oppdretter den rette elerglede.

SÅ STORE AT DET IKKE ER TIL Å TRO

Og da vi rettelig kikker etter i dammen hvor ettåringene «residerer», er det ikke til å tro at de bare er ett år. En del av dem er jammen så store at en skulle tro de var bortimot to år. Årsyngelen er også fin og vel så lang som en fyrstikkeske allerede. En del av denne er av den utmerkte shasta-stammen, og Gjerstad setter store forhåpninger til dette kullet.

Det var i fjor vår Gjerstad gikk i gang med arbeidet med dammen, og i september var de klare til å ta mot den første fisken. Det ble innkjøpt to-årig fisk og satt ut. En uheldig transport tok knekken på en god del av denne fisken, så også en fiskeoppdretter kan ha sine sorger. Særlig er det ille når slikt skjer i starten.

Å starte et fiskeoppdrætteri er nemlig ikke så lite

KAPITALKREVENDE

og det tar også sin tid før en får vendt noe av «fangsten». Hva som må til skjønner en når en får vite at å fore fram til slakteferdig fisk partiet på 14 — 15 000 av den ettårige fisk, krever noe slikt som 70 000 kroner, mens kapitalutlegget til selve anlegget kommer i tillegg.

SKULLE UTVIDE, MEN —

Egentlig skulle jeg vel hatt treåringene en sommer til, sier Gjerstad, men jeg trenger hele dammen til partiet av ettårsfisk. Det som er klekt i år, får nøye seg med småkummene ved den av hovedanlegget. Egentlig skulle jeg utvida med en dam til. Det er også planen å gjøre det, men foreløpig mangler midlene, så jeg får bare slakte 3 årsfisken.

Anlegget til Gjerstad ligger på en

YPPERLIG PLASS

Det ligger i livd for sørvestskavlen, han har vatn fra elva like ved og et pumpeanlegg sørger for den riktige tilsetning av sjøvatn.

NØYAKTIGHET OG PÅPASSELIGHET

Damoppdrett av ørret krever nøyaktighet og påpasselighet. Det er heller ikke lite arbeide som følger med, spesielt reinholdet. I fjor gjorde Gjerstad et interessant forsøk med å sette mort inn i dammene. Den var et ypperlig «renovasjonsvesen», idet morten tok alle maiheste- [illegible] barnfall. Ørreten er for fin på det til å ta noe fra bunnen. Det den ikke rekker å spise før det synker på bunnen, bryr den [illegible]

INGEN RØVER I DAM

— Så regnbuen spist opp morten, jeg ser ikke noen igjen?

— Nei, merkelig nok, de spiste den ikke av morten så lenge den var i live. Det ser ut til at i dam hvor ørreten blir vant til at all mat den får er dødt, blir det ikke rovfisk av den.

Morten kreperte rett og slett på grunn av at pumpeanlegget for sjøvatn svikta og ble stående ett par dager. Ferskvannstilførselen sørget snart for å skylle ut sjøvatnet, og dermed var mortens dager talte. Ørreten gjorde det ingen ting. Og siden har det ikke vært mort å få tak i så nær anlegget at jeg har fått satt inn nye «renovatører».

BEST ØKONOMISK Å RØKKE SELV

Anlegget ligger luat i le for sørvestskavlen med Fannefjorden til nabo.

[illegible] fra å sørge for fisk v[illegible] [illegible]ekking. I vår gikk han sammen med Ivar Ræstad på Otrøya om å kjøpe inn rogn. De fikk fra gode stammer, men på grunn av lang transport, var rogna i dårlig forfatning da den kom fram. Resultatet ble like vel, så bra at de er godt fornøyde med det. Og yngelen har vokst godt med lite svinn. Det er blitt yngel som de setter store forhåpninger til.

UTVIDELSESPLANER

ved anlegget er klare, men det står som nevnt i kapital. Men har vi trolig fått et anlegg vil vise veg i vårt [illegible] denne nye næring. Or det burde derved få hjelp til å komme videre.

FLOTT FISK. KVALITET

Mange heller til den oppfatning at regnbueørret oppfora i dam er ørret av «ringere stand» enn den de bolde sportsfiskere tar knekken på i elv eller [illegible]. Vi ytra også en viss skepsis [illegible] hensyn til dam-regnbue kontra «vill» ørret. Gjerstad grep da til håven og fiska opp en pen rugg på nær 2 kg: — Ta med denne heim og kjenn etter, sa ham!

Og vi lier med å fortelle at all skepsis er forsvunnet. Den var fett og slett ypperlig, fast og rød i fisken, og hvis jeg ikke hadde visst det, hadde jeg vært villig til å vedde en knapp på at dette var ekte laks.

Gjerstad forteller at hemmeligheten med kvaliteten er at den blir fora med reker og bare fin fin fisk før den blir slakta. Da får den akkurat samme kvalitet som om den gikk i sjøen og selv valgte kosten. Spesielt er den fin som røkefisk.

Tar [illegible]

ROGALAND 19/9.64

64.15

Fiskeoppdretterne må regne med 5 kroner i fôrutgift for hvert kilo aurekjøtt

Direktør G. Rollefsen avviser tanken om lydfellesperringer i fjordene og fiskeoppdrett der som umulig

Fiskeoppdrett i stor stil er på vei til å slå gjennom i Norge og kan kanskje bli en ernæringsvei av betydning etterhvert som man vinner erfaringer. Ja, enkelte optimister er gått så langt som til å antyde at det bør settes i gang forsøk i samarbeid med FAO med tanke på lydfelle-sperringer i våre fjorder og storoppdrett av fisk i fjordene våre. Dette tankespinnet slår imidlertid direktør Gunnar Rollefsen ved Havforskningsinstituttet vekk som en umulig idé i en samtale med «Rogaland».

Direktør G. Rollefsen

— Det er så lett, sier direktør Rollefsen, å si at om en sperrer av viker, i sund og fjorder, så må en da kunne drive fiskeoppdrett i de helt store dimensjoner og med fine resultater. — Faktum er imidlertid at dette med oppdrett av fisk nødvendigvis må dreie seg om de mer kostbare fiskesorter, som aure, laks og en eller annen av de finere flyndresortene, om det skal gi lønnsomhet. Dessuten trenger en ved oppdrett av fisk en nitid kontroll — m. a. med føring, renhold og sykdommer. Videre trengs det en kjennskap til denne virksomheten langt større enn den vi har i dag, og her har vi en lang, lang vei å gå som sikkert er brolagt med mange bitre erfaringer. I alle fall er det sikkert at oppdrett av fisk bare kan skje med fordel i ferskvannsdammer eller i flytebur langs kysten i viker og sund med gode strømforhold. — Det fins intet grunnlag for å tro at lydfeller ved munningen av fjordene våre, skulle være noen løsning.

Direktør Rollefsen forteller ellers at oppdrettet koster både mye arbeid og fôr, og så mye at det aldri kan bli tale om andre fiskesorter enn laks, aure og en eller annen av de finere flyndresortene. Foret må både fanges og fryses og disponeres fornuftig.

Her ved Havforskingsinstituttet har vi gjort et vitenskapelig forsøk med regnbueaure i oppdrett. Auren ble veid både ved innsetting og et halvt år etter. Den ble føret med et vanlig brukt tørrfôr og tilført nøyaktige mengder. Forsøket viste at det kostet ca. 5 kr. å lage 1 kg aurekjøtt utenom arbeidet. Hvis man kan innføre automatisk føring, enkelt renhold og rasjonell drift i det hele, kan det likevel gi noe av seg når det drives i relativt stor målestokk og om en får det til å lykkes.

Jeg vil i denne sammenheng nevne, sier direktør Rollefsen, at det trengs om lag samme arbeidsinnsats til 1000 som til 10 000 aurer eller laks, men det er en risikofylt virksomhet med m. a. fare for tilstopping i vanntilførslene, lekkasje i burene og sykdommer. Hvis folk ikke har tilstrekkelige kunnskaper om slikt oppdrett, og det er ikke mange som har det i dag, vil vi nok tilrå dem å prøve seg fram med forsiktighet. Våre forsøk drives ellers på privat basis, og for tida er vi i gang med et forsøk som gjelder forskjellige formidlers innflytelse på smak, kvalitet og konsistens av fiskekjøttet, sier direktør Rollefsen, som synes være interessert i at Havforskingsinstituttet overtar denne forsøksvirksomheten med de muligheter man der har for slikt.

Utvikling i fiske-oppdrettssektoren

NHST. 2/9.64

En enkel norsk varmepumpe

Da jeg etter et par år kom tilbake til Norlaks anlegg i Sykkylven i sommerferien, var det skjedd etpar ting som nok har almen interesse.

Det første var endringen i føringsmetoden. Mens man før var avhengig av ferskt fiskeavfall og rekeavfall til foring av ørret og laks hadde de der nå tatt i bruk et svensk tørrfôr som lot til å være helt fremragende. Selvsagt betyr det ferske føret meget, men tilførselen kan være variabel, kvaliteten likeså, og for å være sikker, må man bygge fryseri til oppbevaring. Ved å innføre tørrfôr har man fridd seg for denne usikkerheten. Av en beretning nylig fra Sverige om lakseyngel-oppdrett har vi fått vite at de i Sverige er gått helt over til dette fôr, og at det har gitt utmerket resultat.

Jeg håper at det kan bidra til å sikre kvaliteten av matfisk her til lands og ikke bare for oppdrett av yngel. At fisken — både de små og de store — likte fôret, var sikkert, det kokte av fisk så snart føret traff vannet, og da det holdt seg flytende helt til det var oppspist må det bety en hel del for renligheten i bassengene.

Norlaks hadde også funnet ut at det var ønskelig å holde en høyere temperatur på ferskvannstilsetningen for yngel om vinteren. Dette hadde de løst på en meget enkel måte ved å plasere en varmespiral noen meter under sjøoverflaten og så la ferskvannet sirkulere gjennom denne varmeveksleren før det gikk til bassengene.

Billigere varme kan man ikke oppnå, sjøvannet holder fra 4 til 7 grader alt etter dybden man går ned til. Her hadde man nøyet seg med en moderat dybde, og det vil nok medføre litt arbeide etpar ganger om året med rengjøring av varmeveksleren som ligger i lys- og gro-sonen. Men med et rimelig overtrykk regulert ved inntakshøyden slipper man noe pumpenalegg, og varmen må sies å være helt gratis.

For meg som i mange år har pekt på det idiotiske i at vi ikke utnytter den varme og energikilde som ligger i vårt kystvann til gratis utnyttelse var det gledelig å se denne utviklingen.

Jeg håper det er det første skritt til å få installert virkelige varmepumper til forskjellig formål langs kysten.

Vi har en rekke gartnerier som med fordel kunne holde sine drivhus oppvarmet gratis, så å si, ved å følge det prinsipp Norlaks satte i gang. Spesielt grønsakdrivhus som krever lite varme, salathus f. eks. kunne få all sin varme med en varmeveksler som trakk sin varme fra sjøen, forutsatt de ble lagt i rimelig høyde over strandkanten.

Ved å gå ned til en 50 meters dyp ville de overalt finne ca. 7 gr. varme som lettvint kunne bringes opp i drivhuset hvor jorden og luften kunne danne den ene siden av varmeveksleren.

Vil man ha høyere temperaturer for andre vekster vil det neste skritt, en liten kompressor kunne sørge for hvasomhelst opp til en 40-50 gr. for en brøkdel av de titusener som nå går til olje i et vanlig vinterdrivhus. Vi burde få våre grønnsaker meget billigere på den måten.

Men vi får holde oss til fisken. Norlaks er nå gått over til å selge matfisk i tillegg til sitt stamfisk-oppdrett

Sesongvis er ferskvannsfisk et problem særlig for hotellene i turisttiden. Slike fiskeoppdrettssteder er derfor av meget stor betydning for turistnæringen. Den utviklingen de «fandt opp» i Sykkylven, med brakkvanns- og saltvanns-oppdrett, gir jo en meget god kvalitet og det var en regelmessig forsyning nettopp til turisthoteller i sommer.

Uten å være for nærgående fikk jeg inntrykk av at dette nye fiskeryrke nå var i godt gjenge og ga en rimelig inntekt til anlegget og et godt levebrød til fiskerøkterne.

Jeg ser frem til om et år eller to å få konstatert at tiltaket med utnyttelsen av sjøvannsvarmen vil gjøre det ennå mer lønnsomt og driftssikkert og at det vil anspore andre brukere til å forbedre næringsgrunnlaget i distrikter som ligger lagelig til. Markeder er det sikkert ikke vanskelig med med de laks- og ørretpriser vi har i dag, basert på knapp tilgang fra den fri sjø og elvene.

TIDENS KRAV 1/9.64

Laks og ørret blir storfisk?

Dansk direktør legger fram ny og oppsiktsvekkende plan

København. Fra vår korrespondent. — Den 62 år gamle direktør Yngve Olafson skal selge villaen sin i Esbjerg og flytte på landet, til en gård han har kjøpt på nordspissen av Sailing, ut mot Fur Sund, forteller Politiken.

I fire år har direktøren vært på jakt etter denne gården. Jorda har ikke interessert ham det minste, men derimot vannet. Det er ferskvannet Hinnerup-elva og saltinnholdet i Fur Sund han har vært ute etter. Han trenger begge deler for å kunne produsere kjempelaks og kjempeørret. Det fins flere hundre dambruk som produserer såkalt «porsjonsørret» på et par hundre gram. Direktør Olafson vil kjøpe slike porsjonsørreter og fore dem opp til kjemper på 10—12 kilo.

Han har studert ørret i fire år, og nå vil han sette planene sine ut i livet. Han har gravd en kanal på 300 meter, og her vil han skifte mellom ferskvann og saltvann. Ørreten klekker ut rognen i ferskvann, og fiskeyngelen lever der et års tid. Så går de ut i saltvann og vokser seg store. Men de kan ikke tåle den lave vintertemperaturen i saltvannet, og overvintrer i ferskvann. Derfor har Olafson laget pumpeverk og rørsystemer, slik at han kan skifte vann i kanalen sin. Saltvannet gjør fisken glupsk, den spiser og blir stor, og ferskvannet holder den i live om vinteren. Men det er også annet å passe på. Ørreten der avvis den fores i tordenvær. Olafson er derfor nødt til å følge barometret meget nøye, og han har en klippefast tro på sul sess.

Yngve Olafson begynte som kelnerlærling. 30 år gammel kjøpte han sitt eget hotell, og det ble flere etter hvert. Et av dem — Sentralhotellet i Esbjerg — solgte han i 1959 for 1.450.000 kroner. Så dro han på verdensomseiling med kona, og da han kom hjem, åpnet han en teppeforretning som var åpen fra kl. 15,30 til 17,30. To timer daglig fikk grele seg, mente han, for resten av dagen trengte han til å studere ørret og laks. Men snart flytter han til Sailing for å sette sin risikable idé ut i livet.

MOSS AVIS 1/10. 64

Forsøk med oppdrett av regnbueørret i Årefjorden ble meget vellykket

Moss Avis 1. okt. 1964.

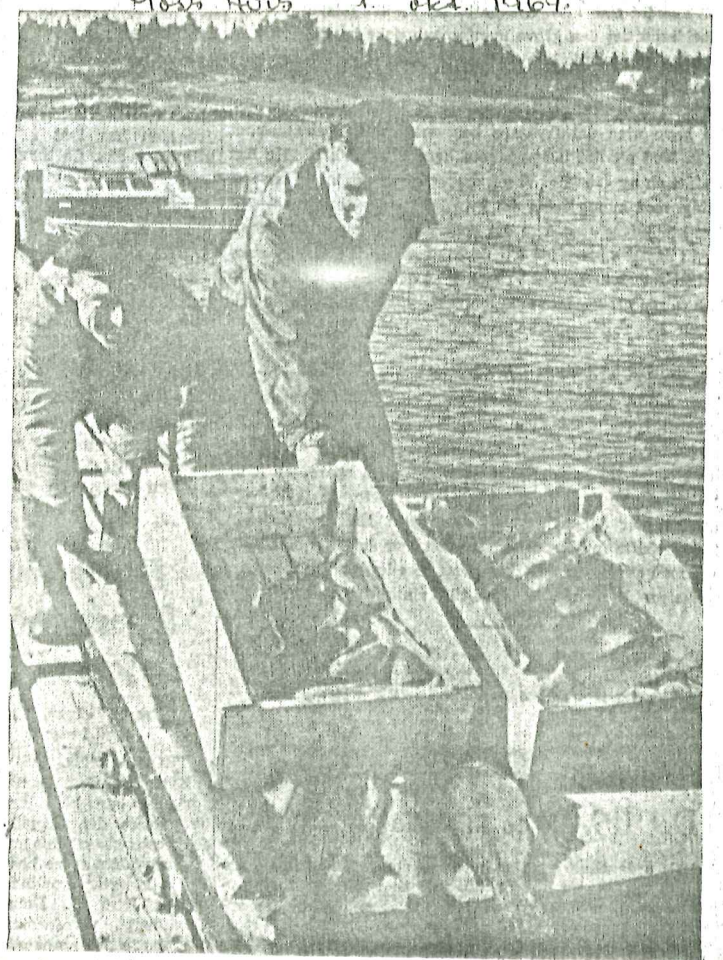

På vårt bilde ser vi fra venstre Yngvar Storehjelm og forsøksleder Rœcke-Moe med endel ørret.

Vi fortalte tidligere i sommer om det forsøket som Norsk Landbrukskjemi, Lørenskog, har satt i gang med oppdrett av regnbueørret i Årefjorden.

Regnbueørreten ble sluppet ut i en stor «kum» omkring 1. mai, og veide da omkring 170 gram. I 4 måneder har den nu vært jevnlig foret og stelt, og når den i disse dager tas opp, veier fisken mellom 500 gr. og 2,5 kg. Den store differansen i vektøkningen skyldes at man har vært litt uheldig med settefisken.

Men stort sett må man ha lov til å si at eksperimentet har falt meget heldig ut, sier lederen for eksperimentet, siv.agronom Morten Rœcke-Moe til Moss Avis.

I forrige uke ble endel av fisken tatt opp og sendt til endel Oslo-restauranter, hvor den ble meget godt mottatt, og i slutten av denne uken er det også muligheter for å få smake den her i Moss.

Med hensyn til fôringen kan forsøksleder fortelle at det er gått med gjennomsnittlig 1,5 kg. tørrfôr pr. kg. fisk. Neste år vil forøvrig arbeidet med fôringen bli automatisert i langt større grad. Da vil man innføre fôringsautomater, da det er meget viktig at ørreten får ofte, men lite mat av gangen.

I det hele tatt er man meget tilfreds med forsøket, og man kan regne med oppdrett i større stil neste år. Årefjorden har nemlig vist seg vel egnet til slikt oppdrett.

A 2/9. 64

Saltvannsoppdrett av regnbueørret

Fra Aftenpostens korrespondent

Moss, 1. oktober.

Forsøkene med oppdrett av regnbueørret i Arefjorden i Rygge ser ut til å bli meget vellykket. Settefisker ble tvår plasert direkte ut i kummer i saltvann, og fisken har hatt en meget god vekst. I forrige uke ble regnbueørreten servert på endel Oslo-restauranter og ble vel mottatt. Det er Norsk Landbrukskjemi, Lørenskog, som har satt i gang oppdrettet. Neste år vil man forsøke i større stil og med automatisert foring av fisken.

NYBROTT 5/11. 64

Svenskene skal få ørret fra Brunlanes

Prøvepartier er eksportert

Brødrene Thoms Ørretoppdretteri i Brunlanes forsøker nå å arbeide seg inn på det svenske marked. Einar Thom opplyser i en samtale at han har vært over i Göteborg to ganger for å undersøke mulighetene.

— Det er imidlertid på det rene, sier han, at vi ikke kommer inn på markedet uten å arbeide for det. Men jeg tror det er meget gode muligheter. Svenskene er ikke vant til den kvaliteten som vi har på vår fisk. Det er vesentlig danskefisk som er foret opp annerledes de bruker, og det er derfor viktig å få dem overbevist om at det finnes flere kvaliteter også av regnbueørret.

Thom har nå levert et par partier fisk til en av fergene mellom Sandefjord og Göteborg, og håper naturligvis at fisken faller i publikums, og særlig svenskenes smak.

Thom har til og med i år importert fisk fra Danmark, men han regner med at det er slutt på det nå. I år har man hatt ca. 12 tonn fisk som er solgt allerede på det norske marked.

Brødrene Thom har nå 25 dammer, men har allerede for liten plass. Det foreligger planer om nesten fordobling av kapasiteten så fort som mulig, kanskje allerede neste år.

Bedriften er i voldsom ekspansjon, men driftsoverskuddet har hittil bare gått til nyinvesteringer, sier Einar Thom.

ØSTFOLD BYGDEBL. 9/10. 64

64.16

Ørretoppdrett i nylonkurver på Lørenskog

Beskytter fisken og krever mindre mat

Lørenskog-firmaet Norsk Landbrukskjemi A/S har i sommer hatt gående et interessant eksperiment med foring og oppdrett av ørret på tre forskjellige steder på Østlandet, i Glåmdalen, ved Lillehammer og ved Moss. Forsøkene skal først og fremst kartlegge mulighetene for billigere og enklere oppdrett. Man har bl.a. funnet fram til enklere foringsmetoder og mer effektiv beskyttelse mot rovfisk, forteller Arbeiderbladet.

På hvert sted er det satt ut 2 000 ørret-yngel i «nylonkurver» på 20 kubikkmeter, festet til en ramme som flyter på vannet. Systemet innebærer at fisken hele tida får friskt vann og er effektivt beskyttet mot rovfisk inntil den når en vekt på nærmere halv-kiloen. Eksperimentene skal også fastslå hvor store mengder for som går med til å produsere en kilo ørret i de forskjellige typer vann.

Hittil er man kommet fram til at det går med 1.45 kg for pr. kilo produsert fisk. Dette anser man for å være et tilfredstillende resultat, særlig sett på bakgrunn av de forenklede foringsmetoder som er tatt i bruk og som reduserer pass og tilsyn til et minimum.

En automatisk foremaskin sørger for at fisken får mat hver halvtime — med passende «Middagspauser» innimellom — og maskinen trenger faktisk bare mating og ettersyn hver fjerde dag. Maskinene kan imidlertid bygges med betydelig større kapasitet slik at fisken kan være uten tilsyn i lengre tid.

Mens det hittil har vært vanlig å bruke ferskfor til oppdrett av ørret har Norsk Landbrukskjemi A/S satset på tørrforing. I løpet av høsten vil fisken bli undersøkt av biologer for å få klarlagt hvordan tørrforing virker ved slik oppdrett. Selve foringsautomaten arbeider etter et helt nytt prinsipp og er konstruert av ingenior Johan Malling ved Bjerkes Maskinfabrikk i Kongsberg. Maskinen har vist seg å være svært driftssikker og har redusert tilsynet med oppdretten meget vesentlig.

Da ørreten ble sluppet ti nylonkurvene imai i år, veide de 40 gram, men når de tas opp i løpet av oktober vil vekten etter alt å domme ligge på gjennomsnittlig 400 gram. Denne fisken vil, om den blir sluppet ut i fiskefattige vann, ha lettere for å klare seg mot rovfisk og tapsprosenten vil derfor bli mer beskjeden enn vanlig.

Ved siden av at en del av ørreten skal undersøkes av biologer når den tas opp i oktober, skal en del brukes som smaksprøver for å få fastslått virkningen av den nye foringsmåten med hensyn til smak og kjøttfarge. Resten går til matfisk og til utsetting i fiskefattige vann i Østlandsområdet.

ROGALANDS AVIS 26/10. 66

Stor regnbueørret er vanskelig å selge

Dette med å oppdrette ørret for salg er ikke lenger noe nytt på Vestlandet. Særlig i området ved Bergen er der en hel rekke poller hvor en setter ut årsgammel småfisk, mater den og selger voksen vare.

Med «Lynx» i Antwerpenruta ble på Garpeskjærkaien lastet inn noen kasser regnbueørret for en ukes tid siden. Avsender var Nordasjø på Indaver i Bremnes.

Er dere kommet igang med regelmessig eksport. Vi retter spørsmålet til ham i en telefonsamtale.

— Nei regelmessigheten er det nok så som så med. Vi er i god gjenge med oppalingen og har omlag 10 000 kg. regnbueørret gående på belle i en sjøbukt ved en bekkeos. Fisken tas opp i størrelse 1.5 kg. [illegible] med for å få regningssvarende drift må vi ha 11 kroner pr. kg., og de mange danske oppdrettere leverer 2 kgs fisk til 6 kroner pr. kg., altså vel halvparten.

Det viser seg forøvrig at regnbueørret eller regnbuelaks ikke er så godt etterspurt, men det er den en oppdretter mest av på vestlandet. Det er vel egentlig en ferskvannsfisk som stasjonerer, men den vokser fort i sjøen. Men mates må den, nettopp som smågriser, 3-4 ganger daglig får den grovmalt fisk. Der følger altså atskillig pliktarbeide med, og vi kan umulig konkurrere prismessig med den danske småfisken som er mere etterspurt til stekepanna. Såvidt jeg vet er det på en rekke oppdrettere som overvejer å [illegible] av for de [illegible]

64.17

NORDLANDSP. 10/12.64

Ørret i hundretall opp fra Nord-Norsk Lakseksports dam i Ørnes

Regnbueørret god på smak selv om den vokser svært fort

En ladning med sprell levende ørret blir tatt på land.

(Np's Ørnes-kontbr.)

Nytrukket, spill-levende ørret omkring halvkiloen og vel så er vel ikke det man helst ker på i travle dager fremjul. Ikke desto mindre håves nå opp hundrevis av kjemine regnbueørreter fra Nordrsk Lakseksport A/S' dam på nes.

Forleden var vi inne på anlegget i Spildra og så på da de håvet opp fisk. Først måtte isen fjernes på en del av dammen — et arbeide som ikke var så liketil. Isflakene var glatte, og dammen temmelig stor. Før nadde de brukt not da fisken skulle tas på land, men av gode grunner gikk ikke det nå.

For å lokke ørreten til, ble det knatet ut mat til den, og på et øyeblikk kokte det der maten havnet. Da lurte disponenten i firmaet, Konrad Fjellgård, håven ned og under stimen. Og med et rykk tok han håven opp full av sprellende regnbueørret. Det hele så ganske enkelt ut, men da en annen skulle prøve, ble fangsten på bare to stykker.

Ørreten var gjenstridig — den ville ikke opp av sitt våte element som rimelig kunne være. Nede i dammen ble den fôret med regelmessige mellomrom og hadde det forsåvidt ganske bra. Den eneste plagen den ble utsatt for var en nærgående hegre av og til. Oppe på land går den en heller ubild skjebne i møte. Den blir sløyet, frosset og havner til slutt et middagsbord, enten på hoteller, restauranter eller i et privathjem.

— Problemer med avsetningen, disponent Fjellgård?

— Hittil har det gått unna etter hvert som jeg har tatt opp. Det er særlig restauranter og hoteller som er avtagere. Men også private kjøper av den.

— Og kvaliteten er førsteklasses?

— For å prøve kvaliteten har jeg invitert folk til meg som er absolutt mot ørret, med andre ord forutinntatt mot den. Men etter å ha smakt på den, eller rettere sagt spist av den, har det bare vært rosende ord å høre. (Noe vi kan bekrefte etter å ha smakt på en riktig fin, fet ørret.)

Et annet sikkert merke på om ørreten er god, er å åpne gapet på den og se om den er rød i ganen. Er den det, er også kvaliteten førsteklasses.

— Hvor stor bli ren regnbueørret?

— Den kan bli opptil 6—7 kilo, men jeg tror den beste fisken er mellom et halvt og to kilo. Da er den ikke grov i kjøttet, og smaken er ypperlig.

— Men hva sier laksefiskerne til dette? Firmaet kommer jo til å ligge i skarp konkurranse med dem

— Hvis drivgarnfisket etter laks skal fortsette slik som nå, tror jeg at det ikke vil [illegible] mer enn to år for laksefisket foregår på en slik måte som dette. Laksefisket på havet vil dø ut av seg selv, etter min mening.

Anlegget til firmaet ligger foreløbig inne ved Spilder-elva, men meningen er at det skal flyttes utover til Korsnes med det første. Den store fisken går nå i en dam som er utgravet, mens yngelen går i store kasser i land. Nede i kassene vrimlet det på tusenvis av yngel som med tiden skal vokse seg riktig store for de havner på middagsbordet.

— Forekommer det at noen forsyner seg i dammen ulovlig?

— I Spildra er det bare gode naboer og sådant mer, ler Fjellgård, og hiver på land en ny ladning med ørret.

FJORD. TIDENDE 9/12.64

Fleire ørretoppdrett i emning i fylket

Etter det områdeplanleggar Øveraa i Sogn og Fjordane opplyser til Fjordenes Tidende, er det for tida under planlegging fleire ørretoppdrett langs kysten av fylket. Dei stadene der det kan verta aktuelt med ørretoppdrett er i området Askvoll—Bremanger, i Hyllestad, Solund og Gulen.

I det siste har det kome fleire større og mindre ørretoppdrett til rundt om i fylket. Her i Ytre Nordfjord har vi ørretoppdrett i Bremanger, Vågsvåg og på Årsheim på Stadlandet.

FJ. TID. 9/12.64

Ørretoppdrettet

I Vågsvåg har nå 7—8.000 regnbueørret gåande i bassenget. Mesteparten av fisken som nå går i bassenget vart leken inn i haust, me nokre 5—6 kilo fiskar går att fra i fjor. Ein har ikkje levert fisk frå oppdrettet dette året. Ein har heller ikkje hatt uhell, og [illegible] ikje mista [illegible] in einaste fisk.

SP 16/12.64

Svenskene foretrekker settefisk fra Sunnmøre

Håp om å overta stort marked fra danske leverandører

De siste to årene har det gått flere transporter av settefisk fra aure-anlegget på Sunnmøre til svenske kjøpere, og fra svensk side har det vært på tale å bygge et samleanlegg for regnbueaure til videre forsendelse og utsetting. Dette ble for noen dager siden drøftet på et møte mellom representanter for aurenæringen her og svenske kjøpere. Man kom der til at transportformene som hittil har vært brukt er fullt tilfredsstillende, og tanken om et samleanlegg ble derfor droppet, får Sunnmørsposten opplyst.

Hittil har levendefisktransporten foregått med tankbil — utstyrt med suratoffapparat — direkte fra anlegget til utsettingsstedet, eller med brønnbåt til Trondheim og tankbil videre til Sverige. Begge transportmåtene har fungert utmerket og tapene har vært helt minimale.

Sendingene har bestått av fisk på størrelse fra en halv til trekvart kilo og har hatt preg av prøvetransporter. Man regner med at det vil komme større fart i markedet fra neste år og at det skal bli et årlig avtak på dette spesielle området.

Kjøperne er sportsfiskerlag og store industrikonsern som holder landeiendom med fiskevatn i representasjonsøyemed. Tidligere har svenskene kjøpt inn betydelige mengder settefisk fra Danmark, men etter de uttalelsene som er kommet er det grunn til å tro at den norske fisken blir foretrukket. Den er av bedre kvalitet og har større spenst, det er kort sagt mer moro å fiske den, later det til. Andre markeder enn det svenske kommer trolig ikke i betraktning fordi avstandene da ville bli for lange.

SP 10/12.64

Damaure-eksport til USA og England?

Enkelte anlegg har levert to tonn i uka til Sverige i høst

Eksporten av aure fra damanleggene på Sunnmøre tar seg jevnt opp og i høst har det vært levert opp til to tonn for uka fra enkelte anlegg, vesentlig til Sverige. Dessuten har man forsøkt med prøvepartier til England og USA som man nå avventer resultatene av, opplyser sekretær Kåre Skutvik i Opplysningsutvalget til Sunnmørsposten.

Til de nye markedene vil eksporten måtte bestå av frosne partier, i USA vil man basere salget på restauranter mens det på det engelske markedet satses på konsumsalg gjennom spesielle norske eksportkanaler.

I Sverige er salget av fersk damaure, som foregår gjennom svenske import- og grossistfirma, nå godt innarbeidd. I tida fra nå og fram til jul ventes det å avta litt, noe som skyldes at svenskene er særs konservative i matvegen, men det har tidligere år vist seg at eksporten tar seg opp igjen ut på nyåret.

Transporten til Sverige foregår vesentlig med jernbane. Hittil har det ikke vært sendt så store partier fra de enkelte anlegg at det har vært på tale med egne biler.

64.18

SOGN FOLKEBL. 18/12.64

Fleire nye tiltak i emning i fylket

som søkjer om lån frå Utbyggingsfondet

Arbeids- og tiltaksnemnda i fylket skal på førstkomande møte ha føre 10-12 saker. Dei fleste er utbyggingssaker, og nokre av dei er av den karakter at dei kan seiast å vera store.

Erling Osland i Høyanger søkjer om eit større lån i Utbyggingsfondet til aureoppdrettanlegget i Fuglsetfjorden. Dette tiltaket har gått godt og skal altså utvida.

I Øvre Ardal vert det søkt om lån til bilverkstad, i Førde om lån til bygging av ein øskjefabrikk (som tidlegare har vore driven i mindre målestokk i Andgedalen), frå Flora om lån til aureoppdrett, frå Naustdal om lån til minkfarm og frå Værlandet om lån til et verksemd som vil byggja plastbåtar.

Særlig viktig er ein søknad frå Solund om lån til ein 90 fots havfiskebåt. Båten skal byggjast i Hordaland.

ROMSDALS BUDST. 17/12.64

Magne Gjerstad åpner damanlegget sitt for sportsfiske av regnbueørret til jul

Fisk fra 1 til 4 kg klar til å gi både sports- og matfiskere en ekstra juleglede

Magne Gjerstad kan nå berede alle bolde sportsfiskere en ekstra glede til jul. I de dagene som er att åpner han damanlegget sitt for sportsfiske. Enhver som har lyst til å fiske julefisken sjøl, kan bare dra inn til damanlegget hos Gjerstad og prøve fiskelykka. Naturligvis må de betale kilopris for fisken, men enhver slipper å betale «fiskekort» og han blir bunn. En betaler for den fisken en får.

— Hva slags fiskeredskap får vi lov til å bruke, Gjerstad?

— Det blir bambusstang og sterk sene. Denne fisken er ganske sprek. Jeg vil derfor holde redskap sjølv, for å sikre at det blir brukt såpass store angler og så sterke saker at den fisken som biter på, kommer opp. Jeg vil nødig ha skadet fisk gående i dammen. Derfor får alle som vil forsøke seg på en god julefisk, låne redskaper her. Ingen behøver å ta med seg redskap.

— Er det noen som har forsøkt seg på fisken din?

— Det er foretatt et uoffisielt prøvefiske. Fisken her biter godt. Men folk bør helst være her mens det er lyst. Om den biter etter at mørkret er falt, vet jeg ikke. Men det er lys ved dammen, så det kunne jo gå an å forsøke.

— Kan De antyde hva vi må ut med pr. kg om vi skulle falle for fristelsen til riktig og prøve fiskelykka av hjertens lyst?

— Tja, la vi si noe sånt som 11 kroner pr. kg da —.

— Og hvor stort beløp kan vi da risikere å sette over styr første gang vi får «fast fisk»?

— Størrelsen på fisken her varierer fra 1 kg til opp i 4. Så det spørst hva en får på kroken. Det meste en kan risikere skulle bli vel 40 kroner. Og får en av de største, har en ihvertfall fått et realt vinternapp for pengene. Eller som sagt: — Regnbueørreten er nok så sprek å ta, så det skulle være litt av en sport, selv om det er fiske i dam, mener Gjerstad.

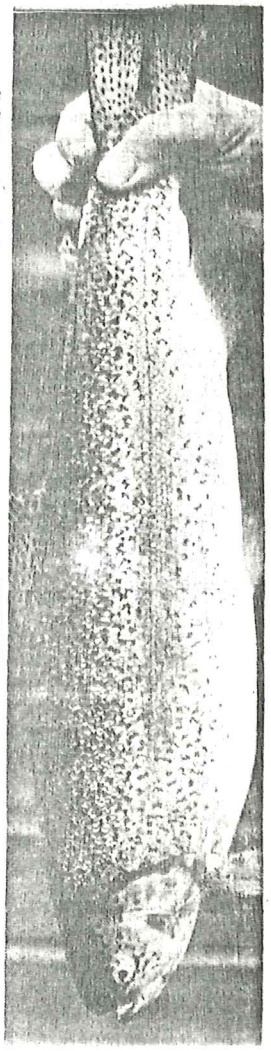

Regnbueørret på ca. 2,5 kg. En slik Helgørret kan De nå selv være mann for å presentere på julebordet etter at Magne Gjerstad har åpna damanlegget sitt for sportsfiske til jul.

SP 20/12/64

Ørretoppdretterne arbeider for egen forskningsavdeling

Rimelig om Staten kommer inn i bildet med støtte. — Nytt forsøk på å få i stand landsomfattende samarbeidsorgan for næringen

Det vil nå bli gjort nye forsøk på å etablere et landsomfattende samarbeidsorgan for damørretnæringen, en sak som Opplysningskontoret for næringslivet i Ålesund og Sunnmøre i sin tid gjorde opptakten til. Fra kontorets side forelå det i fjor et program for et slikt samarbeid, man fikk tilsagn om støtte fra Distriktenes Utbyggingsfond og planen fikk prinsipiell tilslutning fra alle interesserte parter, men det hele strandet til slutt på at oppdretterne i Bergens-distriktet ikke så seg i stand til å påta seg den andel av finansieringen som Utbyggingsfondet satte som betingelse for sin medvirkning.

Utbyggingsfondet setter nå mye inn på å få saken gjenopptatt, og på et møte i tilsynsutvalget for Opplysningskontoret tirsdag fikk kontoret godkjenning til å arbeide videre med dette. Man anser det absolutt nødvendig at næringen kommer inn i faste organiserte former, både av hensyn til avsetningen og når det gjelder utviklingen av en veiledningstjeneste, og ikke minst med sikte på en forsøksvirksomhet som kan sikre best mulig økonomisk resultat av oppdrettet. Når Utbyggingsfondet presser så hardt på, er det fordi man der ser muligheten for å gjøre ørretoppdrett til en viktig næringsveg på kysten, kanskje særlig i de strøk som trenger til en utvidelse av næringsgrunnlaget. Utbyggingsfondet har jo alt engasjert seg ganske sterkt økonomisk i de anleggene som er satt i gang, og legger av den grunn stor vekt på å støtte en organisering av næringen.

Helt siden forsøkene med fiskeoppdrett kom i gang i Sykkylven for 7—8 år siden har Opplysningskontoret nedlagt et stort arbeid for å bringe veiledning, informasjon og erfaringsutveksling inn i organiserte former, og det er derfor naturlig at kontoret er kommet så sterkt med i bildet i forsøket på å danne et landsamarbeid.

Tanken er at både Møre og Romsdal Damfisklag, Fiskeoppdretternes Forening, Bergen, og oppdretterne i Østlandsområdet går sammen om en løsning av spørsmålet.

I en samtale med Sunnmørsposten peker sekretæren ved Opplysningskontoret Kåre Skutvik på at det særlig er viktig å få i gang anlegg som kan drive systematisk forskning uavhengig av lønnsomhetshensyn. Det naturlige vil være at Staten kommer med i bildet og tar hensyn til damørretnæringen når den fordeler støtten til forskningstiltak innen fiskeri eller landbruk. Ønskemålet nå være å få en egen forskningsavdeling innen næringen.

Av stor betydning er det også at det gjøres markedsundersøkelser og salgsfremstøt i utlandet, en oppgave som et likedan samarbeidsorgan naturlig vil kunne ta seg av. Kapasiteten ved anleggene er i dag så stor at produksjonen kan økes forholdsvis raskt, men det forutsetter økte avsetningsmuligheter. Det kreves betydelige midler for å kunne arbeide på et eksportmarked, og best ville en kunne løse nye framstøt ved et samarbeid..

Damfisknæringen på Sunnmøre har vært i god og jevn vekst de siste åra, og produksjonen av matfisk i 1964 dreide seg om ca. 80 000 kilo. Man rekner med at produksjonen vil bli høyere neste år som følge av større [illegible] til Sverige, der det vesentlige av salget foregår.

SOGNS AV. 18/12.64

Aureoppdrettet

I Vågsøy har no 6—7.000 regnbogeaure gåande i bassenget. Mestepartien vart teke inn i haust, men nokre 5—6 kilos fiskar går att frå i fjor.

B.T. 31/12.64

Landsomfattende samarbeidsorgan for damørret-næringen - ?

Distriktenes Utbyggingsfond i aksjon for å løse saken

Privat for «Bergens Tidende».

Ålesund, 30. Det er nå gjort nye forsøk på å etablere et landsomfattende samarbeidsorgan for damørretnæringen. Fra Opplysningskontoret for Næringslivet i Ålesund og Sunnmøre forelå det i fjor et program for et slikt samarbeid. En fikk tilsagn om støtte fra Distriktenes Utbyggingsfond, og planen fikk prinsipiell tilslutning fra de interesserte parter, men det strandet til slutt på at oppdretterne i Bergens-distriktet ikke så seg i stand til å påta seg den del av finansieringen som Utbyggingsfondet satte som betingelse.

Utbyggingsfondet setter nå meget inn på å få saken gjenopptatt, og på et møte i tilsynsutvalget i opplysningskontoret har kontoret fått godkjennelse for å arbeide videre med saken. Tanken er at både Møre og Romsdal Damfisklag, Fiskeoppdretternes Forening i Bergen og oppsammen om en løsning av spørsmålet.

Sekretæren ved Opplysningskontoret sier at det er særlig viktig å få i gang anlegg som kan drive systematisk forskning uavhengig av lønnsomhetshensyn. Det naturlige vil være at staten kommer med i bildet og tar hensyn til damørretnæringen når den fordeler støtten til forskning [illegible] ler landbruk. En annen oppgave som et slikt samarbeidsorgan naturligvis kunne ta seg av, er markedsundersøkelser og salgsfremstøt i utlandet. Damfisknæringen på Sunnmøre produserte i 1964 ca. 80 000 kg. En regner med at produksjonen vil bli høyere neste år som følge av større eksport til Sverige, der det vesentlige salg

ROGALAND 6/1.65

Ca. 200.000 settefisk fra Øksna Bruk i 1964

Seks tonn matfisk til Stockholm bare i desember, — men i Stavanger «går» ikke aure om vinteren, sies det

Øksna Bruks Fiskeoppdretter for regnbueaure på Øksnevad er kommet godt i gang både med levering av settefisk og porsjons- eller matfisk. Til utsetting i vann eller dammer i Rogaland ble det i 1964 levert ca. 50 000 mindre fisk, mens det ble levert ca. 150 000 større settefisk til mottakere i Fosnavåg, Aukra og i Trondheimsdistriktet. I desember ble det levert seks tonn matfisk til Stockholms markedet, og i går gikk årets første sending til Stockholm. — det var et parti på 720 kilo, forteller brukseier Olav Egeland i en samtale med «Rogaland».

Når det gjelder fisken som er levert nordover er dette til dels fisk som er blitt satt ut i sjøen. I alt er det i løpet av året gått seks båtlaster med settefisk fra Sandnes og nordover, hver med 25 000 fisk. Ellers er det bl. a. levert ca. 30 000 mindre settefisk til Ulsvåg Bruk, og det er levert en del mindre partier med fisk som er satt ut i vassdrag i første rekke i Sirdal.

— Hvor meget fisk har dere gående i dag?

100 000, fra yngel av opp over til kilofisk.

Levering av porsjons- eller m[illegible]

65.1

fisk kom skikkelig i gang [illegible] i desember, og da gikk det [illegible] ca. seks tonn til Sverige, d[illegible] vesentlige til Stockholms-[illegible] det. Dette er for det mest [illegible] som holder kiloet i sløyd til

Hvorfor ikke på Stavanger-markedet?

— Hva med innenlandsm[illegible] det?

— Vi har levert en del [illegible] teller, blant annet i Stav[illegible] Men ellers blir vi gjerne [illegible] med at aure er noe som ikk[illegible] om vinteren. Vi har saktens [illegible] forsøk på å komme inn på [illegible] kedet med aure også her, [illegible] på Torget, men til denne tid[illegible] resultat, hva det nå kan [illegible]

Lakseklekking.

— Er det blitt noen fa[illegible] klekkingen av lakseyngel?

Vi har nå i tre år k[illegible] lakserogn for åreren og [illegible] Fiskeristyre, — og akkur[illegible] har vi 90 000 yngel. Men for [illegible] regning har vi ikke klekket fø[illegible] av Egeland.

SA 13/1.65

Frossen norsk regnbueørret ble godt mottatt i U.S.A.

— Siste året ble eksportert om lag 70 tonn damørret fra Møre og Romsdal, Sverige var største avtaker, men mindre partier gikk også til Storbritannia, Belgia og Vest-Tyskland. Det er grunn til å håpe at eksporten skal ta seg noe opp i løpet av 1965.

Mindre prøvepartier av frossen regnbueørret er også eksportert gjennom et Oslofirma til U.S.A. Denne regnbueørreten som var eksklusivt pakket, vakte de amerikanske kjøperes begeistring. — Oslofirmaet sier at markedsanalysene er meget lovende og gir grunn til håp om regulær eksport av frossen, norsk regnbueørret om ikke så lenge.

I året som gikk var det mindre interesse for nystart av fiskeoppdrett, På Sunnmøre kom det til visstnok bare ett nytt anlegg. — Derimot er det flere anlegg som har utvidet og legger an på større yngelproduksjon, forteller sekretær Kåre Skutvik i Møre og Romsdal Damfisklag til SA.

SØRLANDET 15/1.65

Møre og Romsdal eksporterte 70 tonn damørret

Siste året ble det eksportert omlag 70 tonn damørret fra Møre og Romsdal, Sverige var den største avtaker, men mindre partier gikk også til Storbritannia, Belgia og Vest-Tyskland Det er grunn til å tro at eksporten vil øke ytterligere i 1965.

Gjennom et firma i Oslo er det eksportert et mindre prøveparti med frossen regnbueørret til USA. Denne regnbueørreten, som var eksklusivt pakket, vakte amerikanske kjøperes begeistring. Oslofirmaet framholder at markedsanalysene er meget lovende og at det er håp om regulær eksport av frossen regnbueørret om ikke så lenge.

Oppdrett av regnbueørret har etterhvert utviklet seg til å bli en betydningsfull binæring i mange kystdistrikt.

FIRDA 5/1.65

God vekst på auren.

I Uskedalen har Gjert Mykjebust siste året drive med oppal av regnbogeaure i flytedam. I september i fjor sette han ut dei små fiskane som den gongen jamt over vog 1 hg. I november tok han opp og selde fisken, og det synte seg då at han hadde vakse meir enn nokon skulle tru. Den største vog 3,7 kg og det var fleire av dei andre som og var over 3 kg. No var det sjølvsagt og fisk som var mykje mindre, men gjennomsnittsvekta ligg på noko kring 1,5 kg. og det er fint. At ein fisk kan veksa og leggja på seg frå å vera 1 hg. til 3,7 kg. på om lag 14 månader i flytedam synest heilt utruleg.

NAMDAL ARB.BL. 3/1.65

Settefiskanlegg for regnbueørret i Horsfjordbotnet til sommeren?

Ytre Namdal vil få sitt første settefiskanlegg for regnbueørret trolig allerede til sommeren. Kyrre Tverråmo fra Gutvik er bestemt på å satse på et slikt anlegg, men det er foreløpig ikke helt fastlagt hvor det blir. Tverråmo disponerer betydelig egenkapital.

MANGE STUDIEREISER

Kyrre Tverråmo sier til Namdal Arbeiderblad at han har nyttet sommerferien de to siste årene til å se på settefiskanlegg sørpå, og har gjennom samtale både med eiere av og arbeidere ved anleggene, samlet seg kunnskaper. Nå i februar skal han atter ut på reise for å samle ytterligere opplysninger, og han rekner med at det vil bli et lengre opphold ved dyretoppdrettanlegg som avslutning før han starter opp med sitt eget.

BASSENGER I HORSFJORDBOTNET?

Om planene sine ellers sier Tverråmo at han som byggested i første omgang har hefte seg ved Horsfjordbotnet, ca. to km fra Leka kommunes grense mot Nordland. Her er det flere elveutløp. Etter råd fra konsulent W. Jensen tas det nå temperaturprøver av sjøen i fjordbotnet tre ganger ukentlig, og resultatet har avgjørende betydning.

Ute ved havet eller steder med god gjennomstrømming ville dette ikke ha vært noe problem, men Horsfjordbotnet er en lang smal fjord hvor sjøen skifter sent. Det er særlig vintertemperaturen i sjøen som er av største betydning. I tilfelle det viser seg at forholdene ikke er ideele, har Tverråmo flere andre alternativer for plassering av anlegget.

Kravet til plassering omfatter også en sikker avtale om grunnleie, eventuelt kjøp av grunn.

Om planene ellers sier Tverråmo at han tenker på et størst mulig anlegg innen rammen av disponibel kapital.

30 000 YNGEL I FLERE BASSENG.

Planen omfatter også klekkeri, men de første par årene må settefisk kjøpes inn og det vil da bli tale om ca. 30 000 ettårig yngel, og at de plasseres i to til tre bassenger.

Etter en foreløpig kalkyle vil byggingen av et slikt første utbyggingstrinn ligge på 160 000 — 170 000 kroner.

Kyrre Tverråmo driver nå maskinstasjon, og er kjent som en uvanlig driftig kar.

BT 2/1.65

30 000 aure pr. år

Fiskar Kåre Sandtorv, båtbyggjar Sigmund Horgen, båe Austevoll, og revisor Jan Hoem, Bergen, har planer om å få til eit anlegg for aureoppdrett i Krosshamn. Det tek sikte på å kunna oppdretta 30.000 aure pr. år, og samla anleggskostnad er rekna til 25.000 kronor. Det søkjast om garanti for eit lån på kr. 20.000 til føremålet. For lånet står Hoem ansvarleg for 7.000, og Sandtorv og Horgen for 6.500 kronor kvar.

Fiskarnemnd i Austevoll har vore på synfaring, og funne staden lagleg. Kontroll av fisken som er sett ut, viste god vokster. Nemndi meiner at det ligg pengar i aureoppdrett, og vår til at garanti vert gjeve. Før heradstyret tar stode til spørsmålet, vil ein ha utgreidd om det området som anlegget omfattar, kan skiljast ut og stillast som undergaranti. Dessutan bør søkjarane rokja etter om Utbyggingsfondet er villug til å gje garanti til eit slikt tiltak.

VG 14/1.65

70 tonn dam-ørret eksportert fra Møre og Romsdal

ÅLESUND — Siste År ble det eksportert 70 tonn dam-ørret fra Møre og Romsdal. Sverige var største avtager, og mindre partier gikk ellers til Storbritannia, Belgia og Vest-Tyskland. Det er grunn til å vente større eksport i 1965. Prøvepartier av frossen regnbueørret er også eksportert til USA. Den var eksklusivt pakket og vakte de amerikanske kjøperes begeistring. (VG pust)

HADDES. DAGBL. 11/1.65

Oppdrett av regnbueørret i Kvinnherad

Fisken vokser bra, men markedet i høst var dårlig

I Kvinnherad er det nå mange som har forsøkt seg med oppdrett av regnbueørret, men for flere vedkommende drives det forholdsvis i liten stil. Oppdrett av ørret er jo en forholdsvis ny industrigren her i landet, og erfaringene er enda ikke så store. Derfor har en inntrykk av at de som har begynt i Kvinnherad foreløpig har måttet prøve seg frem for å oppnå de nødvendige erfaringer, både praktisk og hva lønnsomheten angår.

Av oppdretter i Uskedalen har vi hørt uvanlig gode resultat vekket oppsikt i ørretoppdretterkretser over hele landet. Han har fått henvendelser fra mange som ønsker opplysninger om hvordan han har fått fisken til å vokse så fort.

Vi har besøkt en av oppdretterne, Knut Geir Hansen i Omvikdalen. Det er en ung mann som har fattet interesse for regnbueørreten.

Det begynte i vår da han kjøpte inn 1 000 fisk fra Alvøen ved Bergen og anskaffet seg samtidig en mer som han har plassert ved «Lundslandets. Denne meren er forsynt av elvevann fra [illegible] han har dobbelt sett lemmer slik at ny lem kan settes ned mens han renser den andre.

Vi hadde forleden dag anledning å være med Knut Geir Hansen da han fora fisken. Han kunne fortelle at fisken ikke hadde særlig mattlyst nå. Når temperaturen kommer under pluss 6 grader, så blir den ganske «dau» og har ikke så god lyst på fora. Forøvrig er det gytetid nå, og fisken er helst tynn og grå.

Da han kjøpte fisken, veide den gjennomsnittlig snaue et kvart kilo. Nå er den omlag 1 kilo I [illegible] for gytetiden da den var på [illegible]

fra vår til høst var således tilfredsstillende.

Markedet i høst var imidlertid dårlig. Han solgte snaue 200 kilo. Dessuten var han i høst uheldig å miste 200 fisk, og han har nå ca. 600 fisk igjen som det er meningen å selge til våren. Selv er han fornøyd med tilveksten på fisken, og dersom salgsmulighetene blir bedre, så skulle oppdrettet av regnbue-ørret ikke gi så verst netto.

Hansen forteller at han fører med fersk sildeavfall som hentes i Sunde og dessuten med «laket» brisling. Utgiftene til for er kanskje ikke så store [illegible] skulle ha trodd. Det [illegible] når det gjelder, selve [illegible]

SOGN FOLKEBL. 15/1.65

Regnbogeaure-produksjonen i Fuglsetfjorden vert auka til 200 000 i år —

Tilvoksteren 7—8 gonger større enn pårekna

Fisk som var klekt ut i juni 1963, vert 3 kg til hausten

Våren 1963 vart det sett i gang med oppdrett av regnbogeaure på Osland i Fuglsetfjorden. Dei 12 000 yngel som då vart klekt ut, står no i sjødam. Vekta er jamt over 900 gram for kvar fisk. Men dei veks fort desse krabatane. I mai vil medelvekta vera 1½ kg. Får dei så til hausten, vert dei ca. 3 kg.

Det står no 100 000 yngel i dammane på Osland, men planen er å koma opp i ein yngelproduksjon på 200 000 i 1965. Mannen som driv med dette nye og lovande tiltaket, fabrikkarbeidar Erling Osland i Høyanger, skal få eit lån på 100 000 kroner i Distriktenes Utbyggingsfond til vidare utbygging av anlegget. I tillegg til det vil han sjølv satsa alle dei midlar han får inn ved sal av den fisk han no har.

Den første fisken som vart klekt ut var ei blanding av regnbogeaure og Kamloops. Seinare er det berre sistnemnde som er brukt. Dammane er på ei øyr nedmed sjøen på Osland og er tekne opp med gravemaskin.

Første partiet med rogn kom frå Danmark 27. mai 1963. Dei var utklekte kring 27. juni. Første året levde dei i jorddam der ferskvatn var blanda med sjøvatn. I juni månad i år vart dei sett i sjøen med dobbelt nylonnett i kring. I sjøen er det 6 meter djupt ved lo sjø.

Som nemnt står det no ca. 100 000 yngel i dammar på Osland brass 1 at det i fjor av plassomsyn måtte leverast ca. 7 000 setjefisk. Men i år skal altså talet på yngel aukast til ca. 200 000.

Lånet på 100 000 kroner frå Distriktenes Utbyggingsfond og dei midlar som elles skal investerast, skal brukast til nye dammar og til for til fisken. Yngelen må ha turr for som forresten fell nokså dyrt, men gjev bra start.

Avfall frå fiskeria slik som fiskehovud og mager sild og ubrukande ling frå hermetikk- og filetfabrikkane, er beste og billegaste føret. Det er det rikeleg tilgang av. I Sogn og Fjordane ligg tilhøva i det heile godt til rette for aureoppdrett. Det er betre å ha auren i sjøen på vare kantar enn i dammar på land. I sjødammane må det vera frisk straum som går like til botnen. Dermed fer all avføring og forrestar sin veg og ligg ikkje og rotnar og lagar svovelvasstoff.

Det skal og lagast til eit tidsmessig forkjøkken. Føret må delast opp slik at alt vert nytta. Dette må kappast opp i bitar som er høveleg store å svelja. Ved å få eit moderne forkjøkken med gode maskinar, må ein mann kunna stella 100 000 aure. På Osland vert yngelen fora heile vinteren for å sleppa avmagring og stogg i voksteren. Overvintringa er såleis ikkje noko problem.

Etter produksjonsopplegget skulle den auren som vart klekt ut i juni 1963 berre vore 200 gram til våren. Men tilvoksteren er 7-8 gonger større enn pårekna. Det har overtydd eigaren om at det rette element for aureoppdrett er i sjøen og at det dessutan er særs viktig at det vert innblanda sjøvatn medan yngelen står i dammar på land.

Sogn og Fjordane Landbruksselskap har med sine tenestemenn, fylkesagr. Stubø, fylkesagr. Heggdal og heradsagr. Sterri, vore med og planlagt aureoppdrettet på Osland frå starten av, vore med på den vidare utbygging og er framleis engasjert i utbyggingsarbeidet. Landbruksselskapet er sterkt interessert i fiskeforedling og fiskeoppdrett.

Erling Osland og heradsag r. Jakob J. Sterri med kvar sin regnbogeaure. Båe aurane er over 1 kg. (Foto: SF).

Regnbogeauren på Bjørnset veks og legg på seg.

FIRDA FOLKEBL. 25/1.65

Hektofisk i sommar veg nå over halvkiloet.

20 000 vert no godt fôra for å verte fin hotellmat til hausten.

Eg er optimist, seier Bernhard Underlid på Bjørnset, då vi spør korleis det går med oppalet av regnbogeaure. Underlid har no drive so pass lenge med dette at han etter kvart tek til å få gode røynsler.

Sist sommar kjøpte han 20 000 småfisk og denne ser ut til å trivast framifrå. Gjennomsnittsvekta på fisken då den vart kjøpt var 97 gram, men i dag er den komen over halvkiloet. Vonleg vil den fram på hausten, med god fôring, vere komen over kiloet og soleis vere fin salsvare.

Men det er skilnad på fisk, seier Underlid. I 1963 kjøpte han eit parti på 4000 kg, men denne har ikkje hatt lag til å vekse. Kring 7000 kg har han selt, men har enno ein del gåande att.

Det er høgfjellshotella her i landet som er beste kjøparane av regnbogeauren, men ein del går ogso til Sverike. Svenskane er elles interessert i noko større fisk.

Det auredammane som Underlid har bygt på Bjørnset ligg svært fint til, men no har han tinga med eit tysk firma om eit propellsystem som skal gje meir konstant straum i dammane. Auren må ha skikkeleg straum for å kunne trivast, noko som ogso vil gje seg utslag i kvaliteten.

SP 26/1.65

65.2

Stønad til utvikling av damfisk-næringa

Dei danske damaureprodusentane går no til ein stor eksportframstøyt. Dei leverer frå før seks—sju tusen tonn på heime- og verdsmarknaden, medan damfisk-produksjon t.d. i Møre og Romsdal er på åtti tonn årlig. I Danmark får produsentane offentleg stønad til arbeid på eksportmarknaden. Her i landet har salsarbeidet vore improvisert av private, og ein manglar pengemidlar til å giere produktet kjent på verdsmarknaden. Var berre avsetninga sikra, kunne produksjonen her i fylket vere 12—15 gonger så stor — 10—1200 tonn — berre med det damarealet vi alt har.

Den norske damauren, som oppalen i finsk sjøvatn, har ein ekstra fin smak, som skulle gjere han svært konkurransedyktig med den som kjem frå danske ferskvassdammar. Mange meiner den norske er eit mykje betre produkt. Det er då bittert at vi skal ligge så mykje etter på eksportmarknaden på grunn av at næringa manglar kapital. Her i landet skulle det vere endå meir turvande med tilføring av offentlege midlar enn for den gamle damaurenæringa i Danmark. Staten burde hjelpe damfisknæringa like så vel som det vert gitt stønad til forsking og rettleiingsteneste i fiskeri og jordbruk.

*

Distriktenes Utbyggingsfond har engasjert seg nokså mykje i damfisk-anlegga ut frå det syn at dette kan verte ei viktig næring på kysten, særleg i strok som treng til ei utviding av næringsgrunnlaget. Opplysningskontoret for næringslivet i Ålesund og Sunnmøre har ei tid arbeidd med å få i stand eit samarbeidsorgan med tilslutning frå Møre og Romsdal Damfisklag, Fiskeoppdrettenes Forening, Bergen og produsentane på Austlandet. Utbyggingsfondet har lova stønad, og alle har vore prinsipielt samde om tiltaket, men det har hittil stranda på at oppdrettarane i Bergens-området ikkje ser seg i stand til å ta på seg sin del av finansieringa.

Utbyggingsfondet går likevel framleis sterkt inn for saka, og det er svært viktig at Opplysningskontoret for næringslivet i Ålesund og Sunnmøre møter hjelp og velvilje frå alle hald i arbeidet sitt for å få næringa inn i faste, organiserte former, både av omsyn til avsetninga og til utviklinga av ei rettleiingsteneste og forsoksverksemd.

*

Den røynsle og kunnskap oppdrettarane har i dag, har kosta ein stor privat innsats og kapital, og det har lenge vore klart at det vidare framover er særleg turvande å få i gang eit damanlegg som kan drive systematisk forsking utan å vere hindra av omsynet til lønsemd. Det er derfor svært gledeleg at Møre og Romsdal fylkesarbeids- og tiltaksnemnd no har rådd til at eit slikt demonstrasjonsanlegg for aure får stønad av Distriktenes Utbyggingsfond.

Ynskjemålet frå produsentane si side er å få ei eiga forskingsavdeling innan næringa. Det naturlege ville då vere at staten for framtida tek med damfisk-næringa når stønad til fiskeri og jordbruk skal fordelast.

*

Stortinget vedtok nyleg samrøystes å skipe fondet til fremjing av forskings- og utviklingsarbeid i industrien, og ei lang rekkje representantar understreka kor viktig forskingsarbeidet er. Berge Kringlebotn (V), Aust-Agder, heldt fram kva forsking vil ha å seie for utviklinga t.d. av landbruk og fiskeri, der vi sjølve har råstoff som kan utnyttast. Han fann det heilt turvande at vårt industrielle forskings- og utviklingsarbeid vert inspirert med hjelp av offentlege midlar og sa at det ein her vågar, vert lite mot det ein vinn.

Når det er spørsmål om satse i ymse industritiltak, det ofte manne usikre momenta rekne med. Men i damfisknæringa veit vi at vi kan rekne med ein sterk framgang — ei mangedobbling av produksjonen — om næringa vert tilført turvande midlar.

Derfor bør det ikkje vere tvil om at staten må støtte denne næringa, som særleg ligg i distrikt som treng å få sitt næringsgrunnlag styrkt og attpåtil har rikeleg av det råstoffet som vert brukt i produksjonen.

SP 18/1.65

Demonstrasjonsanlegg for ørret i fylket

Molde Smp.: Fylkets arbeids- og tiltaksnemnd sa seg på møtet i går prinsippielt enig i at Utbyggingsfondet støtter utbyggingen av et demonstrasjonsanlegg for ørret her i fylket. Det forutsetter for støtten at anlegget legges til ett av de anlegg som nå er i gang i fylket, og at planleggingen av anlegget blir foretatt av Landbruksdepartementets konsulent for slike anlegg, sammen med Opplysningskontoret for næringslivet i Ålesund og eieren av anlegget. Det er meningen at demonstrasjonsanlegget skal holdes åpent [illegible] andre som planlegger ørretoppdrett kan få høve til å se anlegget i drift. Det vil også drives forsøk der bl.a. med pumpekapasitet, størrelser på dammer, temperaturer o.l.

Fylkets arbeids- og tiltaksnemnd behandlet ellers på møtet i går tre søknader om tilskott [illegible] til [illegible]

NAMDAL ARBBL. 22/1.65

Uppdrett av regnbueørret i Ytre Namdal

UNDERSØKELSER TIL VÅREN

Områdeplanleggingskontorene i Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal har i forbindelse med aksjonsprogrammet for kystbygdene engasjert en fagmann fra Ålesund til å se på steder hvor det kan være aktuelt å få igang oppdrett av regnbueørret i de 3 fylkene. Konsulent Skutvik som har vært sterkt engasjert i slikt arbeid på Sunnmøre, tar til med undersøkelser i Trøndelag til våren.

Da det i Ytre Namdal er interesse for oppdrett av regnbueørret [illegible] aktuelle [illegible]

NATIONEN 23/2.65

60 tonn sjøaure årleg frå fiske-damanlegg i Sogn

Privat til Nationen

Når aureoppdrettanlegget i Fuglefjorden i Sogn utvidar med to nye dammar i april, vil det i dammane ha over 300 000 aureyngel og rogn under klekking til nye to-tre hundre tusen fisk, fortel eigaren, Erling Osland i Høyanger til Dagen. Dei to siste dammane vart bygd for eit tilleggslån på 100 000 kroner som utbyggingsfondet og Høyanger kommune hadde gjeve trygd for.

Eigaren reknar med ein produksjon av 50-60 000 kilo fisk. Med stabile prisar skulle aureoppdrett vera ein god næringsveg for mange på Vestlandet, ikkje minst i meiringsvelke distrikt, heydar han.

HAMAR ARBEIDERBL. 24/2.65

Ørretoppdrett aktuell „attrånæring" i Hedmark?

Stor interesse for å bruke tomme uthuskjellere til formålet.

Også i Hedmark er det stor interesse for oppdrett av ørret for salg. På Vestlandet og Sørlandet er damanleggene blitt en ganske betydelig «attåtnæring». Det er en kjent sak at et forsøk i Nordre Osen har gitt gode resultater, og fylkeslandbruksstyret har sagt ja til en trysling om anledning til å demme opp vel 20 mål av eiendommen for anlegg av fiskedammer.

Formannen i Hedmark fylkes Jakt- og Fiskeforbund, Ola Storbæk, kan fortelle at riktig mange er interessert i å utnytte kjellere i tomme uthus til fiskedammer.

— Man skal ikke la noe være uprøvd, og kanskje kan det i drift av fiskedammer ligge en inntekt som kan være god å ta [illegible] jeg vil gjerne håpe at de som prøver seg ikke satser for stort og pådrar seg en unødig kostbar erfaring, sier fylkeslandbrukssjef John Lundnes som bekrefter at det er en vi[illegible] interesse for denne saken både på Hedemarken og i Østerdalen.

— La oss være klar over at vi har liten erfaring å bygge på. Om fiskedammene har lykkes [illegible] på Vestlandet og Sørlandet [illegible] det der ganske andre klimatiske forhold enn her i fylket. Kanskje er det av avgjørende betydning for å oppnå et drivverdig økonomisk resultat. Saken bar i det hele tatt flere sider som bør undersøkes nøye før man setter i gang i stor målestokk, er fylkeslandbrukssjefens lille advarsel.

— De fleste ønsker vel å prøve seg fram i mindre målestokk, og særlig er det interesse for å utnytte de tomme kjellerne på en lønnsom måte, sier Ola Storbæk. Han har selv sett at det går an å ale opp matnyttig fisk i slike anlegg. Det største problemet på Hedemarken er [illegible] rent og godt [illegible] absolutt forutsetning for å få det til å l[illegible] I så måte vil østerdølene beldigere stilt både for k[illegible] anlegg og anlegg i friluft.

— Hvordan vil vinter[illegible] de klimatiske forhold virk[illegible] på driften?

— Det er naturligvis en utsetning at friluftsdam[illegible] ikke bunnfryser, og jeg vil tro at Vestlandet og Sør[illegible] er heldigere stilt i så måte fisken får lys og passende perert vann vil den øyens[illegible] ta mat til seg og vokse og vintertid, mener Storbæk.

[illegible] ne muligheten skulle være stede i kjelleranleggene. P[illegible] annen side stiller nok ki[illegible] anleggene store krav til [illegible] lighet og påpasselighet.

— Er det mulig å drive matfisk i slike anlegg?

— Med belegg av f. eks. bueørret skulle jeg tro de[illegible] være mulig å føre opp fisk[illegible] kiloet og vel så det.

NORDLANDS FRAMTID 3/2.65

Ørnes-firma satser stort på eksport av regnbueørret

A/S Nord-Norsk Lakseeksport bygger nytt klekkeri

Rundt regnet 300 000 kroner satser A.s Nord-norsk Lakseeksport på et nytt utklekkingsanlegg for regnbueørret på Ørnes. I en samtale med Nordlands Framtid forteller disponent Konrad Fjellgård at den prøvedriften de har hatt i gang en tid nå har gitt så positive resultater at de mener det er forsøket verdt å satse disse pengene. — Vi har forsøkt oss i et par års tid nå, og det har vist seg at regnbueørreten kan klekkes her som andre steder, og etterspørselen etter denne stasfisken er stor. Det vi har «produsert» har vi fått avsetning for, og vi tror at det skal kunne la seg gjøre å få i gang blant annet eksport av slik ørret. Det satser vi på i alle tilfelle, forteller disponent Fjellgård, som føyer til at målet deres i første omgang er 20 tonn årlig.

Regnbueørret finnes i flere forskjellige varianter, har en voldsom vokster og kommer hurtig opp i vekt på kilo og deromkring, fortsetter Fjellgård. — Det lar seg også gjøre å få den langt tyngre, men det avhenger selvsagt av næringsgrunnlaget. Egentlig er regnbueørreten en saltvannsfisk som kommer fra Canada, men den yngelen vi har nyttet oss av har vi fått fra Danmark.

Vi regner også med at formeringsmulighetene er store for denne fiskesorten, og faktisk regner vi med en fisk pr. 5 egg, og det er meget bra.

— En hardfør fisk?

— Det tror jeg absolutt, og vi et at den opprinnelig kommer fra Canada, og der er klima etc. noenlunde likt vårt, så alt skulle ligge tilrette for brukbart resultat.

— Stor interesse for fisken blant sportsfiskerne?

— Jeg har inntrykk av det, og vi har også solgt en god del settefisk. Men jeg vil gjerne få gjøre oppmerksom på at de som setter ut regnbueørret ikke bør sette ut for mye. Den krever nemlig mye og god mat, og noen form for overbefolkning tåler den ikke — de blir kvalifeten ring, forteller Fjellgård.

Og for dem som er interessert i regnbueørreten kan vi fortelle at A/S Nord-norsk Lakseeksport har velsmakende og vakker ørret gående på beite, og ut på året blir det «mystudanss» på det nye anlegget, som bl.a. får tre store dammer til arbeidet med utklekking

FARSUND AV 11/2.65

Ørretfarm monteres i Holmesundet ved Agnefest

Formannskapet går inn for å godta anlegget under visse forbehold

Theis Jakobsen Sandvik, Lyngdal, har forespurt ordføreren om tillatelse til å sette opp ørretfarm i sundet mellom de to ytterste holmene i Holmesundet utenfor Agnefest. Anlegget skal utføres slik at det kan flyttes når som helst, idet det blir brukt en dertil egnet not eller garn som innregning for fisket.

Havnekomiteen sier i sitt vedtak at en er kjent med at Agnefest er agt under regulering, og tilbakesender saken til Lyngdal formann[illegible] kommunestyre.

Formannskapet innstiller enstemmig. En er kjent med at arbeidet allerede er igang. Lyngdal kommunestyre kan godta at omsøkte ørretfarm blir montert. En vil imidlertid ta forbehold om ved eventuelle tiltak hvor handlede områder blir aktue bygge ut, må anlegget fje[illegible] uten omkostninger for kommunen. En vil i tillegg til ovenstående gjøre oppmerksom på at tap ved forstyrrelser som måtte oppta for ørretfarmen ved eventuelle [illegible] er kommunen uvedkom[illegible]

HELGELAND 3/3.65

Voksende interesse for ørretavl på Donna

Som har mange høvelige vilkår og sund.

Donna vil i kommende uke få besøk av Ivar Heggen frå Heggen Ørretoppdrett, Valldal på Sunnmøre. Han skal holde foredrag om ørretavl, samtidig som han vil gi råd og dåd til interesserte i forbindelse med konkrete planer.

Det første foredraget kommer han til å holde på Midtbygda sentralskole lørdag den 6. mars. Da det ikke er noen som driver med ørretavl på Donna for tiden, er det sikkert mange som stiller seg litt skeptisk til denne nye næringa, men da den etter all sannsynlighet har mye for seg, burde alle interesserte nytte høvet til å høre hva en mann som har drevet med det[illegible] nær sagt hele sitt liv, har å fortelle.

Mulighetene skulle være ypperlige her på Donna. Mange har gode muligheter for å drive fram fisken i ferskvatn, men enda flere har muligheter i sjøen. Og siden framdrift i sjøen gir best resultat, skulle Donna med sine mange valer ha de aller beste muligheter for å drive med fiskedyrking.

En håper derfor at så mange som mulig nytter høvet til å få seg lærdom mens fagmannen er på plassen, sier formannen i tilsaksnemnda til oss.

HARD. FOLKEBL. 20/2.65

DISTRIKTENES UTBYGGINGSFOND

har gitt tilsagn om lån til 15 bedrifter. Blant disse er tilsagn om garanti for 50 prosent av et lån kr. 400 000 til reising av motellanlegg i Hardanger.

Et partsrederi i Øygarden fikk tilsagn om lån inntil kr. 300 000 til ombygging av hvalbåt til fiskefartøy.

Det ble gitt tilsagn om garanti for 50 prosent av et tilleggslån — kr. 100 000 — til videre utbygging av anlegg i Sogn for oppdrett av ørret.

BRØNNØYS. AV. 21/4.65

ØRRETOPPDRETT GUNSTIG PÅ HELGELAND

Kan bli en meget god næring her i distriktet, hvor det er bra tilgang på rimelig for

Orienterende møte i Brønnøysund med fagmannen Ivar Heggen fra Møre

A fore opp regnbueørret kan bli en meget god næring i distriktet om man legger den riktig opp, men det må først læres — slik at man unngår å gjøre feil og dermed blir avmøtet. Første betingelse er at distriktet får eget anlegg for settefisk. Befruktet rogn til settefiskanlegget kan man få sendt i posten i spesielle plastpakninger, for eksempel fra anlegg på Møre. De som da vil gå i gang med å fore opp ørret, på et hovelig sted hvor det er tilgang både på ferskvann og sjøvann, blir så forsynt med yngel fra settefiskanlegget. Og det ligger gunstig an her i distriktet, hvor det er god tilgang både på småsild og annen fisk til foringen, og likeså rekeskall fra to fabrikker. Rekeskall er utmerket å fore med siste måneden til fisken er slakteferdig. Det gir flott rødfarge i fisken og den får en ekstra fin smak.

Det var Ivar Heggen i Heggens Ørretoppdrett, Møre, som trakk opp disse retningslinjene for ørretoppdrett i et møte i Promenaden mandag ettermiddag.

Møtet var kommet i stand på initiativ av Kjell Grimsø, som er medlem av tiltaksnemnda, og av nemnda hadde fått i oppdrag å kontakte en fagmann på området. Dette høvde bra, da herr Heggen i denne tiden var på besøk i Sandnessjøenområdet, der særlig Dønna er interessert i å gå i gang med ørretoppdrett.

Til stede i møtet var interesserte tilhørere fra forskjellige næringsgrener i Brønnøy, og blant dem formannen i tiltaksnemnda, Arne Yvan. Planrådet i Vega hadde også sendt folk innover for å få orientering av herr Ivar Heggen.

Og herr Heggen vet hva han snakker om når han kåserer om ørretoppdrett - fra eggene blir klemt ut av stamfisken og befruktet, og går gjennom de forskjellige stadier. Slik som med rogn av regnbueørret, hvis første fase inntreffer i februar, da to sorte prikker kommer til syne på eggene. Det er øynene og da er rogna levende og kan sendes ut til settefiskanlegg hvor som helst i landet - gjennom posten i spesielle pakninger. Neste fase inntreffer i mars—april, da det nye livet bryter gjennom skallet.

«Plommesekken» under buken sørger for næringen de første 5 ukene og da er det yngel. Den kan da settes ut i fjellvann, hvor den tar næring selv, eller den kan settes ut i kasser eller dammer, og da tar foringen til.

Det er ganske fengslende å høre en fagmann, som i mer enn 50 år har syslet med disse tingene, fortelle om utviklingen, og det er interessant å høre han med overbevisningens glød kåserer om hvordan oppdrett av fisk kan bli næring av dimensjoner. Men fisken må stelles med like godt som husdyrene på båsen — både når det gjelder mat og renhold. Men det må læres - man må unngå best mulig å gjøre feil, sier herr Heggen, for da taper man lett motet og da kan en god næring lett gå tapt.

ADRESS AV. 6/4.65

Ørretoppdretteri av store dimensjoner i Gravvik?

Kyrre Tveråmo fra Gulvik arbeider med planer om anlegg av et ørretoppdretteri ved Landskjæret i Gravvik. Anlegget tenkes reist i tre byggetrinn og fullt utbygget vil det bli av betydelige dimensjoner. Landskjæret skal være en plass som er vel egnet til et slikt anlegg. Ved å regulere et nærliggende vann, vil en få rikelig tilgang på ferskvann. Og reguleringen skal ikke være noen stor affære. Det er på det rene at det ikke vil oppstå noen vanskeligheter med grunnsporsmålet ved Landskjæret og det påtenkte tiltaket skulle derfor ha alle sjanser til å kunne realiseres. Finansieringsplan er under forberedelse med tanke på søknad om garanti og lån fra Utbyggingsfondet.

LARVIK MORGENAV. 28/4.65

Muligheter for eksport av regnbueørret fra Larvik og sydover

Salgssamarbeide mellom 4 oppdretterier — store forsendelser av rogn fra Brunlanes

Ved brødrene Thoms ørretfarm i Brunlanes er man nu i full gang med kunstig befruktning av regnbueørretens rogn, og Einar Thom forteller til vår avis at det antagelig vil bli produsert ca. 4 millioner øyerogn på farmen i år. Det er omtrent det samme antall som i fjor. En stor del av dette kvantum vil bli beholdt i dammene i Brunlanes med sikte på at fisken skal føres opp til matfisk, men ca. 1 million øyerogn vil bli solgt til andre oppdrettere her i landet.

Salget av øyerogn, som er kunstig befruktet, øker stadig, forteller Einar Thom, og i år blir det sendt rogn helt opp til Andøya, og vestover til Bergen og Hardanger.

Man bruker da spesielle pakninger av plast og is pluss isolasjon. Slike pakninger holder i flere døgn, og hindrer at øyerognen klekker underveis. Forøvrig beregner man å ha ca. 16 tonn matfisk av egen produksjon i dammene til høsten. Det er 2 år gammel fisk som hver veier 3—400 gram, såkalt «porsjonsfisk» og ypperlig salgsvare.

Det begynner nu å bli ganske stor produksjon ved norske ørretfarmer, og for å utvide salgsmulighetene, har fire anlegg gått inn for et salgssamarbeide med henblikk på markedsføring av regnbueørret fra Norge på Kontinentet.

Foreløbig er det Tyskland og Frankrike som er i bildet som marked for fisken, og Einar Thom tror det er grunn til å vente seg meget av denne eksporten.

Foruten farmen i Brunlanes er lignende anlegg i Bergen, i Rogaland og i Kragerø med i det nystartede aksjeselskap som tar sikte på eksport, og de har samlet en kapasitet på ca. 200 tonn regnbueørret årlig.

— Jeg håper at de praktiske ordninger vi må etablere i denne forbindelse, kan føre til at vi får et eget pakkeri for fisken i Larvik, sier Einar Thom. Et pakkeri her vil kunne ekspedere ferk fisk både fra oss og fra Kragerø, og med den gode fergeforbindelse til Kontinentet fra Larvik, ligger alt til rette for å presentere kvalitetsfisk i f. eks. Tyskland. Fra Vestlandet kan man også sende fisken raskt til Tyskland via Hamburg.

FELLESAV. 21/4.65

Ørretoppdretteri av store dimensjoner i Gravvik?

Kyrre Tveråmo fra Gulvik arbeider med planer om anlegg av et ørrett-oppdretteri ved Landskjæret i Gravvik. Anlegget tenkes reist i tre byggetrinn, og fullt utbygget vil det bli av betydelige dimensjoner. Landskjæret skal være en plass som er vel egnet til et slikt anlegg. Ved å regulere et nærliggende vann, vil en få rikelig tilgang på ferskvann. Og reguleringen skal ikke være noen stor affære.

Det er på det rene at det ikke oppstår vanskeligheter med grunnspørsmålet ved Landskjæret, og det påtenkte tiltaket skulle derfor ha alle sjangser til å kunne realiseres. Finansieringsplan er under forberedelse med tanke på søknad om garanti og lån fra Utbyggingsfondet.

Tanken om anlegg for oppdrett av regnbueørret i Ytre Namdal er ikke ny. Etter initiativ av Ytre Namdal Samarbeidsnemnd har spørsmålet vært drøftet i møter der folk fra Områdeplanleggingen har vært tilstede. Det var bl. a. tilfelle på YNS årsmøte i 1962 da den kjente ørretoppdretteren, Ivar Heggen fra Møre var tilstede og ga en bred orientering om dette. Såvidt en vet har områdeplankontoret på Steinkjer arbeidet med spørsmålet om hvordan det mest praktisk lot seg løse for et sted som Ytre Namdal. Flere steder i distriktet er undersøkt, og det har bl. a. vært på tale å legge et slikt anlegg til Vål landbruksskole.

Og når en privatmann nå er villig til å satse på dette så er det å håpe ath an får den faglige bistand som er nulig og likeså den økono[illegible] hiete tiltaket må ha

---

ØSTLANDSP. 28/4.65

Vestfold Ørret er landets største produsent av rogn og småfisk

Har sammen med tre andre oppdretterier dannet salgslag for eksport av ørret til Kontinentet

Om tre uker vil 1 million øyerogn bli fraktet fra Vestfold Ørret i Brunlanes, til andre oppdrettere i landet. Det vil i år ikke bli sendt øyerogn til Danmark.

Einar Thom forteller at det i disse dager foretas kunstig befruktning av regnbueørretens rogn. Når dette er ferdig om et par dager, er det bare å vente til klekkingen begynner.

4 millioner øyerogn er det man i år tar sikte på. Dette er det samme kvantum som i fjor. Mesteparten blir beholdt i dammene i Brunlanes, og skal føres opp til matfisk. Thom regner med at man i år vil ha 16 tonn matfisk av egen produksjon i dammene. Dette er 6 tonn mer enn i fjor. Matfisken veier fra 300-400 gram, og er ypperlig salgsvare.

På vårt spørsmål om hvordan man kan frakte rogn uten at den blir ødelagt, forteller Einar Thom at rognen pakkes i plast og is med isolasjon. Slike pakninger kan holde i flere dager. Den hindrer også at rognen klekker underveis.

Vestfold Ørret antar nå store dimensjoner. Da brødrene Thom startet for 4 år siden, var det bare med én dam. De har nå 26, og har stadig planer om utvidelse. 50 dammer er det målet man har satt seg.

For å utvide salgsmuligheten, har brødrene Thom sammen med tre andre ørretoppdrettere gått sammen i et salgslag. Dette er med henblikk på markedsføring av ørret fra Norge til Kontinentet. Foreløpig tar man sikte på Tyskland og Frankrike. I denne forbindelsen er det planer om etablering av fiskepakkerier, og Larvik kommer sterkt i bildet, på grunn av den ypperlige beliggenheten. Men noen endelig avgjørelse er det ikke tatt, sier Einar Thom.

LOFOTP. 2/6.65

Meløy får Nord-Norges første dam-fiskeanlegg av noenlunde størrelse

Produksjonsklart i høst – 25000 kg ørret i året

Fra Lofotpostens Bodø-kontor:

Glinsende, feit og fin regnbueørret fra Konrad Fjellgårds ørretoppdretteri på Ørnes i Meløy er allerede kommet på markedet i Nord-Norge. Nord-norske hoteller har prøvet denne fisken som er oppdrett på tørrfor og fiskeavfall og har funnet den aldeles utmerket. Men foreløbig er nærmest ubetydelig kvanta kommet på markedet, i alle fall sammenlignet med hva som kommer om to—fire år.

Fiskeoppdrettet har hittil foregått ved et mindre dam-anlegg i Spildra ved Ørnes, men kapasiteten vil bli mangedoblet når det nye kumanlegget tas i bruk. Arbeidet med dette går for fullt, og Konrad Fjellgård opplyser til Lofotposten at han regner med å kunne ta anlegget i bruk fra høsten av. Selve kummene er ferdige ferdigstøpte. De tre kummene er hver på 200 kvadratmeter og er plassert like ved fjordkanten. Ved hjelp av maskiner og et pumpeanlegg vil sjøvannet kunne pumpes inn i kummene.

Ved det nye anlegget tas det sikte på en ferdigproduksjon på omkring 25 000 kilo fisk i året. Størrelsen på denne fisken som skal selges vil selvfølgelig variere etter etterspørselen, og Fjellgård regner med at det vil bli solgt fisk fra et par hekto til ét og et halvt kilo. Prisene har hittil ligget på 9—10 kroner kiloet. Størstedelen av produksjonen vil det ikke la seg gjøre å omsette på det innenlandske markedet, og Fjellgård tar sikte på å eksportere både til Sverige, England og ellers til Kontinentet.

Hele anlegget vil komme på mellom 200 000 og 250 000 kroner.

Dette oppdretteriet vil bli det eneste av noen størrelsesorden i Nord-Norge, men på Vestlandet har man i flere år drevet med oppdrett av regnbueørret i lignende anlegg. Regnbueørretelen egner seg godt til oppdrett da den både er forholdsvis lett å fore og vokser raskt. Vanligvis tar det tre år fra yngelen blir satt ut til fisken er stor nok til at den kan selges som mattisk.

Disse tre kummene som vil kunne tas i bruk fra høsten av vil ha en årsproduksjon på 25 000 kilo regnbueørret. Hver kum er 20 meter lang og 10 meter bred.

HAUGES. DAGBL. 22/4.65

Den ekspansive Olav Svendsen i Øklandsvåg er blitt ørretoppdretter

På 15 år har han opparbeidet en stor fiskefabrikk med eksport bl. a. til England, Frankrike og Italia

Brendsgutten og formannen, Olav Svendsen i Øklands- selv tituler seg med, har på 15 år opparbeidet en bedrift som kommer opp blant de store i sitt slag, nemlig Bremnes Fryseri. I pigghå-mottak er bedriften den aller største i distriktet. En rundtur i fabrikken forteller også tydelig om ekspansjon og fremgang. De siste årene er det blitt foretatt nybygge, utvidelser og moderniseringer.

Den nå 50 år gamle Olav Svendsen startet sin ørretkarriere allerede mens han drev på den gamle handelsplassen til Bremnes. Han handlet da med laks og hummer, og lang og tare kjøpte han til Haugesund. Men etter at han flyttet over fjorden og startet for seg selv ble det virkelig fart i sakene, og produksjonen ble snart utvidet med pigghå, makrell og sild.

Sesongpreget som virksomheten er, kreves det stor lagerplass. Ek-

Arbeid i gang med lossing av nordsjøsild på Øklandsvåg –

ter den siste utvidelsen er lagerkapasiteten kommet opp i 15 000 kasser. 75 tonn fisk kan lakefrysesmens dyptrysingskapasiteten er på 30 tonn. 70 prosent av all fisken blir eksportert. De viktigste avtakerlandene er England, Frankrike og Italia. Ellers leverer bedriften en god del is til fiskeskøytene.

INGEN HEKSEKUNST

— Det er altså muligheter for en enkelt mann til å opparbeide en slik bedrift helt på egen hånd?

Den dynamiske sunnhordlendingen setter seg godt til rette på kontorstolen i en heller slitt bukse og med kulørt skjorte. Vi forsøker også å få et bilde av ham.

Høflig, men bestemt bare avfeier han oss. Beskjedent svarer han på spørsmålet:

— Det skulle ikke være så vanskelig å få opp en bedrift når en bare vil og ikke gir opp for de mange problemene som møter en. Men jeg kan ikke skjønne at det her kan være noe særlig å skrive om. Det hele er jo ikke akkurat noe Svendsen

530 000 I LØNNINGER

I dag er det ikke mindre enn 12—15 [illegible] på [illegible] dere, som årlig får utbetalt i alt ca. 530.000 kroner i lønninger. Og til tross for at man må holde på arbeiderne enten det er typisk sesong eller ikke ser det ut for at bedriften går godt. Men så legger også Svendsen selv ned noen arbeidstimer i året. Han har hverken en kontordame eller en sekretær som han sikkert nok kunne trenge.

Det er tydelig at Svendsen kan drive det langt ennå. Siste nytt er ørretavl. I fjor fikk han seg et basseng på Sæverud der det nå går ikke mindre enn 60.000 fine fisker. De største er rundt 2 kilo. Da ørreten blir kjøpt fra klekkeri er den bare rundt 40 gram.

ØRRET-OPPDRETT KAN VÆRE LØNNSOMT

— Lønnsom geskjeft?

— Det kan det være når avlen blir drevet på riktig måte og med gode forutsetninger. For mitt vedkommende har jeg lett adgang til billig for i form av fiskeavfall og rekeskrell som er god kost for ørreten. Dessuten har jeg den fordelen at bassenget, som er fylt av havsjø, ikke er for varmt om sommeren og ikke for kaldt om vinteren. At vannet holder en jevnt temperatur er av stor betydning. Den ørreten som nå står i bassenget, vil jeg ha opp i minst 3 kilo for den skal selges. Jeg tror at dette er den mest gunstige størrelse for salg, særlig tatt i betraktning at for hver kilo ørret går det med 7 kilo for [illegible]

OPPLAND 6/6.65

2000 kg regnbue-ørret til Valdres

Det populære hotellfisket som har pågått de siste to somrene vil også bli etablert i sommer. I går kom en spesialbygget bil med hele 2000 kg. regnbueørret, og den ble i løpet av dagen fordelt til i alt [illegible] mottakere. I første rekke [illegible] sluppet 1000 fisker i tjern[illegible] på tunet til Danebu Fossheim turisthotell fikk 2—300 og som nytt av året har Bellostølen Pensjonat også gått til innkjøp av fisk til sin nye fiskedam. Ellers er det hotellene på Storefjell og Oset som får fisk i denne omgang, sammen med to Fagernes-karer som har en privat fiskekulp i Bello-bygda og en mann fra Begnadalen som har anlagt en tilvarende dam i Reinli.

Så nå er det bare for turistene å løse fiskekortet, og slenge ut, og er ikke årets fisk annerledes enn den som har kommet tidligere, vil det ikke være lenge før det bli[illegible]

ARB. AV. 1/6.65

Eksport av regnbueørret over Stjørda'

I alt ti tonn levende fisk sendes til Sverige

Grytidlig i morges ble 3.000 kilo levende regnbueørret «landsatt» i Stjørdal. De kom til kaia med en brønnbåt og ble straks lesset over i tre store lastbiler. I dag er fisken på veg over grensen til Sverige for så å bli satt ut i sitt våte element igjen, i fiskevatn der turister skal forsøke fiskelykken.

Fisken som ble lesset i Stjørdal i dag, kom med brønnbåten «Gulafjord» fra Nordmøre. Lasten var bestilt hos brødrene Wik i Sykkulven på Sunnmøre. Dagens transport var den første av fire slike transporter som skal foregå i denne måneden. De øvrige transporter finner sted 1., 16., og 17. juni.

I alt skal oppdretterne på Sunnmøre eksportere 10 tonn med levende regnbueørret til Sverige. Fisken settes ut i vatn ikke ved turist[illegible] i Sverige

HADELAND 24/6.65

Industriell rakefisk-produksjon på Vestlandet etter oppskrift fra Bjoneroa.

Ralph Bjone har lært verdensbedrift rakingens mange finesser

Rakefisken skal fremstilles i tonnevis for salg både i inn- og utland.

«Rakafisk» blir gjerne betraktet som en hadelandsk nasjonalrett, men det er vel også andre store distrikter her i landet som gjør krav på å ha denne særpregede rett som sin spesialitet. Ikke desto mindre er det nettopp en hadelending som i disse dager har vært tilkalt som ekspert til et vestlandsfirma som nå skal sette igang landets første rakefisk-produksjon i industriell målestokk beregnet på salg ikke bare innenlands, men også i utlandet.

Firmaet som det gjelder, heter «Nordlaks» og holder til på et lite sted i nærheten av Spjelkavik. Firmaet eies og drives av to brødre, det er relativt nytt, men har allerede rukket å skape seg et kjent navn på verdensmarkedet. Bedriften som beskjeftiger en arbeidsstokk på 5—6 mann, produserer regnbueørret i alle utgaver og fasonger, og har til salgs alt fra rogn til velvoksen fisk. Et visst begrep om bedriftens størrelse og omsetning får man ved å høre at det daglig går med 2 tonn fôr til fiskebestanden.

De to innehaverne kom en dag på den tanke at det også vil være en mulighet for å skape en artikkel av norsk rakefisk, og gjennom forskjellige kanaler kom man i kontakt med Ralph Bjone i Bjoneroa. Denne hadelendingen hadde allerede skapt seg et visst navn som produsent av førsteklasses rakefisk til hoteller o. l. på Hadeland, og Bjone ble bedt om å komme over til Vestlandet.

— Jeg var der en ukes tid nå i første halvdel av juni, sier Bjone i en samtale med «Hadeland». Vi la her ned et prøveparti på 50 kg. rakefisk, og først i august skal jeg avgårde igjen og smake på resultatet. Hvis det er blitt vellykket, vil «Nordlaks» legge ned et virkelig stort parti, og her er det ikke tale om kilogram, men om tonn!

— Og denne rakefisken regner man med å finne avsetning for i Norge?

— Ikke bare innenlands, men også i utlandet. Bedriften har allerede en stor eksport igang — jeg kan eksempelvis nevne at den dagen jeg kom dit, ble det sendt 12 tonn levende regnbueørret til Sverige. Denne uken skulle det sendes 16 tonn til Finland. Nå vil man altså forsøke seg med rakefisk som et nytt produkt. «Nordlaks» er visstnok verdens første bedrift i sitt slag, og jeg vet heller ikke om andre steder hvor det produseres rakefisk nærmest på industrielt vis slik som man nå har tenkt på her.

— Fremstilling av rakefisk er vel helst en mer hjemlig preget syssel?

— Her på Hadeland legger folk gjerne rakefisk bare til egen bruk, men det hender naturligvis at det blir sendt litt til venner og bekjente og kanskje solgt noen kilo til et hotell eller pensjonat. En slik stor-fremstilling som i Spjelkavik er imidlertid noe helt nytt, og det er naturligvis hyggelig og oppmuntrende at nettopp rakefisk-oppskriften fra Hadeland er blitt utvalgt til dette formålet.

— Må det brukes ørret for å få god rakefisk?

— Neida, man kan like gjerne bruke røye. Jeg har selv laget bra rakefisk også av andre fiskeslag, men ørret og røye er nok å foretrekke.

— Er det noe spesielt «knep» for å få rakefisken god?

— Det er naturligvis spesielle måter, men noen heksekunst er det ikke. Når jeg på ettersommeren skal over til Vestlandet igjen for å smake på prøvepartiet, er det neppe noen fare for at ikke alt er iorden — hvis bedriften bare har fulgt den oppskrift som er gitt. Rakekvaliteten skulle det ikke være noen fare med denne gangen!

SARPSB. ARB.BL. 25/6.65

Automatisk oppdrett av ørret i Ørsjøen

Forsøk med flytedammer ved Prestebakke

To flytedammer for fiskeoppdrett er satt ut i Ørsjøen av Prestebakke skogbruksgård. — Regnbueørret som veide 150—200 gram ble satt ut i dammene i mai, og om en måneds regner man med å begynne å ta opp fisken som da skal ha vokst til 300—400 gram. Man regner med omkring tusen kilo fisk i hver dam. Neste år tar man sikte på å sette ut ørret på 40 gram og ta den opp i september—oktober.

Flytedammene drives som et forsøk, forteller skogbrukslærer Asbjørn Følstad ved Prestebakke skogbruksgård til Halden Arbeiderblad. — De vil gå inn som et ledd i den kursvirksomhet i vilt- og fiskepleie som skogbruksgården regner med å sette i gang.

Flytedammene er laget av plast og har en nylon-not som bunn. Når man skal tømme den, hever man bare nota og håver fisken opp. — Matingen skjer automatisk med tidsinnstilte apparater som for tiden slipper ut fôr i åtte sekunder hver halvtime.

Et av de spørsmål man ønsker å få svar på under forsøket, er om denne formen for fiskeoppdrett er lønnsom. Det vet man ennå ikke, understreker skogbrukslærer Følstad. — Fiskeoppdrett i flytedammer kan tenkes å bli en inntektskilde for eksempel for skogeiere som har et tjern på eiendommen, men det er naturligvis begrenset hvor stor produksjon markedet kan ta...

UNDST. 5/7.65

Interessante forsøk med fiskeproduksjon

De skotske fjorder mer egnet enn de norske?

Glasgow, Skottland, 5. juli (AP) — Fiskere ved Strathclyde Universitet i Glasgow driver nå omfattende forsøk med produksjon av fisk, og meget tyder på at oppdrettsfiskets tid er forbi, hvis arbeidet lykkes.

Mens det under naturlige forhold blir voksen fisk av omtrent en prosent av alle befruktede fiske-egg, regner man med å kunne få frem voksen fiks av 90 pst. av eggene ved å beskytte yngelen, føre den og varme opp vannet der den lever.

I en liten fjord i Arnamyrchan i Vest-Skottland har forskerne satt seg ut en bukt som i august vil bli avstengt med et gjerde. I det bassenget, med en overflate på ca. 20 mål som skapes, skal det settes ut 200 000 rødspette-yngel.

Yngelen er på størrelse omtrent som et vanlig frimerke. Den ble klekket ut i fiskeridirektoratets laboratorier på Isle of Man i Irskesjøen og vil nå bli overført til bassenget.

Professor William Frazer som leder arbeidet, fremholdt i et intervju med «Associated Press» at den utvalgte fjorden har en tidevannsforskjell på omtrent seks meter og dette vil gjøre det mulig å tilføre surstoff i rikelige mengder.

I 1968 regner man med at fisken vil ha nådd voksen størrelse på omtrent 25 cm og kan benyttes til mat.

«Vi regner ikke med at smaken på vår fisk vil avvike fra alminnelig hav-fisk», sa professoren som tydeligvis er av den oppfatning at slik fiske-produksjon om få år vil revolusjonere «fiskemetodene».

Det gjenstår fremdeles en rekke eksperimenter med hensyn til hva slags næring som skal tilføres fisken. Hittil har man hatt gode resultater med reke-egg, spesielle kjemiske tabletter som løses opp i vannet og fiskeboller i skjellpulver.

Forskerne fortalte at de har fått rødspetten som forsøksfisk på grunn av at det er relativt lett å samle opp dens befruktede egg i den sørlige delen av Nordsjøen om våren.

Man regner med at 20-30 hunfisker vil kunne gi egg nok til en årlig produksjon av omtrent en million rødspetter.

Blant de hjelpemidler forskerne har tatt i bruk for å få fisken til å vokse er varmt vann fra et kraftverk i fjorden. De har kommet frem til at fisken vokser fortere i temperert vann. Det har vist seg at fisken under normale forhold spiser mest om sommeren mens den tar mindre næring til seg i den kalde årstiden. Ved å varme opp havvannet mener forskerne at fisken vil spise mer hele året og derved vokse seg stor på kortere tid.

Det vil også bli gjort eksperimenter med jevn belysning av overflaten, men etter foreløpige forsøk mener man at oppvarmingen av vannet vil få størst betydning for produksjonen.

Professor Frazer fortalte at det foreløpig ikke er kommet så langt at fiskeforedlingsindustrien er direkte engasjert i fiskeproduksjonen, men han mente at om få år vil bli unødvendig å sende fiskefartøyer ut på havet for å hente fangst fordi fiskeforedlingsanleggene kan legges ved en fjordarm der man produserer tilstrekkelig med fisk til kontinuerlig drift for fabrikk hele året.

Professoren mente at de skotske fjordene var særlig godt egnet til fiskeproduksjonen på grunn av den store forskjellen mellom høyvann og lavvann, mens han sa at dette ville by på store problemer i andre land som for eksempel Norge der vannet i fjordene er mer stillestående.

★

Som kjent er produksjon av bl. a. regnbueørret for lengst i gang i Sykkylven — på tross av den mindre tidevannsforskjell. Også strømforholdene spiller her en rolle.

FIRDAFOLKEBL. 2/8.65

Naustdal skal få fiskedam

Erling Gundersen går i gang med nytt turisttiltak.

I Naustdal har Erling Gundersen, i samband med Fossekallen kafeteria, lagt ut eit område til campingplass. I år har mange tilreisande stogga der og dei har ogso ved ymse høve fått løyse fiskekort i lakseelva.

Det vert no drive gravingsarbeid i nærleiken av elva og på føresputnad seier Gundersen at han der skal byggje ein fiskedam. — Tanken er å ta vare på eln heil del av småfisken som vert fanga og å setje den ut i dammen for å prøve med overvintring. Dersom det heile kan verte vellukka vil turistane kunne få fiske i denne dammen neste sesong. I mellomtida vil fisken verte fôra med ymse avfall som høver.

Det vil verte interessant å sjå om dette tiltaket kan gjennomførast på ein tilfredsstillande måte. I så fall vil det verte ein god sporre til auknde turistvitjing.

BT 17/9.65

Fint resultat i aure-farm ved Øklandsvågen

Olav Svendsen.

Ikkje berre fisk frå dei store hav liksom håbrann og pigghå skal heretter eksporterast frå Øklandsvågen. No kjem også regnbogeauren inn på eksportstatistikken etter at farmen til Olav Svendsen etter to års drift har ferdig salsvar. Feit fin fisk spratt lysteleg i lagunen Langevåg på Sæveruddy, ein stad som naturen har lagt sers lageleg til rette for ein aurefarm som dette. Bere eit stenge ved det smale sundet laut byggjast, og til landgangar innover langs sundet så matingi kan gjerast praktisk. Fiskeavfall til mat har ein nok av ved fryseriverksemdi — og god fôring kombinert med verknadene av stendig rein frisk sjø har gjeve framifrå resultat, etter det Svendsen fortel til «Bergens Tidende». «Fisken er betre enn laks». 50-60.000 fisk i to storleikar syn no i bassenget, og etter kvart vil denne fisken finna marknad i Frankrike, Tysland og Sverige, forutan her heime. Det er notert stor interesse mellom utanlandske fiskehandlarar for den norske regnbogeauren som vert isa og røkka i Øklandsvågen.

HAUGESUNDS AV. 15/9.65

Oppdrett av regnbogeaure i Håpollen i Fitjar

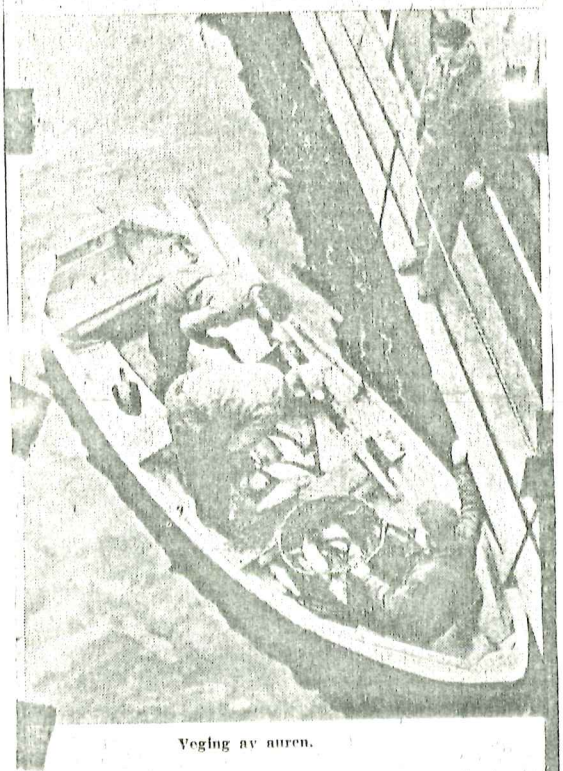

Veging av auren.

På nordsida av øya Aga i Fitjar skjer ein våg seg langt inn sør-vestetter. Håpollen heiter den, og godt avgøymd som den er, har ikkje mange av dei som ferdast sjøvegen framom merka denne vågen.

No er Håpollen komen ut or gøymsla, farande folk stikk innom for å sjå på regnbogeauren som leikar i kåte sprett, og som set sjøen i kok når den vert mata. For her i Håpollen er no vorte eit oppdrettsanlegg for denne fisken som i dei siste åra er komen slik i skotet av di den syner svært god trivsel i dei norske oppdretta som det vert fleire og fleire av etter kvart.

Det er tidlegare kontorsjef og stortingsmann Ola Olsen på Rubbestadneset som har fått det heile til i Håpollen. Trass i at åra sig på er han framleis ein unge Olsen, mannen med framsynet, som har glede av å få noko til å sviva. I Håpollen har Olsen lagt ned mykje arbeid og kapital til oppmudring og støyping av demning, bygging av hus for vaktmann ved anlegget, lager for for til fisken med blande- og malemaskinar for fiskeavfall.

Kraftkaret har bygt line på passaren, han Joachim, slepp streva med primus for å få maten sin kokt eller ergra seg over ikkje å få høyra ynskekonsert. Eit koseleg lite hus har han fått til bustad og her stortrivs han like mykje som fisken i bassenget. Joachim er gamastuert så han skulle vel vera rett to mannen til å laga mat til regnbogeauren.

Han kan fortelja at han har det lett med å halda innlaupet reint. Noko som ofte er eit problem er her løyst på ein svært enkel og praktisk måte med ei serie av ristar som kan takast opp ei for ei. Heller ikkje trengst ein ottast for at springflo og uver skal gjera skade på anlegget sidan det ligg til, noko som har hendt andre stader.

Joachim har elles fleire hjelparar med seg når det er fisk å gjeva og liknande. For noko arbeidstaket til Olsen kome langt at det tek til å gjeva noko att for innsatsen. Frå Håpollen har ein elles sendt fisk til stader der ein vil freista liknande tiltak. Yngelen som vert sett ut i pollen kjem frå Høvågen på Radøy der det er eit stort klekkeri for regnbogeaure.

H. M.

HAMDAL ARB.BL. 6/9.65

A.s Otterøylaks utvider damkapasiteten til 10 000 kg. fisk

Oppdrett av regnbueørret på Otterøya er meget vellykket

Selskapet A.s Otterøylaks som driver med oppdrett av regnbueørret, har hatt en meget god sommer. Fisken har vokset godt og det har ikke vært noen dødelighet. En representant fra Utbyggingsfondets avdeling for fiske sa under en befaring ved anlegget nylig, at han ikke andre steder hadde sett så god vekst på settefisk, som nå holder en gjennomsnittslengde av 8 cm, noen er ca. 10 cm.

Problemet i dag er plassmangel, og vi har anlegget under utvidelse, forteller revisor Ragnvald Ofstad, som er en av de ledende for denne basseng-driften. For kort tid siden averterte selskapet sommergammel fisk til salgs. Av de 100.000 småfiskene i anlegget skal det selges opptil 30.000 stykker. Et passende vinterebelegg vil ligge på 70.000 stykker.

Det har meldt seg interesserte kjøpere, bl. a. både i Namdal og Innherred, men intet er levert enda. De som er interessert i kjøp akter å sette ut fisken i vatn som har lav fiskeproduksjon. Transporten skjer i plastsekker med vatn, i sekkene pumper man inn surstoff, og da kan forsendelsen skje ganske sikkert.

Anlegge skal utvides fra 80 kvm. i dag til ca. 700 kvm. dammer. Det vil være ferdig om et par måneder. Damkapasiteten vil da på ca. 10.000 kg fisk. Arbeidet pågår nå i bekkeleiet og får man gunstig vær, skulle arbeidet kunne være fullført utpå høsten.

NHRST. 12/8.65

Britiske journalister til Ålesund

Eksport av damørret?

Fra «N. H. og S. T.»s korrespondent.

Ålesund, 12. august. — 10 britiske journalister skal i neste uke besøke Ålesund og Sunnmøre. Det er Norges Eksportråd som arrangerer turen for dem, og i Ålesund og Sunnmøre skal de besøke lakseanlegget i Vestrefjorden, Hydraulic's anlegg i Brattvåg, A/S Industri i Borgund og A. M. Linnen i Ålesund. Mandag får Sunnmøre besøk av kjøkkensjef Dortmouth Schweden ved Wiesel am Rhein i Köln. Han er formann i laget av kjøkkensjefene i Nord Rhein Westphalen, og skal smake på norsk damørret tilberedt ved Hotell Nor[illegible] i Ålesund. Det er [illegible] Hansvärk, mannen som skaffet bestillinger på fullt ferdig møblerte hotellrom i Sveits som har fått kjøkkensjefen hit, for å fremme eksporten av norsk dam[illegible].

MORGENBLADET 14/8.65

Store muligheter for norsk initiativ

Forstander, dyrlege N. O. Christensens oppgaver over omfanget av dansk eksport av regnbueørret fra damoppdrett, gjengitt på annet sted i dagens avis, imponerer. Christensen, som er knyttet som fiskesykdomsekspert til Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole i København, kunne opplyse at det bare fra 600 dambruk, som er den danske betegnelse for denne næring, årlig ble eksportert ca. 10 000 tonn regnbueørret til en verdi av 80 mill. kroner.

Tatt i betraktning at Danmark vel må sies å ha et forholdsvis beskjedent antall vassdrag av noen størrelse, sammenlignet med Norge, selv om det selvsagt fins mange «sjøer og «aaer» også i Danmark, skulle våre muligheter etter alt å dømme være betydelig større, selv om vi kanskje har et visst drawback i vanntemperaturen. Foreløbig er fiskeoppdrettet i dammer av forholdsvis beskjedent format her i landet. På den annen side foregår det et ikke helt ubetydelig oppdrett av ørret i avstengte brakkvannsbukter, til dels i rent sjøvann på vestkysten, spesielt i Møre, som tyder på at det også skulle være store muligheter for andre kystdistrikter.

I Danmark er man nå kommet så langt at myndighetene [illegible] kommet inn i bildet, i første rekke når det gjelder sykdomsbekjempelse ved damoppdrett, til dels også i forbindelse med forsking og forsøk i forsøksdammer. Det viser seg at på grunn av konsentrasjonen av fisk på et forholdsvis lite vannareal, og ikke minst ved at mange fiskeoppdrettere sogner til samme vassdrag, er mulighetene for sykdommer og infeksjoner og dermed tap store. Foreløbig er det bare et fåtall av disse sykdommer man har lært å bekjempe. Ennå er det på mange måter et stort og lite utforsket område.

Desto mer prisverdig er det at Norges Veterinærhøgskole nå også har tatt sykdomsproblemene ved dam- og annet fiskeoppdrett opp på sin utdannelsesplan, foreløbig gjennom kursvirksomhet og ved å sende spesielt interesserte veterinærer ut på studietur til utlandet. Lederen av Veterinærhøgskolens næringsmiddelhygieniske institutt, professor Steinar Hauge, uttaler at det også er meningen å få med fiskesykdommer i den vanlige utdannelse for veterinærene heretter. Det faller naturlig i og med at veterinærene lenge har fått utdannelse i rent hygieniske forhold når det gjelder fisk, fiskeomsetning og fiskeindustri.

65-8

NATIONEN 28/9.65

Fiskeoppdrett er IKKE blitt en stor suksess

Erfaringer og forskning skaper ny start, sier Harstad

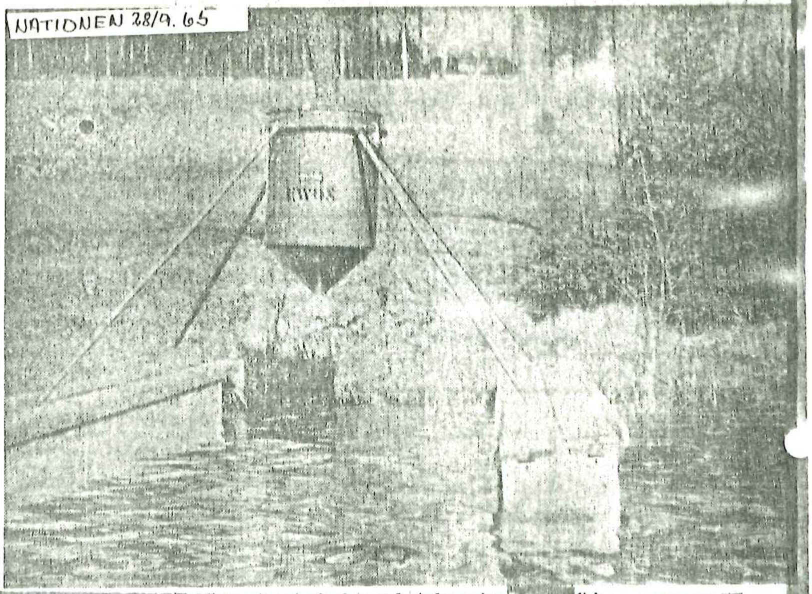

– Mange hadde håpet på at oppdrett av matfisk i damanlegg skulle bli en betydelig næring, og det er blitt satset [illegible] lykkes særlig god hos [illegible] sier statens inspektør for ferskvannsfisket, Joakim Harstad, i en samtale med Nationen.

Fiskeriinspektør Harstad understreker imidlertid at han langtfra vil være med og slå saken ihjel. Gjennom større erfaring og forsking (som vi må få mer av på dette området) kan det sannsynligvis utkrystallisere seg en metode som vil vise seg brukbar, og tiden er nå inne til å samle erfaringene og komme ned på jorda igjen.

Fra først av ble det agitert på et noe usunt grunnlag for denne saken, folk ble til en viss grad kastet blår i øynene, sier Harstad. Erfaringsmaterialet man hadde, var kommet fra Danmark, men erfaringer fra utlandet kan sjelden overføres direkte hit: Vi må lære det hele om igjen.

[illegible]

Med smått og stort (matfisk- og settefiskanlegg inkludert) har vi nå bort imot 170 anlegg her i landet, men mange av disse er av ubetydelig størrelse.

For å få et vellykket resultat med fiskeoppdrett, må en rekke betingelser oppfylles — fiskeriinspektøren nevner i fleng: Vann, fôr, marked, erfaring, [illegible] ett til å demme i vassdrag. Paradoksalt nok i et land [illegible] bygge, er det vannspørsmålet som er største bøygen. Det kreves at vannføringen til damanlegget må være rikelig og [illegible] tellig hele året rundt, og det er ikke lett å finne slike steder.

TULL

Oppdrett i saltvann

Nå er imidlertid også saltvannsoppdrett kommet i skuddet: På Sunnmøre blir det gjort forsøk på oppdrett av regnbueørret i saltvann, og på det hold blir det endog hevdet at kvaliteten blir bedre og fisken rødere i kjøttet av å leve i saltvann. Påstanden om kvaliteten holder ikke, sier fiskeriinspektør Harstad, men saltvann kan ha den fordel at det har høyere temperatur om vinteren. Dette gjelder særlig for Møre- og Trøndelagskysten, der Golfstrømmen bringer varmere vann helt inn til stranden.

TULL K.O.V.

[illegible] rundt. Til visse tider — særlig i vinterhalvåret — må den ha ferskvann. Derfor kan det for eksempel være brukbart å ha damanlegg som vanligvis går på ferskvann, men der det er tilgang på saltvann som kan blandes inn til visse tider.

Laks derimot klarer seg også i rene saltvann fra 3-årsalderen. Det drives forsøk med laks i Bergen, og de har gitt ganske morsomme resultater, sier Harstad. Laks kan komme opp i den pene vekt av 7—8 kg. på et par-tre år. Regnbueørret vokser ganske fort og kommer opp i en kvart kilo på et par år. Noen vil imidlertid ha den større og får kilosfisk [illegible] de venter enda ett år.

Bedre fôrsituasjon

Når det gjelder fôrsituasjonen [illegible]

[illegible] Dette synes å gå bra, [illegible] fiskeriinspektøren legger til at man har liten erfaring her, og økonomien vet man lite om.

[illegible] det brukes også annet fôr [illegible] også her er det danskene [illegible] har vært læremestrene. De baserer fôringen hovedsakelig på [illegible] vannsfisk som males opp og derved fôr av [illegible] legg bruker de [illegible]

[illegible] fiske[illegible] være en positiv faktor for [illegible] anlegg. Et eksempel her er et [illegible] løpet [illegible] vik, [illegible]

[illegible]

Når det gjelder norsk forsking på dette området, sier fiskeriinspektøren at den hittil har hatt [illegible] omfang: Den vitenskapelige avdeling under inspektøren for ferskvannsfisket har drevet en del forsøk på forskjellige kanter av [illegible] men det er ikke blitt særlig [illegible] messig.

Fiskeriinspektør Harstad [illegible] imidlertid på å få et forsøksanlegg i Stavanger. [illegible] har planer om et settefiskanlegg der som også vil omfatte en avdeling for oppdrett av matfisk.

DENNE ARTIKKEL ILLUSTRERAR TYDELEG KOR LITE HR. HARSTAD VEIT OM DET SOM FØREGÅR. K.O. Vik

ADRESSAV. 1/10.65

Liten bryggenandel i Sumstad ekspanderte til stor bedrift

Fabrikkeier Einar Bjørshol i Roan har arbeidet opp en solid rekefabrikk og minkfarm — Starter nå med regnbueørret

Adgang til sikrere og mer lettvinte måter å forsørge seg og sine på enn ved å friste fiskens lunner har de senere år i betydelig grad bidratt til å tynne ut yrkesfiskernes rekker.

Om utviklingen skal gå sin gang eller om den skal forsøkes stanset kan selvsagt være grunnlag for diskusjon. Noen patentmedisin for å få folk til å forbli i ett av våre mest usikre yrker finnes vel knapt, men en forutsetning for lønnsomt fiske er likevel sikre avsetningsmuligheter innen rimelig rekkevidde fra fiskeplassen. Å gå i gang med en foredlingsbedrift for sjøens produkter er imidlertid minst like usikker investering som det å rå seg fiskeskøyte, men det finnes likevel folk med nødvendig initiativ som satser på en slik bedrift.

En slik mann tillater vi oss å si Einar Bjørshol i Sumstad i Roan er. Hans far begynte litt bryggehandel i det små, hvorav det nå har vokst frem en solid forretning. I 1952 startet Einar Bjørshol selv en rekefabrikk, også i det små. Foretagendet viste seg imidlertid å være så absolutt livsberettiget, og det ble nybygging i 1957. Den nåværende fabrikkbygning har således en grunnflate på ca. 90 kvm., den er i to etasjer, med spisesal, vaskerom o.l. i andre, der er kjølelager og to fryserom, og endelig det vesentlige — der er til sine tider 20 stykker i arbeid, foruten de som leverer sine fangster til fabrikken.

Bjørshol forteller at dårlig tilgang på reker i sommer har begrenset arbeidsstokken til 9—10 stykker. Rekefangstene har til sine tider vært så små at det ikke har vært lønnsomt å ut med trålene i det hele tatt. Rekene blir stimet ombord i båten med det samme de er fanget, og ved fabrikken blir de da frosset i pakninger fra 1 til 5 pund, hvoretter de leveres. Tidligere år har en god del av leveransene gått til utlandet, mens det i år har vært mulig å få avsatt hele produksjonen til Trondheim og Oslo.

MINKFARM

Inn i en rekestrål «forviller» det seg selvsagt også en god del småfisk, hovedsakelig av så uanselige dimensjoner at bruk til matfisk kan utelukkes. Dette problemet er nå for Sumstads vedkommende tacklet på den måten at flere har satt i gang med minkfarmer, med felles forkjøkken i tilknytning til Bjørshols rekefabrikk. Til dette formålet ble det bygd øget hus og det ble innkjøpt kvern og blander. I forbindelse med minkforkjøkkenet har man et større fryselager og et tinerom med overrislingsanlegg. Selv om mye av foret er småfisk fra rekestrålingen så utgjør likevel frossenfisk fra Brønnøysund hovedtyngden av fortilgangen.

Øverst til høyre ser vi Bjørshols brygge på Sumstad. Helt til høyre rekefabrikken med fryse- og kjølerom og til venstre beboelseshuset med forretning. Under Einar Bjørshol og rekteren Asbjørn Groven ved pelsdyrfarmen.

Bjørshol kjøpte selv i fjor sommer inn hele 260 minktisper, mens det i vår også ble innkjøpt en del blårevtisper, samt 30—40 hvalper av samme slag, slik at den nyanlagte pelsdyrfarmen alene der den ligger representerer en verdi av mer enn 300 000 kroner. Foruten denne farmen er det som nevnt også flere som er med på driften av forkjøkkenet, som da alt i alt gir for til farmer med rundt regnet 400 avlsdyr, noe som nok årlig vil tilføre Roan kommune et betydelig beløp.

OPPALING AV REGNBUEØRRET

Einar Bjørshol gir seg imidlertid ikke til tåls med å drive forretning, rekefabrikk og minkfarm med tilhørende forkjøkken. Sammen med Jon Hopstad på Hopstad er han nå i ferd med å utprøve en her hittil ukjent måte for oppaling av regnbueørret. Mens dette tidligere skjedde i dammer på land, forsøker de to nå med nettingkasser ute i sjøen. Foreløpig har de 5000 smellfelte regnbueørret gående i en kasse inne i vågen ved Sumstad, men det er all grunn til å anta at tilfanget vil bli større anlagt etter som det viser seg å være absolutt vellykket. Oppaling av regnbueørret krever en nitid innsats i form av regelmessig ettersyn og føring, men ved heldig resultat gir det også god fortjeneste.

Etter et besøk på Sumstad må man uvilkårlig spørre seg selv hva en mann som Einar Bjørshol ikke kunne ha drevet det til på et sted hvor forholdene fra naturens side var ingt slik til rette at albuerommet for en initiativrik mann ble større enn hva tilfellet er her. Imidlertid må også anføres at det nettopp er på slike steder det er behov for folk med initiativ og tro på sine — såvel som andres — foretagender.

Jern

„Lakselus" funne på aure i oppdretteria på Bømlo

HAUGESUNDS DAGBL. 3/10.65

Den vanskeleg å seia noko om omfanget av sjukdomen enno — eksporten av aure til Kontinentet har vore god i år

Den siste tida har det vorte oppdaga éindel «lakselus» på den aren som går i aurefarmane i Bømlo, og den same sjukdomen er og vore funnen ved aurefarmar andre stader. «Lakselus» er ein slags smådyr som i første rekke angrip laksen, men no har han og slått seg til på auren, og det er som den heilt et opp skinnet på han. Auren et ikkje når han er sjuk, og vert sett eindel hemmande i veksten av dette.

Kor stort omfanget av sjukdomen er, er det vanskeleg å seia noko om enno, men dei som har aurefarmar på Bømlo har freista å sleppa heile merane med aure til andre stader der det er meir ferskvatn i sjøen.

Sjukdomen vil nok føra til eit visst tap for aurefarm-eigarane, og den har og ført med seg ein god del ekstraarbeid for dei.

Elles har eksporten av aure frå desse aurefarmane vore ganske god den siste tida, og i løpet av året reknar ein med at det er eksportert kring 10 tonn aure til England og Kontinentet frå dei fire største aurefarmane på Bømlo. Den største vansken for aureoppdrettarane er å skaffa stor nok fisk, frå to kilo og oppover. Den fisken som har oppnådd denne storleiken er det ingen vanskar med å bli av med, det er aure på mellom halvkilosen og kiloen som er vanskeleg å få omsett.

SP 14/6.65

Damfiskoppdretterne vil ha offentlig kontroll

Mener det kan stabilisere kvaliteten på toppnivå

Møre og Romsdal Damfisklag hadde årsmøte i Ålesund fredag. Hele styret ble gjenvalgt, og består av Reidar Eggesbø, Velsvik, formann, Olav C. Vik, Sykkylven og Anders B. Voldnes, Eggesbønes. Kåre Skutvik la frem rapport fra Interimsutvalget for Norsk Damfiskanæring. Utvalget, som har disponert Marius Kleven som formann, fikk full tilslutning for det videre arbeidet med en rekker av vital interesse for næringen på landsbasis, bl.a. felles oppkjøp og lagring, gjennomføring av offentlig kontrollordning med sikte på å stabilisere kvaliteten på toppnivå, etc.

Årsmøtet vedtok en salgsavgift på 1 ¼ prosent av brutto omsetningsverdi som skal være med på å finansiere landssamarbeidet etter interimsperiodens utløp høsten 1966, med det forbehold at de to andre distriktsforeningene i landet, Fiskeoppdretterforeningen — Østfold og Fiskeoppdretterforeningen — Bergen, som omfatter anlegg mellom Lindesnes og Stad, treffer liknende vedtak om avgiften. I interimsperioden finansieres utvalget av Distriktenes Utbyggingsfond og aksjonsnemnda for utbygging av kyststrøkene i Nordmøre og Trondelagsfylkene.

Ikke vanskelig å selge regnbueørret i Halden

HALDEN ARBBL. 20/10.65

Skogbruksgården på Prestebakke har som kjent foret opp regnbueørret i den senere tida, og nå har «slaktetida» kommet — man har bedt interesserte blant publikum å melde seg.

— Og det er ingen tvil om at interessen er upåklagelig sier man ved skogbruksgården. Det har stadig vært folk på telefonen som bestiller.

— Hvor stor er så fisken på dette tidspunktet?

— Den ligger på mellom 600 og 650 gram pr. stk. Det er slettes pen fisk som har fått akkurat den maten den trenger så kjøttet er riktig fint.

SP 15/10.65

Vi må ha nye anvendelsesmåter for regnbueørret

Problemer å finne markeder

Både Japan og Vest-Tyskland har i det siste begynt å trenge seg inn på markedet når det gjelder salg av regnbueørret av porsjonsstørrelse, ca. 200 gram. — Mange norske oppdrettere har derfor vært inne på tanken å eksportere slike fisk på mellom 1 og 1,2 kg, som blant annet vil kunne røykes. Foreløpig har det vært liten reaksjon å spore.

— Fisk av den størrelsen er i grunnen noe for liten til røyking, sier Kåre Skutvik på Opplysningskontoret for næringslivet i Ålesund og Sunnmøre. Ørret på to kilo og oppover er derimot en relativt billig vare sammenliknet med laks, og den lar seg godt røyke. Regnbueørret på et par kilo og mer er også et utmerket råstoff for dem som vil lage gravlaks.

Grunnen til at denne fiskesorten ikke er kommet mer fram i lyset, er kanskje at oppkjøperne utover høsten sitter inne med mye laks fra sommeren, og denne blir røykt eller solgt på annen måte. Regnbueørret kan en derimot få fersk helt ut til desember.

Det har i grunnen vært vist nokså lite initiativ fra ørretoppdretterne her når det gjelder å

65.10

Bremangermann skal nå slå seg på «laksefarm»

FJORDENES TIDENDE 20/10.65

5000 flybårne lakseyngel skal oppales til matfisk etter samme oppskrift som for regnbueørret. Første farm i Sogn og Fjordane og en av de første i landet

Som den første her i fylket, og en av de første i landet, har Peder Bakke i Bremanger nå satset på oppdrett av laks etter noenlunde samme metoder som regnbueørretoppdrett. Bakke har som kjent i endel år drevet ganske stort når det gjelder opdrett av regnbueørret. Mandag kom et fly fra A/S Solbergfly til anlegget på Værpe i Bremanger med 5 000 lakseyngel fra Mundheim i Hardanger. Etter det Peder Bakke forteller i en samtale me i Fjordenes Tidende er lakseyngelen så lett i vekt at det lønner seg å nytte flytransport. Det kan tas med ganske betydelige kvanta. Yngelen er bare 7 cm. Den ble utklekket ved klekkeriet i Mundheim i vår.

— Er dette med å ale opp laks til matfisk noe nytt her i landet?

— Forsåvidt er det nytt, men det har vært drevet endel eksperimenter på dette feltet i det siste. Jeg har således hatt god kontakt med eksperimenter som er utført av vitenskapsmenn ved Akvariet i Bergen. Lakseyngel som var 12—15 cm i september ifjor har i år lagt på seg til lakser på 1,6 kg. Holder dette stikk vil det nok bli lønnsom forretning. Forsøk som andre har drevet viser at en i løpet av vel 2 år kan komme opp i en vekt på ca. 4 kg.

Laksen skal settes ut ved anlegget i Dalen, men flyttes over til sjøanlegg ut på vårparten.

Her skal den så ales opp til den er slakteferdig og kan markedsføres.

— Hva med foringen?

— Her er det meningen å gå over til automatisk foring. Det finnes forskjellige systemer og vi har ikke bestemt oss endelig for hvilket vi skal velge.

Bakke forteller ellers at han har fått kontrakt på salg av 2 000 sjøklar laks til våren — såkalt «smolt». Den går til folk som skal forsøke på samme måten med «laksefarm». De øvrige 3 000 skal han selv drive frem. Det er ellers meningen å sette ut mer lakseyngel ved anlegget i Dalen, hvis det viser seg at det er avsetning for mer smolt til våren eller forsommeren.

En annen ting er også at det ønskelige kunne være i enkelte elverveieres interesse å kjøpe inn større lakseyngel for å sette ut i elvene.

Jeg har tro på at dette oppdrettet av laks kan lykkes, sier Bakke, men noe sikkert er det selvsagt bare tiden som vil kunne vise.

— Hva med regnbueørreten?

— Vi har en god del salgsklar, og den vil bli slaket og eksportert med det første. Det er ørret i størrelsen fra 1½ til 2 kg, og det er hovedsaklig Frankrike som er importlandet, sier ørretoppdretteren i Bremanger som nå også vil slå seg på laks.

ADRESSAV. 13/10.65

Problemet for ørretoppdretterne er å finne marked for matfisken

Ørreten er et vanskelig husdyr – mange oppdrettere har innstillet virksomheten

Molde.
(Adresseavisens kontor).

For noen år siden var ørretoppdrett sterkt i skuddet, og man satt igjen med et lite inntrykk av at det var ørretdammer og turistnæringen som skulle berge utkantstrøkene. I den senere tid er det blitt mer stille omkring ørretdammene, og det er tegn som tyder på at ørreten ikke er blitt et så lukrativt husdyr som mange har håpet og trodd. For å få en kommentar til utviklingen innen ørretoppdretten har Adresseavisen kontaktet en av ørretoppdretterne i Møre og Romsdal, kjøpmann Yngvar Hurlen i Eidsvåg, som har arbeidet med ørret i seks år.

Yngvar Hurlen i Eidsvåg i Romsdal har arbeidet med ørretoppdrett i seks år, og har som de fleste oppdrettere opplevet en del skuffelser. Etter hvert som han har fått erfaring har det gått bedre, og han har nå ca. 100 000 yngel og 3 000 — 4 000 matfisk i dammene sine. Problemet nå er å finne et marked for matfisken, sier han.

— Det har seg jo ikke nekte at det er mange ørretoppdrettere som har hatt store vanskeligheter, og at det er en del som har falt fra. Jeg har også et inntrykk av at låneinstitusjonene er blitt noksåskeptiske når det gjelder ørretoppdrett, og at det ikke er så enkelt å få lån til slike anlegg, sier Hurlen.

— Årsaken til dette?

— Det må vel sies at ørretoppdrett er nokså risikofylt, og de fleste oppdrettere har vært utsatt for uhell. Og uhell er vel noe man må regne med i begynnelsen. En annen ting er at det tar tid før anleggene — som er relativt kostbare — begynner å gi avkastning, og man må regne med at det går noen år før man får forretningsmessig drift.

Hurlen driver både med utklekking, oppdrett av yngel og av matfisk. Det meste av rognen til sin regnbueørret får han fra Danmark, men de to siste år har han også strøket rogn av egen fisk. For tiden har han 90 000 — 100 000 ensomringer og 3 000 — 4 000 matfisk i sine dammer. Ensomringene tom altså ble utklekket i vår, er 7 centimeter, og nesten dobbelt så store som man regnet som normalt for noen år siden. Årsaken til den sterke veksten er vel både gode vanntemperaturer og moderne foringsmetoder. I dag finnes det flere typer tørrfor, det vil si at slags kraftfor for damfisk. Ellers er regnbueørreten glad i lever, og det har hendt at Hurlen har måttet kjøpe lever til 9 kroner kiloen.

I likhet med andre oppdrettere har Hurlen hatt både uhell og andre vanskeligheter de første årene. En av årene er, sier han, at man satser så mye på anlegget at det blir lite igjen til driften. Man blir også nokså bundet av et slikt anlegg, og for en mann som har annet å gjøre ved siden av, kan det bli vanskelig å overkomme alt. Hurlen har nå måttet anskaffe en egen mann til å ha oppsyn med anlegget.

— Uhellene og de økonomiske vanskeligheter ørretoppdretterne ofte er utsatt for, er jo alvorlig nok. Men det ørretoppdretten vil stå og falle på, er spørsmålet om å finne et marked for fisken. Danskene har jo hatt stor fremgang med sin porsjonsfisk på ca. 200 gram, og eksportfisk på ca. 900 gram, og eksportfisk er for øvrig billigere å produsere, dårlig. Men nå ligger vel naturforholdene bedre til rette i Danmark, det er bln. et mildere klima, og det er neppe så lett for oss å konkurrere med danskene. Nå er forøvrig japanerne kommet på markedet med en porsjonsfisk, og Vest-Tyskland har også en stor produksjon. Det vi har håpet på er å finne et marked for en større fisk, på 1000—1200 gram, en fisk som f.eks. også kan røkes. Og det er vel sannsynlig at vi kommer til å satse på en fisk av denne størrelsen, sier Hurlen.

Hurlen selger nå ut en del av sin regnbueyngel til settefisk. I sine bassenger har han også gående noen stamlaks, og han har levert en del lakseyngel til utsetting i elvene i Romsdal. Hurlen setter visse forhåpninger til denne del av produksjonen, og han mener at ørretoppdretterne nok kan komme til å spille en rolle i den økede fiskepleien som den nye fiskeavgiften vil medføre.

Den nye fiskeavgiften skal vel delvis brukes til fiskepleie, og oppdrett av flellørretyngel kan nok bli en oppgave for dampleggene. Der skal jo settes ut mye yngel i

65. 11

Stjørdalsfisk «agn» for turister i Sverige

TRØNDER AV. 25/10.65

Settefiskanlegget vil fordoble produksjonen neste år

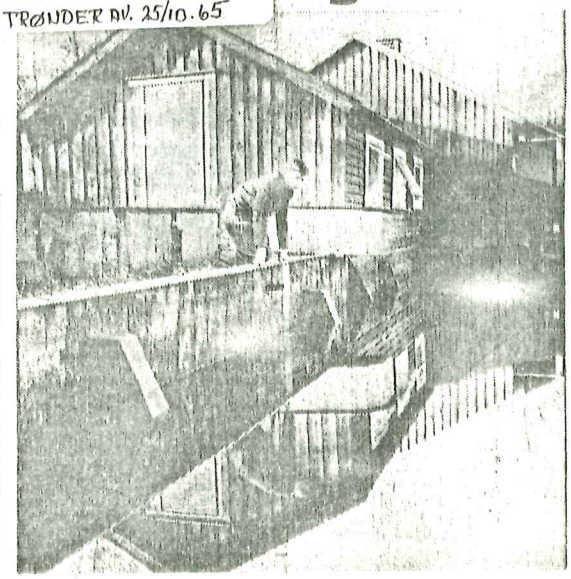

Fra Stjørdal Settefiskanlegg — det er Gunnbjørn Rimol som kikker ned i et av bassengene.

— Vi har nå drevet på så lenge vi har løst problemene med klekking og oppfôring av fisk sier formannen i Stjørdal Settefiskanlegg A/S, kjøpmann John Stræte. — Men kapasiteten skulle vært større. Etter at vi sluttet med leveringene, har vi fått ordrer på flere større parti settefisk. Ved å bygge flere fôringsdammer, håper vi neste år å doble produksjonen. Vi akter forøvrig å søke Fiskeavgiftsfondet om tilskott til utbyggingen.

— Leverer dere fisk langt avgårde?

— Vi har levert fisk til Mosjøen i nord og til Singsås i sør.

— Hovedvaren er regnbueorret?

— Ja, vi må nok si det, foruten at vi har orret og laks.

— Dere har også solgt fiskeferdig regnbueorret til Sverige?

— Det stemmer det. Men vi har levert slik fisk til flere vann på denne side av grensen. Svenskene bruker sine fiskevann som lokkemiddel til turisthotellene, og da må det også være vann som man helt sikkert kan få fisk i. Ellers tror jeg denne form for settefisk etter hvert vil få mer og mer for seg.

— For oss som steller med dette, er det morsomt å få se igjen den fisken vi har levert. Vi har da også fått prøver fra flere vann vi har levert settefisk til. En mann fra Beitstad viste oss forresten fisk som han hadde tatt på garn i et tjønn vi har levert fisk til. Denne fisken hadde vokst voldsomt mye, jeg kan ikke skjønne annet enn at det i denne tjønna må være spesielt gode vilkår for fiske. Det er ellers morsomt å se at det nytter å drive kulturarbeid med fiskevannene, sier Stræte.

Regnbueørretanlegget på Otterøya driver godt

NAMDAL ARBBL. 29/12.65

130 000 fisk skal flyttes over i de 16 nye kummene

Ved regnbueørretanlegget på Aglen i Otterøya er det bygd 16 nye kummer, og man venter nå på mildere vær for å flytte fisk over i disse. De skal belegges med 130 000 settefisk. I dag går det ca. 400 000 regnbueørret i 7 kummer og plassen er for trang for så mye fisk, sier Lars Aglen til NA. Han er en av medeierne i selskapet A.s Otterøylaks.

Det er stor etterspørsel etter regnbueørret og ca. 10 000 stykker er solgt. Nye leveranser vil finne sted til høsten. Settefisk er levert flere steder her i fylket, bl.a. til Steinkjer, Malm og andre steder. Forespørsel er kommet fra mange kanter om levering av settefisk.

Driften ser ut til å bli bra, en har i anlegget svært liten dødsprosent. Foringen er enkel, man kjøper fôret for det meste fra [illegible]skapet. Det strøs på vannet og så «henter» fisken det selv.

[illegible]anlegget vil koste ca. kr. 400 000. Man håper å få en del midler av Utbyggingsfondet.

I Sverige er regnbueørret en eftertraktet vare, og der betales den med kr 8.00 pr. kg. Når anlegget på Otterøya blir fullt utbygd, vil det beskjeftige et par mann.

REGNBUEØRRET-EKSPERIMENTER PÅ HELLESYLT: SA 29/11.65

Fisken går i netting-not i stedet for dam på land

— Fisken vokser godt og har nå nådd om lag to kilo. Da vi satte den ut i vår holdt den to hekto, og det blir jo en bra forskjell. —

Det er Arne Korsbrekke på Hellesylt som forteller dette til SA. Sammen med Per Gjørva startet han i vår oppdrett av regnbueørret på Hellesylt, men i stedet for å legge ut store summer på damanlegg og pumper for sjøvann, forsøkte de noe mer lettvint og billigere. De lot ørreten gå i sjøen, bare innestengt av en flytende nettingdam. Ideen fikk de [illegible] med tanke på sildestengene og dammen av minknetting er også formet nesten som en snurpenot. Den er et par og tyve kvadratmeter i flatemål og to meter dyp, og har plass til 1000 ørreter.

Da ørretene ble kjøpt fra Sykkylven i vår holdt de et par hekto, men i løpet av sommermånedene har de rukket å til-doble vekten. I så måte er Korsbrekke fornøyd med eksperimentet.

— Vi ser først og fremst på dette som en hobby, og har annet arbeid ved siden av. Salget av fisken vil nå avgjøre om vi skal [illegible]sette med ørreten eller legge [illegible]ene inn etter en sesong. Våre erfaringer med den nye dammen er gode. Vi hadde ventet at en del skulle gå i nettingen å bli skadet på det vis, men det viser seg at den slags skader er rent ubetydelige. Arbeidet med ørreten er lettvint i og med at vi ikke behøver å tenke på vanntilførselen. Strømningene i sjøen sørger selv for rikelig med nytt vann, der dammen ligger fortøyd tett ved land utenfor Shell-anlegget, nesten i Hellesylt sentrum. Det eneste vi har å gjøre er å ta oss av matingen et par ganger daglig.

— Vi mener selv vi har vært heldige med resultatet, men den endelige dom vil nok falle på de mange julebord, sier han.

Ørretanlegget på Aglen utvides

NAMDAL ARB.BL. 22/10.

Nytt damanlegg på 700 kvm bygges

Ørretbelegget på 150 000 neste sesong

Regnbueørretanlegget ved Aglen på Otterøya er nå under utvidelse. Det bygges nye dammer på ca. 700 kvm. Tidligere har man 7 mindre på ialt 80 kvm. basert på ensomrig fisk, disse er fullt belagt. Man må også ha dammer for settefisk, altså for fisk som er mer enn en sesong gammel. Det nye anlegget er halvferdig, og det avsluttende arbeid vil finne sted om en måneds tid. Ialt skal det nye damanlegget oppdeles i 16 seksjoner.

Revisor Ragnvald Ofstad, Namsos, som er en av primus motorer i regnbueørrettoppdrettet, og som NA har fått ovennevnte opplysninger av, sier at anlegget på Aglen nå har 100 tusen ensomrige ørret som har nådd en vekstlengde på 10—12 cm. De må ha mer plass, og derfor bygger man anlegget ut. Neste sommer regner man med å ha 150 000 ørret. Det skal settes inn 200 000 rogn, tapsprosenten regner man til ca. 25 prosent.

— I vinter skal vi også sette ut vanlig ørretrogn, antakelig ca. 40—50 000. Man baserer på salg både av yngel og av settefisk.

Det blir på sett og vis en todelig drift, den ene oppdrett av regnbueørret til [illegible] og det andre [illegible]

66.1

BERGENS ARB.BL 10/1 66

Nordfjording vil selge regnbueørret billig i Oslo, mot innskudd

Nordfjord-mannen Halvard Totland, som har vakt oppsikt i hovedstaden fordi han tenker å sette i gang en ny form for fiskeomsetning, sier i en samtale med Bergens Arbeiderblad at han, etter at han lanserte sitt fremstøt i en Oslo-avis fredag, har hatt en rekke forespørsler fra interesserte. Totland, som er fra Byggja, vil imidlertid ikke røpe særlig mange detaljer om sin påtenkte forretning. Han sier bare at de som vil bli kunder må tegne seg for en andel på 120 kroner og så vil i sin tur fisk bli levert på døren til engrospris.

Fisken skal kjøpes opp av Totland og leveres biodfersk til andelskundene. — Jeg mener dette vil gi kundene bedre fisk og billigere fisk, påpeker Totland overfor «BA».

— Kan De si noe om prisene?

— Når det gjelder regnbueørret, som det skiltes med i annonsen, vil den kunne leveres for ca. 9 kroner minus skatt pr. kilo. Utsalgsprisen på denne varen er i dag 17—18 kroner. Den prisen jeg opererer med er engrospris for denne varen og jeg håper å kunne selge andre fiskesorter til like gunstige priser.

— Hvor har De lært dette?

— Dette er noe jeg har tenkt på lenge. Det har slått meg at noe slikt kunne gjøres og takket være gode kontakter innen fiskebransjen — jeg drev i 30 år eksportforretning på Ansdalsnes — skal det være en smal sak å skaffe fisk.

— Når kan De sette i gang?

— Det ser ut til at det kan bli ganske snart, foreløpig med en bil her i Oslo-området. For at det skal lønne seg med en bil må jeg ha minst 500 kunder, men jeg har godt håp om at tallet skal bli nådd snart.

— De sier at De «foreløpig skal starte med en bil i Oslo-området». Har De tenkt å sette inn fremstøt andre steder?

— Ja, hvis dette viser seg å gå bra og er mulighetene til stede for utvidelse, vil jeg begynne utenfor Oslo-området også.

— Hva med de andre fiskehandlerne?

— De kommer jeg ikke i konflikt med. Det jeg skal ha er andelskunder. Man tegnr seg for en andel på 120 kroner, fisk blir levert på døren hos kunden som leverer inn sine bestillinger for en uke om gangen, sier Totland

Høgste prioritet til Ims som forsøksstasjon med sentralanlegg for laks og aure

ROGALAND 6/1.66

Planane til vidare førehaving i Direktoratet for jakt og fiske

I samtale med fiskerilinspektør h.v. Joakim Hårstad i Landbruksdepartementet kjem «Rogalands» inn på dei planane som har vore oppe om å byggja eit sentral-anlegg for laks — med forsøksstasjon m. a. for regnbogeaure, og produksjonsanlegg for settefisk av laks på Ims i Høgsfjord, og fiskerilinspektøren kan opplysa at ein mellom fleire stader ein har sett på, har gjeve Ims høgaste prioritet. Det ville vera ei mykje stor vinning å få slikt sentral-anlegg som det er tale om på Ims, og ein kan også seia at det hastar med å få til eit kvart på dette området. Det hastar også på grunn av dei reguleringane som vert gjorde og som m. a. vil rora ved Suldalslågen og Sira-vassdraget, seier fiskerilinspektør Hårstad.

Fiskerilinspektør h.v. Joakim Hårstad.

Eit slikt anlegg for oppføring av lakseungar, kombinert med forsøksanlegg for regnbogeaure, har ein funne tilhøva mykje lenlege for på Ims, der ein då også ville kunna kombinera med stamfiskanlegg og klekkeri. Det er trygg vassføring av godt vatn i Imsaelva, seier fiskerilinspektør Hårstad, det klimatiske tilhøva skulle vera velegna og i det heile skulle det liggja godt til rettes for eit sentral-anlegg av slikt slag som ein har i tankar på denne staden som også ligg sentralt til og med god tilgang på fôr. Eit eventuelt anlegg på Ims skulle då kunna dekka Sør-Vestlandet ned til Ana Sira-området, meiner fiskerilinspektør Hårstad, som elles kan opplysa at planane er oversende til Direktoratet for jakt og fiske. Som nevnt har ein sett på fleire stader i Rogaland for slikt anlegg, men ein har i første rekkje feal seg ved Ims.

Gode utsikter for ørreteksporten

SP 13/1.65

Store resultater kan vi ikke vente oss [illegible] å kort tid, sier Kåre Skutvik i Norsk Ørretomsetning s/l. I hele høst har vi hatt prøvesendinger med ørret til Vest-Tyskland, og etter rapportene vi har fått, ser det ut til at eksporten dit kan få et oppsving framover våren. Foreløpig satser vi på eksport av fersk ørret, men vi må vel belage oss på å gå over til frosne varer etter hvert.

Den eksporten vi har hatt hittil har i første rekke gått til Sverige, og bare sporadisk til andre land. Det vi med denne sammenslutninga tar sikte på er å utvide eksporten. Raporter vi har hatt fra mottakerlandene har gått ut på at den norske ørreten ligger meget høyt i kvalitet, men vi møter en meget sterk priskonkurranse, blant annet fra Danmark, sier Skutvik.

Vi arbeider og med å komme fram til rasonelle porsjonsstørrelser på ørreten, sier Kåre Skutvik. Men det er for tidlig å si noe om hvordan dette arbeidet går og hvordan markedet vil reagere.

HAUGES. DAGBL. 5/1.66

Fisken i Sævlandsvik trolig frosset ihjel

Fiskeridirektoratet i Bergen har analysert prøver av fisken og vannet ved regnbueørretklekkeriet

I forbindelse med massedøden av regnbueørret ved et klekkeri i Sevlandsvik forleden, er det nå kommet svar fra Havforskningsinstituttet i Bergen, der det heter at etter de undersøkelser som er gjort av fisken og vannet, er det tegn som viser at fisken er frosset ihjel i det kalde vannet.

— Hva vil skje nå, vil etterforskningen avsluttes? spør Haugesunds Dagblad Skudenes lensmannskontor.

— Det vi vil foreta oss, er, å vente til våren kommer, for da å se om vi kan finne noe uvanlig med fisken. Det kan jo hende, selv for Fiskeridirektoratet, at man er kommet til et feilaktig resultat, så av den grunn hender det aldri at vi henlegger en sak helt, for selv en sak som har vært oppdatt i en 15—20 år, vil kanskje for eller siden bli løst, blir [illegible] opplyst fra Skudenes [illegible]

TIDENS KRAV 18/1.66

Omsetningen av oppdrettørret er meget vanskelig

Oppdretterne står for splittet, sier Ingar Holberg

— Får jeg ikke salgskontrakter på minst 20.000 settefisk i år, blir det ingen utklekking til våren. Da vil jeg heller selge av den 1—2 år gamle fisken jeg har gående i bassenget, sier Ingar Holberg som driver ørretoppdrett på Dyrnes, Smøla.

Holberg opplyser videre at han har 50.000 ørret som veier fra 10 gram og opp til 1½ hekto, men noen utvidelse av antallet blir det ikke snakk om foreløpig. — Foret må hentes fra Kristiansund og faller meget dyrt. 70 øre pr. kg koster det og 8 kg skal til for å ale opp 1 kg ørret. Mussa og rekeavfall er det beste og billigste for, men Holberg mangler lagringsplass.

— Hva med lagring i fryseriet i Dyrnesvågen når det kommer i drift?

— Det spørs hva det vil koste å la foret ligge der. Eget fryseri er løsningen, men jeg har ikke fått støtte for en slik plan. Det er fem år siden jeg søkte første gang, men søknaden ble forkastet av fylkets områdeplanleggingskontor. Da var et slikt fryseri kalkulert til 17.000 kroner.

Jeg behøver ikke så svære greiene, det ville være nok med et fryseanlegg med en kapasitet på 10 tonn. Hadde jeg selv hatt kapital, ville et slikt ha vært en realitet for lenge siden.

— Hvordan er det med ørretomsetningen?

— Den er vanskelig. Vi trenger høye priser, men oppdretterne står splittet, noe som ikke gjør det lett å oppnå tilfredsstillende salgsavtaler. Så har vi danskene som underbyr hverandre på det svenske marked. 30 oppdrettere har nå gått sammen og dannet F/L Norsk Ørretomsetning. Konstitueringen fant sted i [illegible] i fjor og laget har [illegible] kommet skikkelig i virksomhet ennå. Som det går fram av navnet skal den ta seg av salg og delvis også forestå innkjøp av for. Langt flere oppdrettere burde være med i en slik sammenslutning, etter min mening burde det ha vært en plikt. Likeledes burde sammenslutningen vært et ledd i en større organisasjon. — Som nevnt skal salg av ørret foregå gjennom Norsk Ørretomsetning, men så vidt [illegible] har forstått kan også medlemmene foreta salg uten å gå gjennom foreningen. Dette er en svakhet, etter min mening. Dette vil føre til at ørret man ikke får selge ved privat initiativ, overlates til Norsk Ørretomsetning å selge. Det bør være i alle ørretoppdretteres interesse å stå tilsluttet en [illegible] organisasjon og at alt salg [illegible] tinget blir foretatt gjennom denne, sier Ingar Holberg.

ADRESSAV. 23/2.66

Hitra og Frøya godt skikket for laks- og ørretklekking

Av lensmannsbetjent Arne Ratchje, Hitra

Det regnes i dag med at det rundt den norske kyst fiskes med ca. 7000 kilenøter, og ca. 90 laksevarp. År om annet tar sjølaksefiskerne opp henimot en million kilo laks. Her må en nå legge til en god del kilo som fiskes med nylongarn (såkalte ørretgarn) som står inn etter fjordene. Fangsten i elvene (den statistikkførte) antas å dreie seg om 200 000 kilo i året. Laksen går i alt vesentlig til eksport og gir landet verdifull valuta og fiskerne en god inntekt.

Allerede i dag er fangstmengden pr. kilenot kommet ned mot lønnsomhetsnivået. Avtar bestanden ytterligere, ikke så meget, men bare med noen kilo pr. kilenot, så er lønnsomhetsgrensen underskredet. Skjer det så blir det en katastrofe for kystens folk.

Laksefiske i sjøen har fra gammel tid av ligget til den faste eiendom som en særskilt rettighet. Det samme langs elver og vassdrag. Eiendommene er tillagt skyld for denne rettighet og har i mannsaldre betalt skatter og avgifter for denne rettighet til prest, kirke, kommune og stat. At rettigheten er gammel, at det gjennom mannsaldre er betalt for den, er en kjensgjerning. At rettighetene står i fare er vel også en kjensgjerning i dag. Dersom samfunnsinteresser ikke står i fare ved at gamle rettigheter forsvinner og at andre samfunnsgoder får nytte av ordningen så er ingen skade skjedd. Vi må finne oss i at vårt samfunn forandres og forbedres. Men i diskusjonen om drivgarnsfiske er en meget viktig del av gamle Norge og en særdeles viktig del av kystens folk helt glemt. Det er de ca. 3000 kilenotfiskere.

Kilenotfiskerne tilhører urbefolkningen langs vår lange og værhårde kyst. Reiser du langs kysten så vil du se noen små gårdsbruk. De ligger avsides utenfor alfarvei, ytterst mot havet ofte, «hvor havet går på med historiedrønn», som dikteren sier. Ofte har de et par kyr og noen sauer, som de med strev føder på den karrige jord. De er fedrelandets utposter mot storhavet. De er bofaste fiskere. Det er kilenotfisket som er hovedinntekten. Vintrene benyttes til å stelle og ordne redskapene og binde nye kilenøter. Det er mange timer, uker og måneders arbeide bak en dobbelt kilenot som står til fangst. Mange steder gir kilenotfisket sine utøvere gode inntekter, år om annet. Andre år, som de siste, kan gi tap. Driften av kilenøter ut mot havet er meget kostbar. Produktets høye pris er årsaken til at driften i fortsette. For fangstmengden r.

Vanlige fiskere skifter bruk fle, re ganger i året og de skifter fangstplass, fra fjorden der hjemme, til Island, Grønland, Barentshavet og Amerikas kyster. Drivgarnfisket er bare som et blaff. Og det vil selvsagt regulere seg selv etter hvert som bestanden og inntektene avtar. Bare de flinkeste, driftigste og beste drivgarnfiskere blir igjen. Men skaden er skjedd. Småfiskere har under klondykerstemningen satt seg i stor gjeld til garn og bruk.

De 3000 bofaste kilenotfiskere er trofaste småbrukere som ikke kan skaffe redskap og fangstplass somandre. Taper de inntektene av kilenotfisket, taper de evnen til å forsørge seg og sine. Fedrenes bruk må forlates og blir stående ode. Og blir brukene først forlatt vil ingen av kontoristene på distriktsutbyggingens kontorer makte å snu strømmen. Derfor kan vi ikke vente å s e før det handles. Derfor kan vi ikke vente til den siste laks, med dovne slag svinger ut på den siste reis. Det må handles før lønnsomhetsgrensen underskrides og de siste bofaste småbruk mot storhavet rømmes.

Hensikten med dette innlegget er å gjøre de rette myndigheter og makter oppmerksomme på de 3000 som f , såvidt jeg har sett, ikke er nevnt i diskusjonen om havets frihet og menneskerettighetene. De 3000 gårdsbruk er en for verdifull del av fedrelandet og de som bor der en alt for verdifull del at de skal bli nødt til å flytte på grunn av mangel på lov. Det er den moderne teknikk — nylongarnene — som har medført at så mange fiskere har begynt med drivgarnfiske etter laks. Et par års fiske kan ikke gi noen hovedsrett. På den annen side må en innrømme at det kan virke urimelig med et forbud.

Rundt de «glemte provinsers» Hitra og Frøya og i nabokommunene er det mange småbrukere som er kilenotfiskere. Slektene har levd på brukene i forholdsvis god økonomi takket være kilenotfisket. Kilenotfiskerne er en meget viktig del av bygdenes kulturelle og materielle liv. Og kilenotfiskerne er det siste bolverk mot tot r fraflytting av verdifulle grender.

I diskusjonen om drivgarnfisket er det glemt at også kilenotfiskerne er fiskere. De er bofaste fiskere riktignok, men de er fullstendig likeverdige med andre fiskere. Kilenotfisket ut mot havet er det farefulleste yrket langs kysten i dag. Kilenotfiskerne kan ha gode dager i havblikk og stille vær. Men jeg skulle tro at kilenotfiskerne er i livsfare i omtrent halvdelen av fisketiden. Bare et folkeferd med lang erfaring og lærring fra far til sønn, mot og dristighet, er i stand til å utøve dette farefulle yrke. Dikteren sier noe om at «satt i bør i gullkledde høye, i annet fants».

Nå må det gjøres noe. I en overgangsperiode må det forbud og regulering til. De fiskere som har drevet drivgarnfiske de siste år registreres. Det nedlegges forbud mot flere kilenøter og forbud mot nye kilenotplasser. Bare bruk som har drevet kilenotfiske de siste 10 år gis rett til fortsatt drift.

Det settes hvert år ut en del utvandringsferdig laks, men antallet er så lite at det er rent skamfullt å nevne det. Det er så lite at det har svært liten betydning for bestanden.

Fylkesmann Skrindo var interessert i at det ble bygget lakseklekkerier på Hitra og Frøya. Han var videre interessert i at noen arretvann ble tømt for mindreverdig fisk og benyttet som foringskummer for lakseyngelen. Skrindo er flyttet og de friske planer med ham.

Jeg tillater meg å foreslå for de som steller med folkeflyttelig, distriktsutbygging og de rullende millioner at det straks bevilges en halv million kroner.

Pengene benyttes til å klekke 200 000 lakseyngel i 1966. Hitra har 934 fiskevann, hvor det i de fleste bare vokser fingertykke småfisk av ørret og rør. Ett vassdrag tømmes for fisk med indianergiften Rotenol, 200 000 lakseyngel settes ut i dette vassdraget. Gjødsling og annet kulturarbeide foretas for å øke matmengden i vannene. Disse fiskene vil gå til sjøs i 1968. I 1967 klekkes 500 000 lakseyngel og settes ut i et annet vassdrag på Hitra eller Frøya. De går til sjøs i 1969. I 1968 setter vi ut 500 000 lakseyngel i det tredje vassdraget. De går til sjøs i 1970. I 1969 setter vi så ut klekket lakseyngel i det første vassdraget og rundgangen fortsetter.

I 1969 vil de første laksene søke tilbake til fødestedet. I 1970 vil mengden av laks øke og så øke etter hvert i årene fremover. La oss anta at kanskje 200 000 voksen laks vil søke tilbake til de «glemte provinser» år om annet. Det skulle gi kilenot- og drivgarnfiskere en inntekt av noe slikt som — jeg tør nesten ikke skrive tallet — men det blir noe slikt som 20 mill. norske kroner. Nå sier selvsagt mange: «Nei, hør på den livsfjerne tosken».

Men laksen er ikke som mennesket, den glemmer aldri sitt fødested. At laksen ikke har elver å gyte i her ute har ingen betydning. Gytingen skal vi sørge for og vi skal sørge for kunstig klekking.

Vi har ca. 6000 minkfarmer her i l , som gir arbeide for mange mennesker og landet verdifull valuta. De fleste farmene er som kilenotene binæringer, eller har begynt som binæringer. Det er selvsagt gledelig å se at Utbyggingsfondet er kommet så sterkt inn i bildet ved nystarting av minkfarmer. Vi leser stadig om store lån som er ydet. Men likevel er det bedrevelig å se at de som er satt til å stoppe folkeflyttingen ikke har større armslag, fantasi og mot til å forsøke noe nytt og uprøvet. Da er de forsiktighetenes forsiktighet, det vet jeg.

Utbyggingsfondet har ydet direkte støtte med diverse hundretusener til fiskeforsøk for hytteeiere og de meget omskrevne turister oppe på Rørosvidda. Dagspressen har nevnt at det er forsøkt med giftstoffet Rotenol også der. Den praktiske verdi av forsøket kan vel aldri måles. Men at utteilingene har noen betydning for folkeflyttingen og distriktsutbyggingen er vel mer enn tvilsomt.

Begge for en forsøkt utsetting av lakseyngel er vel overvintringskummene. De er meget kostbare og hver lakseyngel som settes ut blir tilsvarende kostbar.

Ved at arretvann benyttes som foringshassene og overvintringssted vil prisen pr. utvandringsferdig lakseyngel gå ned til et minimum. Og mine herrer planleggere — den praktiske verdi av et slikt forsøk kan måles i kroner og øre etter få år.

Jeg vet at dette er gjennomførlig. Jeg har egenhendig klekket 120 000 rogn av regnbueørret. Og jeg har de fleste av de 120 000, eller ca. 115 000, gående i overvintringskummer i dag. Jeg vet at det ikke er noe problem å klekke 500 000 lakserogn. Jeg vet at det ikke er noe problem å få satt disse ut i fisketomme vann. Alminnelig folkeskole er nok til den jobben.

Jeg vet selvsagt ikke hvor mange av den utsatte yngel som vil vokse opp til utvandringsferdig fisk, men jeg skulle tro at prosenten vil bli meget stor. De fisketomme vann vil ha få fiender for yngelen og da de vil gi tilstrekkelig føde, må jeg ha lov til å tro prosenten vil bli høy.

Gir forsøket de ønskede resultater, kan drivgarnfisket gis fritt etter hvert. Folkeflyttingen stoppes i den her nevnte marsjretning. Utsatt laksebestand rundt Hitra og Frøyas kyster skulle gi grobunn også for den meget omtalte turismen. Det vil komme kapital inn i dette kapitalfattige distrikt og nye ting kan dukke opp.

Mindige menn har advart meg etter mitt innlegg om Distriktsutbygging og De Glemte provinser. Jeg retter en henstilling til direktør Reidar Carlsen og ekspedisjonssjef Skrindo. Begge er menn med utsyn langt ut over kontorkrakken og de har for bevist at de er villige til å satse på noe uprøvet.

La Hitra og Frøya bli et prøveområde. Bevilgen halv million av de rullende millioner til forsøket. Tapet er ikke større enn så mange andre, men vinningen kan bli mye større enn hva det fra er satset på.

Hitra i februar 1966
Arne Ratchje

Ny-metoden for ørretoppdrett svarer til forventningene

STIFTSTIDENDE 8/3.66

50 anlegg hittil i drift i Norge

For et par år siden lanserte et firma en ny metode for oppdrett av ørret: Fisken ble satt ut i nellinggarner og foret med spesialfôret tørrfor. Resultatene etter den første sommeren var oppsiktsvekkende, og mange kjøpte anleggene og begynte for seg selv. — Hvordan er det gått med disse? Tidsskriftet «Norsk Skogbruk» retter spørsmålet til sivilagronom Morten Rømcke Moe, som har stått for tilsalet.

— Vi har hittil levert ca. 50 anlegg, og gjennomsnittet av de resultater som er oppnådd har stort sett svart til forventningene. Noen har gjort det avgjort bedre enn vi hadde regnet med, men andre betydelig dårligere. Vi har høstet en god del erfaringer, men det er ennå mange spørsmål vi ikke har fått svar på, sier Rømcke Moe.

Nå skal vi være oppmerksom på at de som satte i gang med fiskeoppdrett ikke hadde noen erfaring på forhånd, og det vil alltid ta en viss tid før man lærer en ny produksjon. Vi har for eksempel sett at enkelte nok har vært for slepphendte med foret. Slikt kan fort gi utslag på økonomien.

I det beste anlegget har vi fått en gjennomsnittsvekt på fisken på 550 gram i løpet av en sommer — med enkelte fisk helt oppe i 1.2 kg. Det var 25 grams yngel som ble satt ut. Det andre ytterpunkt er en gjennomsnittsvekt på 120 gram. Ser vi på tilveksten pr. kurv på hele fiskebestanden, er derimot ikke variasjonene så store, og det gjør at vi nå anbefaler færre fisk pr. kubikkmeter enn [illegible]

— Hvordan går det med overvintringen?

— Det går fint. Det er bare å la anleggene fryse ned, så sant vannet er dypt nok. Det største problemet er isdriften om våren, men denne kan man gardere seg mot.

Interessen for fiskeproduksjonen er stor, og ikke minst har vi registrert økt interesse for settefisk. Det har jo vist seg at utsetting av yngel i bekker og vann ofte gir dårlige resultater. Det er mye sikrere å sette ut noe større settefisk. Selv om hver utsatt fisk blir dyrere, blir svinnet så mye mindre at sluttresultatet blir gunstigere.

— Omsetningen av ørret?

— Enkelte av produsentene har solgt all de har kunnet produsere, forteller Rømcke Moe, — mens andre nesten ikke har solgt noe. Det er neppe markedet som svikter, men omsetningen. Fisken selger seg ikke selv, men får man først introdusert den, går som regel salget lett. Det er jo en ypperlig fisk, men det tar tid før folk [illegible]

Japanere og danske dumpet damaure-markedet

SP 3/3.66

Hardt for norske oppdrettere — bedre til våren og sommeren?

Damaureoppdretterne har hatt en hard tid. Den kalde vinteren har sinket veksten meget sterkt så de ikke har fått de ventede mengder i kummene.

Enda verre har det vært at Japan for en tid siden innledet en dumping som har gått hardt utover oppdretterne på Vestlandet. Japanske oppdrettere kastet først en stor del av produksjonen inn på det svenske marked — der de norske oppdretterne mente å ha alt beste marked — seinere gikk de inn på markedet i Mellom-Europa, der nordmennene skulle forsøke å innarbeide seg, får Sunnmørsposten opplyst.

Og som om ikke dette var nok, så de danske oppdretterne sin posisjon så truet av japanernes framstøt at de i stedet for å ligge med store lagre, kastet 4 000 tonn inn på markedet. Man kan tenke seg hvordan det gikk med prisene.

Det er ikke lett å si hvordan det vil gå for de norske oppdretterne framover våren og sommeren med salg på utlandet. Men det hersker i dag en forsiktig optimisme. De danske lagrene er rømt og dermed burde det være en mulighet for norske produsenter også

Damanlegget på Aglen kom seg fra vinteren uten noen skadevirkning

FELLESAVISA 24/2.66

Utklekking av fjellørret for alvor fra i høst av

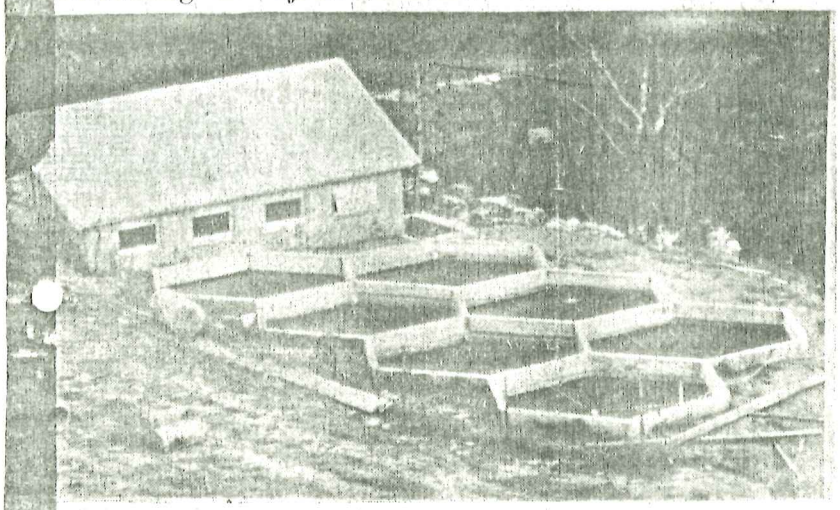

Fellesavisa ber en av primusmotorene for tiltaket, revisor Ragnvald Ofstad, om uttalelse i forbindelse med jubileet om vi kan kalle det så.

STARTEN

— Vi har altså holdt på et år nå, kan vise til de første resultater. Det ble gått til kjøp av rogn i Danmark og vi forestod klekkingen ved eget anlegg ved [illegible]en på Otterøya. Den første klekkingen gikk helt normalt. For våren 1966 skal vi ha så mye rogn at det vil gi 600 000 yngel. Alt fra starten av har vi en streng sortering. Ved sortering og kassering regner man med at halvparten av yngelen vokser opp og blir «fin fisk». Fra vi legger rogna og til salget av «porsjonsfisk» som vi kaller det, er det et omløp på 3 år.

KLARTE VINTEREN

Anlegget på Aglen fikk lilldåp første vinteren ble eksepsjonell, men vi vinner erfaring på et positivt grunnlag, sier Ofstad. Forholdene er så ugunstige som vel mulig. Men til alt held ser det ut til at anlegget skal komme fra vanskene med vinteren uten skadevirkninger, noe som vi er glad for, selvsagt. Klekkeriet vi fikk ferdig i fjor, har en kapasitet på 600 000 ørretrogn. Til nå er ca. 100 m2 yngeldammer gjort ferdig og tatt i bruk.

KAPASITETEN

— Vi er dessuten kommet i gang med bygging av settefiskdammer på en grunnflate på 800 m — delt på 15-16 seksjoner. Arbeidet er halvferdig, og resten skal vi gjøre unna i løpet av våren.

Hele anlegget på Aglen i fullt utbygget stand vil få en kapasitet på 120-130 000 settefisk.

UTBYGGING

Tross alt får Otterøylaks ekstra utgifter med vinteren. — Vi har to mann i arbeide. De måker snø av dammene. Det må til slik at det kommer luft mellom vatnet og isen. Ørretten trenger litt mat, selv vinters tid. Forspørsmålet er enkelt. Det blir kjøpt ferdiglaget. Anlegget har i vinter hatt normal dødelighet i dammene. Anlegget på Aglen driver salg av yngel, som det ofte er spørsmål om. Når anlegget blir utbygget så vi kan årligårs produsere 600 000 yngel, for salg og eget oppdrett. Vi skal da gå til salg av yngel i alle stadier, betror Ofstad oss.

A/s Otterøylaks er et anlegg som har som oppgave å drive fiskeoppdrett, både for ferskvann- og saltvannsfisk — altså et kombinert anlegg. For temmelig nøyaktig et år siden ble firmaet stiftet.

PRODUKSJONEN

— Fra høsten 1966 vil bedriften utvide. Vi skal da sette i gang produksjon av yngel av vår vanlige fjellørret. Rogna skal vi skaffe selv. Vi gjorde et lite forsøk siste høst, og det tegner lovende. Det drives mange steder med kultivering i våre elver og vann for å gjøre de bedre skikket som fiskeplasser. En viktig oppgave er å bevare stammene og slå slag for å «befolke» fisketomme vann. Vi legger an på å skaffe rogn av stedegen fisk. Dette gjør vi for å være langt mer sikker på at vi får rogn fra vann der vi vet at ørretten er «frisk som en fisk».

LØNNER SEG IKKE

— Skal dere drive oppdrett også av fjellørret?

— Nei, vi legger bare an på salg av yngel. Det viser seg nemlig at fjellørretten vokser for sent til at det lønner seg å fore den fram for salg til matfisk. Denne gren av virksomheten ved anlegget, regner vi som en utfylling. Det blir for ensidig å drive oppdrett bare av regnbuedrett.

FERIEFOLKET

— Det er et annet poeng som også er verdt å merke seg, fortsetter Ofstad. Fiskedammene i Aglenvannet er ikke rent lite en turistattraksjon. Det er også ting som teller for å trekke feriefolk og turister til stedet. Alle monner drar. Anlegget ligger svært idyllisk til og selve storhavet velter inn i all sin sjarm like ved.

Og i mens går regnbuedrettene på gress. Yngelen som nå er årsgammel har nådd en lengde på en desimeter, først når den har lagt noen tommer til sin vekst, er fisken moden for gryta. Og ørret er mat å lese for — det er omtrent slik at tennene løper i vann bare du skjærer om ved noe fin aure.

SP 16/3.66

Gjerder runat laksedammene?

Lensmennene undersøker

I et rundskriv fra Justisdepartementet er det gjort oppmerksom på at utendørs svømmebasseng, laksedammer og andre dambanlegg hører inn under brannloven, og ut i fra dette har Sunnmøre politikammer satt i gang undersøkelser av alle slike anlegg i distriktet. Det er lensmennene på hvert enkelt sted som foretar undersøkelsene i første omgang, og sammen med politikammeret vil de så ta stilling til hvor det skal påbys inngjerding. Etter politiets mening ville et generelt påbud om inngjerding få for store økonomiske konsekvenser, og man vil i stedet foreta en vurdering i hvert enkelt tilfelle. Det har hendt at barn har falt uti laksedammene, men alvorlige ulykker har ikke skjedd.

Undersøkelsene skal fra lensmennenes side være ferdig 1. juni, og politiet vil så se nærmere på steder der det kan være tvil om nødvendigheten av å sette opp gjerde.

SMÅLENENES ARNTSTID: 16/3.66

Ny metode for ørret-oppdrett svarer til forventningene

50 anlegg hittil i drift i Norge — Når fisken er introdusert går som regel salget lett

Os. (HP) For et par år siden lanserte et firma en ny metode for oppdrett av ørret: Fisken ble satt ut i nettingkurver og fôret med spesiallaget tørrfôr. Resultatene efter den første sommeren var oppsiktsvekkende, og mange kjøpte anleggene og begynte for seg selv. — Hvordan er det gått med disse? Tidsskriftet «Norsk Skogbruk» retter spørsmålet til sivilagronom Morten Rømcke Moe, som har stått for tiltaket.

— Vi har hittil levert cirka 50 anlegg, og gjennomsnittet av de resultater som er oppnådd har stort sett svart til forventningene. Noen har gjort det avgjort bedre enn vi hadde regnet med, men andre betydelig dårligere. Vi har høstet en god del erfaringer, men det er ennu mange spørsmål vi ikke har fått svar på, sier Rømcke Moe.

Nu skal vi være oppmerksom på at de som satte igang med fiskeoppdrett ikke hadde noen erfaring på forhånd, og det vil alltid ta en viss tid før man lærer en ny produksjon. Vi har for eksempel sett at enkelte nok har vært for sløsbhendte med fôret. Slikt kan fort gi utslag på økonomien.

I det beste anlegget har vi fått en gjennomsnittsvekt på fisken på 50 gram i løpet av en sommer — med enkelte fisk helt opp i 1,2 kg. Det var 25 grams yngel som ble satt ut. Det andre ytterpunkt er en gjennomsnittsvekt på 120 gram. Ser vi på tilveksten pr. kurv på hele fiskebestanden, er derimot ikke variasjonene så store, og det gjør at vi nu anbefaler færre fisk pr. kubikkmeter enn før. Det har mye å si for tilveksten at fisken har tilstrekkelig plass å boltre seg i.

— Hvordan går det med overvintringen?

— Det går fint. Det er bare å la anleggene fryse ned, så sant vannet er dypt nok. Det største problemet er isdriften om våren, men denne kan man gardere seg mot.

SA 21/4.66

Damørretproduksjon på 500 tonn i fjor

Vellykket, flybåren eksport til Tyskland

Produksjonen av norsk damørret, som foregår i 40—50 oppdrettsanlegg oppover kysten, kom siste året opp i mellom 400 og 500 tonn. Eksporten og salget innenlands har gått brå. Det er utsikt til at all damørreten skal være gått ut før det kommer nye forsyninger av inneværende års produksjon.

Det er Sverige som avtar mest, men det blir også eksportert mindre partier til andre land som Vest-Tyskland og Belgia, forteller Kåre Skutvik i Sekretariatet for Norsk Damfiskoppdrett til SA.

En prøveeksport, som har foregått med fly til Vest-Tyskland i den i fjor, har falt heldig ut. Under flytransporten har en nyttet de nye plastkassene som blir produsert ved fabrikker på Sunnmøre. Disse kassene har vist seg å være en utmerket emballasje. Fisken har kommet fram i utmerket stand og har hovedsakelig gått til tyske restauranter.

Det er håp om større ordrer fra Vest-Tyskland [illegible]

ØSTLANDSPOSTEN 6/4.66

Foran store nyanlegg ved ørretfarmen

Fra de 26 dammene selges nå 150 kg ørret hver dag som påskemat over hele Østlandet

— Fra våre ørretdammer leverer vi til påske 150 kilo fisk pr. dag, sier Einar Thom i en samtale med Østlands-Posten. Det er den siste av tre åra-fisken som nå blir solgt. Den alt overvelende del av denne fisken går til grossister på Østlandet, som så selger den videre til restauranter og detaljister.

Ørretoppdrettanlegget nedenfor Hallevannet i Brunlanes har i løpet av de fem år det har eksistert vokst til et av landets største. Anlegget omfatter nå 26 enkeltdammer, alle fulle av fisk størsteparten av tiden. Anlegget dekker et areal på 20 mål, og inneholder fisk som kan telles i millioner.

— Trass i det store antall dammer, har vi behov for ytterligere utvidelser, fortsetter Thom. Vårt håp er at vi skal kunne fordoble vår produksjon, slik at vi skal kunne selge 50 tonn fisk om året. Det krever et stort antall nye dammer. Disse kan vi få enten ved å bygge ut nedover elven, noe som er lite hensiktsmessig, eller ved å bygge dammene tettere. — Det kan vi nå gjøre, ved å lage skillevegger av trematerialer, i stedet for av jord. Nå må vi ha voller mellom hver dam, som er nesten like brede som dammene. Ved å gå over til tette skillevegger av tre, kan vi få nesten dobbelt så mange dammer.

Thom forteller at dammene er på ca. 6 x 30 meter.

Men foreløpig er det ikke konkrete planer om en slik utbygging.

— Derimot står vi foran reising av et tørrsmelteanlegg. Med dette anlegget steriliserer vi fôret, for så å tørke det. Dermed kan det oppbevares i lang tid. Vi kan skaffe oss mye fôr når det er nok av det, og oppbevare det til årstider det er snaut. Til nå har vi måttet dypfryse alt fôr vi har på lager, en langt vanskeligere prosess. — Men vi kommer likevel til å beholde vårt fryseanlegg.

Det nye anlegget vil bli bygget i et helt nytt hus, som også vil inneholde kontor. Det er ennå ikke ferdig kalkulert, men det vil bli en ganske stor investering.

*

Ved oppdretteriet har man nå kapasitet til å holde seg selv med yngel. Før måtte man importere, hovedsakelig fra Danmark, men nå er produksjonen på anlegget av en slik størrelsesorden at dette ikke er nødvendig.

*

— Regnbueørret, som denne typen heter, ble møtt med skepsis da den kom. Det var nok av dem som tvilte på at kjøttet ikke var så godt som på vanlig ørret. Nå betales den med samme pris som fjellørret, og dersom den har fått riktig fôr og godt vann, kjenner bare få noen forskjell. Andre trodde den ville ha vanskeligheter med å finne seg til rette dersom den ble brukt som sette-fisk. Nå setten den ut over hele Østlandet, og bestanden vokser seg stor og solid over alt. Vassdragsvesenet f. eks. har funnet den meget hensiktsmessig til sine regulerte elver. Her i Brunlanes er den satt ut i Steinsholt-vannet, og det er nå blitt en fin bestand der, på kort tid.

Fra dammene i Brunlanes leveres det nå sette-fisk lange veier. Er fisken liten puttes den på plastposer med surstoff, dersom det er større fisk må det spesialbeholdere til. Ved ørretfarmen har man slike beholdere som kan settes på biler. I disse blir surstoffet i vannet fornyet kontinuerlig.

— Hvordan har utviklingen vært i de fem årene dere har drevet?

— Vi må si oss fornøyd, selv om det har gått litt sakte. Men det skyldes bare at vi rett og slett ikke har fått mer tid til overs for utbygging. Men nå går det bra fremover.

Og så må «ørretsjefen» tilbake til sine mange gjøremål. Akkurat da var det fisk som skulle sloyes, før den ble sendt til ørret-hungrige påsketurister et sted på Østlandet.

SP 23/5.66

Røykt regnbueørret konkurrerer med laks

Lovord fra kjøperne – damfisk-næringen satser for fullt

Damfisknæringen vil i dr satse for fullt på røykt regnbueørret, som vil bli markedsført i konkurranse med røykt laks. Prisen på røykt ørret fra damanleggene er betydelig lavere enn prisen på laks, og på grunnlag av de mange svært positive uttalelsene fra folk som har smakt på ørreten, finner man all grunn til å gå inn for produksjonen for fullt, sier sekretær Kåre Skutvik i interimsutvalget for Norsk Damfisknæring i en samtale med Sunnmørsposten.

I øyeblikket er man ikke i stand til å etterkomme etterspørselen, men når man får tilgang av større fisk ut på sommeren vil man ventelig kunne dekke det innenlandske markedet. Eksport av ferdigrøykt ørret forekommer, men i svært liten utstrekning, da hvert enkelt marked stiller sine bestemte krav til røykingen og saltingen.

— Det er således for det meste fersk ørret som utføres til røyking.

Grunnen til at det ikke har vært satset på røykt regnbueørret i den grad som det vil bli gjort nå, er at man har hatt begrensede kvanta stor fisk i dammene og at kvaliteten tidligere har vært variabel. Enkelte forbrukere har dessverre dårlige erfaringer med varen fordi de var uheldige og kom bort i fisk som ikke hadde vært skikkelig foret. Derfor fører man nå kontroll med varene og forseker å veilede kjøperne om kvaliteten, sier Skutvik.

Regnbueørreten som går til produksj. av røykt filet er større enn den som vanligvis markedsføres.

I disse dager kommer det imidlertid på markedet rundrøykt ørret av den vanlige størrelsen, det vil si 1.5—2 kilo. Den er en noe lysere kvalitet, men det betyr ingen ting reelt sett. Smaken er den samme, forsikrer Skutvik, som har store forhåpninger til salget av denne nye vare.

66.4

SP 22/4.66

Strengere kontroll av damfisk nødvendig

Inn i undervisninga ved Norges Veterinærhøyskole

Under ledelse av professorene Hauge og Sandvig ved Norges Veterinærhøyskole har et lag vitenskapsmenn besøkt Sunnmøre for å sette seg inn i damørretindustrien. Med på turen var og representanter for Distriktenes Utbyggingsfond og Norges Tekniske Høyskole.

— Betyr dette at de sentrale instansene har fått øynene opp for denne industrien, og vil interessere seg mer for den i framtida?

— Ja, så absolutt, forteller professor Hauge. Selv om det ikke er noe nytt felt for veterinærene, har fisk og sykdommer som kan oppstå hos fisk til nå vært ofret for liten oppmerksomhet i undervisningen. Men allerede i midten av 20 årene tok professor dr.phil. C. S. Aase sin doktorgrad på gjeddepesten som oppsto i Mjøsa.

Det er også flere veterinærer som har interessert seg for fisk og fiskekulturer. Bare her i distriktet har vi distriktsveterinær Elde i Vanylven, og veterinær Ivar Berg ved Mastitislaboratoriet i Molde.

Henskten med denne turen har imidlertid vært å få en orientering om damfiskanleggene, komme i kontakt med dem som steller med anleggene, og forsøke å komme problemene i næringen inn på livet. Det gjelder i første rekke de forskjellige former for dambruk, og også dødelighetsrekvensen hos damfisken. I så henseende har turen vært meget vellykket. Vi har meget grundig fått diskutere alle mulige sider ved damfiskanleggene, og vi har allerede et rikt materiale å bygge på.

Professor Hauge (i midten) i samtale med disponent Kleven (t.v.) og professor Sandvig under befaring i Vestrefjorden.

OPPTAKTEN

til turen ble gjort av distriktsveterinær Elde, og den har vært gjennomført i et meget intimt samarbeid med næringens folk her. En av grunnene til at vi først og fremst ville hit, var at i Møre og Romsdal kom det hele meget eksplosjonsartet i gang, og det førte til at det ble funnet nye veger og erfaringer på området.

I løpet av våren og sommeren skal vi også besøke damanlegg på Østlandet og Sørlandet for å få et så bredt materiale som mulig.

— Men hvilke konkrete resultater vil så komme ut av dette arbeidet?

— Vi er interessert i at det kommer i gang spesiell undervisning og forskning på dette området ved veterinærhøyskolen, og dette materialet vil danne et grunnlag for hvordan undervisningsplanen må legges opp. Vi må ta utgangspunkt i de aktuelle problemene næringen har for å kunne gi undervisningen det innhold den må ha.

Med det for øyet har amanuensis Hagen ved høyskolen i fjor foretatt en reise til Danmark og Tyskland. Der vil vi kunne ha et sammenligningsgrunnlag, og Hagen er nok den ved skolen som nå er best inne i problemene omkring damfiskoppdrett.

Våre erfaringer er også at det er grunn til å innføre en

STRENGERE VETERINÆRKONTROLL

med fisken, særlig når det gjelder import. I dag er forholdet at hvem som helst kan importere fisk fra hvor som helst. Både i land som Danmark og Frankrike finnes det epidemiske sykdommer blant damfiskene, som kan gjøre uhyelig skade om de slipper inn her. Dessuten kan en fri import [illegible] kre å rette på i [illegible]

I Sverige har de en meget streng veterinærkontroll, og det forlanges bl.a. at fisk som importeres skal komme fra anlegg som minst i tre år har stått under stadig tilsyn av en veterinær. Og Danmark har nylig gjennomført et lignende tiltak.

Etter det vi nå kan dømme, bør vi også her i landet få en lignende kontroll, kanskje etter noenlunde samme retningslinjer som de [illegible] husdyr. Dessuten bør [illegible] de nordiske landene få [illegible] samarbeidet [illegible] trolltiltakene. Næringens folk er selv meget interessert i at det blir innført en streng kvalitetskontroll, sier professor Hauge.

Særlig viktig er det at kontrollen blir gjennomført med hensyn til rogn og settefisk som importeres.

Vi mener det er naturlig at dette må høre inn under

VETERINÆRENE

og i første rekke må vi vel satse på dem som allerede finnes på stedet. Det må kunne gjennomføres at de får en etterutdanning på et kurs, mens de nye som blir uteksaminert skal få opplæringen på skolen.

Tidligere har ikke epidemiske sykdommer hos damfisken vært noe stort problem her i landet, men vil vi fortsatt holde på eksporten til land som f.eks. Sverige, må vi gjennomføre et kontrollsystem som de kan godta.

Forholdene her på Nordvestlandet ligger ellers meget godt til rette for oppdrett av damfisk. Det eneste som begrenser produksjonen i de forskjellige anlegg, er at temperaturen om vinteren blir for lav til at fisken tar til seg føde og vokser, noe vi kanskje kan klare å rette på i [illegible] ger

ADRESSAV. 27/6.66

500.000 yngel skaper liv og røre i ørretanlegg på Aglen

Hele Otterøya står bak oppdrettet av regnbueørret

Namsos.
(Adresseavisens kontor).

Ett av de største og mest moderne regnbueørretanlegg i det nordenfjeldske Norge, ligger helt ute i havgapet på Aglen på Otterøya i Namdalen, og de talt 20 bassengene som er inkludert i anlegget utgjør et imponerende skue. Man kan ikke annet enn sperre øynene opp når man får høre at det i løpet av sommeren og høsten vil oppstå over 350 000 skapninger på anlegget, og dette i tillegg til alle de tusen av 1- og 2 års gammel regnbueørret som allerede boltrer seg i kummene.

— Dette er sannelig litt å holde rede på det, tilsynsmann Odd Aglen? For det er vel din jobb å passe på at alle og enhver av disse nærmere 500 000 fiskene lever i beste velgående?

— Det går barå fint, sier Aglen. De trenger jo ikke så mye stell, bare man passer på å gi dem tilstrekkelig med mat liver dag. Når det gjelder foringen bruker vi et spesielt ørretfor som inneholder de nødvendige næringsmidlene.

Rognen blir innkjøpt fra Danmark tidlig på våren, forteller Aglen, og selve utklekkingen foretas på anlegget på Aglen. Utklekkingsperioden tar ca. 1 1/2 måned, men dette er noe som avhenger av hvor heldige man er. Etter at fiskene er ferdigutklekket blir de plassert i de forskjellige bassengene, hvor de flyttes etter hvert som de vokser og på den måten inneholder hvert basseng bestandig en spesiell størrelse.

Regnbueørretanlegget på Aglen er to år gammelt, men allerede nå er det atskillig utvidet, slik at årskapasiteten ligger betydelig over fjorårets. Av de 20 kummene er det 5 som er av en realtivt liten størrelse, mens de resterende 15 er forholdsvis store med en bunnflate på 42 kvm.

Hvordan er eksportmulighetene?

— De er meget gode. Vi har et marked som strekker seg over hele landet, foruten at en stor del går til utlandet, og da i første rekke til Sverige. Vi fikk forespørsel om levering til grannelandet og ordren lød da på det maksimale av det vi kunne produsere.

Det formelig kokte av liv og røre i hvert basseng da vi avla anlegget et besøk og for turistene innbyr dette til en sjelden anledning til å beskue fisken i sitt rette element. For her finner man fisk i en hver størrelse, fra millimetersklassen til rugger på opptil 10 kilo, som makelig vifter på spolen etter en nysjerrig tilskuer. Disse kjempefiskene er laks som hører hjemme i stamlaksbassenget på Aglen, som vi tidligere har omtalt i Adresseavisen.

Det er et andelslag på Otterøya som driver dette oppdrettingsarbeidet og hele eyas befolkning står bak og støtter opp om tiltaket, som kan stå som levende eksempel på at tiltakslyst og initiativ kan føre unna alle dystre spådommer om avfolkning og utflytting fra vår langstrakte kyst.

VG 27/10.66

Norsk regnbueørret

er i ferd med å bli kjent på et større marked som et særpreget og godt produkt. Dette fremgikk av årsberetningen som var fremlagt på sammenslutningen av ørretoppdrettere SL Norsk Ørretomsetning, som har hatt årsmøte i Ålesund. En markedsundersøkelse er gjennomført i samarbeid med Ferskfiskutvalget, og den viser at norsk ørret kvalitetsmessig ligger meget godt an.

(Ålesund VG privat).

SP 23/9.66

Vil laksen konkurrere med regnbueaure i damanlegg?

Gode resultat på Nordnes — mindre optimistisk i Vestrefjord

Ved akvariet på Nordnes ved Bergen, har det siste tre åra vært eksperimentert en del med laks fra den er blitt utklekket og til den som tre til fire år gammel er gyteferdig. Man har samtidig benyttet rogn fra ulike vassdrag for å se om det ble nevneverdig størreises-forskjell når artene vokste opp under helt like forhold. Fisken ble klekket på vanlig måte i ferskvatn, og da fisken etter ett år fikk utvandringsfargen, ble den flyttet over i saltvatn. Etter to år i saltvatn har fisken vokst fra den var smolt på 10—15 cm til gytefisk på 3—6 kg.

Resultata har i første omgang vist at forskjellen mellom fisken fra vassdraga er svært liten, men at den under slike forhold kunne bli nærmest dobbelt så stor som den normalt blir på samme tid i elva. På grunnlag av dette er man i Bergen nå kommet til at laksen egner seg vel så godt til oppdrett som regnbueaure. Med hensyn til foret, mener de også at den ikke blir dyrere i oppdrett enn regnbueaure. Kvaliteten kan ikke konkurrere med sjølaks, men ligger tett opptil ved riktig foring.

Ved Eik sitt damanlegg i Vestrefjorden har de også hatt flere laks fra elva i dammen, men uten å komme til samme gode resultat. Den har blitt foret sammen med regnbueaure under like forhold, men uten å få så trivelig, — den har vært vanskelig å få opp i vekt og den mangler farge.

Vi kan derfor ikke skjønne at det kan være ikke bra med laks, sier Eik.

SP 25/10.66

Norsk regnbueørret slår gjennom på større marked

Optimisme på årsmøtet i Ålesund

Sammenslutningen av ørretoppdrettere — S/L Norsk Ørretomsetning — har hatt årsmøte i Ålesund. Der er ca. 30 medlemmer fra hele kyststrekningen nordover til Bodø. I styrets melding for første arbeidsår heter det at avsetningsforholdene for øyeblikket er tilfredsstillende. Norsk regnbueørret er i ferd med å bli kjent på et større marked som et særpreget og godt produkt. En markedsunderøkelse som er gjennfort i samarbeid med Ferskfiskutvalget viser at en kvalitetsmessig ligger meget godt an, og det er nå større etterspørsel etter storfallen fisk enn det en kan makte å levere.

Årsmotet var enig i at arbeidet skal fortsette etter de samme retningslinjer. Samarbeidet med Ferskfiskutvalget er fornyet for nok ett år.

Reidar Eggesbø, Velsvik, hadde sagt fra seg vervet som formann, og han ble avløst av Håkon Iversen, Bergen. Styremedlemmer ble Anders B. Voldnes, Eggesbønes, og Eilif Thom, Larvik. Laget har kontor i Ålesund, og forretningsfører er Kåre Skotvik.

ROGALAND 11/11.66

Store perspektiv ved det planlagde laks- og aure-anlegget på Ims i Høgsfjord

Auren har vorte «forsøks-dyr» ved Norges Landbrukshøgskole på line med ku og gris!

I samband med dei planane som Direktoratet for jakt og fiske har med laks- og aure-anlegg etter nytt opplegg og der ein har sett på Ims i Høgsfjord som høveleg stad til å få det første store anlegget av slikt slag, har «Rogaland» tidlegare nemnt, korleis det også er teke slikte på reint vitskapleg arbeid med aure. No meiner «Rogaland» å kunna sjå dette i samband med vitskaplege utroyningar som er tekne opp ved Norges Landbrukshøgskole på Ås, der auren er dregen inn i arv- og miljø-granskingar av same slag som ein driv t. d. med storfe og svin. Instituttet for husdyrbruk ved Norges Landbrukshøgskole har nemleg no også teke auren for seg på same viset. Det helle er i si første byrjing enno, men ein vil til kvart få større breidd over dette vitskaplege arbeidet. Då også på det viset at ein kjem til å nytta auren som «forsøksdyr» under utroyningar som gjeld meir ålmenne ovringar i ordning av husdyr, samstundes som ein arbeider med auren som eit «dyr» for seg sjølv.

Etter det som alt no er kome fram vedkomande aure, så er det tydeleg kor mykje det også vil kunna vera til å gjera med denne fisken til å få fram betre tilvekst m. v. Så vidt «Rogaland» skjønar kan ein også sjå dette arbeidet ved Norges Lapdbrukshøgskole som grunnlag under større tiltak med aure i dei veldige vidder av vatn ein har her i landet til å drive fiskekultur i og på opp ferskvass-auren som næring.

Ein veit elles at i samband med dei planane som Direktoratet for jakt og fiske har arbeidt med på Ims går det også inn føring av [illegible] det har vorte gjort etterrokjingar på Ims også vedkommande denne delen av verksemda til eit eventuelt laks- og aure-anlegg av dimensjonar i Høgsfjord.

VESTERÅLEN 1/9.66

Nord-Norges største fiskeoppdretteri er kommet i full drift

Det største fiskeoppdretteriet i landsdelen, som ligger på Spildra i Meløy, er nå kommet i drift for alvor, og fra neste år regner man med å ha salgbar regnbueørret i kilos'størrelsen. Anlegget er egentlig basert på en produksjon av hele 25 tonn fisk i året.

For tiden har Konrad Fjellgård, som eier og driver anlegget, vel 25 000 yngel i den største kummen ved anlegget. Men i [illegible] til dette har man en del fisk av forskjellige størrelser, og dessuten 150 000 sommer-gammel regnbueørret yngel som nå er klar for salg.

66.6

A 5/12.66

Gode betingelser for ørretoppdrett i Norge

Veterinærdirektøren forbereder nå en proposisjon med bestemmelser om import av levende fisk. Det kan ventes at Regjeringen vil legge saken frem for Stortinget i vår-sesjonen.

Dette ble opplyst under en to dagers faglig konferanse på Norges Veterinærhøyskole om oppdrett av ørret. Til konferansen var det sterkt fremmøte av norske oppdrettere fra hele landet og forskere og fagfolk på en rekke områder.

Konferansen ble arrangert av interimsutvalget for Norsk Damfisknæring i samarbeide med Instituttene for Næringsmiddelhygiene, immunologi og mikrobiologi, og ble avsluttet lørdag. Konferansen bidro til å kaste lys over fremtidsutsiktene for matfisk-oppdrett i Norge og til å gjøre det mer klart hvilke tiltak som er nødvendige fra næringens og det offentliges side for å sikre et betryggende grunnlag for produksjonen og markedsføringen av norsk-oppdrettet ørret.

Som et resultat av konferansen vil det bli foreslått overfor myndighetene at det blir nedsatt en representativ fagkomité som skal vurdere nærmere de konkrete behov for forskningsmessig og faglig støtte fra det offentliges side.

En rekke spørsmål av betydning for et rasjonelt oppdrett ble belyst, for eksempel ernæringsbehovet hos fisk, og den betydning en riktig føring har for fiskens kvalitet. Dr. philos Olaf R. Brækkan ved Vitaminlaboratoriet i Bergen holdt foredrag om dette emnet, mens kontrollveterinær Olav Hagen tok for seg det veterinære tilsyn med produksjon og omsetning av levende fisk. Et slikt tilsyn vil ha stor betydning ved import av rogn og yngel, men også ved eksport av norsk-oppdrettet levende fisk. F. eks. til Sverige, hvor det er et betydelig marked for levende fisk til utsetting i elver og vann, bare man har en betryggende norsk veterinær kontroll.

I et foredrag av siviløkonom Leidolv Berge fikk man en oversikt over de store variasjoner i investeringsbehovet ved forskjellige former for anlegg. Berge skal overta en videnskapelig stilling ved Fiskerioekonomisk Institutt under Handelshøyskolen i Bergen, og hans forskningsområde blir fiskeoppdrett.

Professor H. Skjervold ved Norges Landbrukshøyskole belyste i et foredrag de mulighetene som foreligger når det gjelder å forberede fiskerasene gjennom granskning av arvelighetsforholdene og utvalg.

Professor Welert Velle ved Norges Veterinærhøyskole kom i et foredrag inn på interessante utenlandske forsøk med å oppnå kontroll med gytingen. Ellers kunne direktør Ingar Nilsen jr. opplyse at det i samarbeide med Lloyd i London arbeides med et system for «livsforsikring» av damørret.

Sekretær Kåre Skutvik ved interimsutvalget for Norsk Damfisknæring presiserte at Norge i kraft av gunstige kystforhold har særlig gode betingelser for å utvikle ørretoppdrett i sjøvann, og at det ikke skulle være noen urealistisk målsetting på lengere sikt å bygge ut en produksjon av samme størrelsesorden som den danske produksjon, som ifjor var på ca. 11 tusen tonn.

Sekretær Skutvik forteller til NTB at den kommersielle oppdrett av regnbueørret i Norge omfatter ca. 60 anlegg med en produksjon fra noen få opptil 70—80 tonn. Produksjonen får overstiger neppe 500 tonn, og med det markedet man finner både hjemme og ute, kan man neppe dekke etterspørselen får.

En salgssammenslutning på samvirkebasis, Norsk Ørretomsetning S/L, deltar i disse dager i en demonstrasjonsutstilling i Bøndenes Hus i Oslo. Den er arrangert av Opplysningsutvalget for Fisk. Det blir lagt frem prøver på regnbueørretens gode egenskaper som rundfrost vare

NORDLYS 1/12.66

Matfiskoppdrett i Norge analyseres

Regnbueørretproduksjonen ennå lav

Oslo («Nordlys»): — Den norske produksjonen av regnbueørret var i fjor på om lag 600 tonn, og det er ikke mye sett i sammenlikning med for eksempel Danmark hvor årspoduksjonen dreier seg om 11—12 000 tonn. På den annen side er heller ikke dampoduksjon av norsk regnbueørret noen gammel næringsveg. Det er først i de seinere årene den er kommet i gang, men det arbeides intenst både med å samordne produksjonen og markedsføringen.

Produksjonsmessig er oppdretterne sammensluttet i tre lag, Møre og Romsdal samfiskelag som har sitt arbeidsområde nord for Stadt, Fiskeoppdretternes forening, Bergen, hvis medlemsområde strekker seg fra Sogn og Fjordane til og med Rogaland, og Fiskeoppdretterne for Østlandet.

Utsendinger fra de tre produksjonslaga ble i fjor høst også enige om å danne et interimsutvalg og dette utvalg arrangerer 2. og 3. desember i år en faglig konferanse om kommersiell oppdrett av ørret.

Utvalgets sekretær, Kåre Skutvik, Ålesund, sier til «Nordlys» at man håper utvalget skal kunne ta seg av en del av markedsføringen av oppdretternes produkter. Med konferansen i Oslo, som er kommet i stand i samarbeid med instituttene for næringsmiddelhygiene, immunologi og mikrobiologi, tar interimsutvalget sikte på å kaste lys over utsiktene for utviklingen av matfiskoppdrett i Norge. Gjennom en rekke foredrag vil man søke å bringe klarhet i hvilke tiltak som er nødvendig såvel fra næringens som fra myndighetenes side for å legge til rette et betryggende grunnlag for produksjon og markedsføring av norskoppdrettet regnbueørret.

RANA BL. 5/12.66

Det produseres 600–700 tonn regnbueørret årlig i Norge

Er norsk ørretoppdrett en næringsveg i emning? Dette spørsmålet var et av de mange som ble stilt på en større konferanse i Oslo fredag mellom ørretoppdrettere i Norge. Initiativet til konferansen var tatt av interimsstyret for damfisket som næring. Møtet hadde samlet godt over 50 interesserte personer fra hele landet, ørretoppdrettere, vitenskapsmenn og representanter fra Distriktenes Utbyggingsfond.

Møtet ble åpnet med et foredrag av sekretæren i interimsstyret, Kåre Skutvik, og ellers var det en rekke mer teknisk betonte foredrag og det ble god anledning til å utveksle de erfaringene de enkelte satt inne med.

– Tidligere har man ikke ansett betingelsene for damfiske i Norge som særlig gode, sa sekretær Skutvik innledningsvis i sitt foredrag, men etter at man ble klar over at regnbueørreten også godt kan tilpasse seg sjøvann, i alle perioder så nær som i gytetiden, har man fått ny tro på at dette kan bli en fin næring. Det er slik i dette landet at temperaturen svinger for mye i ferskvann, men kan man blande opp ferskvannet med saltvann kan man jevne ut temperaturen, og skape en stabil vanntemperatur.

DET PRODUSERES

bare 600–700 tonn regnbueørret i dette landet årlig, og vi har en 60–70 oppdrettere. Sammenligner vi oss med Danmark faller vi helt igjennom. I vårt naboland i sør produseres det årlig 11–12,000 tonn regnbueørret. Nå skal det legges til at betingelsene ligger bedre til rette for denne produksjonen i Danmark, siden de har jevnere temperaturer i sine elver. I Danmark har altså denne produksjonen blitt en viktig næringsveg, og Danmark er i dag verdens største produsent og verdens største eksportør av regnbueørret.

Slik forholdet er her hjemme, er det helt opplagt at vi ikke utnytter kapasiteten hos oppdretterne. Det skulle være mulig å produsere langt mer enn forholdet er i dag, sa Kåre Skutvik i sitt foredrag. Men på den annen side har vi det underlige forhold at til tross for at produksjonen godt kunne være større, så er det samtidig en overproduksjon om vi ser på markedet. Damfiskoppdretterne er i alt for stor grad individualister, og dette må man komme bort fra. Nå underbyr man hverandre, og oppnår ikke den prisen man ellers ville fått. En av de sentrale oppgaver for norske damfiskere må derfor være å komme fram til en organisasjon som kan koordinere salget, hevdet Skutvik. En annen oppgave som våre myndigheter må ha særlig for øye er at man trenger lovregler mot import av fisk, slik at vi kan beskyttes mot import av smittefarlig fisk. Norge står i en særstilling på dette området her i Norden, og man må snarest se å få skikk på dette problemet.

REKEAVFALL FINT FOR

Skutvik kunne fortelle at avfall fra rekefisket er det beste foringsmiddel man har i oppdrett av ørreten. Rekeavfallet inneholder et pigment som gjør fisken rød og lakseliknende. Foreløpig kan man si at det er nok rekeavfall her i landet. Ser man på et normalt fangstår av reker er det nok avfall til en produksjon av 2,500 tonn regnbueørret, og siden vår produksjon foreløpig bare er fjerdedelen, er det ingen øyeblikkelig fare med for mange, sa Skutvik. Men likevel arbeides det hektisk for å finne fram til andre typer foringsmiddel som kan erstatte rekeavfallet. Om vi skulle komme opp på danskenes produksjonsnivå er det helt klart at vi trenger nye foringsmidler. Forskere er i fullt arbeid med denne siden av ørretoppdrettingen, kunne Kåre Skutvik blant annet fortelle i sitt foredrag på konferansen.